Docnr1

Europees Parlement

De adjunct-secretaris-generaal

D 203288 09.07.2026

Mr. Remco Nehmelman
Griffier van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 22
Postbus 20017
2500 EA Den Haag
NEDERLAND

Betreft: Tijdens de vergaderperiode van 15 t/m 18 juni 2026 door het Europees Parlement aangenomen documenten

Geachte heer Nehmelman,

Het Europees Parlement heeft tijdens zijn vergaderperiode van 15 t/m 18 juni 2026 onderstaande documenten aangenomen, die worden toegezonden overeenkomstig de aan de Verdragen gehechte protocollen nrs. 1 en 2:

Standpunten vastgesteld in het kader van een wetgevingsprocedure

- standpunt in eerste lezing vastgesteld met het oog op de vaststelling van een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende de aanpassing van de douanerechten op de invoer van bepaalde goederen van oorsprong uit de Verenigde Staten van Amerika en de opening van tariefcontingenten voor de invoer van bepaalde goederen van oorsprong uit de Verenigde Staten van Amerika,

- standpunt in eerste lezing vastgesteld met het oog op de vaststelling van een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende het niet toepassen van douanerechten op de invoer van bepaalde goederen,

- standpunt in eerste lezing vastgesteld met het oog op de vaststelling van een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van de Verordeningen (EU) 2024/1689, (EU) 2018/1139 en (EU) 2023/1230 wat betreft vereenvoudiging van de uitvoering van geharmoniseerde regels betreffende artificiële intelligentie (digitale omnibus inzake AI),

- standpunt in eerste lezing vastgesteld met het oog op de vaststelling van een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van de Verordeningen (EU) nr. 1308/2013, (EU) 2021/2115 en (EU) 2021/2116 wat betreft de versterking van de positie van landbouwers in de voedseltoeleveringsketen,

- standpunt over het ontwerp van besluit van de Raad tot vaststelling van maatregelen die nodig zijn voor de uitvoering van Protocol nr. 37 betreffende de financiële gevolgen van de beëindiging van het EGKS-Verdrag en betreffende het Fonds voor onderzoek inzake kolen en staal, gehecht aan het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie en tot intrekking van Besluit nr. 2003/76/EG,

- standpunt over het standpunt van de Raad in eerste lezing met het oog op de vaststelling van een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende met bepaalde nieuwe genomische technieken verkregen planten en de daarvan afgeleide producten, en tot wijziging van Verordening (EU) 2017/625,

- standpunt in eerste lezing vastgesteld met het oog op de vaststelling van een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een gemeenschappelijk systeem voor de terugkeer van illegaal in de Unie verblijvende onderdanen van derde landen en tot intrekking van Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijn 2001/40/EG van de Raad en Beschikking 2004/191/EG van de Raad,

- standpunt over het voorstel voor een richtlijn van de Raad betreffende de structuur en de tarieven van de accijns op tabak en aan tabak verwante producten (herschikking),

- standpunt over het voorstel voor een richtlijn van de Raad tot wijziging van Richtlijn (EU) 2020/262 wat betreft de algemene regeling inzake accijns op tabak en aan tabak verwante producten,

- standpunt over het voorstel voor een verordening van de Raad tot wijziging van Verordening (EU) nr. 904/2010 betreffende de toegang van het Europees Openbaar Ministerie (EOM) en het Europees Bureau voor fraudebestrijding (OLAF) tot gegevens over de belasting over de toegevoegde waarde op het niveau van de Unie,

- standpunt in eerste lezing vastgesteld met het oog op de vastelling van een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) 2024/1157 wat betreft het verbod op de uitvoer van voor nuttige toepassing bestemd gemengd stedelijk afval,

- standpunt in eerste lezing vastgesteld met het oog op de vaststelling van een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende circulariteitseisen voor voertuigontwerp en betreffende het beheer van afgedankte voertuigen, tot wijziging van de Verordeningen (EU) nr. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2019/1020 en (EU) 2023/1542 en tot intrekking van de Richtlijnen 2000/53/EG en 2005/64/EG.

Deze documenten worden gelijktijdig aan alle nationale parlementen van de lidstaten in hun respectievelijke talen toegezonden en worden geacht op de datum van deze brief te zijn verzonden.

Het Europees Parlement heeft verder besloten onderstaande documenten, die zijn aangenomen tijdens dezelfde vergaderperiode en niet onder een wetgevingsprocedure vallen, te doen toekomen aan de nationale parlementen:

- resolutie over het tegengaan van transnationale repressie — naar een strategie van de EU ter bescherming van de Europese soevereiniteit en democratische waarden,

- resolutie over de rol van handel voor het versterken van de economische veiligheid van de EU,

- standpunt over het ontwerp van besluit van de Raad betreffende de sluiting, namens de Unie, van de overeenkomst in de vorm van een briefwisseling tussen de Europese Unie en de Islamitische Republiek Pakistan op grond van artikel XXVIII van de Algemene Overeenkomst betreffende tarieven en handel (GATT) 1994 betreffende de wijziging van de concessies voor alle in de EU-lijst CLXXV opgenomen tariefcontingenten als gevolg van de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie,

- standpunt over het ontwerp van besluit van de Raad inzake de beëindiging van de vrijwillige partnerschapsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Republiek Liberia inzake wetshandhaving, governance en handel in de bosbouw met betrekking tot de invoer van hout en houtproducten in de Europese Unie,

- niet-wetgevingsresolutie over het voorstel voor een besluit van de Raad inzake de beëindiging van de Vrijwillige Partnerschapsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Republiek Liberia inzake wetshandhaving, governance en handel in de bosbouw met betrekking tot de invoer van hout en houtproducten in de Europese Unie,

- standpunt over het voorstel voor een besluit van de Raad waarbij de lidstaten worden gemachtigd, in het belang van de Europese Unie, de toetreding van Kaapverdië tot het Verdrag van Den Haag van 1980 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen te aanvaarden,

- resolutie over het verslag 2025 van de Commissie over Montenegro,

- resolutie over het Commissieverslag 2025 over Albanië,

- resolutie over het Commissieverslag 2025 over Noord-Macedonië,

- resolutie over het Commissieverslag 2025 over Kosovo,

- resolutie over het Commissieverslag 2025 over Georgië,

- resolutie over de uitvoering van de richtlijn inzake de behandeling van stedelijk afvalwater en risico's voor de voorzieningszekerheid van geneesmiddelen,

- resolutie over de politieke onderdrukking en de humanitaire situatie in Cuba,

- resolutie over de werving van kinderen door de georganiseerde misdaad,

- resolutie over de onaanvaardbare provocaties en drone-invallen van Rusland in Roemenië, de Baltische staten en Finland,

- resolutie over het ontwerp van uitvoeringsbesluit van de Commissie inzake de financiering van het jaarlijkse actieplan voor de Verenigde Republiek Tanzania voor 2026.

Namens de voorzitter van het Europees Parlement zend ik u hierbij bovengenoemde documenten toe.

Met de meeste hoogachting,

5.1.2.e

Markus Winkler

Bijlagen

Texts adopted by the European Parliament
Session of 15 to 18 June 2026 - Strasbourg
Letter to Parliaments

TA	A9-B9	Date adoption
0196	A10-0069/2026	16/6
0197	A10-0070/2026	16/6
0198	A10-0073/2026	16/6
0199	A10-0161/2025	16/6
0200	A10-0158/2026	16/6
0206	A10-0175/2026	17/6
0207	A10-0048/2026	17/6
0211	A10-0161/2026	17/6
0212	A10-0160/2026	17/6
0213	A10-0159/2026	17/6
0226	C10-0108/2026	18/6
0227	A10-0158/2025	18/6

TA	A9-B9	Date adoption
0203	A10-0142/2026	16/6
0204	A10-0148/2026	16/6
0208	A10-0134/2026	17/6
0209	A10-0133/2026	17/6
0210	A10-0146/2026	17/6
0214	A10-0157/2026	17/6
0216	A10-0143/2026	17/6
0217	A10-0141/2026	17/6
0218	A10-0162/2026	17/6
0220	A10-0166/2026	17/6
0222	A10-0140/2026	17/6
0228	RC B10-0238/2026	18/6
0229	RC B10-0285/2026	18/6
0230	B10-0275/2026	18/6
0231	RC B10-0304/2026	18/6
0232	B10-0273/2026	18/6

BG български	ES español	CS čeština	DA dansk
DE Deutsch	ET eesti keel	EL ελληνικά	EN English
FR français	GA gaeilge	HR hrvatski jezik	IT italiano
LV latviešu valoda	LT lietuvių kalba	HU magyar	MT 5.1.2.e
NL Nederlands	PL polski	PT português	RO română
SK slovenčina	SL slovenščina	FI suomi	SV svenska

EUROPEES PARLEMENT

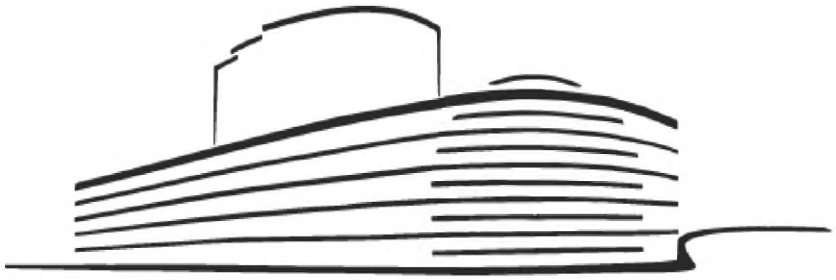
2026 - 2027

UITTREKSEL

VAN HET DOCUMENT "AANGENOMEN TEKSTEN"

VAN DE VERGADERPERIODE VAN

15 - 18 juni 2026



INHOUDSOPGAVE

P10_TA(2026)0196 ..... **7**
AANPASSING VAN DE DOUANERECHTEN OP DE INVOER VAN BEPAALDE GOEDEREN VAN OORSPRONG UIT DE VERENIGDE STATEN VAN AMERIKA

P10_TA(2026)0197 ..... **73**
HET NIET TOEPASSEN VAN DOUANERECHTEN OP DE INVOER VAN BEPAALDE GOEDEREN

P10_TA(2026)0198 ..... **85**
VEREENVOUDIGING VAN DE UITVOERING VAN GEHARMONISEERDE REGELS BETREFFENDE ARTIFICIËLE INTELLIGENTIE (DIGITALE OMNIBUS INZAKE AI)

P10_TA(2026)0199 ..... **195**
VERSTERKING VAN DE POSITIE VAN LANDBOUWERS IN DE VOEDSELTOELEVERINGSKETEN

P10_TA(2026)0200 ..... **269**
DE MAATREGELEN DIE NODIG ZIJN VOOR DE UITVOERING VAN HET AAN HET VEU EN HET VWEU GEHECHTE PROTOCOL BETREFFENDE DE FINANCIËLE GEVOLGEN VAN DE BEËINDIGING VAN HET EGKS-VERDRAG EN BETREFFENDE HET FONDS VOOR ONDERZOEK INZAKE KOLEN EN STAAL

P10_TA(2026)0206 ..... **271**
MET BEPAALDE NIEUWE GENOMISCHE TECHNIEKEN VERKREGEN PLANTEN EN DE DAARVAN AFGELEIDE LEVENSMIDDELEN EN DIERVOEDERS

P10_TA(2026)0207 ..... **273**
GEMEENSCHAPPELIJK SYSTEEM VOOR DE TERUGKEER VAN ILLEGAAL IN DE UNIE VERBLIJVENDE ONDERDANEN VAN DERDE LANDEN (TERUGKEERVERORDENING)

P10_TA(2026)0211 ..... **437**
STRUCTUUR EN DE TARIEVEN VAN DE ACCIJNS OP TABAK EN AAN TABAK VERWANTE PRODUCTEN (HERSCHIKKING)

P10_TA(2026)0212 ..... **439**
ALGEMENE REGELING INZAKE ACCIJNS OP TABAK EN AAN TABAK VERWANTE PRODUCTEN

P10_TA(2026)0213 ..... **443**
EUROPEES OPENBAAR MINISTERIE (EOM) EN HET EUROPEES BUREAU VOOR FRAUDEBESTRIJDING(OLAF): TOEGANG TOT GEGEVENS OVER DE BTW OP HET NIVEAU VAN DE UNIE

P10_TA(2026)0226 ..... **479**
OVERBRENGING VAN AFVALSTOFFEN: UITVOER VAN VOOR NUTTIGE TOEPASSING BESTEMD GEMENGD STEDELIJK AFVAL NAAR ZWITSERLAND

P10_TA(2026)0227 ..... **485**
CIRCULARITEITSEISEN VOOR VOERTUIGONTWERP EN HET BEHEER VAN AUTOWRAKKEN

P10_TA(2026)0203 ..... **781**
HET TEGENGAAN VAN TRANSNATIONALE REPRESSIE - NAAR EEN STRATEGIE VAN DE EU TER

BESCHERMING VAN DE EUROPESE SOEVEREINITEIT EN DEMOCRATISCHE WAARDEN

P10_TA(2026)0204 ..... **805**
DE ROL VAN HANDEL VOOR HET VERSTERKEN VAN DE ECONOMISCHE VEILIGHEID VAN DE EU

P10_TA(2026)0208 ..... **831**
OVEREENKOMST TUSSEN DE EU EN PAKISTAN: WIJZIGING VAN DE CONCESSIES VOOR ALLE IN DE EU-LIJST CLXXV OPGENOMEN TARIEFCONTINGENTEN

P10_TA(2026)0209 ..... **833**
VRIJWILLIGE PARTNERSCHAPSOVEREENKOMST TUSSEN DE EU EN LIBERIA INZAKE WETSHANDHAVING, GOVERNANCE EN HANDEL IN DE BOSBOUW MET BETREKKING TOT HOUT EN HOUTPRODUCTEN: BEËINDIGING (RESOLUTIE)

P10_TA(2026)0210 ..... **835**
VRIJWILLIGE PARTNERSCHAPSOVEREENKOMST TUSSEN DE EU EN LIBERIA INZAKE WETSHANDHAVING, GOVERNANCE EN HANDEL IN DE BOSBOUW MET BETREKKING TOT HOUT EN HOUTPRODUCTEN: BEËINDIGING (RESOLUTIE)

P10_TA(2026)0214 ..... **843**
VERDRAG VAN DEN HAAG (1980) BETREFFENDE DE BURGERRECHTELIJKE ASPECTEN VAN INTERNATIONALE ONTVOERING VAN KINDEREN: TOETREDING VAN KAAPVERDIË

P10_TA(2026)0216 ..... **845**
COMMISSIEVERSLAG 2025 OVER MONTENEGRO

P10_TA(2026)0217 ..... **861**
COMMISSIEVERSLAG 2025 OVER ALBANIË

P10_TA(2026)0218 ..... **875**
COMMISSIEVERSLAG 2025 OVER NOORD-MACEDONIË

P10_TA(2026)0220 ..... **893**
COMMISSIEVERSLAG 2025 OVER KOSOVO

P10_TA(2026)0222 ..... **911**
COMMISSIEVERSLAG 2025 OVER GEORGIË

P10_TA(2026)0228 ..... **931**
UITVOERING VAN DE RICHTLIJN INZAKE DE BEHANDELING VAN STEDELIJK AFVALWATER EN RISICO'S VOOR DE VOORZIENINGSZEKERHEID VAN GENEESMIDDELEN

P10_TA(2026)0229 ..... **941**
POLITIEKE ONDERDRUKKING EN DE HUMANITAIRE SITUATIE IN CUBA

P10_TA(2026)0230 ..... **949**
WERVING VAN KINDEREN DOOR DE GEORGANISEERDE MISDAAD

P10_TA(2026)0231 ..... **957**
DE ONAANVAARDBARE PROVOCATIES EN DRONE-INVALLEN VAN RUSLAND IN ROEMENIË, DE BALTISCHE STATEN EN FINLAND

P10_TA(2026)0232 965
FINANCIERING VAN HET JAARLIJKSE ACTIEPLAN VOOR DE VERENIGDE REPUBLIEK TANZANIA VOOR 2026

Europees Parlement
2024-2029

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2026)0196

Aanpassing van de douanerechten op de invoer van bepaalde goederen van oorsprong uit de Verenigde Staten van Amerika

Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement 16 juni 2026 over het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende de aanpassing van de douanerechten op de invoer van bepaalde goederen van oorsprong uit de Verenigde Staten van Amerika en de opening van tariefcontingenten voor de invoer van bepaalde goederen van oorsprong uit de Verenigde Staten van Amerika (COM(2025)0471 – C10-0193/2025 – 2025/0261(COD))

(Gewone wetgevingsprocedure: eerste lezing)

Het Europees Parlement,

– gezien het voorstel van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad (COM(2025)0471),

– gezien artikel 294, lid 2, en artikel 207, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, op grond waarvan het voorstel door de Commissie bij het Parlement is ingediend (C10-0193/2025),

– gezien artikel 294, lid 3, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,

– gezien de begrotingsbeoordeling door de Begrotingscommissie,

– gezien het overeenkomstig artikel 75, lid 4, van zijn Reglement door de bevoegde commissie goedgekeurde voorlopig akkoord, en de door de vertegenwoordiger van de Raad bij brief van 27 mei 2026 gedane toezegging om het standpunt van het Europees Parlement overeenkomstig artikel 294, lid 4, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie goed te keuren,

– gezien de artikelen 60 en 58 van zijn Reglement,

– gezien het advies van de Commissie landbouw en plattelandsontwikkeling,

– gezien het verslag van de Commissie internationale handel (A10-0069/2026),

1. stelt onderstaand standpunt in eerste lezing vast;[1]

2. hecht zijn goedkeuring aan de gemeenschappelijke verklaring van het Europees Parlement en de Commissie die als bijlage bij deze resolutie is gevoegd en in de C-serie van het *Publicatieblad van de Europese Unie* zal worden bekendgemaakt;

3. neemt kennis van de verklaring van de Commissie die als bijlage bij deze resolutie is gevoegd en in de C-serie van het *Publicatieblad van de Europese Unie* zal worden bekendgemaakt;

4. verzoekt de Commissie om hernieuwde voorlegging aan het Parlement indien zij haar voorstel vervangt, ingrijpend wijzigt of voornemens is het ingrijpend te wijzigen;

5. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad en de Commissie, alsook aan de nationale parlementen.

[1] Dit standpunt vervangt de amendementen die zijn aangenomen op 26 maart 2026 (Aangenomen teksten, P10_TA(2026)0096).

P10_TC1-COD(2025)0261

Standpunt van het Europees Parlement vastgesteld in eerste lezing op 16 juni 2026 met het oog op de vaststelling van verordening (EU) 2026/... van het Europees Parlement en de Raad betreffende de aanpassing van de douanerechten op de invoer van bepaalde goederen van oorsprong uit de Verenigde Staten van Amerika en de opening van tariefcontingenten voor de invoer van bepaalde goederen van oorsprong uit de Verenigde Staten van Amerika

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 207, lid 2,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Na toezending van het ontwerp van wetgevingshandeling aan de nationale parlementen,

Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure[1],

[1] Standpunt van het Europees Parlement van 16 juni 2026.

Overwegende hetgeen volgt:

(1) De Unie en de Verenigde Staten van Amerika (de "Verenigde Staten") hebben de omvangrijkste en diepste bilaterale handels- en investeringsbetrekkingen ter wereld en hebben sterk geïntegreerde economieën. De totale wederzijdse handel tussen beide partijen vertegenwoordigde in 2024 meer dan 1,6 biljoen EUR. Dit diepe en brede partnerschap wordt geschraagd door aanzienlijke wederzijdse investeringen op elkaars markten ter waarde van ongeveer 5,3 biljoen EUR. ***De verdere integratie van deze economieën als grondslag voor het bredere partnerschap tussen de Unie en de Verenigde Staten is een strategische noodzaak, met name in een tijd waarin Ruslands aanvalsoorlog tegen Oekraïne de essentiële veiligheidsbelangen van de Unie bedreigt.***

(2) De Unie herhaalt dat zij zich onverminderd inzet voor een transparant, eerlijk en op regels gebaseerd multilateraal handelsstelsel dat gebaseerd is op de beginselen van de Wereldhandelsorganisatie (WTO). Overeenkomstig de Verdragen blijft de Unie zich inzetten voor het bevorderen van haar waarden en belangen op het wereldtoneel, met name door het bevorderen van open en billijke handel en het versterken van het internationaal recht. De WTO blijft de hoeksteen van de wereldhandelsorde en het belangrijkste forum voor het ontwikkelen, uitvoeren en handhaven van internationale handelsregels. Nauwe samenwerking met gelijkgestemde partners is van essentieel belang voor het handhaven en versterken van dit stelsel, voor het waarborgen van een voorspelbaar en op regels gebaseerd mondiaal handelsklimaat, voor het boeken van vooruitgang te boeken met de noodzakelijke hervorming van de WTO en voor het verwezenlijken van een goed functionerend geschillenbeslechtingsmechanisme.

(3) ***De Unie blijft zich inzetten om ervoor te zorgen dat de handels- en investeringsbetrekkingen tussen de Unie en de Verenigde Staten zich ontwikkelen in overeenstemming met de beginselen van vrije en eerlijke handel tussen de partijen en in overeenstemming met het op regels gebaseerde handelsstelsel van de WTO zonder andere handelspolitieke maatregelen, mede op het gebied van handelsbescherming, te ondermijnen.***

(4) ***In de loop van 2025 hebben de Verenigde Staten een reeks tariefmaatregelen ingesteld die gevolgen hebben voor de Unie. Met ingang van 12 maart 2025 hebben de Verenigde Staten aanvullende tarieven van 25% ingesteld op de invoer van staal en aluminium en daarvan afgeleide producten. Met ingang van 3 april 2025 hebben de Verenigde Staten aanvullende tarieven van 25% op de invoer auto's ingesteld. Met ingang van 5 april 2025 hebben de Verenigde Staten een aanvullend tarief ingesteld op alle invoer uit alle handelspartnerlanden, met de mogelijkheid van uitzonderingen. Die aanvullende tarieven omvatten een basistarief van 10% op alle invoer. Afhankelijk van de bilaterale handelsbalansen zou dit basisscenario kunnen worden vervangen door landspecifieke tarieven. Voor de Unie bedroeg het aangekondigde landspecifieke tarief 20%. Op 9 april 2025 kondigden de Verenigde Staten een uitstel van 90 dagen aan voor het opleggen van de landspecifieke tarieven, waarbij het basistarief van 10% voor alle partners werd gehandhaafd. Met ingang van 3 mei 2025 hebben de Verenigde Staten een aanvullend tarief van 25% op de invoer van auto-onderdelen ingesteld. Met ingang van 4 juni 2025 hebben de Verenigde Staten de tarieven op de invoer van staal en aluminium en daarvan afgeleide producten verhoogd naar 50%. Op 12 juli 2025 kondigde de president van de Verenigde Staten aan dat het basistarief van 10% voor Uniegoederen met ingang van 1 augustus 2025 zou worden vervangen door een landspecifiek tarief van 30%. Met ingang van 1 augustus 2025 hebben de Verenigde Staten aanvullende tarieven van 50% ingesteld op de invoer van koper en daarvan afgeleide producten.***

(5) ***Tegen die achtergrond hebben de voorzitter van de Commissie en de president van de Verenigde Staten, teneinde een stabiel kader voor de handel tussen de Unie en de Verenigde Staten tot stand te brengen, op 27 juli 2025 een politiek akkoord (het "politiek akkoord van 27 juli 2025") bereikt, dat vervolgens is verankerd in de gezamenlijke verklaring over een kader tussen de Europese Unie en de Verenigde Staten inzake een overeenkomst inzake wederzijdse, eerlijke en evenwichtige handel van 21 augustus 2025 (de "gezamenlijke verklaring").***

(6) In de gezamenlijke verklaring hebben de Verenigde Staten toegezegd bepaalde tarieven die van toepassing zijn op invoer vanuit de Unie naar de Verenigde Staten, in overeenstemming met het politieke akkoord van 27 juli 2025, te wijzigen, waarbij het toepasselijke tarief zal worden verlaagd tot een algemeen tariefplafond van 15%. Daarnaast hebben de Verenigde Staten ***toegezegd*** alleen het meestbegunstigingstarief ***te zullen*** toepassen op bepaalde producten uit de Unie, zoals niet-beschikbare natuurlijke hulpbronnen, waaronder kurk, alle luchtvaartuigen en onderdelen daarvan, generieke geneesmiddelen en de ingrediënten daarvan en chemische precursoren. De Unie en de Verenigde Staten hebben ook toegezegd te overwegen of andere sectoren en producten die belangrijk zijn voor hun economieën en waardeketens moeten worden opgenomen in de lijst van producten waarvoor alleen de meestbegunstigingstarieven zouden gelden.

(7) De Unie en de Verenigde Staten beschouwen de gezamenlijke verklaring als een eerste stap in een proces dat gaandeweg verder kan worden uitgebreid tot andere gebieden, om de markttoegang te blijven verbeteren en hun handels- en investeringsbetrekkingen te versterken. ***De Unie blijft vastbesloten onderhandelingen met de Verenigde Staten te blijven voeren teneinde een wederzijds voordelig akkoord te bereiken voor andere belangrijke sectoren van haar economie, zoals de agrovoedingssector en de sector industriële goederen.***

(8) In de gezamenlijke verklaring heeft de Unie zich ertoe verbonden de douanerechten voor alle industriële goederen uit de Verenigde Staten af te schaffen en preferentiële markttoegang te verlenen voor een breed scala aan Amerikaanse visserij- en landbouwproducten, waaronder noten, zuivelproducten, verse en verwerkte vruchten en groenten, verwerkte levensmiddelen, zaaizaad, sojaolie en varkens- en bizonvlees. De Unie en de Verenigde Staten hebben toegezegd te onderhandelen over oorsprongsregels die van toepassing zouden zijn op die handelsvoordelen.

(9) De Unie moet derhalve de douanerechten op de invoer van bepaalde goederen aanpassen en tariefcontingenten openen voor de invoer van bepaalde goederen van oorsprong uit de Verenigde Staten door preferentiële tariefmaatregelen vast te stellen als bedoeld in Verordening (EU) nr. 952/2013 van het Europees Parlement en de Raad[2].

---

[2] Verordening (EU) nr. 952/2013 van het Europees Parlement en van de Raad van 9 oktober 2013 tot vaststelling van het douanewetboek van de Unie (PB L 269 van 10.10.2013, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/952/oj).

(10) ***Deze verordening doet geen afbreuk aan het vermogen van de Unie om, overeenkomstig het Unierecht, en met name Verordening (EU) 2023/2675 van het Europees Parlement en de Raad[3], ook bekend als het "antidwanginstrument", en Verordening (EU) nr. 654/2014 van het Europees Parlement en de Raad[4], ook bekend als "de handhavingsverordening", en overeenkomstig het internationale recht, maatregelen toe te passen naar aanleiding van door de Verenigde Staten vastgestelde maatregelen.***

---

[3] ***Verordening (EU) 2023/2675 van het Europees Parlement en de Raad van 22 november 2023 betreffende de bescherming van de Unie en haar lidstaten tegen economische dwang door derde landen (PB L, 2023/2675, 7.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2675/oj).***

[4] ***Verordening (EU) nr. 654/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 15 mei 2014 betreffende de uitoefening van de rechten van de Unie voor de toepassing en handhaving van de internationale handelsregels en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 3286/94 van de Raad tot vaststelling van communautaire procedures op het gebied van de gemeenschappelijke handelspolitiek met het oog op de handhaving van de rechten die de Gemeenschap ontleent aan internationale regelingen voor het handelsverkeer, in het bijzonder die welke onder auspiciën van de Wereldhandelsorganisatie werden vastgesteld (PB L 189 van 27.6.2014, blz. 50, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2014/654/oj).***

(11) ***Hoofddoel van de gezamenlijke verklaring is een duidelijk kader voor trans-Atlantische handel tot stand te brengen dat de exporteurs in de Unie de broodnodige stabiliteit en voorspelbaarheid biedt. Wanneer acties*** van de Verenigde Staten ***die stabiliteit en voorspelbaarheid dreigen te ondermijnen, onder meer door af te wijken of dreigen af te wijken van hun toezeggingen in het kader van de gezamenlijke verklaring, bijvoorbeeld indien de Verenigde Staten er bij het verstrijken of vervangen van de tijdelijke invoertoeslag die op grond van afdeling 122 van de Trade Act van 1974 bij proclamatie van de president van de Verenigde Staten van 20 februari 2026 op de uitvoer uit de Unie naar de Verenigde Staten werd ingesteld, niet tegemoetkomen aan de zorgen van de Unie over de tariefbehandeling van die uitvoer uit de Unie die tot 24 februari 2026 profiteerde van het algemene tariefplafond van 15%, dan wel tot die datum was vrijgesteld van aanvullende tarieven, overeenkomstig de gezamenlijke verklaring, moet de Commissie de bevoegdheid krijgen om de toezeggingen van de Unie in het kader van de bij deze verordening uitgevoerde gezamenlijke verklaring geheel of gedeeltelijk op te schorten. Evenzo moet de Commissie de bevoegdheid krijgen om de toezeggingen van de Unie in de gezamenlijke verklaring die bij deze verordening wordt uitgevoerd, geheel of gedeeltelijk op te schorten indien het optreden van de Verenigde Staten anderszins de doelstellingen van de gezamenlijke verklaring ondermijnen.***

(12) ***De gezamenlijke verklaring voorziet niet in de toepassing van het tariefplafond van 15% op staal en aluminium; daarom blijven de door de Verenigde Staten in 2025 opgelegde tarieven van 50% van kracht. De Unie en de Verenigde Staten hebben in de gezamenlijke verklaring echter te kennen gegeven dat zij willen bekijken of zij kunnen samenwerken om hun respectieve binnenlandse markten tegen overcapaciteit van staal en aluminium te beschermen en tegelijkertijd te zorgen voor zekere toeleveringsketens tussen elkaar, onder meer door middel van oplossingen in de vorm van tariefcontingenten.***

(13) ***Het Amerikaanse Ministerie van Handel heeft op 19 augustus 2025 aangekondigd 407 productcategorieën toe te voegen aan de lijst van afgeleide staal- en aluminiumproducten die onder sectorale tarieven krachtens afdeling 232 van de Amerikaanse Trade Expansion Act vallen. Bijgevolg is het staal- en aluminiumgehalte van die toegevoegde producten onderworpen aan een tarief van 50%. Op 2 april 2026 zijn de lijst van afgeleide staal- en aluminiumproducten waarvoor die tarieven gelden en de methode voor de toepassing van die tarieven verder gewijzigd.***

(14) ***Het opleggen van die tarieven, samen met de omslachtige administratieve en douanevereisten die zijn ingevoerd na de politieke overeenstemming op 27 juli 2025, heeft de handel tussen de Unie en de Verenigde Staten instabieler gemaakt, met ernstige economische gevolgen voor de betrokken ondernemingen in de Unie en voor hun werknemers. Die tarieven treffen ook de kleine en middelgrote ondernemingen en downstreamindustrieën in de Unie onevenredig hard, wat hun concurrentievermogen op de Amerikaanse markt ondermijnt en leidt tot mogelijk langdurig verlies van marktaandeel en blijvende schade voor de trans-Atlantische industriële toeleveringsketens. De Unie en de Verenigde Staten moeten derhalve tot een snelle en wederzijds gunstige afronding van de lopende onderhandelingen komen met het oog op het oplossen van die tariefkwesties en het herstellen van stabiele trans-Atlantische handelsbetrekkingen. In dat verband moet de Commissie de bevoegdheid krijgen een uitvoeringshandeling vast te stellen tot opschorting van de toepassing van deze verordening met betrekking tot de goederen die onder de hoofdstukken 72, 73 en 76 van de gecombineerde nomenclatuur zoals vastgesteld bij Verordening (EEG) nr. 2658/87[5] vallen, indien de Verenigde Staten op 31 december 2026 nog altijd tarieven van meer dan 15% op uit de Unie naar de Verenigde Staten ingevoerde afgeleide staal- en aluminiumproducten toepassen.***

(15) ***Bij deze verordening worden aan de Verenigde Staten brede en uitzonderlijke tariefpreferenties en tariefcontingenten toegekend, die de invoer van de goederen waarop die preferenties en contingenten betrekking hebben, zou kunnen doen toenemen, met mogelijk aanzienlijke gevolgen voor de industrie in de Unie. Daarom moet er een vrijwaringsmechanisme worden ingevoerd dat tot doel heeft de industrie in de Unie, ook in de landbouwsector, te beschermen indien de bij deze verordening bepaalde***

---

5 **Verordening (EEG) nr. 2658/87 van de Raad van 23 juli 1987 met betrekking tot de tarief- en statistieknomenclatuur en het gemeenschappelijk douanetarief** (PB L 256 van 7.9.1987, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1987/2658/oj).

tariefpreferenties en tariefcontingenten de invoer van bepaalde goederen zodanig zouden doen toenemen dat de industrie in de Unie er ernstige schade van ondervindt of dreigt te ondervinden.

(16) Om eenvormige voorwaarden te waarborgen voor de uitvoering van deze verordening, moeten aan de Commissie uitvoeringsbevoegdheden worden toegekend om de toepassing van de in deze verordening bepaalde aangepaste douanerechten en tariefcontingenten in specifieke omstandigheden ***geheel of gedeeltelijk*** op te schorten. Die bevoegdheden moeten worden uitgeoefend in overeenstemming met Verordening (EU) nr. 182/2011 van het Europees Parlement en de Raad[6].

(17) De oorsprong van goederen moet worden vastgesteld overeenkomstig het toepasselijke recht van de Unie, met name ***de regels inzake niet-preferentiële oorsprong zoals vastgesteld in titel II, hoofdstuk 2, afdeling 1,*** van Verordening (EU) nr. 952/2013, totdat er regels inzake preferentiële oorsprong zoals bedoeld in die verordening zijn vastgesteld om uitvoering te geven aan het resultaat van de in de gezamenlijke verklaring vermelde onderhandelingen over oorsprongsregels.

(18) Deze verordening gaat niet vergezeld van een effectbeoordeling en de potentiële economische gevolgen van deze verordening zijn moeilijk in te schatten vóór de vaststelling ervan. De Commissie moet daarom toezicht houden op de economische gevolgen in de Unie van de in deze verordening bepaalde aanpassing van douanerechten en opening van tariefcontingenten. De Commissie moet het Europees Parlement en de Raad regelmatig in kennis stellen van de wijzigingen in handelsvolumes en de waarde van de invoer in de Unie van goederen die van oorsprong zijn uit de Verenigde Staten en die onder deze verordening vallen. Uiterlijk op 30 juni 2029 moet de Commissie een uitgebreide beoordeling van de effecten van deze verordening indienen, zo nodig samen met een wetgevingsvoorstel om de toepassingsperiode van deze verordening te verlengen.

---

6 Verordening (EU) nr. 182/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 2011 tot vaststelling van de algemene voorschriften en beginselen die van toepassing zijn op de wijze waarop de lidstaten de uitoefening van de uitvoeringsbevoegdheden door de Commissie controleren (PB L 55 van 28.2.2011, blz. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj).

(19) ***De toegang tot de markt van de Unie is afhankelijk van de naleving van het toepasselijke Unierecht.***

(20) ***Het Europees Parlement en de Raad zullen volledig, regelmatig en tijdig worden geïnformeerd over relevante ontwikkelingen bij de toepassing van deze verordening, en zullen, naargelang het passend is, naar behoren worden geraadpleegd, overeenkomstig de Verdragen.***

(21) Gezien het belang om verstoring van de handels- en investeringsbetrekkingen tussen de Unie en de Verenigde Staten te voorkomen, moet deze verordening in werking treden op de dag na de dag van de bekendmaking ervan,

HEBBEN DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

Artikel 1

Aanpassing van douanerechten

1. De toepasselijke douanerechten van het gemeenschappelijk douanetarief die zijn vastgesteld bij Verordening (EEG) nr. 2658/87 op de invoer in de Unie van de goederen die zijn ingedeeld onder de in bijlage I bij deze verordening vermelde codes van de gecombineerde nomenclatuur (GN) en die van oorsprong zijn uit de Verenigde Staten, bedragen 0%.

2. De ad-valoremcomponent in het kader van het gemeenschappelijk douanetarief wordt niet toegepast op invoer in de Unie van de goederen die zijn ingedeeld onder de in bijlage II bij deze verordening vermelde GN-codes en die van oorsprong zijn uit de Verenigde Staten. Het specifiek douanerecht op die goederen, dat wordt toegepast wanneer de prijs bij invoer onder de invoerprijs daalt, wordt gehandhaafd.

Artikel 2

Opening van tariefcontingenten

1. Er worden tariefcontingenten van de Unie geopend voor de invoer in de Unie van de goederen die zijn ingedeeld onder de in bijlage III vermelde GN-codes en die van oorsprong zijn uit de Verenigde Staten.

2. Binnen de in lid 1 van dit artikel bedoelde tariefcontingenten zijn preferentiële rechten in de zin van artikel 56, lid 2, punt e), van Verordening (EU) nr. 952/2013 van toepassing. Die rechten zijn de rechten die zijn vermeld in de kolom "Contingentrecht" van de tabel in bijlage III bij deze verordening, en zijn van toepassing tot de hoeveelheden die zijn vermeld in de kolom "Omvang het contingent" van die tabel.

   De in bijlage III bij deze verordening vastgestelde omvang van de contingenten zijn van toepassing voor opeenvolgende perioden van twaalf maanden, waarbij de eerste van die perioden ingaat op … [de datum van inwerkingtreding van deze verordening].

3. De in bijlage III bij deze verordening bedoelde omvang van de contingenten worden door de Commissie en de lidstaten beheerd overeenkomstig het beheersysteem voor tariefcontingenten overeenkomstig de artikelen 49 tot en met 54 van Uitvoeringsverordening (EU) 2015/2447 van de Commissie[7].

Artikel 3

Opschorting ***van de toepassing van artikel 1 en artikel 2***

1. De Commissie ***is bevoegd om*** in de volgende omstandigheden een uitvoeringshandeling vast te stellen waarbij de toepassing van de artikelen 1 en 2 geheel of gedeeltelijk wordt opgeschort***, na een onderzoek op basis van onderbouwde informatie die op eigen initiatief is verzameld of is ontvangen uit betrouwbare bronnen, waaronder een lidstaat of het Europees Parlement***:

a) wanneer de Verenigde Staten de gezamenlijke verklaring betreffende een kader tussen de Europese Unie en de Verenigde Staten inzake een overeenkomst inzake wederkerige, eerlijke en evenwichtige handel van 21 augustus 2025 (de "gezamenlijke verklaring") niet uitvoeren ▌, ***bijvoorbeeld indien de Verenigde Staten, in de context van het verstrijken of vervangen van de tijdelijke invoertoeslag die op grond van afdeling 122 van de Trade Act van 1974 bij proclamatie van de president van de Verenigde Staten van 20 februari 2026 op de uitvoer uit de Unie naar de Verenigde Staten werd ingesteld, niet tegemoetkomen aan de zorgen van de Unie over de tariefbehandeling van die uitvoer uit de Unie die tot 24 februari 2026 profiteerde van het algemene tariefplafond van 15%, dan wel tot die datum was vrijgesteld van aanvullende tarieven, in overeenstemming met de gezamenlijke verklaring;*** ▌

[7] Uitvoeringsverordening (EU) 2015/2447 van de Commissie van 24 november 2015 houdende nadere uitvoeringsvoorschriften voor enkele bepalingen van Verordening (EU) nr. 952/2013 van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van het douanewetboek van de Unie (PB L 343 van 29.12.2015, blz. 558, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2015/2447/2025-05-19).

b) ***wanneer de Verenigde Staten anderszins de doelstellingen van verbetering van de handels- en investeringsbetrekkingen tussen de Unie en de Verenigde Staten en de doelstellingen van de gezamenlijke verklaring om wederzijdse, eerlijke en evenwichtige handel te bevorderen ondermijnen, de toegang van marktdeelnemers uit de Unie tot de markt van de Verenigde Staten ondermijnen, discriminerend zijn voor of gericht zijn tegen marktdeelnemers uit de Unie die in de Verenigde Staten actief willen zijn of daar reeds actief zijn of de handels- en investeringsbetrekkingen tussen de Unie en de Verenigde Staten anderszins verstoren;***

c) wanneer er voldoende aanwijzingen zijn dat de Verenigde Staten in de toekomst zullen handelen op de in punt a) ***of b)*** bedoelde wijze; ***of***

d) wanneer de objectieve omstandigheden zijn veranderd ten opzichte van de objectieve omstandigheden die bestonden op de datum van de gezamenlijke verklaring.

2. ***De Commissie is bevoegd een uitvoeringshandeling vast te stellen tot opschorting van de toepassing van artikel 1 met betrekking tot de goederen die vallen onder de GN-hoofdstukken 72, 73 en 76, zoals vastgesteld in bijlage I, indien de Verenigde Staten op 31 december 2026 nog altijd tarieven van meer dan 15% toepassen op uit de Unie naar de Verenigde Staten ingevoerde afgeleide staal- en aluminiumproducten.***

Uiterlijk op 1 december 2026 brengt de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad verslag uit over de tariefbehandeling door de Verenigde Staten van uit de Unie naar de Verenigde Staten ingevoerde staal- en aluminiumproducten.

3. De ***in de leden 1 en 2 van dit artikel bedoelde uitvoeringshandelingen worden*** volgens de in artikel ***5***, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure vastgesteld.

Die uitvoeringshandelingen zijn van toepassing zolang de in ▌ lid 1 respectievelijk lid 2 bedoelde omstandigheden aanhouden.

Artikel 4

Vrijwaringsmaatregelen

1. *Wanneer er voldoende bewijs is dat, ten gevolge van de aanpassing van de douanerechten op grond van artikel 1 of de opening van tariefcontingenten op grond van artikel 2, de invoer van een goed van oorsprong uit de Verenigde Staten, zodanig toeneemt, in absolute termen of in verhouding tot de productie in de Unie, en onder zodanige voorwaarden, dat de bedrijfstak van de Unie daar ernstige schade van ondervindt of dreigt te ondervinden, kan de Commissie een uitvoeringshandeling vaststellen waarbij de toepassing van artikel 1 of 2 geheel of gedeeltelijk wordt opgeschort. Die uitvoeringshandeling wordt volgens de in artikel 5, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure vastgesteld.*

2. *Op een met redenen omkleed verzoek van drie of meer lidstaten onderzoekt de Commissie of de in lid 1 bedoelde omstandigheden aanwezig zijn.*

   De Commissie opent een dergelijk onderzoek ook op verzoek van de bedrijfstak van de Unie, een natuurlijke of rechtspersoon die optreedt namens de bedrijfstak van de Unie, een vereniging zonder rechtspersoonlijkheid die optreedt namens de bedrijfstak van de Unie of namens vakbonden, indien er voldoende voorlopig bewijsmateriaal is van ernstige schade of dreiging van ernstige schade voor de bedrijfstak van de Unie.

   De Commissie kan een dergelijk onderzoek ook op eigen initiatief openen, onder meer op basis van informatie die door een of meer lidstaten of door het Europees Parlement is verstrekt.

3. ***De Commissie brengt de lidstaten en het Europees Parlement op de hoogte van de uitkomst van onderzoeken op grond van lid 2.***

4. ***De in lid 1 bedoelde uitvoeringshandeling is van toepassing zolang de omstandigheden die tot de vaststelling van die handeling hebben geleid, voortduren.***

5. ***Voor de toepassing van dit artikel betekent:***

   a) ***"bedrijfstak van de Unie": hetzij de gezamenlijke producenten in de Unie van soortgelijke of rechtstreeks concurrerende producten die actief zijn op het grondgebied van de Unie, hetzij de gezamenlijke producenten in de Unie van wie de gezamenlijke productie van soortgelijke of rechtstreeks concurrerende producten gewoonlijk meer dan 50%, en in uitzonderlijke omstandigheden niet minder dan 25%, van de totale productie van de Unie van die producten bedraagt;***

   b) ***"producenten in de Unie": producenten in de Unie van industriële goederen, alsook onder deze verordening vallende producenten in de Unie van visserijproducten of landbouwproducten.***

Artikel 5

Comitéprocedure

1. De Commissie wordt bijgestaan door het bij Verordening (EU) 2015/1843 van het Europees Parlement en de Raad[8] opgerichte Comité inzake handelsbelemmeringen. ***Dat comité is een comité in de zin van Verordening (EU) nr. 182/2011.***

2. Wanneer naar dit lid wordt verwezen, is artikel 5 van Verordening (EU) nr. 182/2011 van toepassing.

---

[8] Verordening (EU) 2015/1843 van het Europees Parlement en de Raad van 6 oktober 2015 tot vaststelling van procedures van de Unie op het gebied van de gemeenschappelijke handelspolitiek met het oog op de handhaving van de rechten die de Unie ontleent aan internationale regelingen voor het handelsverkeer, in het bijzonder die welke onder auspiciën van de Wereldhandelsorganisatie werden vastgesteld (PB L 272 van 16.10.2015, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2015/1843/oj).

Artikel 6

Oorsprongsregels

Voor de toepassing van deze verordening wordt de oorsprong van goederen vastgesteld overeenkomstig ▌ de ***regels inzake niet-preferentiële oorsprong zoals bedoeld in titel II, hoofdstuk 2, afdeling 1***, van Verordening (EU) nr. 952/2013 totdat er regels inzake preferentiële oorsprong zoals bedoeld in artikel 64, ***lid*** 2 ▌ ***of*** 3, van die verordening zijn vastgesteld.

Artikel 7

Toezicht, beoordelingen verslaglegging

1. De Commissie houdt toezicht op de economische gevolgen in de Unie van de aanpassing van de douanerechten op grond van artikel 1 en de opening van tariefcontingenten op grond van artikel 2. Uiterlijk op … [zes maanden na de datum van inwerkingtreding van deze verordening] en vervolgens om de drie maanden stelt de Commissie het Europees Parlement en de Raad in kennis van de veranderingen in de handelsvolumes en de waarde van de invoer in de Unie van goederen van oorsprong uit de Verenigde Staten die onder het toepassingsgebied van deze verordening vallen.

2. Uiterlijk op 30 juni 2029 presenteert de Commissie een uitgebreide beoordeling van de effecten van deze verordening (de "uitgebreide beoordeling"). De uitgebreide beoordeling behelst onder meer:

a) de gevolgen van de toepassing van deze verordening voor alle in- en uitvoer tussen de Unie en de Verenigde Staten;

b) veranderingen in de handelsstromen in de lidstaten en industriële en landbouwsectoren;

c) hoe de handelspatronen van de Unie zijn veranderd wat de handel met derde landen betreft;

d) de gevolgen van deze verordening voor de inkomsten uit douanerechten;

e) de gevolgen van deze verordening voor kleine en middelgrote ondernemingen.

De Commissie maakt de gegevens en methodologie van haar uitgebreide beoordelingen openbaar.

Waar passend gaat de uitgebreide beoordeling vergezeld van een wetgevingsvoorstel tot verlenging van de toepassingsperiode van deze verordening.

Artikel 8

Inwerkingtreding ***en toepassing***

Deze verordening treedt in werking op de dag na die van de bekendmaking ervan in het Publicatieblad van de Europese Unie.

Zij is van toepassing met ingang van … [de datum van inwerkingtreding van deze verordening] tot en met 31 december 2029.

Waar passend dient de Commissie samen met de uitgebreide beoordeling een wetgevingsvoorstel in om de toepassingsperiode van deze verordening te verlengen.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te …,

Voor het Europees Parlement	*Voor de Raad*
De voorzitter	*De voorzitter*

BIJLAGE I

Lijst van in artikel 1, lid 1, bedoelde goederen

Niettegenstaande de voorschriften voor de uitlegging van de gecombineerde nomenclatuur ("GN") wordt de omschrijving van de producten slechts geacht een indicatieve waarde te hebben, aangezien de tariefpreferenties worden bepaald door de GN-codes. Wanneer de GN-code wordt voorafgegaan door de aanduiding "ex", worden de tariefpreferenties door de GN-code en de bijbehorende omschrijving samen bepaald.

Code in de GN 2025[1]	Omschrijving
0701 90 50	Nieuwe aardappelen (primeurs), vers of gekoeld, van 1 januari tot en met 30 juni
0701 90 90	Aardappelen, vers of gekoeld (m.u.v. nieuwe aardappelen (primeurs) van 1 januari tot en met 30 juni, pootaardappelen en aardappelen bestemd voor de vervaardiging van zetmeel)
0703 10 19	Uien, vers of gekoeld (m.u.v. plantuitjes)
0708 20 00	Bonen ("*Vigna* spp., *Phaseolus* spp."), ook indien gedopt, vers of gekoeld
0709 20 00	Asperges, vers of gekoeld
0709 60 10	Niet-scherpsmakende pepers, vers of gekoeld
0710 80 69	Paddenstoelen, ook indien gestoomd of in water gekookt, bevroren (m.u.v. het geslacht *Agaricus*)
0710 80 95	Andere groenten, ook indien gestoomd of in water gekookt, bevroren – andere
0712 20 00	Gedroogde uien, ook indien in stukken of in schijven gesneden, dan wel fijngemaakt of in poedervorm, doch niet op andere wijze bereid
0712 90 90	Gedroogde groenten en mengsels van groenten, ook indien in stukken of in schijven gesneden, dan wel fijngemaakt of in poedervorm, doch niet op andere wijze bereid – andere
0714 20 10	Bataten (zoete aardappelen), vers, geheel, bestemd voor menselijke consumptie
0805 10 80	Sinaasappelen, vers of gedroogd (m.u.v. zoete sinaasappelen)
0805 40 00	Pompelmoezen, grapefruits en pomelo's, vers of gedroogd
0805 50 90	Lemmetjes ("*Citrus aurantifolia, Citrus latifolia*"), vers of gedroogd
0805 90 00	Citrusvruchten, vers of gedroogd – andere

[1] De nomenclatuurcodes zijn die van de gecombineerde nomenclatuur als vastgesteld in Verordening (EEG) nr. 2658/87 van de Raad van 23 juli 1987 met betrekking tot de tarief- en statistieknomenclatuur en het gemeenschappelijk douanetarief, zoals van toepassing in 2025, en *mutatis mutandis* zoals deze worden gewijzigd door daaropvolgende rechtshandelingen.

Code in de GN 2025[1]	Omschrijving
0806 20 30	Sultana's, gedroogd
0806 20 90	Druiven, gedroogd (m.u.v. krenten en sultana's)
0808 10 10	Persappelen, vers, los verladen, van 16 september tot en met 15 december
0808 30 10	Persperen, vers, los verladen, van 1 augustus tot en met 31 december
0810 20 10	Frambozen, vers
0810 40 30	Blauwe bosbessen (vruchten van de *Vaccinium myrtillus*), vers
0810 40 50	Vruchten van de *Vaccinium macrocarpon* en van de *Vaccinium corymbosum*, vers
0810 40 90	Vruchten van het geslacht *Vaccinium*, vers (m.u.v. vruchten van de *Vaccinium vitis-idaea*, *Vaccinium myrtillus*, *Vaccinium macrocarpon* en *Vaccinium corymbosum*)
0811 90 19	Vruchten, geschikt voor menselijke consumptie, ook indien gestoomd of in water gekookt, bevroren, met toegevoegde suiker of andere zoetstoffen, met een suikergehalte van > 13 gewichtspercenten – andere
0811 90 50	Blauwe bosbessen (vruchten van de soort *Vaccinium myrtillus*), ook indien gestoomd of in water gekookt, bevroren, niet gezoet
0811 90 95	Vruchten, geschikt voor menselijke consumptie, ook indien gestoomd of in water gekookt, bevroren, zonder toegevoegde suiker of andere zoetstoffen – andere
0813 10 00	Abrikozen, gedroogd
0813 20 00	Pruimen, gedroogd
0813 40 95	Vruchten, gedroogd – andere
0813 50 19	Mengsels van gedroogde abrikozen, appelen, perziken, incl. nectarines, peren, papaja's of andere gedroogde vruchten, geschikt voor menselijke consumptie, met gedroogde pruimen
1007 10 10	Hybriden van graansorgho, zaaigoed
1007 90 00	Graansorgho (m.u.v. zaaigoed)
1008 21 00	Zaaigoed van gierst (m.u.v. graansorgho)
1102 90 10	Gerstmeel
1209 10 00	Zaaigoed van suikerbieten

Code in de GN 2025[1]	Omschrijving
1209 21 00	Zaaigoed van luzerne
1209 23 80	Zaaigoed van zwenkgras (m.u.v. dat van beemdlangbloem (*Festuca pratensis Huds*) en van rood zwenkgras (*Festuca rubra* L.))
1209 29 50	Zaaigoed van lupinen
1209 29 60	Voederbietenzaad (*Beta vulgaris var. alba*), voor zaaidoeleinden
1209 29 80	Zaaigoed van voedergewassen – ander
1209 30 00	Zaad van kruidachtige planten hoofdzakelijk gekweekt voor de bloemen, zaaigoed
1209 91 30	Rodebietenzaad (*Beta vulgaris var. Conditiva*), voor zaaidoeleinden
1209 91 80	Zaaigoed van groenten (m.u.v. rodebietenzaad (*Beta vulgaris* var. *Conditiva*))
1209 99 91	Zaaigoed van planten, hoofdzakelijk gekweekt voor de bloemen (m.u.v. kruidachtige planten)
1209 99 99	Zaaigoed, sporen daaronder begrepen – ander
1512 11 10	Zonnebloemzaad- en saffloerolie, ruw, voor technisch of industrieel gebruik (m.u.v. voor de vervaardiging van producten voor menselijke consumptie)
1515 90 99	Plantaardige vetten en oliën, vast, alsmede fracties daarvan, ook indien geraffineerd, doch niet chemisch gewijzigd, in verpakkingen met een inhoud per onmiddellijke verpakking van > 1 kg, of vloeibaar, n.e.g. voor technisch of industrieel gebruik en m.u.v. ruwe vetten en oliën)
1517 90 99	Mengsels en bereidingen van dierlijke of plantaardige vetten of oliën of van fracties van verschillende vetten en oliën, voor menselijke consumptie, met een gehalte aan van melk afkomstige vetstoffen van ≤ 10% (m.u.v. mengsels van plantaardige oliën, vloeibaar, mengsels en bereidingen van de soorten gebruikt als preparaten voor het insmeren van bakvormen en m.u.v. vaste margarine)
2001 10 00	Komkommers en augurken, bereid of verduurzaamd in azijn of in azijnzuur
2001 90 20	Scherpsmakende vruchten van het geslacht *Capsicum*, bereid of verduurzaamd in azijn of in azijnzuur
2004 10	Aardappelen, op andere wijze bereid of verduurzaamd dan in azijn of azijnzuur, bevroren
2005 20 10	Aardappelen in de vorm van meel, gries, griesmeel of vlokken (niet bevroren)

Code in de GN 2025[1]	Omschrijving
2005 60 00	Asperges, op andere wijze bereid of verduurzaamd dan in azijn of azijnzuur, niet bevroren
2005 70 00	Olijven, op andere wijze bereid of verduurzaamd dan in azijn of azijnzuur, niet bevroren
2005 99 80	Groenten, op andere wijze bereid of verduurzaamd dan in azijn of azijnzuur, niet bevroren – andere
2007 99	Jam, vruchtengelei, marmelade, vruchtenmoes en vruchtenpasta, door koken of stoven verkregen, ook indien met toegevoegde suiker of andere zoetstoffen
2008 20 90	Ananas, bereid of verduurzaamd (m.u.v. ananas met toegevoegde alcohol of toegevoegde suiker)
2008 93	Veenbessen (*Vaccinium macrocarpon*, *Vaccinium oxycoccos*), rode bosbessen (*Vaccinium vitis-idaea*), bereid of verduurzaamd, ook indien met toegevoegde suiker, andere zoetstoffen of alcohol, n.e.g.
2008 99 28	Vruchten en andere eetbare plantendelen, bereid of verduurzaamd, met toegevoegde alcohol, met een suikergehalte van > 9 gewichtspercenten en met een effectief alcohol-massagehalte van ≤ 11,85%
2008 99 34	Vruchten en andere eetbare plantendelen, bereid of verduurzaamd, met toegevoegde alcohol, met een suikergehalte van > 9 gewichtspercenten en met een effectief alcohol-massagehalte van > 11,85%
2008 99 37	Vruchten en andere eetbare plantendelen, bereid of verduurzaamd, met toegevoegde alcohol, met een effectief alcohol-massagehalte van ≤ 11,85%
2008 99 40	Vruchten en andere eetbare plantendelen, bereid of verduurzaamd, met toegevoegde alcohol, met een effectief alcohol-massagehalte van > 11,85%
2008 99 45	Pruimen, bereid of verduurzaamd, alcoholvrij, doch met toegevoegde suiker, in verpakkingen met een netto-inhoud per onmiddellijke verpakking van > 1 kg
2008 99 48	Guaves, manga's, manggistans, papaja's, tamarindevruchten, cashewappelen, lychees, nangka's (jackfruit), sapodilla's, passievruchten, carambola's, pitahaya's, bereid of verduurzaamd, zonder toegevoegde alcohol, doch met toegevoegde suiker, in verpakkingen met een netto-inhoud per onmiddellijke verpakking van > 1 kg
2008 99 49	Vruchten en andere eetbare plantendelen, bereid of verduurzaamd, zonder toegevoegde alcohol, doch met toegevoegde suiker, in verpakkingen met een netto-inhoud per onmiddellijke verpakking van > 1 kg

Code in de GN 2025[1]	Omschrijving
2008 99 67	Vruchten en andere eetbare plantendelen, bereid of verduurzaamd, zonder toegevoegde alcohol, doch met toegevoegde suiker, in verpakkingen met een netto-inhoud per onmiddellijke verpakking van ≤ 1 kg
2008 99 99	Vruchten en andere eetbare plantendelen, bereid of verduurzaamd, zonder toegevoegde alcohol of toegevoegde suiker – andere
2009 49 30	Ananassap, ongegist, alcoholvrij, met een brixwaarde van > 20 doch ≤ 67 bij 20 °C en met een waarde van > 30 EUR per 100 kg, met toegevoegde suiker
2009 81	Veenbessensap (*Vaccinium macrocarpon*, *Vaccinium oxycoccos)*, rode bosbessensap (*Vaccinium vitis-idaea*), ongegist, alcoholvrij, ook indien met toegevoegde suiker of andere zoetstoffen
2009 89 35	Sap van vruchten of van groenten, ongegist, zonder toegevoegde alcohol, ook indien met toegevoegde suiker of andere zoetstoffen, met een brixwaarde van > 67 bij 20 °C en met een waarde ≤ 30 EUR per 100 kg (m.u.v. mengsels, sap van citrusvruchten, guaves, manga's, manggistans, papaja's, tamarindevruchten, cashewappelen, lychees, nangka's ("jackfruit"), sapodilla's, passievruchten, carambola's, pitahaya's, ananas, tomaten, druiven, appels, veenbessen en peren)
2009 89 38	Sap van vruchten of van groenten, ongegist, alcoholvrij, ook indien met toegevoegde suiker of andere zoetstoffen, met een brixwaarde van > 67 bij 20 °C en met een waarde van > 30 EUR per 100 kg (m.u.v. mengsels, sap van citrusvruchten, guaves, manga's, manggistans, papaja's, tamarindevruchten, cashewappelen, lychees, nangka's (jackfruit), sapodilla's, passievruchten, carambola's, pitahaya's, ananas, tomaten, druiven (druivenmost daaronder begrepen), appels, veenbessen en peren)
2009 89 69	Perensap, ongegist, alcoholvrij, met een brixwaarde van ≤ 67 bij 20 °C (m.u.v. sap met toegevoegde suiker)
2009 89 73	Sap van guaves, manga's, manggistans, papaja's, tamarindevruchten, cashewappelen, lychees, nangka's (jackfruit), sapodilla's, passievruchten, carambola's, pitahaya's, ongegist, alcoholvrij, met een brixwaarde van ≤ 67 bij 20 °C en met een waarde van > 30 EUR per 100 kg nettogewicht, met toegevoegde suiker (m.u.v. mengsels)

Code in de GN 2025[1]	Omschrijving
2009 89 79	Sap van vruchten of van groenten, ongegist, alcoholvrij, met een brixwaarde van ≤ 67 bij 20 °C en met een waarde van > 30 EUR per 100 kg, met toegevoegde suiker (m.u.v. mengsels, sap van citrusvruchten, guaves, manga's, manggistans, papaja's, tamarindevruchten, cashewappelen, lychees, nangka's (jackfruit), sapodilla's, passievruchten, carambola's, pitahaya's, ananas, tomaten, druiven (druivenmost daaronder begrepen), appels, veenbessen, peren en kersen)
2009 89 86	Sap van vruchten of van groenten, ongegist, alcoholvrij, met een brixwaarde van ≤ 67 bij 20 °C, met een waarde van ≤ 30 EUR per 100 kg en met een gehalte aan toegevoegde suiker van > 30 gewichtspercenten (m.u.v. mengsels, sap van citrusvruchten, guaves, manga's, manggistans, papaja's, tamarindevruchten, cashewappelen, lychees, nangka's (jackfruit), sapodilla's, passievruchten, carambola's, pitahaya's, ananas, tomaten, druiven (druivenmost daaronder begrepen), appels, veenbessen en peren)
2009 89 89	Sap van vruchten of van groenten, ongegist, alcoholvrij, met een brixwaarde van ≤ 67 bij 20 °C, met een waarde van ≤ 30 EUR per 100 kg en met een gehalte aan toegevoegde suiker van ≤ 30 gewichtspercenten (m.u.v. mengsels, sap van citrusvruchten, guaves, manga's, manggistans, papaja's, tamarindevruchten, cashewappelen, lychees, nangka's (jackfruit), sapodilla's, passievruchten, carambola's, pitahaya's, ananas, tomaten, druiven (druivenmost daaronder begrepen), appels, veenbessen en peren)
2009 89 99	Sap van vruchten of van groenten, ongegist, alcoholvrij, met een brixwaarde van ≤ 67 bij 20 °C (m.u.v. sap met toegevoegde suiker, mengsels, sap van citrusvruchten, guaves, manga's, manggistans, papaja's, tamarindevruchten, cashewappelen, lychees, nangka's ("jackfruit"), sapodilla's, passievruchten, carambola's, pitahaya's, ananas, tomaten, druiven (druivenmost daaronder begrepen), appels, peren, kersen en veenbessen)
25	Zout; zwavel; aarde en steen; gips, kalk en cement
26	Ertsen, slakken en assen
27	Minerale brandstoffen, aardolie en distillatieproducten daarvan; bitumineuze stoffen; minerale was
28	Anorganische chemische producten; anorganische of organische verbindingen van edele metalen, van radioactieve elementen, van zeldzame aardmetalen en van isotopen

Code in de GN 2025[1]	Omschrijving
ex 29	Organische chemische producten; met uitzondering van: 2905 43 – Mannitol 2905 44 – D-glucitol (sorbitol)
30	Farmaceutische producten
31	Meststoffen
32	Looi- en verfextracten; looizuur (tannine) en derivaten daarvan; pigmenten en andere kleur- en verfstoffen; verf en vernis; mastiek; inkt
ex 33	Etherische oliën en harsaroma's; parfumerieën, toiletartikelen en cosmetische producten; met uitzondering van: 3302 10 – Mengsels van reukstoffen en mengsels (oplossingen in alcohol daaronder begrepen) op basis van een of meer van deze zelfstandigheden met andere stoffen, van de soort gebruikt als grondstof voor de voedingsmiddelen- en drankenindustrie; andere bereidingen op basis van reukstoffen, van de soort gebruikt voor de vervaardiging van dranken
34	Zeep, organische tensioactieve producten, wasmiddelen, smeermiddelen, kunstwas, bereide was, poets- en onderhoudsmiddelen, kaarsen en dergelijke artikelen, modelleerpasta's, tandtechnische waspreparaten en tandtechnische preparaten op basis van gebrand gips
3506	Lijm en andere bereide kleefmiddelen, elders genoemd noch elders onder begrepen; als lijm of als kleefmiddel te gebruiken producten, opgemaakt voor de verkoop in het klein als lijm of als kleefmiddel, in een opmaak met een nettogewicht van niet meer dan 1 kg
3507	Enzymen; bereidingen van enzymen, elders genoemd noch elders onder begrepen
36	Kruit en springstoffen; pyrotechnische artikelen; lucifers; vonkende legeringen; ontvlambare stoffen
37	Producten voor fotografie en cinematografie

Code in de GN 2025[1]	Omschrijving
ex 38	Diverse producten van de chemische industrie; met uitzondering van: 3809 10 – Appreteermiddelen, middelen voor het versnellen van het verfproces of van het fixeren van kleurstoffen, alsmede andere producten en preparaten (bv. preparaten voor het beitsen), van de soort gebruikt in de textielindustrie, de papierindustrie, de lederindustrie of dergelijke industrieën, elders genoemd noch elders onder begrepen, op basis van zetmeel of van zetmeelhoudende stoffen; 3824 60 – Sorbitol, andere dan die bedoeld bij onderverdeling 2905 44
39	Kunststof en werken daarvan
40	Rubber en werken daarvan
41	Huiden en vellen (andere dan pelterijen), alsmede leder
42	Lederwaren; zadel- en tuigmakerswerk; reisartikelen, handtassen en dergelijke bergingsmiddelen; werken van darmen
43	Pelterijen en bontwerk; namaakbont
44	Hout, houtskool en houtwaren
45	Kurk en kurkwaren
46	Vlechtwerk en mandenmakerswerk
47	Houtpulp en pulp van andere cellulosehoudende vezelstoffen; papier en karton voor het terugwinnen (resten en afval)
48	Papier en karton; cellulose-, papier- en kartonwaren
49	Artikelen van de uitgeverij, van de pers of van een andere grafische industrie; geschreven of getypte teksten en plannen
50	Zijde
51	Wol, fijn haar en grof haar; garens en weefsels van paardenhaar (crin)
52	Katoen

Code in de GN 2025[1]	Omschrijving
53	Andere plantaardige textielvezels; papiergarens en weefsels daarvan
54	Synthetische of kunstmatige filamenten; strippen en artikelen van dergelijke vorm, van synthetische of van kunstmatige textielstoffen
55	Synthetische of kunstmatige stapelvezels
56	Watten, vilt en gebonden textielvlies; speciale garens; bindgaren, touw en kabel, alsmede werken daarvan
57	Tapijten
58	Speciale weefsels; getufte textielstoffen; kant; tapisserieën; passementwerk; borduurwerk
59	Weefsels, geïmpregneerd, bekleed, bedekt of met inlagen; technische artikelen van textielstoffen
60	Brei- en haakwerk aan het stuk
61	Kleding en kledingtoebehoren, van brei- of haakwerk
62	Kleding en kledingtoebehoren, andere dan van brei- of haakwerk
63	Andere geconfectioneerde artikelen van textiel; stellen of assortimenten; oude kleren en dergelijke; lompen en vodden
64	Schoeisel, beenkappen en dergelijke artikelen; delen daarvan
65	Hoofddeksels en delen daarvan
66	Paraplu's, parasols, wandelstokken, zitstokken, zwepen, rijzwepen, alsmede delen daarvan
67	Geprepareerde veren en geprepareerd dons en artikelen van veren of van dons; kunstbloemen; werken van mensenhaar
68	Werken van steen, van gips, van cement, van asbest, van mica en van dergelijke stoffen
69	Keramische producten
70	Glas en glaswerk
71	Echte en gekweekte parels, edelstenen en halfedelstenen, edele metalen en metalen geplateerd met edele metalen, alsmede werken daarvan; fancybijouterieën; munten

Code in de GN 2025[1]	Omschrijving
72	Gietijzer, ijzer en staal
73	Werken van gietijzer, van ijzer en van staal
74	Koper en werken van koper
75	Nikkel en werken van nikkel
76	Aluminium en werken van aluminium
78	Lood en werken van lood
79	Zink en werken van zink
80	5.1.2.e en werken van tin
81	Andere onedele metalen; cermets; werken van deze stoffen
82	Gereedschap; messenmakerswerk, lepels en vorken, van onedel metaal; delen van deze artikelen van onedel metaal
83	Allerlei werken van onedele metalen
84	Kernreactoren, stoomketels, machines, toestellen en mechanische werktuigen, alsmede delen daarvan
85	Elektrische machines, apparaten, uitrustingsstukken, alsmede delen daarvan; toestellen voor het opnemen of het weergeven van geluid, toestellen voor het opnemen of het weergeven van beelden en geluid voor televisie, alsmede delen en toebehoren van deze toestellen
86	Rollend en ander materieel voor spoor- en tramwegen, alsmede delen daarvan; vast materieel voor spoor- en tramwegen, alsmede elementen en delen daarvan; mechanische (elektromechanische daaronder begrepen) signaal- en waarschuwingstoestellen voor het verkeer
87	Automobielen, tractors, rijwielen, motorrijwielen en andere voertuigen voor vervoer over land, alsmede delen en toebehoren daarvan
88	Luchtvaart en ruimtevaart
89	Scheepvaart
90	Optische instrumenten, apparaten en toestellen; instrumenten, apparaten en toestellen, voor de fotografie en de cinematografie; meet-, verificatie-, controle- en precisie-instrumenten, -apparaten en -toestellen; medische en chirurgische instrumenten, apparaten en toestellen; delen en toebehoren daarvan
91	Uurwerken

Code in de GN 2025[1]	Omschrijving
92	Muziekinstrumenten; delen en toebehoren van muziekinstrumenten
93	Wapens en munitie; delen en toebehoren daarvan
94	Meubelen (ook voor medisch of voor chirurgisch gebruik); artikelen voor bedden en dergelijke artikelen; verlichtingstoestellen, elders genoemd noch elders onder begrepen; lichtreclames, verlichte aanwijzingsborden en dergelijke artikelen; geprefabriceerde bouwwerken
95	Speelgoed, spellen, artikelen voor ontspanning en sportartikelen; delen en toebehoren daarvan
96	Diverse werken
97	Kunstvoorwerpen, voorwerpen voor verzamelingen en antiquiteiten

BIJLAGE II

Lijst van in artikel 1, lid 2, bedoelde goederen

Niettegenstaande de voorschriften voor de uitlegging van de gecombineerde nomenclatuur ("GN") wordt de omschrijving van de producten slechts geacht een indicatieve waarde te hebben, aangezien de tariefpreferenties worden bepaald door de GN-codes.

Code in de GN 2025[2]	Omschrijving	Tarief van toepassing op goederen van oorsprong uit de Verenigde Staten
0702	Tomaten, vers of gekoeld	Bijlage 2 bij Verordening (EEG) nr. 2658/87 is als volgt van toepassing: De ad-valoremcomponent van het douanerecht ter hoogte van 8,8% wordt opgeschort tot nul. De specifieke component van het douanerecht wordt gehandhaafd
0707 00 05	Komkommers, vers of gekoeld	Bijlage 2 bij Verordening (EEG) nr. 2658/87 is als volgt van toepassing: De ad-valoremcomponent van 12,8% wordt opgeschort tot nul. De specifieke component van het douanerecht wordt gehandhaafd
0709 91 00	Artisjokken, vers of gekoeld	Bijlage 2 bij Verordening (EEG) nr. 2658/87 is als volgt van toepassing: De ad-valoremcomponent van 10,4% wordt opgeschort tot nul. De specifieke component van het douanerecht wordt gehandhaafd
0709 93 10	Courgettes, vers of gekoeld	Bijlage 2 bij Verordening (EEG) nr. 2658/87 is als volgt van toepassing: De ad-valoremcomponent van 12,8% wordt opgeschort tot nul. De specifieke component van het douanerecht wordt gehandhaafd
0805 10 22	Navelsinaasappelen, vers	Bijlage 2 bij Verordening (EEG) nr. 2658/87 is als volgt van toepassing: De ad-valoremcomponent (variabele douanerechten afhankelijk van datum) wordt opgeschort tot nul. De specifieke component van het douanerecht wordt gehandhaafd

[2] De nomenclatuurcodes zijn die van de gecombineerde nomenclatuur als vastgesteld in Verordening (EEG) nr. 2658/87 van de Raad van 23 juli 1987 met betrekking tot de tarief- en statistieknomenclatuur en het gemeenschappelijk douanetarief, zoals van toepassing in 2025, en *mutatis mutandis* zoals deze worden gewijzigd door daaropvolgende rechtshandelingen.

Code in de GN 2025[2]	Omschrijving	Tarief van toepassing op goederen van oorsprong uit de Verenigde Staten
0805 10 24	Blonde sinaasappelen, vers	Bijlage 2 bij Verordening (EEG) nr. 2658/87 is als volgt van toepassing: De ad-valoremcomponent (variabele douanerechten afhankelijk van datum) wordt opgeschort tot nul. De specifieke component van het douanerecht wordt gehandhaafd
0805 10 28	Sinaasappelen, andere dan pomeransen (bittere oranjeappelen), vers (m.u.v. navel- en blonde sinaasappelen)	Bijlage 2 bij Verordening (EEG) nr. 2658/87 is als volgt van toepassing: De ad-valoremcomponent (variabele douanerechten afhankelijk van datum) wordt opgeschort tot nul. De specifieke component van het douanerecht wordt gehandhaafd
0805 21 10	Satsuma's	Bijlage 2 bij Verordening (EEG) nr. 2658/87 is als volgt van toepassing: De ad-valoremcomponent van 16% wordt opgeschort tot nul. De specifieke component van het douanerecht wordt gehandhaafd
0805 21 90	Mandarijnen, incl. tangerines (m.u.v clementines en satsuma's)	Bijlage 2 bij Verordening (EEG) nr. 2658/87 is als volgt van toepassing: De ad-valoremcomponent van 16% wordt opgeschort tot nul. De specifieke component van het douanerecht wordt gehandhaafd
0805 22 00	Clementines, incl. monreales	Bijlage 2 bij Verordening (EEG) nr. 2658/87 is als volgt van toepassing: De ad-valoremcomponent van 16% wordt opgeschort tot nul. De specifieke component van het douanerecht wordt gehandhaafd
0805 29 00	Wilkings en dergelijke kruisingen van citrusvruchten	Bijlage 2 bij Verordening (EEG) nr. 2658/87 is als volgt van toepassing: De ad-valoremcomponent van 16% wordt opgeschort tot nul. De specifieke component van het douanerecht wordt gehandhaafd
0805 50 10	Citroenen (*Citrus limon, Citrus limonum*)	Bijlage 2 bij Verordening (EEG) nr. 2658/87 is als volgt van toepassing: De ad-valoremcomponent van 6,4% wordt opgeschort tot nul. De specifieke component van het douanerecht wordt gehandhaafd

Code in de GN 2025[2]	Omschrijving	Tarief van toepassing op goederen van oorsprong uit de Verenigde Staten
0806 10 10	Druiven voor tafelgebruik, vers	Bijlage 2 bij Verordening (EEG) nr. 2658/87 is als volgt van toepassing: De ad-valoremcomponent (variabele douanerechten afhankelijk van datum) wordt opgeschort tot nul. De specifieke component van het douanerecht wordt gehandhaafd
0808 10 80	Appelen, vers (m.u.v. persappelen, los verladen, van 16 september tot en met 15 december)	Bijlage 2 bij Verordening (EEG) nr. 2658/87 is als volgt van toepassing: De ad-valoremcomponent (variabele douanerechten afhankelijk van datum) wordt opgeschort tot nul. De specifieke component van het douanerecht wordt gehandhaafd
0808 30 90	Peren, vers (m.u.v. persperen, los verladen, van 1 augustus tot en met 31 december)	Bijlage 2 bij Verordening (EEG) nr. 2658/87 is als volgt van toepassing: De ad-valoremcomponent (variabele douanerechten afhankelijk van datum) wordt opgeschort tot nul. De specifieke component van het douanerecht wordt gehandhaafd
0809 29 00	Kersen, vers (m.u.v. zure kersen)	Bijlage 2 bij Verordening (EEG) nr. 2658/87 is als volgt van toepassing: De ad-valoremcomponent (variabele douanerechten afhankelijk van datum) wordt opgeschort tot nul. De specifieke component van het douanerecht wordt gehandhaafd
0809 40 05	Pruimen, vers	Bijlage 2 bij Verordening (EEG) nr. 2658/87 is als volgt van toepassing: De ad-valoremcomponent (variabele douanerechten afhankelijk van datum) wordt opgeschort tot nul. De specifieke component van het douanerecht wordt gehandhaafd
2009 61 10	Druivensap, druivenmost daaronder begrepen, ongegist, ook indien met toegevoegde suiker of andere zoetstoffen, met een brixwaarde van ≤ 30 bij 20 °C en met een waarde van > 18 EUR per 100 kg	Bijlage 2 bij Verordening (EEG) nr. 2658/87 is als volgt van toepassing: De ad-valoremcomponent van 22,4% wordt opgeschort tot nul. De specifieke component van het douanerecht wordt gehandhaafd

Code in de GN 2025[2]	Omschrijving	Tarief van toepassing op goederen van oorsprong uit de Verenigde Staten
2009 69 19	Druivensap, druivenmost daaronder begrepen, ongegist, ook indien met toegevoegde suiker of andere zoetstoffen, met een brixwaarde van > 67 bij 20 °C en met een waarde van > 22 EUR per 100 kg	Bijlage 2 bij Verordening (EEG) nr. 2658/87 is als volgt van toepassing: De ad-valoremcomponent van 40% wordt opgeschort tot nul. De specifieke component van het douanerecht wordt gehandhaafd
2009 69 51	Geconcentreerd druivensap, druivenmost daaronder begrepen, ongegist, ook indien met toegevoegde suiker of andere zoetstoffen, met een brixwaarde van > 30 doch ≤ 67 bij 20 °C en met een waarde van > 18 EUR per 100 kg	Bijlage 2 bij Verordening (EEG) nr. 2658/87 is als volgt van toepassing: De ad-valoremcomponent van 22,4% wordt opgeschort tot nul. De specifieke component van het douanerecht wordt gehandhaafd
2009 69 59	Druivensap, druivenmost daaronder begrepen, ongegist, ook indien met toegevoegde suiker of andere zoetstoffen, met een brixwaarde van > 30 doch ≤ 67 bij 20 °C en met een waarde van > 18 EUR per 100 kg	Bijlage 2 bij Verordening (EEG) nr. 2658/87 is als volgt van toepassing: De ad-valoremcomponent van 22,4% wordt opgeschort tot nul. De specifieke component van het douanerecht wordt gehandhaafd

BIJLAGE III

Lijst van in artikel 2, lid 1, bedoelde goederen

Niettegenstaande de voorschriften voor de uitlegging van de gecombineerde nomenclatuur ("GN") wordt de omschrijving van de producten slechts geacht een indicatieve waarde te hebben, aangezien de tariefpreferenties worden bepaald door de GN-codes. Wanneer de GN-code wordt voorafgegaan door de aanduiding "ex", worden de tariefpreferenties door de GN-code en de bijbehorende omschrijving samen bepaald.

1. Tariefcontingent voor varkensvlees

Volg-nummer	Code in de GN 2025[3]	Omschrijving	Con-tingent-recht	Omvang van het con-tingent
09.9001	0203 22 19	Schouders en delen daarvan, met been, van varkens (huisdieren), bevroren	0%	25 000 t
	0203 29 11	Voorstukken en delen daarvan, van varkens (huisdieren), bevroren		
	0203 29 15	Buiken (buikspek) en delen daarvan, van varkens (huisdieren), bevroren		
	0203 29 55	Vlees van varkens (huisdieren), zonder been, bevroren (m.u.v. buiken (buikspek) en delen daarvan)		
	0203 29 59	Vlees van varkens (huisdieren), met been, bevroren (m.u.v. hele en halve dieren en m.u.v. hammen, schouders, voorstukken, karbonadestrengen en buiken (buikspek) en delen daarvan)		
	0210 11 19	Schouders en delen daarvan, met been, van varkens (huisdieren), gezouten of gepekeld		
	0210 11 39	Schouders en delen daarvan, met been, van varkens (huisdieren), gedroogd of gerookt		
	0210 11 90	Hammen en schouders, alsmede delen daarvan, met been, van varkens (in het wild levend), gezouten, gepekeld, gedroogd of gerookt		

[3] De nomenclatuurcodes zijn die van de gecombineerde nomenclatuur als vastgesteld in Verordening (EEG) nr. 2658/87 van de Raad van 23 juli 1987 met betrekking tot de tarief- en statistieknomenclatuur en het gemeenschappelijk douanetarief, zoals van toepassing in 2025, en *mutatis mutandis* zoals deze worden gewijzigd door daaropvolgende rechtshandelingen.

Volg-nummer	Code in de GN 2025[3]	Omschrijving	Con-tingent-recht	Omvang van het con-tingent
	0210 12	Buiken (buikspek) en delen daarvan, van varkens, gezouten, gepekeld, gedroogd of gerookt		
	0210 19 10	Halve baconvarkens en "spencers", van varkens (huisdieren), gezouten of gepekeld		
	0210 19 20	"3/4 sides" en "middles", van varkens (huisdieren), gezouten of gepekeld		
	0210 19 30	Voorstukken en delen daarvan, van varkens (huisdieren), gezouten of gepekeld		
	0210 19 50	Vlees van varkens (huisdieren), gezouten of gepekeld (m.u.v. hammen en schouders, alsmede delen daarvan, buiken (buikspek) en delen daarvan, halve baconvarkens en "spencers", "3/4 sides" en "middles", en m.u.v. voorstukken en karbonadestrengen en delen daarvan)		
	0210 19 60	Voorstukken en delen daarvan, van varkens (huisdieren), gedroogd of gerookt		
	0210 19 70	Karbonadestrengen en delen daarvan, van varkens (huisdieren), gedroogd of gerookt		
	0210 19 89	Vlees van varkens (huisdieren), met been, gedroogd of gerookt (m.u.v. hammen en schouders, alsmede delen daarvan, buiken (buikspek) en delen daarvan, en m.u.v. voorstukken en karbonadestrengen en delen daarvan)		
	0210 19 90	Vlees van varkens (in het wild levend), gezouten, gepekeld, gedroogd of gerookt (m.u.v. hammen en schouders, alsmede delen daarvan, met been, en buiken (buikspek) en delen daarvan)		
	1602 41 90	Bereidingen en conserven van hammen en delen daarvan, van varkens (m.u.v. die van huisdieren)		
	1602 42	Bereidingen en conserven van schouders en delen daarvan, van varkens		

Volg-nummer	Code in de GN 2025[3]	Omschrijving	Con-tingent-recht	Omvang van het con-tingent
	1602 49 13	Bereidingen en conserven van halskarbonades en delen daarvan, incl. mengsels van halskarbonade en schouder, van varkens (huisdieren)		
	1602 49 15	Bereidingen en conserven van mengsels die ham, schouder, karbonadestreng of halskarbonade alsmede delen daarvan bevatten, van varkens (huisdieren) (m.u.v. mengsels die uitsluitend karbonadestreng en ham of halskarbonade en schouder bevatten)		
	1602 49 19	Bereidingen en conserven, van vlees of van slachtafval, incl. mengsels, van varkens (huisdieren), ≥ 80 gewichtspercenten vlees of slachtafval, ongeacht van welke soort, spek en vet ongeacht van welke aard of herkomst daaronder begrepen, bevattend (m.u.v. ham, schouder, karbonadestreng of halskarbonade, alsmede delen daarvan; worst van alle soorten; fijn gehomogeniseerde bereidingen, opgemaakt voor de verkoop in het klein als kindervoeding of als dieetvoeding, in verpakkingen met een nettogewicht van ≤ 250 g; bereidingen van levers; extracten van vlees)		
	1602 49 30	Bereidingen en conserven, van vlees of van slachtafval, incl. mengsels, van varkens (huisdieren), ≥ 40 doch < 80 gewichtspercenten vlees of slachtafval, ongeacht van welke soort, spek en vet ongeacht van welke aard of herkomst daaronder begrepen, bevattend (m.u.v. worst van alle soorten; fijn gehomogeniseerde bereidingen, opgemaakt voor de verkoop in het klein als kindervoeding of als dieetvoeding, in verpakkingen met een nettogewicht van ≤ 250 g; bereidingen van levers; extracten van vlees)		

Volg-nummer	Code in de GN 2025[3]	Omschrijving	Con-tingent-recht	Omvang van het con-tingent
	1602 49 50	Bereidingen en conserven, van vlees of van slachtafval, incl. mengsels, van varkens (huisdieren), < 40 gewichtspercenten vlees of slachtafval, ongeacht van welke soort, spek en vet ongeacht van welke aard of herkomst daaronder begrepen, bevattend (m.u.v. worst van alle soorten; gehomogeniseerde bereidingen, opgemaakt voor de verkoop in het klein als kindervoeding of als dieetvoeding, in verpakkingen met een nettogewicht van ≤ 250 g; bereidingen van levers; extracten van vlees)		
	1602 49 90	Bereidingen en conserven, van vlees of van slachtafval, incl. mengsels, van varkens (m.u.v. die van huisdieren, hammen, schouders en delen daarvan, worst van alle soorten, fijn gehomogeniseerde bereidingen, opgemaakt voor de verkoop in het klein als kindervoeding of als dieetvoeding, in verpakkingen met een nettogewicht van ≤ 250 g; bereidingen van levers en extracten en sappen van vlees)		

2. Tariefcontingent voor bizon

Volg-nummer	Code in de GN 2025	Omschrijving	Con-tingent-recht	Omvang van het con-tingent
09.9002	ex 0201 10 00	Bizons, hele en halve dieren, vers of gekoeld	0%	3 000 t
	ex 0201 20 20	"Compensated quarters" van bizons, met been, vers of gekoeld		
	ex 0201 20 30	Voorvoeten en voorspannen van bizons, met been, vers of gekoeld		
	ex 0201 20 50	Achtervoeten en achterspannen van bizons, met been, vers of gekoeld		
	ex 0201 20 90	Delen van bizons, met been, vers of gekoeld (m.u.v. hele en halve dieren, "compensated quarters", voorvoeten en voorspannen, achtervoeten en achterspannen)		

Volg-nummer	Code in de GN 2025	Omschrijving	Con-tingent-recht	Omvang van het con-tingent
	ex 0201 30 00	Vlees van bizons, zonder been, vers of gekoeld		
	ex 0202 10 00	Bizons, hele en halve dieren, bevroren		
	ex 0202 20 10	"Compensated quarters" van bizons, met been, bevroren		
	ex 0202 20 30	Voorvoeten en voorspannen van bizons, met been, bevroren		
	ex 0202 20 50	Achtervoeten en achterspannen van bizons, met been, bevroren		
	ex 0202 20 90	Delen van bizons, met been, bevroren (m.u.v. hele en halve dieren, "compensated quarters", voorvoeten en voorspannen, achtervoeten en achterspannen)		
	ex 0202 30 10	Voorvoeten van bizons, zonder been, geheel of verdeeld in ten hoogste vijf delen, waarbij iedere voorvoet in één enkel vriesblok wordt aangeboden; zogenaamde "compensated quarters" aangeboden in twee vriesblokken, waarvan het ene blok de voorvoet in zijn geheel of verdeeld in ten hoogste vijf delen omvat, en het andere de achtervoet, zonder de filet, in één enkel deel		
	ex 0202 30 50	Als "crops", "chucks and blades" en "briskets" aangeduide delen van bizons, zonder been, bevroren		
	ex 0202 30 90	Vlees van bizons, zonder been, bevroren – ander		
	ex 0206 10 95	Longhaasjes en omlopen van bizons, geschikt voor menselijke consumptie, vers of gekoeld		
	ex 0206 29 91	Longhaasjes en omlopen van bizons, geschikt voor menselijke consumptie, bevroren		
	ex 0210 20 10	Vlees van bizons, met been, gezouten, gepekeld, gedroogd of gerookt		
	ex 0210 20 90	Vlees van bizons, zonder been, gezouten, gepekeld, gedroogd of gerookt		
	ex 0210 99 51	Longhaasjes en omlopen van bizons, geschikt voor menselijke consumptie, gezouten, gepekeld, gedroogd of gerookt		
	ex 0210 99 59	Slachtafval van bizons, geschikt voor menselijke consumptie, gezouten, gepekeld, gedroogd of gerookt (m.u.v. longhaasjes en omlopen)		

3. Tariefcontingent voor zuivelproducten

Volg-nummer	Code in de GN 2025	Omschrijving	Con-tingent recht	Omvang van het con-tingent
09.9003	0401 10	Melk en room, niet ingedikt, zonder toegevoegde suiker of andere zoetstoffen, met een vetgehalte van ≤ 1 gewichtspercent	0%	10 000 t
	0401 20	Melk en room, niet ingedikt, zonder toegevoegde suiker of andere zoetstoffen, met een vetgehalte van > 1 doch ≤ 6 gewichtspercenten		
	0401 40	Melk en room, niet ingedikt, zonder toegevoegde suiker of andere zoetstoffen, met een vetgehalte van > 6 doch ≤ 10 gewichtspercenten		
	0403 20	Yoghurt		
	0403 90	Karnemelk, gestremde melk en room, kefir en andere gegiste of aangezuurde melk en room, ook indien ingedikt, met toegevoegde suiker of andere zoetstoffen, gearomatiseerd of met toegevoegde vruchten of cacao		
	0405 20	Zuivelpasta's		
	0405 90	Van melk afkomstige vetstoffen, alsmede gedehydrateerde boter en ghee (m.u.v. natuurlijke en gerecombineerde boter en weiboter)		
	1702 11	Lactose (melksuiker) in vaste vorm en melksuikerstroop zonder toegevoegde kleur- en smaakstoffen, bevattende ≥ 99 gewichtspercenten lactose, uitgedrukt in kristalwatervrije lactose, berekend op de droge stof		
	1702 19	Lactose (melksuiker) in vaste vorm en melksuikerstroop zonder toegevoegde kleur- en smaakstoffen, bevattende < 99 gewichtspercenten lactose, uitgedrukt in kristalwatervrije lactose, berekend op de droge stof		
	2105 00	Consumptie-ijs, ook indien cacao bevattend		

4. Tariefcontingent voor kaas

Volg-nummer	Code in de GN 2025	Omschrijving	Con-tingent-recht	Omvang van het con-tingent
09.9004	0406 10	Verse "niet gerijpte" kaas, weikaas daaronder begrepen, en wrongel:	0%	10 000 t
	0406 20	Kaas van alle soorten, geraspt of in poeder		
	0406 30	Smeltkaas, niet geraspt noch in poeder		
	0406 40 90	Blauw-groen geaderde kaas en andere kaas die aders bevat die zijn verkregen door gebruik te maken van *Penicillium roqueforti* (m.u.v. roquefort en gorgonzola)		
	0406 90 01	Kaas bestemd voor verwerking		
	0406 90 21	Cheddar		

5. Tariefcontingent voor noten

Volg-nummer	Code in de GN 2025	Omschrijving	Con-tingent-recht	Omvang van het contingent
09.9005	0802	Andere noten, vers of gedroogd, ook zonder dop of schaal, al dan niet gepeld	0%	500 000 t
	2008 19	Noten en andere zaden, incl. mengsels, bereid of verduurzaamd (m.u.v. grondnoten)		

6. Tariefcontingent voor sojaolie

Volg-nummer	Code in de GN 2025	Omschrijving	Contingent-recht	Omvang van het contingent
09.9006	1507 10	Sojaolie, ruw, ook indien ontslijmd	0%	400 000 t

7. Tariefcontingent voor bepaalde diervoederbereidingen

Volg-nummer	Code in de GN 2025	Omschrijving	Con-tingent-recht	Omvang van het con-tingent
09.9007	2309 10 51	Honden- en kattenvoer, opgemaakt voor de verkoop in het klein, bevattende glucose (druivensuiker), glucosestroop, maltodextrine of maltodextrinestroop, met een zetmeelgehalte van > 30 gewichtspercenten, geen zuivelproducten bevattende of met een gehalte aan zuivelproducten van < 10 gewichtspercenten	0%	40 000 t
	2309 10 90	Honden- en kattenvoer, opgemaakt voor de verkoop in het klein, geen zetmeel, glucose (druivensuiker), glucosestroop, maltodextrine of maltodextrinestroop en geen zuivelproducten bevattend		
	2309 90 31	Bereidingen, zogenaamde "premelanges" daaronder begrepen, van de soort gebruikt voor het voederen van dieren, bevattende glucose (druivensuiker), glucosestroop, maltodextrine of maltodextrinestroop, doch geen zetmeel bevattende of met een zetmeelgehalte van ≤ 10 gewichtspercenten, geen zuivelproducten bevattend of met een gehalte aan zuivelproducten van < 10 gewichtspercenten		
	2309 90 41	Bereidingen, zogenaamde "premelanges" daaronder begrepen, van de soort gebruikt voor het voederen van dieren, bevattende glucose (druivensuiker), glucosestroop, maltodextrine of maltodextrinestroop, met een zetmeelgehalte van > 10 doch ≤ 30 gewichtspercenten, geen zuivelproducten bevattend of met een gehalte aan zuivelproducten van < 10 gewichtspercenten		
	2309 90 96	Bereidingen van de soort gebruikt voor het voederen van dieren, geen zetmeel, glucose (druivensuiker), glucosestroop, maltodextrine, maltodextrinestroop en geen zuivelproducten bevattend – andere		

8. Tariefcontingent voor alaskakoolvis

Volg-nummer	Code in de GN 2025	Omschrijving	Con-tingen trecht	Omvang van het contingen t
09.9008	0303 67	Alaskakoolvis (*Theragra chalcogramma*), bevroren	0%	340 000 t
	0304 75	Filets van alaskakoolvis (*Theragra chalcogramma*), bevroren		
	0304 94	Visvlees van alaskakoolvis (*Theragra chalcogramma*), ook indien fijngemaakt, bevroren (m.u.v. filets)		

9. Tariefcontingent voor inktvis

Volg-nummer	Code in de GN 2025	Omschrijving	Con-tingen trecht	Omvang van het contingen t
09.9009	0307 43	Inktvissen en pijlinktvissen, bevroren, ook indien ontdaan van de schelp	0%	5 000 t

10. Tariefcontingent voor niet-verwerkte zalm

Volg-nummer	Code in de GN 2025	Omschrijving	Con-tingent-recht	Omvang van het con-tingent
09.9010	0303 11	Rode zalm (*Oncorhynchus nerka*), bevroren	0%	20 000 t
	0303 12	Pacifische zalm (m.u.v. rode zalm), bevroren		
	0304 81	Filets van Pacifische zalm (*Oncorhynchus nerka, Oncorhynchus gorbuscha, Oncorhynchus keta, Oncorhynchus tschawytscha, Oncorhynchus kisutch, Oncorhynchus masou en Oncorhynchus rhodurus*), Atlantische zalm (*Salmo salar*) en Donauzalm (*Hucho hucho*), bevroren		

11. Tariefcontingent voor verwerkte zalm

Volg-nummer	Code in de GN 2025	Omschrijving	Con-tingent-recht	Omvang van het contingen t
09.9011	1604 11	Bereidingen en conserven van zalm, geheel of in stukken (m.u.v. fijngemaakte zalm)	0%	5 000 t

12. Tariefcontingent voor bereide garnalen

Volg-nummer	Code in de GN 2025	Omschrijving	Con-tingent-recht	Omvang van het con-tingent
09.9012	1605 21	Bereidingen en conserven van garnalen, niet in luchtdichte verpakkingen, niet gerookt	0%	5 000 t
	1605 29	Bereidingen en conserven van garnalen, in luchtdichte verpakkingen, niet gerookt		

13. Tariefcontingent voor heek, hondshaai en doornhaai

Volg-nummer	Code in de GN 2025	Omschrijving	Con-tingent-recht	Omvang van het con-tingent
09.9013	0303 81 15	Doornhaai (*Squalus acanthias*) en hondshaai (*Scyliorhinus* spp.), bevroren	0%	20 000 t
	0304 74 19	Filets van heek (*Merluccius* spp.), bevroren, (m.u.v. Kaapse heek en Argentijnse heek)		
	0304 88 11	Filets van doornhaai (*Squalus acanthias*) en hondshaai (*Scyliorhinus* spp.), bevroren		
	0304 96 10	Visvlees, ook indien fijngemaakt, van doornhaai (*Squalus acanthias*) en hondshaai (*Scyliorhinus* spp.), bevroren		

14. Tariefcontingent voor cacaopoeder en chocolade

Volg-nummer	Code in de GN 2025	Omschrijving	Contingent-recht	Omvang van het con-tingent
09.9014	1805 00 00	Cacaopoeder (m.u.v. die met toegevoegde suiker of met andere zoetstoffen)	2%	40 000 t
	1806 10 15	Cacaopoeder waaraan suiker of andere zoetstoffen zijn toegevoegd, geen sacharose bevattend of met een sacharosegehalte, incl. het als sacharose berekende gehalte aan invertsuiker of een als sacharose berekend isoglucosegehalte van < 5 gewichtspercenten	2%	
	1806 10 20	Cacaopoeder waaraan suiker of andere zoetstoffen zijn toegevoegd, met een sacharosegehalte, incl. het als sacharose berekende gehalte aan invertsuiker of een als sacharose berekend isoglucosegehalte van ≥ 5 gewichtspercenten, doch < 65 gewichtspercenten	2% + 6,3 EUR/100kg/net	

Volg-nummer	Code in de GN 2025	Omschrijving	Contingent-recht	Omvang van het con-tingent
	1806 10 30	Cacaopoeder waaraan suiker of andere zoetstoffen zijn toegevoegd, met een sacharosegehalte, incl. het als sacharose berekende gehalte aan invertsuiker of een als sacharose berekend isoglucosegehalte van ≥ 65 gewichtspercenten, doch < 80 gewichtspercenten	2% + 7,85 EUR/100kg/net	
	1806 10 90	Cacaopoeder waaraan suiker of andere zoetstoffen zijn toegevoegd, met een sacharosegehalte, incl. het als sacharose berekende gehalte aan invertsuiker of een als sacharose berekend isoglucosegehalte van ≥ 80 gewichtspercenten	2% + 10,48 EUR/100kg/net	
	1806 20 10	Chocolade en andere bereidingen voor menselijke consumptie die cacao bevatten, hetzij in blokken of in staven, met een gewicht van > 2 kg, hetzij in vloeibare toestand of in de vorm van pasta, poeder, korrels of dergelijke, in recipiënten of in andere verpakkingen, met een inhoud per onmiddellijke verpakking van > 2 kg, met een gehalte aan cacaoboter van ≥ 31 gewichtspercenten of met een totaalgehalte aan cacaoboter en van melk afkomstige vetstoffen van ≥ 31 gewichtspercenten	2,1% + 6,07 EUR/100kg/net	
	1806 20 30	Chocolade en andere bereidingen voor menselijke consumptie die cacao bevatten, hetzij in blokken of in staven, met een gewicht van > 2 kg, hetzij in vloeibare toestand of in de vorm van pasta, poeder, korrels of dergelijke, in recipiënten of in andere verpakkingen, met een inhoud per onmiddellijke verpakking van > 2 kg, met een totaalgehalte aan cacaoboter en van melk afkomstige vetstoffen van ≥ 25 doch < 31 gewichtspercenten	2,1% + 3,56 EUR/100kg/net	
	1806 20 50	Chocolade en andere bereidingen voor menselijke consumptie die cacao bevatten, hetzij in blokken of in staven, met een gewicht van > 2 kg, hetzij in vloeibare toestand of in de vorm van pasta, poeder, korrels of dergelijke, in recipiënten of in andere verpakkingen, met een inhoud per onmiddellijke verpakking van > 2 kg, met een gehalte aan cacaoboter van ≥ 18 doch < 31 gewichtspercenten	2,1% + 3,56 EUR/100kg/net	

Volg-nummer	Code in de GN 2025	Omschrijving	Contingent-recht	Omvang van het con-tingent
	1806 20 70	Zogenaamde "chocolate milk crumb" in recipiënten of in andere verpakkingen, met een inhoud per onmiddellijke verpakking van > 2 kg	3,9% + 10,41 EUR/100kg/net	
	1806 20 80	Cacaofantasie, in recipiënten of in andere verpakkingen met een inhoud per onmiddellijke verpakking van > 2 kg	2,1% + 3,56 EUR/100kg/net	
	1806 20 95	Chocolade en andere bereidingen voor menselijke consumptie die cacao bevatten, hetzij in blokken of in staven, met een gewicht van > 2 kg, hetzij in vloeibare toestand of in de vorm van pasta, poeder, korrels of dergelijke, in recipiënten of in andere verpakkingen, met een inhoud per onmiddellijke verpakking van > 2 kg, met een gehalte aan cacaoboter van < 18 gewichts-percenten (m.u.v. cacaopoeder, cacaofantasie en zogenaamde "chocolate milk crumb")	2,1% + 3,56 EUR/100kg/net	
	1806 31 00	Chocolade en andere bereidingen voor menselijke consumptie die cacao bevatten, hetzij in blokken of in staven, met een gewicht van ≤ 2 kg, gevuld	2,1% + 3,56 EUR/100kg/net	
	1806 32 10	Chocolade en andere bereidingen voor menselijke consumptie die cacao bevatten, hetzij in blokken of in staven, met een gewicht van ≤ 2 kg, met toegevoegde granen, noten of andere vruchten, ongevuld	2,1% + 3,56 EUR/100kg/net	
	1806 32 90	Chocolade en andere bereidingen voor menselijke consumptie die cacao bevatten, hetzij in blokken of in staven, met een gewicht van ≤ 2 kg, ongevuld (m.u.v. die met toegevoegde granen, noten of andere vruchten)	2,1% + 3,56 EUR/100kg/net	
	1806 90 11	Chocolade en chocoladewerken in de vorm van bonbons of pralines, ook indien gevuld, alcohol bevattend	2,1% + 3,56 EUR/100kg/net	
	1806 90 19	Chocolade en chocoladewerken in de vorm van bonbons of pralines, ook indien gevuld, geen alcohol bevattend	2,1% + 3,56 EUR/100kg/net	

Volg-nummer	Code in de GN 2025	Omschrijving	Contingent-recht	Omvang van het con-tingent
	1806 90 31	Chocolade en chocoladewerken, gevuld (m.u.v. die in de vorm van blokken of staven en m.u.v. bonbons of pralines)	2,1% + 3,56 EUR/100kg/net	
	1806 90 39	Chocolade en chocoladewerken, ongevuld (m.u.v. die in de vorm van blokken of staven en m.u.v. bonbons of pralines)	2,1% + 3,56 EUR/100kg/net	
	1806 90 50	Suikerwerk en overeenkomstige bereidingen op basis van suiker vervangende stoffen, die cacao bevatten	2,1% + 5,76 EUR/100kg/net	
	1806 90 60	Boterhampasta die cacao bevat	2,1% + 3,56 EUR/100kg/net	
	1806 90 70	Bereidingen voor dranken, die cacao bevatten	2,1% + 3,56 EUR/100kg/net	
	1806 90 90	Bereidingen die cacao bevatten, in recipiënten of in andere verpakkingen, met een inhoud per onmiddellijke verpakking van ≤ 2 kg – andere	2,1% + 3,56 EUR/100kg/net	

15. Tariefcontingent voor bereidingen voor menselijke consumptie, als bedoeld in hoofdstuk 19

Volg-nummer	Code in de GN 2025	Omschrijving	Contingent-recht	Omvang van het con-tingent
09.9015	1901 10 00	Bereidingen voor de voeding van kinderen, opgemaakt voor de verkoop in het klein, van meel, gort, gries, griesmeel, zetmeel of moutextract, geen of < 40 gewichtspercenten cacao bevattend, berekend op een geheel ontvette basis, n.e.g.; en van melk, gestremde room, wei, yoghurt, kefir en dergelijke producten bedoeld bij de posten 0401 tot en met 0404, geen of < 5 gewichtspercenten cacao bevattend, berekend op een geheel ontvette basis, n.e.g.	1,9% + 16,03 EUR/100kg/net	50 000 t

Volg-nummer	Code in de GN 2025	Omschrijving	Contingent-recht	Omvang van het con-tingent
	1901 20 00	Mengsels en deeg van meel, gort, gries, griesmeel, zetmeel of moutextract, geen of < 40 gewichtspercenten cacao bevattend, berekend op een geheel ontvette basis, n.e.g., en mengsels en deeg van melk, room, karnemelk, gestremde melk en room, wei, yoghurt, kefir en dergelijke producten bedoeld bij de posten 0401 tot en met 0404, geen of < 5 gewichtspercenten cacao bevattend, berekend op een geheel ontvette basis, n.e.g., voor de bereiding van bakkerswaren bedoeld bij post 1905	1,9% + 6,01 EUR/100kg /net	
	1901 90 11	Moutextract met een gehalte aan droge stof van ≥ 90 gewichtspercenten	1,3% + 4,5 EUR/100kg /net	
	1901 90 19	Moutextract met een gehalte aan droge stof van < 90 gewichtspercenten	1,3% + 3,68 EUR/100kg /net	
	1901 90 91	Bereidingen voor menselijke consumptie van meel, gort, gries, griesmeel, zetmeel of moutextract, geen of < 1,5 gewichtspercenten van melk afkomstige vetstoffen bevattend, geen of < 5 gewichtspercenten sacharose, isoglucose, glucose of zetmeel bevattend en geen of < 40 gewichtspercenten cacao bevattend, berekend op een geheel ontvette basis (m.u.v. bereidingen voor de voeding van kinderen, opgemaakt voor de verkoop in het klein, en bereidingen in de vorm van poeder van melk, room, karnemelk, gestremde melk en room, wei, yoghurt, kefir en dergelijke producten bedoeld bij de posten 0401 tot en met 0404 en m.u.v. mengsels en deeg, voor de bereiding van bakkerswaren, en moutextract)	3,2%	

Volg-nummer	Code in de GN 2025	Omschrijving	Contingent-recht	Omvang van het con-tingent
	1901 90 95	Bereidingen voor menselijke consumptie in de vorm poeder, bestaande uit een mengsel van magere melk en/of wei en plantaardige vetten/oliën dat ≤ 30 gewichtspercenten vetten/oliën bevat	1,9% + 16,03 EUR/100kg /net	
	1901 90 99	Bereidingen voor menselijke consumptie van meel, gort, gries, griesmeel, zetmeel of moutextract, geen of < 40 gewichtspercenten cacao bevattend, berekend op een geheel ontvette basis, en bereidingen voor menselijke consumptie van melk, room, karnemelk, gestremde melk en room, wei, yoghurt, kefir en dergelijke producten bedoeld bij de posten 0401 tot en met 0404, geen of < 5 gewichtspercenten cacao bevattend, berekend op een geheel ontvette basis, n.e.g. bereidingen voor de voeding van kinderen, opgemaakt voor de verkoop in het klein en m.u.v. moutextract, mengsels en deeg, voor de bereiding van bakkerswaren, en goederen bedoeld bij onderverdelingen 1901 90 91 en 1901 90 95)	1,9% + 7,71 EUR/100kg /net	
	1902 11 00	Deegwaren waarin ei is verwerkt, niet gekookt, noch gevuld of op andere wijze bereid	1,9% + 6,15 EUR/100kg /net	
	1902 19 10	Deegwaren waarin geen ei is verwerkt, niet gekookt, noch gevuld of op andere wijze bereid, geen meel, gries of griesmeel van zachte tarwe bevattend	1,9% + 6,15 EUR/100kg /net	
	1902 19 90	Deegwaren waarin geen ei is verwerkt, niet gekookt, noch gevuld of op andere wijze bereid, doch meel, gries of griesmeel van zachte tarwe bevattend	1,9% + 5,28 EUR/100kg /net	
	1902 20 10	Deegwaren, met vlees of andere zelfstandigheden gevuld, ook indien gekookt of op andere wijze bereid, bevattende > 20 gewichtspercenten vis, schaal- of weekdieren of andere ongewervelde waterdieren	2,1%	

Volg-nummer	Code in de GN 2025	Omschrijving	Contingent-recht	Omvang van het con-tingent
	1902 20 30	Deegwaren, met vlees of andere zelfstandigheden gevuld, ook indien gekookt of op andere wijze bereid, bevattende > 20 gewichtspercenten worst, vlees of slachtafval van alle soorten, met inbegrip van vet van alle soorten of oorsprong	13,58 EUR/100kg /net	
	1902 20 91	Deegwaren, met vlees of andere zelfstandigheden gevuld, gekookt (m.u.v. deegwaren bevattende > 20 gewichts-percenten vis, schaal- of weekdieren of andere ongewervelde waterdieren of > 20 gewichtspercenten worst, vlees of slachtafval van alle soorten, met inbegrip van vet van alle soorten of oorsprong)	2,1% + 1,53 EUR/100kg /net	
	1902 20 99	Deegwaren, met vlees of andere zelfstandigheden gevuld, op andere wijze bereid (m.u.v. gekookte of gebakken deegwaren en m.u.v. deegwaren bevattende > 20 gewichtspercenten vis, schaal- of weekdieren of andere ongewervelde waterdieren of > 20 gewichtspercenten worst, vlees of slachtafval van alle soorten, met inbegrip van vet van alle soorten of oorsprong)	2,1% + 4,28 EUR/100kg /net	
	1902 30 10	Bereide deegwaren, gedroogd (m.u.v. gevulde deegwaren)	1,6% + 6,15 EUR/100kg /net	
	1902 30 90	Deegwaren, gekookt of op andere wijze bereid (m.u.v. gevulde of gedroogde deegwaren)	1,6% + 2,43 EUR/100kg /net	
	1902 40 10	Couscous (m.u.v. bereide couscous)	1,9% + 6,15 EUR/100kg /net	
	1902 40 90	Couscous, gekookt of op andere wijze bereid	1,6% + 2,43 EUR/100kg /net	
	1903 00 00	Tapioca en dergelijke producten bereid uit zetmeel, in de vorm van vlokken, korrels, parels en dergelijke	1,6% + 3,78 EUR/100kg /net	

Volg-nummer	Code in de GN 2025	Omschrijving	Contingent-recht	Omvang van het con-tingent
	1904 10 10	Graanpreparaten verkregen door poffen of door roosteren, op basis van mais	1% + 5 EUR/100kg /net	
	1904 10 30	Graanpreparaten verkregen door poffen of door roosteren, op basis van rijst	1,3% + 11,5 EUR/100kg /net	
	1904 10 90	Graanpreparaten verkregen door poffen of door roosteren (m.u.v. die op basis van mais of rijst)	1,3% + 8,4 EUR/100kg /net	
	1904 20 10	Bereidingen van de soort muesli, op basis van niet geroosterde graanvlokken	2,3% + 4,74 EUR/100kg /net	
	1904 20 91	Bereidingen voor menselijke consumptie verkregen uit ongeroosterde graanvlokken of uit mengsels van ongeroosterde graanvlokken en geroosterde graanvlokken of gepofte granen, op basis van mais (m.u.v. die van de soort muesli, op basis van niet-geroosterde graanvlokken)	1% + 5 EUR/100kg /net	
	1904 20 95	Bereidingen voor menselijke consumptie verkregen uit ongeroosterde graanvlokken of uit mengsels van ongeroosterde graanvlokken en geroosterde graanvlokken of gepofte granen, op basis van rijst (m.u.v. die van de soort muesli, op basis van niet-geroosterde graanvlokken)	1,3% + 11,5 EUR/100kg /net	
	1904 20 99	Bereidingen voor menselijke consumptie verkregen uit ongeroosterde graanvlokken of uit mengsels van ongeroosterde graanvlokken en geroosterde graanvlokken of gepofte granen (m.u.v. die op basis van mais of rijst en die van de soort muesli, op basis van niet-geroosterde graanvlokken)	1,3% + 8,4 EUR/100kg /net	

Volg-nummer	Code in de GN 2025	Omschrijving	Contingent-recht	Omvang van het con-tingent
	1904 30 00	Bulgurtarwe, in de vorm van bewerkte korrels, verkregen door koken van harde-tarwekorrels	2,1% + 6,43 EUR/100kg /net	
	1904 90 10	Rijst, voorgekookt of op andere wijze bereid, n.e.g. (m.u.v. meel, gries en griesmeel, bereidingen voor menselijke consumptie verkregen door poffen of door roosteren of uit ongeroosterde graanvlokken of uit mengsels van ongeroosterde graanvlokken en geroosterde graanvlokken of gepofte granen)	2,1% + 11,5 EUR/100kg /net	
	1904 90 80	Granen in de vorm van korrels of in de vorm van vlokken of van andere bewerkte korrels, voorgekookt of op andere wijze bereid, n.e.g. (m.u.v. rijst, mais, meel, gort, gries en griesmeel, bereidingen voor menselijke consumptie verkregen door poffen of door roosteren of uit ongeroosterde graanvlokken of uit mengsels van ongeroosterde graanvlokken en geroosterde graanvlokken of gepofte granen, en bulgurtarwe)	2,1% + 6,43 EUR/100kg /net	
	1905 10 00	Bros gebakken brood, zogenaamd knäckebröd	1,5% + 3,25 EUR/100kg /net	
	1905 20 10	Ontbijtkoek, ook indien deze cacao bevat, met een sacharosegehalte, incl. het gehalte aan invertsuiker, berekend als sacharose, van < 30 gewichtspercenten	2,4% + 4,58 EUR/100kg /net	
	1905 20 30	Ontbijtkoek, ook indien deze cacao bevat, met een sacharosegehalte, incl. het gehalte aan invertsuiker, berekend als sacharose, van ≥ 30 doch < 50 gewichtspercenten	2,5% + 6,15 EUR/100kg /net	
	1905 20 90	Ontbijtkoek, ook indien deze cacao bevat, met een sacharosegehalte, incl. het gehalte aan invertsuiker, berekend als sacharose, van ≥ 50 gewichtspercenten	2,5% + 7,85 EUR/100kg /net	

Volg-nummer	Code in de GN 2025	Omschrijving	Contingent-recht	Omvang van het con-tingent
	1905 31 11	Koekjes en biscuits, gezoet, ook indien cacao bevattend, geheel of gedeeltelijk bedekt met chocolade of met andere bereidingen die cacao bevatten, in een onmiddellijke verpakking met een inhoud van ≤ 85 g	2,3% + 4,74 EUR/100kg /net	
	1905 31 19	Koekjes en biscuits, gezoet, ook indien cacao bevattend, geheel of gedeeltelijk bedekt met chocolade of met andere bereidingen die cacao bevatten, in een onmiddellijke verpakking met een inhoud van > 85 g	2,3% + 4,74 EUR/100kg /net	
	1905 31 30	Koekjes en biscuits, gezoet, ook indien cacao bevattend, met een gehalte aan van melk afkomstige vetstoffen van ≥ 8 gewichts-percenten (m.u.v. koekjes en biscuits, geheel of gedeeltelijk bedekt met chocolade of met andere bereidingen die cacao bevatten)	2,3% + 4,74 EUR/100kg /net	
	1905 31 91	Dubbele koekjes of biscuits, gezoet, met tussenlaag, ook indien cacao bevattend, met een gehalte aan van melk afkomstige vetstoffen van < 8 gewichtspercenten (m.u.v. koekjes en biscuits, geheel of gedeeltelijk bedekt met chocolade of met andere bereidingen die cacao bevatten)	2,3% + 4,74 EUR/100kg /net	
	1905 31 99	Koekjes en biscuits, gezoet, ook indien cacao bevattend, met een gehalte aan van melk afkomstige vetstoffen van < 8 gewichts-percenten (m.u.v. koekjes en biscuits, bedekt met chocolade of met andere bereidingen die cacao bevatten; dubbele koekjes of biscuits, met tussenlaag)	2,3% + 4,74 EUR/100kg /net	
	1905 32 05	Wafels en wafeltjes met een watergehalte van > 10 gewichtspercenten	2,3% + 4,74 EUR/100kg /net	
	1905 32 11	Wafels en wafeltjes, ook indien cacao bevattend, geheel of gedeeltelijk bedekt met chocolade of met andere bereidingen die cacao bevatten, in een onmiddellijke verpakking met een inhoud van ≤ 85 g (m.u.v. wafels en wafeltjes met een watergehalte van > 10 gewichtspercenten)	2,3% + 4,74 EUR/100kg /net	
	1905 32 19	Wafels en wafeltjes, ook indien cacao bevattend, geheel of gedeeltelijk bedekt met chocolade of met andere bereidingen die cacao bevatten (m.u.v. wafels en wafeltjes in een onmiddellijke verpakking met een inhoud van ≤ 85 g en m.u.v. wafels en wafeltjes met een watergehalte van > 10 gewichtspercenten)	2,3% + 4,74 EUR/100kg /net	

Volg-nummer	Code in de GN 2025	Omschrijving	Contingent-recht	Omvang van het con-tingent
	1905 32 91	Wafels en wafeltjes, gezouten, ook indien gevuld (m.u.v. wafels en wafeltjes met een watergehalte van > 10 gewichtspercenten)	2,3% + 4,74 EUR/100kg /net	
	1905 32 99	Wafels en wafeltjes, ook indien deze producten cacao bevatten, ook indien gevuld (m.u.v. wafels en wafeltjes, geheel of gedeeltelijk bedekt met chocolade of met andere bereidingen die cacao bevatten en m.u.v. wafels en wafeltjes met een watergehalte van > 10 gewichtspercenten)	2,3% + 4,74 EUR/100kg /net	
	1905 40 10	Beschuit	2,4% + 4,74 EUR/100kg /net	
	1905 40 90	Geroosterd brood en dergelijke geroosterde producten (m.u.v. beschuit)	2,4% + 4,74 EUR/100kg /net	
	1905 90 10	Matses	1% + 3,98 EUR/100kg /net	
	1905 90 20	Ouwel in bladen, hosties, ouwels voor geneesmiddelen, plakouwels en dergelijke producten, van meel of van zetmeel	1,1% + 15,13 EUR/100kg /net	
	1905 90 30	Brood waaraan geen honing, eieren, kaas of vruchten zijn toegevoegd, ook indien met een gehalte aan suikers en aan vetstoffen van elk ≤ 5 gewichtspercenten, berekend op de droge stof	2,4% + 4,74 EUR/100kg /net	
	1905 90 45	Kockjes en biscuits, ongezoet	2,3% + 4,74 EUR/100kg /net	
	1905 90 55	Geëxtrudeerde en geëxpandeerde producten, gezouten of gearomatiseerd (m.u.v. bros gebakken brood, zogenaamd knäckebröd; beschuit, geroosterd brood en dergelijke geroosterde producten, wafels en wafeltjes)	2,3% + 4,74 EUR/100kg /net	
	1905 90 70	Taart, krenten- en rozijnenbrood, panettone, baisers, kerststollen, croissants en andere bakkerswaren met een gehalte van ≥ 5 gewichtspercenten sacharose, invertsuiker of isoglucose (m.u.v. bros gebakken brood, zogenaamd knäckebröd, ontbijtkoek, koekjes en biscuits, wafels en wafeltjes en beschuit)	2,3% + 4,74 EUR/100kg /net	

Volg-nummer	Code in de GN 2025	Omschrijving	Contingent-recht	Omvang van het con-tingent
	1905 90 80	Pizza's, quiches en andere bakkerswaren met een gehalte van < 5 gewichtspercenten sacharose, invertsuiker of isoglucose (m.u.v. bros gebakken brood, zogenaamd knäckebröd, ontbijtkoek, koekjes en biscuits, wafels en wafeltjes, beschuit en dergelijke geroosterde producten, brood, ouwel in bladen, hosties, ouwels voor geneesmiddelen, plakouwels en dergelijke producten van meel of van zetmeel)	2,3% + 3,5 EUR/100kg /net	

16. Tariefcontingent voor bereidingen voor menselijke consumptie, als bedoeld in hoofdstuk 21

Volg-nummer	Code in de GN 2025	Omschrijving	Contingent-recht	Omvang van het contingen t
09.9016	2101 11 00	Extracten, essences en concentraten, van koffie	2,3%	250 000 t
	2101 12 92	Preparaten op basis van extracten, essences of concentraten van koffie	2,9%	
	2101 12 98	Preparaten op basis van koffie	2,3% + 3,56 EUR/100kg /net	
	2101 20 20	Extracten, essences en concentraten, van thee of van maté	1,5%	
	2101 20 92	Preparaten op basis van extracten, essences en concentraten, van thee of van maté	1,5%	
	2101 20 98	Preparaten op basis van thee of van maté	1,6% + 3,56 EUR/100kg /net	
	2101 30 11	Gebrande cichorei	2,9%	
	2101 30 19	Koffiesurrogaten, gebrand (m.u.v. cichorei)	1,3% + 3,18 EUR/100kg /net	
	2101 30 91	Extracten, essences en concentraten, van gebrande cichorei	3,5%	

Volg-nummer	Code in de GN 2025	Omschrijving	Contingent-recht	Omvang van het contingent
	2101 30 99	Extracten, essences en concentraten, van gebrande koffiesurrogaten (m.u.v. cichorei)	2,7% + 5,68 EUR/100kg /net	
	2102 10 10	Reinculturen van gist	2,7%	
	2102 10 31	Bakkersgist, gedroogd	3%	
	2102 10 39	Bakkersgist (m.u.v. gedroogd)	3%	
	2102 10 90	Gist, levend (m.u.v. reinculturen van gist, bakkersgist)	3,7%	
	2102 20 11	Gist, inactief, in tabletten, in blokken of in dergelijke vormen, dan wel in verpakkingen met een inhoud per onmiddellijke verpakking van ≤ 1 kg	2,1%	
	2102 20 19	Gist, inactief (m.u.v. gist in tabletten, in blokken of in dergelijke vormen, dan wel in verpakkingen met een inhoud per onmiddellijke verpakking van ≤ 1 kg)	1,3%	
	2102 20 90	Eencellige micro-organismen, dood (m.u.v. opgemaakt als geneesmiddel en gist)	0%	
	2102 30 00	Samengesteld bakpoeder	1,5%	
	2103 10 00	Sojasaus	1,9%	
	2103 20 00	Tomatenketchup en andere tomatensausen	2,6%	
	2103 30 10	Mosterdmeel, niet bereid	0%	
	2103 30 90	Mosterd, bereid mosterdmeel daaronder begrepen	2,3%	
	2103 90 10	Mangochutney, vloeibaar	0%	
	2103 90 30	Aromatische bitters met een alcoholvolumegehalte van ≥ 44,2 doch ≤ 49,2% vol, bevattende ≥ 1,5 doch ≤ 6 gewichtspercenten gentianine, kruiden en diverse ingrediënten en met een suikergehalte van ≥ 4 doch ≤ 10 gewichtspercenten, in verpakkingen met een inhoudsruimte van ≤ 0,5 l	0%	

Volg-nummer	Code in de GN 2025	Omschrijving	Contingent-recht	Omvang van het contingent
	2103 90 90	Samengestelde kruiderijen en dergelijke producten (m.u.v. sojasaus; tomatenketchup en andere tomatensausen; vloeibare mangochutney; aromatische bitters bedoeld bij onderverdeling 2103 90 30)	1,9%	
	2104 10 00	Preparaten voor soep of voor bouillon; bereide soep en bouillon	2,9%	
	2104 20 00	Producten voor menselijke consumptie in de vorm van bereidingen van een fijn gehomogeniseerd mengsel van twee of meer basisbestanddelen zoals vlees, vis, groenten en vruchten, opgemaakt voor de verkoop in het klein, als kindervoeding of als dieetvoeding, in verpakkingen met een gewicht van ≤ 250 g	3,5%	
	2105 00 10	Consumptie-ijs, ook indien cacao bevattend, geen of < 3 gewichtspercenten van melk afkomstige vetstoffen bevattend	2,2% + 5,05 EUR/100kg /net	
	2105 00 91	Consumptie-ijs, met een gehalte aan van melk afkomstige vetstoffen van ≥ 3 doch < 7 gewichtspercenten	2% + 9,63 EUR/100kg /net	
	2105 00 99	Consumptie-ijs, met een gehalte aan van melk afkomstige vetstoffen van ≥ 7 gewichtspercenten	2% + 13,5 EUR/100kg /net	
	2106 10 20	Proteïneconcentraten en getextureerde proteïnestoffen, bevattende geen van melk afkomstige vetstoffen, sacharose, isoglucose, glucose of zetmeel, of bevattende < 1,5 gewichtspercenten van melk afkomstige vetstoffen, < 5 gewichts-percenten sacharose of isoglucose, < 5 gewichtspercenten glucose of < 5 gewichtspercenten zetmeel	3,2%	
	2106 10 80	Proteïneconcentraten en getextureerde proteïnestoffen, bevattende ≥ 1,5 gewichtspercenten van melk afkomstige vetstoffen, ≥ 5 gewichts-percenten sacharose of isoglucose, ≥ 5 gewichtspercenten glucose of ≥ 5 gewichtspercenten zetmeel	66,75 EUR/100 kg/net	

Volg-nummer	Code in de GN 2025	Omschrijving	Contingent-recht	Omvang van het contingent
	2106 90 20	Samengestelde alcoholhoudende preparaten van de soort gebruikt voor de vervaardiging van dranken, met een effectief alcoholvolumegehalte van > 0,5% vol (m.u.v. die op basis van reukstoffen)	4,3% MIN 0,25 EUR/% vol/hl	
	2106 90 30	Stroop van isoglucose, gearomatiseerd of met toegevoegde kleurstoffen	10,68 EUR/100 kg/net mas	
	2106 90 51	Stroop van lactose, gearomatiseerd of met toegevoegde kleurstoffen	3,5 EUR/100 kg/net	
	2106 90 55	Stroop van glucose en van maltodextrine, gearomatiseerd of met toegevoegde kleurstoffen	5 EUR/100 kg/net	
	2106 90 59	Suikerstroop, gearomatiseerd of met toegevoegde kleurstoffen (m.u.v. stroop van isoglucose, van lactose, van glucose en van maltodextrine)	0,1 EUR/100 kg/net per 1% gewicht van sacharose, incl. het gehalte aan andere suikers, omgerekend in sacharose	
	2106 90 92	Producten voor menselijke consumptie, n.e.g., bevattende geen van melk afkomstige vetstoffen, sacharose, isoglucose, glucose of zetmeel, of bevattende < 1,5 gewichtspercenten van melk afkomstige vetstoffen, < 5 gewichtspercenten sacharose of isoglucose, < 5 gewichtspercenten glucose of < 5 gewichtspercenten zetmeel	3,2%	
	2106 90 98	Producten voor menselijke consumptie, n.e.g., bevattende ≥ 1,5 gewichtspercenten van melk afkomstige vetstoffen, ≥ 5 gewichtspercenten sacharose of isoglucose, ≥ 5 gewichtspercenten glucose of ≥ 5 gewichtspercenten zetmeel	2,3% + 8,35 EUR/100kg/net	

17. Tariefcontingent voor bepaalde alcoholvrije dranken

Volg-nummer	GN-code	Omschrijving	Con-tingent-recht	Omvang van het con-tingent
09.9017	2202 10 00	Water, mineraalwater en spuitwater daaronder begrepen, met toegevoegde suiker of andere zoetstoffen, dan wel gearomatiseerd	0%	20 000 t
	2202 91 00	Alcoholvrij bier		
	2202 99 19	Dranken, alcoholvrij, bevattende geen melk of melkproducten en geen hiervan afkomstige vetstoffen (m.u.v. water, vruchten- en groentesappen)		

18. Tariefcontingent voor mannitol en sorbitol

Volg-nummer	Code in de GN 2025	Omschrijving	Con-tingent-recht	Omvang van het con-tingent
09.9018	2905 43	Mannitol	0%	2 500 t
	2905 44	D-glucitol (sorbitol)		

19. Tariefcontingent voor reukstoffen

Volg-nummer	Code in de GN 2025	Omschrijving	Con-tingent-recht	Omvang van het con-tingent
09.9019	3302 10 29	Bereidingen op basis van reukstoffen, die alle essentiële aromatische stoffen van een bepaalde drank bevatten, bevattende ≥ 1,5 gewichtspercenten van melk afkomstige vetstoffen, ≥ 5 gewichtspercenten sacharose of isoglucose, ≥ 5 gewichtspercenten glucose of ≥ 5 zetmeel, van de soort gebruikt in de drankenindustrie (m.u.v. die met een effectief alcoholvolumegehalte van > 0,5% vol)	0%	1 400 t

20. Tariefcontingent voor dextrine

Volg-nummer	Code in de GN 2025	Omschrijving	Con-tingent-recht	Omvang van het con-tingent
09.9020	3505 10	Dextrine en ander gewijzigd zetmeel (bijvoorbeeld voorgegelatineerd of	0%	11 000 t

Volg-nummer	Code in de GN 2025	Omschrijving	Con-tingent-recht	Omvang van het con-tingent
		veresterd zetmeel)		

Met betrekking tot deze verordening zijn er twee verklaringen opgesteld die men kan vinden in PB C, …, ELI: … en in PB C, …, ELI: … [+].

[+] PB: gelieve de PB-vindplaats van de verklaringen, met inbegrip van de ELI, in te voegen.

Gezamenlijke verklaring van het Europees Parlement en de Raad betreffende het vrijwaringsmechanisme uit hoofde van Verordening (EU) 2026/... van het Europees Parlement en de Raad betreffende de aanpassing van de douanerechten op de invoer van bepaalde goederen van oorsprong uit de Verenigde Staten van Amerika en de opening van tariefcontingenten voor de invoer van bepaalde goederen van oorsprong uit de Verenigde Staten van Amerika

De Commissie erkent het belang dat het Europees Parlement hecht aan het nauwlettend volgen van de uitvoering van deze verordening met betrekking tot het vrijwaringsmechanisme dat de opschorting van aan de Verenigde Staten verleende preferenties mogelijk maakt. Daarom zal de Commissie, indien het Europees Parlement de Commissie aanbeveelt een vrijwaringsonderzoek in te stellen, zorgvuldig beoordelen of de omstandigheden een ambtshalve start van een dergelijk onderzoek rechtvaardigen en het Europees Parlement informeren over de uitkomst van deze beoordeling.

Verklaring van de Commissie betreffende uitvoeringshandelingen uit hoofde van Verordening (EU) 2026/... van het Europees Parlement en de Raad betreffende de aanpassing van de douanerechten op de invoer van bepaalde goederen van oorsprong uit de Verenigde Staten van Amerika en de opening van tariefcontingenten voor de invoer van bepaalde goederen van oorsprong uit de Verenigde Staten van Amerika

De Commissie zal het Europees Parlement regelmatig op de hoogte houden en de standpunten van het Europees Parlement ten zeerste in acht nemen alvorens een uitvoeringshandeling uit hoofde van deze verordening voor te stellen.

Europees Parlement
2024-2029

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2026)0197

Het niet toepassen van douanerechten op de invoer van bepaalde goederen

Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 16 juni 2026 over het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende het niet toepassen van douanerechten op de invoer van bepaalde goederen (COM(2025)0472 – C10-0192/2025 – 2025/0260(COD))

(Gewone wetgevingsprocedure: eerste lezing)

Het Europees Parlement,

– gezien het voorstel van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad (COM(2025)0472),

– gezien artikel 294, lid 2, en artikel 207, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, op grond waarvan het voorstel door de Commissie bij het Parlement is ingediend (C10-0192/2025),

– gezien artikel 294, lid 3, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,

– gezien de begrotingsbeoordeling door de Begrotingscommissie,

– gezien het overeenkomstig artikel 75, lid 4, van zijn Reglement door de bevoegde commissie goedgekeurde voorlopig akkoord en de door de vertegenwoordiger van de Raad bij brief van 27 mei 2026 gedane toezegging om het standpunt van het Europees Parlement overeenkomstig artikel 294, lid 4, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie goed te keuren,

– gezien de artikelen 60 en 58 van zijn Reglement,

– gezien het verslag van de Commissie internationale handel (A10-0070/2026),

1. stelt onderstaand standpunt in eerste lezing vast[1];

2. verzoekt de Commissie om hernieuwde voorlegging aan het Parlement indien zij haar voorstel vervangt, ingrijpend wijzigt of voornemens is het ingrijpend te wijzigen;

3. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad

[1] Dit standpunt vervangt de amendementen die zijn aangenomen op 26 maart 2026 (Aangenomen teksten, P10_TA(2026)0097).

en de Commissie, alsook aan de nationale parlementen.

P10_TC1-COD(2025)0260

Standpunt van het Europees Parlement in eerste lezing vastgesteld op 16 juni 2026 met het oog op de vaststelling van Verordening (EU) 2026/... van het Europees Parlement en de Raad betreffende het niet toepassen van douanerechten op de invoer van bepaalde goederen

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 207, lid 2,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Na toezending van het ontwerp van wetgevingshandeling aan de nationale parlementen,

Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure[1],

[1] Standpunt van het Europees Parlement van 16 juni 2026.

Overwegende hetgeen volgt:

(1) De Unie en de Verenigde Staten van Amerika (de "Verenigde Staten") hebben de omvangrijkste en diepste bilaterale handels- en investeringsbetrekkingen ter wereld en hebben sterk geïntegreerde economieën. De totale wederzijdse handel tussen beide partijen vertegenwoordigde in 2024 meer dan 1,6 biljoen EUR. Dat diepe en brede partnerschap wordt geschraagd door aanzienlijke wederzijdse investeringen op elkaars markten ter waarde van ongeveer 5,3 biljoen EUR.

(2) Om verstoring van hun handels- en investeringsbetrekkingen te voorkomen en die betrekkingen te blijven verbeteren, ***hebben de Unie en de Verenigde Staten overeenstemming bereikt over een gezamenlijke verklaring over een tariefovereenkomst, die op 21 augustus 2020 is aangekondigd (de "gezamenlijke verklaring uit 2020") en in het kader waarvan de Unie heeft toegezegd de tarieven op de invoer van levende kreeften en bevroren kreeftproducten uit de Verenigde Staten af te schaffen, en de Verenigde Staten op hun beurt hebben toegezegd hun tarieven op bepaalde uit de Unie uitgevoerde producten met een gemiddelde jaarlijkse handelswaarde van 160 miljoen USD, met inbegrip van bepaalde bereide maaltijden, bepaald kristalglaswerk, oppervlaktepreparaten, buskruit, sigarettenaanstekers en onderdelen van aanstekers, met 50 % te verlagen. Om uitvoering te geven aan de gezamenlijke verklaring uit 2020*** heeft de Unie op 16 december 2020 Verordening (EU) 2020/2131 van het Europees Parlement en de Raad[2] vastgesteld betreffende de afschaffing van de douanerechten, op ***erga-omnesgrondslag, op een beperkt aantal*** goederen, ▌***waaronder levende kreeften en bevroren kreeftproducten van oorsprong uit de Verenigde Staten, voor de periode*** van 1 augustus 2020 ▌***tot en met*** 31 juli 2025.

---

[2] Verordening (EU) 2020/2131 van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2020 betreffende de afschaffing van de douanerechten op bepaalde goederen (PB L 430 van 18.12.2020, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2131/oj).

(3) Op 27 juli 2025 bereikten de voorzitter van de Commissie en de president van de Verenigde Staten een politiek akkoord, dat daarop werd verwerkt in de gezamenlijke verklaring over een kader van de Europese Unie en de Verenigde Staten voor een overeenkomst inzake wederzijdse, eerlijke en evenwichtige handel van 21 augustus 2025 (de "gezamenlijke verklaring"). In overeenstemming met dat politieke akkoord en de gezamenlijke verklaring, en om blijvende toegang van goederen uit de Unie tot de markt van de Verenigde Staten te verzekeren, moet de Unie de niet-toepassing van de douanerechten op de invoer in de Unie van de onder Verordening (EU) 2020/2131 vallende kreeftensoorten verlengen. Overeenkomstig dat politieke akkoord en de gezamenlijke verklaring moet de niet-toepassing van de douanerechten ook betrekking hebben op de invoer van verwerkte kreeft, ingedeeld onder code 1605 30 90 van de gecombineerde nomenclatuur (GN), zoals vastgesteld in Verordening (EEG) nr. 2658/87 van de Raad[3].

(4) Daarom moeten de toepasselijke douanerechten op de invoer van de onder deze verordening vallende goederen 0% bedragen***, tenzij*** de Verenigde Staten de gezamenlijke verklaring ***niet langer*** op doeltreffende wijze uitvoeren.

(5) Om eenvormige voorwaarden te waarborgen voor de uitvoering van deze verordening, moeten aan de Commissie uitvoeringsbevoegdheden worden toegekend om de niet-toepassing van douanerechten op onder deze verordening vallende goederen in specifieke omstandigheden geheel of gedeeltelijk op te schorten. Die bevoegdheden moeten worden uitgeoefend volgens Verordening (EU) nr. 182/2011 van het Europees Parlement en de Raad[4].

---

3 Verordening (EEG) nr. 2658/87 van de Raad van 23 juli 1987 met betrekking tot de tarief- en statistieknomenclatuur en het gemeenschappelijk douanetarief (PB L 256 van 7.9.1987, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1987/2658/oj).

4 Verordening (EU) nr. 182/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 2011 tot vaststelling van de algemene voorschriften en beginselen die van toepassing zijn op de wijze waarop de lidstaten de uitoefening van de uitvoerings-bevoegdheden door de Commissie controleren (PB L 55 van 28.2.2011, blz. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj).

(6) ***Uiterlijk op 31 januari 2030 moet de Commissie een beoordeling van de effecten van deze verordening presenteren. Die beoordeling moet betrekking hebben op de veranderingen sinds 1 augustus 2025 in de handelsvolumes en de handelswaarde van de uitvoer van de onder deze verordening vallende goederen uit de Verenigde Staten naar de Unie. Waar passend moet die beoordeling vergezeld gaan van een wetgevingsvoorstel tot verlenging van de toepassingsperiode van deze verordening.***

(7) Gezien het belang om verstoring van de handels- en investeringsbetrekkingen tussen de Unie en de Verenigde Staten te voorkomen, moet deze verordening in werking treden op de dag van de bekendmaking ervan. Om dezelfde reden moet deze verordening met terugwerkende kracht worden toegepast met ingang van 1 augustus 2025. De douanerechten die tussen 1 augustus 2025 en de datum van inwerkingtreding van deze verordening zijn betaald bovenop de krachtens deze verordening toepasselijke rechten, moeten op verzoek worden terugbetaald,

HEBBEN DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

Artikel 1

Niet-toepassing van douanerechten

De douanerechten van het gemeenschappelijk douanetarief vastgesteld bij Verordening (EEG) nr. 2658/87 die van toepassing zijn op de invoer in de Unie van de goederen die zijn ingedeeld onder de in de bijlage bij deze verordening vermelde codes van de gecombineerde nomenclatuur (GN), bedragen 0 %.

Artikel 2

Opschorting

1. De Commissie kan in elk van de volgende omstandigheden een uitvoeringshandeling vaststellen waarbij de toepassing van artikel 1 geheel of gedeeltelijk wordt opgeschort:

   a) wanneer de Verenigde Staten de gezamenlijke verklaring over een kader van de Europese Unie en de Verenigde Staten voor een overeenkomst inzake wederzijdse, eerlijke en evenwichtige handel, aangekondigd op 21 augustus 2025 (de "gezamenlijke verklaring") niet uitvoeren of anderszins de doelstellingen van verbetering van de handels- en investeringsbetrekkingen tussen de Unie en de Verenigde Staten en de doelstellingen van de gezamenlijke verklaring ondermijnen, de toegang van marktdeelnemers uit de Unie tot de markt van de Verenigde Staten ondermijnen of de handels- en investeringsbetrekkingen tussen de Unie en de Verenigde Staten anderszins verstoren;

   b) wanneer er voldoende aanwijzingen zijn dat de Verenigde Staten in de toekomst zullen handelen op de in punt a) bedoelde wijze, ***of***

c) wanneer de objectieve omstandigheden zijn veranderd ten opzichte van de objectieve omstandigheden die bestonden op de datum van de gezamenlijke verklaring.

Die uitvoeringshandeling wordt volgens de in artikel 3, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure vastgesteld.

2. De in lid 1 bedoelde uitvoeringshandeling is van toepassing zolang de in dat lid bedoelde omstandigheden aanhouden.

Artikel 3

Comitéprocedure

1. De Commissie wordt bijgestaan door het bij Verordening (EU) 2015/1843 van het Europees Parlement en de Raad[5] opgerichte Comité inzake handelsbelemmeringen. ***Dat comité is een comité in de zin van Verordening (EU) nr. 182/2011.***

2. Wanneer naar dit lid wordt verwezen, is artikel 5 van Verordening (EU) nr. 182/2011 van toepassing.

---

5 Verordening (EU) 2015/1843 van het Europees Parlement en de Raad van 6 oktober 2015 tot vaststelling van procedures van de Unie op het gebied van de gemeenschappelijke handelspolitiek met het oog op de handhaving van de rechten die de Unie ontleent aan internationale regelingen voor het handelsverkeer, in het bijzonder die welke onder auspiciën van de Wereldhandelsorganisatie werden vastgesteld (PB L 272 van 16.10.2015, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2015/1843/oj).

Artikel 4

Terugbetaling van douanerechten

Op verzoek van de betrokken marktdeelnemers betalen de bevoegde nationale douaneautoriteiten van de lidstaten de douanerechten terug die bovenop de op grond van deze verordening toepasselijke rechten zijn betaald met betrekking tot goederen die zijn ingedeeld onder de in de bijlage vermelde GN-codes en die in de Unie zijn ingevoerd tussen 1 augustus 2025 en … [de datum van inwerkingtreding van deze verordening].

Artikel 5

Beoordeling en verslaglegging

1. Uiterlijk op 31 januari 2030 legt de Commissie een beoordeling voor van de effecten van deze verordening. Die beoordeling heeft betrekking op de veranderingen sinds 1 augustus 2025 in de handelsvolumes en de waarde van de uitvoer uit de Verenigde Staten naar de Unie van de goederen die zijn ingedeeld onder de in de bijlage vermelde GN-codes.

2. De in lid 1 bedoelde beoordeling gaat zo nodig vergezeld van een wetgevingsvoorstel om de toepassingsduur van deze verordening te verlengen.

3. De Commissie houdt het Europees Parlement en de Raad regelmatig en tijdig op de hoogte van relevante ontwikkelingen bij de toepassing van deze verordening.

Artikel 6

Inwerkingtreding en toepassing

Deze verordening treedt in werking op de dag van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Zij is van toepassing van 1 augustus 2025 ***tot en met 31 juli 2030***.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te ...,

Voor het Europees Parlement	*Voor de Raad*
De voorzitter	*De voorzitter*

BIJLAGE

Code in de GN 2025[1]	Omschrijving
0306 11 90	Langoesten (*Palinurus* spp., *Panulirus* spp. en *Jasus* spp.), ook indien gerookt, ook indien ontdaan van de schaal, bevroren, incl. langoesten in de schaal die eerst zijn gestoomd of in water gekookt (m.u.v. staarten van langoesten)
0306 12 10	Zeekreeften (*Homarus* spp.), in gehele staat, bevroren, ook indien gerookt, gestoomd of in water gekookt
0306 12 90	Zeekreeften (*Homarus* spp.), ook indien gerookt, ook indien ontdaan van de schaal, bevroren, incl. zeekreeften in de schaal die eerst zijn gestoomd of in water gekookt (anders dan in gehele staat)
0306 32 10	Zeekreeften (*Homarus* spp.), levend
1605 30 90	Bereidingen en conserven van zeekreeft (m.u.v. slechts gerookte kreeft en vlees van zeekreeften, gekookt, bestemd voor de verwerkende industrie voor de vervaardiging van kreeftenboter, kreeftenpasteien, kreeftensoep of kreeftensaus)

[1] De nomenclatuurcodes zijn die van de gecombineerde nomenclatuur als vastgesteld in Verordening (EEG) nr. 2658/87 van de Raad van 23 juli 1987 met betrekking tot de tarief- en statistieknomenclatuur en het gemeenschappelijk douanetarief, zoals van toepassing in 2025, en *mutatis mutandis* zoals deze worden gewijzigd door daaropvolgende rechtshandelingen.

Europees Parlement
2024-2029

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2026)0198

Vereenvoudiging van de uitvoering van geharmoniseerde regels betreffende artificiële intelligentie (digitale omnibus inzake AI)

Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 16 juni 2026 over het voorstel voor een verordening tot wijziging van de Verordeningen (EU) 2024/1689 en (EU) 2018/1139 wat betreft vereenvoudiging van de uitvoering van geharmoniseerde regels betreffende artificiële intelligentie (digitale omnibus inzake AI) (COM(2025)0836 – C10-0304/2025 – 2025/0359(COD))

(Gewone wetgevingsprocedure: eerste lezing)

Het Europees Parlement,

– gezien het voorstel van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad (COM(2025)0836),

– gezien artikel 294, lid 2, en artikel 114 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, op grond waarvan het voorstel door de Commissie bij het Parlement is ingediend (C10-0304/2025),

– gezien artikel 294, lid 3, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,

– gezien het advies van de Europese 5.1.2.e van 15 april 2026[1],

– gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité van 18 maart 2026[2],

– gezien het advies van het Comité van de Regio's van 7 mei 2026[3],

– gezien het overeenkomstig artikel 75, lid 4, van zijn Reglement door de bevoegde commissies goedgekeurde voorlopig akkoord en de door de vertegenwoordiger van de Raad bij brief van 13 mei 2026 gedane toezegging om het standpunt van het Europees Parlement overeenkomstig artikel 294, lid 4, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie goed te keuren,

– gezien artikel 60 van zijn Reglement,

---

1 PB C, C/2026/2285, 15.04.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/2285/oj.
2 Advies van 18 maart 2026 (nog niet bekendgemaakt in het Publicatieblad).
3 Advies van 7 mei 2026 (nog niet bekendgemaakt in het Publicatieblad).

– gezien de gezamenlijk beraadslagingen van de Commissie interne markt en consumentenbescherming en de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken overeenkomstig artikel 59 van het Reglement,

– gezien de adviezen van de Commissie vervoer en toerisme, de Commissie cultuur en onderwijs en de Commissie juridische zaken,

– gezien het verslag van de Commissie interne markt en consumentenbescherming en de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken (A10-0073/2026),

1. stelt onderstaand standpunt in eerste lezing vast[4];

2. verzoekt de Commissie om hernieuwde voorlegging aan het Parlement indien zij haar voorstel vervangt, ingrijpend wijzigt of voornemens is het ingrijpend te wijzigen;

3. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad en aan de Commissie alsmede aan de nationale parlementen.

[4] Dit standpunt vervangt de amendementen die zijn aangenomen op 26 maart 2026 (Aangenomen teksten, P10_TA(2026)0098).

P10_TC1-COD(2025)0359

Standpunt van het Europees Parlement in eerste lezing vastgesteld op 16 juni 2026 met het oog op de vaststelling van Verordening (EU) 2026/... van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van de Verordeningen (EU) 2024/1689, (EU) 2018/1139 en (EU) 2023/1230 wat betreft vereenvoudiging van de uitvoering van geharmoniseerde regels betreffende artificiële intelligentie (digitale omnibus inzake AI)

(Voor de EER relevante tekst)

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 114,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Na toezending van het ontwerp van wetgevingshandeling aan de nationale parlementen,

Gezien het advies van de Europese Centrale Bank[1]

Gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité[2],

Gezien het advies van het Comité van de Regio's[3],

Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure[4],

---

1 PB C, C/2026/2285, 15.4.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/2285/oj.

2 Advies van 18 maart 2026 (nog niet bekendgemaakt in het Publicatieblad).

3 Advies van 7 mei 2026 (nog niet bekendgemaakt in het Publicatieblad).

4 Standpunt van het Europees Parlement van 16 juni 2026.

Overwegende hetgeen volgt:

(1) Verordening (EU) 2024/1689 van het Europees Parlement en de Raad[5] heeft tot doel geharmoniseerde regels betreffende artificiële intelligentie (AI) vast te stellen, de werking van de interne markt te verbeteren en de toepassing van mensgerichte en betrouwbare AI te bevorderen, en tegelijkertijd een hoog niveau van bescherming van de gezondheid, de veiligheid en de grondrechten te waarborgen, met ondersteuning van innovatie. Verordening (EU) 2024/1689 is op 1 augustus 2024 in werking getreden. Het van toepassing worden van de bepalingen ervan is gefaseerd, waarbij alle regels uiterlijk op 2 augustus 2027 van toepassing worden.

(2) De ervaringen die zijn opgedaan bij de uitvoering van de onderdelen van Verordening (EU) 2024/1689 die reeds van toepassing zijn, kunnen als input dienen voor de uitvoering van de onderdelen die nog niet van toepassing zijn. In dit kader heeft de uitgestelde ontwikkeling van normen die aanbieders van AI-systemen met een hoog risico van technische oplossingen voorzien om de naleving van hun verplichtingen uit hoofde van die verordening te waarborgen, alsook de uitgestelde vaststelling van governance- en conformiteitsbeoordelingskaders op nationaal niveau, een zwaarder dan verwachte regeldruk tot gevolg gehad. Daarnaast is uit raadplegingen van belanghebbenden gebleken dat er aanvullende maatregelen nodig zijn voor het faciliteren, alsook voor het verschaffen van duidelijkheid over uitvoering en naleving, zonder dat het niveau van bescherming van de gezondheid, veiligheid en grondrechten tegen AI-gerelateerde risico's dat met de bepalingen van Verordening (EU) 2024/1689 wordt beoogd, in het gedrang komt.

---

5 Verordening (EU) 2024/1689 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 tot vaststelling van geharmoniseerde regels betreffende artificiële intelligentie en tot wijziging van de Verordeningen (EG) nr. 300/2008, (EU) nr. 167/2013, (EU) nr. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 en (EU) 2019/2144, en de Richtlijnen 2014/90/EU, (EU) 2016/797 en (EU) 2020/1828 (verordening artificiële intelligentie) (PB L, 2024/1689, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj).

(3) Er zijn gerichte wijzigingen van Verordening (EU) 2024/1689 nodig om bepaalde uitdagingen op het gebied van uitvoering aan te pakken teneinde de doeltreffende, ***eenvoudige en uniforme*** toepassing van de desbetreffende regels te waarborgen.

(4) Om AI-innovatie in de particuliere sector en de publieke sector mogelijk te maken, is het van belang dat de Commissie en de bevoegde autoriteiten van de lidstaten ervoor zorgen dat het toezicht op en de handhaving en monitoring van sectorale en nationale wetgeving niet leiden tot overlappingen, inconsistente interpretaties of uiteenlopende handhaving.

(5) Verordening (EU) 2024/1689 bevat horizontale regels voor AI-systemen om een consistent en hoog niveau van bescherming van openbare belangen op het gebied van de gezondheid, de veiligheid en grondrechten te waarborgen. Voor AI-systemen met een hoog risico als bedoeld in artikel 6, lid 1, is die verordening van toepassing in samenhang met de in bijlage I, afdeling A, vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie. In bepaalde gevallen is het mogelijk dat dergelijke harmonisatiewetgeving van de Unie eisen stelt, die hetzelfde of een hoger niveau van bescherming van relevante openbare belangen waarborgen als de specifieke eisen of verplichtingen die zijn vastgelegd in Verordening (EU) 2024/1689. In dat geval moet het mogelijk zijn de toepassing van in Verordening (EU) 2024/1689 vastgelegde specifieke eisen of verplichtingen te beperken, teneinde de naleving te vergemakkelijken, de administratieve lasten en dubbel werk tot een minimum te beperken en tegelijkertijd het door die verordening gewaarborgde beschermingsniveau te behouden. Een dergelijke beperking moet mogelijk zijn wanneer en voor zover de in bijlage I, afdeling A, vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie voorschriften bevat die een gelijkwaardig niveau van bescherming van de gezondheid, de veiligheid of de grondrechten bieden als de betrokken eis of verplichting. De Commissie moet de bevoegdheid krijgen om gedelegeerde handelingen vast te stellen ter aanvulling van die verordening, door dergelijke gevallen aan te wijzen en de betrokken producten, de eisen of verplichtingen die kunnen worden beperkt, alsmede de voorwaarden en de reikwijdte van een eventuele beperking, te specificeren, waarbij ervoor wordt gezorgd dat het door Verordening (EU) 2024/1689 geboden beschermingsniveau niet wordt verlaagd.

(6) ***De meeste bedrijven in de Unie zijn kleine en middelgrote ondernemingen, waarvan het merendeel micro- en kleine ondernemingen zijn.*** Ondernemingen die de definitie van micro-, kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) overstijgen, namelijk de "kleine midcapondernemingen", spelen een cruciale rol in de economie van de Unie. In vergelijking met kmo's groeien kleine midcapondernemingen over het algemeen sneller en hebben zij een hoger niveau van innovatie en digitalisering. Zij hebben desalniettemin te maken met vergelijkbare uitdagingen op het gebied van administratieve lasten als die waar kmo's mee te kampen hebben, zodat het van belang is bij de uitvoering van Verordening (EU) 2024/1689 evenredigheid en gerichte steun toe te passen. Om een soepele overgang van kmo's naar kleine midcapondernemingen mogelijk te maken, is het zaak op coherente wijze de gevolgen aan te pakken, die de verordening op hun activiteiten kan hebben wanneer die ondernemingen kleine midcapondernemingen zijn geworden en te maken krijgen met regels die van toepassing zijn op grote ondernemingen. Verordening (EU) 2024/1689 voorziet in verschillende maatregelen voor kleinschalige operatoren, die ***in voorkomend geval*** moeten worden uitgebreid tot kleine midcapondernemingen, ***met inachtneming van de overkoepelende doelstellingen en het beschermingsniveau dat wordt geboden uit hoofde van Verordening (EU) 2024/1689***. Om de behandeling van kmo's en kleine midcapondernemingen in Verordening (EU) 2024/1689 te verduidelijken, moeten er definities voor kmo's en kleine midcapondernemingen worden ingevoerd die overeenkomen met de respectievelijke definities in de bijlage bij Aanbeveling 2003/361/EG van de Commissie[6] en de bijlage bij Aanbeveling (EU) 2025/1099 van de Commissie[7].

---

6 Aanbeveling van de Commissie van 6 mei 2003 betreffende de definitie van kleine, middelgrote en micro-ondernemingen (PB L 124 van 20.5.2003, blz. 36, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2003/361/oj).

7 Aanbeveling (EU) 2025/1099 van de Commissie van 21 mei 2025 betreffende de definitie van kleine midcapondernemingen (PB L, 2025/1099, 28.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2025/1099/oj).

(7) ***Het begrip "veiligheidscomponent" is cruciaal voor de classificatie van bepaalde AI-systemen als AI-systemen met een hoog risico volgens Verordening (EU) 2024/1689. Het begrip moet dus zodanig worden gedefinieerd dat het uitsluitend betrekking heeft op AI-systemen die nadelige effecten kunnen hebben op de gezondheid en veiligheid van personen of eigendom, in overeenstemming met de risicogebaseerde aanpak van die verordening. De definitie in artikel 3, punt 14), van Verordening (EU) 2024/1689 biedt niet de nodige duidelijkheid om aanbieders van AI-systemen in staat te stellen om te bepalen of een AI-systeem als veiligheidscomponent kan worden aangemerkt, waardoor het risico bestaat dat de classificatie van AI-systemen met hoog risico verder wordt uitgebreid dan wat gerechtvaardigd is door de risicogebaseerde aanpak van die verordening. Deze definitie moet dus worden gewijzigd. Ten eerste moet duidelijkheid worden verschaft over het begrip "veiligheidsfunctie". De veiligheidsfunctie moet een beoogd doel van het systeem zijn, hetgeen door de aanbieder van het systeem wordt bepaald. Een AI-systeem vervult een veiligheidsfunctie wanneer het beoogde doel ervan, zoals bepaald door de aanbieder, erin bestaat risico's voor de gezondheid en veiligheid van personen of eigendom te voorkomen of te beperken. Dit geldt met name niet voor AI-systemen die uitsluitend bedoeld zijn om taken uit te voeren die verband houden met bijstand aan gebruikers, optimalisering van prestaties, efficiëntie van dienstverlening, automatisering, gebruiksgemak, of niet-veiligheidsgerelateerde aspecten voor kwaliteitscontrole. Het enkele feit dat een AI-systeem is geïntegreerd in of functioneert binnen een product dat onder harmonisatiewetgeving van de Unie valt, betekent op zich nog niet dat het een veiligheidsfunctie vervult.***

(8) Het huidige artikel 4 van Verordening (EU) 2024/1689 schrijft alle aanbieders en gebruiksverantwoordelijken van AI-systemen voor de AI-geletterdheid van hun personeel te waarborgen. De ontwikkeling van AI-geletterdheid door middel van onderwijs, opleiding en een leven lang leren is van cruciaal belang om aanbieders, gebruiksverantwoordelijken en andere betrokkenen van de nodige ***vaardigheden*** te voorzien om onderbouwde beslissingen te nemen met betrekking tot de inzet van AI-systemen. Uit door belanghebbenden gedeelde ervaringen is echter gebleken dat voor de bevordering van AI-geletterdheid een ▌oplossing in de vorm van ***het opleggen van strenge verplichtingen die een toereikend niveau van AI-geletterdheid waarborgen,*** niet geschikt is voor alle soorten aanbieders en gebruiksverantwoordelijken ▌. Daarnaast blijkt uit gegevens dat het opleggen van dergelijke verplichtingen extra regeldruk met zich brengt, met name voor kleinere ondernemingen, terwijl AI-geletterdheid een strategische prioriteit moet vormen, ongeacht de verplichtingen op het gebied van regelgeving en mogelijke sancties. In het licht van die informatie moet artikel 4 van Verordening (EU) 2024/1689 worden gewijzigd om ▌aanbieders en gebruiksverantwoordelijken te verplichten ***maatregelen te nemen om de ontwikkeling van*** AI-geletterdheid te ondersteunen bij hun personeel en andere personen die namens hen AI-systemen exploiteren en gebruiken. ***De Commissie en de lidstaten moeten de inspanningen van aanbieders en gebruiksverantwoordelijken van AI-systemen ondersteunen en faciliteren***, onder meer door opleidingsmogelijkheden aan te bieden, informatiebronnen te verstrekken en de uitwisseling van goede praktijken en andere ▌initiatieven mogelijk te maken. ***Bij het nakomen van deze verplichting kunnen de Commissie en de lidstaten rekening houden met de Europese competentiekaders, bijvoorbeeld het digitalecompetentiekader voor burgers (DigComp) en het kader voor AI-geletterdheid voor het basis- en secundair onderwijs.*** De Europese raad voor artificiële intelligentie (European Artificial Intelligence Board — de "AI-board") ***moet de Commissie en de lidstaten ondersteunen door aanbevelingen vast te stellen waarin gemeenschappelijke doelstellingen worden geformuleerd die moeten worden verwezenlijkt om aan hun verplichtingen te voldoen, en*** moet zorgen voor regelmatige uitwisseling tussen de Commissie en de lidstaten over dit onderwerp, terwijl de AI-toepassingsalliantie besprekingen met de bredere gemeenschap mogelijk moet maken. ▌

(9) Opsporing en correctie van vooringenomenheid vormen een zwaarwegend algemeen belang omdat zij natuurlijke personen beschermen tegen de nadelige gevolgen van vooringenomenheid, waaronder discriminatie. ***Daarom*** voorziet Verordening (EU) 2024/1689 in een rechtsgrondslag op grond waarvan ***het aanbieders van AI-systemen met een hoog risico*** is toegestaan ***om in bepaalde uitzonderlijke gevallen en met strikte waarborgen*** bijzondere categorieën persoonsgegevens te verwerken. ***Deze rechtsgrondslag houdt verband met de verplichting van die aanbieders om praktijken vast te stellen voor de opsporing, preventie en correctie van vooringenomenheid die waarschijnlijk gevolgen heeft voor de gezondheid en de veiligheid van personen, negatieve gevolgen heeft voor de grondrechten, of leidt*** tot discriminatie ***die op grond van het Unierecht verboden is. Vooringenomenheid die dergelijke gevolgen kan hebben,*** kan niettemin ***ook*** het gevolg zijn ***van de maatregelen van de gebruiksverantwoordelijken van AI-systemen met een hoog risico. Bovendien kan dergelijke vooringenomenheid zich ook voordoen bij*** andere AI-systemen ***of*** -modellen. ***Zo kan vooringenomenheid in de toelatings- of risicobeoordelingsinstrumenten die worden gebruikt bij de beoordeling van aanvragen voor diverse soorten overheidsvergunningen of -licenties, rechten beperken of bepaalde groepen in feite de toegang tot openbare diensten ontzeggen. Er is dan ook een zwaarwegend algemeen belang om, bij wijze van uitzondering en wanneer dat strikt noodzakelijk is, aanbieders en gebruiksverantwoordelijken van andere AI-systemen en -modellen en gebruiksverantwoordelijken van AI-systemen met een hoog risico toe te staan*** bijzondere categorieën persoonsgegevens te verwerken ***met het oog op het opsporen en corrigeren van vooringenomenheid***.

Het is daarom noodzakelijk om de rechtsgrondslag die op grond van Verordening (EU) 2024/1689 is vastgesteld, uit te breiden tot die aanbieders en gebruiksverantwoordelijken. Die rechtsgrondslag ***moet onderworpen zijn aan dezelfde beperkingen, voorwaarden en waarborgen als die welke van toepassing zijn overeenkomstig het bestaande artikel 10, lid 5, van die verordening, waardoor*** de naleving van artikel 9, lid 2, punt g), van Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad[8], artikel 10, lid 2, punt g), van Verordening (EU) 2018/1725 van het Europees Parlement en de Raad[9], en artikel 10, punt a), van Richtlijn (EU) 2016/680 van het Europees Parlement en de Raad[10] ***gewaarborgd is. Om aanbieders van AI-systemen met een hoog risico in staat te stellen op rechtmatige wijze activiteiten ter opsporing en correctie van vooringenomenheid uit te voeren ter voorbereiding op de naleving van de vereisten inzake AI-systemen met een hoog risico, met inbegrip van artikel 10, lid 2, punten f) en g), van Verordening (EU) 2024/1689, moet de rechtsgrondslag die is vastgesteld in artikel 4 bis van Verordening (EU) 2024/1689 bovendien van toepassing zijn vanaf de datum van het toepassing worden van die verordening.***

---

8 Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming) (PB L 119 van 4.5.2016, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj).

9 Verordening (EU) 2018/1725 van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door de instellingen, organen en instanties van de Unie en betreffende het vrije verkeer van die gegevens, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 45/2001 en Besluit nr. 1247/2002/EG (PB L 295 van 21.11.2018, blz. 39, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1725/oj).

10 Richtlijn (EU) 2016/680 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door bevoegde autoriteiten met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Kaderbesluit 2008/977/JBZ van de Raad (PB L 119 van 4.5.2016, blz. 89, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2016/680/oj).

(10) ***Artikel 5 van Verordening (EU) 2024/1689 verbiedt bepaalde praktijken van AI-systemen die bijzonder schadelijk en abusief zijn, in strijd zijn met bepaalde waarden van de Unie en bepaalde grondrechten schenden. Artikel 5 moet voortdurend worden getoetst, zoals is bepaald in artikel 112, lid 1, van die verordening. Gezien de technologische en maatschappelijke ontwikkelingen sinds de vaststelling van die verordening, waaronder de invoering en het wijdverbreide gebruik van AI-systemen die non-consensuele intieme beelden, video's, audio en soortgelijk materiaal ("non-consensueel intiem materiaal") en materiaal van seksueel misbruik van kinderen genereren, is het noodzakelijk artikel 5 van die verordening te wijzigen.***

(11) ***Non-consensueel intiem materiaal vormt seksueel geweld en misbruik van personen, met name vrouwen. AI-systemen die dergelijk materiaal genereren of manipuleren, vormen een ernstig risico voor de gezondheid, veiligheid en grondrechten, waaronder de menselijke waardigheid, persoonlijke autonomie, integriteit en het privéleven van slachtoffers, met mogelijk ernstige, blijvende psychologische en andere schade, en biedt de mogelijkheid tot misbruik op grote schaal. Door de verspreiding van dergelijke technologieën, die dikwijls worden aangeduid als "uitkleed"-apps, is een expliciet wettelijk verbod dringend noodzakelijk geworden. Materiaal van seksueel misbruik van kinderen, met inbegrip van geheel of gedeeltelijk synthetisch materiaal, vormt een ernstige bedreiging voor de veiligheid en de grondrechten van kinderen. AI-systemen die dergelijk materiaal genereren of manipuleren, vormen een ernstig risico voor de menselijke waardigheid en de rechten van het kind, en dreigen seksueel geweld tegen kinderen te normaliseren, te versterken en in stand te houden. Daarom is een wijziging van artikel 5 van Verordening (EU) 2024/1689 noodzakelijk om vrouwen, kinderen, andere personen en de samenleving te beschermen tegen ernstig schadelijke praktijken — en daarmee de doelstellingen van die verordening na te streven — en om aanbieders en gebruiksverantwoordelijken duidelijkheid te verschaffen over de reikwijdte van hun verplichtingen, en zo problemen bij de tenuitvoerlegging aan te pakken.***

(12) ***Het is noodzakelijk om het toepassingsgebied van het verbod duidelijk te omschrijven, met name wat betreft de omvang van de verplichtingen van aanbieders en gebruiksverantwoordelijken. Dit verbod mag aanbieders niet beletten de technische mogelijkheden van AI-systemen te ontwikkelen om beelden, video's, audio of soortgelijk materiaal te genereren of te manipuleren. Wat betreft aanbieders moet het verbod beperkt blijven tot het in de handel brengen of het in gebruik stellen van AI-systemen die non-consensueel intiem materiaal of materiaal van seksueel misbruik van kinderen genereren of manipuleren en wel in twee gevallen: ten eerste moet het betrekking hebben op systemen die bedoeld zijn om dergelijk materiaal te genereren of te manipuleren. Ten tweede moet het betrekking hebben op systemen waarbij het genereren of manipuleren van dergelijk materiaal een redelijkerwijs te voorzien en reproduceerbaar resultaat is en waarbij geen redelijke en toereikende technische veiligheidsmaatregelen en andere waarborgen zijn getroffen — rekening houdend met redelijkerwijs te voorzien misbruik — om dat resultaat op betrouwbare wijze te voorkomen en, indien nodig, te corrigeren, en om waargenomen of gemeld geval van misbruik, met inbegrip van het omzeilen van dergelijke maatregelen, te corrigeren. Technische maatregelen en andere waarborgen om het genereren van dergelijk materiaal te voorkomen, kunnen onder meer bestaan uit het opschonen van gegevens, refusal training, safe prompt design en output controls, runtime prompt guardrails, inhoudsclassificatie- en filtermechanismen, gebruiksbeperkingen, mechanismen voor opsporing van misbruik, en meldings- en actiemechanismen. Dergelijke preventieve maatregelen moeten redelijk zijn voor het specifieke AI-systeem en worden als toereikend beschouwd indien zij stroken met de meest geavanceerde maatregelen en in elk specifiek geval aantoonbaar de kans op het genereren of manipuleren van dergelijk materiaal voorkomen of voldoende verminderen, rekening houdend met bekend en redelijkerwijs te voorzien misbruik, met inbegrip van redelijkerwijs te voorziene omzeiling van de preventieve maatregelen zonder ingrijpende technische aanpassingen. Voor aanbieders die daadwerkelijke zeggenschap behouden over AI-systemen, bijvoorbeeld via een platform of een webinterface, kan dit onder meer inhouden dat zij methoden voor het volgen en melden van gevallen van misbruik hanteren die volledig voldoen aan de privacy- en gegevensbeschermingswetgeving van de Unie.***

In gevallen van waargenomen of gemelde omzeiling van de preventieve maatregelen of andere waarborgen moeten passende corrigerende maatregelen worden genomen, op voorwaarde dat dergelijke maatregelen redelijk zijn, waarbij rekening gehouden wordt met het specifieke AI-systeem, met inbegrip van de introductie- en distributiestrategie ervan (zoals opensourcereleases). Wat betreft gebruiksverantwoordelijken moet het gebruik van een AI-systeem enkel worden verboden wanneer de gebruiksverantwoordelijke een AI-systeem gebruikt voor het genereren of manipuleren van non-consensueel intiem materiaal of materiaal van seksueel misbruik van kinderen. Dit omvat gevallen waarin een gebruiksverantwoordelijke AI-systemen gebruikt of misbruikt die in de handel zijn gebracht of in gebruik zijn gesteld zonder redelijke en adequate preventieve maatregelen, of waarin een gebruiksverantwoordelijke de preventieve maatregelen omzeilt of rechtmatige AI-systemen die niet zijn bedoeld om dergelijk materiaal te genereren of te manipuleren voor dergelijke doeleinden gebruikt. Het gebruiksverbod geldt derhalve niet voor het gebruik van een AI-systeem voor rechtmatige doeleinden, zoals het genereren of manipuleren van ander materiaal dan non-consensueel intiem materiaal of materiaal van seksueel misbruik van kinderen, zelfs niet in gevallen waarin het AI-systeem niet beschikt over redelijke en adequate waarborgen die door de aanbieder hadden moeten worden ingebouwd, en evenmin voor het onopzettelijk genereren of manipuleren van dergelijke inhoud. Wat het verbod op niet-consensueel intiem materiaal betreft, moeten, wanneer een AI-systeem bedoeld is voor het genereren of manipuleren van materiaal dat onder dit verbod valt, maatregelen en andere waarborgen middelen omvatten die geschikt zijn voor de distributie van het AI-systeem en die erop gericht zijn het op betrouwbare wijze verkrijgen en aantonen van de toestemming van de afgebeelde persoon voor dergelijk genereren of manipuleren mogelijk te maken, in overeenstemming met Verordening (EU) 2016/679.

Het verbod op non-consensueel intiem materiaal moet worden beperkt tot realistische afbeeldingen van intieme lichaamsdelen, met name de geslachtsdelen, de schaamstreek, de anus, blootgestelde billen of blootgestelde vrouwelijke borsten, tepels of tepelhoven, of van seksueel expliciete gedragingen. Dit "realisme" heeft betrekking op de weergave van het gezicht, de stem of het lichaam van de persoon op een geloofwaardige, levensechte manier, ongeacht de realistische aard van de context waarin die weergave plaatsvindt of ongeacht of deze volledig overeenkomt met de werkelijke stem of het werkelijke uiterlijk van de afgebeelde persoon. Daarentegen worden karikaturale of fysiek onmogelijke afbeeldingen van iemands lichaam uitgesloten. Het verbod op non-consensueel intiem materiaal heeft geen invloed op het genereren of manipuleren van andere vormen van naaktmateriaal, zoals materiaal waarop geen herkenbare natuurlijke personen te zien zijn, realistische afbeeldingen van gedeeltelijk naakte personen waarbij de geslachtsdelen niet zichtbaar zijn en geen seksueel expliciete gedragingen worden afgebeeld, of niet-realistische artistieke werken van naakte personen die geen realistische weergave vormen van herkenbare natuurlijke personen die seksueel expliciete gedragingen verrichten of waarvan de geslachtsdelen worden afgebeeld. Het is evenmin van toepassing op generatieve AI-toepassingen waarbij intieme lichaamsdelen niet worden getoond of, indien dit wel het geval is, dit gebeurt met de vrijwillig gegeven, specifieke, geïnformeerde, ondubbelzinnige en uitdrukkelijke toestemming van de afgebeelde persoon (bijvoorbeeld virtuele-paskamerapplicaties ("try-on applications") en medische applicaties, zoals medische anatomische simulaties en mammografieën); dit verbod vormt geen beletsel voor het uitzonderlijke gebruik van AI-systemen voor het genereren of manipuleren van naaktbeelden van de intieme delen van een identificeerbare persoon, in overeenstemming met het recht inzake grondrechten, waaronder het recht inzake gegevensbescherming, en het toepasselijke gezondheidsrecht, met het oog op medische diagnose en behandeling door medische beroepsbeoefenaars wanneer de betrokken persoon niet in staat is zijn toestemming te geven (bijvoorbeeld in een noodsituatie).

Ten slotte geldt het verbod op het "manipuleren" van non-consensueel intiem materiaal niet voor gevallen waarin reeds bestaand intiem materiaal zodanig wordt gemanipuleerd dat de zichtbaarheid van de afgebeelde intieme lichaamsdelen niet toeneemt of de aard van de afgebeelde seksueel expliciete gedragingen niet wordt gewijzigd, bijvoorbeeld door louter een bestaande afbeelding met intieme delen of een bestaande video met seksueel expliciete gedragingen te verbeteren, zoals het veranderen van de achtergrond, het toevoegen van een koptekst of het vergroten van het contrast of de helderheid. Daarentegen valt elk manipuleren van materiaal, met inbegrip van materiaal dat al intieme delen of seksueel expliciete gedragingen toont, die de mate van zichtbaarheid van afgebeelde intieme delen vergroot of de aard van afgebeelde seksueel expliciete gedragingen wijzigt, binnen het toepassingsgebied van dit verbod.

(13) ***Het verbod op materiaal van seksueel misbruik van kinderen mag geen belemmering vormen voor het in de handel brengen, in gebruik stellen of gebruiken van een AI-systeem, wanneer dit op grond van het nationale recht niet geacht wordt "wederrechtelijk" te zijn, zoals bedoeld in artikel 5, lid 1, van Richtlijn 2011/93/EU van het Europees Parlement en de Raad[11]. Dit omvat activiteiten die worden uitgevoerd uit hoofde van nationale wettelijke bevoegdheden, zoals het rechtmatig genereren of manipuleren van materiaal van seksueel misbruik van kinderen door de autoriteiten met het oog op het voeren van strafprocedures of het voorkomen, opsporen of onderzoeken van strafbare feiten, alsook het rechtmatig gebruik van het AI-systeem in het kader van red-teaming en evaluatieactiviteiten om te beoordelen of het systeem voldoet aan het verbod van deze verordening.***

---

11 ***Richtlijn 2011/93/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 2011 ter bestrijding van seksueel misbruik en seksuele uitbuiting van kinderen en kinderpornografie, en ter vervanging van Kaderbesluit 2004/68/JBZ van de Raad (PB L 335 van 17.12.2011, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/93/oj).***

(14) ***Deze verboden vormen gerechtvaardigde beperkingen van de vrijheid van meningsuiting en informatie en van de vrijheid van ondernemerschap. Zij streven doelstellingen van algemeen belang na en beschermen de rechten en vrijheden van anderen, onder meer die van artikel 1, artikel 3, lid 1, en de artikelen 4, 7, 8, 21, 23 en 24 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie ("het Handvest"). De verboden zijn zorgvuldig op maat gemaakt. In het geval van intiem materiaal zijn de verboden beperkt tot realistische afbeeldingen van herkenbare natuurlijke personen en tot gevallen waarin het AI-systeem wordt gebruikt om de mate van naaktheid en explicietheid te vergroten, en het genereren en manipuleren met toestemming van de persoon van deze verboden uitgesloten. Verder zijn de verboden beperkt tot het verplichten van aanbieders om "redelijke en adequate" maatregelen te treffen en waarborgen in te voeren voor systemen die niet bedoeld zijn om het verboden materiaal te genereren of te manipuleren. Zij zijn ook afgestemd op het bestaande Unierecht, waaronder Richtlijn 2011/93/EU en Richtlijn (EU) 2024/1385 van het Europees Parlement en de Raad[12]. De beperkingen eerbiedigen de kern van de artikelen 11 en 16 van het Handvest, zijn bij wet vastgelegd en zijn evenredig.***

---

12 ***Richtlijn (EU) 2024/1385 van het Europees Parlement en de Raad van 14 mei 2024 ter bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, PB L, 2024/1385, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj).***

(15) ***De gedragingen die onder deze verbodsbepalingen vallen, kunnen ook in strijd zijn met andere wetgeving, waaronder het strafrecht. Deze verboden sluiten vervolging op grond van dat recht niet uit. Voor zover een inbreuk op de verbodsbepalingen echter kan leiden tot het opleggen van sancties van strafrechtelijke aard, die kunnen worden vastgesteld op grond van artikel 99, lid 1, van Verordening (EU) 2024/1689, en voor zover dezelfde gedraging wordt bestraft op grond van het strafrecht, met inbegrip van het strafrecht dat binnen het toepassingsgebied van de Richtlijnen 2011/93/EU en (EU) 2024/1385 valt, moeten de lidstaten ervoor zorgen dat het ne bis in idem-beginsel overeenkomstig het Handvest wordt geëerbiedigd.***

(16) ***Deze verboden doen geen afbreuk aan de rechtsmiddelen die personen op grond van de nationale wetgeving ter beschikking staan om hun grondrechten te beschermen, waaronder het recht op hun afbeelding, het recht op privacy en het recht op menselijke waardigheid.***

(17) Om de samenhang te waarborgen, dubbel werk te voorkomen en de administratieve lasten met betrekking tot de procedure voor de aanwijzing van aangemelde instanties uit hoofde van Verordening (EU) 2024/1689 tot een minimum te beperken, met behoud van hetzelfde niveau van toetsing, moeten nieuwe conformiteitsbeoordelingsinstanties en aangemelde instanties die worden aangewezen uit hoofde van de in afdeling A van bijlage I bij Verordening (EU) 2024/1689 vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie, bijvoorbeeld uit hoofde van de Verordeningen (EU) 2017/745[13] en (EU) 2017/746[14] van het Europees Parlement en de Raad, de beschikking hebben over een procedure voor één enkele aanvraag en voor één ***uniforme*** beoordeling indien een dergelijke aanvraag en procedure is vastgesteld uit hoofde van die harmonisatiewetgeving van de Unie. De procedure voor één enkele aanvraag en één ***uniforme*** beoordeling heeft tot doel de aanwijzingsprocedure overeenkomstig Verordening (EU) 2024/1689 te vergemakkelijken, te ondersteunen en te bespoedigen, waarbij wordt voldaan aan de eisen die van toepassing zijn op de aangemelde instanties overeenkomstig die verordening en de in afdeling A van bijlage I bij die verordening vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie. ***De procedure voor één uniforme beoordeling moet worden uitgevoerd met inachtneming van de taken en verantwoordelijkheden van de betrokken autoriteiten. Bovendien moet worden verduidelijkt dat een conformiteitsbeoordelingsinstantie die is aangewezen op grond van meer dan één van de in bijlage I, afdeling A, vermelde onderdelen van de harmonisatiewetgeving van de Unie, slechts eenmaal een aanvraag hoeft in te dienen om uit hoofde van deze verordening te worden aangewezen.***

---

13 Verordening (EU) 2017/745 van het Europees Parlement en de Raad van 5 april 2017 betreffende medische hulpmiddelen, tot wijziging van Richtlijn 2001/83/EG, Verordening (EG) nr. 178/2002 en Verordening (EG) nr. 1223/2009, en tot intrekking van Richtlijnen 90/385/EEG en 93/42/EEG van de Raad (PB L 117 van 5.5.2017, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2017/745/oj).

14 Verordening (EU) 2017/746 van het Europees Parlement en de Raad van 5 april 2017 betreffende medische hulpmiddelen voor in-vitrodiagnostiek en tot intrekking van Richtlijn 98/79/EG en Besluit 2010/227/EU van de Commissie (PB L 117 van 5.5.2017, blz. 176, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2017/746/oj).

(18) Met het oog op een soepele toepassing en de samenhang van Verordening (EU) 2024/1689, moeten er wijzigingen in de verordening worden doorgevoerd. Er moet in artikel 43, lid 3, eerste alinea, van Verordening (EU) 2024/1689 technische correctie worden aangebracht om de eisen betreffende conformiteitsbeoordelingen af te stemmen op de eisen betreffende aanbieders van AI-systemen met een hoog risico in artikel 16 van die verordening. Bovendien moet worden verduidelijkt dat wanneer een aanbieder van een AI-systeem met een hoog risico onderworpen is aan de conformiteitsbeoordelingsprocedure uit hoofde van de in bijlage I, afdeling A, bij Verordening (EU) 2024/1689 vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie, en de conformiteitsbeoordeling zich uitstrekt tot de naleving van het kwaliteitsbeheersysteem van die verordening en van die harmonisatiewetgeving van de Unie, de aanbieder aspecten in verband met kwaliteitsbeheersystemen uit hoofde van die verordening moet kunnen opnemen als onderdeel van de kwaliteitsbeheersystemen uit hoofde van die harmonisatiewetgeving van de Unie, overeenkomstig artikel 17, lid 3, van Verordening (EU) 2024/1689. Artikel 43, lid 3, tweede alinea, van die verordening moet worden gewijzigd om te verduidelijken dat aangemelde instanties die zijn aangemeld uit hoofde van de in bijlage I, afdeling A, bij Verordening (EU) 2024/1689 vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie, en die tot doel hebben AI-systemen met een hoog risico te beoordelen die onder de in bijlage I, afdeling A, bij die verordening vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie vallen, ***de bevoegdheid moeten hebben om de conformiteit van AI-systemen met een hoog risico onder bepaalde voorwaarden te beoordelen tot*** 18 maanden vanaf … [de datum van inwerkingtreding van deze verordening].

Deze wijziging laat artikel 28 van Verordening (EU) 2024/1689 onverlet, ***zodat conformiteitsbeoordelingsinstanties die uit hoofde van die verordening wensen te worden aangewezen en aangemeld, tijdens en na deze 18 maanden te allen tijde een aanvraag kunnen indienen***. Voorts moet Verordening (EU) 2024/1689 worden gewijzigd om te verduidelijken dat wanneer een AI-systeem met een hoog risico zowel onder de in afdeling A van bijlage I bij Verordening (EU) 2024/1689 vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie valt als onder een van de in bijlage III bij die verordening vermelde gebruiksgevallen, de aanbieder de relevante conformiteitsbeoordelingsprocedure moet volgen zoals vereist op grond van die relevante harmonisatiewetgeving.

(19) Verordening (EU) 2024/1689 en Verordening (EU) 2024/2847 van het Europees Parlement en de Raad[15] vullen elkaar aan opdat de veiligheid en cyberbeveiliging van producten met digitale elementen zijn gewaarborgd. Artikel 12 van Verordening (EU) 2024/2847 bepaalt dat wanneer AI-systemen met een hoog risico en door de fabrikant ingestelde processen aan de essentiële cyberbeveiligingsvereisten van Verordening (EU) 2024/2847 voldoen, zij geacht moeten worden te voldoen aan de cyberbeveiligingsvereisten van artikel 15 van Verordening (EU) 2024/1689, voor zover de uit hoofde van Verordening (EU) 2024/2847 afgegeven EU-conformiteitsverklaring, of delen daarvan, op die vereisten van toepassing is. Om de wisselwerking tussen Verordening (EU) 2024/1689 en Verordening (EU) 2024/2847 duidelijker zichtbaar te maken, moet de regel van artikel 12 van Verordening (EU) 2024/2847 ook in Verordening (EU) 2024/1689 worden opgenomen. De wisselwerking tussen de twee instrumenten mag niet in het gedrang komen.

---

15 ***Verordening (EU) 2024/2847 van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2024 betreffende horizontale cyberbeveiligingsvereisten voor producten met digitale elementen en tot wijziging van Verordeningen (EU) nr. 168/2013 en (EU) 2019/1020 en Richtlijn (EU) 2020/1828 (verordening cyberweerbaarheid) (PB L, 2024/2847, 20.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2847/oj).***

(20) ***Overeenkomstig artikel 6, lid 1, van Verordening (EU) 2024/1689 worden AI-systemen geclassificeerd als AI-systemen met een hoog risico wanneer een AI-systeem dat een component is van een product dat onder de in afdeling A van bijlage I bij die verordening vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie valt, een veiligheidscomponent is en dat product een conformiteitsbeoordeling door een derde partij vereist. Het vereiste dat voor een dergelijk product een conformiteitsbeoordeling door een derde partij moet worden uitgevoerd, heeft echter geen invloed op de keuze van de fabrikant met betrekking tot de conformiteitsbeoordelingsprocedure voor een dergelijk product. Wanneer de in afdeling A van bijlage I vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie toestaat dat uit de conformiteitsbeoordelingsprocedures een conformiteitsbeoordelingsprocedure op basis van geharmoniseerde normen wordt gekozen, blijft deze mogelijkheid ook van toepassing op producten waarin een AI-systeem met een hoog risico is ingebed. Artikel 6, lid 1, van Verordening (EU) 2024/1689 mag niet aldus worden opgevat dat producten waarin een AI-systeem met een hoog risico is ingebed, automatisch moeten worden onderworpen aan een conformiteitsbeoordeling door een derde partij waarbij een aangemelde instantie is betrokken. Indien de harmonisatiewetgeving van de Unie in deze mogelijkheid voorziet, kan de aanbieder van het product waarin het AI-systeem met een hoog risico is ingebed, zich blijven baseren op geharmoniseerde normen om te voldoen aan de voorschriften van de harmonisatiewetgeving van de Unie en Verordening (EU) 2024/1689 als conformiteitsbeoordelingsprocedure.***

(21) ***Om het concurrentievermogen en de innovatie te vergroten, is het van essentieel belang marktdeelnemers te ondersteunen die tegelijkertijd verplicht zijn te voldoen aan de vereisten of verplichtingen van hoofdstuk III, afdelingen 2 en 3, van Verordening (EU) 2024/1689 en aan de desbetreffende vereisten en verplichtingen van de in bijlage I bij die verordening vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie. Om de trajecten voor de naleving van de regelgeving door dergelijke marktdeelnemers te ondersteunen en te vereenvoudigen, moet de Commissie de Europese normalisatieorganisaties onverwijld verzoeken normalisatieproducten te ontwikkelen, met inbegrip van, in voorkomend geval, geharmoniseerde normen. Die normalisatieproducten moeten gebaseerd zijn op de in het Publicatieblad bekendgemaakte geharmoniseerde normen die aanleiding geven tot het vermoeden van conformiteit met de vereisten of verplichtingen van Verordening (EU) 2024/1689, alsook op alle desbetreffende in het Publicatieblad van de Europese Unie bekendgemaakte geharmoniseerde normen die aanleiding geven tot het vermoeden van conformiteit met de desbetreffende vereisten of verplichtingen van de in bijlage I bij die verordening vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie. Dergelijke normalisatieproducten moeten de rechtsonzekerheid helpen verminderen, onnodige overlapping van conformiteitsbeoordelingsactiviteiten, testen, en documentatie- en rapportageverplichtingen helpen voorkomen en de nalevingskosten helpen verlagen, met name voor kleine en middelgrote ondernemingen en start-ups. De tijdige ontwikkeling van dergelijke producten is van essentieel belang om marktdeelnemers praktische en betrouwbare technische oplossingen te bieden, de rechtszekerheid te versterken en het in de handel brengen, in gebruik stellen en gebruiken van AI-systemen overeenkomstig deze verordening en de in bijlage I bij deze verordening vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie te vergemakkelijken.***

(22) Om de naleving te stroomlijnen en de daarmee gepaard gaande kosten terug te dringen, ***moet de registratie van*** in artikel 6, lid 3, van Verordening (EU) 2024/1689 bedoelde AI-systemen als bedoeld in de EU-databank op grond van artikel 49, lid 2, van die verordening ***worden vereenvoudigd door de krachtens bijlage VIII bij die verordening vereiste inhoud te stroomlijnen. Hoewel het voor doeltreffend markttoezicht en publieke verantwoordingsplicht van cruciaal belang blijft dat dergelijke AI-systemen in de EU-databank worden geregistreerd, moeten de registratievereisten eenvoudiger en evenrediger worden gemaakt. Deze vereenvoudiging zou zorgen voor een beter evenwicht zonder afbreuk te doen aan de bescherming van Verordening (EU) 2024/1689.*** Dergelijke AI-systemen worden onder bepaalde voorwaarden niet als AI-systemen met een hoog risico aangemerkt wanneer zij geen significant risico vormen voor de gezondheid, veiligheid of grondrechten van personen. ***Bovendien*** blijft een aanbieder die artikel 6, lid 3, van Verordening (EU) 2024/1689 ***toepast*** verplicht zijn beoordeling te documenteren voordat dat AI-systeem in de handel wordt gebracht of in gebruik wordt gesteld. De nationale bevoegde autoriteiten moeten kunnen verzoeken dat deze beoordeling hun wordt verstrekt.

(23) De artikelen 57, 58 en 60 van Verordening (EU) 2024/1689 moeten worden gewijzigd teneinde de samenwerking op het niveau van de Unie inzake AI-testomgevingen voor regelgeving verder te versterken, meer duidelijkheid en consistentie te verschaffen met betrekking tot de governance van AI-testomgevingen voor regelgeving, en het toepassingsgebied van het testen onder reële omstandigheden buiten AI-testomgevingen voor regelgeving uit te breiden tot AI-systemen met een hoog risico die onder de in bijlage I bij die verordening vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie vallen. Meer in het bijzonder moet, om procedurele vereenvoudiging mogelijk te maken, in voorkomend geval, bij projecten waarop toezicht wordt uitgeoefend binnen de AI-testomgevingen voor regelgeving die ook testen onder reële omstandigheden omvatten, het plan voor testen onder reële omstandigheden worden opgenomen in het met de aanbieders of potentiële aanbieders en de bevoegde autoriteit overeengekomen testomgevingsplan. ▌

(24) Daarnaast is het passend het Europees Bureau voor artificiële intelligentie (AI-bureau) de mogelijkheid te geven om een AI-testomgeving voor regelgeving op Unieniveau op te zetten voor AI-systemen die onder artikel 75, lid 1, van Verordening (EU) 2024/1689 vallen. Om te zorgen voor samenhang, rechtszekerheid en een efficiënte toewijzing van toezichthoudende verantwoordelijkheden tussen het niveau van de Unie en nationale niveaus, moet het toepassingsgebied van de AI-testomgeving voor regelgeving op Unieniveau duidelijk worden gedefinieerd om overlappingen met krachtens die verordening opgerichte nationale AI-testomgevingen voor regelgeving te voorkomen. Om innovatie te bevorderen en de invoering van AI te vergemakkelijken, moeten kmo's, met inbegrip van start-ups, en kleine midcapondernemingen prioritaire toegang krijgen tot de door het AI-bureau opgezette AI-testomgevingen voor regelgeving.

(25) ***Bovendien moeten de bepalingen inzake de samenwerking tussen de desbetreffende bevoegde autoriteiten voor de werking van een AI-testomgeving voor regelgeving worden verduidelijkt om de doeltreffende werking ervan te waarborgen. Daarom moet de bevoegdheid van de Commissie tot vaststelling van uitvoeringshandelingen waarin de gedetailleerde regelingen worden gespecificeerd voor de instelling, de ontwikkeling, de uitvoering en de werking van AI-testomgevingen voor regelgeving en het toezicht daarop worden uitgebreid tot governanceaspecten van dergelijke testomgevingen. Wanneer AI-testomgevingen voor regelgeving innovatieve AI-systemen omvatten die persoonsgegevens verwerken of anderszins onder het toezicht van andere nationale autoriteiten of bevoegde autoriteiten vallen die toegang tot gegevens verstrekken of ondersteunen, moeten de desbetreffende bevoegde toezichthoudende autoriteiten bovendien betrokken zijn bij de werking van de AI-testomgeving voor regelgeving en bij het toezicht op de aspecten die onder hun respectieve taken en bevoegdheden vallen.***

(26) Ter bevordering van innovatie is het voorts passend het toepassingsgebied van het testen onder reële omstandigheden buiten AI-testomgevingen voor regelgeving, dat volgens artikel 60 van Verordening (EU) 2024/1689 momenteel van toepassing is op in bijlage III bij die verordening bedoelde AI-systemen met een hoog risico, uit te breiden, en aanbieders en potentiële aanbieders van AI-systemen met een hoog risico die onder de in bijlage I bij die verordening vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie vallen, ook toe te staan dergelijke systemen onder reële omstandigheden te testen***, met inachtneming van voldoende waarborgen***. Dit doet geen afbreuk aan ander Unie- of nationaal recht voor het testen onder reële omstandigheden van AI-systemen met een hoog risico die verband houden met producten die onder die harmonisatiewetgeving van de Unie vallen.

(27) ***Het is ook passend ervoor te zorgen dat het mogelijk is AI-systemen met een hoog risico die onder de in afdeling B van bijlage I bij Verordening (EU) 2024/1689 vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie vallen, onder reële omstandigheden te testen. Die systemen zijn onderworpen aan de vereisten en procedures van de desbetreffende sectorale wetgeving en vallen voor de meeste doeleinden niet rechtstreeks onder die verordening. Die sectorale handelingen zullen te zijner tijd vereisten bevatten die overeenstemmen met de vereisten van de artikelen 8 tot en met 15 van die verordening. Daarom is het passend ervoor te zorgen dat de lidstaten het testen onder reële omstandigheden van deze AI-systemen kunnen toestaan met het oog op de beoordeling en verificatie van de conformiteit van die systemen met de vereisten van de artikelen 8 tot en met 15 van die verordening. Indien de lidstaten besluiten dergelijke testen toe te staan, moeten zij op grond van die verordening worden verplicht kaders vast te stellen met de gedetailleerde vereisten voor dergelijke testen. Die verordening moet voorzien in essentiële elementen die in dergelijke kaders moeten worden opgenomen. Bij het ontwerpen van dergelijke kaders moeten de lidstaten zorgen voor een hoog niveau van bescherming van de gezondheid, veiligheid en grondrechten van natuurlijke personen. Alvorens het kader ten uitvoer te leggen, moeten de lidstaten de Commissie daarvan in kennis stellen. De testen onder reële omstandigheden moeten voldoen aan de desbetreffende harmonisatiewetgeving van de Unie die is opgenomen in afdeling B van bijlage I bij Verordening (EU) 2024/1689, met inbegrip van alle toepasselijke bepalingen inzake testen. Dit mag echter geen afbreuk doen aan de toepassing van het nieuwe artikel betreffende testen onder reële omstandigheden.***

(28) Micro-ondernemingen die aanbieders van AI-systemen met een hoog risico zijn, kunnen op grond van artikel 63 van Verordening (EU) 2024/1689 op vereenvoudigde wijze voldoen aan de verplichte invoering van een kwaliteitsbeheersysteem. Om meer innovatoren deze mogelijkheid te bieden, moet deze optie worden uitgebreid tot alle kmo's, met inbegrip van start-ups.

(29) In het licht van de belangrijke rol van het AI-bureau voor de doeltreffende en gecoördineerde governance van Verordening (EU) 2024/1689, zoals verder versterkt door deze verordening, en onverminderd het volgende meerjarig financieel kader en de begrotingsprocedure, moet de Commissie voldoende personele, financiële en technische middelen aan het AI-bureau toewijzen om ervoor te zorgen dat het zijn taken met betrekking tot de handhaving van Verordening (EU) 2024/1689 doeltreffend en binnen een redelijke termijn kan uitvoeren, met inbegrip van de toewijzing van een voldoende aantal vaste personeelsleden met diepgaande competenties en technische deskundigheid.

(30) Artikel 69 van Verordening (EU) 2024/1689 moet worden gewijzigd ter vereenvoudiging van de structuur van de vergoedingen voor het wetenschappelijk panel. Indien de lidstaten een beroep doen op de deskundigheid van het panel, moeten de vergoedingen die zij aan de deskundigen moeten voldoen gelijkwaardig zijn aan de vergoedingen die de Commissie in vergelijkbare omstandigheden verschuldigd is. ▌

(31) Om het governancesysteem voor AI-systemen ▌ te versterken, moet de rol van het AI-bureau bij het monitoren van en het toezicht op de naleving van Verordening (EU) 2024/1689 voor dergelijke AI-systemen worden verduidelijkt. ***De Commissie is exclusief bevoegd met betrekking tot AI-modellen voor algemene doeleinden op grond van artikel 88 van*** die verordening. ***Om de samenhang, duidelijkheid en doeltreffendheid te vergroten, en in het licht van het bereik en de effecten van*** AI-systemen ***die verband houden met die competenties, moet de reikwijdte van de exclusieve bevoegdheid van het AI-bureau om toezicht te houden op systemen worden verfijnd. Het AI-bureau moet met name de exclusieve bevoegdheid hebben over*** AI-systemen die op AI-modellen voor algemene doeleinden ***zijn gebaseerd, niet alleen wanneer zowel het systeem als het model*** door dezelfde aanbieder worden ontwikkeld, ***maar ook wanneer zij worden ontwikkeld door aanbieders die deel uitmaken van dezelfde onderneming. In bepaalde gevallen, met name wanneer er sprake is van specifiek sectoraal*** toezicht, ***moet de verantwoordelijkheid echter bij de desbetreffende nationale bevoegde autoriteit blijven berusten. Daarom moeten bepaalde uitzonderingen worden vastgesteld. De personele werkingssfeer van deze exclusieve bevoegdheid moet zich uitstrekken tot de aanbieders van die AI-systemen en hun gebruiksverantwoordelijken binnen dezelfde onderneming. Andere gebruiksverantwoordelijken moeten onderworpen blijven aan nationaal toezicht en nationale handhaving.*** Hierbij gaat het ***bovendien*** niet om AI-systemen die in de handel worden gebracht, in gebruik worden gesteld of worden gebruikt door instellingen, organen of instanties van de Unie die op grond van artikel 74, lid 9, van Verordening (EU) 2024/1689 ▌ onder toezicht van de Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming staan.

▌

▌

(32) ***Daarnaast is het, gezien*** het bestaande uit hoofde van Verordening (EU) 2022/2065 van het Europees Parlement en de Raad[16] ingestelde toezicht- en handhavingssysteem, wenselijk de Commissie de bevoegdheden van een bevoegde markttoezichtautoriteit op grond van Verordening (EU) 2024/1689 te verlenen indien een AI-systeem wordt aangemerkt als een zeer groot onlineplatform of een zeer grote onlinezoekmachine overeenkomstig Verordening (EU) 2022/2065, of indien het systeem in een dergelijk platform of een dergelijke zoekmachine is ingebed. Dit moet ertoe bijdragen dat de toezichts- en handhavingsbevoegdheden van de Commissie uit hoofde van Verordening (EU) 2024/1689 en Verordening (EU) 2022/2065, alsook die welke van toepassing zijn op AI-modellen voor algemene doeleinden die in dergelijke platforms of zoekmachines zijn geïntegreerd, op coherente ***en doeltreffende*** wijze worden uitgeoefend. ***Dit is ook passend in het licht van het belang van dergelijke platforms en zoekmachines, gezien hun bereik, impact en potentieel om complexe en grote maatschappelijke schade te veroorzaken. De personele werkingssfeer van deze exclusieve bevoegdheid moet zich uitstrekken tot de aanbieders van die AI-systemen en hun gebruiksverantwoordelijken binnen dezelfde onderneming.*** In het geval van AI-systemen die zijn ingebed in of worden aangemerkt als zeer grote onlineplatforms of zeer grote onlinezoekmachines, bestaat de eerste beoordeling van de AI-systemen uit de risicobeoordeling, de risicobeperkende maatregelen en de controleverplichtingen die zijn voorgeschreven in de artikelen 34, 35 en 37 van Verordening (EU) 2022/2065, onverminderd de bevoegdheden van het AI-bureau om gevallen van niet-naleving van de regels van Verordening (EU) 2024/1689 achteraf te onderzoeken en te handhaven.

Verordening (EU) 2022/2065 van het Europees Parlement en de Raad van 19 oktober 2022 betreffende een eengemaakte markt voor digitale diensten en tot wijziging van Richtlijn 2000/31/EG (digitaledienstenverordening) (PB L 277 van 27.10.2022, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj).

In het kader van de analyse van deze risicobeoordeling, risicobeperkende maatregelen en controles kunnen de diensten van de Commissie die verantwoordelijk zijn voor de handhaving van Verordening (EU) 2022/2065 het AI-bureau om advies vragen over het resultaat van een mogelijke eerdere of parallelle risicobeoordeling die overeenkomstig Verordening (EU) 2024/1689 is uitgevoerd, alsook over de toepasselijkheid van verbodsbepalingen uit hoofde van Verordening (EU) 2024/1689. Daarnaast moeten het AI-bureau en de bevoegde nationale autoriteiten overeenkomstig Verordening (EU) 2024/1689 hun handhavingsinspanningen afstemmen op die van de autoriteiten die bevoegd zijn voor het toezicht op en de handhaving van Verordening (EU) 2022/2065, waaronder de Commissie, om te waarborgen dat de beginselen van loyale samenwerking, evenredigheid en non bis in idem worden geëerbiedigd, en dat de uit hoofde van de ene verordening verkregen informatie alleen zou worden gebruikt voor het toezicht op en de handhaving van de andere verordening indien de onderneming daarmee instemt. Die autoriteiten moeten met name regelmatig van gedachten wisselen en op hun respectieve bevoegdheidsgebieden rekening houden met eventuele geldboeten en sancties die voor dezelfde feiten aan dezelfde aanbieder zijn opgelegd door middel van een definitief besluit in procedures betreffende een inbreuk op andere Unie- of nationale voorschriften, zodat wordt gewaarborgd dat de totale opgelegde geldboeten en sancties proportioneel zijn en overeenstemmen met de ernst van de begane inbreuken.

(33) ***Bij het toezicht op en de handhaving van de verplichtingen met betrekking tot AI-systemen die onder zijn bevoegdheid vallen, heeft*** het AI-bureau ***dezelfde rol en verantwoordelijkheid als een markttoezichtautoriteit op grond van*** Verordening (EU) 2024/1689***. Bijgevolg is het nodig dat het AI-bureau alle bevoegdheden en verantwoordelijkheden heeft die markttoezichtautoriteiten hebben op grond van die verordening en Verordening (EU) 2019/1020 van het Europees Parlement en de Raad[17] ("de algemene bevoegdheden"). Deze moeten zorgen voor een passende en doeltreffende handhaving van de vereisten en verplichtingen van Verordening (EU) 2024/1689.*** Het is ***echter*** noodzakelijk ***bepaalde essentiële elementen en andere aspecten van de algemene bevoegdheden, alsook de waarborgen ervan, te specificeren, aan te vullen en te omkaderen ("de specifieke bepalingen"). Het is met name noodzakelijk de volgende bepalingen vast te stellen: bepalingen die de relatie tussen het AI-bureau en de nationale autoriteiten regelen; bepalingen ter specificatie, aanvulling en beperking van*** de bevoegdheden ***om informatie op te vragen en inspecties ter plaatse uit te voeren; bepalingen inzake onderzoeken, met inbegrip van de mogelijkheid om toezeggingen bindend te maken; en bepalingen die de bevoegdheid specificeren en beperken om niet-naleving vast te stellen, geldboeten en dwangsommen op te leggen. Wanneer een soort algemene bevoegdheid aldus is gespecificeerd, mag het AI-bureau de voorwaarden en beperkingen van die bevoegdheden niet omzeilen door zich te beroepen op een daarmee verband houdende algemene bevoegdheid. Daarentegen kan*** het AI-bureau ***zich beroepen op soorten algemene bevoegdheden die niet zijn gespecificeerd en afgebakend ten aanzien van het AI-bureau, zoals de bevoegdheid om*** in artikel ***16, lid 3***, van Verordening (EU) 2019/1020 bedoelde ***maatregelen vast te stellen***.

---

17 Verordening (EU) 2019/1020 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 betreffende markttoezicht en conformiteit van producten en tot wijziging van Richtlijn 2004/42/EG en de Verordeningen (EG) nr. 765/2008 en (EU) nr. 305/2011 (PB L 169 van 25.6.2019, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1020/oj).

Voor zover nodig *voor de correcte uitvoering van* Verordening (EU) 2024/1689 moet ***de Commissie uitvoeringshandelingen kunnen vaststellen tot nadere bepaling van de regels en procedures betreffende de toepassing van verjaringstermijnen, de toegang tot het dossier en de onderhandelde openbaarmaking van informatie. Bij de uitoefening van al deze bevoegdheden moet het AI-bureau het Handvest naleven. Daarnaast is het AI-bureau onderworpen aan de waarborgen en bescherming van de grondrechten die zijn vastgelegd in de specifieke bepalingen.***

(34) ***Naast deze waarborgen inzake procedurele rechten en grondrechten*** moeten de procedurele rechten die zijn bepaald in artikel 18 van Verordening (EU) 2019/1020 van overeenkomstige toepassing zijn op aanbieders van AI-systemen, onverminderd specifiekere procedurele rechten waarin Verordening (EU) 2024/1689 voorziet. ***Wanneer nationale markttoezichtautoriteiten het AI-bureau via het centrale contactpunt verzoeken toezichts- en handhavingsmaatregelen te nemen met betrekking tot AI-systemen die onder zijn exclusieve toezicht staan, moet het AI-bureau het centrale contactpunt uiterlijk vier maanden na ontvangst van dat verzoek in kennis stellen van zijn voornemen om zijn toezichts- en handhavingsbevoegdheden uit te oefenen of van de redenen waarom het zijn bevoegdheden niet uitoefent. Indien het AI-bureau besluit zijn toezichts- en handhavingsbevoegdheden uit te oefenen, moet het het centrale contactpunt ook in kennis stellen van de eindresultaten van dergelijke procedures en van tussentijdse ontwikkelingen die volgens het AI-bureau een grote impact hebben op het onderzoek, waaronder het besluit om een procedure in te leiden, een geldboete op te leggen en het AI-systeem uit de handel te nemen of terug te roepen.***

(35) Om toegang tot de markt van de Unie mogelijk te maken voor AI-systemen die op grond van artikel 75 van Verordening (EU) 2024/1689 onder toezicht staan van het AI-bureau en onderworpen zijn aan conformiteitsbeoordelingen door derden, moet de Commissie ***verantwoordelijk zijn om*** conformiteitsbeoordelingen van die systemen uit te voeren voordat zij in de handel worden gebracht.

(36) Artikel 77 en de daarmee verband houdende bepalingen van Verordening (EU) 2024/1689 vormen een belangrijk governancemechanisme, aangezien zij tot doel hebben de autoriteiten of organen die verantwoordelijk zijn voor de handhaving van of het toezicht op het Unierecht ter bescherming van de grondrechten in staat te stellen hun mandaat onder specifieke voorwaarden te vervullen, en de samenwerking te bevorderen met markttoezichtautoriteiten die verantwoordelijk zijn voor het toezicht op en de handhaving van die verordening. Het is noodzakelijk de reikwijdte van die samenwerking te verduidelijken en toe te lichten welke overheidsinstanties of -organen hiervan profiteren. Met het oog op de versterking van de samenwerking moet worden verduidelijkt dat verzoeken om toegang tot informatie en documentatie aan de bevoegde markttoezichtautoriteit moeten worden gericht en dat deze autoriteit daar ***onverwijld*** op moet reageren, en dat er tussen de betrokken autoriteiten en organen een wederzijdse verplichting tot samenwerking bestaat. ***Er moet worden verduidelijkt dat deze bepalingen geen afbreuk doen aan de competenties, taken, bevoegdheden en onafhankelijkheid van de desbetreffende nationale overheidsinstanties of -organen in het kader van hun mandaten. Deze bepalingen houden met name geen beperking in van de bevoegdheden die deze autoriteiten en organen hebben om op grond van ander Unie- of nationaal recht informatie op te vragen. Deze autoriteiten en organen behouden dus de bevoegdheid om op grond van hun mandaat of het Unie- of het nationale recht rechtstreeks informatie bij operatoren op te vragen.***

(37) ***De in Verordening (EU) 2024/1689 vastgestelde vereisten voor AI-systemen met een hoog risico hebben betrekking op specifieke risico's die inherent zijn aan AI-systemen, waaronder vooringenomenheid, onvoorspelbaar gedrag van modellen, slechte robuustheid of nauwkeurigheid, kwetsbaarheden voor aanvallen door derden en een gebrek aan transparantie van het AI-systeem. Door AI-specifieke risico's aan te pakken, vormt die verordening een aanvulling op de vereisten van de in bijlage I bij die verordening vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie, zonder deze te dupliceren. Verordening (EU) 2024/1689 voorziet in mechanismen voor marktdeelnemers om de nalevingslasten tot een minimum te beperken. Met name artikel 8, lid 2, over de wisselwerking met de sectorale wetgeving, artikel 9, lid 10, over risicobeheer en artikel 17, lid 3, over kwaliteitsbeheer stellen marktdeelnemers in staat om, indien nodig en passend, een beoordeling van AI-specifieke risico's te integreren in bestaande risico- en kwaliteitsbeheersystemen. Op grond van artikel 40 van Verordening (EU) 2024/1689 moet de Commissie voorts specificeren dat de op grond van die verordening ontwikkelde geharmoniseerde normen moeten stroken met de normen die zijn ontwikkeld op grond van de in bijlage I bij die verordening vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie. De Commissie moet richtsnoeren verstrekken om marktdeelnemers van AI-systemen met een hoog risico die onder bijlage I bij Verordening (EU) 2024/1689 vallen, te helpen bij de naleving van die verordening, onder meer door richtsnoeren te verstrekken over de toepassing van artikel 8, lid 2, artikel 9, lid 10, en artikel 17, lid 3, van die verordening als mechanismen om de nalevingslasten tot een minimum te beperken, in overeenstemming met de beginselen van complementariteit en evenredigheid. Die richtsnoeren moeten uiterlijk op 1 augustus 2027 worden gepubliceerd.***

(38) Om aanbieders van generatieve AI-systemen die onderworpen zijn aan de markeringsverplichtingen van artikel 50, lid 2, van Verordening (EU) 2024/1689 voldoende tijd te geven om hun praktijken binnen een redelijke termijn aan te passen zonder de markt te verstoren, is het passend een overgangsperiode van ***vier*** maanden in te voeren voor aanbieders die hun systemen reeds vóór 2 augustus 2026 in de handel hebben gebracht.

(39) Om aanbieders van AI-systemen met een hoog risico voldoende tijd te bieden en de toepasselijke regels te verduidelijken voor de AI-systemen die reeds in de handel zijn gebracht of in gebruik zijn gesteld voordat de desbetreffende bepalingen van Verordening (EU) 2024/1689 van toepassing zijn, is het passend de reikwijdte van de respijtperiode als bedoeld in artikel 111, lid 2, van die verordening, te verduidelijken. Voor de toepassing van dat artikel 111, lid 2, moet de respijtperiode van toepassing zijn wanneer het type en model van een AI-systeem al in de handel is gebracht. Dit betekent dat indien ten minste één individuele eenheid van het AI-systeem met een hoog risico vóór de in artikel 111, lid 2, vermelde datum rechtmatig in de handel is gebracht of in gebruik is gesteld, voor andere individuele eenheden van hetzelfde type en model van het AI-systeem met een hoog risico de in dat artikel 111, lid 2, bepaalde respijtperiode geldt en zij dus verder in de handel mogen worden gebracht, op de markt van de Unie mogen worden aangeboden of in gebruik mogen worden gesteld zonder aanvullende verplichtingen, vereisten of een verplichte aanvullende certificering, zolang het ontwerp van dat AI-systeem met een hoog risico ongewijzigd blijft. Ten behoeve van de in artikel 111, lid 2, bedoelde respijtperiode is de datum waarop de eerste eenheid van dat type en model van een AI-systeem met een hoog risico voor het eerst in de Unie in de handel is gebracht of in gebruik is gesteld, de beslissende factor. Bij een significante wijziging in het ontwerp van dat AI-systeem na de in artikel 111, lid 2, vermelde datum moet de aanbieder ertoe worden verplicht volledig te voldoen aan alle relevante bepalingen van die verordening die van toepassing zijn op AI-systemen met een hoog risico, met inbegrip van de eisen inzake conformiteitsbeoordelingen.

(40) Artikel 113 van Verordening (EU) 2024/1689 bevat de data van inwerkingtreding en toepassing van die verordening, en hierin wordt met name de algemene datum van toepassing van 2 augustus 2026 vermeld. Wat betreft de in hoofdstuk III, afdelingen 1, 2 en 3, van Verordening (EU) 2024/1689 vastgestelde verplichtingen in verband met AI-systemen met een hoog risico, hebben de vertraagde beschikbaarheid van normen, gemeenschappelijke specificaties en alternatieve richtsnoeren en de uitgestelde oprichting van nationale bevoegde autoriteiten, uitdagingen tot gevolg die het daadwerkelijk van toepassing worden van die verplichtingen in gevaar brengen en het risico inhouden dat de uitvoeringskosten aanzienlijk zullen toenemen op een wijze die het handhaven van de oorspronkelijke toepassingsdatum ervan, te weten 2 augustus 2026, niet rechtvaardigt. Het is ***daarom*** passend ***dat de datum*** voor de toepassing ***van de afdelingen 1, 2 en 3 van*** hoofdstuk III ***wordt vastgesteld op 2 december 2027*** voor AI-systemen die op grond van artikel 6, lid 2, en bijlage III als AI-systemen met een hoog risico zijn ingedeeld, ***en op 2 augustus 2028 voor*** AI-systemen die op grond van artikel 6, lid 1, en bijlage I als AI-systemen met een hoog risico zijn ingedeeld ▌. Het onderscheid tussen het van toepassing worden van de regels met betrekking tot AI-systemen die op grond van artikel 6, lid 2, en bijlage III, en artikel 6, lid 1, en bijlage I bij die verordening als AI-systemen met een hoog risico zijn ingedeeld, strookt met het verschil tussen de initiële toepassingsdata die werden beoogd in Verordening (EU) 2024/1689, en heeft tot doel de nodige tijd te bieden voor de aanpassing en de uitvoering van de overeenkomstige verplichtingen. ***De tijdige beschikbaarheid van steuninstrumenten, met inbegrip van richtsnoeren, relevante normen, gemeenschappelijke specificaties en praktijkcodes, is belangrijk om de naleving te vergemakkelijken en het risico van uiteenlopende interpretaties en ongelijke toepassing van de regels in de lidstaten te beperken. Om de rechtszekerheid te waarborgen en verdere vertragingen bij de toepassing van Verordening (EU) 2024/1689 te voorkomen, moet de Commissie ervoor zorgen dat de maatregelen ter ondersteuning van de naleving met betrekking tot hoofdstuk III, afdelingen 1, 2 en 3 van die verordening, bijtijds van kracht zijn om een tijdige en doeltreffende uitvoering van de nodige bepalingen te waarborgen.***

(41) In het licht van de doelstelling om de uitvoeringsproblemen voor burgers, bedrijven en overheidsdiensten terug te dringen, is het van essentieel belang om geharmoniseerde voorwaarden voor de uitvoering van bepaalde regels alleen vast te stellen voor zover dat strikt noodzakelijk is. Daartoe is het passend bepaalde aan de Commissie verleende bevoegdheden om dergelijke geharmoniseerde voorwaarden door middel van uitvoeringshandelingen vast te stellen, te schrappen in gevallen waarin dat niet het geval is. Artikel 50, lid 7, artikel 56, lid 6, en artikel 72, lid 3, van Verordening (EU) 2024/1689 moeten daarom worden gewijzigd om de aan de Commissie verleende bevoegdheden om uitvoeringshandelingen vast te stellen, te schrappen. ***Aangezien de in artikel 50, lid 7, en artikel 56, lid 6, bedoelde praktijkcodes beperkte rechtsgevolgen hebben en met name geen aanleiding geven tot een vermoeden van conformiteit, is het niet strikt noodzakelijk dat deze codes bij uitvoeringshandeling worden goedgekeurd. Aanbieders moeten zich op grond van artikel 53, lid 4, en artikel 54, lid 2, van Verordening (EU) 2024/1689 kunnen baseren op praktijkcodes die op grond van artikel 56, lid 6, van die verordening als toereikend worden beoordeeld.*** Het schrappen van de bevoegdheid tot het vaststellen van een geharmoniseerd model voor een plan voor monitoring na het in de handel brengen in artikel 72, lid 3, van Verordening (EU) 2024/1689, heeft als bijkomend voordeel dat het aanbieders van AI-systemen met een hoog risico meer flexibiliteit biedt om een systeem voor monitoring na het in de handel brengen in te voeren dat is toegesneden op hun organisatie. Tegelijkertijd moet de Commissie, gezien de noodzaak om duidelijkheid te verschaffen over de manier waarop aanbieders van AI-systemen met een hoog risico ***moeten voldoen aan hun verplichting in artikel 72, lid 1, van Verordening (EU) 2024/1689***, worden verplicht ***uiterlijk op 2 september*** 2027 richtsnoeren te publiceren, ***met inbegrip van een model op vrijwillige basis, over het plan voor monitoring na het in de handel brengen***.

(42) ***Het gebruik van artificiële intelligentie in machines kan innovatie helpen bevorderen en de efficiëntie van die machines helpen verbeteren. De toepassing van Verordening (EU) 2023/1230 van het Europees Parlement en de Raad[18] en Verordening (EU) 2024/1689 kan tot overlappingen leiden. Tegelijkertijd is het belangrijk te zorgen voor een beschermingsniveau met betrekking tot risico's in verband met het gebruik van artificiële intelligentie in machines dat strookt met het beschermingsniveau dat wordt geboden in Verordening (EU) 2024/1689 met betrekking tot AI-systemen met een hoog risico. Gezien de specifieke aard van machines en de machinesector, en om tegemoet te komen aan de noodzaak om het regelgevingskader voor op AI gebaseerde machines te vereenvoudigen, is het passend over te stappen op een sectorale aanpak door Verordening (EU) 2023/1230 te verplaatsen van afdeling A naar afdeling B van bijlage I bij Verordening (EU) 2024/1689. Bijgevolg moet ten eerste de toepassing van Verordening (EU) 2024/1689 op die machines worden beperkt tot de in artikel 2, lid 2, van die verordening bedoelde bepalingen. De verwijzing naar Richtlijn 2006/42/EG moet worden verplaatst van afdeling A naar afdeling B van bijlage I bij Verordening (EU) 2024/1689 en moet worden bijgewerkt om te verwijzen naar Verordening (EU) 2023/1230. Ten tweede is het van cruciaal belang ervoor te zorgen dat Verordening (EU) 2023/1230 essentiële gezondheids- en veiligheidsvereisten bevat voor AI-systemen met een hoog risico die op grond van artikel 6, lid 1, van Verordening (EU) 2024/1689 zijn geclassificeerd en als veiligheidscomponent worden gebruikt in machines of AI-systemen met een hoog risico die machines vormen die een beschermingsniveau waarborgen dat strookt met Verordening (EU) 2024/1689.***

---

18 Verordening (EU) 2023/1230 van het Europees Parlement en de Raad van 14 juni 2023 betreffende machines en tot intrekking van Richtlijn 2006/42/EG van het Europees Parlement en de Raad en Richtlijn 73/361/EEG van de Raad (PB L 165 van 29.6.2023, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1230/oj).

Daartoe moet de Commissie worden verplicht gedelegeerde handelingen vast te stellen tot wijziging van bijlage III bij Verordening (EU) 2023/1230 om rekening te houden met de desbetreffende vereisten van hoofdstuk III, afdeling 2, en de artikelen 17, 19, 72 en 73 van Verordening (EU) 2024/1689. Om een rechtsvacuüm te voorkomen en te zorgen voor afstemming op het van toepassing worden van de desbetreffende regels voor AI-systemen met een hoog risico van Verordening (EU) 2024/1689, moeten die gedelegeerde handelingen uiterlijk op 2 augustus 2028 van toepassing zijn. Om dezelfde redenen moeten fabrikanten vrij zijn om te vertrouwen op geharmoniseerde normen of gemeenschappelijke specificaties waarnaar wordt verwezen of die zijn vastgesteld op grond van Verordening (EU) 2024/1689 en die betrekking hebben op de desbetreffende essentiële vereisten voor het vermoeden van conformiteit in de zin van artikel 20 van Verordening (EU) 2023/1230, totdat wordt verwezen naar geharmoniseerde normen of gemeenschappelijke specificaties met betrekking tot AI of die zijn vastgesteld op grond van Verordening (EU) 2023/1230.

(43) Voor de conformiteitsbeoordelingen van AI-systemen met een hoog risico uit hoofde van Verordening (EU) 2024/1689 kan de betrokkenheid van conformiteitsbeoordelingsinstanties vereist zijn. Alleen conformiteitsbeoordelingsinstanties die uit hoofde van die verordening zijn aangewezen, kunnen conformiteitsbeoordelingen uitvoeren, en dan alleen voor de activiteiten in verband met de betrokken categorieën en betrokken soorten AI-systemen. Om de reikwijdte van de aanwijzing van de uit hoofde van artikel 30 van Verordening (EU) 2024/1689 aangemelde conformiteitsbeoordelingsinstanties te kunnen specificeren, moet een lijst met codes, categorieën en overeenkomstige soorten AI-systemen worden opgesteld. In de lijst met codes moet rekening worden gehouden met de vraag of het AI-systeem een component is van een product of zelf een product is dat onder de in bijlage I bij Verordening (EU) 2024/1689) vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie valt (hierna "AIP-codes" genoemd, voor AI-systemen die onder productwetgeving vallen), of een systeem dat is vermeld in bijlage III bij die verordening, dat momenteel alleen betrekking heeft op biometrische AI-systemen die zijn bedoeld in punt 1 van bijlage III (hierna "AIB-codes" genoemd, voor biometrische AI-systemen). Zowel AIP-codes als AIB-codes zijn verticale codes. De AIP-codes zijn referentiecodes die een link tot stand brengen naar de in afdeling A van bijlage I bij Verordening (EU) 2024/1689 vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie. De AIB-codes zijn nieuwe codes die specifiek zijn voor Verordening (EU) 2024/1689 en die biometrische AI-systemen als bedoeld in punt 1 van bijlage III bij die verordening identificeren.

In de lijst met codes moet ook rekening worden gehouden met specifieke soorten en onderliggende technologieën van AI-systemen (hierna "AIH-codes" genoemd, voor horizontale AI-systeemcodes). De AIH-codes zijn nieuwe AI-technologiespecifieke codes die kunnen worden toegepast in combinatie met verticale AIP- of AIB-codes. De AIH-codes hebben betrekking op de onderliggende soorten en technologieën van AI-systemen. De lijst met codes, bestaande uit drie categorieën, moet voorzien in een multidimensionale typologie van AI-systemen die ervoor zorgt dat conformiteitsbeoordelingsinstanties die als aangemelde instanties zijn aangewezen, over de nodige bekwaamheid beschikken met betrekking tot de AI-systemen die zij moeten beoordelen.

(44) Bij Verordening (EU) 2018/1139 van het Europees Parlement en de Raad[19] zijn gemeenschappelijke regels op het gebied van burgerluchtvaart vastgesteld. Artikel 108 van Verordening (EU) 2024/1689 wijzigt Verordening (EU) 2018/1139 met als doel te waarborgen dat de Commissie, wanneer zij overeenkomstig Verordening (EU) 2018/1139 relevante gedelegeerde of uitvoeringshandelingen vaststelt, op basis van de specifieke technische en regelgevingsspecificaties van de burgerluchtvaartsector, en zonder in te grijpen in de bestaande governance-, conformiteitsbeoordelings- en handhavingsmechanismen en autoriteiten die daarbij zijn ingesteld, rekening houdt met de in Verordening (EU) 2024/1689 vastgelegde dwingende eisen voor AI-systemen met een hoog risico. Er moet een technische correctie tot wijziging van extra artikelen van Verordening (EU) 2018/1139 worden aangebracht om ervoor te zorgen dat de dwingende eisen voor AI-systemen met een hoog risico van Verordening (EU) 2024/1689 volledig worden bestreken bij de vaststelling van de desbetreffende gedelegeerde of uitvoeringshandelingen op grond van Verordening (EU) 2018/1139.

---

19 Verordening (EU) 2018/1139 van het Europees Parlement en de Raad van 4 juli 2018 tot vaststelling van gemeenschappelijke regels op het gebied van burgerluchtvaart en tot oprichting van een Europees Agentschap voor de veiligheid van de luchtvaart, tot wijziging van de Verordeningen (EG) nr. 2111/2005, (EG) nr. 1008/2008, (EU) nr. 996/2010, (EU) nr. 376/2014 en Richtlijnen 2014/30/EU en 2014/53/EU van het Europees Parlement en de Raad, en houdende intrekking van Verordeningen (EG) nr. 552/2004 en (EG) nr. 216/2008 van het Europees Parlement en de Raad en Verordening (EEG) nr. 3922/91 van de Raad (PB L 212 van 22.8.2018, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1139/oj).

▌

(45) ***Teneinde bepaalde niet-essentiële onderdelen van de Verordeningen (EU) 2024/1689 en (EU) 2023/1230 te wijzigen, moet aan de Commissie de bevoegdheid worden overgedragen om overeenkomstig artikel 290 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie handelingen vast te stellen ten aanzien van:***

- ***de beperking van de toepassing van de in Verordening (EU) 2024/1689 vastgelegde specifieke eisen of verplichtingen wanneer de in bijlage I, afdeling A, vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie voorschriften bevat die een gelijkwaardig niveau van bescherming bieden,***
- ***de wijziging van de lijst met codes, categorieën en overeenkomstige soorten AI-systemen in bijlage XIV bij Verordening (EU) 2024/1689, en***
- ***de wijziging van bijlage III bij Verordening (EU) 2023/1230 om rekening te houden met de desbetreffende vereisten van Verordening (EU) 2024/1689.***

Het is van bijzonder belang dat de Commissie bij haar voorbereidende werkzaamheden tot passende raadplegingen overgaat, onder meer op deskundigenniveau, en dat die raadplegingen gebeuren in overeenstemming met de beginselen die zijn vastgelegd in het Interinstitutioneel Akkoord van 13 april 2016 over beter wetgeven[20]. Met name om te zorgen voor gelijke deelname aan de voorbereiding van gedelegeerde handelingen ontvangen het Europees Parlement en de Raad alle documenten op hetzelfde tijdstip als de deskundigen van de lidstaten, en hebben hun deskundigen systematisch toegang tot de vergaderingen van de deskundigengroepen van de Commissie die zich bezighouden met de voorbereiding van de gedelegeerde handelingen.

(46) Om de rechtszekerheid onverwijld te waarborgen, met het oog op de op handen zijnde algemene toepassing van Verordening (EU) 2024/1689, moet deze verordening met spoed in werking treden op de derde dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

(47) ***Overeenkomstig artikel 42, leden 1 en 2, van Verordening (EU) 2018/1725 zijn de Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming en het Europees Comité voor***

---

[20] PB L 123 van 12.5.2016, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2016/512/oj.

gegevensbescherming geraadpleegd, en op 20 januari 2026 hebben zij hun gezamenlijk advies uitgebracht,

HEBBEN DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

Artikel 1

Wijzigingen in Verordening (EU) 2024/1689

Verordening (EU) 2024/1689 wordt als volgt gewijzigd:

1) in artikel 1, lid 2, wordt punt g) vervangen door:

"g) maatregelen ter ondersteuning van innovatie, met bijzondere nadruk op kleine midcapondernemingen en kleine en middelgrote ondernemingen, waaronder start-ups.";

2) ▌ artikel 2 ***wordt als volgt gewijzigd***:

a) lid 2 wordt vervangen door:

"2. Op AI-systemen die overeenkomstig artikel 6, lid 1, als AI-systemen met een hoog risico worden aangemerkt die verband houden met producten die vallen onder de in bijlage I, afdeling B, opgenomen harmonisatiewetgeving van de Unie, zijn uitsluitend artikel 6, lid 1, artikel 60 bis, en de artikelen 102 tot en met ▌ 112 van toepassing. ***De artikelen 57, 58 en 59 zijn*** alleen van toepassing voor zover de eisen voor AI-systemen met een hoog risico uit hoofde van deze verordening zijn opgenomen in die harmonisatiewetgeving van de Unie.";

b) lid 7 wordt vervangen door:

"7. Het Unierecht inzake de bescherming van persoonsgegevens, de privacy en de vertrouwelijkheid van communicatie is van toepassing op persoonsgegevens die worden verwerkt in verband met de rechten en verplichtingen die in deze verordening zijn vastgelegd. Onverminderd artikel 4 bis en artikel 59 van deze verordening laat deze verordening de Verordeningen (EU) 2016/679 of (EU) 2018/1725, of de Richtlijnen 2002/58/EG of (EU) 2016/680 onverlet.";

3) aan artikel 2 wordt het volgende lid toegevoegd:

"13. Voor AI-systemen met een hoog risico als bedoeld in artikel 6, lid 1, kan de toepassing van de specifieke eisen of verplichtingen van de artikelen 9 tot en met 15 en 17 tot en met 25 worden beperkt, indien en voor zover:

a) de in afdeling A van bijlage I vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie eisen of verplichtingen bevat met een gelijkwaardig of hoger niveau van bescherming van de gezondheid, de veiligheid of de grondrechten dan de betrokken eis of verplichting; en

b) een dergelijke beperking geen afbreuk doet aan het algemene beschermingsniveau waarin deze verordening voorziet.

Uiterlijk op 2 augustus 2027 stelt de Commissie overeenkomstig artikel 97 gedelegeerde handelingen vast om deze verordening aan te vullen door de betrokken AI-systemen met een hoog risico, de eisen of verplichtingen die kunnen worden beperkt, de voorwaarden waaronder een dergelijke beperking van toepassing is en de reikwijdte van de beperking nader te bepalen.";

4) artikel 3 ***wordt als volgt gewijzigd***:

a) Punt 14 wordt als volgt gewijzigd:

"14) "veiligheidscomponent": een component van een product of van een AI-systeem die een veiligheidsfunctie voor dat product of AI-systeem vervult of waarvan het falen of gebrekkig functioneren de gezondheid en veiligheid van personen of eigendom in gevaar brengt; voor de toepassing van deze definitie vervult een component een veiligheidsfunctie wanneer het beoogde doel ervan is om risico's voor de gezondheid en veiligheid van personen of eigendom te voorkomen of te beperken;";

b) de volgende punten worden ingevoegd:

"14 bis) "micro-, kleine en middelgrote onderneming" of "kmo": een kleine, middelgrote of micro-onderneming zoals gedefinieerd in artikel 2 van de bijlage bij Aanbeveling 2003/361/EG;

14 ter) "kleine midcaponderneming": een kleine midcaponderneming zoals gedefinieerd in punt 2 van de bijlage bij Aanbeveling (EU) 2025/1099 van de Commissie; ";

5) artikel 4 wordt vervangen door:

"Artikel 4

AI-geletterdheid

1. ▌Aanbieders en gebruiksverantwoordelijken van AI-systemen ***nemen*** maatregelen om ***de ontwikkeling*** van AI-geletterdheid van hun personeel en andere personen die namens hen AI-systemen exploiteren en gebruiken, te ondersteunen, en houden daarbij rekening met hun technische kennis, ervaring, ▌onderwijs en opleiding en de context waarin de AI-systemen zullen worden gebruikt, evenals met de personen of groepen personen ten aanzien van wie de AI-systemen zullen worden gebruikt. ***Deze verplichting houdt niet in dat aanbieders of gebruiksverantwoordelijken een bepaald niveau van AI-geletterdheid moeten waarborgen voor personen.***

▌

2. ***De Commissie en de lidstaten ondersteunen en faciliteren de inspanningen van aanbieders en gebruiksverantwoordelijken van AI-systemen, met name kmo's, bij het nakomen van hun verplichting uit hoofde van lid 1 van dit artikel. Daartoe publiceert de Commissie op het in artikel 62, lid 3, punt b), bedoelde centraal informatieplatform praktische voorbeelden van hoe die verplichting na te leven.***

3. ***De AI-board stelt, rekening houdend met Europese competentiekaders, aanbevelingen vast om de Commissie en de lidstaten te ondersteunen bij de bevordering van de krachtens lid 1 vereiste AI-geletterdheid, onder meer door gemeenschappelijke doelstellingen vast te stellen.";***

6) het volgende artikel wordt ingevoegd:

"Artikel 4 bis

Verwerking van bijzondere categorieën persoonsgegevens met het oog op de opsporing en correctie van vooringenomenheid

1. Voor zover dit ***strikt*** noodzakelijk is om te zorgen voor opsporing en correctie van vooringenomenheid in verband met de AI-systemen met een hoog risico overeenkomstig artikel 10, lid 2, punten f) en g) van deze verordening, mogen de aanbieders van dergelijke systemen bij wijze van uitzondering bijzondere categorieën persoonsgegevens verwerken, mits passende waarborgen worden geboden voor de grondrechten en fundamentele vrijheden van natuurlijke personen. Naast de in de Verordeningen (EU) 2016/679 en (EU) 2018/1725 en Richtlijn (EU) 2016/680 vastgestelde ***bepalingen***, moeten, al naargelang het geval, voor een dergelijke verwerking alle volgende voorwaarden zijn vervuld:

   a) de opsporing en correctie van vooringenomenheid kunnen niet doeltreffend worden vervuld door het verwerken van andere data, waaronder synthetische of geanonimiseerde data;

   b) de bijzondere categorieën persoonsgegevens zijn onderworpen aan technische beperkingen voor het hergebruik van persoonsgegevens, en geavanceerde beveiligings- en privacybeschermingsmaatregelen, waaronder pseudonimisering;

c) de bijzondere categorieën persoonsgegevens zijn onderworpen aan maatregelen om ervoor te zorgen dat de verwerkte persoonsgegevens worden beveiligd en beschermd met passende waarborgen, waaronder strikte controles en documentatie van de toegang ertoe, om misbruik te voorkomen en ervoor te zorgen dat alleen personen die gemachtigd zijn toegang tot die persoonsgegevens hebben met passende vertrouwelijkheidsverplichtingen;

d) de bijzondere categorieën persoonsgegevens worden niet verzonden, doorgegeven of anderszins geraadpleegd door andere partijen;

e) de bijzondere categorieën persoonsgegevens worden verwijderd zodra de vooringenomenheid is gecorrigeerd of de periode van bewaring van de persoonsgegevens ten einde is gekomen, indien dit eerder is; en

f) het register op grond van Verordeningen (EU) 2016/679 en (EU) 2018/1725 en Richtlijn (EU) 2016/680 van verwerkingsactiviteiten bevat de redenen waarom de verwerking van bijzondere categorieën persoonsgegevens ***strikt*** noodzakelijk was om vooringenomenheid op te sporen en waarom die doelstelling niet kon worden bereikt door de verwerking van andere data.

2. ▌Aanbieders en gebruiksverantwoordelijken van andere AI-systemen en -modellen en gebruiksverantwoordelijken van AI-systemen met een hoog risico ***mogen bij wijze van uitzondering bijzondere categorieën persoonsgegevens verwerken, voor zover:***

a) deze verwerking strikt noodzakelijk is om te zorgen voor opsporing en correctie van vooringenomenheid met het oog op mogelijke vooringenomenheid die waarschijnlijk gevolgen heeft voor de gezondheid en veiligheid van personen, nadelige effecten heeft op de grondrechten of leidt tot discriminatie die op grond van het Unierecht verboden is, vooral wanneer data-outputs invloed hebben op inputs voor toekomstige operaties; en

b) alle in lid 1 vervatte voorwaarden en waarborgen worden toegepast.

Dit lid schept geen verplichting om dergelijke vooringenomenheid op te sporen en te corrigeren.";

▌

7) artikel 5 wordt als volgt gewijzigd:

a) in lid 1, eerste alinea, worden de volgende punten ingevoegd:

"*b bis) het in de handel brengen, het in gebruik stellen of het gebruiken van een AI-systeem dat realistische beelden, video's, audio of soortgelijk materiaal genereert of manipuleert van de intieme delen van een identificeerbare natuurlijke persoon, of van een identificeerbare natuurlijke persoon die expliciete seksuele gedragingen verricht, zonder de vrijelijk gegeven, specifieke, geïnformeerde, ondubbelzinnige en uitdrukkelijke toestemming van die persoon voor die generatie of manipulatie;*

b ter) het in de handel brengen, in gebruik stellen of gebruiken van een AI-systeem dat materiaal of een voorstelling genereert of manipuleert in de zin van artikel 2, punten c) en e), van Richtlijn 2011/93/EU, behalve wanneer krachtens het nationale recht een "wederrechtelijke" verdediging van toepassing is;";

b) de volgende leden worden ingevoegd:

"*1 bis. Voor de toepassing van lid 1, eerste alinea, punten b bis) en b ter), is:*

a) het in lid 1, eerste alinea, punt b bis) of b ter), bedoelde in de handel brengen of in gebruik stellen van een AI-systeem dat het materiaal of de voorstelling genereert of manipuleert, alleen verboden indien:

i) die generatie of manipulatie het beoogde doel van het AI-systeem is; of

ii) het ontwerp, de training, de architectuur, de capaciteiten of de gebruikersgerichte functionaliteiten van het systeem maken dat het genereren of manipuleren een redelijkerwijs te voorzien en reproduceerbaar resultaat oplevert, zonder dat daarvoor aanzienlijke technische wijzigingen nodig zijn, en het systeem niet beschikt over redelijke en adequate technische veiligheidsmaatregelen en andere waarborgen om het genereren of manipuleren op betrouwbare wijze te voorkomen, rekening houdend met redelijkerwijs te voorzien misbruik, en om waargenomen of gemeld misbruik te corrigeren;

b) het in lid 1, eerste alinea, punten b bis) en b ter, bedoelde gebruik van een AI-systeem dat het materiaal of de voorstelling genereert of manipuleert, alleen verboden wanneer de gebruiksverantwoordelijke het systeem gebruikt voor het genereren of manipuleren van dergelijk materiaal of een dergelijke voorstelling.

1 ter. Voor de toepassing van lid 1, eerste alinea, punt b bis), vormt een AI-systeem dat materiaal zodanig manipuleert dat de blootstelling aan afgebeelde intieme delen niet toeneemt of dat de aard van afgebeelde seksueel expliciete gedragingen niet wordt gewijzigd, geen manipulatie.";

8) ***in artikel 6 worden de volgende leden ingevoegd:***

"***1 bis.*** ***Voor de toepassing van deze verordening, met inbegrip van lid 1 van dit artikel, worden AI-systemen die uitsluitend worden gebruikt voor niet-veiligheidsgerelateerde aspecten van bijstand aan gebruikers, optimalisering van de prestaties, efficiëntie van de dienstverlening, automatisering of gemak of kwaliteitscontrole, niet als veiligheidscomponenten aangemerkt.***

1 ter. Niettegenstaande lid 1 bis worden AI-systemen waarvan het falen of gebrekkig functioneren de gezondheid en veiligheid in gevaar zou brengen, beschouwd als veiligheidscomponenten.

1 quater. ***Een product dat uitsluitend vanwege andere risico's dan risico's voor de gezondheid en veiligheid, met name risico's in verband met de verdeling van het radiospectrum of elektromagnetische interferentie die geen gevolgen hebben voor de gezondheid en veiligheid, aan een conformiteitsbeoordeling door een derde partij moet worden onderworpen, wordt niet geacht aan de voorwaarde van lid 1, punt b), te voldoen.***";

9) artikel 10 wordt als volgt gewijzigd:

a) lid 1 wordt vervangen door:

"1. AI-systemen met een hoog risico die technieken gebruiken die het trainen van AI-modellen met data omvatten, worden ontwikkeld op basis van datasets voor training, validatie en tests die voldoen aan de in de leden 2, 3 en 4 van dit artikel en de in artikel 4 bis, lid 1, bedoelde kwaliteitscriteria, telkens wanneer dergelijke datasets worden gebruikt.";

b) lid 5 wordt geschrapt;

c) lid 6 wordt vervangen door:

"6. Voor de ontwikkeling van AI-systemen met een hoog risico die geen technieken voor de training van AI-modellen gebruiken, zijn de leden 2, 3 en 4 van dit artikel en artikel 4 bis, lid 1, uitsluitend van toepassing op de datasets voor tests.";

10) in artikel 11, lid 1, wordt de tweede alinea vervangen door:

Die technische documentatie wordt op zodanige wijze opgesteld dat wordt aangetoond dat het AI-systeem met een hoog risico in overeenstemming is met de eisen van deze afdeling en dat nationale bevoegde autoriteiten en aangemelde instanties over de noodzakelijke, op heldere en begrijpelijke wijze gestelde informatie beschikken om de overeenstemming van het AI-systeem met deze voorschriften te kunnen beoordelen. De documentatie omvat ten minste de in bijlage IV uiteengezette elementen. ▌ Kmo's, met inbegrip van start-ups, ***en kleine midcapondernemingen***, kunnen de elementen van de in bijlage IV gespecificeerde technische documentatie op vereenvoudigde wijze verstrekken. Daartoe stelt de Commissie een vereenvoudigd formulier voor technische documentatie op dat is afgestemd op de behoeften van ▌ kmo's, met inbegrip van start-ups, ***en kleine midcapondernemingen***. ▌ Kmo's, met inbegrip van start-ups, ***of kleine midcapondernemingen*** die ervoor kiezen de in bijlage IV vereiste informatie op vereenvoudigde wijze te verstrekken, gebruiken het in dit lid bedoelde formulier. Aangemelde instanties aanvaarden het formulier met het oog op de conformiteitsbeoordeling.";

11) in artikel 17 wordt lid 2 vervangen door:

"2. De uitvoering van de in lid 1 bedoelde aspecten is evenredig aan de omvang van de organisatie van de aanbieder, met name als de aanbieder een ▌ kmo is, met inbegrip van een start-up, ***of een kleine midcaponderneming***. Aanbieders voldoen hoe dan ook aan de striktheid en het beschermingsniveau die nodig zijn om te garanderen dat hun AI-systemen met een hoog risico aan deze verordening voldoen.";

12) artikel 25 wordt als volgt gewijzigd:

a) lid 2 wordt vervangen door:

"***2. Wanneer sprake is van de in lid 1 bedoelde omstandigheden, wordt de aanbieder die het AI-systeem voor het eerst in de handel heeft gebracht of in gebruik heeft gesteld, niet langer beschouwd als aanbieder van dat specifieke AI-systeem voor de toepassing van deze verordening.***

Die oorspronkelijke aanbieder werkt nauw samen met nieuwe aanbieders, stelt de nodige informatie beschikbaar en verstrekt de redelijkerwijs verwachte technische toegang en andere bijstand die nodig zijn om te voldoen aan de verplichtingen van deze verordening, met name wat betreft de naleving van de conformiteitsbeoordeling van AI-systemen met een hoog risico.

De in de tweede alinea vastgestelde verplichting omvat met name, indien relevant voor de daarin vermelde doeleinden, het volgende:

a) het beschikbaar stellen van technische documentatie die toereikend is om de naleving van de vereisten van artikel 16 te beoordelen;

b) het informeren van de nieuwe aanbieders over bekende beperkingen en potentiële fouten; en

c) het bieden van gerichte technische toegang aan de nieuwe aanbieders, onder meer voor testen en validatie.

Dit lid is niet van toepassing in gevallen waarin de oorspronkelijke aanbieder duidelijk heeft aangegeven dat zijn AI-systeem niet mag worden gewijzigd in een AI-systeem met een hoog risico en derhalve niet onder de verplichting valt om samen te werken met de nieuwe aanbieders en om de documentatie te verstrekken.";

b) in lid 4 wordt de eerste alinea vervangen door:

"4. De aanbieder van een AI-systeem met een hoog risico en de derde partij die een AI-systeem, een AI-model, instrumenten, diensten, onderdelen of processen levert die worden gebruikt of geïntegreerd in een AI-systeem met een hoog risico, preciseren in een schriftelijke overeenkomst de nodige informatie, capaciteiten, technische toegang en andere bijstand, op basis van de algemeen erkende stand van de techniek, om de aanbieder van het AI-systeem met een hoog risico in staat te stellen volledig te voldoen aan de verplichtingen van deze verordening. Dit lid is niet van toepassing op derden die andere instrumenten, diensten, processen of onderdelen dan AI-modellen voor algemene doeleinden onder een kosteloze en opensource licentie toegankelijk maken voor het publiek.";

13) artikel 27 wordt als volgt gewijzigd:

a) lid 4 wordt vervangen door:

"4. ***Indien een van de in dit artikel vastgelegde verplichtingen reeds is nagekomen door de gegevensbeschermingseffectbeoordeling die is uitgevoerd op grond van artikel 35 van Verordening (EU) 2016/679 of artikel 27 van Richtlijn (EU) 2016/680, kan de gebruiksverantwoordelijke, bij het uitvoeren van de in lid 1 van dit artikel bedoelde effectbeoordeling op het gebied van de grondrechten, kruisverwijzingen naar de desbetreffende delen van die gegevensbeschermingseffectbeoordeling, dan wel relevante delen daarvan opnemen in de effectbeoordeling op het gebied van de grondrechten.";***

b) lid 5 wordt vervangen door:

"***5. Het AI-bureau ontwikkelt een model voor een vragenlijst, onder meer via een geautomatiseerd instrument, om gebruiksverantwoordelijken te helpen hun verplichtingen uit hoofde van dit artikel op vereenvoudigde wijze na te komen. Dit model biedt gebruiksverantwoordelijken in voorkomend geval de mogelijkheid om kruisverwijzingen naar de desbetreffende delen van de gegevensbeschermingseffectbeoordeling, dan wel relevante delen daarvan, op te nemen*** in de effectbeoordeling op het gebied van de grondrechten op grond van lid 4.";

14) aan artikel 28 ▌ worden de volgende ***leden*** toegevoegd:

"8. De uit hoofde van deze verordening aanmeldende autoriteiten, die verantwoordelijk zijn voor AI-systemen die onder de in afdeling A van bijlage I vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie vallen, ***zorgen ervoor*** dat een conformiteitsbeoordelingsinstantie die een aanvraag tot aanwijzing indient op grond van zowel deze verordening als de in afdeling A van bijlage I bedoelde harmonisatiewetgeving van de Unie, de mogelijkheid krijgt om één enkele aanvraag in te dienen en een procedure voor ***één uniforme*** beoordeling ondergaat om te worden aangewezen uit hoofde van deze verordening en de in afdeling A van bijlage I bedoelde harmonisatiewetgeving van de Unie, indien de relevante harmonisatiewetgeving van de Unie voorziet in een dergelijke procedure voor één enkele aanvraag en ***één uniforme*** beoordeling. ***Daartoe werken de*** op grond van ***deze verordening aangewezen aanmeldende autoriteiten en de*** op grond van ***de in afdeling A van bijlage I vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie aangewezen autoriteiten samen bij hun beoordelingen.***

De in dit lid bedoelde procedure voor één enkele aanvraag en ***één uniforme*** beoordeling wordt ook ter beschikking gesteld aan aangemelde instanties die reeds uit hoofde van de in afdeling A van bijlage I vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie zijn aangewezen, wanneer die aangemelde instanties uit hoofde van deze verordening een aanvraag voor aanwijzing indienen, mits de relevante harmonisatiewetgeving van de Unie in een dergelijke procedure voorziet.

Een conformiteitsbeoordelingsinstantie die is aangewezen uit hoofde van ***meer dan één onderdeel van de in afdeling A van bijlage I vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie, moet slechts eenmaal een aanvraag indienen om*** uit hoofde van ***deze verordening te worden aangewezen. Een aanwijzing op grond van deze verordening is van toepassing op alle in afdeling A van bijlage I vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie waarvoor de conformiteitsbeoordelingsinstantie is aangewezen.***

De procedure voor één enkele aanvraag en ***één uniforme*** beoordeling voorkomt onnodig dubbel werk bouwt voort op de bestaande procedures voor aanwijzing overeenkomstig de in afdeling A van bijlage I vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie en waarborgt de naleving van de eisen met betrekking tot aangemelde instanties uit hoofde van zowel deze verordening als de relevante harmonisatiewetgeving van de Unie.

9. ***Een aanmeldende autoriteit die is aangewezen uit hoofde van de in afdeling A van bijlage I bedoelde harmonisatiewetgeving van de Unie, is ook de aanmeldende autoriteit voor de toepassing van de in lid 8 bedoelde procedure voor één enkele aanvraag en één uniforme beoordeling, tenzij de lidstaat voor deze verordening een andere aanmeldende autoriteit aanwijst.";***

15) in artikel 29 wordt lid **4** vervangen door:

"**4.** Voor aangemelde instanties die uit hoofde van andere harmonisatiewetgeving van de Unie zijn aangewezen, kunnen waar passend alle documenten en certificaten met betrekking tot die aanwijzingen worden gebruikt om hun aanwijzingsprocedure krachtens deze verordening te ondersteunen en te bespoedigen.

Aangemelde instanties die hoofde van de in afdeling A van bijlage I vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie zijn aangewezen en de in artikel 28, lid 8, bedoelde procedure voor ***één uniforme*** beoordeling ondergaan, dienen de enkele aanvraag voor beoordeling in bij de aanmeldende autoriteit die uit hoofde van die harmonisatiewetgeving van de Unie is aangewezen.

Om de voor aangemelde instanties verantwoordelijke autoriteit in staat te stellen de continue naleving van alle eisen van artikel 31 te monitoren en te verifiëren, werkt de aangemelde instantie de in de leden 2 en 3 bij dit artikel bedoelde documentatie telkens bij wanneer relevante veranderingen plaatsvinden.";

16) in artikel 30 wordt lid 2 vervangen door:

"2. Aanmeldende autoriteiten melden elke in lid 1 bedoelde conformiteitsbeoordelingsinstantie aan bij de Commissie en de andere lidstaten op basis van de in bijlage XIV bedoelde lijst met codes, categorieën en overeenkomstige soorten AI-systemen, gebruikmakend van het door de Commissie ontwikkelde en beheerde elektronische aanmeldingssysteem.

De Commissie is bevoegd overeenkomstig artikel 97 gedelegeerde handelingen vast te stellen om bijlage XIV te wijzigen in het licht van de technische vooruitgang, voortschrijdende kennis of nieuw wetenschappelijk bewijs, door aan de lijst met codes, categorieën en overeenkomstige soorten AI-systemen, een nieuwe code, nieuwe categorie of nieuw soort AI-systeem toe te voegen, een bestaande code, bestaande categorie of bestaande soort AI-systeem van de lijst te schrappen, of een code of soort AI-systeem van de ene naar de andere categorie te verplaatsen.";

17) *aan artikel 40, lid 2, wordt de volgende alinea toegevoegd:*

"De Commissie verzoekt de Europese normalisatieorganisaties overeenkomstig Verordening (EU) nr. 1025/2012 van het Europees Parlement en de Raad[21] en zonder onnodige vertraging normalisatieproducten te ontwikkelen, met inbegrip van, waar passend, geharmoniseerde normen, om gezamenlijke naleving en het vermoeden van conformiteit met de eisen of verplichtingen die zijn vastgesteld in hoofdstuk III, afdelingen 2 en 3, van deze verordening, en met de desbetreffende eisen en verplichtingen die zijn vastgesteld in de in bijlage I bij deze verordening vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie te vergemakkelijken.";

18) *aan artikel 42 wordt het volgende lid toegevoegd:*

"3. Wanneer AI-systemen met een hoog risico binnen het toepassingsgebied van Verordening (EU) 2024/2847 vallen en aan de voorwaarden van artikel 12, lid 1, van die verordening is voldaan, worden zij geacht te voldoen aan de cyberbeveiligingsvereisten van artikel 15 van deze verordening.";

---

21 *Verordening (EU) nr. 1025/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 betreffende Europese normalisatie, tot wijziging van de Richtlijnen 89/686/EEG en 93/15/EEG van de Raad alsmede de Richtlijnen 94/9/EG, 94/25/EG, 95/16/EG, 97/23/EG, 98/34/EG, 2004/22/EG, 2007/23/EG, 2009/23/EG en 2009/105/EG van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Beschikking 87/95/EEG van de Raad en Besluit nr. 1673/2006/EG van het Europees Parlement en de Raad (PB L 316 van 14.11.2012, blz. 12, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2012/1025/oj).*

19) in artikel 43 wordt lid 3 vervangen door:

"3. Voor AI-systemen met een hoog risico die onder de in bijlage I, afdeling A, vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie vallen, volgt de aanbieder van het systeem de relevante conformiteitsbeoordelingsprocedure zoals vereist volgens de relevante harmonisatiewetgeving van de Unie. De in afdeling 2 van dit hoofdstuk vastgestelde voorschriften zijn van toepassing op die AI-systemen met een hoog risico en maken deel uit van die beoordeling. Een beoordeling van het in artikel 17 ▌ bedoelde kwaliteitsbeheersysteem wordt eveneens uitgevoerd, en ***de punten 3, 4.3, 4.4 en 4.5, punt 4.6, vijfde alinea, en punt 5 van bijlage VII zijn van toepassing.***

Ten behoeve van die conformiteitsbeoordeling hebben aangemelde instanties die uit hoofde van de in bijlage I, afdeling A, vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie zijn aangemeld, de bevoegdheid om de conformiteit van de AI-systemen met een hoog risico te beoordelen aan de hand van de in afdeling 2 van dit hoofdstuk vastgestelde voorschriften, mits de overeenstemming van die aangemelde instanties met de in artikel 31, leden 4, 5, 10 en 11, vastgestelde voorschriften is beoordeeld in de context van de aanmeldingsprocedure volgens de relevante harmonisatiewetgeving van de Unie***, hetgeen blijkt uit de beoordeling als onderdeel van de bestaande aanmelding***. Onverminderd artikel 28 dienen dergelijke aangemelde instanties die uit hoofde van de in bijlage I, afdeling A, vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie zijn aangemeld, uiterlijk op ... [18 maanden na de datum van inwerkingtreding van deze verordening] overeenkomstig afdeling 4 van dit hoofdstuk een aanvraag om aanmelding in.

Wanneer de in bijlage I, afdeling A, vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie de productfabrikant de mogelijkheid biedt ***zich te baseren op*** een conformiteitsbeoordeling ***waarbij geen derde partij betrokken is***, mits die fabrikant geharmoniseerde normen ▌ heeft toegepast ***om de naleving van alle relevante voorschriften te waarborgen***, kan die fabrikant alleen van die mogelijkheid gebruikmaken als hij ook geharmoniseerde normen of, in voorkomend geval, gemeenschappelijke specificaties als bedoeld in artikel 41 heeft toegepast voor alle in afdeling 2 van dit hoofdstuk vastgestelde voorschriften. ***De classificatie van een product als AI-systeem met een hoog risico overeenkomstig artikel 6, lid 1, heeft geen invloed op de keuze van de conformiteitsbeoordelingsprocedure die ter beschikking wordt gesteld aan fabrikanten van producten die vallen onder in bijlage I, afdeling A, vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie, met inbegrip van, in voorkomend geval, de mogelijkheid om gebruik te maken van geharmoniseerde normen. De fabrikanten van dergelijke producten zijn niet verplicht te kiezen voor een conformiteitsbeoordelingsprocedure die een conformiteitsbeoordeling door derden omvat uitsluitend omdat het product een AI-systeem met een hoog risico als veiligheidscomponent bevat, als dit niet vereist is door de in bijlage I, afdeling A, vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie.***

Voor AI-systemen met een hoog risico die zowel onder de in bijlage I, afdeling A, vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie vallen, als onder één van de in bijlage III genoemde categorieën, volgt de aanbieder van dat systeem de relevante conformiteitsbeoordelingsprocedure zoals vereist uit hoofde van de relevante in bijlage I, afdeling A, vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie.";

20) in artikel 50 wordt lid 7 vervangen door:

"7. De ***Commissie*** stimuleert en faciliteert de opstelling van praktijkcodes op het niveau van de Unie om de doeltreffende uitvoering van de verplichtingen met betrekking tot het opsporen, markeren en labelen van kunstmatig gegenereerde of gemanipuleerde content te vergemakkelijken. De Commissie, ***die zoveel mogelijk rekening houdt met het advies van de AI-board, beoordeelt*** of de naleving van die praktijkcodes toereikend is om te voldoen aan de in ***de leden 2 en 4 van dit artikel*** bedoelde verplichtingen, overeenkomstig de in artikel 56, lid 6, uiteengezette procedure. Indien zij de ***praktijkcode*** ontoereikend acht, kan de Commissie overeenkomstig de onderzoeksprocedure van artikel 98, lid 2, een uitvoeringshandeling vaststellen waarin gemeenschappelijke regels voor de uitvoering van die verplichtingen worden gespecificeerd.";

21) in artikel 56 ***wordt lid 6*** vervangen door:

"6. De Commissie en de AI-board monitoren en evalueren regelmatig of de deelnemers de doelstellingen van de praktijkcodes verwezenlijken en bijdragen aan de correcte toepassing van deze verordening. De Commissie, die zoveel mogelijk rekening houdt met het advies van de AI-board, beoordeelt of de praktijkcodes betrekking hebben op de verplichtingen van de artikelen 53 en 55, en monitort en evalueert regelmatig of de doelstellingen daarvan worden verwezenlijkt. De Commissie publiceert haar beoordeling of de praktijkcodes toereikend zijn.";

22) artikel 57 wordt als volgt gewijzigd:

a) in lid 1 wordt de eerste alinea vervangen door:

"1. De lidstaten zorgen ervoor dat hun bevoegde autoriteiten ten minste één AI-testomgeving voor regelgeving op nationaal niveau opzetten, die uiterlijk op 2 augustus 2027 operationeel is. Die testomgeving kan ook samen met de bevoegde autoriteiten van andere lidstaten worden opgezet. De Commissie kan technische ondersteuning en advies en instrumenten verstrekken voor de oprichting en werking van AI-testomgevingen voor regelgeving.";

b) lid 3 wordt vervangen door:

"3. De Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming kan een AI-testomgeving voor regelgeving opzetten voor de instellingen, organen en instanties van de Unie. Daartoe gelden verwijzingen naar nationale bevoegde autoriteiten in dit hoofdstuk als verwijzingen naar de Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming.";

c) het volgende lid ▌ wordt ingevoegd:

"3 bis. Het AI-bureau kan een AI-testomgeving voor regelgeving op Unieniveau opzetten voor AI-systemen die onder artikel 75, lid 1, vallen. ***Daartoe gelden verwijzingen naar nationale bevoegde autoriteiten in dit hoofdstuk in voorkomend geval als verwijzingen naar het AI-bureau.*** Die AI-testomgeving voor regelgeving wordt uitgevoerd in nauwe samenwerking met de relevante bevoegde autoriteiten, met name wanneer ***in deze AI-testomgeving voor regelgeving wordt toegezien op de naleving*** van andere dan in deze verordening bedoelde Uniewetgeving, en biedt prioritaire toegang aan kmo's, ***met inbegrip van start-ups, en kleine midcapondernemingen***.

De oprichting van een AI-testomgeving voor regelgeving op Unieniveau door het AI-bureau doet geen afbreuk aan de bevoegdheden van de lidstaten om AI-testomgevingen voor regelgeving op te richten voor AI-systemen die onder hun toezicht staan, en toezicht te houden op deze testomgevingen.";

d) lid 5 wordt vervangen door:

"5. Uit hoofde van dit artikel opgerichte AI-testomgevingen voor regelgeving bieden een gecontroleerde omgeving ter bevordering van innovatie en ter vergemakkelijking van het ontwikkelen, trainen, testen en valideren van innovatieve AI-systemen, volgens een specifiek, tussen de aanbieders of potentiële aanbieders en de bevoegde ***autoriteiten*** overeengekomen testomgevingsplan, voor een beperkte duur voordat zij in de handel worden gebracht of in gebruik worden gesteld, waarbij er wordt gezorgd voor passende waarborgen. Dergelijke testomgevingen kunnen inhouden dat er testen onder reële omstandigheden wordt getest onder toezicht. In voorkomend geval bevat het testomgevingsplan het in de artikelen 60 en 60 bis bedoelde plan voor testen onder reële omstandigheden.";

e) in lid 9, wordt punt e) vervangen door:

"e) vergemakkelijken en versnellen van de toegang tot de markt van de Unie voor AI-systemen, met name wanneer ze worden aangeboden door ▌ kmo's, met inbegrip van start-ups, ***en kleine midcapondernemingen***.";

f) lid 10 wordt vervangen door:

"10. De nationale bevoegde autoriteiten zorgen ervoor dat voor zover de innovatieve AI-systemen betrekking hebben op de verwerking van persoonsgegevens of anderszins onder het toezicht van andere nationale autoriteiten of bevoegde autoriteiten vallen, die toegang tot gegevens verstrekken of ondersteunen, de bevoegde gegevensbeschermingsautoriteiten en die andere nationale of bevoegde autoriteiten betrokken zijn bij de werking van de AI-testomgeving voor regelgeving en bij het toezicht op de aspecten die onder hun respectieve taken en bevoegdheden vallen.";

g) lid 14 wordt vervangen door:

"14. De nationale bevoegde autoriteiten, ***de Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming en het AI-bureau*** coördineren, ***waar passend en binnen hun bevoegdheden,*** hun activiteiten en werken samen binnen het kader van de AI-board. Zij ***kunnen*** de gezamenlijke oprichting en werking van AI-testomgevingen voor regelgeving ***ondersteunen***, onder meer in verschillende sectoren, ***en beste praktijken over aanverwante kwesties uitwisselen***.";

23) in artikel 58, lid 1, wordt de eerste alinea als volgt gewijzigd:

a) de aanhef wordt vervangen door:

"1. Om versnippering in de Unie te voorkomen, stelt de Commissie uitvoeringshandelingen vast waarin de gedetailleerde regelingen worden gespecificeerd voor de oprichting, ontwikkeling, uitvoering, werking en governance van en het toezicht op AI-testomgevingen voor regelgeving. De uitvoeringshandelingen bevatten gemeenschappelijke beginselen met betrekking tot de volgende punten:";

b) het volgende punt wordt toegevoegd:

"d) de gedetailleerde regels die van toepassing zijn op de governance van AI-testomgevingen voor regelgeving uit hoofde van artikel 57, onder meer met betrekking tot de ***betrokkenheid van en het toezicht door*** de bevoegde ***gegevensbeschermingsautoriteiten, in voorkomend geval,*** en de coördinatie en samenwerking op nationaal en Unieniveau.";

24) artikel 60 wordt als volgt gewijzigd:

a) in lid 1 wordt de eerste alinea vervangen door:

"1. "AI-systemen met een hoog risico kunnen onder reële omstandigheden buiten AI-testomgevingen voor regelgeving worden getest door aanbieders of potentiële aanbieders van in bijlage III vermelde AI-systemen met een hoog risico of van AI-systemen met een hoog risico die onder de in bijlage I, afdeling A, vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie vallen, in overeenstemming met dit artikel en het in dit artikel bedoelde plan voor testen onder reële omstandigheden, onverminderd de verbodsbepalingen krachtens artikel 5.";

b) lid 2 wordt vervangen door:

"2. Aanbieders of potentiële aanbieders kunnen zelf of in samenwerking met een of meer gebruiksverantwoordelijken of potentiële gebruiksverantwoordelijken onder reële omstandigheden tests uitvoeren op in bijlage III bedoelde AI-systemen met een hoog risico of AI-systemen met een hoog risico die onder de in bijlage I, afdeling A, vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie vallen, op elk moment vóór het in de handel brengen of in gebruik stellen van het AI-systeem met een hoog risico.";

25) het volgende artikel wordt ingevoegd:

"Artikel 60 bis

Het testen onder reële omstandigheden buiten AI-testomgevingen voor regelgeving van AI-systemen met een hoog risico die onder de in bijlage I, afdeling B, vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie vallen

1. ***De lidstaten kunnen overeenkomstig dit artikel toestaan dat*** AI-systemen met een hoog risico onder reële omstandigheden buiten AI-testomgevingen voor regelgeving worden getest door aanbieders of potentiële aanbieders van op AI gebaseerde producten die onder de in bijlage I, afdeling B, vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie vallen, ***teneinde de conformiteit van die systemen met de in de artikelen 8 tot en met 15 vastgestelde vereisten te beoordelen en te verifiëren***.

▌

2. Lidstaten die ervoor kiezen tests als bedoeld in lid 1 toe te staan, stellen afzonderlijk of samen een kader voor testen onder reële omstandigheden vast.

3. Elke lidstaat stelt de Commissie in kennis van elk kader voor tests onder reële omstandigheden dat hij vaststelt, alvorens het ten uitvoer te leggen. Dit laat de bevoegdheden van de Commissie uit hoofde van de onder de in bijlage I, afdeling B, vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie onverlet.

4. De lidstaten ***die een kader voor testen onder reële omstandigheden hebben vastgesteld, zorgen ervoor dat de relevante nationale bevoegde autoriteiten, bevoegde autoriteiten*** en overheidsinstanties die verantwoordelijk zijn voor het beheer en de exploitatie van de infrastructuur en producten die onder de in bijlage I, afdeling B, vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie vallen, ▌nauw en te goeder trouw met elkaar ***samenwerken*** en ▌ alle praktische belemmeringen ***wegnemen***, onder meer met betrekking tot procedureregels die toegang bieden tot fysieke openbare infrastructuur, indien dit nodig is, om ***die kaders*** voor testen onder reële omstandigheden ▌ met succes uit te voeren en op AI gebaseerde producten die onder de in bijlage I, afdeling B, vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie vallen, te testen.

5. ***In de kaders*** voor testen onder reële omstandigheden ***worden*** de voorwaarden ***vastgesteld*** voor het testen onder reële omstandigheden. ***Die kaders:***

   a) omvatten een verplicht plan voor testen onder reële omstandigheden dat moet worden overeengekomen tussen de aanbieder of potentiële aanbieder en de nationale bevoegde autoriteit of relevante autoriteit overeenkomstig de in bijlage I, afdeling B, vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie;

   b) waarborgen de naleving van de in artikel 60, leden 2 en 3, lid 4, punten d) tot en met j), en leden 5 tot en met 9, vastgestelde vereisten, waarbij elke verwijzing naar markttoezichtautoriteiten in die bepalingen wordt gelezen als een verwijzing naar de nationale bevoegde autoriteit of relevante autoriteit, naargelang het geval, overeenkomstig de in bijlage I, afdeling B, vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie;

c) omvatten doeltreffende regelingen inzake bestuur en verantwoordingsplicht;

d) waarborgen een hoog niveau van bescherming van gezondheid, veiligheid en de grondrechten.

6. Het testen onder reële omstandigheden voldoet aan de toepasselijke bepalingen die zijn vastgesteld in de in bijlage I, afdeling B, vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie. De in die bepalingen vastgestelde vereisten doen geen afbreuk aan de toepassing van dit artikel, voor zover dat nodig is om de in lid 1 bedoelde tests mogelijk te maken.

▌";

26) in artikel 63 wordt lid 1 vervangen door:

"1. Kmo's, met inbegrip van start-ups, kunnen op vereenvoudigde wijze voldoen aan bepaalde elementen van het bij artikel 17 vereiste systeem voor kwaliteitsbeheer, ***mits zij geen partnerondernemingen of verbonden ondernemingen in de zin van Aanbeveling 2003/361/EG hebben***. Daartoe ontwikkelt de Commissie richtsnoeren over de elementen van het systeem voor kwaliteitsbeheer waaraan op vereenvoudigde wijze kan worden voldaan, rekening houdend met de behoeften van kmo's, zonder afbreuk te doen aan het beschermingsniveau of de noodzaak om de verplichtingen voor AI-systemen met een hoog risico na te leven.";

27) aan artikel 64 wordt het volgende lid toegevoegd:

"3. Onverminderd de begrotingsprocedure worden aan het AI-bureau voldoende middelen toegewezen om zijn taken doeltreffend uit te voeren en zijn bevoegdheden met betrekking tot de handhaving van deze verordening uit te oefenen.";

28) in artikel 69 wordt lid 2 vervangen door:

"2. De lidstaten kunnen worden verplicht vergoedingen te betalen voor het advies en de ondersteuning van de deskundigen tegen een tarief dat gelijkwaardig is aan dat van de vergoedingen die op grond van de in artikel 68, lid 1, bedoelde uitvoeringshandeling op de Commissie van toepassing zijn.";

▌

29) in artikel 70 wordt lid 8 vervangen door:

"8. Nationale bevoegde autoriteiten kunnen begeleiding bij en advies over de uitvoering van deze verordening verstrekken, met name aan ▌ kmo's, met inbegrip van start-ups, ***en kleine midcapondernemingen,*** rekening houdend met de begeleiding en het advies van de AI-board en, indien nodig, de Commissie. Wanneer nationale bevoegde autoriteiten van plan zijn te voorzien in begeleiding en advies ten aanzien van een AI-systeem op gebieden die onder ander Unierecht vallen, worden in voorkomend geval de nationale bevoegde autoriteiten onder dat Unierecht geraadpleegd.";

30) in artikel 72 wordt lid 3 vervangen door:

"3. Het systeem voor monitoring na het in de handel brengen, is gebaseerd op een plan voor monitoring na het in de handel brengen. Het plan voor monitoring na het in de handel brengen, maakt deel uit van de in bijlage IV bedoelde technische documentatie. De Commissie stelt ***uiterlijk op 2 september 2027*** richtsnoeren vast***, met inbegrip van een model,*** voor het plan voor monitoring na het in de handel brengen en ***houdt daarbij zoveel mogelijk rekening met het advies van de AI-board***.";

31) artikel 75 wordt als volgt gewijzigd:

a) de titel wordt vervangen door:

"Markttoezicht en controle van AI-systemen en wederzijdse bijstand";

b) lid 1 wordt vervangen door:

"1. ▌ ***Het*** AI-bureau ***is*** exclusief bevoegd voor het toezicht op en de handhaving van de verplichtingen uit hoofde van deze verordening ***met betrekking tot de volgende AI-systemen:***

a) AI-systemen die gebaseerd zijn op AI-modellen voor algemene doeleinden wanneer het model en het systeem door dezelfde aanbieder zijn ontwikkeld, of door aanbieders die deel uitmaken van dezelfde onderneming als die aanbieder, met uitzondering van:

i) AI-systemen die verband houden met producten die onder de in bijlage I vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie vallen;

ii) AI-systemen zoals bedoeld in bijlage III, punt 2;

iii) AI-systemen die worden aangeboden door rechtshandhavingsinstanties, grensbeheerautoriteiten en financiële instellingen, voor zover die AI-systemen onder artikel 74, lid 6, vallen; en

iv) AI-systemen zoals bedoeld in bijlage III, punt 8, wat betreft de rechtsbedeling;

b) AI-systemen die een overeenkomstig Verordening (EU) 2022/2065 aangewezen zeer groot onlineplatform of zeer grote onlinezoekmachine vormen of daarin zijn geïntegreerd.

De exclusieve bevoegdheid zoals bedoeld in de eerste alinea is van toepassing op de aanbieders van die systemen. Zij is alleen op de gebruiksverantwoordelijken van die systemen van toepassing wanneer zij ook de aanbieder zijn of deel uitmaken van dezelfde onderneming als de aanbieder.";

c) de volgende leden worden ingevoegd:

"1 bis. In afwijking van artikel 73 melden aanbieders van AI-systemen met een hoog risico die op grond van lid 1 van dit artikel onder de bevoegdheid van het AI-bureau vallen, elk ernstig incident aan het AI-bureau. Artikel 73, leden 2 tot en met 9, is van overeenkomstige toepassing. Het AI-bureau geeft de relevante informatie onverwijld door aan de markttoezichtautoriteit van de lidstaat op het grondgebied waarvan de aanbieder of zijn wettelijke vertegenwoordiger zich bevindt.

1 ter. De autoriteiten die betrokken zijn bij de toepassing van deze verordening werken actief ▌ samen met het AI-bureau ***en bieden het AI-bureau de nodige bijstand voor*** de uitoefening van ***zijn*** bevoegdheden, met ***inbegrip van, in voorkomend geval, met betrekking tot inspecties of andere handhavingsmaatregelen*** die op het grondgebied van een lidstaat moeten worden ***uitgevoerd. Daartoe beschikken die autoriteiten over de bevoegdheden waarin wordt voorzien op grond van deze verordening en Verordening (EU) 2019/1020, en in voorkomend geval en beperkt tot wat nodig is om hun taken uit hoofde van dit lid te vervullen, overeenkomstig de toepasselijke nationale procedures.***

1 quater. Bij het nemen van onderzoeks- of handhavingsmaatregelen op het grondgebied van een lidstaat waarbij toegang tot de gegevens of het AI-systeem van een overheidsinstantie betrokken is, wordt het AI-bureau bijgestaan door de relevante markttoezichtautoriteit.

1 quinquies. Alvorens een besluit te nemen dat tot gevolg zou hebben dat het op een nationale markt aanbieden of in gebruik stellen van het AI-systeem wordt verboden of beperkt, of een besluit om het AI-systeem uit de handel te nemen of terug te roepen van die markt, stelt het AI-bureau de voor die markt bevoegde markttoezichtautoriteit zonder onnodige vertraging in kennis van zijn voornemen om een dergelijk besluit te nemen. Het AI-bureau raadpleegt in voorkomend geval de bij de toepassing van deze verordening betrokken autoriteiten over alle aangelegenheden die verband houden met de toepassing en handhaving van deze verordening.

1 sexies. Het AI-bureau is bevoegd voor conformiteitsbeoordelingen en tests ten aanzien van in lid 1 van dit artikel bedoelde AI-systemen als die zijn ingedeeld als AI-systemen met een hoog risico en onderworpen zijn aan conformiteitsbeoordelingen door derden op grond van artikel 43, voordat dergelijke AI-systemen in de handel worden gebracht of in gebruik worden gesteld. Bij deze tests en beoordelingen wordt nagegaan of de systemen voldoen aan de desbetreffende eisen van deze verordening en overeenkomstig deze verordening in de Unie in de handel mogen worden gebracht of in gebruik worden gesteld. De Commissie vertrouwt de uitvoering van deze tests of beoordelingen toe aan overeenkomstig deze verordening aangewezen aangemelde instanties, in welk geval de aangemelde instantie namens de Commissie optreedt. Indien een aangemelde instantie waaraan de Commissie uit hoofde van dit lid taken heeft gedelegeerd, deze taken niet naar behoren uitvoert, kan de Commissie de delegatie met onmiddellijke ingang intrekken.

De vergoedingen voor test- en beoordelingsactiviteiten worden opgelegd aan de aanbieder van een AI-systeem met een hoog risico die bij de Commissie een conformiteitsbeoordeling door een derde partij heeft aangevraagd. De aanbieder betaalt de kosten in verband met de diensten die de Commissie overeenkomstig dit artikel aan de aangemelde instanties toevertrouwt rechtstreeks aan de aangemelde instantie.";

d) het volgende lid wordt ingevoegd:

2 bis. Wanneer een markttoezichtautoriteit gegronde en voldoende redenen heeft om te vermoeden dat een aanbieder of gebruiksverantwoordelijke van een in lid 1 van dit artikel bedoeld AI-systeem inbreuk heeft gemaakt op deze verordening, kan zij het AI-bureau via het desbetreffende overeenkomstig artikel 70, lid 2, aangewezen centrale contactpunt verzoeken de zaak te beoordelen om de nodige toezichts- en handhavingsmaatregelen te nemen om een snelle naleving van deze verordening te waarborgen. Een dergelijk verzoek wordt terdege gemotiveerd en bevat ten minste het volgende:

a) de naam van de betrokken aanbieder of gebruiksverantwoordelijke;

b) een beschrijving van de relevante feiten, de bepalingen van deze verordening waarop inbreuk zou zijn gemaakt en alle gegronde en voldoende redenen om een inbreuk te vermoeden, waaronder in voorkomend geval een beschrijving van de negatieve gevolgen van de vermeende inbreuk;

c) de markttoezichtautoriteit die het verzoek indient.

Het AI-bureau houdt zoveel mogelijk rekening met het verzoek en de markttoezichtautoriteit werkt actief samen met het AI-bureau en verleent het de nodige bijstand bij de uitoefening van zijn bevoegdheden overeenkomstig lid 1 bis.

Het AI-bureau stelt het centrale contactpunt zonder onnodige vertraging en in elk geval uiterlijk vier maanden na ontvangst van het verzoek in kennis van zijn voornemen om zijn bevoegdheden overeenkomstig artikel 75 bis uit te oefenen of van de redenen waarom het zijn bevoegdheden niet uitoefent. Indien het AI-bureau besluit zijn bevoegdheden overeenkomstig artikel 75 bis uit te oefenen, stelt het dat centrale contactpunt periodiek in kennis van belangrijke ontwikkelingen in de procedure en de uitkomst van die procedure, zonder vertrouwelijke informatie openbaar te maken.";

32) de volgende artikelen worden ingevoegd:

"Artikel 75 bis

Toezichts- en handhavingsbevoegdheden van het AI-bureau

1. Bij de uitvoering van zijn in artikel 75, lid 1, van deze verordening vastgestelde toezichts- en handhavingstaken beschikt het AI-bureau over alle bevoegdheden van een markttoezichtautoriteit die zijn bepaald in deze afdeling en in artikel 14, lid 4, en artikel 16, lid 3, van Verordening (EU) 2019/1020. Het AI-bureau is gemachtigd om alle kosten van zijn toezichts- en handhavingsactiviteiten met betrekking tot gevallen van niet-naleving, met inbegrip van de kosten voor personele en technische middelen, volledig terug te vorderen van de betrokken operator, overeenkomstig artikel 15 van Verordening (EU) 2019/1020. Artikel 17 van Verordening (EU) 2019/1020 is van overeenkomstige toepassing.

2. ***Wanneer het AI-bureau redelijke gronden heeft om te vermoeden dat een aanbieder of gebruiksverantwoordelijke van een in artikel 75, lid 1, van deze verordening bedoeld AI-systeem deze verordening niet naleeft, kan het een besluit nemen om een onderzoek naar die niet-naleving te starten overeenkomstig artikel 14, lid 4, punt f), van Verordening (EU) 2019/1020. Wanneer het AI-bureau een dergelijk onderzoek start, stelt het de operator van het betrokken AI-systeem daarvan in kennis. Het AI-bureau kan de in lid 1 van dit artikel bedoelde bevoegdheden op eigen initiatief of naar aanleiding van een op grond van artikel 85 van deze verordening ontvangen klacht uitoefenen, zelfs voordat het een onderzoek op grond van artikel 14, lid 4, punt f), van Verordening (EU) 2019/1020 start.***

Wanneer een markttoezichtautoriteit redenen heeft om te vermoeden dat een aanbieder of gebruiksverantwoordelijke van een in artikel 75, lid 1, bedoeld AI-systeem deze verordening niet naleeft, kan zij het AI-bureau verzoeken de zaak te beoordelen.

3. Het AI-bureau kan de in artikel 14, lid 4, punten a), b) en c), van Verordening (EU) 2019/1020 en artikel 74, leden 12 en 13, van deze verordening genoemde bevoegdheden uitoefenen bij eenvoudig verzoek of bij besluit.

Wanneer het AI-bureau om informatie verzoekt, vermeldt het de rechtsgrondslag en het doel van het verzoek, specificeert het welke informatie wordt verlangd en stelt het de termijn vast waarbinnen de informatie moet worden verstrekt. Indien het verzoek een eenvoudig verzoek is, geeft het AI-bureau daarnaast aan dat, hoewel er geen verplichting is om de gevraagde informatie te verstrekken, de informatie in het geval van een vrijwillig antwoord correct en niet misleidend moet zijn, en vermeldt het de mogelijke geldboeten waarin artikel 99, lid 5, voorziet voor het verstrekken van onjuiste of misleidende informatie. Indien het verzoek bij besluit wordt gedaan, vermeldt het AI-bureau bovendien de in artikel 99, lid 5, bepaalde geldboeten voor het verstrekken van onjuiste, onvolledige of misleidende informatie en wijst het op het recht om het besluit te laten toetsen door het Hof van Justitie van de Europese Unie. Het AI-bureau stuurt een kopie van het verzoek naar de markttoezichtautoriteit van de lidstaat op het grondgebied waarvan de operator of zijn wettelijke vertegenwoordiger zich bevindt.

4. Om de taken uit te voeren die hem krachtens deze afdeling zijn toegewezen, kan het AI-bureau alle nodige inspecties op afstand of ter plaatse uitvoeren op grond van de bevoegdheden van artikel 14, lid 4, punten d) en e), van Verordening (EU) 2019/1020 en artikel 74, lid 5, van deze verordening. Wanneer het een inspectie uitvoert, stelt het AI-bureau de betrokken aanbieder in kennis van het voorwerp en het doel van het onderzoek, de in artikel 99, lid 5, van deze verordening bedoelde toepasselijke boetes en het recht om het besluit te laten toetsen door het Hof van Justitie van de Europese Unie. Voordat het een inspectie uitvoert, stelt het AI-bureau de markttoezichtautoriteit van de lidstaat op het grondgebied waarvan de operator of zijn wettelijke vertegenwoordiger zich bevindt, daarvan in kennis.

Tijdens een dergelijke inspectie zijn de functionarissen van het AI-bureau bevoegd om:

a) alle lokalen, terreinen of eigendommen van de betrokken operator die zich in de Unie bevinden, te betreden;

b) de boeken, gegevens en ander voor de uitvoering van hun taken relevant materiaal te onderzoeken, ongeacht de informatiedrager;

c) in eender welke vorm kopieën of uittreksels van boeken, gegevens en andere bescheiden te maken of te verkrijgen;

d) alle personen die voorwerp van de inspectie zijn of hun vertegenwoordigers of personeelsleden te verzoeken om mondelinge of schriftelijke toelichting bij factoren of documenten met betrekking tot het onderwerp en het doel van de inspectie, en de antwoorden op te tekenen;

e) lokalen en boeken of bescheiden van de onderneming te verzegelen voor de duur van, en voor zover nodig voor, de inspectie.

Indien het AI-bureau van oordeel is dat een natuurlijk of rechtspersoon zich tegen een inspectie verzet of een inspectie belemmert, verleent de nationale bevoegde autoriteit van de betrokken lidstaat het de nodige bijstand om het in staat te stellen zijn inspectie ter plaatse uit te voeren, zo nodig door een beroep te doen op de politie of een gelijkwaardige handhavingsautoriteit.

Indien voor een inspectie ter plaatse van lokalen, terreinen of eigendommen de toestemming van een rechterlijke instantie overeenkomstig het nationale recht vereist is, verzoekt het AI-bureau om die toestemming. Het AI-bureau kan die toestemming ook bij wijze van voorzorgsmaatregel vragen. Wanneer om een dergelijke toestemming wordt verzocht, gaat de nationale rechterlijke instantie onverwijld na of de voorgenomen dwangmaatregelen niet willekeurig zijn noch buitensporig in verhouding tot het voorwerp van het onderzoek of de inspectie en de documenten die het AI-bureau bij het besluit heeft gevoegd. Bij haar toetsing van de evenredigheid van dwangmaatregelen kan de nationale rechterlijke instantie het AI-bureau om nadere toelichting verzoeken, in het bijzonder over de redenen die het AI-bureau heeft om aan te nemen dat op deze verordening inbreuk is gemaakt, de ernst van de vermoedelijke inbreuk en, in voorkomend geval, de aard van de betrokkenheid van de aan de dwangmaatregelen onderworpen persoon. De nationale rechterlijke instantie mag niet de noodzakelijkheid van het onderzoek of de inspectie toetsen, noch de informatie uit het dossier van het AI-bureau opvragen. Overeenkomstig de Verdragen is de rechtmatigheid van het besluit van het AI-bureau alleen onderworpen aan toetsing door het Hof van Justitie van de Europese Unie.

5. *Op verzoek van het AI-bureau kan de bevoegde markttoezichtautoriteit van een lidstaat op haar eigen grondgebied namens en voor rekening van het AI-bureau onderzoeken, inspecties of andere onderzoeksmaatregelen uitvoeren om vast te stellen of er sprake is van een inbreuk op deze verordening. De functionarissen van de bevoegde autoriteiten van de lidstaten die met het verrichten van dergelijke onderzoeken, inspecties of onderzoeksmaatregelen zijn belast, alsmede de door hen gemachtigde of aangewezen functionarissen, oefenen hun bevoegdheden uit overeenkomstig hun nationale recht.*

6. Naast de in lid 1 van dit artikel bepaalde bevoegdheden kan het AI-bureau bij de uitoefening van zijn in artikel 75, lid 1, bedoelde bevoegdheden:

a) operatoren gelasten toegang te verlenen tot en uitleg te geven over hun AI-systemen;

b) een operator een verplichting opleggen om alle gegevens en documenten te bewaren die nodig worden geacht om de uitvoering en naleving van de verplichtingen uit hoofde van deze verordening te beoordelen.

7. Om het bij te staan bij het monitoren van de doeltreffende uitvoering en naleving van de relevante bepalingen van deze verordening en om het bij de uitoefening van zijn bevoegdheden uit hoofde van artikel 75, lid 1, te voorzien van specifieke deskundigheid of kennis, kan het AI-bureau onafhankelijke externe deskundigen en auditors benoemen, alsook, met instemming van de betrokken autoriteit, deskundigen, onderzoeksteams en auditors van de bevoegde autoriteiten van de lidstaat. Informatie die als gevolg van dergelijke monitoringacties is verkregen, wordt gedeeld met de relevante bevoegde autoriteiten van de lidstaten.

8. De op grond van dit artikel verzamelde informatie wordt uitsluitend gebruikt voor de toepassing van deze verordening.

Artikel 75 ter

Toezeggingen

Indien de betrokken operator tijdens de procedure op grond van artikel 75 bis, lid 2, toezeggingen doet om de naleving van de relevante bepalingen van deze verordening te waarborgen, kan het AI-bureau deze toezeggingen bij besluit bindend maken voor de operator en verklaren dat er geen redenen zijn om verder op te treden. Het AI-bureau kan, op verzoek of op eigen initiatief, de procedure heropenen indien:

a) er zich een materiële wijziging heeft voorgedaan in de feiten waarop het besluit berust;

b) de operator in strijd met zijn toezeggingen handelt; of

c) het besluit berustte op door de betrokken operator verstrekte onvolledige, onjuiste of misleidende informatie.

Indien het AI-bureau van oordeel is dat de toezeggingen die door de betrokken operator zijn gedaan, niet toereikend zijn om de daadwerkelijke naleving van de relevante bepalingen van deze verordening te waarborgen, wijst het die toezeggingen bij het afsluiten van de procedure in een met redenen omkleed besluit af.

Artikel 75 quater

Niet-naleving, boeten en dwangsommen

1. *Indien het AI-bureau vaststelt dat een operator die binnen het toepassingsgebied van artikel 75, lid 1, valt, de desbetreffende bepalingen van deze verordening of de op grond van artikel 75 ter verbindend verklaarde toezeggingen niet naleeft, stelt het een besluit vast waarin die niet-naleving wordt vastgesteld.*

2. *Alvorens een besluit op grond van lid 1 vast te stellen, deelt het AI-bureau zijn voorlopige bevindingen mee aan de betrokken operator. In de voorlopige bevindingen licht het AI-bureau de maatregelen toe die het overweegt te nemen of die de betrokken operator volgens hem moet nemen om doeltreffend gevolg te geven aan de voorlopige bevindingen.*

3. *In het op grond van lid 1 van dit artikel vastgestelde besluit gelast het AI-bureau de betrokken operator in voorkomend geval de nodige maatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat de relevante bepalingen van deze verordening binnen een daarin vermelde redelijke termijn worden nageleefd en om informatie te verstrekken over de maatregelen die die operator voornemens is te nemen om aan het besluit te voldoen. De betrokken operator verstrekt het AI-bureau een beschrijving van de maatregelen die hij heeft genomen om ervoor te zorgen dat het besluit bij de uitvoering van die maatregelen wordt nageleefd. Alvorens om maatregelen te verzoeken, kan het AI-bureau een gestructureerde dialoog aangaan met de operator van het AI-systeem in kwestie. Tijdens deze dialoog kan de operator toezeggingen voorstellen overeenkomstig artikel 75 ter.*

4. Een op grond van lid 1 van dit artikel vastgesteld besluit kan vergezeld gaan van het opleggen van sancties overeenkomstig artikel 99, leden 3 tot en met 7, waarvan de bepalingen van overeenkomstige toepassing zijn op het AI-bureau bij de uitvoering van zijn in artikel 75, lid 1, bedoelde toezichts- en handhavingstaken.

Met name is het volgende onderworpen aan administratieve geldboeten als bedoeld in artikel 99, lid 4:

a) inbreuken op toepasselijke bepalingen van deze verordening, met inbegrip van die welke niet in artikel 99, lid 4, zijn vermeld;

b) niet-naleving van besluiten of maatregelen die zijn vastgesteld op grond van de in artikel 14, lid 4, of artikel 16, lid 3, van Verordening (EU) 2019/1020 genoemde bevoegdheden, alsook van de in artikel 75 bis van deze verordening nader genoemde bevoegdheden;

c) het nalaten een toezegging waaraan krachtens artikel 75 ter bij besluit een bindend karakter is verleend, na te komen.

Voor de verstrekking van onjuiste, onvolledige of misleidende informatie aan het AI-bureau in antwoord op een verzoek, gelden administratieve geldboeten als bedoeld in artikel 99, lid 5.

5. Het AI-bureau kan een besluit vaststellen waarbij dwangsommen worden opgelegd om de operatoren die krachtens artikel 75, lid 1, onder zijn bevoegdheid vallen, te dwingen tot het volgende:

a) mee te werken aan een onderzoek;

b) gevolg te geven aan een verzoek om informatie dat bij een uit hoofde van artikel 75 bis, lid 3, vastgesteld besluit is gelast;

c) zich aan een bij een besluit op grond van artikel 75 bis, lid 4, gelaste inspectie ter plaatse te onderwerpen;

d) correcte of volledige antwoorden of toelichtingen te verstrekken in het kader van een bij een besluit uit hoofde van artikel 75 bis, lid 4, gelaste inspectie;

e) te voldoen aan corrigerende maatregelen die zijn gelast op grond van de in artikel 16 van Verordening (EU) 2019/1020 genoemde bevoegdheid;

f) een toezegging waaraan op grond van artikel 75 ter bij besluit een bindend karakter is verleend, na te komen; of

g) een besluit op grond van lid 1 van dit artikel na te leven.

Die dwangsommen zijn doeltreffend en evenredig en bedragen, in voorkomend geval, niet meer dan 5 % van het gemiddelde dagelijkse inkomen of de gemiddelde wereldwijde jaaromzet in het voorgaande boekjaar per dag, berekend vanaf de in het besluit vastgestelde datum.

6. Het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft volledige rechtsmacht om besluiten van het AI-bureau tot oplegging van een geldboete of dwangsom op grond van dit artikel te toetsen. Het kan de opgelegde geldboete of dwangsom intrekken, verlagen of verhogen.

7. De bedragen die worden geïnd door het opleggen van geldboeten of dwangsommen op grond van dit artikel, dragen bij aan de algemene begroting van de Unie.

8. Voor de door dit artikel aan het AI-bureau verleende bevoegdheden geldt een verjaringstermijn van drie jaar. De verjaringstermijn gaat in op de dag waarop de inbreuk wordt begaan. Bij voortgezette of herhaalde inbreuken gaat de verjaringstermijn echter pas in op de dag waarop de inbreuk is beëindigd.

De bevoegdheid van het AI-bureau om op grond van dit artikel genomen besluiten ten uitvoer te leggen, verjaart na drie jaar. De verjaringstermijn gaat in op de dag waarop het besluit niet meer kan worden aangevochten.

In de in artikel 75 quinquies, lid 3, bedoelde uitvoeringshandeling worden de eerste en de tweede alinea van dit lid gespecificeerd, met inbegrip van de omstandigheden waarin de verjaringstermijnen worden gestuit.

9. Indien het AI-bureau vaststelt dat er geen redenen zijn om een besluit van niet-naleving vast te stellen, sluit het de procedure met een besluit af. Dat besluit is onmiddellijk van toepassing.

Artikel 75 quinquies

Vrijwaringsmaatregelen en verdere specificatie

1. Artikel 18 van Verordening (EU) 2019/1020 is van overeenkomstige toepassing op de operatoren die onder de bevoegdheid van het AI-bureau vallen overeenkomstig artikel 75, lid 1, van deze verordening, onverminderd specifiekere procedurele rechten waarin deze verordening voorziet.

2. *De rechten van de verdediging, en het recht op inzage van het dossier, van operatoren die onder het toepassingsgebied van artikel 75, lid 1, vallen, worden in procedures ten volle geëerbiedigd. Met het oog op de mogelijke vaststelling van besluiten op basis van artikel 75 quater, lid 1, hebben die operatoren recht op inzage van het dossier van het AI-bureau onder de voorwaarden van een onderhandelde openbaarmaking, onder voorbehoud van het rechtmatige belang van de operator of andere betrokken persoon bij de bescherming van hun bedrijfsgeheimen. Bij onenigheid tussen de partijen is het AI-bureau bevoegd om besluiten te nemen tot vaststelling van dergelijke voorwaarden van openbaarmaking. Het recht op inzage van het dossier geldt niet voor vertrouwelijke inlichtingen en interne documenten van het AI-bureau, de AI-board, bevoegde markttoezichtautoriteiten of andere overheidsinstanties van de lidstaten. Het recht op inzage geldt met name niet voor correspondentie tussen het AI-bureau en die autoriteiten. Niets in dit lid belet het AI-bureau om voor het bewijs van een inbreuk noodzakelijke inlichtingen bekend te maken of te gebruiken.*

3. *De Commissie kan uitvoeringshandelingen vaststellen met betrekking tot de praktische regelingen voor inzage van het dossier en de onderhandelde openbaarmaking van informatie als bepaald in lid 2.*

4. *Het AI-bureau maakt de besluiten bekend die het op grond van de artikelen 75 ter en 75 quater neemt. In de bekendmaking worden de namen van de partijen en de hoofdpunten van het besluit, waaronder opgelegde sancties, vermeld. Bij de bekendmaking wordt rekening gehouden met de rechten en het rechtmatige belang van betrokken personen bij de bescherming van hun vertrouwelijke informatie.";*

33) ***aan artikel 76, lid 1, wordt de volgende alinea toegevoegd:***

"Wanneer het testen onder reële omstandigheden is gebaseerd op artikel 60 bis, wordt elke verwijzing naar een markttoezichtautoriteit in dit artikel opgevat als een verwijzing naar de nationale bevoegde autoriteit of de bevoegde autoriteit uit hoofde van de in bijlage I, afdeling B, opgenomen harmonisatiewetgeving van de Unie, en worden verwijzingen naar artikel 60 in voorkomend geval gelezen als verwijzingen naar artikel 60 bis.";

34) artikel 77 wordt als volgt gewijzigd:

a) de titel wordt vervangen door:

"Bevoegdheden van de autoriteiten voor de bescherming van de grondrechten en samenwerking met markttoezichtautoriteiten";

b) lid 1 wordt vervangen door:

"5.1.2.e overheidsinstanties of -organen die de nakoming van verplichtingen krachtens het Unierecht ter bescherming van de grondrechten, waaronder het recht op non-discriminatie, controleren of handhaven, zijn bevoegd om krachtens deze verordening opgestelde of bijgehouden informatie of documentatie in een toegankelijke taal en in een ***machineleesbaar*** formaat ***elektronisch*** op te vragen en in te zien bij de relevante markttoezichtautoriteit wanneer toegang tot die informatie of documentatie nodig is voor het doeltreffend uitoefenen van de bevoegdheden onder hun mandaat binnen de grenzen van hun rechtsgebied. ***Dit artikel doet geen afbreuk aan de competenties, taken, bevoegdheden en onafhankelijkheid van de relevante nationale overheidsinstanties of -organen in het kader van hun mandaten.***";

c) de volgende leden worden ingevoegd:

"1 bis. Onder de in dit artikel gespecificeerde voorwaarden verleent de markttoezichtautoriteit de relevante overheidsinstantie of het relevante overheidsorgaan als bedoeld in lid 1, toegang tot die informatie of documentatie, onder meer door, indien nodig, die informatie of documentatie ***onverwijld*** op te vragen bij de aanbieder of de gebruiksverantwoordelijke.

1 ter. De markttoezichtautoriteiten en de in lid 1 bedoelde overheidsinstanties of -organen werken nauw samen en verlenen elkaar de wederzijdse bijstand die nodig is voor het uitoefenen van de bevoegdheden onder hun mandaat, teneinde te zorgen voor de coherente toepassing van deze verordening en het Unierecht gericht op de bescherming van de grondrechten en het stroomlijnen van de procedures, ***met eerbiediging van hun respectieve competenties, taken, bevoegdheden en onafhankelijkheid***. Dit omvat met name de uitwisseling van informatie waar dit nodig is voor het effectieve toezicht op of de effectieve handhaving van deze verordening en de respectieve andere wetgeving van de Unie.

[redacted] ";

35) in artikel 95 wordt lid 4 vervangen door:

"4. Het AI-bureau en de lidstaten houden rekening met de specifieke belangen en behoeften van [redacted] kmo's, waaronder start-ups, ***en kleine midcapondernemingen*** bij het stimuleren en faciliteren van het opstellen van gedragscodes.";

36) in ***artikel 96 wordt lid 1 als volgt gewijzigd:***

a) ***in de eerste alinea wordt punt a) vervangen door:***

"a) de toepassing van de in de artikelen 8 tot en met 15 en de artikelen 25 en 26 bedoelde vereisten en verplichtingen;";

b) ***aan de eerste alinea wordt het volgende punt toegevoegd:***

"g) de praktische uitvoering van artikel 8, lid 2, artikel 9, lid 10, en artikel 17, lid 3, overeenkomstig het beginsel van complementariteit en evenredigheid, om consistentie te waarborgen, dubbel werk te voorkomen en extra lasten tot een minimum te beperken bij de naleving van de vereisten van deze verordening en de vereisten van de in bijlage I, deel A, vermelde harmonisatiewetgeving van de Unie; deze richtsnoeren worden uiterlijk op 1 augustus 2027 bekendgemaakt.";

c) de tweede alinea wordt vervangen door:

"Bij het uitvaardigen van dergelijke richtsnoeren ***betrekt*** de Commissie ***de AI-board en*** besteedt ***zij*** bijzondere aandacht aan de behoeften van ▌ kmo's en, met inbegrip van start-ups, ***en kleine midcapondernemingen,*** lokale overheidsinstanties en sectoren die het waarschijnlijkst door deze verordening zullen worden beïnvloed.";

37) artikel 97 wordt als volgt gewijzigd:

a) de leden 2 en 3 worden vervangen door:

"2. De in artikel 6, leden 6 en 7, artikel 7, leden 1 en 3, artikel 11, lid 3, artikel 43, leden 5 en 6, artikel 47, lid 5, artikel 51, lid 3, artikel 52, lid 4, en artikel 53, leden 5 en 6, bedoelde bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie toegekend voor een termijn van vijf jaar met ingang van 1 augustus 2024. De in artikel 2, lid 13, en artikel 30, lid 2, bedoelde bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie toegekend voor een termijn van vijf jaar met ingang van … [datum van inwerkingtreding van deze wijzigingsverordening].De Commissie stelt uiterlijk negen maanden voor het einde van de termijn van vijf jaar een verslag op over de bevoegdheidsdelegatie. De bevoegdheidsdelegatie wordt stilzwijgend met termijnen van dezelfde duur verlengd, tenzij het Europees Parlement of de Raad zich uiterlijk drie maanden voor het einde van elke termijn tegen deze verlenging verzet.

3. Het Europees Parlement of de Raad kan de in artikel 2, lid 13, artikel 6, leden 6 en 7, artikel 7, leden 1 en 3, artikel 11, lid 3, artikel 30, lid 2, artikel 43, leden 5 en 6, artikel 47, lid 5, artikel 51, lid 3, artikel 52, lid 4, en artikel 53, leden 5 en 6, bedoelde bevoegdheidsdelegatie te allen tijde intrekken. Het besluit tot intrekking beëindigt de delegatie van de in dat besluit genoemde bevoegdheid. Het wordt van kracht op de dag na die van de bekendmaking ervan in het Publicatieblad van de Europese Unie of op een daarin genoemde latere datum. Het laat de geldigheid van de reeds van kracht zijnde gedelegeerde handelingen onverlet.";

b) lid 6 wordt vervangen door:

"6. Een op grond van artikel 2, lid 13, artikel 6, lid 6 of lid 7, artikel 7, lid 1 of lid 3, artikel 11, lid 3,artikel 30, lid 2, artikel 43, lid 5 of lid 6, artikel 47, lid 5, artikel 51, lid 3, artikel 52, lid 4, of artikel 53, lid 5 of lid 6, vastgestelde gedelegeerde handeling treedt alleen in werking

indien het Europees Parlement noch de Raad daartegen binnen een termijn van drie maanden na de kennisgeving van de handeling aan het Europees Parlement en de Raad bezwaar heeft gemaakt, of indien zowel het Europees Parlement als de Raad voor het verstrijken van die termijn de Commissie hebben meegedeeld dat zij daartegen geen bezwaar zullen maken. Die termijn wordt op initiatief van het Europees Parlement of de Raad met drie maanden verlengd.";

38) artikel 99 wordt als volgt gewijzigd:

a) lid 1 wordt vervangen door:

"5.1.2.e de voorwaarden van deze verordening stellen de lidstaten de voorschriften vast voor sancties en andere handhavingsmaatregelen, die ook ***administratieve boeten,*** waarschuwingen en niet-monetaire maatregelen kunnen omvatten, die van toepassing zijn op ***elke inbreuk*** op deze verordening door operatoren, en nemen zij alle nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat deze naar behoren en doeltreffend worden uitgevoerd, daarbij rekening houdend met de richtsnoeren die de Commissie op grond van artikel 96 heeft uitgevaardigd. De vastgestelde sancties moeten doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn. Bij het opleggen van sancties houden de lidstaten rekening met de belangen van kmo's, met inbegrip van start-ups, ***en kleine midcapondernemingen,*** en met hun economische levensvatbaarheid.";

b) in lid 4 wordt het volgende punt ingevoegd:

"d bis) verplichtingen voor aanbieders en operatoren op grond van artikel 25, leden 2 en 4;";

c) ***het volgende lid wordt ingevoegd:***

"6 bis. In het geval van kleine midcapondernemingen bedraagt elke in de leden 4 en 5 bedoelde geldboete ten hoogste de daarin bedoelde percentages of bedragen, indien deze lager zijn.";

39) artikel 111 wordt als volgt gewijzigd:

a) lid 2 wordt vervangen door:

"2. Onverminderd de toepassing van artikel 5 als bedoeld in artikel 113, derde alinea, punt a), is deze verordening alleen van toepassing op operatoren van AI-systemen met een hoog risico, met uitzondering van de in lid 1 van dit artikel bedoelde systemen, die vóór de in artikel 113 vermelde toepassingsdatum voor hoofdstuk III in de handel zijn gebracht of in gebruik zijn gesteld, indien die systemen vanaf die datum aanzienlijke wijzigingen in hun ontwerp ondergaan. In ieder geval ondernemen de aanbieders en gebruiksverantwoordelijken van AI-systemen met een hoog risico die bedoeld zijn om door overheidsinstanties te worden gebruikt, de nodige stappen om uiterlijk op 2 augustus 2030 aan de eisen en verplichtingen van deze verordening te voldoen.";

b) het volgende lid wordt toegevoegd:

"4. Aanbieders van AI-systemen, met inbegrip van AI-systemen voor algemene doeleinden, die synthetische audio-, beeld-, video- of tekstinhoud genereren en vóór 2 augustus 2026 in de handel zijn gebracht, nemen de nodige stappen om uiterlijk op 2 ***december 2026*** aan artikel 50, lid 2, te voldoen.";

40) in artikel 113 wordt de derde alinea als volgt gewijzigd:

a) punt a) wordt vervangen door:

"a) de hoofdstukken I en II van toepassing met ingang van 2 februari 2025, met uitzondering van artikel 5, lid 1, eerste alinea, punten b bis) en b ter), en artikel 5, leden 1 bis en lid 1 ter, die van toepassing zijn met ingang van 2 december 2026;";

b) punt ***c) wordt vervangen door:***

"c) hoofdstuk III, de afdelingen 1, 2 en 3, ***met uitzondering van artikel 6, lid 5,*** van toepassing met ingang van:

i) 2 december 2027 voor wat betreft AI-systemen die op grond van artikel 6, lid 2, en bijlage III als AI-systemen met een hoog risico zijn aangemerkt, en

ii) 2 augustus 2028 voor wat betreft AI-systemen die op grond van artikel 6, lid 1, en bijlage I als AI-systemen met een hoog risico zijn aangemerkt.";

c) het volgende punt wordt toegevoegd:

"***d)*** de artikelen 102 tot en met 110 van toepassing met ingang van … [de datum van inwerkingtreding van deze wijzigingsrichtlijn].";

41) bijlage I wordt als volgt gewijzigd:

a) in afdeling A wordt punt 1 geschrapt;

b) in afdeling B wordt het volgende punt toegevoegd:

"21. Verordening (EU) 2023/1230 van het Europees Parlement en de Raad van 14 juni 2023 betreffende machines en tot intrekking van Richtlijn 2006/42/EG van het Europees Parlement en de Raad en Richtlijn 73/361/EEG van de Raad (PB L 165 van 29.6.2023, blz. 1).";

42) in bijlage VIII, afdeling B, worden ***de punten 7 en 9*** geschrapt;

43) de volgende bijlage wordt toegevoegd:

"Bijlage XIV

De lijst met codes, categorieën en overeenkomstige soorten AI-systemen ten behoeve van de in artikel 30 bedoelde aanmeldingsprocedure ter omschrijving van de reikwijdte van de aanwijzing van de aangemelde instanties

1. Inleiding

Voor de conformiteitsbeoordeling van AI-systemen met een hoog risico uit hoofde van deze verordening kan de betrokkenheid van conformiteitsbeoordelingsinstanties vereist zijn. Alleen conformiteitsbeoordelingsinstanties die uit hoofde van deze verordening zijn aangewezen, mogen conformiteitsbeoordelingen uitvoeren, en dan alleen voor de activiteiten in verband met de betrokken soorten AI-systemen. De lijst met codes, categorieën en overeenkomstige soorten AI-systemen bepaalt de reikwijdte van de aanwijzing van conformiteitsbeoordelingsinstanties die krachtens artikel 30 zijn aangemeld.

2. Lijst met codes, categorieën en overeenkomstige soorten AI-systemen

a. ***AI-systemen die onder bijlage I, punt 1, vallen***

Code AI-verordening	
AIP 0102	AI-systemen die onder bijlage I, afdeling A, punt 2, vallen.
AIP 0103	AI-systemen die onder bijlage I, afdeling A, punt 3, vallen.
AIP 0104	AI-systemen die onder bijlage I, afdeling A, punt 4, vallen.
AIP 0105	AI-systemen die onder bijlage I, afdeling A, punt 5, vallen.
AIP 0106	
AIP 0107	AI-systemen die onder bijlage I, afdeling A, punt 7, vallen.
AIP 0108	AI-systemen die onder bijlage I, afdeling A, punt 8, vallen.
AIP 0109	AI-systemen die onder bijlage I, afdeling A, punt 9, vallen.
AIP 0110	AI-systemen die onder bijlage I, afdeling A, punt 10, vallen.
AIP 0111	AI-systemen die onder bijlage I, afdeling A, punt 11, vallen.
AIP 0112	AI-systemen die onder bijlage I, afdeling A, punt 12,

b. AI-systemen die onder bijlage III, punt 1, vallen

Code AI-verordening	
AIB 0201	Systemen voor biometrische identificatie op afstand
AIB 0202	AI-systemen voor biometrische categorisering
AIB 0203	AI-systemen voor het herkennen van emoties

3. ***AI-technologiespecifieke codes***

a. ***Symbolische AI- en expertsystemen***

Code AI-verordening	
AIH 0101	AI-systemen op basis van symbolische AI, expert- en op kennis gebaseerde systemen, en AI-systemen op basis van zoekopdrachten en optimalisatie

b. ***Machinaal leren, met uitzondering van generatieve AI en AI-systemen voor algemene doeleinden***

Code AI-verordening	
AIH 0201	AI-systemen voor de verwerking van gestructureerde gegevens
AIH 0202	AI-systemen voor de verwerking van signaal- en audiogegevens
AIH 0203	AI-systemen voor de verwerking van tekstgegevens
AIH 0204	AI-systemen voor de verwerking van beelden en video's
AIH 0205	AI-systemen die van hun omgeving leren, met uitzondering van AI-systemen die onder AIH 0401 vallen

c. ***AI-systemen op basis van AI-modellen voor algemene doeleinden of generatieve AI***

Code AI-verordening	
AIH 0301	Generatieve AI-systemen, met inbegrip van AI-systemen die zijn gebaseerd op AI-modellen voor algemene doeleinden

d. ***Opkomende AI-technologieën***

Code AI-verordening	
AIH 0401	AI-systemen op basis van andere opkomende AI-technologieën die niet onder andere codes vallen, met inbegrip van agentische AI

3. Verzoek om aanwijzing

De conformiteitsbeoordelingsinstanties maken gebruik van de lijsten met codes, categorieën en overeenkomstige soorten AI-systemen in deze bijlage bij het specificeren van de soorten AI-systemen in het in artikel 29 bedoelde verzoek om aanwijzing.".

Artikel 2

Wijzigingen van Verordening (EU) 2018/1139

Verordening (EU) 2018/1139 wordt als volgt gewijzigd:

1) aan artikel 27 wordt het volgende lid toegevoegd:

"3. Onverminderd lid 2 worden bij het vaststellen van uitvoeringshandelingen krachtens lid 1 betreffende artificiële-intelligentiesystemen (AI-systemen) die veiligheidscomponenten zijn in de zin van Verordening (EU) 2024/1689 van het Europees Parlement en de Raad*, de eisen van hoofdstuk III, afdeling 2, van die verordening in aanmerking genomen.

---

* Verordening (EU) 2024/1689 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 tot vaststelling van geharmoniseerde regels betreffende artificiële intelligentie en tot wijziging van de Verordeningen (EG) nr. 300/2008, (EU) nr. 167/2013, (EU) nr. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 en (EU) 2019/2144, en de Richtlijnen 2014/90/EU, (EU) 2016/797 en (EU) 2020/1828 (verordening artificiële intelligentie) (PB L, 2024/1689, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj).";

2) aan artikel 31 wordt het volgende lid toegevoegd:

"3. Onverminderd lid 2 worden bij het vaststellen van uitvoeringshandelingen krachtens lid 1 betreffende AI-systemen die veiligheidscomponenten zijn in de zin van Verordening (EU) 2024/1689, de eisen van hoofdstuk III, afdeling 2, van die verordening in aanmerking genomen.";

3) aan artikel 32 wordt het volgende lid toegevoegd:

"3. Bij het vaststellen van gedelegeerde handelingen krachtens lid 1 betreffende AI-systemen die veiligheidscomponenten zijn in de zin van Verordening (EU) 2024/1689, worden de eisen van hoofdstuk III, afdeling 2, van die verordening in aanmerking genomen.";

4) aan artikel 36 wordt het volgende lid toegevoegd:

"3. Onverminderd lid 2 worden bij het vaststellen van uitvoeringshandelingen krachtens lid 1 betreffende AI-systemen die veiligheidscomponenten zijn in de zin van Verordening (EU) 2024/1689, de eisen van hoofdstuk III, afdeling 2, van die verordening in aanmerking genomen.";

5) aan artikel 39 wordt het volgende lid toegevoegd:

"3. Bij het vaststellen van gedelegeerde handelingen krachtens lid 1 betreffende AI-systemen die veiligheidscomponenten zijn in de zin van Verordening (EU) 2024/1689, worden de eisen van hoofdstuk III, afdeling 2, van die verordening in aanmerking genomen.";

6) aan artikel 50 wordt het volgende lid toegevoegd:

"3. Onverminderd lid 2 worden bij het vaststellen van uitvoeringshandelingen krachtens lid 1 betreffende AI-systemen die veiligheidscomponenten zijn in de zin van Verordening (EU) 2024/1689, de eisen van hoofdstuk III, afdeling 2, van die verordening in aanmerking genomen.";

7) aan artikel 53 wordt het volgende lid toegevoegd:

"3. Onverminderd lid 2 worden bij het vaststellen van uitvoeringshandelingen krachtens lid 1 betreffende AI-systemen die veiligheidscomponenten zijn in de zin van Verordening (EU) 2024/1689, de eisen van hoofdstuk III, afdeling 2, van die verordening in aanmerking genomen.".

Artikel 3

Wijzigingen van Verordening (EU) 2023/1230

Verordening (EU) 2023/1230 wordt als volgt gewijzigd:

1) aan artikel 8 worden de volgende alinea's toegevoegd:

"De Commissie stelt overeenkomstig artikel 47 van deze verordening gedelegeerde handelingen vast om bijlage III bij deze verordening te wijzigen door gezondheids- en veiligheidsvereisten toe te voegen met betrekking tot artificiële-intelligentiesystemen (AI-systemen) die op grond van artikel 6, lid 1, van Verordening (EU) 2024/1689 van het Europees Parlement en de Raad* als AI-systemen met een hoog risico zijn geclassificeerd omdat zij een veiligheidscomponent in een onder deze verordening vallend product zijn, of omdat zij zelf een onder deze verordening vallend product zijn. Bij de vaststelling van die vereisten wordt gewaarborgd dat daarin de desbetreffende vereisten van hoofdstuk III, afdeling 2, en de artikelen 17, 19, 72 en 73 van Verordening (EU) 2024/1689 worden weergegeven.

Bij de vaststelling van de in de derde alinea bedoelde gedelegeerde handelingen houdt de Commissie rekening met de doelstellingen van Verordening (EU) 2024/1689 en waarborgt zij een beschermingsniveau dat strookt met die verordening. Die gedelegeerde handelingen worden uiterlijk op 2 augustus 2028 van toepassing.

---

* Verordening (EU) 2024/1689 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 tot vaststelling van geharmoniseerde regels betreffende artificiële intelligentie en tot wijziging van de Verordeningen (EG) nr. 300/2008, (EU) nr. 167/2013, (EU) nr. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 en (EU) 2019/2144, en de Richtlijnen 2014/90/EU, (EU) 2016/797 en (EU) 2020/1828 (verordening artificiële intelligentie) (PB L, 2024/1689, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj).***';***

2) aan artikel 20 wordt het volgende lid toegevoegd:

"10. Totdat er, op grond van dit artikel, naar geharmoniseerde normen of gemeenschappelijke specificaties wordt verwezen of deze worden vastgesteld met betrekking tot AI-systemen met een hoog risico, worden AI-systemen met een hoog risico die binnen het toepassingsgebied van deze verordening vallen en voldoen aan de desbetreffende geharmoniseerde normen waarnaar wordt verwezen, of gemeenschappelijke specificaties die zijn vastgesteld op grond van respectievelijk artikel 40 en artikel 41 van Verordening (EU) 2024/1689, geacht in overeenstemming te zijn met de essentiële gezondheids- en veiligheidsvereisten van bijlage III bij deze verordening met betrekking tot AI-systemen met een hoog risico.".

3) artikel 47 wordt als volgt gewijzigd:

a) de leden 2 en 3 worden vervangen door:

"2. De in artikel 6, leden 2 en 11, en artikel 7, lid 2, bedoelde bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie toegekend voor een termijn van vijf jaar, met ingang van 19 juli 2023. De in artikel 8, lid 3, bedoelde bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie toegekend voor een termijn van vijf jaar met ingang van ... [datum van inwerkingtreding van deze wijzigingsverordening]. De Commissie stelt uiterlijk negen maanden voor het einde van de termijn van vijf jaar een verslag op over de bevoegdheidsdelegatie. De bevoegdheidsdelegatie wordt stilzwijgend met termijnen van dezelfde duur verlengd, tenzij het Europees Parlement of de Raad zich uiterlijk drie maanden voor het einde van elke termijn tegen deze verlenging verzet.

3. Het Europees Parlement of de Raad kan de in artikel 6, leden 2 en 11, artikel 7, lid 2, en artikel 8, derde alinea, bedoelde bevoegdheidsdelegatie te allen tijde intrekken. Het besluit tot intrekking beëindigt de delegatie van de in dat besluit genoemde bevoegdheid. Het wordt van kracht op de dag na die van de bekendmaking ervan in het Publicatieblad van de Europese Unie of op een daarin genoemde

latere datum. Het laat de geldigheid van de reeds van kracht zijnde gedelegeerde handelingen onverlet.";

b) lid 6 wordt vervangen door:

"6. Een op grond van artikel 6, lid 2, artikel 6, lid 11, artikel 7, lid 2, of artikel 8, lid 3, vastgestelde gedelegeerde handeling treedt alleen in werking indien het Europees Parlement noch de Raad daartegen binnen een termijn van twee maanden na de kennisgeving van de handeling aan het Europees Parlement en de Raad bezwaar heeft gemaakt, of indien zowel het Europees Parlement als de Raad voor het verstrijken van die termijn de Commissie hebben meegedeeld dat zij daartegen geen bezwaar zullen maken. Die termijn wordt op initiatief van het Europees Parlement of de Raad met twee maanden verlengd.".

Artikel 4

Inwerkingtreding en toepassing

Deze verordening treedt in werking op de derde dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te …,

Voor het Europees Parlement	*Voor de Raad*
De voorzitter	*De voorzitter*

Europees Parlement
2024-2029

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2026)0199

Versterking van de positie van landbouwers in de voedseltoeleveringsketen

Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 16 juni 2026 over het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van de Verordeningen (EU) nr. 1308/2013, (EU) 2021/2115 en (EU) 2021/2116 wat betreft de versterking van de positie van landbouwers in de voedseltoeleveringsketen (COM(2024)0577 – C10-0209/2024 – 2024/0319(COD))

(Gewone wetgevingsprocedure: eerste lezing)

Het Europees Parlement,

– gezien het voorstel van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad (COM(2024)0577),

– gezien artikel 294, lid 2, artikel 42, eerste alinea, en artikel 43, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, op grond waarvan het voorstel door de Commissie bij het Parlement is ingediend (C10-0209/2024),

– gezien artikel 294, lid 3, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,

– gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité van 27 maart 2025[1],

– gezien het advies van het Comité van de Regio's van 14 mei 2025[2]

– gezien het overeenkomstig artikel 75, lid 4, van zijn Reglement door de bevoegde commissie goedgekeurde voorlopig akkoord en de door de vertegenwoordiger van de Raad bij brief van 23 maart 2026 gedane toezegging om het standpunt van het Europees Parlement overeenkomstig artikel 294, lid 4, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie goed te keuren,

– gezien artikel 60 van zijn Reglement,

– gezien het verslag van de Commissie landbouw en plattelandsontwikkeling (A10-0161/2025),

1. stelt onderstaand standpunt in eerste lezing vast[3];

---

1 PB C, C/2025/2969, 16.6.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2969/oj
2 PB C, C/2025/3479, 16.7.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3479/oj

2. verzoekt de Commissie om hernieuwde voorlegging aan het Parlement indien zij haar voorstel vervangt, ingrijpend wijzigt of voornemens is het ingrijpend te wijzigen;

3. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad en aan de Commissie, alsook aan de nationale parlementen.

---

[3] Dit standpunt vervangt de amendementen die zijn aangenomen op 8 oktober 2025 (Aangenomen teksten, P10_TA(2025)0214).

P10_TC1-COD(2024)0319

Standpunt van het Europees Parlement in eerste lezing vastgesteld op 16 juni 2026 met het oog op de vaststelling van Verordening (EU) 2026/... van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van de Verordeningen (EU) nr. 1308/2013, (EU) 2021/2115 en (EU) 2021/2116 wat betreft de versterking van de positie van landbouwers in de voedseltoeleveringsketen

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 42, eerste alinea, en artikel 43, lid 2,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Na toezending van het ontwerp van wetgevingshandeling aan de nationale parlementen,

▌

Gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité[1],

Gezien het advies van het Comité van de Regio's[2],

Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure[3],

---

1 PB C, C/2025/2969, 16.6.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2969/oj.
2 PB C, C/2025/3479, 16.7.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3479/oj.
3 Standpunt van het Europees Parlement van 16 juni 2026.

Overwegende hetgeen volgt:

(1) De landbouwsector en in het bijzonder de landbouwers zelf, ***die voedselzekerheid waarborgen,*** staan voor allerlei uitdagingen. De COVID-19-pandemie, ***de toenemende instabiliteit in de wereldhandel, de steeds extremere weersomstandigheden*** en de aanhoudende aanvalsoorlog van Rusland tegen Oekraïne hebben geleid tot een ongekende stijging van energiegerelateerde kosten van landbouwproductiemiddelen en tot een langdurige periode van hoge inflatie, met alle gevolgen van dien voor de kosten van landbouwers en de voedselprijzen. Tegelijkertijd blijven landbouwers inspanningen leveren om ervoor te zorgen dat hun productie milieuvriendelijker wordt. Veel consumenten, die al te maken hebben met hogere kosten van levensonderhoud, kopen en consumeren ook steeds vaker minder dure voedingsmiddelen. ***Door die factoren*** is de manier waarop de toegevoegde waarde over de verschillende schakels van de voedseltoeleveringsketen wordt verdeeld, onevenwichtiger geworden en werken landbouwers, ***met name die met kleine en middelgrote landbouwbedrijven,*** in steeds onzekerdere omstandigheden, wat aanleiding geeft tot protesten en wantrouwen. Het is derhalve passend maatregelen vast te stellen om die uitdagingen aan te pakken teneinde ***de billijkheid en*** het vertrouwen van de actoren in de voedseltoeleveringsketen te herstellen, ***de positie van landbouwers te versterken en hun onderhandelingspositie te verbeteren, onder meer via producentenorganisaties en coöperaties als scheppers van toegevoegde waarde, alsook het inkomen van landbouwers veilig te stellen en het vertrouwen van jongeren in het beroep van landbouwer te vergroten.***

(2) ***Bij het opstellen van handelsnormen voor de aanduiding van de ligging van het landbouwbedrijf en/of de oorsprong moet bijzondere aandacht uitgaan naar de specifieke context van elk product en elke sector. Die aanduidingen moeten worden bepaald in het licht van de noodzaak om beter tegemoet te komen aan de transparantieverwachtingen – onder meer door middel van oorsprongsetikettering in overeenstemming met de regels voor de interne markt –, hun relevantie voor de consument en de structuur van de toeleveringsketen, waarbij ook rekening moet worden gehouden met de praktische gevolgen voor marktdeelnemers en de noodzaak om onnodige complexiteit te voorkomen.***

(3) Diverse marktdeelnemers in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen die actief zijn in de verschillende stadia van de productie, verwerking, afzet, distributie en kleinhandel, hebben regelingen en labels ontwikkeld voor de bevordering van handelsmodaliteiten die zorgen voor een eerlijk aandeel van landbouwers in de toegevoegde waarde en voor de vorming en instandhouding van korte toeleveringsketens. Het vaststellen van minimumvoorschriften voor het gebruik van facultatieve vermeldingen voor die handelsmodaliteiten is noodzakelijk om de transparantie en de betrouwbaarheid van het gebruik van die vermeldingen in de voedseltoeleveringsketen te vergroten, ter aanvulling op bestaande voedseletiketteringsvoorschriften, met name die van Verordening (EU) nr. 1169/2011 van het Europees Parlement en de Raad[4].

---

[4] Verordening (EU) nr. 1169/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2011 betreffende de verstrekking van voedselinformatie aan consumenten, tot wijziging van Verordeningen (EG) nr. 1924/2006 en (EG) nr. 1925/2006 van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Richtlijn 87/250/EEG van de Commissie, Richtlijn 90/496/EEG van de Raad, Richtlijn 1999/10/EG van de Commissie, Richtlijn 2000/13/EG van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 2002/67/EG en 2008/5/EG van de Commissie, en Verordening (EG) nr. 608/2004 van de Commissie (PB L 304 van 22.11.2011, blz. 18, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1169/oj).

(4) Met het oog op meer vertrouwen en billijkheid in de verschillende schakels van de voedseltoeleveringsketen mogen de vermeldingen "eerlijk" ***en*** "billijk" ***en*** vermeldingen ***die hetzelfde inhouden***, alleen worden gebruikt voor handelsmodaliteiten die zorgen voor stabiliteit en transparantie in de handelsbetrekkingen tussen landbouwers en kopers en voor een prijsstelling die door de deelnemende landbouwers billijk ***en lonend*** wordt geacht, en die de duurzameontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties ondersteunen en daartoe bijdragen, mede op een wijze die in overeenstemming is met bijlage I bij Richtlijn (EU) 2024/1760 van het Europees Parlement en de Raad[5].

(5) De vermelding "korte keten" mag alleen worden gebruikt voor handelsmodaliteiten waarbij er tussen landbouwers en consumenten een rechtstreekse band bestaat die een rechtstreekse uitwisseling van informatie over het productieproces en het product mogelijk maakt, onder meer door middel van communicatie op afstand en/of via een tussenpersoon ***in de*** toeleverings***keten, en waarbij consumenten gemakkelijk kunnen nagaan op welke bedrijven van de deelnemende landbouwers de grondstof werd geproduceerd***. Daarnaast kan die vermelding ook worden gebruikt wanneer er een nauwe band bestaat tussen landbouwers en consumenten in geografische nabijheid van elkaar, ook in een grensoverschrijdende context. ***Onder geografische nabijheid moet onder meer worden verstaan een korte afstand of reistijd, rekening houdend met de specifieke geografische en demografische kenmerken van de lidstaten.*** Dat gebruik van de vermelding "korte keten" zal consumenten stimuleren om prijzen te betalen waarmee landbouwers een eerlijke vergoeding krijgen voor hun product, zal plattelandsgebieden versterken, zal bijdragen tot de ontwikkeling ***en revitalisering*** van die plattelandsgebieden en zal de transparantie over de oorsprong van producten en de productiemethoden verbeteren. ***De vermelding moet van toepassing zijn op producten die op de interne markt worden geproduceerd of in de handel worden gebracht.***

---

5 Richtlijn (EU) 2024/1760 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 inzake passende zorgvuldigheid in het bedrijfsleven op het gebied van duurzaamheid en tot wijziging van Richtlijn (EU) 2019/1937 en Verordening (EU) 2023/2859 (PB L, 2024/1760, 5.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj).

(6) Om beter rekening te houden met de marktomstandigheden, de veranderende verwachtingen van de consument en de vooruitgang op het gebied van zowel de handelsnormen als de toepasselijke internationale normen, ***moet overeenkomstig artikel 290 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU)*** aan de Commissie ***de bevoegdheid worden overgedragen wat betreft de wijziging van Verordening (EU) nr. 1308/2013 van het Europees Parlement en de Raad[6] door aanvullende facultatieve vermeldingen toe te voegen die hetzelfde inhouden als de vermelding "eerlijk" of de vermelding "billijk", en door voorwaarden*** te specificeren voor het gebruik van de facultatieve vermeldingen voor handelsmodaliteiten die betrekking hebben op een eerlijk aandeel van landbouwers in de toegevoegde waarde en op de vorming en instandhouding van korte toeleveringsketens***, rekening houdend met desbetreffende internationale normen en bijbehorende kwaliteitsregelingen. Het is van bijzonder belang dat de Commissie bij haar voorbereidende werkzaamheden tot passende raadplegingen overgaat, onder meer op deskundigenniveau, en dat*** die ***raadplegingen gebeuren*** in overeenstemming met ***de beginselen die zijn vastgelegd in het Interinstitutioneel Akkoord van 13 april 2016 over beter wetgeven[7]. Met name om te zorgen voor gelijke deelname aan de voorbereiding van gedelegeerde handelingen ontvangen*** het Europees Parlement en de Raad ***alle documenten op hetzelfde tijdstip als de deskundigen van de lidstaten, en hebben hun deskundigen systematisch toegang tot de vergaderingen van de deskundigengroepen van de Commissie die zich bezighouden met de voorbereiding van de gedelegeerde handelingen***.

---

6 Verordening (EU) nr. 1308/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 tot vaststelling van een gemeenschappelijke ordening van de markten voor landbouwproducten en tot intrekking van de Verordeningen (EEG) nr. 922/72, (EEG) nr. 234/79, (EG) nr. 1037/2001 en (EG) nr. 1234/2007 van de Raad (PB L 347 van 20.12.2013, blz. 671, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1308/oj).

7 PB L 123 van 12.5.2016, blz. 1, http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2016/512/oj.

(7) Hoewel de lidstaten nationaal recht met aanvullende eisen voor het gebruik van facultatieve vermeldingen voor handelsmodaliteiten kunnen handhaven of invoeren, mag dat recht het gebruik van die vermeldingen voor producten die in een andere lidstaat legaal zijn geproduceerd of legaal in de handel zijn gebracht, niet belemmeren, beperken of blokkeren.

(8) Het gebruik van schriftelijke contracten speelt een cruciale rol bij de verantwoordingsplicht van marktdeelnemers, vergroot het bewustzijn over het belang van marktsignalen, helpt het aanbod aan de vraag aan te passen, verbetert de prijstransmissie binnen de toeleveringsketen, vergroot de transparantie en voorkomt en pakt oneerlijke handelspraktijken aan. Het toepassingsgebied van de voorschriften voor contractuele betrekkingen in de sector melk en zuivelproducten moet daarom worden uitgebreid tot andere producten dan rauwe melk, waarbij moet worden gezorgd voor afstemming op de voorschriften voor contractuele betrekkingen die voor andere landbouwsectoren gelden. ***Deze verordening moet de lidstaten echter de mogelijkheid bieden om, na raadpleging van de relevante vertegenwoordigers van landbouwers of na raadpleging van de relevante brancheorganisaties, marktdeelnemers vrij te stellen van de verplichting om indicatoren, indexcijfers of methoden voor de berekening van de definitieve prijs of een herzieningsclausule in hun schriftelijke contracten op te nemen, op voorwaarde dat de effecten van voorspelbaarheid, transparantie en prijstransmissie met andere middelen kunnen worden bereikt of de verplichting om die elementen op te nemen, om andere gegronde redenen niet passend of niet evenredig zou zijn.***

(9) ***Om rekening te houden met de marktontwikkelingen en tegelijkertijd een daadwerkelijke mededinging op de zuivelmarkt te handhaven, is het passend de kwantitatieve beperkingen te verhogen van het volume rauwe melk waarvoor erkende producentenorganisaties collectieve contractuele onderhandelingen kunnen voeren uitgedrukt als percentage van de totale productie in de Unie en van de totale in een lidstaat geproduceerde en geleverde volumes.***

(10) Om de lidstaten meer flexibiliteit te bieden en de erkenningsprocedure voor producentenorganisaties te vereenvoudigen, met lagere transactiekosten en een grotere efficiëntie als gevolg, moeten de toepasselijke voorschriften producentenorganisaties de mogelijkheid bieden om te worden erkend op basis van één enkel erkenningsverzoek voor meerdere sectoren ***of*** producten – ***in plaats van het huidige vereiste dat één enkel erkenningsverzoek betrekking moet hebben op één specifieke sector – op voorwaarde dat de producentenorganisatie voldoet aan de voorwaarden voor elke specifieke sector waarvoor zij om erkenning vraagt.*** ▌ Bovendien ***kunnen*** producenten van biologische producten ***gebruikmaken van de bestaande*** mogelijkheid van oprichting en erkenning van producentenorganisaties ***om hun samenwerking te verbeteren***. In de criteria voor de erkenning van producentenorganisaties en hun statuten moet ook worden bepaald dat producentenorganisaties moeten worden opgericht op initiatief van landbouwers ***die landbouwproducten van de bodem – ongeacht of bij de productiemethoden wordt gebruikgemaakt van grond of andere groeimedia, bijvoorbeeld in kassen – of van de veehouderij produceren,*** en dat de producentenorganisaties moeten worden gecontroleerd overeenkomstig voorschriften op grond waarvan ***die*** aangesloten landbouwers op democratische wijze toezicht kunnen uitoefenen op de organisatie en haar besluiten. ***De lidstaten moeten ook kunnen besluiten dat een dergelijk democratisch toezicht niet alleen rechtstreeks door de landbouwers kan worden uitgevoerd, maar ook door hun verenigingen, met inbegrip van verenigingen in de vorm van een coöperatie, op voorwaarde dat die verenigingen onder controle van landbouwers staan.*** Daarbij mogen andere producenten die geen landbouwer zijn ***die landbouwproducten van de bodem of van de veehouderij produceren, zoals eerste verwerkers of*** niet-producenten, niet worden uitgesloten van lidmaatschap van een producentenorganisatie.

(11) Om verdere duurzame ontwikkeling te bevorderen – een kernbeginsel van de Verdragen en een prioritaire doelstelling in het beleid van de Unie – en ervoor te zorgen dat er in de hele toeleveringsketen sprake is van transparantie, stabiliteit en billijkheid in de handelsbetrekkingen tussen landbouwers en kopers, moeten de lidstaten producentenorganisaties kunnen erkennen die specifieke doelen nastreven door facultatieve vermeldingen voor handelsmodaliteiten te gebruiken, zoals "eerlijk" of "billijk", of vermeldingen ***die hetzelfde inhouden***, alsook de vermelding "korte keten".

(12) Om landbouwers een redelijke levensstandaard te verzekeren, hun onderhandelingspositie ten opzichte van verwerkers en andere actoren in de toeleveringsketen te versterken en te zorgen voor een eerlijkere verdeling van de toegevoegde waarde over de verschillende schakels van de toeleveringsketen, moet de mogelijkheid om namens hun leden over contractvoorwaarden te onderhandelen voor een deel van of de volledige productie van de leden, worden uitgebreid tot niet-erkende producentenorganisaties, met inbegrip van coöperaties ***of andere gelijkwaardige rechtsvormen die door het nationaal recht zijn erkend, op voorwaarde dat zij voldoen aan de op het niveau van de Unie vastgelegde erkenningscriteria en zich bezighouden met de in Verordening (EU) nr. 1308/2013 vermelde activiteiten, met inbegrip van het concentreren van het aanbod en het in de handel brengen van de producten van hun leden***. Om te waarborgen dat leden van erkende en van niet-erkende producentenorganisaties gelijk worden behandeld, moet die mogelijkheid aan passende beperkingen worden onderworpen. Met name ***mag die mogelijkheid slechts worden uitgebreid tot niet-erkende producentenorganisaties die een erkenningsverzoek bij een lidstaat hebben ingediend, binnen vier maanden na de indiending van dat erkenningsverzoek, of, indien binnen die periode geen besluit is genomen door die lidstaat, binnen vijf jaar na de datum van indiening*** van dat erkenningsverzoek***, tenzij de lidstaat in de tussentijd de erkenning weigert***.

(13) Om de onderhandelingspositie van erkende producentenorganisaties te versterken en een duurzame ontwikkeling van de landbouwproductie te waarborgen, moet het erkende unies van producentenorganisaties worden toegestaan om namens hun leden te onderhandelen over contractvoorwaarden, waaronder de prijs, voor de producten die door sommige of alle leden worden geproduceerd, zelfs indien zij zelf geen ***daadwerkelijke economische activiteit uitoefenen, op voorwaarde dat hun leden wel een daadwerkelijke economische activiteit uitoefenen***. Die mogelijkheid moet worden toegestaan op voorwaarde dat de organisaties die aangesloten zijn bij die unies, niet ook aangesloten zijn bij een andere unie van producentenorganisaties en dat het volume van ***het product*** waarop de activiteiten van die unies betrekking hebben, niet meer dan ***36 %*** van de totale nationale productie van ***dat product in de betrokken*** lidstaat bedraagt. Met het oog op de instandhouding van daadwerkelijke mededinging op de markt mag het erkende unies van producentenorganisaties bovendien niet worden toegestaan om over contractvoorwaarden te onderhandelen indien bij die unies ook niet-erkende producentenorganisaties zijn aangesloten.

(14) ***Volgens de statuten van producentenorganisaties mogen hun leden voor elk specifiek product slechts lid zijn van één producentenorganisatie teneinde stabiliteit voor de producentenorganisatie te creëren, opportunistisch gedrag van leden te voorkomen door het beperken van hun mogelijkheden om hun hoeveelheden vrijelijk bij verschillende producentenorganisaties onder te brengen, en de vertegenwoordiging van hun leden coherent te houden. Tegelijkertijd moet het voor een producent mogelijk zijn om lid te zijn van verscheidene producentenorganisaties indien het betrokken product een ander product van het bedrijf is. Daarom is het passend te verduidelijken dat meerdere lidmaatschappen mogelijk zijn in naar behoren gemotiveerde gevallen, op voorwaarde dat de producten voldoende van elkaar verschillen, onder meer wat betreft hun specifieke kenmerken of verschillen in het beoogde eindgebruik.***

(15) Om te voorkomen dat kopers de onderhandelingspositie van producentenorganisaties ondermijnen, moeten voor de contacten tussen kopers en leden van die producenten-organisaties passende waarborgen worden vastgesteld. Hoewel kopers contact mogen opnemen met leden van producentenorganisaties, mag het opnemen van contact met die leden de doelstellingen van die producentenorganisatie of de concentratie van het aanbod en het in de handel brengen van producten niet ondermijnen, ***met name indien dergelijke rechtstreekse contacten*** met leden van producentenorganisaties ***worden gebruikt om de gezamenlijke strategie van producentenorganisaties te omzeilen***.

(16) ***Om de positie van melkveehouders te verstevigen, met name door hun producentenorganisaties te versterken, is het passend de voorschriften voor de statuten van producentenorganisaties op elkaar af te stemmen en de toepassing van die voorschriften uit te breiden tot producentenorganisaties in de zuivelsector en zo de democratische werking en de transparantie te verbeteren.***

(17) Brancheorganisaties spelen een belangrijke rol bij het faciliteren van de dialoog tussen actoren in de toeleveringsketen en bij het bevorderen van beste praktijken, markttransparantie, stabiliteit en billijkheid in de handelsbetrekkingen tussen landbouwers en kopers in de hele toeleveringsketen. Daarom is het passend het bevorderen van initiatieven op het gebied van facultatieve vermeldingen voor handelsvoorwaarden zoals "eerlijk" of "billijk", of vermeldingen ***die hetzelfde inhouden***, alsook de vermelding "korte keten", op te nemen in de lijst van doelen die een erkende brancheorganisatie kan nastreven.

(18) Bepaalde lidstaten eisen dat voor alle leveringen van landbouwproducten op hun grondgebied een schriftelijk contract tussen de relevante partijen moet worden gesloten. Wanneer een lidstaat niet van die mogelijkheid gebruikmaakt, kunnen landbouwers, producentenorganisaties of unies van producentenorganisaties om een schriftelijk contract vragen. Vanwege hun zwakkere onderhandelingspositie en de vrees voor commerciële vergeldingsacties van kopers kan het voor landbouwers en verenigingen van landbouwers echter moeilijk zijn om een dergelijk verzoek te doen. Om het vertrouwen, de transparantie en de efficiëntie in de toeleveringsketen te vergroten, ***moeten*** landbouwers ***die helemaal aan het begin van de landbouw- en voedselvoorzieningsketen staan en hun verenigingen*** en producentenorganisaties en unies van producentenorganisaties ***kunnen*** genieten van schriftelijke contracten. ***Daarom moet een schriftelijk contract vereist zijn wanneer*** landbouwproducten ***worden geleverd door landbouwers die producten van de bodem – ongeacht of bij de productiemethoden wordt gebruikgemaakt van grond of andere groeimedia, bijvoorbeeld in kassen – of producten van de veehouderij op hun bedrijf hebben geproduceerd, en wanneer zij die primaire landbouwproducten verwerken. Ook voor leveringen van dergelijke producten door verenigingen van landbouwers, producentenorganisaties of unies*** ▌ van producentenorganisaties ***die die producten voor landbouwers verwerken of afzetten, moet*** een schriftelijk contract worden gesloten.

(19) Om beter rekening te houden met de marktsignalen en om de prijstransmissie te verbeteren, moeten de lidstaten kunnen eisen dat ***ook*** voor de levering van landbouwproducten, met inbegrip van leveringen ***door of aan*** andere ***marktdeelnemers in de voedsel***toeleverings***keten,*** een schriftelijk contract moet worden gesloten en dat kopers voor de levering van landbouwproducten een schriftelijk voorstel voor een contract moeten doen. ▌

(20) ***Met het oog op eenvoud en ter verlaging van de transactiekosten moet deze verordening voorzien in bepaalde afwijkingen van het verplichte gebruik van een schriftelijk contract of een schriftelijk voorstel voor een contract, en moet de lidstaten de mogelijkheid worden geboden om bepaalde leveringen vrij te stellen van het verplichte gebruik van een schriftelijk contract of een schriftelijk voorstel voor een contract. Landbouwers en verenigingen van landbouwers moeten echter het recht behouden om om een schriftelijk contract of een schriftelijk voorstel voor een contract te verzoeken indien een dergelijke verplichting niet bestaat. Om de rol van producentenorganisaties en coöperaties bij het bevorderen van collectieve benaderingen en het maximaliseren van de toegevoegde waarde voor hun leden te behouden en zo de positie van landbouwers in de toeleveringsketen te versterken, mag geen schriftelijk contract worden vereist voor leveringen door leden aan hun producentenorganisatie of coöperatie, op voorwaarde dat de statuten van de betrokken producentenorganisatie of coöperatie voorzien in transparante en voorspelbare voorschriften inzake prijstransmissie, rekening houdend met de gevolgen voor de vergoeding van landbouwers.***

(21) ***Om de lidstaten de mogelijkheid te bieden rekening te houden met nationale of regionale praktijken, moet deze verordening de lidstaten de mogelijkheid bieden om producten die onderhevig zijn aan seizoensgebonden schommelingen van vraag of aanbod of aan bederf, en producten waarvoor specifieke traditionele of gebruikelijke verkooppraktijken gelden, vrij te stellen van het verplichte gebruik van een schriftelijk contract of een schriftelijk voorstel voor een contract. Daarnaast moet het de lidstaten worden toegestaan om, na raadpleging van de relevante vertegenwoordigers van landbouwers of na raadpleging van de relevante brancheorganisaties, bepaalde andere producten dan melk en zuivelproducten vrij te stellen van de verplichting om een schriftelijk contract aan te gaan, op voorwaarde dat de effecten van voorspelbaarheid, transparantie en prijstransmissie voor de betrokken producten met andere middelen worden bereikt of de verplichting om een schriftelijk contract of een schriftelijk voorstel voor een contract aan te gaan om andere gegronde redenen niet passend of niet evenredig zou zijn voor die producten. Die mogelijkheid om bepaalde producten vrij te stellen van de verplichting om een schriftelijk contract aan te gaan, moet ook de mogelijkheid omvatten om bepaalde producten vrij te stellen van bepaalde verplichte onderdelen voor die schriftelijke contracten. Om de landbouwers te beschermen moeten de gevallen waarin die vrijstellingen kunnen worden verleend, duidelijk worden gespecificeerd.***

(22) Het verplichte gebruik van een schriftelijk contract voor de levering van landbouwproducten en de basisvoorwaarden voor het gebruik ervan moeten op het niveau van de Unie worden vastgelegd, waarbij moet worden gewaarborgd dat het recht van de partijen om over alle onderdelen van hun contract te onderhandelen, niet verder wordt beperkt dan strikt noodzakelijk is. ***Niettemin mag het de lidstaten niet worden belet maatregelen vast te stellen ter bestrijding van oneerlijke handelspraktijken in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen die negatieve gevolgen hebben voor de levensstandaard van de landbouwbevolking, op voorwaarde dat die maatregelen passend en evenredig zijn om de verwezenlijking van het nagestreefde doel te waarborgen en verenigbaar zijn met Richtlijn (EU) 2019/633 van het Europees Parlement en de Raad[8], met inbegrip van artikel 9 daarvan.***

(23) De lidstaten moeten ***ervoor zorgen dat*** bemiddelings- ***of vergelijkbare*** mechanismen ***ter beschikking van*** de partijen worden gesteld om hen aan te moedigen een geschil over de sluiting of herziening van een schriftelijk contract minnelijk te schikken. ***Die mechanismen kunnen bestaande mechanismen omvatten of nieuwe mechanismen die daartoe worden ingesteld. Die mechanismen kunnen onder meer organisaties die landbouwers vertegenwoordigen, brancheorganisaties, geaccrediteerde particuliere bemiddelingsdiensten of andere onafhankelijke organen voor geschillenbeslechting omvatten. Die mechanismen moeten onpartijdig zijn en het gebruik ervan moet vrijwillig zijn voor de contractsluitende partijen***. De lidstaten moeten de Commissie informeren over de ▌mechanismen die op hun grondgebied ***aanwezig*** zijn ▌.

---

8 Richtlijn (EU) 2019/633 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 inzake oneerlijke handelspraktijken in de relaties tussen ondernemingen in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen (PB L 111 van 25.4.2019, blz. 59, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/633/oj).

(24) Met het oog op de goede werking van de prijstransmissiemechanismen moeten, indien de voor de levering van landbouwproducten verschuldigde definitieve prijs wordt berekend aan de hand van een combinatie van verschillende in het contract vermelde factoren, tot die factoren onder meer objectieve indicatoren, indexcijfers of berekeningsmethoden behoren die voor de partijen gemakkelijk te begrijpen zijn. Om te voorkomen dat landbouwers worden gedwongen systematisch onder hun productiekosten te verkopen, moeten de indicatoren, indexcijfers en methoden voor de berekening van de definitieve prijs veranderingen in de marktomstandigheden en ***veranderingen in relevante elementen van*** de productiekosten van de geleverde landbouwproducten ***die van invloed zijn op de vergoeding van landbouwers***, weerspiegelen.

(25) Gezien de kwetsbare onderhandelingspositie van landbouwers en hun organisaties, gezien recente gevallen van beduidende volatiliteit van de kosten van landbouwproductiemiddelen en de marktprijzen en gezien de noodzaak van een efficiëntere prijstransmissie binnen de toeleveringsketen moeten contracten ***in de zuivelsector*** met een looptijd van meer dan zes maanden, ***en in de andere landbouwsectoren met een looptijd van meer dan twaalf maanden,*** een herzieningsclausule bevatten die landbouwers ***of*** hun organisatie kunnen inroepen, ***bijvoorbeeld in het geval van onvoorziene omstandigheden, zoals extreme weersomstandigheden, uitbraken van dierziekten, geopolitieke spanningen of om het even welke andere redenen***. Een dergelijke clausule moet landbouwers in staat stellen om [redacted] te allen tijde ***na de eerste zes of twaalf maanden, naargelang het geval,*** om een herziening van de onderdelen van het contract te verzoeken en het contract te beëindigen indien geen overeenstemming [redacted] kan worden bereikt. Dat mag geen afbreuk doen aan het recht van de partijen om te onderhandelen over andere mogelijkheden tot herziening van het contract.

(26) Om de contractuele transparantie te vergroten en bij te dragen tot eerlijkere handelspraktijken, moeten de lidstaten kunnen eisen dat schriftelijke contracten voor de levering van landbouwproducten worden geregistreerd.

(27) Bepaalde verticale en horizontale samenwerkingsinitiatieven op het gebied van landbouwproducten en voedingsmiddelen die de toepassing van striktere eisen dan de verplichte eisen tot doel hebben, kunnen passen in de doelstelling van het gemeenschappelijk landbouwbeleid om de landbouwbevolking een redelijke levensstandaard te verzekeren, en in de doelstelling om de duurzame ontwikkeling van de Unie te waarborgen. Daarom mogen dergelijke initiatieven in specifieke gevallen buiten het toepassingsgebied van artikel 101, lid 1, VWEU vallen.

(28) In perioden van ernstige marktverstoring kunnen bepaalde categorieën van collectieve acties van particuliere marktdeelnemers de betrokken sectoren helpen stabiliseren. ***Dergelijke collectieve acties*** van particuliere marktdeelnemers ***kunnen bijvoorbeeld bestaan uit het uit de handel nemen of gratis verdelen van hun producten, onder meer door ze aan liefdadigheidsorganisaties te geven***. Voor die acties moet de Commissie middelen van de Unie uit de landbouwreserve ter beschikking kunnen stellen, zodat particuliere marktdeelnemers over de nodige middelen beschikken om die acties uit te voeren. De lidstaten moeten ook ***onverwijld*** aanvullende nationale middelen kunnen toewijzen.

(29) ***In haar mededeling van 19 februari 2025 getiteld "Een visie voor landbouw en voedsel" herinnert de Commissie eraan dat vee een essentieel onderdeel is van de landbouwsector, het concurrentievermogen en de cohesie van de Unie. Duurzame veeteeltsystemen zijn cruciaal voor de economie van de Unie, voor de levensvatbaarheid van plattelandsgebieden en voor het behoud van het milieu en rurale landschappen. De veeteeltsector in de Unie is bijzonder kwetsbaar voor diverse schokken en wereldwijde concurrentie, en moet voldoen aan hoge productienormen die niet altijd door de markt worden beloond. In dat verband is het noodzakelijk om, in het belang van zowel de producenten als de consumenten in de Unie, de natuurlijke samenstelling van vlees en vleesproducten te erkennen. Met vlees geassocieerde termen hebben vaak een culturele en historische betekenis. Daarom is het passend om met vlees geassocieerde termen te beschermen om de transparantie op de interne markt met betrekking tot de samenstelling van levensmiddelen en de voedingswaarde ervan te vergroten, en om ervoor te zorgen dat consumenten weloverwogen keuzes kunnen maken. Die duidelijkheid is met name belangrijk voor consumenten die op zoek zijn naar een specifieke voedingswaarde die traditioneel in verband wordt gebracht met vleesproducten. Daarom moeten voor de toepassing van en binnen het toepassingsgebied van Verordening (EU) nr. 1308/2013 onder "vlees" de eetbare delen van dieren worden verstaan.***

(30) ***Voorts moeten met betrekking tot in bijlage I bij het VWEU vermelde landbouwproducten en niet in die bijlage vermelde voedingsmiddelen bepaalde termen worden voorbehouden voor van vlees verkregen producten, onverminderd bij de productie gebruikte technologische processen die niet tot doel hebben vlees of een bestanddeel daarvan geheel of gedeeltelijk te vervangen, of voor producten met een naam waarin die termen worden gebruikt in combinatie met een of meer woorden om de diersoort aan te duiden waarvan een landbouwproduct afkomstig is, en onverminderd het gebruik van die termen voor visserij- en aquacultuurproducten zoals omschreven in wetgevingshandelingen van de Unie inzake de gemeenschappelijke marktordening voor visserij- en aquacultuurproducten. Om rekening te houden met het feit dat de precieze aard van bepaalde producten die niet van vlees zijn verkregen, duidelijk is vanwege een langdurig gebruik en bij de consument niet tot verwarring leidt, moet aan artikel 78, lid 3, van Verordening (EU) nr. 1308/2013 de bevoegdheid voor de Commissie worden toegevoegd om een lijst van namen op te stellen die alleen of in combinatie met andere woorden mogen worden gebruikt en waarbij rekening wordt gehouden met de wijze waarop de termen in verschillende talen worden gebruikt.***

(31) Met het oog op meer contractuele duidelijkheid voor suikerbietentelers en om voor een geharmoniseerd contractueel kader te zorgen, moeten de aankoopvoorwaarden in contracten voor de levering van suikerbieten worden afgestemd op de voorwaarden voor het gebruik van schriftelijke contracten in andere landbouwsectoren, rekening houdend met de bijzondere kenmerken van de suikerbietensector.

(32) Verordening (EU) nr. 1308/2013 moet daarom dienovereenkomstig worden gewijzigd.

(33) Om de positie van landbouwers in de voedseltoeleveringsketen te versterken, moeten bepaalde bepalingen van Verordening (EU) 2021/2115 van het Europees Parlement en de Raad[9] worden gewijzigd wat betreft de interventietypen die in bepaalde sectoren bestaan. Die wijzigingen hebben als doel landbouwers te stimuleren lid te worden of te blijven van producentenorganisaties of unies van producentenorganisaties die uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1308/2013 zijn erkend, zulks gezien de positieve rol die producentenorganisaties en unies van producentenorganisaties spelen bij het versterken van de onderhandelingspositie van producenten. Om producentenorganisaties via de strategische plannen die de lidstaten in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid opstellen (strategische GLB-plannen), efficiënter en gerichter te kunnen ondersteunen, moet bovendien worden voorzien in de mogelijkheid om de financiële bijstand van de Unie aan operationele programma's in bepaalde sectoren te verhogen.

---

9 Verordening (EU) 2021/2115 van het Europees Parlement en de Raad van 2 december 2021 tot vaststelling van voorschriften inzake steun voor de strategische plannen die de lidstaten in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid opstellen (strategische GLB-plannen) en die uit het Europees Landbouwgarantiefonds (ELGF) en het Europees Landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling (Elfpo) worden gefinancierd, en tot intrekking van Verordeningen (EU) nr. 1305/2013 en (EU) nr. 1307/2013 (PB L 435 van 6.12.2021, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2115/oj).

(34) In bepaalde lidstaten ligt de productiewaarde van groenten en fruit die door producentenorganisaties worden afgezet, vergeleken met de totale waarde van de geproduceerde groenten en fruit, nog ver onder het gemiddelde van de Unie. Eén van de financiële prikkels die nu al beschikbaar is, is de uit hoofde van artikel 53 van Verordening (EU) 2021/2115 aan de lidstaten geboden mogelijkheid om nationale financiële bijstand te verlenen aan producentenorganisaties in bepaalde regio's waar de organisatiegraad van de producenten aanzienlijk onder het gemiddelde van de Unie ligt. Met het oog op de versterking van het concurrentievermogen, de versterking van de positie van de landbouwers in de waardeketen en de oprichting van nieuwe producentenorganisaties moet een financiële prikkel worden gegeven in de vorm van een verhoging met 10 % van de financiële bijstand van de Unie aan producentenorganisaties in lidstaten waar de organisatiegraad van de producenten minder dan 10 % bedraagt in drie opeenvolgende jaren voorafgaand aan de uitvoering van het betrokken operationele programma.

(35) Om generatievernieuwing in de landbouwsector te bevorderen en nieuwe producenten aan te moedigen zich aan te sluiten bij producentenorganisaties in de sector groenten en fruit en in de andere in artikel 42, punt f), van Verordening (EU) 2021/2115 bedoelde sectoren, moet een prikkel worden gegeven aan jonge landbouwers en nieuwe landbouwers die zich aansluiten bij een uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1308/2013 erkende producentenorganisatie. Met name moet het mogelijk zijn de financiële bijstand van de Unie voor uitgaven aan investeringen die worden gedaan op het bedrijf van jonge landbouwers of nieuwe landbouwers die zich voor het eerst bij een erkende producentenorganisatie aansluiten, met ***twintig procentpunten*** te verhogen.

(36) Omdat er zich de afgelopen jaren herhaaldelijk ongunstige weersomstandigheden, natuurrampen, plantenziekten en plagen hebben voorgedaan, is het voor producentenorganisaties en unies van producentenorganisaties nuttig gebleken om financiële middelen, met inbegrip van financiële bijstand van de Unie in het kader van het actiefonds, te kunnen herbestemmen voor interventies die nodig zijn om de gevolgen van dergelijke gebeurtenissen aan te pakken. Daarom moet worden voorzien in de mogelijkheid om de in artikel 52, lid 1, ***artikel 62, artikel 65, lid 1, en artikel 68*** van Verordening (EU) 2021/2115 vastgelegde financiële bijstand van de Unie onder bepaalde voorwaarden te verhogen van 50 % naar 70 % van de werkelijke uitgaven.

(37) Om het opzetten van interventietypen in de andere in artikel 42, punt f), van Verordening (EU) 2021/2115 bedoelde sectoren te kunnen ondersteunen, moeten de lidstaten met ingang van 1 januari 2025 extra flexibiliteit krijgen bij de aanpassing van de toewijzing van middelen aan die sectoren. De lidstaten mogen daarom tot 6 % van hun toewijzingen voor rechtstreekse betalingen kunnen gebruiken, ***nadat zij de gevolgen voor het niveau van de inkomenssteun hebben beoordeeld***.

(38) Verordening (EU) 2021/2115 moet daarom dienovereenkomstig worden gewijzigd.

(39) Om ervoor te zorgen dat in perioden van ernstige marktverstoring middelen van de Unie uit de landbouwreserve ter beschikking van de lidstaten kunnen worden gesteld voor collectieve acties van particuliere marktdeelnemers, moet de mogelijkheid om gebruik te maken van de landbouwreserve, worden uitgebreid tot steunverlening voor collectieve acties indien de Commissie besluit dat de mededingingsregels niet van toepassing zijn op die acties.

(40) Verordening (EU) 2021/2116 van het Europees Parlement en de Raad[10] moet daarom dienovereenkomstig worden gewijzigd.

---

10 Verordening (EU) 2021/2116 van het Europees Parlement en de Raad van 2 december 2021 inzake de financiering, het beheer en de monitoring van het gemeenschappelijk landbouwbeleid en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 1306/2013 (PB L 435 van 6.12.2021, blz. 187, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2116/oj).

(41) Om de marktdeelnemers de nodige aanpassingstijd te geven en de Commissie ertoe in staat te stellen de bestaande nationale regelingen en praktijken te beoordelen, moet de toepassing van de voorschriften voor het voorbehouden van de facultatieve vermeldingen "eerlijk" en "billijk", en vermeldingen ***die hetzelfde inhouden***, en van de vermelding "korte keten" worden uitgesteld tot twee jaar na de datum inwerkingtreding van deze verordening. ***Evenzo moet,*** om de marktdeelnemers in staat te stellen hun contractuele betrekkingen aan de nieuwe voorschriften inzake schriftelijke contracten aan te passen ***en de producentenorganisaties in de zuivelsector in staat te stellen hun statuten aan te passen***, de toepassing van die voorschriften worden uitgesteld tot ***twee jaar*** na de datum van inwerkingtreding van deze verordening. ***Voorts moet, om de marktdeelnemers in staat te stellen hun marketingstrategieën bij te stellen, de toepassing van de definities en voorbehouden benamingen voor vlees en vleesproducten tot drie jaar na de datum van inwerkingtreding van deze verordening worden uitgesteld. Producten die zijn geproduceerd of ingevoerd overeenkomstig de voorschriften die vóór de datum waarop de nieuwe regels van toepassing worden, van toepassing waren, moeten echter verder kunnen worden afgezet voor een periode van ten hoogste zes jaar vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening of tot de datum van uitputting van de voorraden, naargelang wat zich het eerst voordoet,***

HEBBEN DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

Artikel 1

Wijzigingen van Verordening (EU) nr. 1308/2013

Verordening (EU) nr. 1308/2013 wordt als volgt gewijzigd:

▌

1) in ***artikel 75, lid 3, wordt punt j) vervangen door:***

"j) de ligging van het landbouwbedrijf en/of de oorsprong;";

2) ***artikel 78 wordt als volgt gewijzigd:***

a) lid 1 wordt als volgt gewijzigd:

i) punt a) wordt vervangen door:

"a) alle sectoren waarin eetbare delen van dieren worden geproduceerd, en met name de sectoren rund- en kalfsvlees, varkensvlees, schapen- en geitenvlees, en pluimveevlees;";

ii) punt d) wordt geschrapt;

b) aan lid 3 wordt de volgende alinea toegevoegd:

"Wat betreft bijlage VII, deel I bis, punt 3, is de Commissie ook bevoegd overeenkomstig artikel 227 gedelegeerde handelingen vast te stellen tot aanvulling van deze verordening door afwijkingen toe te staan die het gebruik mogelijk maken van benamingen die zijn voorbehouden voor van vlees verkregen producten, voor andere producten waarvan de precieze aard duidelijk is vanwege een langdurig gebruik en bij de consument niet tot verwarring leidt.";

3) in deel II, titel II, hoofdstuk I, afdeling 1, wordt de volgende onderafdeling ingevoegd:

"Onderafdeling 3 bis

Gebruik van facultatieve vermeldingen voor producten uit alle in artikel 1, lid 2, vermelde sectoren

Artikel 88 bis

Facultatieve vermeldingen voor handelsmodaliteiten

1. De vermelding "eerlijk" of "billijk", of vermeldingen ***die hetzelfde inhouden***, mogen, alleen of in combinatie met andere vermeldingen, op het etiket van, in de presentatie van, in reclamemateriaal voor of op de handelsdocumenten met betrekking tot een in de handel gebracht product uit de in artikel 1, lid 2, vermelde sectoren worden gebruikt, op voorwaarde dat die vermeldingen worden gebruikt om kopers te informeren over bestaande modaliteiten voor de organisatie van de productie, de distributie of het in de handel brengen, die beogen ten minste ***het volgende te waarborgen*** :

a) stabiliteit, ***onder meer door middel van de contracten tussen de producenten en de kopers,*** transparantie in de betrekkingen tussen landbouwers en kopers in de toeleveringsketen ***en transparantie in de informatie over deelnemende landbouwers;***

b) een prijs voor hun producten die de deelnemende landbouwers billijk ***en lonend*** vinden***; en***

c) collectieve initiatieven waarmee een of meer van de duurzameontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties worden nagestreefd, ***en die in het bijzonder bijdragen tot de ontwikkeling van plattelandsgemeenschappen, met name door de bevordering van democratisch beheerde collectieve organisaties van landbouwers***.

Voor de toepassing van punt b) van de eerste alinea kan de prijs rekening houden met relevante beschikbare gegevens over de productiekosten.

2. De vermelding "korte keten" mag, alleen of in combinatie met andere vermeldingen, op het etiket van, in de presentatie van, in reclamemateriaal voor of op de handelsdocumenten met betrekking tot een in de handel gebracht product uit de in artikel 1, lid 2, vermelde sectoren worden gebruikt, op voorwaarde dat ***consumenten gemakkelijk kunnen nagaan op welke bedrijven van de deelnemende landbouwers de grondstof is geproduceerd, en op voorwaarde dat*** die term wordt gebruikt om kopers te informeren over bestaande modaliteiten voor de organisatie van de productie, de distributie of het in de handel brengen, die ***het volgende waarborgen***:

a) een rechtstreekse band tussen de landbouwer en de eindverbruiker van het product, ***indien passend met één tussenpersoon;*** of

b) een nauwe band ▌ tussen de landbouwer en de eindverbruiker van het product, ***met een beperkt aantal tussenpersonen, en waarbij de landbouwer, de tussenpersonen en de eindverbruiker van het product zich in elkaars geografische nabijheid bevinden.***

▌

3. De Commissie is bevoegd overeenkomstig artikel 227 gedelegeerde handelingen vast te stellen ***tot wijziging van deze verordening door aan lid 1*** van dit artikel vermeldingen toe te voegen die hetzelfde inhouden als de vermelding "eerlijk" of de vermelding "billijk", indien die gelijkwaardige vermeldingen op de markt worden gebruikt om kopers te informeren over de in lid 1 van dit artikel bedoelde handelsmodaliteiten, ***en tot aanvulling van deze verordening door aanvullende voorschriften vast te leggen of door voorwaarden te specificeren voor de toepassing van de leden 1 en 2 van dit artikel, rekening houdend met desbetreffende internationale normen en bijbehorende gecertificeerde kwaliteitsregelingen.***

4. De lidstaten kunnen nationale voorschriften vaststellen of handhaven waarin voorwaarden worden gesteld die een aanvulling vormen op de voorwaarden in lid 1, punten a), b) en c), en in lid 2, punten a) en b), voor het gebruik van de in die leden bedoelde vermeldingen. Die voorschriften mogen het gebruik van de in die leden bedoelde vermeldingen niet verbieden, beperken of belemmeren voor producten die in een andere lidstaat legaal zijn geproduceerd of legaal in de handel zijn gebracht onder de in die leden bedoelde vermeldingen.

5. Dit artikel laat de voorschriften van Verordening (EU) nr. 1169/2011 onverlet.";

4) artikel 148 wordt vervangen door:

"Artikel 148

Contractuele betrekkingen in de sector melk en zuivelproducten

1. Voor leveringen in de Unie van melk en zuivelproducten door landbouwers, ***daaronder begrepen verenigingen van landbouwers, of door*** producenten-organisaties of unies van producentenorganisaties aan verwerkers, inzamelaars, distributeurs of kleinhandelaren wordt een schriftelijk contract tussen die partijen gesloten.

De in de eerste alinea bedoelde verplichting is alleen van toepassing op:

a) landbouwers die op hun bedrijf rauwe melk produceren of de op hun bedrijf geproduceerde rauwe melk verwerken tot melk en zuivelproducten;

b) verenigingen van landbouwers, producentenorganisaties of unies van producentenorganisaties die de in punt a) bedoelde producten verwerken of afzetten.

Een dergelijk schriftelijk contract moet aan de voorwaarden van de leden 4 en 8 voldoen.

Na raadpleging van de relevante vertegenwoordigers van landbouwers of van de overeenkomstig artikel 163, lid 1, erkende brancheorganisaties kunnen de lidstaten besluiten dat de opname van indicatoren, indexcijfers of methoden voor de berekening van de definitieve prijs, zoals bedoeld in lid 4, punt c), i), tweede streepje, van dit artikel, niet verplicht is en dat de levering niet onder de eisen van lid 4, punt c), iii), met betrekking tot een herzieningsclausule valt indien de effecten van voorspelbaarheid, transparantie en prijstransmissie voor de betrokken melk of zuivelproducten anderszins kunnen worden bereikt, of dat de verplichting om de in lid 4, punt c), i), tweede streepje, van dit artikel en in lid 4, punt c), iii), van dit artikel bedoelde elementen met betrekking tot een herzieningsclausule op te nemen, om andere gegronde redenen niet passend of niet evenredig zou zijn voor die producten.

Voor de toepassing van dit artikel wordt onder "inzamelaar" verstaan: een onderneming die rauwe melk vervoert van een landbouwer of een andere inzamelaar naar een verwerker van rauwe melk of een andere inzamelaar, waarbij de eigendom van de melk telkens wordt overgedragen.

2. De lidstaten kunnen ook besluiten dat:

   a) voor de levering van melk en zuivelproducten door ***of aan marktdeelnemers die niet onder lid 1 vallen,*** een schriftelijk contract moet worden gesloten;

b) ▌ een schriftelijk voorstel voor een contract voor de levering van melk en zuivelproducten ***vereist is.***

Met betrekking tot de in punt b) van de eerste alinea van dit lid bedoelde schriftelijke voorstellen voor een contract kan de betrokken lidstaat besluiten dat een dergelijk schriftelijk voorstel moet worden gedaan ofwel door de eerste koper van melk en zuivelproducten ofwel door de landbouwer, ***daaronder begrepen een vereniging van landbouwers, ofwel door*** een producentenorganisatie of unie van producentenorganisaties.

In punt a) van de eerste alinea van dit lid bedoelde contracten of ***in punt b) van de eerste alinea van dit lid bedoelde schriftelijke voorstellen voor een contract*** moeten aan de voorwaarden van de leden 4 en 8 voldoen.

3. De lidstaten ***zorgen ervoor dat*** bemiddelings***- of vergelijkbare mechanismen, met inbegrip van bestaande mechanismen, ter beschikking worden gesteld van de contractsluitende partijen. Die mechanismen zijn vrijwillig voor de contractsluitende partijen en onpartijdig teneinde*** gevallen te dekken waarin ***een voor beide partijen aanvaardbaar*** contract als bedoeld in de leden 1 en 2 ***ontbreekt***, of, wanneer een contract als bedoeld in de leden 1 en 2 bestaat, ***voor*** de herziening van dat contract. ***Vertegenwoordigers van landbouworganisaties kunnen deel uitmaken van die mechanismen***.

De lidstaten informeren de Commissie over de ***in de eerste alinea van dit lid bedoelde*** ▌ mechanismen die op hun grondgebied ***beschikbaar*** zijn.

4. Het in de leden 1 en 2 bedoelde contract of voorstel voor een contract:

a) wordt vóór de levering gesloten of gedaan;

b) wordt schriftelijk opgesteld, ***ook in elektronische vorm***; en

c) bevat in het bijzonder de volgende elementen:

i) de voor de levering verschuldigde prijs, die:

- statisch is en in het contract wordt vermeld; of

- wordt berekend aan de hand van een combinatie van verschillende in het contract vermelde factoren, waaronder objectieve indicatoren, indexcijfers of methoden voor de berekening van de definitieve prijs die gemakkelijk toegankelijk en begrijpelijk zijn en die veranderingen in de marktomstandigheden en ***veranderingen in relevante elementen van de*** productiekosten ***die van invloed zijn op de vergoeding van landbouwers***, de geleverde hoeveelheden en de kwaliteit of samenstelling van de geleverde melk of zuivelproducten, weerspiegelen; daartoe kunnen de lidstaten online publiceerbare indicatoren ***voor gebruik in contracten vaststellen, overeenkomstig*** objectieve criteria die zijn gebaseerd op studies over productie en de voedseltoeleveringsketen, ***of rekening houdend met objectieve gegevens uit bronnen zoals brancheorganisaties, het EU-waarnemingscentrum voor de agrovoedingsketen (AFCO), of andere beschikbare relevante en objectieve gegevens***; de partijen bij de contracten zijn vrij om te verwijzen naar die indicatoren of naar andere indicatoren die zij relevant achten;

;

ii) het volume rauwe melk of de kwaliteit en hoeveelheid melk of zuivelproducten die moeten worden geleverd, inclusief leveringstermijn;

iii) de looptijd van het contract, die bepaald kan zijn of onbepaald met een opzegclausule, en, in het geval van een contract met een minimumlooptijd van meer dan zes maanden, een herzieningsclausule die door de landbouwer, ***daaronder begrepen een vereniging van landbouwers, of*** door een producentenorganisatie of unie van producentenorganisaties kan worden ingeroepen;

iv) details betreffende betalingstermijnen en -procedures, ***met inbegrip van de toepassing van tussen de partijen overeengekomen verlagingen***;

v) de regelingen voor de inzameling of levering van melk of zuivelproducten; en

vi) de voorschriften die van toepassing zijn bij overmacht.

5. In afwijking van de leden 1 en 2 is een schriftelijk contract of een schriftelijk voorstel voor een contract niet vereist in de volgende gevallen:

a) de betrokken melk of zuivelproducten worden door een lid van een producentenorganisatie of coöperatie geleverd aan de producentenorganisatie of coöperatie waarbij dat lid is aangesloten, op voorwaarde dat ▌ de statuten van die producentenorganisatie of coöperatie of ▌ de in die statuten vastgelegde of daaruit voortvloeiende voorschriften en besluiten ***voorzien in transparante en democratisch vastgelegde voorschriften die vooraf bekend zijn, inzake de methoden waarmee de prijs van de door die leden geleverde melk of zuivelproducten wordt bepaald, waarbij rekening wordt gehouden met de gevolgen voor de vergoeding van landbouwers, en waarmee de betalingstermijnen en -procedures worden bepaald***;

b) de levering gebeurt gratis of in het kader van het wegwerken van melk of zuivelproducten die niet meer geschikt zijn voor verkoop.

6. De lidstaten kunnen besluiten dat een schriftelijk contract of een schriftelijk voorstel voor een contract niet vereist is in een of meer van de volgende gevallen:

a) de eerste koper van melk of zuivelproducten is een micro- of kleine onderneming in de zin van Aanbeveling 2003/361/EG;

b) ***de totale waarde van de door de partijen overeengekomen*** levering ***of leveringen bedraagt niet meer dan een*** door de betrokken lidstaat te bepalen ***maximumbedrag, dat*** niet hoger is dan 10 000 EUR;

c) de sluiting van het contract en de betaling voor de melk of zuivelproducten vinden plaats op het moment van levering;

d) het gaat om een levering van melk of zuivelproducten die onderhevig zijn aan seizoensgebonden schommelingen van vraag of aanbod of aan bederf; of

e) het gaat om een levering van melk of zuivelproducten waarvoor traditionele of gebruikelijke verkooppraktijken gelden.

7. Indien op grond van lid 5, ***punt*** b), of lid 6 geen schriftelijk contract of geen schriftelijk voorstel voor een contract vereist is, kan een landbouwer, ***daaronder begrepen een vereniging van landbouwers, of*** een producentenorganisatie of unie van producentenorganisaties eisen dat voor elke levering van melk of zuivelproducten aan een verwerker, distributeur, kleinhandelaar of inzamelaar, een schriftelijk contract tussen de partijen moet worden gesloten of een schriftelijk voorstel voor een contract moet worden gedaan. Dat contract of voorstel voor een contract moet voldoen aan de voorwaarden van lid 4 en lid 8, eerste alinea.

8. Over alle elementen van contracten voor de levering van melk of zuivelproducten die worden gesloten tussen landbouwers, ***daaronder begrepen verenigingen van landbouwers, of*** producentenorganisaties of unies van producentenorganisaties en inzamelaars, verwerkers, distributeurs of kleinhandelaren, met inbegrip van de in lid 4, punt c), bedoelde elementen en onderdelen daarvan, wordt vrij onderhandeld tussen de partijen.

   De lidstaten kunnen een of meer van de volgende elementen vastleggen:

   a) met betrekking tot de in lid 1 bedoelde schriftelijke contracten:

      i) een verplichting voor de partijen om overeenstemming te bereiken over een verhouding tussen een bepaalde hoeveelheid geleverde melk of zuivelproducten en de prijs die voor die levering moet worden betaald;

ii) een minimale looptijd, die ten minste zes maanden moet bedragen en die de goede werking van de interne markt niet in het gedrang mag brengen;

b) met betrekking tot de in lid 2, eerste alinea, punt b), bedoelde schriftelijke voorstellen voor een contract, een verplichting dat het schriftelijk voorstel voor een contract een in het nationale recht geldende minimale looptijd voor het contract moet bevatten, die echter ten minste zes maanden moet bedragen en die de goede werking van de interne markt niet in het gedrang mag brengen.

Landbouwers, ***daaronder begrepen verenigingen van landbouwers, of*** producentenorganisaties of unies van producentenorganisaties kunnen de door de lidstaten op grond van de tweede alinea vastgelegde minimale looptijd schriftelijk weigeren.

9. De lidstaten kunnen eisen dat de koper van melk of zuivelproducten het in lid 1 bedoelde schriftelijke contract voor de levering, op hun grondgebied, van de melk of zuivelproducten in kwestie door de landbouwer, ***daaronder begrepen een vereniging van landbouwers, of*** door een producentenorganisatie of unie van producentenorganisaties aan een inzamelaar, verwerker, distributeur of kleinhandelaar, moet registreren.

10. De lidstaten die van de in de leden *1,* 2, 6, 8 en 9 geboden mogelijkheden gebruikmaken, stellen de Commissie in kennis van de wijze waarop die mogelijkheden worden toegepast.

11. De Commissie kan uitvoeringshandelingen vaststellen met de nodige maatregelen voor de uniforme toepassing van de leden 4 en 5 van dit artikel en met maatregelen met betrekking tot de kennisgevingen die overeenkomstig lid 10 van dit artikel door de lidstaten moeten worden gedaan. Die uitvoeringshandelingen worden volgens de in artikel 229, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure vastgesteld.

5) in artikel 149, lid 2, wordt punt c) vervangen door:

"c) op voorwaarde dat, voor een welbepaalde producentenorganisatie, aan alle volgende voorwaarden is voldaan:

i) het volume rauwe melk waarover wordt onderhandeld, bedraagt niet meer dan 7 % van de totale productie van de Unie;

ii) het volume rauwe melk waarover wordt onderhandeld en dat in een bepaalde lidstaat wordt geproduceerd, bedraagt niet meer dan 36 % van de totale nationale productie van die lidstaat, en

iii) het volume rauwe melk waarover wordt onderhandeld en dat in een bepaalde lidstaat wordt geleverd, bedraagt niet meer dan 36 % van de totale nationale productie van die lidstaat;";

6) artikel 152 wordt als volgt gewijzigd:

a) lid 1 wordt als volgt gewijzigd:

i) punt a) wordt vervangen door:

"a) bestaan uit producenten ***in een*** in artikel 1, lid 2, vermelde specifieke ***sector*** ▌ en onder controle staan van aangesloten landbouwers ***die landbouwproducten van de bodem of van de veehouderij produceren***, overeenkomstig artikel 153, lid 2, punt c)***; een erkenning kan worden verleend voor een of meer van de in artikel 1, lid 2, vermelde specifieke sectoren, op voorwaarde dat de producentenorganisatie voor al die sectoren aan de erkenningsvoorwaarden voldoet;***

de lidstaten kunnen besluiten dat de in dit punt bedoelde controle door de landbouwleden kan worden verricht door verenigingen van landbouwers die landbouwproducten van de bodemteelt of veeteelt produceren, mits die verenigingen onder controle van die landbouwers staan;

ii) in punt b) wordt het inleidende gedeelte vervangen door:

"b) zijn opgericht op initiatief van landbouwers ***die landbouwproducten van de bodem of van de veehouderij produceren,*** en ten minste een van de volgende activiteiten verrichten:";

iii) in punt c) wordt punt vi) vervangen door:

"vi) het gebruik van productienormen bevorderen en daarvoor technische bijstand verstrekken, de productkwaliteit verbeteren, producten ontwikkelen met een beschermde oorsprongsbenaming, met een beschermde geografische aanduiding of met een nationaal kwaliteitskeurmerk, en initiatieven uitvoeren ter bevordering van korte toeleveringsketens of van het gebruik van de in artikel 88 bis bedoelde facultatieve vermeldingen;";

b) in lid 1 bis wordt de eerste alinea vervangen door:

"1 bis. In afwijking van artikel 101, lid 1, VWEU kan een uit hoofde van lid 1 van dit artikel erkende producentenorganisatie of een producentenorganisatie, met inbegrip van een coöperatie ***of elke andere gelijkwaardige rechtsvorm die door het nationale recht is erkend***, die om ***erkenning heeft verzocht en nog niet*** door een lidstaat als producentenorganisatie is erkend, op voorwaarde dat zij voldoet aan de in lid 1 van dit artikel en in artikel 154 van deze verordening vastgestelde eisen, namens haar leden met betrekking tot de totale productie van die leden of een gedeelte daarvan, de productie plannen, de productiekosten optimaliseren, producten in de handel brengen en over contracten voor de levering van landbouwproducten onderhandelen. ***Een dergelijke producentenorganisatie kan van die afwijking gebruikmaken binnen de in artikel 154, lid 4, punt a), van deze verordening vastgelegde termijn of, indien de lidstaat aan het einde van die termijn nog geen besluit over het erkenningsverzoek heeft genomen, binnen een termijn van vijf jaar vanaf de datum van indiening van het erkenningsverzoek, tenzij de betrokken lidstaat heeft besloten de erkenning te weigeren.***";

c) in lid 1 ter wordt na de eerste alinea de volgende alinea ingevoegd:

"Indien ***een*** uit hoofde van artikel 156, lid 1, erkende unie van producentenorganisaties ***niet voldoet aan de voorwaarden van lid 1 bis, tweede alinea, punten a) en b), van dit artikel, maar haar leden wel aan die voorwaarden voldoen, kan*** zij ook de in lid 1 bis, eerste alinea, van dit artikel bedoelde activiteiten verrichten, op voorwaarde dat:

a) haar leden zijn erkend overeenkomstig lid 1 van dit artikel;

b) haar leden***, ten aanzien van de producten waarop de in lid 1 bis, eerste alinea, van dit artikel bedoelde activiteiten betrekking hebben,*** niet ook zijn aangesloten bij een andere erkende unie van producentenorganisaties, en

▌

c) het volume van ***het product*** waarop de in lid 1 bis, eerste alinea, van dit artikel bedoelde activiteiten betrekking hebben, niet meer bedraagt dan ***36 %*** van de totale nationale productie van ***dat product in de betrokken*** lidstaat.";

7) artikel 153 wordt als volgt gewijzigd:

a) lid 1 wordt punt b) vervangen door:

"b) voor elk bepaald product van het bedrijf hoogstens bij één enkele producentenorganisatie aangesloten te zijn, waarbij onder "elk bepaald product" wordt verstaan: een product dat voldoende van de andere producten verschilt, met name gezien de kenmerken of het beoogde eindgebruik ervan;";

"de lidstaten kunnen evenwel in naar behoren gemotiveerde gevallen afwijken van deze voorwaarde indien aangesloten producenten twee verschillende productie-eenheden hebben die zich in verschillende geografische gebieden bevinden.";

b) in lid 2 wordt punt c) vervangen door:

"c) voorschriften op grond waarvan de aangesloten landbouwers ***die landbouwproducten van de bodem of van de veehouderij produceren,*** op democratische wijze toezicht kunnen uitoefenen op hun organisatie en haar besluiten, evenals op haar rekeningen en begrotingen;";

c) lid 2 bis wordt vervangen door:

"2 bis. De statuten van een producentenorganisatie kunnen voorzien in de mogelijkheid dat de leden rechtstreeks contact hebben met de kopers, op voorwaarde dat dat rechtstreeks contact de door de producentenorganisatie nagestreefde doelen, ***waaronder*** de concentratie van het aanbod en het in de handel brengen van de producten door de producentenorganisatie, niet in gevaar brengt. Concentratie van het aanbod ***en het in de handel brengen van de producten*** worden geacht te zijn gewaarborgd indien over de essentiële elementen van de verkoop, zoals prijs, kwaliteit en volume, door de producentenorganisatie wordt onderhandeld en die elementen door de producentenorganisatie worden bepaald. ***De statuten van een producentenorganisatie die rechtstreeks contact tussen leden en kopers toestaat, kunnen interne controle- en preventiemechanismen bevatten om ervoor te zorgen dat dat contact de doelen van de producentenorganisatie, waaronder de concentratie van het aanbod, niet ondermijnt.";***

d) lid 3 wordt ***geschrapt***;

8) in artikel 157, lid 1, wordt aan punt c) het volgende punt toegevoegd:

"xvii) het gebruik van de in artikel 88 bis bedoelde facultatieve vermeldingen bevorderen.";

9) artikel 168 wordt vervangen door:

"Artikel 168

Contractuele betrekkingen

1. Voor leveringen in de Unie van andere landbouwproducten uit een in artikel 1, lid 2, vermelde sector dan melk en zuivelproducten en suiker, door landbouwers, ***waaronder verenigingen van landbouwers, of*** door producentenorganisaties of unies van producentenorganisaties, aan verwerkers, distributeurs of kleinhandelaren, wordt tussen de relevante partijen een schriftelijk contract gesloten.

De in de eerste alinea bedoelde verplichting is alleen van toepassing op:

a) landbouwers die landbouwproducten van de bodem of van de veehouderij produceren of dergelijke op hun bedrijf geproduceerde producten verwerken;

b) verenigingen van landbouwers, producentenorganisaties of unies van producentenorganisaties die de in punt a) bedoelde producten verwerken of afzetten.

Een dergelijk schriftelijk contract moet aan de voorwaarden van de leden 4 en 8 voldoen.

2. De lidstaten kunnen ook besluiten dat:

a) voor de levering van landbouwproducten door ***of aan marktdeelnemers die niet onder lid 1 vallen,*** een schriftelijk contract moet worden gesloten;

b) ▌ een schriftelijk voorstel voor een contract voor de levering van landbouwproducten ***vereist is.***

Wat in punt b) van de eerste alinea van dit lid bedoelde schriftelijke voorstellen voor een contract betreft, kan de betrokken lidstaat besluiten dat een dergelijk schriftelijk voorstel voor een contract moet worden gedaan ofwel door de eerste koper van landbouwproducten ofwel door de landbouwer, ***daaronder begrepen een vereniging van landbouwers, ofwel door*** een producentenorganisatie of unie van producentenorganisaties.

In punt a) van de eerste alinea van dit lid bedoelde contracten of in punt b) van de eerste alinea van dit lid bedoelde voorstellen voor een contract moeten aan de voorwaarden van de leden 4 en 8 voldoen.

3. De lidstaten ***zorgen ervoor dat*** bemiddelings***- of vergelijkbare mechanismen, met inbegrip van bestaande mechanismen, ter beschikking worden gesteld van de contractsluitende partijen. Dergelijke mechanismen zijn vrijwillig voor de contractsluitende partijen en onpartijdig teneinde*** gevallen te dekken waarin ***een voor beide partijen aanvaardbaar*** contract als bedoeld in de leden 1 en 2 ***ontbreekt***, of, wanneer een contract als bedoeld in de leden 1 en 2 bestaat, ***voor*** de herziening van dat contract. ***Vertegenwoordigers van landbouworganisaties kunnen deel uitmaken van die mechanismen***.

De lidstaten informeren de Commissie over de ***in de eerste alinea van dit lid bedoelde*** ▌ mechanismen die op hun grondgebied ***beschikbaar*** zijn.

4. Het in de leden 1 en 2 bedoelde contract of voorstel voor een contract:

a) wordt vóór de levering gesloten of gedaan,

b) wordt schriftelijk opgesteld, ***ook in elektronische vorm***, en

c) bevat in het bijzonder de volgende elementen:

i) de voor de levering verschuldigde prijs, die:

- statisch is en in het contract wordt vermeld; of

- wordt berekend aan de hand van een combinatie van verschillende in het contract vermelde factoren, waaronder objectieve indicatoren, indexcijfers of methoden voor de berekening van de definitieve prijs die gemakkelijk toegankelijk en begrijpelijk zijn en die veranderingen in de marktomstandigheden en ***veranderingen in relevante elementen van de*** productiekosten ***die van invloed zijn op de vergoeding van landbouwers***, de geleverde hoeveelheden en de kwaliteit of samenstelling van de geleverde landbouwproducten, weerspiegelen; daartoe kunnen de lidstaten online publiceerbare indicatoren ***voor gebruik in contracten vaststellen, overeenkomstig*** objectieve criteria die zijn gebaseerd op studies over productie en de voedseltoeleveringsketen, ***of rekening houdend met objectieve gegevens uit bronnen zoals brancheorganisaties, het EU-waarnemingscentrum voor de agrovoedingsketen (AFCO), of andere beschikbare relevante en objectieve gegevens***; de partijen bij de contracten zijn vrij om te verwijzen naar die indicatoren of naar andere indicatoren die zij relevant achten;

ii) de hoeveelheid en kwaliteit van de desbetreffende landbouwproducten die geleverd kunnen of moeten worden, inclusief leveringstermijn;

iii) de looptijd van het contract, die bepaald kan zijn of onbepaald met een opzegclausule, en, in het geval van contracten met een minimumlooptijd van meer dan ***twaalf*** maanden, een herzieningsclausule die ▌ door de landbouwer, ***daaronder begrepen een vereniging van landbouwers, of*** door een producentenorganisatie of unie van producentenorganisaties kan worden ingeroepen;

iv) details betreffende betalingstermijnen en -procedures, ***met inbegrip van de toepassing van eventuele tussen de partijen overeengekomen verlagingen;***

v) de regelingen voor de inzameling of levering van de landbouwproducten; en

vi) de voorschriften die van toepassing zijn bij overmacht.

5. In afwijking van de leden 1 en 2 is een schriftelijk contract of een schriftelijk voorstel voor een contract niet vereist in de volgende gevallen:

a) de betrokken landbouwproducten worden door een lid van een producentenorganisatie of coöperatie geleverd aan de producentenorganisatie of coöperatie waarbij dat lid is aangesloten, op voorwaarde dat ▌ de statuten van die producentenorganisatie of coöperatie of ▌ de in die statuten vastgelegde of daaruit voortvloeiende voorschriften en besluiten ***voorzien in transparante en democratisch vastgelegde voorschriften die vooraf bekend zijn, inzake de methoden waarmee de prijs van de door die leden geleverde producten wordt bepaald, waarbij rekening wordt gehouden met de gevolgen voor de vergoeding van landbouwers, en waarmee de betalingstermijnen en -procedures worden bepaald***;

▌

▌

b) de levering gebeurt gratis of in het kader van het wegwerken van producten die niet meer geschikt zijn voor verkoop.

6. De lidstaten kunnen besluiten dat een schriftelijk contract of een schriftelijk voorstel voor een contract niet vereist is in een of meer van de volgende gevallen:

a) de eerste koper van landbouwproducten is een micro- of kleine onderneming in de zin van Aanbeveling 2003/361/EG;

b) ***de totale waarde van de door de partijen overeengekomen*** levering ***of leveringen bedraagt niet meer dan een*** door de betrokken lidstaat te bepalen ***maximumbedrag, dat*** niet hoger is dan 10 000 EUR;

▌

c) de levering en de betaling van de betrokken landbouwproducten vinden gelijktijdig of, om gegronde redenen, uiterlijk binnen drie werkdagen plaats;

d) het gaat om een levering van landbouwproducten die onderhevig zijn aan seizoensgebonden schommelingen van vraag of aanbod of aan bederf;

e) het gaat om een levering van landbouwproducten waarvoor traditionele of gebruikelijke verkooppraktijken gelden.

f) ***de levering heeft betrekking op landbouwproducten waarvoor de lidstaat, na raadpleging van de relevante vertegenwoordigers van landbouwers of na raadpleging van de overeenkomstig artikel 158, lid 1, voor de betrokken sectoren erkende brancheorganisaties, van oordeel is dat de in de leden 1 en 4 van dit artikel beoogde effecten van voorspelbaarheid, transparantie en prijstransmissie voor die producten zijn bereikt of dat de verplichting om voor die producten schriftelijke contracten of schriftelijke voorstellen voor een contract te hebben, om andere gegronde redenen niet passend of niet evenredig zou zijn.***

7. Indien op grond van lid 5, ***punt*** b), of lid 6 geen schriftelijk contract of geen schriftelijk voorstel voor een contract vereist is, kan een landbouwer, ***daaronder begrepen een vereniging van landbouwers, of*** een producentenorganisatie of unie van producentenorganisaties eisen dat voor elke levering van landbouwproducten aan een verwerker, distributeur of kleinhandelaar een schriftelijk contract tussen de partijen moet worden gesloten of een schriftelijk voorstel voor een contract moet worden gedaan. Dat contract of voorstel voor een contract moet voldoen aan de voorwaarden van lid 4 en lid 8, eerste alinea.

8. Over alle elementen van contracten voor de levering van landbouwproducten die worden gesloten tussen landbouwers, ***met inbegrip van verenigingen van landbouwers, of*** producentenorganisaties of unies van producentenorganisaties en verwerkers, distributeurs of kleinhandelaren, met inbegrip van de in lid 4, punt c), bedoelde elementen en onderdelen daarvan, wordt vrij onderhandeld tussen de partijen.

De lidstaten kunnen een of meer van de volgende elementen vastleggen:

a) met betrekking tot de in lid 1 bedoelde schriftelijke contracten:

i) een verplichting voor de partijen om overeenstemming te bereiken over een verhouding tussen een bepaalde hoeveelheid geleverde landbouwproducten en de prijs die voor die levering moet worden betaald;

ii) een minimale looptijd, die ten minste zes maanden moet bedragen en die de goede werking van de interne markt niet in het gedrang mag brengen;

b) met betrekking tot de in lid 2, eerste alinea, punt b), bedoelde schriftelijke voorstellen voor een contract, een verplichting dat het schriftelijk voorstel voor een contract de in het nationale recht geldende minimale looptijd voor het contract moet bevatten, die echter ten minste zes maanden moet bedragen en de goede werking van de interne markt niet in het gedrang mag brengen.

Landbouwers, ***daaronder begrepen verenigingen van landbouwers, of*** producentenorganisaties of unies van producentenorganisaties kunnen de door de lidstaten op grond van de tweede alinea vastgelegde minimale looptijd schriftelijk weigeren.

9. De lidstaten kunnen eisen dat de koper van landbouwproducten het in lid 1 bedoelde schriftelijke contract ***voor*** de levering, op hun grondgebied, van de landbouwproducten in kwestie door de landbouwer, ***daaronder begrepen een vereniging van landbouwers, of*** door een producentenorganisatie of unie van producentenorganisaties aan een verwerker, distributeur of kleinhandelaar, moet registreren.

10. De lidstaten die van de in de leden 2, 6, 8 en 9 geboden mogelijkheden gebruikmaken, stellen de Commissie in kennis van de wijze waarop die mogelijkheden worden toegepast.

11. De Commissie kan uitvoeringshandelingen vaststellen met de nodige maatregelen voor de uniforme toepassing van de leden 4 en 5 van dit artikel en maatregelen met betrekking tot de kennisgevingen die overeenkomstig lid 10 van dit artikel door de lidstaten moeten worden gedaan. Die uitvoeringshandelingen worden volgens de in artikel 229, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure vastgesteld.";

10) artikel 210 bis wordt als volgt gewijzigd:

a) lid 3 wordt als volgt gewijzigd:

i) punt a) wordt vervangen door:

"a) milieudoelstellingen, waaronder: klimaatmitigatie en -adaptatie; duurzaam gebruik en bescherming van landschappen, water en de bodem, onder meer door middel van irrigatiesystemen; de transitie naar een circulaire economie, daaronder begrepen de vermindering van voedselverspilling en de recycling van nutriënten uit dierlijke mest tot organische meststoffen of voor energieproductie; en preventie en bestrijding van verontreiniging; alsook de bescherming en het herstel van de biodiversiteit en ecosystemen;";

ii) de volgende punten worden toegevoegd:

"d) ondersteunen van de economische levensvatbaarheid van kleine landbouwbedrijven die voornamelijk afhankelijk zijn van gezinsarbeid en waarvan de standaardopbrengst, zoals gedefinieerd in artikel 2, punt 8), van Verordening (EG) nr. 1217/2009 van de Raad*, niet hoger is dan 100 000 EUR;

e) aantrekken en ondersteunen van jonge producenten van landbouwproducten; of

f) verbeteren van de arbeids- en veiligheidsvoorwaarden en -omstandigheden bij landbouw- of verwerkingsactiviteiten.

▌

---

* Verordening (EG) nr. 1217/2009 van de Raad van 30 november 2009 tot oprichting van het informatienet inzake de duurzaamheid van landbouwbedrijven (PB L 328 van 15.12.2009, blz. 27, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2009/1217/oj).";

b) lid 6 wordt vervangen door:

"Met ingang van 8 december 2023 kunnen de in lid 1 bedoelde producenten de Commissie om advies vragen over de verenigbaarheid met dit artikel van de in lid 1 bedoelde overeenkomsten, besluiten en onderling afgestemde feitelijke gedragingen, wat betreft de uitvoering van duurzaamheidsnormen die tot doel hebben bij te dragen tot een of meer van de in lid 3, punten a), b) en c), vastgelegde doelstellingen.

Met ingang van … [twee jaar vanaf de datum van inwerkingtreding van deze wijzigingsverordening] kunnen de in lid 1 bedoelde producenten de Commissie om advies vragen over de verenigbaarheid met dit artikel van de in lid 1 bedoelde overeenkomsten, besluiten en onderling afgestemde feitelijke gedragingen, wat betreft de uitvoering van duurzaamheidsnormen die tot doel hebben bij te dragen tot een of meer van de in lid 3, punten d), e) en f), vastgelegde doelstellingen.

De Commissie zendt haar advies binnen vier maanden na ontvangst van een volledige aanvraag toe aan de aanvrager.

Indien de Commissie op enig moment na het uitbrengen van een advies vaststelt dat niet langer wordt voldaan aan de in de leden 1, 3 en 7 van dit artikel bedoelde voorwaarden, verklaart zij artikel 101, lid 1, VWEU voortaan van toepassing op de overeenkomst, het besluit of de onderling afgestemde feitelijke gedraging in kwestie en stelt zij de producenten daarvan in kennis.

De Commissie kan, op eigen initiatief of op verzoek van een lidstaat, de inhoud van een advies wijzigen, met name wanneer de aanvrager onjuiste informatie heeft verstrekt of misbruik heeft gemaakt van het advies.";

11) in artikel 222 wordt lid 1 vervangen door:

"5.1.2.e perioden van ernstige marktverstoring kan de Commissie uitvoeringshandelingen vaststellen om ervoor te zorgen dat artikel 101, lid 1, VWEU niet van toepassing is op overeenkomsten en besluiten van landbouwers, verenigingen van landbouwers of unies van die verenigingen, of erkende producentenorganisaties, unies van erkende producentenorganisaties en erkende brancheorganisaties in de in artikel 1, lid 2, van deze verordening bedoelde sectoren, op voorwaarde dat die overeenkomsten en besluiten de goede werking van de interne markt niet ondermijnen, uitsluitend tot doel hebben de betrokken sector te stabiliseren en onder een of meer van de volgende categorieën vallen:

a) het uit de handel nemen of gratis verdelen van hun producten;

b) bewerking en verwerking;

c) opslag door particuliere marktdeelnemers;

d) gezamenlijke afzetbevorderingsmaatregelen;

e) overeenkomsten inzake kwaliteitseisen;

f) gezamenlijke inkoop van productiemiddelen die nodig zijn om de verspreiding van plagen en ziekten in dieren en planten in de Unie tegen te gaan, of van productiemiddelen die nodig zijn om de gevolgen van natuurrampen in de Unie te bestrijden;

g) tijdelijke planning van de productie, rekening houdend met de specifieke aard van de productiecyclus.

Indien de Commissie uitvoeringshandelingen vaststelt overeenkomstig de eerste alinea van dit lid, kan zij besluiten om aan de betrokken lidstaten Uniesteun ter beschikking te stellen uit de in artikel 16 van Verordening (EU) 2021/2116 bedoelde landbouwreserve. Dergelijke financiële steun biedt ***onverwijld*** de middelen die nodig zijn voor de uitvoering van die overeenkomsten en besluiten door de betrokken marktdeelnemers.

De Commissie stelt uitvoeringshandelingen vast tot nadere bepaling van het toepassingsgebied van de afwijking van de eerste alinea van dit lid, en, met inachtneming van lid 3, de periode waarvoor de afwijking geldt, alsook, indien van toepassing, het bedrag van de landbouwreserve dat uit hoofde van de tweede alinea van dit lid aan de betrokken lidstaat wordt toegewezen.

Die uitvoeringshandelingen worden volgens de in artikel 229, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure vastgesteld.";

12) in artikel 222 bis wordt lid 2 vervangen door:

"2. De Commissie kan besluiten voor welke van de in artikel 1, lid 2, genoemde landbouwsectoren Uniemarktwaarnemingsposten moeten worden ingesteld. De Commissie kan binnen die Uniewaarnemingsposten een specifiek onderscheid maken tussen biologische en niet-biologische productie.";

13) in bijlage VII wordt het volgende deel ingevoegd:

"DEEL I BIS

Benamingen voor vlees en vleesproducten

1. *Voor de toepassing van dit deel wordt onder "vlees" verstaan: de eetbare delen van een dier dat binnen het toepassingsgebied van deze verordening valt.*

2. *Voor de toepassing van dit deel wordt onder "vleesproducten" verstaan: producten die zijn verkregen van vlees, met dien verstande dat stoffen die voor de bereiding ervan noodzakelijk zijn, kunnen worden toegevoegd, op voorwaarde dat die stoffen niet worden gebruikt voor de volledige of gedeeltelijke vervanging van een van de bestanddelen van het vlees. Dat laat het gebruik van de term "vlees" onverlet voor de producten die vallen onder het Unierecht inzake de gemeenschappelijke marktordening voor visserij en aquacultuur.*

3. *Met betrekking tot de producten in bijlage I bij het VWEU en voedingsmiddelen die niet in die bijlage zijn opgenomen, met uitzondering van de producten die vallen onder het Unierecht inzake de gemeenschappelijke marktordening voor visserij en aquacultuur en met uitzondering van andere producten die zijn vermeld in een uit hoofde van artikel 78, lid 3, tweede alinea, van deze verordening vastgestelde gedelegeerde handeling, worden de term "vlees" en de volgende termen voorbehouden aan vleesproducten en aan producten met een naam waarin de volgende termen worden gebruikt in combinatie met een of meer woorden ter aanduiding van de diersoort waarvan een landbouwproduct afkomstig is, en zulks in alle handelsstadia:*

a) ***rund;***

b) ***kalf;***

c) ***varken;***

d) ***gevogelte/pluimvee;***

e) ***kip;***

f) ***kalkoen;***

g) ***eend;***

h) ***gans;***

i) ***lam;***

j) ***schapenvlees;***

k) ***schaap;***

l) ***geit;***

m) drumstick;

n) haas(je);

o) entrecote;

p) vleugel;

q) lende;

r) ribben;

s) schouder;

t) schenkel;

u) karbonade/kotelet;

v) vleugel;

w) borst;

x) dij;

y) brisket/klapstuk;

z) ribeye;

aa) T-bone;

ab) dikke lende;

ac) spek;

ad) biefstuk/steak;

ae) lever.

4. Met name worden de term "vlees" en de in punt 3 van dit deel vermelde termen niet gebruikt voor voedsel bestaand uit, geïsoleerd uit of geproduceerd uit celcultuur of weefselkweek afgeleid van dieren, planten, micro-organismen, schimmels of algen in de zin van Verordening (EU) 2015/2283 van het Europees Parlement en de Raad[*]*.*

5. De term "vlees" en de in punt 3 vermelde termen mogen in combinatie worden gebruikt om vleesproducten aan te duiden. Ze mogen eveneens worden gebruikt samen met een of meer woorden ter aanduiding van samengestelde producten waarvan geen enkel element de plaats van een bestanddeel van vlees inneemt of met dat doel wordt toegevoegd, en waarvan vlees een essentieel bestanddeel is, hetzij door zijn hoeveelheid, hetzij omdat zijn effect kenmerkend is voor het product.

---

[*] *Verordening (EU) 2015/2283 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2015 betreffende nieuwe voedingsmiddelen, tot wijziging van Verordening (EU) nr. 1169/2011 van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 258/97 van het Europees Parlement en de Raad en Verordening (EG) nr. 1852/2001 van de Commissie (PB L 327 van 11.12.2015, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2015/2283/oj).";*

14) bijlage X wordt als volgt gewijzigd:

a) in afdeling I worden punten 1 en 2 vervangen door:

"1. Het leveringscontract wordt vóór de levering, schriftelijk en voor een bepaalde hoeveelheid suikerbieten gesloten.

2. Het leveringscontract kan over meerdere jaren lopen. In het geval van contracten met een minimumlooptijd van meer dan ***twaalf*** maanden bevat het contract een herzieningsclausule die ▌ door de landbouwer, ***daaronder begrepen een vereniging van landbouwers, of*** door een producentenorganisatie of unie van producentenorganisaties kan worden ingeroepen;";

b) in afdeling II wordt aan punt 2 de volgende alinea toegevoegd:

"De prijs wordt berekend aan de hand van een combinatie van verschillende in het contract vermelde factoren, waaronder objectieve indicatoren, indexcijfers of methoden voor de berekening van de definitieve prijs behoren die gemakkelijk toegankelijk en begrijpelijk zijn en die veranderingen in de marktomstandigheden en ***veranderingen in relevante elementen van de*** productiekosten ***die van invloed zijn op de vergoeding van landbouwers***, de geleverde hoeveelheden en de kwaliteit of samenstelling van de geleverde suikerbieten, weerspiegelen. Daartoe kunnen de lidstaten indicatoren vaststellen overeenkomstig objectieve criteria die zijn gebaseerd op studies over productie en de voedseltoeleveringsketen***, of rekening houdend met objectieve gegevens uit bronnen zoals brancheorganisaties, het EU-waarnemingscentrum voor de agrovoedingsketen of andere beschikbare relevante en objectieve gegevens***. Die indicatoren kunnen online gepubliceerd worden voor gebruik in contracten. De partijen bij de contracten zijn vrij om te verwijzen naar die indicatoren of naar andere indicatoren.";

c) aan afdeling III wordt de volgende alinea toegevoegd:

"Het leveringscontract bevat voorschriften die van toepassing zijn bij overmacht.";

d) de volgende afdeling wordt ingevoegd:

"AFDELING IX bis

De lidstaten kunnen eisen dat de suikerproducerende onderneming de schriftelijke leveringscontracten vóór de levering van de suikerbieten moet registreren.".

Artikel 2

Wijzigingen van Verordening (EU) 2021/2115

Verordening (EU) 2021/2115 wordt als volgt gewijzigd:

1) artikel 52 wordt als volgt gewijzigd:

a) lid 3 wordt als volgt gewijzigd:

i) punt e) wordt vervangen door:

"e) de producentenorganisaties zetten minder dan 20 % van de groente- en fruitproductie op de markt in een lidstaat af; dat afzetpercentage wordt voor elk jaar van de looptijd van een operationeel programma berekend als de waarde van de in de betrokken lidstaat verkregen groente- en fruitproductie die is afgezet door uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1308/2013 erkende producentenorganisaties, tijdens een periode die overeenkomt met de referentieperiode die in gedelegeerde handelingen op basis van artikel 45, punt c), is vastgelegd (de waarde van de op de markt afgezette productie), gedeeld door de totale waarde van de in die lidstaat in dezelfde periode verkregen groente- en fruitproductie.";

ii) het volgende punt wordt toegevoegd:

"i) de producentenorganisatie of de unie van producentenorganisaties voert een operationeel programma uit in een lidstaat waar de organisatiegraad van de producenten in de sector groenten en fruit minder dan 10 % is in drie opeenvolgende jaren voorafgaand aan de uitvoering van het operationele programma; de organisatiegraad wordt berekend als de waarde van de in de betrokken lidstaat verkregen groente- en fruitproductie die ***in de drie opeenvolgende jaren vóór de uitvoering van het operationele programma*** is afgezet door producentenorganisaties of unies van producentenorganisaties die zijn erkend uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1308/2013, gedeeld door de totale waarde van de in die lidstaat ***in dezelfde periode*** verkregen groente- en fruitproductie.";

b) het volgende lid wordt ingevoegd:

"5 bis. Het in lid 1 van dit artikel vastgelegde maximum van 50 % wordt verhoogd tot ***70*** % voor uitgaven die verband houden met de in artikel 46, punt a), b) of c), vermelde doelstellingen, indien aan de volgende voorwaarden is voldaan:

a) de uitgaven hebben betrekking op investeringen in materiële en immateriële activa als bedoeld in artikel 47, lid 1, punt a), die worden gedaan door jonge landbouwers of nieuwe landbouwers die zich voor het eerst bij een uit hoofde van Verordening (EU) nr. 1308/2013 erkende producentenorganisatie aansluiten;

b) de in punt a) bedoelde investeringen worden gedaan op het bedrijf van dergelijke jonge landbouwers of nieuwe landbouwers, in het kader van hun eerste operationele programma ***of gedurende drie jaar vanaf de datum waarop die jonge landbouwers of nieuwe landbouwers zich bij de producentenorganisatie hebben aangesloten***.";

c) het volgende lid wordt toegevoegd:

"7. Het in lid 1 vastgelegde maximum van 50 % wordt verhoogd tot 70 % van de werkelijke uitgaven die in een bepaald jaar zijn gedaan voor operationele programma's die door producentenorganisaties of unies van producentenorganisaties zijn uitgevoerd en die in dat jaar zijn verstoord door ongunstige weersomstandigheden, natuurrampen, plantenziekten of plagen, zoals te bepalen door de lidstaten, ***voor zover de verhoging alleen wordt toegekend wanneer de verliezen een drempel overschrijden van ten minste 30 % van de gemiddelde jaarproductie van de producentenorganisatie of unie van producentenorganisaties in de laatste drie jaar of de gemiddelde productie van drie van de laatste vijf jaar, de hoogste en de laagste productie niet meegerekend.*** ";

2) aan artikel 62 wordt het volgende lid toegevoegd:

"4. Het in lid 2 vastgelegde maximum van 50 % wordt verhoogd tot 70 % van de werkelijke uitgaven die in een bepaald jaar zijn gedaan voor operationele programma's die worden uitgevoerd door producentenorganisaties of unies van producentenorganisaties en die in dat jaar zijn verstoord door ongunstige weersomstandigheden, natuurrampen, plantenziekten of plagen, zoals te bepalen door de lidstaten, voor zover de verhoging alleen wordt toegekend wanneer de verliezen een drempel overschrijden van ten minste 30 % van de gemiddelde jaarproductie van de producentenorganisatie of unie van producentenorganisaties in de laatste drie jaar of de gemiddelde productie van drie van de laatste vijf jaar, de hoogste en de laagste productie niet meegerekend.";

3) in artikel 65 wordt aan lid 1 het volgende punt toegevoegd:

"e) 70 % van de werkelijke uitgaven die in een bepaald jaar zijn gedaan voor operationele programma's die door producentenorganisaties of unies van producentenorganisaties zijn uitgevoerd en die in dat jaar zijn verstoord door ongunstige weersomstandigheden, natuurrampen, plantenziekten of plagen, zoals te bepalen door de lidstaten, voor zover de verhoging alleen wordt toegekend wanneer de verliezen een drempel overschrijden van ten minste 30 % van de gemiddelde jaarproductie van de producentenorganisatie of unie van producentenorganisaties in de laatste drie jaar of de gemiddelde productie van drie van de laatste vijf jaar, de hoogste en de laagste productie niet meegerekend.";

4) in artikel 68 wordt het volgende lid ingevoegd:

"2 bis. Artikel 52, lid 3, punten a) tot en met d), f), g) en h), en artikel 52, ***leden*** 5 bis ***en*** *7*, zijn van overeenkomstige toepassing.";

5) in artikel 88 wordt lid 7 vervangen door:

"7. Met ingang van 1 januari 2025 kunnen de lidstaten hun in lid 6 van dit artikel bedoelde besluiten herzien als onderdeel van een verzoek tot wijziging van hun strategische GLB-plannen dat is gedaan overeenkomstig artikel 119, en kunnen zij beslissen om maximaal 6 % van hun in bijlage V vastgelegde toewijzingen voor rechtstreekse betalingen, indien relevant na aftrek van de toewijzingen voor katoen vastgelegd in bijlage VIII, te gebruiken voor interventietypes in andere sectoren bedoeld in titel III, hoofdstuk III, afdeling 7.

Het bedrag dat overeenstemt met het percentage van de toewijzingen van de lidstaten voor rechtstreekse betalingen bedoeld in de eerste alinea van dit lid en dat wordt gebruikt voor interventietypes in andere sectoren voor een bepaald begrotingsjaar, wordt beschouwd als toewijzingen van de lidstaten per begrotingsjaar voor interventietypes in andere sectoren.".

Artikel 3

Wijziging van Verordening (EU) 2021/2116

In artikel 16, lid 1, tweede alinea, van Verordening (EU) 2021/2116 wordt punt b) vervangen door:

"b) uitzonderlijke maatregelen uit hoofde van de artikelen 219, 220, 221 en 222 van Verordening (EU) nr. 1308/2013.".

Artikel 4

Overgangsmaatregelen

Producten die niet in overeenstemming zijn met de in deel I bis van bijlage VII bij Verordening (EU) nr. 1308/2013 vermelde benamingen en die vóór de datum van toepassing van de daarin opgenomen benamingsvoorschriften in de Unie zijn geproduceerd of ingevoerd, mogen verder in de handel worden gebracht totdat de voorraden van die producten zijn uitgeput of tot en met … [zes jaar vanaf de datum van inwerkingtreding van deze wijzigingsverordening], naargelang wat zich het eerst voordoet.

Artikel 5

Inwerkingtreding en toepassing

Deze verordening treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Artikel 1, ***punt 3), punt 4), punt 7), d), punt 9) en punt 14),*** is van toepassing ***met ingang van …*** [twee jaar ***vanaf de datum van inwerkingtreding van deze wijzigingsverordening]***.

Artikel 1, punt 13), is van toepassing met ingang van … [drie jaar vanaf de datum van inwerkingtreding van deze wijzigingsverordening].

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te …,

Voor het Europees Parlement	*Voor de Raad*
De voorzitter	*De voorzitter*

Europees Parlement
2024-2029

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2026)0200

De maatregelen die nodig zijn voor de uitvoering van het aan het VEU en het VWEU gehechte protocol betreffende de financiële gevolgen van de beëindiging van het EGKS-Verdrag en betreffende het Fonds voor onderzoek inzake kolen en staal

Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 16 juni 2026 over het ontwerp van besluit van de Raad tot vaststelling van maatregelen die nodig zijn voor de uitvoering van Protocol nr. 37 betreffende de financiële gevolgen van de beëindiging van het EGKS-Verdrag en betreffende het Fonds voor onderzoek inzake kolen en staal, gehecht aan het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie en tot intrekking van Besluit nr. 2003/76/EG (06884/2026 – C10-0091/2026 – 2025/0390(APP))

(Bijzondere wetgevingsprocedure – goedkeuring)

Het Europees Parlement,

– gezien het ontwerp van besluit van de Raad (06884/2026),

– gezien het verzoek om goedkeuring dat de Raad heeft ingediend krachtens Protocol nr. 37 betreffende de financiële gevolgen van de beëindiging van het EGKS-Verdrag en betreffende het Fonds voor onderzoek inzake kolen en staal, gehecht aan het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 2, eerste alinea, van dat protocol (C10-0091/2026),

– gezien artikel 107, leden 1 en 4, van zijn Reglement,

– gezien de aanbeveling van de Begrotingscommissie (A10-0158/2026),

1. hecht zijn goedkeuring aan het ontwerp van besluit van de Raad;

2. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad en de Commissie, alsook aan de nationale parlementen.

Europees Parlement
2024-2029

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2026)0206

Met bepaalde nieuwe genomische technieken verkregen planten en de daarvan afgeleide levensmiddelen en diervoeders

Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 17 juni 2026 over het standpunt van de Raad in eerste lezing met het oog op de vaststelling van een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende met bepaalde nieuwe genomische technieken verkregen planten en de daarvan afgeleide producten, en tot wijziging van Verordening (EU) 2017/625 (17037/1/2025 – C10-0102/2026 – 2023/0226(COD))

(Gewone wetgevingsprocedure: tweede lezing)

Het Europees Parlement,

– gezien het standpunt van de Raad in eerste lezing (17037/1/25 – C10-0102/2026),

– gezien de gemotiveerde adviezen die in het kader van protocol nr. 2 betreffende de toepassing van de beginselen van subsidiariteit en evenredigheid zijn ingediend door het Cypriotische parlement en het Hongaarse parlement, en waarin wordt gesteld dat het ontwerp van wetgevingshandeling in strijd is met het subsidiariteitsbeginsel,

– gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité van 26 oktober 2023[1],

– gezien het advies van het Comité van de Regio's van 17 april 2024[2],

– gezien zijn in eerste lezing geformuleerde standpunt[3] inzake het voorstel van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad (COM(2023)0411),

– gezien artikel 294, lid 7, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,

– gezien het overeenkomstig artikel 75, lid 4, van zijn Reglement door de bevoegde commissie goedgekeurde voorlopig akkoord,

– gezien artikel 68 van zijn Reglement,

– gezien de aanbeveling voor de tweede lezing van de Commissie milieubeheer, klimaat

1 PB C, C/2024/893, 6.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/893/oj
2 PB C, C/2024/3674, 26.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3674/oj
3 PB C, C/2024/6358, 7.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6358/oj.

en voedselveiligheid (A10-0175/2026),

1. hecht zijn goedkeuring aan het standpunt van de Raad in eerste lezing;

2. constateert dat de handeling is vastgesteld overeenkomstig het standpunt van de Raad;

3. verzoekt zijn Voorzitter de handeling samen met de voorzitter van de Raad overeenkomstig artikel 297, lid 1, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie te ondertekenen;

4. verzoekt zijn secretaris-generaal de handeling te ondertekenen nadat is nagegaan of alle procedures naar behoren zijn uitgevoerd, en met de secretaris-generaal van de Raad te zorgen voor bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*;

5. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad en aan de Commissie, alsook aan de nationale parlementen.

Europees Parlement
2024-2029

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2026)0207

Gemeenschappelijk systeem voor de terugkeer van illegaal in de Unie verblijvende onderdanen van derde landen (terugkeerverordening)

Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 17 juni 2026 over het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een gemeenschappelijk systeem voor de terugkeer van illegaal in de Unie verblijvende onderdanen van derde landen en tot intrekking van Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijn 2001/40/EG van de Raad en Beschikking 2004/191/EG van de Raad (COM(2025)0101 – C10-0047/2025 – 2025/0059(COD))

(Gewone wetgevingsprocedure: eerste lezing)

Het Europees Parlement,

– gezien het voorstel van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad (COM(2025)0101),

– gezien artikel 294, lid 2, en artikel 79, lid 2, punt c), van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, op grond waarvan het voorstel door de Commissie bij het Parlement is ingediend (C10-0047/2025),

– gezien artikel 294, lid 3, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,

– gezien het gemotiveerde advies dat in het kader van Protocol nr. 2 betreffende de toepassing van de beginselen van subsidiariteit en evenredigheid is uitgebracht door de Franse Senaat, en waarin wordt gesteld dat het ontwerp van wetgevingshandeling niet strookt met het subsidiariteitsbeginsel,

– gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité van 18 september 2025[1],

– na raadpleging van het Comité van de Regio's,

– gezien het overeenkomstig artikel 75, lid 4, van zijn Reglement door de bevoegde commissie goedgekeurde voorlopig akkoord en de door de vertegenwoordiger van de Raad bij brief van 10 juni 2026 gedane toezegging om het standpunt van het Europees Parlement overeenkomstig artikel 294, lid 4, van het Verdrag betreffende de werking

[1] PB C, C/2026/33, 16.1.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/33/oj.

van de Europese Unie goed te keuren,

– gezien artikel 60 van zijn Reglement,

– gezien het verslag van de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken (A10-0048/2026),

1. stelt onderstaand standpunt in eerste lezing vast;

2. verzoekt de Commissie om hernieuwde voorlegging aan het Parlement indien zij haar voorstel vervangt, ingrijpend wijzigt of voornemens is het ingrijpend te wijzigen;

3. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad en de Commissie, alsook aan de nationale parlementen.

P10_TC1-COD(2025)0059

Standpunt van het Europees Parlement in eerste lezing vastgesteld op 17 juni 2026 met het oog op de vaststelling van Verordening (EU) 2026/... van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een gemeenschappelijk systeem voor de terugkeer van illegaal in de Unie verblijvende onderdanen van derde landen en tot intrekking van Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijn 2001/40/EG van de Raad en Beschikking 2004/191/EG van de Raad*

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 79, lid 2, punt c),

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Na toezending van het ontwerp van wetgevingshandeling aan de nationale parlementen,

Gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité[1],

gezien het advies van het Comité van de Regio's[2],

Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure[3],

---

* AAN DEZE TEKST IS IN JURIDISCH-TAALKUNDIG OPZICHT NOG NIET DE LAATSTE HAND GELEGD.

1 PB C, [...], blz. [...].

2 PB C, [...], blz. [...].

3 Standpunt van het Europees Parlement van 17 juni 2026.

Overwegende hetgeen volgt:

(1) Bij de totstandbrenging van een ruimte van vrijheid, veiligheid en recht moet de Unie beschikken over een gemeenschappelijk beleid inzake de terugkeer van onderdanen van derde landen die geen recht op verblijf in de Unie hebben. Een doeltreffend terugkeerbeleid is een essentieel onderdeel van een geloofwaardig systeem voor migratiebeheer.

(2) Bij deze verordening wordt een gemeenschappelijk systeem ingesteld voor de terugkeer van ***illegaal*** in de ***lidstaten verblijvende*** onderdanen van derde landen, op basis van een gemeenschappelijke procedure voor terugkeer, ***doeltreffende samenwerking met derde landen, verplichtingen voor illegaal verblijvende onderdanen van derde landen, een reeks instrumenten voor*** het beheren van ***doeltreffende terugkeer, met inbegrip van maatregelen om terugkeer te stimuleren***, en samenwerking ▌ tussen de lidstaten.

(2 bis) Overeenkomstig artikel 72 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie laat deze verordening de uitoefening van de verantwoordelijkheid van de lidstaten voor de handhaving van de openbare orde en de bescherming van de binnenlandse veiligheid onverlet.

(3) Ten behoeve van de uitvoering van de alomvattende aanpak die is vastgelegd in Verordening (EU) 2024/1351 van het Europees Parlement en de Raad[4], moet een gemeenschappelijk systeem worden ingevoerd voor een doeltreffend beheer van de terugkeer van illegaal verblijvende onderdanen van derde landen. Om te zorgen voor de samenhang en doeltreffendheid van de acties en maatregelen van de Unie en haar lidstaten, handelend binnen hun respectieve bevoegdheden, moet dat ***gemeenschappelijke*** systeem gebaseerd zijn op geïntegreerde beleidsvorming.

---

4 Verordening (EU) 2024/1351 van het Europees Parlement en de Raad van 14 mei 2024 betreffende asiel- en migratiebeheer, tot wijziging van de Verordeningen (EU) 2021/1147 en (EU) 2021/1060 en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 604/2013 (PB L, 2024/1351, 22.5.2024, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1351/oj).

(4) De Europese Raad heeft consequent onderstreept hoe belangrijk het is om op alle niveaus vastberaden in te zetten op het faciliteren, verhogen en versnellen van terugkeer uit de Europese Unie. In oktober 2024 heeft de Europese Raad de Commissie verzocht met spoed een nieuw wetgevingsvoorstel in te dienen.

(5) Op 12 december 2024 heeft de Raad Justitie en Binnenlandse Zaken strategische richtsnoeren voor de wetgevende en operationele programmering in de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht aangenomen, waarin er nogmaals op wordt gewezen dat een succesvol terugkeerbeleid een fundamentele pijler is van een alomvattend en geloofwaardig asiel- en migratiestelsel van de Unie. In de strategische richtsnoeren wordt een oproep gedaan om daartoe een kordatere en bredere aanpak van terugkeer te ontwikkelen en uit te voeren, door middel van de spoedige verbetering van het rechtskader.

(6) Een doeltreffend terugkeerbeleid moet zorgen voor samenhang met het migratie- en asielpact, moet bijdragen tot de integriteit van dat pact en moet illegale immigratie naar de Unie helpen beheren en niet-toegestane verplaatsingen van illegaal verblijvende onderdanen van derde landen tussen lidstaten helpen voorkomen, ▌ met inachtneming van de grondrechten.

(7) De Unie en haar lidstaten hebben hun inspanningen om het terugkeerbeleid doeltreffender te maken opgevoerd. Ondanks deze inspanningen sluit het bestaande rechtskader, dat bestaat uit Richtlijn 2001/40/EG[5] van de Raad en Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad[6], niet langer aan bij de behoeften van het migratiebeleid van de Unie ***en de wetgevings- en operationele behoeften om daadwerkelijke terugkeer te waarborgen***. Sinds de vaststelling van Richtlijn 2008/115/EG in 2008 is zowel de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht als het migratiebeleid van de Unie aanzienlijk geëvolueerd. In het EU-recht op het gebied van migratie heeft zich een verschuiving voorgedaan van het vaststellen van wetgeving met minimumnormen naar het dichter bij elkaar brengen van de praktijken van de lidstaten. In 2018 heeft de Commissie met het voorstel tot herschikking van de terugkeerrichtlijn een poging ondernomen om de terugkeerregels te hervormen[7]. De Commissie heeft ook geprobeerd om door middel van de Aanbevelingen (EU) 2017/2338[8] en (EU) 2023/682[9] de lidstaten te ondersteunen bij het gebruik van

---

5 Richtlijn 2001/40/EG van de Raad van 28 mei 2001 betreffende de onderlinge erkenning van besluiten inzake de verwijdering van onderdanen van derde landen (PB L 149 van 2.6.2001, blz. 34,ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2001/40/oj).

6 Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven (PB L 348 van 24.12.2008, blz. 98, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2008/115/oj).

7 Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven (herschikking). Brussel, 12.9.2018. COM(2018) 634 final, 2018/0329 (COD).

8 Aanbeveling (EU) 2017/2338 van de Commissie van 16 november 2017 tot vaststelling van een gemeenschappelijk "terugkeerhandboek" voor gebruik door de bevoegde autoriteiten van de lidstaten bij de uitvoering van terugkeergerelateerde taken (PB L 339 van 19.12.2017, blz. 83, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2017/2338/oj).

9 Aanbeveling (EU) 2023/682 van de Commissie van 16 maart 2023 betreffende de wederzijdse erkenning van terugkeerbesluiten en het versnellen van terugkeer bij de uitvoering van Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad. C/2023/1763. PB L 86 van 24.3.2023, blz. 58, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2023/682/oj.

de flexibiliteit die Richtlijn 2008/115/EG biedt. Desondanks zijn de grenzen van het huidige rechtskader intussen bereikt.

(8) Om te waarborgen dat onderdanen van derde landen die niet of niet langer voldoen aan de voorwaarden voor binnenkomst, verblijf of vestiging op het grondgebied van de lidstaten, op humane ***en duurzame*** wijze en met volledige eerbiediging van de grondrechten en het internationale recht ***zonder onnodige vertraging*** worden gerepatrieerd, moet een gemeenschappelijke procedure voor ***doeltreffende*** terugkeer worden opgezet die blijkt geeft van ▌ daadkracht. Duidelijke en transparante regels die in alle lidstaten van toepassing zijn, moeten zowel de betrokken onderdanen van derde landen als de bevoegde autoriteiten zekerheid bieden. Het is zaak de terugkeerprocedures te vereenvoudigen, te faciliteren en te versnellen, en ervoor te zorgen dat terugkeer niet wordt belemmerd, ***bijvoorbeeld*** door niet-toegestane verplaatsingen naar andere lidstaten.

(9) De toepassing van de regels uit hoofde van deze verordening mag geen afbreuk doen aan de regels inzake toegang tot internationale bescherming overeenkomstig Verordening (EU) 2024/1348 van het Europees Parlement en de Raad[10]. In voorkomend geval worden de regels van deze verordening aangevuld met de in Verordening (EU) 2024/1348 opgenomen specifieke regels voor het koppelen van negatieve asielbesluiten en terugkeerbesluiten met betrekking tot uitvaardiging en rechtsmiddelen, en de terugkeergrensprocedure die is vastgesteld bij Verordening (EU) 2024/1349 van het Europees Parlement en de Raad[11].

---

10 Verordening (EU) 2024/1348 van het Europees Parlement en de Raad van 14 mei 2024 tot vaststelling van een gemeenschappelijke procedure voor internationale bescherming in de Unie en tot intrekking van Richtlijn 2013/32/EU (PB L, 2024/1348, 22.5.2024, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1348/oj).

11 Verordening (EU) 2024/1349 van het Europees Parlement en de Raad van 14 mei 2024 tot vaststelling van een terugkeergrensprocedure en tot wijziging van Verordening (EU) 2021/1148 (PB L, 2024/1349, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1349/oj).

(10) Deze verordening eerbiedigt de grondrechten van onderdanen van derde landen, alsook de beginselen die met name zijn erkend in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie ("het Handvest") en in het Verdrag van Genève betreffende de status van vluchtelingen van 28 juli 1951, zoals aangevuld bij het Protocol van New York van 31 januari 1967 ("het Verdrag van Genève"). De richtlijn moet worden toegepast in overeenstemming met het Handvest, de algemene beginselen van het recht van de Unie en het toepasselijke internationale recht.

(11) Het beginsel van non-refoulement en het verbod op collectieve uitzetting als vastgesteld in artikel 19 van het Handvest moeten in acht worden genomen [redacted]. Niemand mag worden verwijderd of uitgezet naar, dan wel worden uitgeleverd aan een derde land waar een ernstig risico bestaat dat hij aan de doodstraf, aan folteringen of aan andere onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen wordt onderworpen.

(12) De lidstaat op het grondgebied waarvan de illegaal verblijvende onderdaan van een derde land wordt gedetecteerd, is verantwoordelijk voor zijn terugkeer. ▌

(12 bis) De door de lidstaat krachtens het nationale recht aangewezen bevoegde rechterlijke instantie moet zich buigen over de voorziening in rechte tegen het terugkeerbesluit, het inreisverbod en het verwijderingsbesluit. De naleving van de vereisten die voortvloeien uit het beginsel van non-refoulement moet worden geverifieerd indien gegevens in het dossier die onder de aandacht zijn gebracht van de krachtens het nationale recht aangewezen bevoegde rechterlijke instantie voor de voorziening in rechte tegen het terugkeerbesluit of het verwijderingsbesluit, zoals aangevuld of toegelicht na een procedure op tegenspraak, erop wijzen dat het beginsel van non-refoulement mogelijk wordt ondermijnd.

(12 ter) ***Onverminderd het in artikel 47 van het Handvest neergelegde recht op een doeltreffende voorziening in rechte, op basis waarvan de onderdaan van een derde land de termijn voor vrijwillig vertrek, of het ontbreken daarvan, in het terugkeerbesluit kan aanvechten, mag de nietigverklaring of intrekking van de termijn voor vrijwillig vertrek geen afbreuk doen aan het deel van het terugkeerbesluit waarbij de verplichting om het grondgebied van de lidstaten te verlaten wordt opgelegd of vastgesteld.***

(13) ***In geval van verwijdering*** moeten de ***krachtens het nationale recht aangewezen*** bevoegde autoriteiten de naleving van het beginsel van non-refoulement verifiëren op basis van een individuele beoordeling waarbij alle relevante omstandigheden in aanmerking worden genomen. De betrokken onderdanen van derde landen moeten zo snel mogelijk, ***en vóór hun verwijdering***, ***gestaafd*** bewijsmateriaal over hun persoonlijke omstandigheden overleggen. Het moet mogelijk zijn om daarvoor gebruik te maken van een in eerdere fasen van de procedure ***of in andere eerdere procedures*** uitgevoerde ▌beoordeling van alle relevante omstandigheden. Elke ***relevante*** verandering in de omstandigheden en elk nieuw element dat op een risico wijst, moet worden onderzocht, ***onder meer om vast te stellen of deze zijn gestaafd en niet worden geacht door de onderdaan van een derde land te zijn aangevoerd louter om de verwijdering uit te stellen of te verijdelen***.

(13 bis) De lidstaten kunnen de onderdaan van een derde land die aangeeft dat de verwijdering in strijd zou zijn met het beginsel van non-refoulement, doorverwijzen naar de passende procedure, met inbegrip van de asielprocedure onder verwijzing naar Verordening (EU) 2024/1348. De lidstaat kan de onderdaan van een derde land ook doorverwijzen naar de passende procedure wanneer de krachtens het nationale recht aangewezen bevoegde autoriteiten zich bewust worden van relevante aanwijzingen dat de verwijdering in strijd zou zijn met het beginsel van non-refoulement.

(14) ***Om daadwerkelijke terugkeer naar derde landen te bevorderen***, moeten de lidstaten, onder meer aan de hand van nieuwe bilaterale overeenkomsten of regelingen, flexibeler alsook gerichter kunnen samenwerken.

(15) Zodra is vastgesteld dat de onderdaan van een derde land niet of niet langer voldoet aan de voorwaarden voor binnenkomst, verblijf of vestiging op het grondgebied van de lidstaten, moet snel een terugkeerbesluit worden uitgevaardigd op basis van een individuele beoordeling waarbij alle ***relevante*** feiten en omstandigheden in aanmerking worden genomen. ***In het terugkeerbesluit moet worden vermeld dat de onderdaan van een derde land verplicht is het grondgebied van de lidstaten te verlaten. Het mag niet verplicht zijn in het terugkeerbesluit een land van terugkeer te bepalen. Het land van terugkeer moet uiterlijk vóór de verwijdering worden bepaald en kan worden bepaald in het terugkeerbesluit of in een ander van het terugkeerbesluit afzonderlijk verwijderingsbesluit. Belemmering van verwijdering moet leiden tot uitstel van verwijdering maar mag geen beletsel vormen voor het uitvaardigen van een terugkeerbesluit. Indien het op het moment van uitvaardiging van het besluit waarin het land van terugkeer wordt bepaald, nog steeds mogelijk is dat de onderdaan van een derde land naar een van meerdere landen van terugkeer wordt verwijderd, onder meer vanwege een dubbele of meervoudige nationaliteit, kunnen al deze landen van terugkeer in dat besluit worden bepaald. Het in artikel 47 van het Handvest neergelegde recht op een doeltreffende voorziening in rechte moet worden gewaarborgd ten aanzien van alle in het besluit bepaalde landen van terugkeer. Indien de bevoegde autoriteit overgaat tot verwijdering, moet de onderdaan van een derde land in ieder geval ruim vóór de verwijdering in kennis gesteld worden van het land van terugkeer waarnaar hij of zij zal worden verwijderd.***

(15 bis) Niets in deze verordening mag de lidstaten beletten om voor specifieke groepen in hun nationale wetgeving te voorzien in andere gronden voor uitstel van verwijdering.

(15 ter) De onderdaan van een derde land die de verplichting heeft het grondgebied van de lidstaten te verlaten, moet de primaire verantwoordelijkheid dragen voor dit vertrek.

(16) Er moet voor worden gezorgd dat de essentiële elementen van een door een lidstaat uitgevaardigd terugkeerbesluit in een specifiek formulier, in de vorm van een Europees terugkeerbevel, worden opgenomen en beschikbaar worden gesteld hetzij in het Schengeninformatiesysteem, samen met de signalering inzake terugkeer, hetzij via bilaterale informatie-uitwisseling met een andere lidstaat. Het Europees terugkeerbevel moet op zijn beurt de erkenning en de uitvoering van door andere lidstaten uitgevaardigde ***uitvoerbare*** terugkeerbesluiten of ***verwijderingsbesluiten*** ondersteunen, indien de onderdaan van een derde land zich zonder toestemming naar een andere lidstaat verplaatst.

(18) Indien tegen een onderdaan van een derde land die zich op het grondgebied van een lidstaat bevindt, een uitvoerbaar terugkeerbesluit is uitgevaardigd door een andere lidstaat, ▌moeten de erkenning en uitvoering van terugkeerbesluiten de terugkeerprocedure faciliteren en versnellen op basis van nauwere samenwerking en wederzijds vertrouwen tussen de lidstaten. ***Die*** erkenning en uitvoering kunnen ook helpen om irreguliere migratie en niet-toegestane secundaire verplaatsingen binnen de Unie te ontmoedigen en vertragingen in de terugkeerprocedure te beperken. Het rechtsmiddel tegen een terugkeerbesluit ***mag alleen*** in de uitvaardigende lidstaat worden ingesteld.

(18 bis) Erkenning van een terugkeerbesluit of verwijderingsbesluit op basis van de informatie in het in artikel 7, lid 7, bedoelde Europees terugkeerbevel, hoeft niet de vorm van een beslissing of handeling aan te nemen. Niet-erkenning van een terugkeerbesluit of verwijderingsbesluit hoeft niet de vorm van een beslissing of handeling aan te nemen.

(18 ter) Indien een lidstaat overweegt een uitvoerbaar terugkeerbesluit of een verwijderingsbesluit van de uitvaardigende lidstaat te erkennen en uit te voeren, kunnen de volgende leidende beginselen de lidstaat helpen situaties in kaart te brengen waarin wederzijdse erkenning niet mag worden toegepast, maar een nationaal terugkeerbesluit moet worden uitgevaardigd. Het kan hierbij gaan om situaties waarin uitvoering in strijd zou zijn met het overheidsbeleid van de uitvoerende lidstaat, onder meer met betrekking tot de terugkeer van bepaalde categorieën onderdanen van derde landen, zoals niet-begeleide minderjarigen en slachtoffers van mensenhandel, voor wie het nationale recht in een hoger beschermingsniveau voorziet; het uitvaardigen van een nieuw terugkeerbesluit sneller is; de informatie in het Europees terugkeerbevel onvolledig is; de onderdaan van een derde land een beroep heeft ingesteld tegen het terugkeerbesluit van de uitvaardigende lidstaat; de onderdaan van een derde land moet worden verwijderd naar een ander derde land dan bepaald in het terugkeerbesluit of het verwijderingsbesluit van de uitvaardigende lidstaat, en indien er geen land van terugkeer in het terugkeerbesluit is bepaald.

(18 quater) ***Ter voorbereiding van de stappen in de richting van verplichte wederzijdse erkenning, moeten de Commissie en de bevoegde EU-agentschappen, zoals eu-LISA, in voorkomend geval, de lidstaten ondersteunen, onder meer door na te gaan welke regelingen en aanpassingen er nodig zijn voor de automatische afhandeling van het Europees terugkeerbevel.***

(19) ***Uiterlijk bij de vaststelling van de in artikel 7, lid 8, bedoelde uitvoeringshandeling,*** moeten de lidstaten, ***de Commissie en de bevoegde EU-agentschappen, zoals eu-LISA,*** wettelijke en technische regelingen ***beginnen te*** treffen om ervoor te zorgen dat het Europees terugkeerbevel via het Schengeninformatiesysteem beschikbaar kan worden gesteld. ▌

(19 bis) Twee jaar na de in artikel 52, lid 3, van deze verordening bedoelde de datum van toepassing moet de Commissie de uitvoering van de wederzijdse erkenning beoordelen, met name wat betreft: de vraag of de lidstaten de wettelijke en technische regelingen hebben getroffen om het Europees terugkeerbevel op grond van artikel 7, lid 7, via het Schengeninformatiesysteem beschikbaar te stellen, en of die doeltreffend zijn; de vraag of de lidstaten de in artikel 7, lid 9, bedoelde wettelijke en technische regelingen voor de automatische afhandeling van het Europees terugkeerbevel hebben getroffen; de doeltreffendheid van de erkenning en uitvoering van terugkeerbesluiten en verwijderingsbesluiten; de lasten die daaruit voortvloeien voor de nationale gerechtelijke en administratieve stelsels, en de resultaten van desbetreffende opleidingen en proefprojecten.

(19 ter) ***Op basis van de in artikel 9, lid 10, bedoelde beoordeling moet de Commissie, in voorkomend geval, wetgevingsvoorstellen indienen, met inbegrip van gerichte wijzigingen met het oog op doeltreffende terugkeer, teneinde verplichte erkenning en uitvoering van door andere lidstaten uitgevaardigde uitvoerbare terugkeerbesluiten en verwijderingsbesluiten in te voeren. Indien de Commissie geen voorstel indient, moet zij de reden daarvoor opgeven.***

(20) Het effect van nationale terugkeermaatregelen moet, zoals ook tot dusver het geval was, een Uniedimensie krijgen, door middel van een inreisverbod dat de betrokkene de toegang tot en het verblijf op het grondgebied van alle lidstaten ontzegt. De duur van het inreisverbod moet volgens alle relevante omstandigheden van het individuele geval worden bepaald ▌. Wanneer een illegaal verblijvende onderdaan van een derde land bij uitreiscontroles aan de buitengrenzen wordt gedetecteerd, kan het passend zijn een inreisverbod op te leggen om te voorkomen dat de persoon het grondgebied in de toekomst weer binnenkomt, en om zo de risico's van illegale immigratie te verminderen***, zonder een snel vertrek van de onderdaan van een derde land in de weg te staan.***

(21) Onderdanen van derde landen ***die niet hebben voldaan*** aan de verplichting om te vertrekken ***of aan wie geen termijn voor*** vrijwillige terugkeer ***is toegekend, kunnen op grond van dwangmaatregelen worden verwijderd.*** Ten aanzien van onderdanen van derde landen die zich niet houden aan de ***termijn waarbinnen zij uiterlijk moeten vertrekken, en om niet-toegestane secundaire verplaatsingen en veiligheidsrisico's te voorkomen***, moeten strengere regels voor verwijdering worden toegepast die directe en onmiddellijke gevolgen hebben. ***Indien er geen reden is om aan te nemen dat vrijwillige terugkeer het doel van een terugkeerprocedure zou ondermijnen, kan de terugkeer van meewerkende onderdanen van derde landen voornamelijk via vrijwillige terugkeer blijven verlopen.*** Dwangmaatregelen moeten, uit het oogpunt van de gebruikte middelen en nagestreefde doelstellingen, in overeenstemming zijn met de beginselen van evenredigheid en doeltreffendheid.

(21 bis) Aangezien deze verordening uitsluitend van toepassing is op illegaal in de Unie verblijvende onderdanen van derde landen, heeft zij geen gevolgen voor advisering bij terugkeer en re-integratie en andere programma's ter ondersteuning van vrijwillige terugkeer en re-integratie van legaal in de Unie verblijvende onderdanen van derde landen.

(22) Er zijn gemeenschappelijke regels nodig, zodat dat ***illegaal verblijvende*** onderdanen van derde landen die een veiligheidsrisico vormen ▌, efficiënt worden geïdentificeerd en snel worden teruggestuurd. Er moeten relevante controles worden uitgevoerd om onderdanen van derde landen die een veiligheidsrisico vormen, te identificeren en te signaleren, onder meer door gebruik te maken van het screeningproces dat is opgenomen in Verordening (EU) 2024/1356 van het Europees Parlement en de Raad[12]. ***In het algemeen*** moet verwijdering de regel zijn voor onderdanen van derde landen die een veiligheidsrisico vormen. Het moet mogelijk zijn af te wijken van de algemene regels om te voorzien in inreisverboden van langere duur ***of voor onbepaalde tijd*** en in langere bewaringstermijnen, alsook af te wijken van het gebruik van speciale inrichtingen voor bewaring, zodat personen die een bedreiging voor de veiligheid van de ***lidstaten*** vormen, snel worden verwijderd.

---

12 Verordening (EU) 2024/1356 van het Europees Parlement en de Raad van 14 mei 2024 tot invoering van de screening van onderdanen van derde landen aan de buitengrenzen en tot wijziging van de Verordeningen (EG) nr. 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 en (EU) 2019/817 (PB L, 2024/1356, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1356/oj).

(23) Nieuwe regels moeten de lidstaten meer mogelijkheden bieden om voor de terugkeer naar derde landen gebruik te maken van aanvullende instrumenten. Het moet mogelijk zijn specifieke overeenkomsten of regelingen met derde landen te treffen zodat de lidstaten meer mogelijkheden voor terugkeer krijgen, mits het betrokken derde land de internationale mensenrechtennormen en, ***in geval van verwijdering,*** het beginsel van non-refoulement eerbiedigt. ***Tekortkomingen met betrekking tot specifieke delen van het grondgebied van het derde land of tot identificeerbare categorieën personen staan daarbij het sluiten van dergelijke overeenkomsten en regelingen niet in de weg, mits er voldoende garanties zijn dat de rechten van de onderdanen van derde landen op wie die overeenkomsten en regelingen betrekking hebben, volledig worden geëerbiedigd.***

Dergelijke overeenkomsten en regelingen moeten met name de volgende elementen bevatten: ***de procedures die van toepassing zijn op de terugkeer***, de voorzieningen voor het verblijf in het land, ***de respectieve verplichtingen en verantwoordelijkheden van de partijen bij de overeenkomst of regeling en*** de gevolgen in geval van schendingen ***van de overeenkomst of regeling. Een overeenkomst of regeling die voorziet in verdere terugkeer vanuit het derde land, moet bovendien de volgende elementen bevatten: de gevolgen indien verdere terugkeer niet mogelijk is, de respectieve verplichtingen en verantwoordelijkheden van de partijen bij de overeenkomst of regeling, de gevolgen*** in geval van significante veranderingen die de situatie in het derde land nadelig beïnvloeden, en een onafhankelijk toezichthoudend orgaan of mechanisme dat de uitvoering van de overeenkomst of de regeling beoordeelt. Dergelijke overeenkomsten en regelingen geven uitvoering aan het Unierecht voor de toepassing van artikel 51, lid 1, van het Handvest.

(23 bis) Om ervoor te zorgen dat de legitieme belangen in verband met het beheer van de buitengrenzen en de interne veiligheid van de betrokken lidstaten voldoende worden beschermd, moeten, wanneer een lidstaat voor de toepassing van deze verordening met een van de aangrenzende derde landen van de Unie over een overeenkomst of regeling onderhandelt, de lidstaten die een gemeenschappelijke grens met dat derde land delen, op een passend tijdstip vóór de sluiting van de overeenkomst of regeling van die onderhandelingen in kennis worden gesteld, met volledige inachtneming van het beginsel van loyale samenwerking dat is neergelegd in artikel 4, lid 3, van het Verdrag betreffende de Europese Unie. Bij het sluiten van overeenkomsten of regelingen met derde landen moeten de lidstaten worden verplicht de Commissie en de andere lidstaten van dergelijke overeenkomsten of regelingen in kennis te stellen voordat deze voorlopig worden toegepast of, indien dat eerder is, in werking treden. Om niet-naleving van het recht van de Unie te voorkomen en de transparantie verder te vergroten, zouden de lidstaten bovendien de Commissie en de andere lidstaten op vrijwillige basis op de hoogte kunnen houden van de voortgang van de onderhandelingen met een derde land over bij deze verordening toegestane overeenkomsten of regelingen, voordat de partijen een definitief akkoord hebben bereikt, onder meer om de Commissie te verzoeken te beoordelen of de beoogde overeenkomst of regeling waarover wordt onderhandeld, verenigbaar is met het Unierecht.

(24) Voor de goede werking van een Schengengebied zonder binnengrenzen is het bepalend dat de lidstaten het betrokken acquis doeltreffend en efficiënt toepassen. Bij Verordening (EU) 2022/922 van de Raad[13] is een evaluatie- en toezichtmechanisme ingesteld om de toepassing van het Schengenacquis te controleren ▌, onder meer inzake de doeltreffende terugkeer van onderdanen van derde landen zonder verblijfsrecht en inzake de eerbiediging van de grondrechten. ▌

(25) Bij de toepassing van de terugkeerprocedure door de lidstaten moet het belang van het kind vooropstaan, overeenkomstig artikel 24 van het Handvest en het Verdrag van de Verenigde Naties inzake de rechten van het kind van 1989. Bij het beoordelen van het individuele belang van het kind moeten de lidstaten met name terdege rekening houden met het welzijn en de sociale ontwikkeling van de minderjarige op de korte, middellange en lange termijn, overwegingen inzake veiligheid en de opvattingen van de minderjarige, in overeenstemming met zijn leeftijd en mate van volwassenheid, alsook met zijn achtergrond. Niet-begeleide minderjarigen moeten bij elke stap van de terugkeerprocedure worden begeleid door een vertegenwoordiger.

---

13 Verordening (EU) 2022/922 van de Raad van 9 juni 2022 betreffende de instelling en de werking van een evaluatie- en toezichtmechanisme voor de controle op de toepassing van het Schengenacquis, en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 1053/2013 (PB L 160 van 15.6.2022, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/922/oj)

(26) Wanneer er redenen zijn voor twijfels over de minderjarigheid van een onderdaan van een derde land, ***kan overeenkomstig het nationaal recht*** een leeftijdsbeoordeling worden uitgevoerd. ***De lidstaten kunnen zich baseren op leeftijdsbeoordelingen die in het kader van eerdere procedures zijn uitgevoerd.*** Om de samenhang in het migratiebeheer in de Unie te waarborgen, ***kan*** dezelfde procedure worden gevolgd als die welke is vastgesteld in Verordening (EU) 2024/1348. ▌

(27) Om de terugkeerprocedure doeltreffender te maken, moeten duidelijke ***verplichtingen van*** onderdanen van derde landen worden vastgesteld. Onderdanen van derde landen moeten ***worden verplicht het grondgebied van de lidstaten te verlaten en gedurende*** de ***gehele*** terugkeerprocedure hun medewerking verlenen aan de autoriteiten. Onderdanen van derde landen moeten beschikbaar ***en bereikbaar*** blijven ***voor de bevoegde autoriteiten*** en ***alle*** informatie verstrekken ***die relevant is*** om hun terugkeer voor te bereiden ***en uit te voeren. Zij mogen de verwijdering ook niet fysiek of mondeling belemmeren. Verbale belemmering moet van een zwaardere aard of karakter zijn dan louter bezwaar maken. Hieruit volgt dat het in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van de onderdaan van een derde land moet zijn om zijn identiteit vast te stellen en de voor zijn terugkeer vereiste reisdocumenten te verkrijgen en te verstrekken***. Indien de verplichtingen ***om het grondgebied te verlaten en*** tot medewerking niet worden nageleefd, moeten daar doeltreffende, ***afschrikkende*** en evenredige gevolgen aan worden verbonden ***en moeten de bevoegde autoriteiten de nodige stappen ondernemen om terugkeer te waarborgen***, zoals, ***indien van toepassing, door middel van onderzoeksmaatregelen. Onderdanen van derde landen die niet kunnen worden verwijderd, onder meer vanwege het beginsel van non-refoulement of omdat zij geen medewerking verlenen aan de bevoegde autoriteiten, mogen niet worden vrijgesteld van algemene verplichtingen, waaronder de verplichtingen om binnen een bepaald gebied te blijven, een verblijfplaats te hebben en zich te melden. De gevolgen bij de niet-naleving van de verplichting tot medewerking moeten bijvoorbeeld onder meer bestaan uit*** lagere uitkeringen en toelagen die overeenkomstig het nationale recht worden toegekend ***of de*** inbeslagneming van reisdocumenten. ▌.

(27 bis) ***Niets in deze verordening doet afbreuk aan verplichtingen en maatregelen die geen verband houden met terugkeer of bepalingen over sociale uitkeringen krachtens het nationale recht.***

(28) Deze verordening mag de lidstaten niet beletten om in voorkomend geval overeenkomstig het nationale strafrecht strafrechtelijke sancties***, met inbegrip van gevangenisstraffen,*** op te leggen aan onderdanen van derde landen die binnen het toepassingsgebied van de verordening vallen.

(29) Er moet een reeks rechtsmiddelen tegen terugkeergerelateerde besluiten worden vastgesteld, teneinde de ***rechten*** van de betrokken personen doeltreffend te beschermen. In geval van beroep of toetsing voor een rechterlijke instantie, ▌ moet op verzoek de nodige rechtshulp worden verleend, ***onverminderd de mogelijkheid om de toegang tot rechtsbijstand en wettelijke vertegenwoordiging te beperken***.

(29 bis) Rechtsbijstand en juridische vertegenwoordiging omvat de voorbereiding van het beroep of het verzoek om toetsing, waaronder de opstelling van de krachtens het nationale recht vereiste processtukken en, bij een hoorzitting, de deelname aan die hoorzitting voor een rechterlijke instantie, teneinde het recht op een doeltreffende voorziening in rechte en op een onpartijdig gerecht te waarborgen.

(29 ter) Het begrip "rechterlijke instantie" is een begrip dat wordt beheerst door het recht van de Unie en door het Hof van Justitie van de Europese Unie is uitgelegd. Zo kan dat begrip per definitie slechts betrekking hebben op een instantie die de hoedanigheid van derde heeft ten opzichte van de autoriteit die de aangevochten beslissing heeft genomen. Die instantie moet rechterlijke taken vervullen en het is niet doorslaggevend of die instantie krachtens het nationale recht als een rechterlijke instantie wordt erkend. Deze verordening mag geen afbreuk doen aan de bevoegdheid van de lidstaten om hun nationale rechtsstelsel te organiseren en het aantal instanties van beroep te bepalen. Indien het nationale recht in de mogelijkheid voorziet om verdere beroepen in te stellen tegen een eerste of volgende beslissing in beroep, en een dergelijk beroep is ingesteld, wordt verwijdering niet opgeschort, tenzij de onderdaan van een derde land om opschorting verzoekt en een bevoegde rechterlijke instantie, terdege rekening houdend met de specifieke omstandigheden van het individuele geval, besluit opschorting toe te staan. Dit mag geen afbreuk doen aan het nationale recht dat voorziet in een opschortende werking van dergelijke rechtsmiddelen.

(30) Om de doeltreffendheid van de terugkeerprocedures te verbeteren en tegelijkertijd de eerbiediging van het in artikel 47 van het Handvest neergelegde recht op een doeltreffende voorziening in rechte te waarborgen, moet beroep tegen terugkeergerelateerde besluiten zoveel mogelijk op hetzelfde gerechtelijke niveau kunnen worden ingesteld. De regels van deze verordening inzake beroep en ***de opschorting van de uitvoering van besluiten*** moeten in overeenstemming zijn met het in artikel 47 van het Handvest neergelegde recht op een doeltreffende voorziening in rechte.

(30 bis) Hoewel deze verordening niet voorziet in de automatische opschortende werking van een beroep, moeten de lidstaten er, met volledige inachtneming van artikel 47 van het Handvest, voor zorgen dat de bevoegde rechterlijke instantie van eerste aanleg de verwijdering kan opschorten voordat het terugkeerbesluit of het verwijderingsbesluit wordt uitgevoerd. Een onderdaan van een derde land moet een verzoek tot opschorting van de uitvoering van een terugkeerbesluit of een verwijderingsbesluit kunnen indienen, tenzij het nationale recht ook voorziet in de mogelijkheid van de opschorting ervan door de bevoegde rechterlijke instantie ambtshalve. Dit doet geen afbreuk aan de mogelijkheid voor de lidstaten om in hun nationale recht te voorzien in de automatische schorsende werking van een beroep. Om dubbel werk bij de beoordeling van het risico op schending van het beginsel van non-refoulement te voorkomen, moet worden vertrouwd op alle gegevens in het dossier, met name op eerdere beoordelingen, waaronder, indien relevant, de beoordelingen die zijn uitgevoerd in het kader van een asielprocedure.

(31) De lidstaten moeten de nodige instrumenten krijgen om ***te zorgen voor een snelle en doeltreffende terugkeer, onder meer via maatregelen als gevolg van niet-naleving en stimulansen voor het nakomen van de verplichtingen om het grondgebied te verlaten en mee te werken, alsmede maatregelen om*** het onderduikrisico ▌ te voorkomen. ***Onderduiken omvat handelingen zoals het verlaten van het grondgebied van de lidstaten zonder toestemming van de bevoegde autoriteiten, om redenen die niet buiten de macht van de onderdaan van een derde land vallen.*** Gemeenschappelijke regels ***moeten, zonder een beperking in te houden van het recht van de lidstaten om in hun nationale recht aanvullende maatregelen en criteria vast te stellen, ervoor zorgen dat de vereisten in het kader van de verplichting tot medewerking en de criteria voor het bepalen van een onderduikrisico worden gestroomlijnd. Dergelijke regels moeten er ook voor zorgen dat bewaring en*** alternatieven voor bewaring in de lidstaten ***worden toegepast***, zodat de terugkeerprocedure doeltreffend wordt beheerd.

(32) Wanneer dit evenredig en noodzakelijk is, moet het mogelijk zijn om uitsluitend ***met het oog op terugkeer, met inbegrip van de voorbereiding van de terugkeer, de overname of de uitvoering van de verwijdering,*** bewaring op te leggen na een individuele beoordeling van elk geval ▌. De autoriteiten moeten de nodige zorgvuldigheid betrachten, en de termijn van bewaring moet zo kort mogelijk zijn en mag ***in een gegeven lidstaat in het algemeen*** niet langer zijn dan 24 maanden. ***In geval van onderduiking in een andere lidstaat worden eerdere bewaringstermijnen niet in aanmerking genomen bij de berekening van de maximale bewaringstermijn. Bewaringstermijnen op grond van andere verordeningen of richtlijnen die geen betrekking hebben op de terugkeerprocedure, mogen niet worden meegeteld bij de berekening van de maximale bewaringstermijn. Tijdens de bewaring moet rekening worden gehouden met bijzondere behoeften die voortvloeien uit de kwetsbaarheidsbeoordeling.*** Wanneer het nationale recht voorziet in bewaring van minderjarigen, moet het belang van het kind vooropstaan. Wanneer het mogelijk is om op een doeltreffende manier minder dwingende alternatieve maatregelen voor bewaring toe te passen op illegaal verblijvende onderdanen van derde landen, moeten dergelijke maatregelen worden ingezet.

(32 bis) Na een bewaring gedurende 24 maanden moet de lidstaat in bepaalde omstandigheden de mogelijkheid hebben de onderdaan van een derde land in bewaring te stellen voor nieuwe termijnen van ten hoogste zes maanden, indien veranderingen in de omstandigheden wijzen op een redelijk vooruitzicht op verwijdering als gevolg van nieuwe belangrijke informatie. De bewaring moet worden gelast met inachtneming van het beginsel van noodzakelijkheid en evenredigheid en moet zo kort mogelijk duren.

(33) De terugkeer van onderdanen van derde landen die een veiligheidsrisico vormen, vereist specifieke maatregelen ter bescherming van de rechten en vrijheden van anderen. Dergelijke onderdanen van derde landen moeten daarom langer ***dan 24 maanden*** in bewaring kunnen worden gehouden, mits daarbij het evenredigheidsbeginsel in acht wordt genomen.

(34) Onderdanen van derde landen die in bewaring worden gehouden, moeten op humane en waardige wijze worden behandeld met inachtneming van hun grondrechten en van het internationale en nationale recht en rekening houdend met de praktische richtsnoeren van het Comité van de Raad van Europa inzake de voorkoming van folteringen en onmenselijke of vernederende behandelingen. Bewaring moet in de regel plaatsvinden in speciale inrichtingen voor bewaring of speciale afdelingen van andere inrichtingen. Wanneer een lidstaat onderdanen van derde landen niet in dergelijke inrichtingen in bewaring kan stellen, kan worden gebruikgemaakt van een gevangenis, waarbij deze personen ***zo veel mogelijk*** gescheiden worden gehouden van de gewone gevangenen. ***Onderdanen van derde landen die een veiligheidsrisico vormen, kunnen in inrichtingen voor bewaring onder verscherpte veiligheidsmaatregelen worden geplaatst.***

(35) De in deze verordening opgenomen bewaringsgronden gelden onverminderd andere bewaringsgronden die van toepassing zijn krachtens het nationale recht ▌, met inbegrip van bewaringsgronden in het kader van een strafprocedure.

(36) Het is een fundamenteel beginsel van soevereiniteit van de staat en internationale samenwerking dat elke staat verplicht is zijn eigen onderdanen over te nemen. Deze verplichting tot overname wordt als een beginsel van internationaal gewoonterecht beschouwd ***en is vastgelegd in het ICAO-Verdrag, bijlage IX, hoofdstuk 5, en uiteengezet in de Overeenkomst van Samoa. Doeltreffende terugkeer is alleen mogelijk als*** staten ***voldoen aan de verplichting om hun eigen onderdanen over te nemen. Daarom zijn de lidstaten voor een doeltreffende terugkeer afhankelijk van de medewerking van derde landen. Bestaande instrumenten zoals artikel 25 bis van Verordening (EG) nr. 810/2009[14] en Frontex-steun worden door de EU en de lidstaten gebruikt om de samenwerking met derde landen waar nodig te verbeteren.***

[14] Verordening (EG) nr. 810/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 tot vaststelling van een gemeenschappelijke visumcode (Visumcode) (PB L 243 van 15.9.2009, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2009/810/oj).

(37) Een ▌ gecoördineerde aanpak van overname door de lidstaten is van cruciaal belang om de terugkeer van onderdanen van derde landen te faciliteren. Als onvoldoende gevolg wordt gegeven aan uitvoerbare terugkeerbesluiten, kan dat de gemeenschappelijke aanpak van terugkeer minder efficiënt maken. Uitvoerbare terugkeerbesluiten moeten systematisch worden gevolgd door alle maatregelen die nodig zijn om de terugkeer uit te voeren, waaronder, ***indien nodig,*** de indiening van overnameverzoeken bij de autoriteiten van derde landen, wanneer er twijfel bestaat over de nationaliteit of wanneer een reisdocument moet worden verkregen.

▌

(39) Om de terugkeerprocedure doeltreffend te laten verlopen, is zowel efficiënte administratieve samenwerking als informatie-uitwisseling tussen de lidstaten nodig. De uitwisseling van informatie, met inbegrip van het delen van gegevens over de identiteit, de nationaliteit en de reisdocumenten van de onderdanen van derde landen en van andere relevante informatie, moet gebaseerd zijn op duidelijke regels, waaronder die van Verordening (EU) 2018/1860 van het Europees Parlement en de Raad[15]. Deze regels moeten de beginselen van gegevensbescherming en de rechten van de betrokken persoon eerbiedigen en moeten ervoor zorgen dat de betrokken informatie juist is, uitsluitend wordt gebruikt voor terugkeer, ***verwijdering,*** overname en re-integratie, en beschermd is tegen ongeoorloofde toegang, ongeoorloofde openbaarmaking of ongeoorloofd gebruik.

---

15 Verordening (EU) 2018/1860 van het Europees Parlement en de Raad van 28 november 2018 betreffende het gebruik van het Schengeninformatiesysteem voor de terugkeer van illegaal verblijvende onderdanen van derde landen (PB L 312 van 7.12.2018, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1860/oj).

(41) Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad[16] is van toepassing op de verwerking van persoonsgegevens voor de toepassing van deze verordening. Verordening (EU) 2018/1725 van het Europees Parlement en de Raad[17] is van toepassing op de verwerking van persoonsgegevens door de instellingen en organen van de Unie voor de toepassing van deze verordening. Gezien de belangrijke redenen van algemeen belang die aan de basis liggen van overname ***en doeltreffende terugkeer***, is het mogelijk dat ***met het oog op terugkeer, verwijdering, overname en re-integratie*** de doorgifte vereist is van persoonsgegevens van onderdanen van derde landen tegen wie een terugkeerbesluit is uitgevaardigd, met inbegrip van gegevens over hun identiteit en reisdocumenten, andere relevante gegevens en, in naar behoren gemotiveerde gevallen, gegevens over hun strafrechtelijke veroordelingen en hun gezondheid. Deze doorgifte moet plaatsvinden in overeenstemming met hoofdstuk V van Verordening (EU) 2016/679 en hoofdstuk V van Verordening (EU) 2018/1725 ***en met inachtneming van de rechten van de betrokkenen,*** alsook met de beginselen van non-refoulement, evenredigheid en noodzakelijkheid en met het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

---

16 Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming) (PB L 119 van 4.5.2016, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj).

17 Verordening (EU) 2018/1725 van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door de instellingen, organen en instanties van de Unie en betreffende het vrije verkeer van die gegevens, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 45/2001 en Besluit nr. 1247/2002/EG (PB L 295 van 21.11.2018, blz. 39, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1725/oj).

(42) ▌ De ***voor asiel bevoegde autoriteiten en de*** bevoegde autoriteiten die bij de verschillende fasen van de terugkeerprocedure betrokken zijn, moeten nauw samenwerken en hun activiteiten coördineren ***om een doeltreffende terugkeer te garanderen***.

(43) In een gemeenschappelijk terugkeersysteem moet voor de ondersteuning van het beheer van terugkeer, overname en re-integratie optimaal worden gebruikgemaakt van digitale systemen ▌. De nadruk moet daarbij liggen op efficiënte administratieve procedures, samenwerking, informatie-uitwisseling en interoperabiliteit.

(43 bis) In de regel moeten de lidstaten samenwerken en elkaar bijstaan, onder meer met het oog op doorreis over hun grondgebied, logistieke of andere materiële bijstand of bijstand in natura met betrekking tot die doorreis, het vergemakkelijken van de overdracht naar een andere lidstaat — hetzij uit hoofde van bilaterale overeenkomsten of regelingen, hetzij op basis van samenwerking tussen lidstaten — of het ondersteunen van het vertrek van een onderdaan van een derde land naar de lidstaat waar die persoon een verblijfsrecht heeft.

(44) ***Onverminderd het meerjarig financieel kader voor de periode 2028-2034 verleent de Unie*** financiële en operationele steun om tot een doeltreffende uitvoering van deze verordening te komen. Voor zover activiteiten worden gefinancierd uit de thematische faciliteit van het Fonds voor asiel en migratie, kunnen deze worden uitgevoerd in direct, indirect of gedeeld beheer. De lidstaten moeten optimaal gebruikmaken van de beschikbare financiële instrumenten, programma's en projecten van de Unie op het gebied van terugkeer, met name uit hoofde van Verordening (EU) 2021/1147 van het Europees Parlement en de Raad[18], alsook van de operationele bijstand die het Europees Grens- en kustwachtagentschap biedt overeenkomstig Verordening (EU) 2019/1896 van het Europees Parlement en de Raad[19]. ▌

[18] Verordening (EU) 2021/1147 van het Europees Parlement en de Raad van 7 juli 2021 tot oprichting van het Fonds voor asiel, migratie en integratie (PB L 251 van 15.7.2021, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1147/oj).

[19] Verordening (EU) 2019/1896 van het Europees Parlement en de Raad van 13 november 2019 betreffende de Europese grens- en kustwacht en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 1052/2013 en Verordening (EU) 2016/1624 (PB L 295 van 14.11.2019, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1896/oj).

(44 bis) De externe dimensie van het terugkeerbeleid maakt integraal deel uit van de alomvattende aanpak op het vlak van migratiebeheer. Doeltreffende samenwerking op het gebied van terugkeer en overname vormt een essentieel extern onderdeel van evenwichtige en alomvattende partnerschappen met derde landen, in overeenstemming met de doelstellingen als bedoeld in Verordening (EU) 2024/1351. De Europese Raad heeft onder meer in zijn conclusies van oktober 2024 opgeroepen tot snelle maatregelen om te zorgen voor een doeltreffende terugkeer, waarbij alle relevante beleidsmaatregelen en instrumenten van de EU, met inbegrip van visumbeleid, handel, ontwikkeling en diplomatie, als hefboom worden ingezet. Zowel binnen de lidstaten als binnen de EU-instellingen is een overheidsbrede aanpak vereist.

(44 ter) Aangezien de medewerking van derde landen op het gebied van terugkeer en overname van illegaal verblijvende onderdanen van derde landen in de praktijk moeilijkheden kan opleveren, en onverminderd de beoordeling van de medewerking van derde landen op het gebied van overname zoals bedoeld in artikel 25 bis van Verordening (EG) nr. 810/2009, moeten de Unie en de lidstaten, wanneer een of meer lidstaten moeilijkheden ondervinden bij de samenwerking met derde landen op het gebied van overname — onder meer wat betreft de bevestiging van de nationaliteit, het verkrijgen van de nodige reisdocumenten van de bevoegde autoriteiten van derde landen en het organiseren van terugkeeroperaties —, gebruik kunnen maken van de relevante en bestaande instrumenten waarin het Unierecht voorziet, voor zover zij gebonden zijn door de wetgevingshandelingen tot instelling van deze instrumenten, als onderdeel van een gecoördineerde EU-aanpak om de samenwerking op het gebied van terugkeer en overname te verbeteren.

(45) ▌ ***De verslaglegging over*** de doeltreffendheid van deze verordening ▌ en ***de aanwijzing van*** verbeterpunten ***moeten gebaseerd zijn op het verzamelen en analyseren van bestaande, betrouwbare en vergelijkbare statistieken*** over de efficiëntie van terugkeerprocedures, de medewerking van derde landen en ▌ re-integratie-inspanningen. ***De normen in Verordening (EG) nr. 862/2007[20], Verordening (EU) 2019/1896 en het nationale recht moeten in overweging worden genomen en waar nodig worden herzien om de relevantie van de statistieken te waarborgen***. Er moeten gemeenschappelijke normen en definities voor het verzamelen en rapporteren van relevante gegevens worden vastgesteld, zodat ▌ het effect van deze verordening ***kan worden beoordeeld*** en weloverwogen beslissingen over toekomstige beleidsontwikkelingen kunnen worden genomen.

---

20 Verordening (EG) nr. 862/2007 van het Europees Parlement en de Raad van 11 juli 2007 betreffende communautaire statistieken over migratie en internationale bescherming en tot intrekking van Verordening (EEG) nr. 311/76 van de Raad betreffende de opstelling van statistieken over buitenlandse werknemers (PB L 199 van 31.7.2007, blz. 2), ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2007/862/oj).

(46) Om eenvormige voorwaarden voor de uitvoering van deze verordening te waarborgen, moeten aan de Commissie uitvoeringsbevoegdheden worden toegekend voor de vaststelling van het Europees terugkeerbevel ▌. Die bevoegdheden moeten worden uitgeoefend in overeenstemming met Verordening (EU) nr. 182/2011 van het Europees Parlement en de Raad[21].

(47) ***Bij deze verordening wordt een nieuw gemeenschappelijk systeem voor de terugkeer van illegaal verblijvende onderdanen van derde landen ingevoerd, dat rechtstreeks door de nationale autoriteiten moet worden uitgevoerd. Het nieuwe systeem brengt belangrijke nieuwe elementen met zich mee die erop gericht zijn de terugkeerprocedure doeltreffender te maken, onder meer wat betreft derde landen van terugkeer en de externe dimensie van de terugkeer. Met het oog op de snelle toepassing van de in deze verordening vastgestelde maatregelen, moet deze verordening in werking treden op de dag die volgt op de bekendmaking ervan in het Publicatieblad van de Europese Unie. De niet in artikel 52, lid 2, van deze verordening genoemde bepalingen die Richtlijn 2008/115/EG vervangen en erop gericht zijn het in die richtlijn vastgestelde rechtskader volledig te vervangen, moeten van toepassing zijn met ingang van … [een jaar na de datum van inwerkingtreding van deze verordening], teneinde alle noodzakelijke voorbereidende en operationele stappen te kunnen ondernemen en een vlotte, doeltreffende en consistente uitvoering ervan op Unie- en nationaal niveau te waarborgen, alsook overlappingen tussen de richtlijn en de verordening te voorkomen.*** Richtlijn 2001/40/EG, Richtlijn 2008/115/EG en Beschikking 2004/191/EG[22] moeten ***derhalve met ingang van die datum*** worden ingetrokken.

---

21 Verordening (EU) nr. 182/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 2011 tot vaststelling van de algemene voorschriften en beginselen die van toepassing zijn op de wijze waarop de lidstaten de uitoefening van de uitvoeringsbevoegdheden door de Commissie controleren (PB L 55 van 28.2.2011, blz. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj).

22 2004/191/EG: Beschikking van de Raad van 23 februari 2004 tot vaststelling van de criteria en uitvoeringsvoorschriften voor de compensatie van de verstoringen van het financiële evenwicht die voortvloeien uit de toepassing van Richtlijn 2001/40/EG betreffende de onderlinge erkenning van besluiten inzake de verwijdering van onderdanen van derde landen (PB L 60 van 27.2.2004, blz. 55, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2004/191/oj).

(48) Daar de doelstellingen van deze verordening – terugkeer efficiënter maken ▌ – niet voldoende door de lidstaten kunnen worden verwezenlijkt, maar vanwege de omvang of de gevolgen van het optreden ter waarborging van een gemeenschappelijke en coherente aanpak van de lidstaten beter door de Unie kunnen worden verwezenlijkt, kan de Unie, overeenkomstig het in artikel 5 van het Verdrag betreffende de Europese Unie neergelegde subsidiariteitsbeginsel, maatregelen nemen. Overeenkomstig het in hetzelfde artikel neergelegde evenredigheidsbeginsel gaat deze verordening niet verder dan nodig is om deze doelstellingen te verwezenlijken.

(49) Overeenkomstig de artikelen 1 en 2 van Protocol nr. 22 betreffende de positie van Denemarken, gehecht aan het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, neemt Denemarken niet deel aan de vaststelling van deze verordening; deze is bijgevolg niet bindend voor, noch van toepassing op Denemarken. Aangezien deze verordening▌ voortbouwt op het Schengenacquis, beslist Denemarken overeenkomstig artikel 4 van het bovengenoemde protocol binnen een termijn van zes maanden nadat de Raad over deze verordening heeft beslist, of het deze in zijn nationale wetgeving zal omzetten.

▌

(50) ▌De onderhavige verordening ***vormt*** een ontwikkeling van de bepalingen van het Schengenacquis waaraan Ierland niet deelneemt, overeenkomstig ▌ Protocol nr. 19 betreffende het Schengenacquis dat is opgenomen in het kader van de Europese Unie, gehecht aan het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, ***en*** is ***onder voorbehoud van de toepassing van artikel 4 van dat protocol*** ▌ niet bindend voor, noch van toepassing op ***Ierland***[23]. ▌

(51) Wat IJsland en Noorwegen betreft, vormt deze verordening ▌ een ontwikkeling van de bepalingen van het Schengenacquis in de zin van de Overeenkomst tussen de Raad van de Europese Unie en de Republiek IJsland en het Koninkrijk Noorwegen inzake de wijze waarop IJsland en Noorwegen worden betrokken bij de uitvoering, de toepassing en de ontwikkeling van het Schengenacquis[24], die vallen onder het gebied bedoeld in artikel 1, punt C, van Besluit 1999/437/EG van de Raad[25].

▌

23 ***Deze overweging wordt gewijzigd indien Ierland verzoekt deel te nemen aan deze verordening overeenkomstig artikel 4, lid 1, van Protocol nr. 19 betreffende het Schengenacquis dat is opgenomen in het kader van de Europese Unie, en de Raad zijn besluit gelijktijdig met de vaststelling van deze verordening vaststelt. In dat geval wordt in de overweging verwezen naar het besluit van de Raad betreffende het verzoek van Ierland deel te mogen nemen aan bepalingen van het Schengenacquis.***

24 PB L 176 van 10.7.1999, blz. 36, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/1999/439(1)/oj.

25 1999/437/EG: Besluit van de Raad van 17 mei 1999 inzake bepaalde toepassingsbepalingen van de door de Raad van de Europese Unie, de Republiek IJsland en het Koninkrijk Noorwegen gesloten overeenkomst inzake de wijze waarop deze twee staten worden betrokken bij de uitvoering, de toepassing en de ontwikkeling van het Schengenacquis (PB L 176 van 10.7.1999, blz. 31, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/1999/437/oj).

(52) Wat Zwitserland betreft, vormt deze verordening ▌ een ontwikkeling van de bepalingen van het Schengenacquis in de zin van de Overeenkomst tussen de Europese Unie, de Europese Gemeenschap en de Zwitserse Bondsstaat inzake de wijze waarop Zwitserland wordt betrokken bij de uitvoering, de toepassing en de ontwikkeling van het Schengenacquis[26], die vallen onder het gebied bedoeld in artikel 1, punt C, van Besluit 1999/437/EG, in samenhang met artikel 3 van Besluit 2008/146/EG van de Raad[27].

(53) Wat Liechtenstein betreft, vormt deze verordening ▌ een ontwikkeling van bepalingen van het Schengenacquis in de zin van het Protocol tussen de Europese Unie, de Europese Gemeenschap, de Zwitserse Bondsstaat en het Vorstendom Liechtenstein betreffende de toetreding van het Vorstendom Liechtenstein tot de Overeenkomst tussen de Europese Unie, de Europese Gemeenschap en de Zwitserse Bondsstaat inzake de wijze waarop Zwitserland wordt betrokken bij de uitvoering, de toepassing en de ontwikkeling van het Schengenacquis die vallen onder het gebied bedoeld in artikel 1, punt C, van Besluit 1999/437/EG, in samenhang met artikel 3 van Besluit 2011/350/EU van de Raad[28].

---

26 PB L 53 van 27.2.2008, blz. 52.

27 Besluit 2008/146/EG van de Raad van 28 januari 2008 betreffende de sluiting namens de Europese Gemeenschap van de Overeenkomst tussen de Europese Unie, de Europese Gemeenschap en de Zwitserse Bondsstaat inzake de wijze waarop Zwitserland wordt betrokken bij de uitvoering, de toepassing en de ontwikkeling van het Schengenacquis (PB L 53 van 27.2.2008, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2008/146/oj).

28 Besluit 2011/350/EU van de Raad van 7 maart 2011 betreffende de sluiting namens de Europese Unie van het Protocol tussen de Europese Unie, de Europese Gemeenschap, de Zwitserse Bondsstaat en het Vorstendom Liechtenstein betreffende de toetreding van het Vorstendom Liechtenstein tot de Overeenkomst tussen de Europese Unie, de Europese Gemeenschap en de Zwitserse Bondsstaat inzake de wijze waarop Zwitserland wordt betrokken bij de uitvoering, de toepassing en de ontwikkeling van het Schengenacquis betreffende de afschaffing van controles aan de binnengrenzen en het verkeer van personen (PB L 160 van 18.6.2011, blz. 19, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2011/350/oj).

▌

(55) Overeenkomstig artikel 42, lid 2, van Verordening (EU) 2018/1725 is de Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming geraadpleegd, en op [...] heeft hij een advies uitgebracht,

HEBBEN DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

Hoofdstuk I

ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1

Onderwerp

1. Bij deze verordening wordt een gemeenschappelijk systeem voor de ***effectieve*** terugkeer van illegaal ***op het grondgebied van de lidstaten*** verblijvende onderdanen van derde landen vastgesteld overeenkomstig de grondrechten die ▌ zijn erkend in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie ("het Handvest"), ***de algemene beginselen van het Unierecht*** en de toepasselijke ▌ internationale ***verplichtingen***, onder meer inzake de ▌ mensenrechten.

2. Deze verordening heeft tot doel de ***lidstaten in staat te stellen alle nodige maatregelen te nemen om*** doeltreffende terugkeer ▌ te waarborgen, ***waarbij zij rekening houden*** met de alomvattende aanpak die is vastgelegd in artikel 3, artikel 4, punt h), en artikel 5, punt e), van Verordening (EU) 2024/1351.

Artikel 2

Toepassingsgebied

1. Deze verordening is van toepassing op illegaal op het grondgebied van de lidstaten verblijvende onderdanen van derde landen.

2. Deze verordening is niet van toepassing op personen die onder het Unierecht inzake vrij verkeer vallen in de zin van artikel 2, punt 5, van Verordening (EU) 2016/399.

3. Deze verordening laat de bepalingen van de Verordeningen (EU) 2024/1351, (EU) 2024/1348 en (EU) 2024/1349 onverlet.

4. Onverminderd lid 5 van dit artikel is deze verordening niet van toepassing op onderdanen van derde landen:

a) aan wie de toegang bij de buitengrenzen is geweigerd overeenkomstig artikel 14 van Verordening (EU) 2016/399[29] of overeenkomstig gelijkwaardige nationale wetgeving in het geval van lidstaten die niet door die verordening zijn gebonden;

[29] Verordening (EU) 2016/399 van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2016 betreffende een Uniecode voor de overschrijding van de grenzen door personen (Schengengrenscode) (codificatie) (PB L 77 van 23.3.2016, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/399/oj).

b) die door de bevoegde autoriteiten zijn aangehouden of onderschept wegens het op illegale wijze overschrijden over land, over zee of door de lucht van de buitengrens van een lidstaat, en die vervolgens geen vergunning of recht hebben verkregen om in die lidstaat te verblijven;

c) die verplicht zijn tot terugkeer als strafrechtelijke sanctie of als gevolg van een strafrechtelijke sanctie overeenkomstig de nationale wetgeving;

d) tegen wie een uitleveringsprocedure loopt.

5. Een lidstaat kan besluiten deze verordening toe te passen op een of meer van de in lid 4, punten a), b) en c), bedoelde categorieën onderdanen van derde landen. In dergelijke gevallen is deze verordening op die categorieën onderdanen van derde landen van toepassing vanaf de datum waarop de lidstaat de andere lidstaten en de Commissie van zijn besluit in kennis stelt.

6. ***Indien een lidstaat besluit deze verordening toe te passen op onderdanen van derde landen die verplicht zijn tot terugkeer als strafrechtelijke sanctie, zijn de artikelen 7, 9 en 10 niet van toepassing.***

7. ***Met betrekking tot onderdanen van derde landen die overeenkomstig lid 4, punten a) en b), van het toepassingsgebied van deze verordening zijn uitgesloten, zorgen de lidstaten ervoor dat hun behandeling en beschermingsniveau niet minder gunstig zijn dan bepaald in artikel 12, leden 4 en 5, artikel 14, lid 2, artikel 14, lid 6, punten c) en e), artikel 34, leden 1 tot en met 6, en artikel 35, en dat het beginsel van non-refoulement wordt geëerbiedigd.***

▌

2 ter. ***Deze verordening is van toepassing onverminderd de nationale strafrechtelijke bepalingen van de lidstaten, in het bijzonder bepalingen tot vaststelling van doeltreffende, evenredige en afschrikkende strafrechtelijke sancties, met inbegrip van vrijheidsstraffen, in verband met illegaal verblijf, mits dergelijke strafrechtelijke procedures en de toepassing van dergelijke sancties de realisering van de effectieve terugkeer niet in gevaar brengen.***

I

Artikel 4

Definities

Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder:

1) "onderdaan van een derde land": eenieder die geen burger van de Unie is in de zin van artikel 20 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie en die geen persoon is die onder het Unierecht inzake vrij verkeer valt, als gedefinieerd in artikel 2, punt 5, van Verordening (EU) 2016/399;

2) "illegaal verblijf": de aanwezigheid, op het grondgebied van een lidstaat, van een onderdaan van een derde land die niet of niet langer voldoet aan de toegangsvoorwaarden die zijn vastgelegd in artikel 6 van Verordening (EU) 2016/399, of aan ***gelijkwaardige*** voorwaarden voor binnenkomst, verblijf of vestiging ***overeenkomstig het nationale recht in het geval van lidstaten die niet door die verordening zijn gebonden maar die aan deze verordening deelnemen***;

3) "land van terugkeer":

a) een derde land dat het land van herkomst van de onderdaan van een derde land is;

b) een derde land waar de onderdaan van een derde land zijn formele gewone verblijfplaats heeft;

c) een derde land van doorreis op weg naar de Unie overeenkomstig overnameovereenkomsten of -regelingen van de Unie of de lidstaten;

d) een ander dan het in de punten a) ***en b)*** ▌bedoelde derde land, waar de onderdaan van een derde land het recht van binnenkomst en verblijf heeft;

e) een veilig derde land met betrekking waartoe het verzoek van een onderdaan van een derde land om internationale bescherming als niet-ontvankelijk is afgewezen, overeenkomstig artikel 59, lid 8, van Verordening (EU) 2024/1348, ***of, in het geval van niet aan die verordening gebonden lidstaten, overeenkomstig de soortgelijke bepalingen die zij mogelijk in hun nationaal recht hebben opgenomen***;

f) het eerste land van asiel met betrekking waartoe het verzoek van een onderdaan van een derde land om internationale bescherming als niet-ontvankelijk is afgewezen, overeenkomstig 58, lid 4, van Verordening (EU) 2024/1348, ***of, in het geval van niet aan die verordening gebonden lidstaten, overeenkomstig de soortgelijke bepalingen die zij mogelijk in hun nationaal recht hebben opgenomen***;

g) een ***ander dan het in de punten a), b) en d) bedoelde*** derde land, waarmee een overeenkomst of regeling is getroffen op basis waarvan de onderdaan van een derde land wordt aanvaard, overeenkomstig artikel 17 van deze verordening;

4) "terugkeerbesluit": een administratieve of rechterlijke ***handeling of*** beslissing waarbij wordt vastgesteld dat het verblijf van een onderdaan van een derde land illegaal is of dit illegaal wordt verklaard en waarbij een verplichting om ***het grondgebied van de lidstaten*** te verlaten wordt opgelegd of vastgesteld;

4 bis) ***"terugkeer": de maatregelen als gevolg waarvan een illegaal verblijvende onderdaan van een derde land:***

a) ***vrijwillig terugkeert, zoals bedoeld in punt 6), of***

b) ***door de bevoegde autoriteiten uit de lidstaten wordt verwijderd naar een van de in het verwijderingsbesluit respectievelijk het terugkeerbesluit vastgelegde landen van terugkeer.***

4 ter) ***"verwijderingsbesluit": een administratieve of rechterlijke handeling of beslissing waarbij wordt vastgesteld of verklaard dat de onderdaan van een derde land kan worden verwijderd naar een of meer landen van terugkeer als bedoeld in punt 3);***

5) "verwijdering": de uitvoering van het terugkeerbesluit ***of verwijderingsbesluit*** door de bevoegde autoriteiten door middel van fysieke verwijdering ***uit*** ▌ de ***lidstaten naar een land van terugkeer***;

6) "vrijwillige terugkeer": ***het verlaten van*** het grondgebied van de lidstaten ***uit eigen beweging, met of zonder bijstand, en zonder dat wordt teruggegrepen op verwijdering, door een illegaal verblijvende onderdaan van een derde land die zijn verplichting naleeft om binnen of na het verstrijken van de in het terugkeerbesluit vastgestelde termijn voor vrijwillig vertrek het grondgebied van de lidstaten te verlaten***;

7) "onderduiken": de handeling waarbij de onderdaan van een derde land niet beschikbaar blijft voor de bevoegde administratieve of gerechtelijke autoriteiten;

8) "inreisverbod": een administratieve of rechterlijke beslissing of handeling waarbij de betrokkene de binnenkomst en het verblijf op het grondgebied van de lidstaten [redacted] wordt verboden;

[redacted]

11) "terugkeeroperatie": een door een bevoegde autoriteit georganiseerde of gecoördineerde ***of een door het Europees Grens- en kustwachtagentschap ("Frontex") ondersteunde*** operatie in het kader waarvan onderdanen van derde landen vanuit een of meer lidstaten worden teruggestuurd;

Artikel 5

Grondrechten

Bij de toepassing van deze verordening handelen de lidstaten met volledige inachtneming van het toepasselijke Unierecht, waaronder het Handvest, het toepasselijke internationale recht, de verplichtingen inzake de toegang tot internationale bescherming, het beginsel van non-refoulement, en de grondrechten.

Hoofdstuk II

TERUGKEERPROCEDURE

▌

Deel 2

Procedure voor het gelasten van de terugkeer

Artikel 7

▌ Terugkeerbesluit

1. De bevoegde autoriteiten van de ***lidstaat*** vaardigen een terugkeerbesluit uit tegen elke onderdaan van een derde land die illegaal op hun grondgebied verblijft, ***waarbij een verplichting om het grondgebied van de lidstaten te verlaten wordt opgelegd of vastgesteld*** ▌.

1 bis. In het terugkeerbesluit:

a) wordt een vertrektermijn van maximaal 30 dagen vermeld waarbinnen de onderdaan van een derde land uiterlijk het grondgebied van de lidstaten moet verlaten, of

b) wordt bepaald dat de onderdaan van een derde land het grondgebied van de lidstaten onmiddellijk moet verlaten.

De in punt a) bedoelde vertrektermijn kan verder worden verkort en gepreciseerd in de nationale wetgeving.

De lidstaten kunnen in hun nationale wetgeving vastleggen wanneer aan een onderdaan van een derde land een termijn voor vrijwillig vertrek wordt toegekend, dan wel opdracht wordt gegeven onmiddellijk te vertrekken.

1 ter. De bevoegde autoriteiten kunnen voorzien in een vertrektermijn op grond van lid 1 bis die langer is dan 30 dagen, waarbij zij terdege rekening houden met de specifieke omstandigheden van het individuele geval.

1 quater. De bevoegde autoriteiten kunnen de vertrektermijn op grond van lid 1 bis verlengen, terdege rekening houdend met de specifieke omstandigheden van het individuele geval, waarbij met name wordt gekeken naar de vraag of wordt deelgenomen aan een programma ter ondersteuning van terugkeer en re-integratie op grond van artikel 46, lid 3, en of de verplichting tot medewerking zoals bepaald in artikel 21 wordt nageleefd.

1 quinquies. De bevoegde autoriteiten kunnen de vertrektermijn op grond van lid 1 bis verkorten bij niet-naleving van de verplichting tot medewerking zoals bepaald in artikel 21.

1 sexies. De vertrektermijn begint te lopen vanaf een in het nationaal recht bepaalde datum.

2. Het terugkeerbesluit wordt schriftelijk uitgevaardigd en vermeldt de feitelijke en de rechtsgronden. ***De onderdaan van een derde land wordt ingelicht*** over de beschikbare rechtsmiddelen en de termijnen voor het instellen daarvan. Het terugkeerbesluit wordt ter kennis gebracht van de onderdaan van een derde land ***zodra dat mogelijk is overeenkomstig het nationale recht van de betrokken lidstaat. Indien niet bekend is waar de onderdaan van een derde land zich bevindt, wordt het terugkeerbesluit ter kennis gebracht overeenkomstig het nationale recht.***

3. De bevoegde autoriteiten kunnen besluiten de informatie over de feitelijke gronden niet te verstrekken of te beperken, indien het nationale recht voorziet in beperking van het recht op informatie of indien dit noodzakelijk is om de openbare orde, de openbare veiligheid of de nationale veiligheid te beschermen of om strafbare feiten te voorkomen, te onderzoeken, op te sporen en te vervolgen. In dergelijke gevallen wordt de onderdaan van een derde land, ten behoeve van de toegang tot een doeltreffende voorziening in rechte, in kennis gesteld van de essentie van de gronden voor het terugkeerbesluit. ***De verplichting om de onderdaan van een derde land in kennis te stellen van de essentie van de gronden houdt geen verplichting in om gerubriceerde informatie openbaar te maken.***

4. ***Het land of de landen van terugkeer kunnen in het terugkeerbesluit of overeenkomstig artikel 12, lid 2 bis, worden bepaald alvorens tot verwijdering over te gaan. Indien de onderdaan van een derde land besluit vrijwillig terug te keren naar een ander*** land van terugkeer ***dan het land of de landen van terugkeer die in*** het terugkeerbesluit ***zijn bepaald, hoeft geen nieuw*** besluit ***waarin het land*** van terugkeer ***is bepaald te worden uitgevaardigd***.

4 ter. ***Het wordt de bevoegde autoriteiten niet belet een terugkeerbesluit uit te vaardigen wanneer sprake is van een belemmering voor verwijdering. Indien het land van terugkeer in het terugkeerbesluit is bepaald en er sprake is van een risico van refoulement, wordt de verwijdering naar dat land van terugkeer uitgesteld overeenkomstig artikel 14, lid 1, punt a).***

5. De onderdaan van een derde land krijgt op verzoek een schriftelijke of mondelinge vertaling van de ▌belangrijkste elementen van het terugkeerbesluit, waaronder informatie over de beschikbare rechtsmiddelen, in een taal die hij begrijpt of redelijkerwijs kan worden geacht te begrijpen. ***Daartoe kunnen de bevoegde autoriteiten, indien nodig, gebruikmaken van gestandaardiseerde vertaalmodellen of hulpmiddelen voor computerondersteunde of automatische vertaling.***

6. Het ▌ terugkeerbesluit wordt uitgevaardigd bij dezelfde handeling of ***bij een afzonderlijke handeling*** tegelijkertijd en samen met het besluit tot beëindiging van het legale verblijf van een onderdaan van een derde land ***of onverwijld daarna, en*** onverminderd de procedurele waarborgen van hoofdstuk IV en andere relevante bepalingen van het Unierecht en het internationale recht.

7. Bij de uitvaardiging van het terugkeerbesluit ***maken de lidstaten gebruik van*** het krachtens lid 8 vastgestelde formulier ("Europees terugkeerbevel"). ***Het formulier bevat de belangrijkste elementen van het terugkeerbesluit en, in voorkomend geval, van het verwijderingsbesluit,*** en ***wordt*** beschikbaar gesteld via het Schengeninformatiesysteem, overeenkomstig Verordening (EU) 2018/1860 ▌.

8. De Commissie stelt ***uiterlijk zes maanden na de inwerkingtreding van deze verordening*** het in lid 7 bedoelde formulier voor het Europees terugkeerbevel vast bij uitvoeringshandeling. Die uitvoeringshandeling wordt vastgesteld volgens de in artikel 49, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure.

9. De ***lidstaten, de*** Commissie ***en de bevoegde EU-agentschappen, zoals eu-LISA, beginnen respectievelijk uiterlijk bij de vaststelling van de in lid 8 bedoelde uitvoeringshandeling de nodige wettelijke en technische regelingen te treffen om het Europees terugkeerbevel via het Schengeninformatiesysteem beschikbaar te stellen, om de naleving van de verplichting van lid 7 te faciliteren. De Commissie en de bevoegde EU-agentschappen, zoals eu-LISA, bieden de lidstaten in voorkomend geval ondersteuning***.

9 bis. ***De Commissie en de bevoegde EU-agentschappen, zoals eu-LISA, voeren uiterlijk bij de datum van inwerkingtreding, zoals bedoeld in artikel 52, lid 3, van deze verordening, maatregelen uit om de automatische afhandeling van het Europees terugkeerbevel mogelijk te maken teneinde de toepassing van artikel 9 doeltreffender te maken.***

9 ter. ***De lidstaten stellen de Commissie uiterlijk bij de in artikel 52, lid 3, van deze verordening bedoelde inwerkingtreding in kennis van de nodige wettelijke en technische regelingen die zij hebben getroffen om te voldoen aan de verplichting van lid 7.***

Artikel 8

Uitzonderingen op de verplichting om een terugkeerbesluit uit te vaardigen

1. De bevoegde autoriteiten van de lidstaten kunnen besluiten geen terugkeerbesluit uit te vaardigen indien de onderdaan van een derde land:

a) wordt overgedragen aan een andere lidstaat overeenkomstig de procedure van artikel 23 bis van Verordening (EU) 2016/399;

b) wordt overgedragen aan een andere lidstaat op grond van bilaterale overeenkomsten of regelingen of op basis van samenwerking tussen lidstaten overeenkomstig artikel 44;

c) een persoon is van wie het illegale verblijf wordt gedetecteerd in het kader van grenscontroles bij uitreis aan de buitengrens overeenkomstig artikel 8 van Verordening (EU) 2016/399 of in het kader van gelijkwaardige controles ***overeenkomstig*** het nationale recht ***in het geval van lidstaten die niet door die verordening zijn gebonden,*** waarbij uitstel van het vertrek van de betrokken onderdaan van een derde land zoveel mogelijk wordt vermeden.

2. Er wordt geen terugkeerbesluit uitgevaardigd wanneer de onderdaan van een derde land houder is van een door een andere lidstaat afgegeven geldige verblijfsvergunning, visum voor verblijf van langere duur of andere vorm van toestemming tot verblijf [redacted].

3. In de in lid 2 bedoelde gevallen verplicht de lidstaat de onderdaan van een derde land zich onmiddellijk naar het grondgebied van die andere lidstaat te begeven. Indien de onderdaan van een derde land deze verplichting niet naleeft of indien hij om redenen van openbare orde, openbare veiligheid of nationale veiligheid onmiddellijk moet vertrekken, kunnen de lidstaten de andere lidstaten op grond van artikel 44 om hun medewerking verzoeken of een terugkeerbesluit uitvaardigen overeenkomstig artikel 7.

4. Er wordt geen terugkeerbesluit uitgevaardigd indien ▌de in artikel 9 bedoelde procedure ***wordt*** toegepast.

Artikel 9

Erkenning en uitvoering van door andere lidstaten uitgevaardigde terugkeerbesluiten

1. De lidstaat waar de onderdaan van een derde land illegaal verblijft ("uitvoerende lidstaat"), kan een uitvoerbaar terugkeerbesluit***, en in voorkomend geval een verwijderingsbesluit,*** dat door een andere lidstaat ("uitvaardigende lidstaat") op grond van artikel 7, lid 1, ***en artikel 12, lid 2,*** tegen die onderdaan van een derde land is uitgevaardigd, erkennen ***en uitvoeren. De uitvoering is gebaseerd op de informatie die beschikbaar is in*** het in artikel 7, lid 7, bedoelde Europees terugkeerbevel ***en verloopt in overeenstemming met de nationale regels en procedures*** op grond van artikel 12.

2. De lidstaten ***zijn niet verplicht administratieve besluiten of handelingen vast te stellen voor de erkenning. De erkenning hoeft niet de vorm van een administratieve*** procedure ***aan te nemen***.

5. Indien een lidstaat een terugkeerbesluit ***of verwijderingsbesluit*** op grond van lid 1 niet erkent of uitvoert, vaardigt die lidstaat een terugkeerbesluit ***onder de voorwaarden van*** artikel 7 ***of een verwijderingsbesluit op grond van artikel 12, lid 2,*** uit.

6. ***Een*** lidstaat ***die een terugkeerbesluit of een verwijderingsbesluit op grond van lid 1 erkent of uitvoert,*** schort de ***verwijdering*** op, indien de gevolgen van het terugkeerbesluit ***of het verwijderingsbesluit*** in de uitvaardigende lidstaat zijn opgeschort, ***en kan een terugkeerbesluit onder de voorwaarden van artikel 7 uitvaardigen***.

7. Indien de uitvaardigende lidstaat het terugkeerbesluit ***opschort of*** intrekt of indien het terugkeerbesluit door een ***bestuurlijke of*** rechterlijke instantie nietig wordt verklaard, vaardigt de uitvoerende lidstaat een terugkeerbesluit uit onder de voorwaarden van artikel 7.

8. De uitvaardigende lidstaat verstrekt de uitvoerende lidstaat ***op verzoek*** alle beschikbare gegevens en documenten die nodig zijn voor de ***terugkeer of de verwijdering***, overeenkomstig Verordening (EU) 2018/1860 ▌.

▌

9 bis. De toepassing van artikel 9 laat het gebruik van de in artikel 8 vastgelegde uitzonderingen onverlet.

11. De lidstaten beginnen, uiterlijk bij de vaststelling van de in artikel 7, lid 8, bedoelde uitvoeringshandeling, voorbereidende stappen te nemen om de erkenning van door andere lidstaten uitgevaardigde terugkeerbesluiten of verwijderingsbesluiten te faciliteren, in voorkomend geval met inbegrip van wettelijke en technische regelingen in hun nationale stelsels, wijzigingen in nationale IT-systemen, desbetreffende opleidingen, en proefprojecten.

12. Uiterlijk twee jaar na de in artikel 52, lid 3, van deze verordening bedoelde datum van toepassing beoordeelt de Commissie de uitvoering van wederzijdse erkenning uit hoofde van lid 1 van dit artikel, met name wat betreft:

a) de vraag of de lidstaten de wettelijke en technische regelingen hebben getroffen om het Europees terugkeerbevel overeenkomstig artikel 7, lid 7, via het Schengeninformatiesysteem beschikbaar te stellen, en of die doeltreffend zijn;

b) de vraag of de lidstaten de in artikel 7, lid 9, bedoelde wettelijke en technische regelingen voor de automatische afhandeling van het Europees terugkeerbevel hebben getroffen;

c) de doeltreffendheid van de erkenning en uitvoering van terugkeerbesluiten en verwijderingsbesluiten;

d) de lasten die daaruit voortvloeien voor de nationale gerechtelijke en administratieve stelsels, en

e) de resultaten van desbetreffende opleidingen en proefprojecten.

13. Op basis van de in lid 12 bedoelde beoordeling dient de Commissie, in voorkomend geval, wetgevingsvoorstellen in, met inbegrip van gerichte wijzigingen met het oog op doeltreffende terugkeer, teneinde verplichte erkenning en uitvoering van door andere lidstaten uitgevaardigde uitvoerbare terugkeerbesluiten en verwijderingsbesluiten in te voeren. Indien de Commissie geen voorstel indient, geeft zij de reden daarvoor op.

Deel 3

Inreisverbod

Artikel 10

Uitvaardiging van een inreisverbod

1. Een terugkeerbesluit gaat gepaard met een inreisverbod, indien:

a) de onderdaan van een derde land moet worden verwijderd overeenkomstig artikel 12;

b) de verplichting ***om het grondgebied van de lidstaten te verlaten*** niet is nageleefd binnen de overeenkomstig artikel *7, **leden 1 bis, 1 ter en 1 quater,*** bepaalde termijnen;

c) de onderdaan van een derde land een veiligheidsrisico vormt, overeenkomstig artikel 16.

2. In andere dan de in lid 1 bedoelde gevallen ***kunnen*** de bevoegde autoriteiten ▌een terugkeerbesluit ***of een verwijderingsbesluit*** vergezeld ***laten gaan*** van een inreisverbod, rekening houdend met de relevante omstandigheden, met name de mate van medewerking die de onderdaan van een derde land verleent.

3. Het inreisverbod wordt schriftelijk uitgevaardigd als onderdeel van het terugkeerbesluit***, als onderdeel van het verwijderingsbesluit,*** of afzonderlijk. De onderdaan van een derde land wordt van het inreisverbod in kennis gesteld in een taal die hij begrijpt of redelijkerwijs kan worden geacht te begrijpen. ***Daartoe kunnen de bevoegde autoriteiten, indien nodig, gebruikmaken van gestandaardiseerde vertaalmodellen of hulpmiddelen voor computerondersteunde of automatische vertaling.***

4. De bevoegde autoriteiten kunnen zonder een terugkeerbesluit uit te vaardigen een inreisverbod opleggen aan een illegaal op het grondgebied van de lidstaten verblijvende onderdaan van een derde land van wie het illegale verblijf wordt gedetecteerd in het kader van grenscontroles bij uitreis overeenkomstig artikel 8 van Verordening (EU) 2016/399, ***of gelijkwaardige controles overeenkomstig het nationale recht in het geval van lidstaten die niet door die verordening zijn gebonden. In die gevallen kan het inreisverbod worden opgelegd en ter kennis worden gebracht nadat de onderdaan van een derde land het grondgebied van de lidstaten heeft verlaten,*** waarbij uitstel van het vertrek van de betrokken onderdaan van een derde land zoveel mogelijk wordt vermeden.

4 bis. Indien een illegaal verblijvende onderdaan van een derde land het grondgebied van de lidstaten verlaat voordat een terugkeerbesluit wordt uitgevaardigd, kunnen de bevoegde autoriteiten een inreisverbod opleggen zonder een terugkeerbesluit uit te vaardigen.

4 ter. ***Indien de redenen voor het uitvaardigen van een inreisverbod zich hebben voorgedaan nadat een terugkeerbesluit is uitgevaardigd, kunnen de bevoegde autoriteiten een inreisverbod opleggen zonder een nieuw terugkeerbesluit uit te vaardigen.***

5. De bevoegde autoriteiten kunnen in individuele gevallen afzien van het uitvaardigen van een inreisverbod om humanitaire redenen, ***indien de onderdaan van een derde land het slachtoffer is van mensenhandel,*** of indien de onderdaan van een derde land naar behoren meewerkt met de bevoegde autoriteiten, onder meer door zich in te schrijven voor een terugkeer- en re-integratieprogramma.

6. De duur van het inreisverbod wordt bepaald volgens alle relevante omstandigheden van het individuele geval en bedraagt maximaal tien jaar. ***Onverminderd artikel 16, lid 3, punt a), kan een inreisverbod om naar behoren gemotiveerde redenen voor maximaal 20 jaar worden uitgevaardigd wanneer dat noodzakelijk wordt geacht om de onderdaan van een derde land te beletten het grondgebied van de lidstaten binnen te komen.***

8. De looptijd van het inreisverbod gaat in op de datum waarop de onderdaan van een derde land het grondgebied van de lidstaten heeft verlaten.

Artikel 11

Intrekken, opschorten en in duur verkorten van een inreisverbod

1. ***Onverminderd de leden 2 en 3*** kan ***de uitvaardigende lidstaat*** een inreisverbod intrekken, opschorten of in duur verkorten indien de onderdaan van een derde land ▌aantoont vrijwillig te zijn teruggekeerd▌.

2. ***Onverminderd lid 3*** kan ***de bevoegde autoriteit***, rekening houdend met alle relevante omstandigheden, een inreisverbod ***naar eigen goeddunken intrekken, opschorten of in duur verkorten*** in gemotiveerde individuele gevallen, onder meer om humanitaire redenen.

3. ***Onverminderd lid 4 kan*** de onderdaan van een derde land ***een met redenen omkleed*** verzoek tot intrekking, opschorting of inkorting van een inreisverbod indienen***, mits de onderdaan van een derde land het grondgebied heeft verlaten***.

4. Een onderdaan van een derde land tegen wie een inreisverbod van meer dan tien jaar is uitgevaardigd overeenkomstig artikel 10, lid 6, of artikel 16, lid 3, punt a), kan de uitvaardigende lidstaat tien jaar na vertrek uit de lidstaten verzoeken te evalueren of het inreisverbod moet worden ingetrokken, opgeschort of ingekort, terdege rekening houdend met alle relevante omstandigheden, waaronder in voorkomend geval de vraag of de onderdaan van een derde land nog steeds een veiligheidsrisico vormt overeenkomstig artikel 16, en de vraag of het inreisverbod nog steeds noodzakelijk is om de onderdaan van een derde land te beletten het grondgebied van de lidstaten binnen te komen. Het verzoek tot evaluatie is met redenen omkleed.

4bis. ***De lidstaten kunnen de intrekking van een inreisverbod afhankelijk stellen van de terugbetaling van de kosten van de verwijdering van de onderdaan van een derde land.***

Deel 4

Uitvoering van terugkeer

Artikel 12

Verwijdering

1. ***De lidstaten nemen alle nodige maatregelen om*** de onderdaan van een derde land ***te verwijderen*** wanneer:

-a) de onderdaan van een derde land niet heeft voldaan aan de verplichting om het grondgebied te verlaten overeenkomstig artikel 7;

a) de onderdaan van een derde land ***geen*** medewerking verleent aan de autoriteiten;

▌

c) de onderdaan van een derde land binnen het toepassingsgebied van artikel 16 valt;

d) de onderdaan van een derde land ***zich zonder toestemming naar een andere lidstaat verplaatst, ook tijdens*** de overeenkomstig artikel 7 vastgestelde ***periode;***

d bis) verwijdering volgens de bevoegde autoriteiten op grond van het nationale recht noodzakelijk en evenredig is om andere dan de in de punten -a) tot en met d) vermelde redenen.

1 bis. ***Niets in deze verordening belet de lidstaten de vrijwillige terugkeer van een onderdaan van een derde land die anderszins wordt verwijderd op grond van lid 1, toe te staan of te faciliteren, met name wanneer dit wordt geacht te leiden tot een snellere en doeltreffendere terugkeer.***

2. De bevoegde autoriteiten ▌kunnen ▌een ***verwijderingsbesluit uitvaardigen tegen een onderdaan van een derde land die moet terugkeren. Een verwijderingsbesluit wordt schriftelijk uitgevaardigd als onderdeel van het terugkeerbesluit, als een*** afzonderlijke administratieve of rechterlijke beslissing ***of handeling, of als onderdeel van een andere administratieve of rechterlijke beslissing***.

2 bis. ***Indien nog geen land van terugkeer is vastgesteld of indien dat verschilt van het eerder vastgestelde land, wijst de bevoegde autoriteit in het terugkeerbesluit of een verwijderingsbesluit een of meer landen van terugkeer als bedoeld in artikel 4, lid 3, aan alvorens tot verwijdering over te gaan.***

2 ter. ***Indien een verwijderingsbesluit wordt uitgevaardigd, worden de feitelijke en juridische gronden erin vermeld. De onderdaan van een derde land wordt ingelicht over de beschikbare rechtsmiddelen en de termijnen voor het instellen daarvan. Het verwijderingsbesluit wordt zo spoedig mogelijk ter kennis gebracht van de onderdaan van een derde land overeenkomstig het nationale recht van de betrokken lidstaat.***

2 quater. ***Indien een verwijderingsbesluit wordt uitgevaardigd, krijgt de onderdaan van een derde land op verzoek een schriftelijke of mondelinge vertaling van de belangrijkste elementen van het verwijderingsbesluit, waaronder informatie over de beschikbare rechtsmiddelen, in een taal die hij begrijpt of redelijkerwijs kan worden geacht te begrijpen. Daartoe kunnen de bevoegde autoriteiten, indien nodig, gebruikmaken van gestandaardiseerde vertaalmodellen of hulpmiddelen voor computerondersteunde of automatische vertaling.***

3. ***Indien de onderdaan van een derde land relevante aanwijzingen geeft dat de verwijdering in strijd zou zijn met het beginsel van non-refoulement, of de autoriteiten van de lidstaten zich daarvan bewust worden, verwijzen*** de bevoegde autoriteiten ***de onderdaan van een derde land door naar de passende procedure, waaronder de asielprocedure overeenkomstig Verordening (EU) 2024/1348, in voorkomend geval, of*** beoordelen ***zij overeenkomstig het nationale recht of de verwijdering in overeenstemming is met*** het beginsel van non-refoulement [redacted]. De betrokken onderdaan van een derde land legt zo spoedig mogelijk alle relevante ***informatie*** met betrekking tot zijn persoonlijke omstandigheden over ***ter staving van zijn bewering dat de verwijdering in strijd zou zijn met het beginsel van non-refoulement. De bevoegde autoriteiten kunnen zich baseren op of rekening houden met eventuele eerdere beoordelingen van het risico van refoulement. Een verdere beoordeling dat er een risico van refoulement bestaat, wordt alleen uitgevoerd indien de relevante informatie onderbouwd is.***

3 bis. ***De lidstaten kunnen besluiten dat het beginsel van non-refoulement wordt beoordeeld door een andere autoriteit dan de bevoegde autoriteit die het terugkeerbesluit uitvaardigt of uitvoert.***

4. Dwangmaatregelen om de verwijdering te waarborgen, moeten noodzakelijk en evenredig zijn en binnen redelijke grenzen blijven. Ze worden toegepast overeenkomstig het nationale recht, met inachtneming van de grondrechten en met eerbiediging van de waardigheid en de fysieke integriteit van de betrokken onderdaan van een derde land.

5. Bij verwijdering door de lucht houden de lidstaten rekening met de in de bijlage bij Beschikking 2004/573/EG van de Raad[30] opgenomen gemeenschappelijke richtsnoeren voor veiligheidsvoorzieningen voor gezamenlijke verwijdering door de lucht.

▌

30 Beschikking 2004/573/EG van de Raad van 29 april 2004 inzake het organiseren van gezamenlijke vluchten voor de verwijdering van onderdanen van derde landen tegen wie individuele verwijderingsmaatregelen zijn genomen van het grondgebied van twee of meer lidstaten (PB L 261 van 6.8.2004, blz. 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2004/573/oj).

▌Artikel 14

Voorwaarden voor uitstel van verwijdering

1. Verwijdering op grond van artikel 12 wordt uitgesteld in de volgende gevallen:

   a) indien het beginsel van non-refoulement hierdoor zou worden geschonden; of

   b) wanneer en zolang het terugkeerbesluit overeenkomstig artikel 28 is opgeschort.

2. Verwijdering op grond van artikel 12 kan ▌ worden uitgesteld, rekening houdend met de specifieke omstandigheden van het individuele geval. ***Indien er een risico op onderduiken bestaat, kunnen er op grond van lid 7 aanvullende maatregelen worden toegepast.***

3. Indien de onderdaan van een derde land om uitstel van verwijdering verzoekt, wordt dat verzoek naar behoren gemotiveerd.

4. ▌ De lidstaten verstrekken de betrokken onderdaan van een derde land een schriftelijke bevestiging ***van het uitstel overeenkomstig lid 1 of lid 2 en van de*** rechten ***waarover de betrokken onderdaan*** gedurende ***het uitstel*** beschikt. ***Onderdanen van een derde land kunnen een mondelinge vertaling van de bevestiging krijgen in een taal die zij begrijpen of die zij redelijkerwijs kunnen worden geacht te begrijpen, onder meer met behulp van tolkdiensten.***

5. Het ***uitstel van*** verwijdering ▌wordt ▌geëvalueerd ***indien de relevante omstandigheden veranderen***.

6. Met betrekking tot de situatie van de onderdaan van een derde land***, met inbegrip van de naleving door de onderdaan van een derde land van de verplichtingen uit hoofde van deze verordening,*** gedurende de periode waarin de verwijdering is uitgesteld, wordt rekening gehouden met:

   a) basisbehoeften;

   b) eenheid van het gezin, indien op het grondgebied van de lidstaat gezinsleden aanwezig zijn;

   c) dringende medische zorg en essentiële behandeling van ziekte;

   d) toegang van minderjarigen tot het basisonderwijs, afhankelijk van de duur van hun verblijf;

   e) speciale behoeften van kwetsbare personen.

7. Indien de verwijdering wordt uitgesteld, kunnen de maatregelen van ***de artikelen 21, 23 quater en 29*** worden toegepast wanneer aan de voorwaarden is voldaan.

Artikel 15

Toezicht op verwijdering

De lidstaten zetten een onafhankelijk ***systeem voor toezicht op gedwongen terugkeer*** op. De lidstaten ***kunnen een beroep doen op bestaande toezichtmechanismen, zoals structuren en deskundigheid die tot stand zijn gebracht op grond van Verordening (EU) 2024/1356, voor zover relevant voor de toepassing van dit artikel***.

Artikel 16

Terugkeer van onderdanen van derde landen die een veiligheidsrisico vormen

1. Dit artikel is van toepassing op onderdanen van derde landen, indien:

a) zij een bedreiging vormen voor de openbare orde, de openbare veiligheid of de nationale veiligheid***, onder meer in geval van een signalering op grond van artikel 24, lid 1, punt a), van Verordening (EU) 2018/1861 van het Europees Parlement en de Raad***[31];

31 Verordening (EU) 2018/1861 van het Europees Parlement en de Raad van 28 november 2018 betreffende de instelling, de werking en het gebruik van het Schengeninformatiesysteem (SIS) op het gebied van grenscontroles, tot wijziging van de Overeenkomst ter uitvoering van het Akkoord van Schengen en tot wijziging en intrekking van Verordening (EG) nr. 1987/2006 (PB L 312 van 7.12.2018, blz. 14, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1861/oj).

b) er ***redelijke aanwijzingen*** zijn om aan te nemen dat zij een in artikel 2, lid 2, van Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad[32] vermeld ernstig strafbaar feit hebben gepleegd***, of een strafbaar feit hebben gepleegd waarvoor krachtens het nationale recht een vrijheidsstraf van ten minste twee jaar geldt, of meerdere strafbare feiten hebben gepleegd waarvoor krachtens het nationale recht van de veroordelende lidstaat een vrijheidsstraf van ten minste één jaar geldt***;

b bis) er redelijke aanwijzingen zijn dat de persoon betrokken is bij een van de in Richtlijn (EU) 2017/541 van het Europees Parlement en de Raad[33] vermelde misdrijven;

---

32 Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten – Verklaringen van sommige lidstaten bij de aanneming van het kaderbesluit (PB L 190 van 18.7.2002, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_framw/2002/584/oj).

33 Richtlijn (EU) 2017/541 van het Europees Parlement en de Raad van 15 maart 2017 inzake terrorismebestrijding en ter vervanging van Kaderbesluit 2002/475/JBZ van de Raad en tot wijziging van Besluit 2005/671/JBZ van de Raad (PB L 88 van 31.3.2017, blz. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2017/541/oj).

c) er ***redelijke*** aanwijzingen zijn dat zij van plan zijn om op het grondgebied van een lidstaat een strafbaar feit in de zin van ***de punten b) en b bis)*** van dit lid te plegen;

c bis) er redelijke aanwijzingen zijn dat zij een andere in het nationale recht omschreven veiligheidsbedreiging vormen.

2. Onderdanen van derde landen die binnen het toepassingsgebied van dit artikel vallen, worden verwijderd overeenkomstig artikel 12.

2 bis. Lid 1, punten b), b bis) en c), is van toepassing op onderdanen van derde landen indien er redelijke aanwijzingen zijn dat zij hebben aangezet tot of anderszins hebben deelgenomen aan het plegen van de daarin genoemde misdrijven of handelingen.

2 ter. ***De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat terugkeerbesluiten met betrekking tot onderdanen van derde landen die binnen het toepassingsgebied van dit artikel vallen, prioritair worden behandeld en uitgevoerd.***

3. In afwijking van de desbetreffende bepalingen van deze verordening kunnen onderdanen van derde landen die binnen het toepassingsgebied van dit artikel vallen:

a) worden onderworpen aan een overeenkomstig artikel 10 uitgevaardigd inreisverbod dat de in artikel 10, lid 6, bedoelde maximumduur ▌ overschrijdt, ***of aan een inreisverbod voor onbepaalde tijd indien dit gerechtvaardigd is en evenredig is aan het veiligheidsrisico dat de onderdaan van een derde land vormt. In dergelijke gevallen is artikel 11, lid 4, van toepassing***;

b) in bewaring worden gesteld op grond van artikel 29, lid 3, punt c);

c) in bewaring worden gehouden in een gevangenis en, ***voor zover mogelijk,*** gescheiden worden gehouden van gewone gevangenen;

d) in bewaring worden gehouden gedurende ***aanvullende perioden die langer zijn dan*** de in artikel 32, lid 3, bedoelde maximumduur en door een rechterlijke instantie met inachtneming van de omstandigheden van het individuele geval ***zijn*** bepaald, en die ten minste om de drie maanden door een rechterlijke ***instantie worden*** getoetst.

4. ***Wanneer de in lid 1, punt a), bedoelde bedreiging voor de openbare orde, de openbare veiligheid of de nationale veiligheid door onderdanen van derde landen niet doeltreffend kan worden aangepakt op grond van*** dit artikel, ***kunnen de lidstaten voorzien in andere maatregelen krachtens het nationale recht. De lidstaten waarborgen bij het nemen van het desbetreffende besluit dat de maatregel noodzakelijk en evenredig is gezien de ernst van de bedreiging voor de openbare veiligheid of het gevaar dat de betrokkene vormt.***

4 bis. De lidstaten kunnen zich baseren op een bestaande grondige veiligheidsbeoordeling van alle relevante omstandigheden die door de bevoegde autoriteiten in eerdere fasen is uitgevoerd, onder meer in het kader van asiel-, visum- en grenscontroleprocedures, met inbegrip van screening.

Artikel 17

Terugkeer naar een derde land waarmee een overeenkomst of regeling is getroffen

1. Voor de terugkeer van illegaal verblijvende onderdanen van derde landen in de zin van artikel 4, eerste alinea, punt 3), g), is een overeenkomst of een regeling met een derde land vereist. Dergelijke overeenkomsten of regelingen mogen alleen worden getroffen met derde landen waar de internationale mensenrechtennormen en -beginselen overeenkomstig het internationale recht in acht worden genomen, met inbegrip van het beginsel van non-refoulement.

2. Een in lid 1 bedoelde overeenkomst of regeling bevat het volgende:

a) de procedures die van toepassing zijn op de ***terugkeer*** van illegaal verblijvende onderdanen van een derde land ***uit*** de lidstaten naar het in lid 1 bedoelde derde land;

b) de voorwaarden voor het verblijf van de onderdaan van een derde land in het in lid 1 bedoelde derde land, met inbegrip van de respectieve verplichtingen en verantwoordelijkheden van de ***partijen bij de overeenkomst of regeling***;

[redacted]

d) de verplichtingen van het in lid 1, tweede zin, bedoelde derde land;

[redacted]

f) de gevolgen die moeten worden verbonden aan schendingen van de overeenkomst of regeling, of aan significante veranderingen die de situatie in het derde land nadelig beïnvloeden.

2 bis. ***Indien een overeenkomst of regeling op grond van lid 1 voorziet in de verdere terugkeer naar een land van terugkeer als bedoeld in artikel 4, lid 3, punten a) tot en met d), wordt in de overeenkomst of regeling naast het bepaalde in lid 2 ook het volgende vermeld:***

a) de gevolgen indien verdere terugkeer niet mogelijk is;

b) de respectieve verplichtingen en verantwoordelijkheden van de partijen bij de overeenkomst of regeling;

c) de gevolgen die moeten worden verbonden aan significante veranderingen die de situatie in het in lid 1 bedoelde derde land nadelig beïnvloeden;

d) een onafhankelijk orgaan of mechanisme dat toeziet op de daadwerkelijke toepassing van de overeenkomst of regeling.

De overeenkomst of regeling op grond van de eerste alinea kan de voorwaarden voor bewaring in het in lid 1 bedoelde derde land omvatten.

3. ***De lidstaten stellen de betrokken lidstaten te gepasten tijde in kennis van onderhandelingen over een*** overeenkomst of regeling ***als bedoeld in lid 1 met een derde land dat met die lidstaten een gemeenschappelijke grens deelt.*** De lidstaten stellen de Commissie en de andere lidstaten ▌ in kennis ***van alle overeenkomstig lid 1 gesloten bilaterale of multilaterale overeenkomsten of regelingen voordat deze in werking treden of, indien een overeenkomst of regeling voorlopig wordt toegepast, voordat de voorlopige toepassing ervan begint. Ook worden de Commissie en de andere lidstaten in kennis gesteld van eventuele latere wijzigingen in of de beëindiging van dergelijke overeenkomsten of regelingen.***

4. Niet-begeleide minderjarigen ▌ worden niet teruggestuurd naar een in lid 1 bedoeld derde land.

Deel 5

Terugkeer van minderjarigen

Artikel 18

Het belang van het kind

Bij de toepassing van de bepalingen overeenkomstig deze verordening vormt het belang van het kind een primaire overweging.

Artikel 19

Beoordeling van de leeftijd van minderjarigen

1. Wanneer als gevolg van de verklaringen van de onderdaan van een derde land, beschikbare documentaire bewijsstukken of andere relevante aanwijzingen twijfel bestaat over de vraag of deze onderdaan al dan niet minderjarig is, kan de bevoegde autoriteit ***overeenkomstig het nationale of Unierecht een leeftijdsbeoordeling verrichten. Bij een dergelijke leeftijdsbeoordeling kan gebruik worden gemaakt van*** artikel 25 van Verordening (EU) 2024/1348 ▌.

2. ***De bevoegde autoriteit kan zich baseren op een bestaande leeftijdsbeoordeling die in eerdere fasen van de terugkeerprocedure of in andere relevante procedures is verricht.***

3. ***Een lidstaat kan de resultaten van een leeftijdsbeoordeling door andere lidstaten erkennen indien de leeftijdsbeoordeling overeenkomstig het Unierecht is uitgevoerd.***

6. ***Een weigering om een leeftijdsbeoordeling, met inbegrip van het medisch onderzoek, te ondergaan, belet de beslissingsautoriteit niet om de terugkeerprocedure voort te zetten. Een dergelijke weigering kan alleen worden beschouwd als een weerlegbaar vermoeden dat de verzoeker niet minderjarig is.***

Artikel 20

Terugkeer van niet-begeleide minderjarigen

1. ▌ In overeenstemming met het belang van het kind wordt hulp geboden door passende instanties, andere dan de autoriteiten die de terugkeer uitvoeren.

2. Een vertegenwoordiger of een persoon die is ***aangewezen*** om het belang van het kind te beschermen, wordt benoemd om de niet-begeleide minderjarige bij de terugkeerprocedure te vertegenwoordigen, bij te staan en namens de minderjarige op te treden, naargelang het geval. Er wordt op toegezien dat de benoemde vertegenwoordiger op passende wijze is opgeleid om op een kindvriendelijke en op de leeftijd afgestemde manier te communiceren, en dat deze ***kan communiceren, onder meer met behulp van tolkdiensten, in*** een taal ▌ die de minderjarige begrijpt ***of redelijkerwijs kan worden geacht te begrijpen***. Die persoon ***kan*** de persoon ***zijn*** die uit hoofde van Richtlijn (EU) 2024/1346[34] is aangewezen om als vertegenwoordiger op te treden, voor zover die persoon uit hoofde van artikel 27 van die richtlijn is aangewezen.

---

34 Richtlijn (EU) 2024/1346 van het Europees Parlement en de Raad van 14 mei 2024 tot vaststelling van normen voor de opvang van verzoekers om internationale bescherming (PB L, 2024/1346, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1346/oj).

3. De niet-begeleide minderjarige wordt gehoord, hetzij rechtstreeks, hetzij via de in lid 2 bedoelde vertegenwoordiger of ▌persoon, onder meer bij het bepalen van het belang van het kind. ***Ten laatste*** voordat de autoriteiten van een lidstaat een niet-begeleide minderjarige van het grondgebied van die lidstaat verwijderen, overtuigen zij zich ervan dat die minderjarige wordt teruggestuurd naar een familielid, een aangewezen voogd of adequate opvangfaciliteiten in het land van terugkeer.

HOOFDSTUK III

VERPLICHTINGEN VAN DE ONDERDANEN VAN DERDE LANDEN

Artikel 21

Verplichting tot medewerking

1. Onderdanen van derde landen ***voldoen aan de verplichting om het grondgebied van de lidstaten te verlaten en*** zijn verplicht om in alle fasen van de ***terugkeerprocedure*** mee te werken met de bevoegde autoriteiten van de lidstaten.

1 bis. Onderdanen van derde landen verstrekken de bevoegde autoriteiten zonder onnodige vertraging informatie over wijzigingen in hun individuele situatie die van belang zijn voor de toepassing van ***deze verordening***.

2. Onderdanen van derde landen***, onverminderd de verplichting om het grondgebied van de lidstaten te verlaten***:

a) blijven ***voor de bevoegde autoriteiten beschikbaar*** op het grondgebied van de lidstaat die bevoegd is voor de terugkeerprocedure waarvan de ***onderdanen*** van een derde land het voorwerp ***zijn***, duiken niet onder***, ook niet*** in een andere lidstaat***, en melden zich voor vertrek van het voor de terugkeer gebruikte vervoer zoals bepaald door de bevoegde autoriteit***;

a bis) verzetten zich niet fysiek of verbaal tegen de terugkeer;

b) verstrekken ▌ zonder onnodige vertraging alle hun ter beschikking staande informatie en materiële ***en digitale*** documentatie***, met inbegrip van kopieën en elektronische bestanden***, die ***relevant*** is voor het vaststellen of verifiëren van de identiteit ***of nationaliteit*** of die anderszins relevant is in het kader van de ***terugkeerprocedure of waarvan redelijkerwijs kan worden aangenomen dat zij die kunnen verkrijgen, met name door de bevoegde autoriteiten te voorzien van een identiteits- of reisdocument of door mee te werken aan het verkrijgen van een identiteits- of reisdocument***;

c) gaan niet over tot het vernietigen***, achterhouden*** of anderszins verwijderen van ***de*** documenten***, informatie en documentatie waarnaar wordt verwezen in punt b) van dit lid***, tot het gebruik van aliassen met frauduleuze bedoelingen, tot het mondeling of schriftelijk verstrekken van andere onjuiste informatie ***of tot het misleiden van de autoriteiten*** of tot ander frauduleus verzet tegen de ***terugkeerprocedure***;

d) geven een verklaring wanneer zij niet in het bezit zijn van een identiteits- of reisdocument;

e) verstrekken informatie over de derde landen van doorreis***, gebruikte reisroutes of andere derde landen waarmee zij mogelijk banden hebben die de terugkeer zouden kunnen vergemakkelijken***;

f) verstrekken biometrische gegevens, zoals gedefinieerd in ***nationale en Uniewetgeving, waaronder*** artikel 2, lid 1, punt s), van Verordening (EU) 2024/1358 van het Europees Parlement en de Raad[35];

f bis) voldoen aan de reisvereisten van vervoerders en de vereisten van autoriteiten van derde landen voor toegang tot het grondgebied, met inbegrip van gezondheidsvereisten, indien dergelijke vereisten over het algemeen aan internationale reizigers worden opgelegd;

g) verstrekken***, wanneer de bevoegde autoriteiten hierom verzoeken,*** nauwkeurige contactgegevens, waaronder de huidige verblijfplaats, het adres, het telefoonnummer waar ze bereikbaar zijn en, indien beschikbaar, een e-mailadres;

---

35 Verordening (EU) 2024/1358 van het Europees Parlement en de Raad van 14 mei 2024 betreffende de instelling van "Eurodac" voor de vergelijking van biometrische gegevens om de Verordeningen (EU) 2024/1351 en (EU) 2024/1350 van het Europees Parlement en de Raad en Richtlijn 2001/55/EG van de Raad doeltreffend toe te passen en om illegaal verblijvende onderdanen van derde landen en staatlozen te identificeren en betreffende verzoeken van rechtshandhavingsinstanties van de lidstaten en Europol om vergelijkingen van Eurodac-gegevens ten behoeve van rechtshandhaving, tot wijziging van de Verordeningen (EU) 2018/1240 en (EU) 2019/818 van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 603/2013 van het Europees Parlement en de Raad (PB L, 2024/1358, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1358/oj).

h) verstrekken zonder onnodige vertraging informatie over elke wijziging van de in punt g) bedoelde contactgegevens;

i) ***voldoen gedurende de gehele terugkeerprocedure aan de op grond van*** artikel 23***, lid 1, en artikel 23 quater, lid 1, opgelegde maatregelen***;

j) verstrekken de nodige informatie en verklaringen in het kader van verzoeken die bij de bevoegde autoriteiten van de betrokken derde landen worden ingediend voor het verkrijgen van reisdocumenten, en verlenen zo nodig hun medewerking aan deze autoriteiten van derde landen;

k) verschijnen persoonlijk of ▌per videoconferentie***, zoals vereist door de bevoegde autoriteiten,*** voor de bevoegde nationale autoriteiten ***of*** de bevoegde autoriteiten van derde landen op de door die autoriteiten aangewezen locatie***, om reisdocumenten te verkrijgen of*** hun identiteit of nationaliteit ***te laten vaststellen***;

l) maken, indien de bevoegde autoriteiten dat eisen, gebruik van advisering bij terugkeer en re-integratie;

l bis) voldoen aan andere toepasselijke aanvullende terugkeermaatregelen overeenkomstig het nationale recht.

De verplichtingen uit hoofde van dit artikel voor onderdanen van derde landen doen geen afbreuk aan de verplichtingen en maatregelen krachtens het nationale recht die geen verband houden met terugkeer.

3. De in lid 2, punt b), bedoelde informatie en ▌documentatie of, indien deze niet beschikbaar is, kopieën daarvan, omvatten met name de verklaringen van de onderdanen van derde landen en alle hun ter beschikking staande documentatie over:

a) hun naam, geboortedatum en -plaats, geslacht en nationaliteit/nationaliteiten of staatloosheid;

b) hun gezinsleden en andere persoonsgegevens indien dat relevant is voor het uitvoeren van de ***terugkeerprocedure*** of voor het bepalen van het land van terugkeer;

c) type, nummer, geldigheidsduur en land van afgifte van al hun identiteits- of reisdocumenten en andere door hen verstrekte documenten die de bevoegde autoriteit relevant acht voor hun identificatie, voor de uitvoering van de ***terugkeerprocedure*** en voor het bepalen van het land van terugkeer;

d) door een andere lidstaat of door een derde land afgegeven verblijfsvergunningen of andere vormen van toestemming tot verblijf;

e) door andere lidstaten uitgevaardigde terugkeerbesluiten, ***verwijderingsbesluiten of inreisverboden***;

f) landen en plaatsen van eerder verblijf, reisroutes, ***landen van doorreis,*** en reisdocumentatie.

4. Wanneer de bevoegde autoriteiten besluiten om in lid 2, punt b), bedoelde documenten die nodig zijn voor ▌ de terugkeer, te bewaren, zorgen zij ervoor dat de onderdaan van een derde land ***onverwijld*** fotokopieën of ***een ander passend bewijs van de bewaring van het document*** ontvangt. In ***het geval van vrijwillige*** terugkeer ▌ geven de bevoegde autoriteiten deze documenten bij vertrek of bij aankomst in het derde land terug aan de onderdaan van een derde land.

5. De onderdaan van een derde land ***moet bereikbaar voor de wijze van kennisgeving zoals gedefinieerd overeenkomstig nationaal recht***. De lidstaten bepalen uit hoofde van het nationale recht de wijze van kennisgeving en het tijdstip waarop de kennisgeving wordt geacht te zijn ontvangen door en ter kennis te zijn gebracht aan de onderdaan van een derde land, of maken voor de kennisgeving gebruik van door ***de lidstaten of*** de Unie ontwikkelde en/of ondersteunde digitale systemen.

▌

Artikel 21 bis

Risico op onderduiken

1. Er bestaat, tenzij het tegendeel wordt aangetoond, een risico op onderduiken in een individueel geval, indien aan een van de volgende criteria betreffende de betrokken illegaal verblijvende onderdaan van een derde land is voldaan:

a) de onderdaan van een derde land is, eventueel na doorreis via een derde land, zonder toestemming het grondgebied van een lidstaat binnengekomen of heeft zich zonder toestemming daarheen verplaatst, of onderneemt pogingen daartoe;

b) tegen de onderdaan van een derde land is een terugkeerbesluit uitgevaardigd door een andere lidstaat dan die op het grondgebied waarvan hij momenteel illegaal verblijft, onder meer zoals gedetecteerd aan de hand van de signaleringen die overeenkomstig Verordening (EU) 2018/1860 in het Schengeninformatiesysteem zijn opgenomen;

c) de onderdaan van een derde land voldoet niet aan een of meer van de overeenkomstig artikel 23, lid 1, en artikel 23 ter, lid 1, opgelegde maatregelen, of maakt kenbaar of toont aan dat hij niet voornemens is daaraan te voldoen;

d) de onderdaan van een derde land is het grondgebied van de lidstaten opnieuw binnengekomen in strijd met een geldig inreisverbod.

2. In andere dan de in lid 1 bedoelde gevallen wordt het risico op onderduiken bepaald op basis van een beoordeling van de omstandigheden van het individuele geval. De beoordeling omvat een of meer van de volgende criteria betreffende de betrokken illegaal verblijvende onderdaan van een derde land:

a) het ontbreken van een verblijfplaats, vaste woonplaats of betrouwbaar adres;

b) het niet naleven van de verplichting om het grondgebied van de lidstaten binnen de in artikel 7, lid 1 bis, punt a), vastgelegde vertrektermijn te verlaten;

c) in geval van een op handen zijnd vertrek: het bestaan van redenen om aan te nemen dat de onderdaan van een derde land voornemens is de in artikel 21, lid 2, punt a), vastgelegde verplichting tot medewerking niet na te leven;

d) het gebruiken van valse of vervalste identiteits- of reisdocumenten, verblijfsvergunningen of visa, of documenten ter rechtvaardiging inzake de voorwaarden voor binnenkomst, het vernietigen of anderszins verwijderen van identiteits- of reisdocumenten, verblijfsvergunningen of visa, of documenten ter rechtvaardiging inzake de voorwaarden voor binnenkomst, het gebruiken van aliassen met frauduleuze bedoelingen, het mondeling of schriftelijk verstrekken van andere onjuiste informatie, of ander frauduleus verzet tegen de terugkeer- of overnameprocedure;

e) het niet gebruikmaken van advisering bij terugkeer en re-integratie, indien vereist door de bevoegde autoriteiten;

f) de onderdaan van een derde land is niet sociaal verankerd en heeft met name geen familiebanden en beschikt niet over voldoende bestaansmiddelen;

g) ***er is sprake van niet-naleving van de verplichtingen uit hoofde van artikel 21, lid 2, punten a) tot en met c), e), f bis) en i) tot en met k), met inbegrip van een gebrek aan medewerking bij het verkrijgen van reisdocumenten;***

h) ***andere criteria dan die in de punten a) tot en met f), indien het nationale recht daarin voorziet.***

Hoofdstuk III bis

MAATREGELEN TER BEVORDERING VAN TERUGKEER EN ALTERNATIEVEN VOOR BEWARING

Artikel 23

Beschikbaarheid voor de terugkeerprocedure

1. ***Met het oog op de voorbereiding en uitvoering van een*** doeltreffende terugkeer ***of om de naleving van de verplichtingen om te vertrekken en mee te werken verder te stimuleren, kunnen de lidstaten onderdanen van derde landen*** aan een of meer van de volgende maatregelen ***onderwerpen***:

a) ***de verplichting om in*** een geografisch gebied op het grondgebied van de lidstaat ***te blijven*** waarbinnen zij zich vrij kunnen bewegen;

b) ***de verplichting om op een door de bevoegde autoriteiten aangewezen*** specifiek adres ***of specifieke plaats te verblijven***;

c) ***de verplichting om zich te melden*** bij de bevoegde autoriteiten op ***bepaalde tijdstippen, in persoon of op een andere in nationaal recht vastgestelde wijze***;

d) ***andere maatregelen dan die bedoeld in de punten a) tot en met c), indien het nationale recht daarin voorziet.***

2. ***Maatregelen uit hoofde van*** lid 1 ***worden*** alleen toegepast voor zover dit verenigbaar is met de bijzondere behoeften van kwetsbare personen en met het belang van het kind.

2 bis. ***De in lid 1 opgesomde maatregelen kunnen ook worden opgelegd aan onderdanen van derde landen die niet kunnen worden verwijderd omdat zij niet meewerken met de bevoegde autoriteiten.***

3. De bevoegde autoriteiten kunnen de onderdaan van een derde land op verzoek toestemming verlenen om ***tijdelijk niet te voldoen aan een in lid 1 bedoelde maatregel***.

4. ***De onderdaan van een derde land wordt ervan in kennis gesteld of de in lid 3 bedoelde toestemming wordt gegeven.***

5. De onderdaan van een derde land heeft geen toestemming ***overeenkomstig lid 3*** nodig om afspraken met autoriteiten en rechtbanken na te komen ***indien dat anders in strijd zou zijn met de verplichtingen van lid 1 en*** indien zijn aanwezigheid vereist is. De onderdaan van een derde land stelt de bevoegde autoriteiten ***van tevoren*** van dergelijke afspraken in kennis.

6. De overeenkomstig lid 1, punten b) en c), genomen besluiten worden schriftelijk vastgesteld, zijn evenredig en houden rekening met de specifieke omstandigheden van de betrokken onderdaan van een derde land.

7. De onderdaan van een derde land wordt in kennis gesteld van elk besluit om de in lid 1 van dit artikel opgesomde maatregelen toe te passen en van de gevolgen van de niet-naleving van dat besluit, met inbegrip van bewaring uit hoofde van artikel 29.

Artikel 23 bis

Onderzoeksmaatregelen

1. Onverminderd onderzoeksmaatregelen om andere, niet met terugkeer verband houdende redenen overeenkomstig het nationale recht kunnen de bevoegde autoriteiten van de lidstaten, indien noodzakelijk, evenredig en naar behoren gemotiveerd met het oog op het voorbereiden of waarborgen van een doeltreffende terugkeer:

a) de onderdaan van een derde land fouilleren en, onder voorbehoud van een voorafgaand gerechtelijk bevel of, overeenkomstig het toepasselijke nationale recht, een administratief bevel, indien dit noodzakelijk en evenredig is en naar behoren wordt gerechtvaardigd door de urgentie van een dergelijke doorzoeking, zijn verblijfplaats of andere relevante ruimten doorzoeken;

a bis) administratieve maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat wordt voldaan aan de in het nationale recht vastgelegde verplichting om biometrische gegevens te verstrekken, met inbegrip van vingerafdrukken, waaronder de mogelijkheid om in laatste instantie dwangmiddelen te gebruiken wanneer een onderdaan van een derde land geen biometrische gegevens verstrekt zoals vereist uit hoofde van artikel 21, lid 2, punt f);

b) persoonlijke bezittingen, elektronische apparaten en andere relevante voorwerpen doorzoeken en in beslag nemen;

c) andere onderzoeksmaatregelen opleggen, indien het nationale recht daarin voorziet.

2. Onderzoeksmaatregelen uit hoofde van lid 1, punten a), b) en c), van dit artikel kunnen worden uitgevoerd zonder toestemming van de betrokken onderdaan van een derde land.

3. Onderzoeksmaatregelen die overeenkomstig lid 1, punten a), b) en c), van dit artikel worden opgelegd, worden uitgevoerd met inachtneming van de grondrechten en de waarborgen en rechtsmiddelen waarin het nationale en het Unierecht voorzien.

Artikel 23 ter

Gevolgen van niet-naleving van de verplichting tot medewerking

1. In geval van niet-naleving van de verplichting tot medewerking van artikel 21, lid 1, en de vereisten van artikel 21, lid 2, leggen de lidstaten de betrokken onderdaan van een derde land een of meer van de in artikel 23, lid 1, opgesomde maatregelen op en kunnen zij een of meer van de volgende maatregelen nemen, die doeltreffend en evenredig zijn:

b) weigering of vermindering van bepaalde uitkeringen en toelagen, indien het nationale recht daarin voorziet, tenzij de betrokkene hierdoor niet in zijn basisbehoeften kan voorzien;

c) weigering of vermindering van stimulansen ter bevordering van vrijwillige terugkeer, waaronder weigering of vermindering van steun voor terugkeer- en re-integratieprogramma's op grond van artikel 46, lid 3;

d) weigering of intrekking van de werkvergunning, indien het nationale recht daarin voorziet;

e) verlenging van de duur van een inreisverbod tot de maximumduur in artikel 10, lid 6;

f) strafrechtelijke sancties, met inbegrip van gevangenisstraffen, indien het nationale recht daarin voorziet;

g) financiële sancties;

h) andere dan de bovengenoemde maatregelen of gevolgen, indien het nationale recht daarin voorziet.

Artikel 23 quater

Alternatieven voor bewaring

1. Lidstaten kunnen een of meer van de volgende alternatieven voor bewaring opleggen, met inachtneming van de individuele omstandigheden van de betrokken onderdaan van een derde land, onder meer het overeenkomstig artikel 21 bis beoordeelde niveau van het risico op onderduiken:

a) het stellen van een toereikende financiële garantie;

b) het gebruik van elektronische monitoring;

c) andere maatregelen dan die in de punten a) en b), indien het nationale recht daarin voorziet.

1bis. De in de eerste alinea bedoelde maatregelen hebben in de eerste plaats tot doel de doeltreffende en tijdige terugkeer van de onderdaan van een derde land te waarborgen.

2. In een besluit tot toepassing van de in lid 1 van dit artikel bedoelde maatregelen worden de toepasselijke feitelijke en juridische gronden vermeld.

3. Onderdanen van derde landen worden schriftelijk in kennis gesteld van elk besluit om de in lid 1 van dit artikel opgesomde maatregelen toe te passen en van de gevolgen van de niet-naleving van dat besluit, met inbegrip van bewaring uit hoofde van artikel 29.

4. De lidstaten zorgen ervoor dat de overeenkomstig lid 2 van dit artikel genomen besluiten op verzoek van de betrokkene of ambtshalve worden getoetst door een rechterlijke instantie.

Hoofdstuk IV

WAARBORGEN EN RECHTSMIDDELEN

Deel 1

Procedurele waarborgen

Artikel 24

Recht op informatie

1. ***De bevoegde autoriteiten zorgen ervoor dat*** onderdanen van derde landen ***die moeten terugkeren***, ▌ in kennis worden gesteld van:

a) het doel ▌ van de ▌ procedure ▌ ;

b) de ▌ verplichtingen van onderdanen van derde landen ▌ als bedoeld in de artikelen 21 en 23, de gevolgen bij niet-naleving als bedoeld in ***artikel 23 ter en artikel 29, lid 3, punt e),*** het feit dat in het Schengeninformatiesysteem een signalering inzake terugkeer voor de betrokkene is opgenomen, en de erkenning en uitvoering van een door een andere lidstaat uitgevaardigd terugkeerbesluit als bedoeld in artikel 9;

c) advisering en programma's inzake terugkeer en re-integratie overeenkomstig artikel 46;

d) hun procedurele rechten ▌ overeenkomstig deze verordening en het nationale recht, met name het recht op rechtsbijstand en wettelijke vertegenwoordiging op grond van artikel 25.

2. De informatie wordt zonder onnodige vertraging verstrekt ▌ in een taal die de onderdaan van een derde land begrijpt of redelijkerwijs kan worden geacht te begrijpen ▌. ***De*** informatie ***kan*** op papier of ***in*** elektronisch ***formaat worden*** verstrekt op standaardinformatiebladen, ***en indien nodig mondeling worden aangevuld, met gebruikmaking van vertaling en vertolking.*** In het geval van ***niet-begeleide*** minderjarigen wordt de informatie op ▌ een op de leeftijd afgestemde manier verstrekt, en daarbij wordt de ▌ in artikel 20, lid 2, bedoelde vertegenwoordiger ***of de persoon die is aangewezen om de minderjarige bij te staan,*** betrokken.

2 bis. ***Indien de bevoegde autoriteit overgaat tot verwijdering op grond van een terugkeerbesluit of een verwijderingsbesluit waarbij meer dan één land van terugkeer is vastgesteld, wordt*** de onderdaan van een derde land ***ruim vóór de verwijdering in kennis gesteld van het land van terugkeer waarnaar de onderdaan zal worden verwijderd.***

Artikel 25

Rechtsbijstand en wettelijke vertegenwoordiging

1. In geval van beroep of toetsing voor een rechterlijke instantie overeenkomstig artikel 27 zorgen de lidstaten ervoor dat de onderdaan van een derde land op diens verzoek de ***nodige*** kosteloze rechtsbijstand en wettelijke vertegenwoordiging krijgt [redacted].

2. ***De bevoegde autoriteiten zorgen ervoor dat*** niet-begeleide minderjarigen ***op zodanige wijze worden vertegenwoordigd en bijgestaan dat zij aanspraak kunnen maken op de rechten en kunnen voldoen aan de verplichtingen uit hoofde van deze verordening.***

4. Voor de kosteloze rechtsbijstand en wettelijke vertegenwoordiging wordt een beroep gedaan op juridische adviseurs of andere naar behoren gekwalificeerde personen die krachtens het nationale recht zijn erkend of ***toestemming hebben gekregen om*** de onderdaan van een derde land ***bij te staan of te vertegenwoordigen, of op niet-gouvernementele organisaties die krachtens het nationale recht zijn geaccrediteerd om onderdanen van derde landen juridische diensten of vertegenwoordiging te bieden***.

5. Kosteloze rechtsbijstand en wettelijke vertegenwoordiging tijdens de beroepsprocedure kunnen door de lidstaten worden uitgesloten indien:

a) de onderdaan van een derde land wordt geacht over voldoende middelen te beschikken om zelf de rechtsbijstand en wettelijke vertegenwoordiging te bekostigen;

b) het beroep wordt geacht geen reële kans van slagen te hebben of een oneigenlijk gebruik van recht te vormen;

c) het om een beroep of toetsing in tweede of hogere instantie gaat, zoals bepaald in het nationale recht, met inbegrip van een nieuwe hoorzitting of een toetsing van beroep;

d) de onderdaan van een derde land reeds wordt bijgestaan of vertegenwoordigd door een juridisch adviseur.

6. De onderdaan van een derde land die om kosteloze rechtsbijstand en wettelijke vertegenwoordiging verzoekt, maakt zijn financiële situatie bekend ***en stelt de bevoegde autoriteiten onmiddellijk in kennis van elke belangrijke wijziging in zijn financiële situatie, tenzij het nationale recht voorziet in kosteloze rechtsbijstand, ongeacht de financiële situatie van de betrokkene***.

7. Behalve voor bijstand aan niet-begeleide minderjarigen kunnen de lidstaten [redacted] :

a) de kosteloze rechtsbijstand en wettelijke vertegenwoordiging financieel of in de tijd beperken, mits deze beperkingen niet willekeurig zijn ***en*** de toegang tot kosteloze rechtsbijstand en wettelijke vertegenwoordiging niet onnodig beperken [redacted] ;

b) verzoeken om gehele of gedeeltelijke terugbetaling van de kosten, indien de financiële situatie van de onderdaan van een derde land in de loop van de terugkeerprocedure is verbeterd of indien de beslissing om kosteloze rechtsbijstand en wettelijke vertegenwoordiging beschikbaar te stellen is genomen op basis van door de onderdaan van een derde land verstrekte onjuiste informatie;

c) bepalen dat, wat honoraria, andere kosten en terugbetaling betreft, de behandeling van onderdanen van derde landen gelijk is aan, maar niet gunstiger mag zijn dan de behandeling die hun eigen onderdanen in het algemeen krijgen op het gebied van rechtsbijstand.

8. De lidstaten bepalen specifieke procedurele regels voor de indiening en verwerking van verzoeken om kosteloze rechtsbijstand en wettelijke vertegenwoordiging ***in het kader van een beroep of toetsing voor een rechterlijke instantie overeenkomstig artikel 27*** of passen bestaande regels toe die gelden voor vergelijkbare nationale aanspraken, mits die regels de toegang tot kosteloze rechtsbijstand en wettelijke vertegenwoordiging niet bovenmatig ingewikkeld of onmogelijk maken.

9. Indien een besluit om geen kosteloze rechtsbijstand en wettelijke vertegenwoordiging aan te bieden, wordt genomen door een andere autoriteit dan een rechterlijke instantie, op grond van het feit dat het beroep geacht wordt geen reële kans van slagen te hebben of een oneigenlijk gebruik van recht te vormen, heeft de verzoeker recht op een doeltreffende voorziening in rechte bij een rechterlijke instantie tegen dat besluit. ▌

10. De lidstaten kunnen voorzien in kosteloze rechtsbijstand en wettelijke vertegenwoordiging tijdens de administratieve procedure, krachtens het nationale recht.

Deel 2

Rechtsmiddelen

Artikel 26

Recht op een doeltreffende voorziening in rechte

1. Aan de betrokken onderdaan van een derde land wordt een doeltreffende voorziening in rechte toegekend om de in artikel 7, ***lid 1***, artikel 10 en artikel 12, lid 2, bedoelde besluiten aan te vechten bij ***de krachtens het nationale recht*** bevoegde rechterlijke instantie.

2. De doeltreffende voorziening in rechte omvat een volledig onderzoek ▌ van zowel de feitelijke als de juridische aspecten.

3. ***Indien gegevens in het dossier die onder de aandacht zijn gebracht van de rechterlijke instantie die zich buigt over de voorziening in rechte tegen het terugkeerbesluit of het verwijderingsbesluit, zoals aangevuld of toegelicht na een procedure op tegenspraak, erop wijzen dat het beginsel van non-refoulement mogelijk wordt ondermijnd, wordt geverifieerd of*** de vereisten die voortvloeien uit het beginsel van non-refoulement, ***worden nageleefd.*** ▌

4. ***De nietigverklaring of intrekking van een niet-essentieel onderdeel van een terugkeerbesluit leidt niet tot de nietigverklaring of intrekking van de rest van het betrokken besluit.***

Artikel 27

Beroep bij een bevoegde rechterlijke instantie

1. ***Voor de toepassing van deze verordening*** stellen de lidstaten in ***het*** nationale recht ▌ de termijn voor het instellen van beroep bij een rechterlijke instantie van eerste aanleg ***vast die*** maximaal veertien dagen ***mag bedragen***.

Lidstaten die uiterlijk op … [de dag van inwerkingtreding van deze verordening] in hun nationale recht voorzien in termijnen voor het instellen van beroep die 30 dagen of langer zijn, mogen afwijken van de eerste alinea. Indien de lidstaten besluiten af te wijken, mag de in de eerste alinea bedoelde termijn niet langer zijn dan 30 dagen.

2. De in lid 1 bedoelde ***termijn gaat*** in op de datum waarop een van de in artikel ***7, lid 1,*** artikel 10 of artikel 12, lid 2, bedoelde besluiten ter kennis van de onderdaan van een derde land wordt gebracht of ***waarop die kennisgeving krachtens*** het nationale recht ***wordt geacht te hebben plaatsgevonden*** ▌.

3. Indien een terugkeerbesluit is gebaseerd op een besluit tot weigering of beëindiging van een legaal verblijf of is uitgevaardigd bij dezelfde handeling als dat besluit, kunnen voor het instellen van beroep tegen het terugkeerbesluit dezelfde termijnen worden toegepast als in het nationale recht zijn vastgesteld voor het instellen van beroep tegen een besluit tot beëindiging of weigering van een legaal verblijf.

4. Een inreisverbod ***en/of een verwijderingsbesluit*** dat samen met een in artikel 7 bedoeld terugkeerbesluit is uitgevaardigd, wordt samen met dat terugkeerbesluit aangevochten bij dezelfde rechterlijke instantie, in het kader van dezelfde ▌ procedure en binnen dezelfde termijnen. Indien afzonderlijk van het terugkeerbesluit een inreisverbod ***en/of een verwijderingsbesluit*** is uitgevaardigd of indien het de bedoeling is alleen het inreisverbod aan te vechten, kan afzonderlijk beroep tegen het inreisverbod worden ingesteld. ▌

Artikel 28

Opschortende werking

1. ***Hoewel deze verordening niet voorziet in een automatische opschortende werking van het beroep, zorgen de lidstaten er, met volledige inachtneming van artikel 47 van het Handvest, voor dat de bevoegde rechterlijke instantie van eerste aanleg de verwijdering kan opschorten vóór*** de uitvoering van de op grond van artikel 7 ▌ en artikel 12, lid 2, uitgevaardigde besluiten. ***De verwijdering kan op verzoek van de betrokken onderdaan van een derde land worden*** opgeschort ***voor de termijn voor het instellen van beroep op grond van artikel 27 of, indien beroep is ingesteld, voor de termijn in afwachting van de uitspraak van die beroepsprocedure, tenzij het nationale recht ook bepaalt dat de uitvoering van een dergelijk besluit ambtshalve kan worden opgeschort. Dit lid doet geen afbreuk aan bepalingen van het nationale recht die voorzien in een automatische opschortende werking van rechtsmiddelen*** bij een rechterlijke instantie van eerste aanleg ▌.

1 bis. ***Bij de beoordeling van het verzoek op grond van lid 1 kan de rechterlijke instantie zich baseren op de onder haar aandacht gebrachte gegevens in het dossier, met inbegrip van beoordelingen van relevante omstandigheden die in eerdere fasen van de terugkeerprocedure en, indien van toepassing, van de asielprocedure zijn uitgevoerd.***

3. Indien verder beroep wordt ingesteld tegen een eerste of volgende beslissing in beroep, wordt ***de verwijdering*** niet opgeschort, tenzij ***het nationale recht voorziet in een opschortende werking van dergelijke rechtsmiddelen of*** de onderdaan van een derde land om opschorting verzoekt en een bevoegde rechterlijke instantie, terdege rekening houdend met de specifieke omstandigheden van het individuele geval, besluit opschorting toe te staan.

Hoofdstuk V

BEWARING

Artikel 29

Bewaringsgronden

1. De lidstaten kunnen een onderdaan van een derde land op grond van deze verordening in bewaring stellen op basis van een individuele beoordeling van elk geval en alleen voor zover bewaring evenredig is.

2. De lidstaten mogen een onderdaan van een derde land alleen in bewaring houden ***met het oog op de terugkeer, met inbegrip van de voorbereiding van*** de terugkeer***, de overname en de uitvoering van*** de verwijdering.

3. Bewaring van een onderdaan van een derde land is slechts toegestaan op basis van een of meer van de volgende bewaringsgronden:

   a) er bestaat een onderduikrisico, dat is vastgesteld overeenkomstig artikel ***21 bis***;

   b) de betrokken onderdaan van een derde land ontwijkt of belemmert ***de overname,*** de voorbereiding van de ***terugkeer of de verwijdering***;

   c) de onderdaan van een derde land vormt een veiligheidsrisico, overeenkomstig artikel 16;

d) de identiteit of de nationaliteit van de onderdaan van een derde land moet worden vastgesteld of geverifieerd;

e) ***er is sprake van niet-naleving van de verplichtingen uit hoofde van artikel 21, lid 2, punten a) tot en met c), e), f bis) en i) tot en met k), met inbegrip van een gebrek aan medewerking bij het verkrijgen van reisdocumenten;***

f) er is sprake van andere relevante gronden in verband met terugkeer, zoals bepaald in het nationale recht, met het oog op doeltreffende terugkeerprocedures, voor zover noodzakelijk en evenredig.

5. De bewaring wordt gelast door een administratieve of rechterlijke instantie. De bewaring wordt gelast bij een schriftelijk besluit waarin de feitelijke en juridische gronden voor de bewaring, alsmede informatie over de beschikbare rechtsmiddelen worden vermeld. De onderdaan van een derde land wordt ***mondeling of schriftelijk*** van het besluit in kennis gesteld in een taal die de onderdaan van een derde land begrijpt of redelijkerwijs kan worden geacht te begrijpen, ***onder meer met behulp van tolk- of vertaaldiensten***.

6. Bij het in bewaring houden van een onderdaan van een derde land op grond van lid 2 houden de lidstaten ***er*** rekening ***mee of het gaat om*** ▌ een kwetsbare persoon.

▌

Artikel 32

Bewaringstermijn

1. De bewaring duurt zo kort mogelijk en zolang aan de ***gronden*** van artikel 29 wordt voldaan en nodig is om ***de doeltreffende en*** geslaagde terugkeer ***van de onderdaan van een derde land*** te waarborgen.

2. Wanneer blijkt dat niet langer aan de ***gronden*** van artikel 29 wordt voldaan, ▌ ***wordt een einde gesteld aan de bewaring van*** de onderdaan van een derde land ***op grond van deze verordening***. Deze beëindiging van de bewaring vormt geen beletsel voor de toepassing van maatregelen ▌ overeenkomstig ***de artikelen 23 en 23 quater.***

3. De bewaring in een ▌ lidstaat duurt niet langer dan twaalf maanden. ▌ Indien de terugkeerprocedure vanwege een gebrek aan medewerking van de betrokken onderdaan van een derde land waarschijnlijk langer zal duren of vertraging wordt opgelopen bij het verkrijgen van de nodige documentatie van derde landen, ***of er sprake is van uitzonderlijke omstandigheden waarin het nationale recht voorziet, kan de bewaring voor een langere termijn worden toegepast, maar niet langer dan 24 maanden in één lidstaat.***

Indien de onderdaan van een derde land zich naar een andere lidstaat heeft verplaatst en zijn gedrag een grond voor bewaring vormt als bedoeld in artikel 29, lid 3, is een nieuwe bewaringstermijn van toepassing.

3 bis. Na het verstrijken van de maximale bewaringstermijn van 24 maanden op grond van lid 3, kan bewaring worden toegepast voor aanvullende termijnen van maximaal zes maanden in totaal, indien er een risico op onderduiken bestaat en een of meer van de volgende veranderingen in de omstandigheden wijzen op een redelijk vooruitzicht op verwijdering:

a) ***er is nieuwe belangrijke informatie beschikbaar over de identiteit van de onderdaan van een derde land;***

b) ***er is een reisdocument verkregen of het kan redelijkerwijs worden geacht te zijn verkregen als gevolg van gewijzigde omstandigheden;***

c) ***de samenwerking met het derde land is verbeterd.***

Bij de bewaring van een onderdaan van een derde land overeenkomstig dit lid behandelt de lidstaat de zaak met voorrang zodat de bewaring zo kort mogelijk wordt gehouden.

4. Het verstrijken van de in ***de leden 3 en 3 bis*** bedoelde maximale ***bewaringstermijnen*** vormt geen beletsel voor de toepassing van maatregelen overeenkomstig ***de artikelen 23 en 23 quater***.

5. ***Indien een in bewaring gestelde onderdaan van een derde land meewerkt aan zijn terugkeer, wordt de vrijwillige terugkeer van de betrokken onderdaan van een derde land, in voorkomend geval, zonder onnodige vertraging georganiseerd. In voorkomend geval kan de bewaring overeenkomstig de leden 3 en 3 bis tot het moment van vertrek worden gehandhaafd teneinde een doeltreffende terugkeer te waarborgen.***

Artikel 33

Toetsing van bewaringsbevelen

1. ***De lidstaten zorgen ervoor dat*** de bewaring ▌ ten minste om de ***zes*** maanden ***wordt*** getoetst, hetzij op verzoek van de betrokken onderdaan van een derde land, hetzij ambtshalve.

2. ***De lidstaten zorgen ervoor dat*** de bewaring van niet-begeleide minderjarigen ▌ ten minste om de drie maanden ambtshalve ***wordt*** getoetst, ***of op verzoek van de betrokken niet-begeleide minderjarige of diens overeenkomstig artikel 20, lid 2, aangewezen vertegenwoordiger***.

3. Als de bewaring door administratieve autoriteiten is gelast of verlengd, zorgen de lidstaten ervoor dat ▌ :

   a) ***wordt voorzien in een*** rechterlijke toetsing van de rechtmatigheid van de bewaring, ***die*** zo spoedig mogelijk ***binnen een in het nationale recht vastgelegde termijn*** na het begin van de bewaring ***tot een beslissing leidt***; of

b) ***zij*** de betrokken onderdaan van een derde land het recht ***bieden*** om een procedure voor rechterlijke toetsing van de rechtmatigheid van de bewaring in te stellen, die zo spoedig mogelijk ***binnen een in het nationale recht vastgelegde termijn*** na het inleiden van de betrokken procedure ***tot een beslissing leidt***. In dergelijke gevallen stellen de lidstaten de betrokken onderdaan van een derde land onmiddellijk in kennis van de mogelijkheid een dergelijke procedure in te stellen.

Indien een onderdaan van een derde land langer in bewaring wordt gehouden dan de maximale bewaringstermijn van 24 maanden overeenkomstig artikel 32, lid 3 bis, en deze verlenging meer dan drie maanden bedraagt, wordt de bewaring ten minste om de drie maanden onderworpen aan een toetsing door een rechterlijke instantie.

Artikel 34

Omstandigheden van de bewaring

1. Bewaring vindt in ***het algemeen*** plaats in speciale inrichtingen, waaronder speciale afdelingen van andere inrichtingen. Indien een lidstaat onderdanen van derde landen niet in dergelijke inrichtingen in bewaring kan stellen en moet gebruikmaken van een gevangenis, worden deze personen ***zoveel mogelijk*** gescheiden gehouden van de gewone gevangenen.

2. In bewaring gestelde onderdanen van derde landen hebben toegang tot ruimte in de open lucht. ***De toegang tot ruimte in de openlucht kan voor een beperkte periode worden ingeperkt, indien dit noodzakelijk en evenredig is met het oog op de goede werking van de inrichting voor bewaring.***

3. In bewaring gestelde onderdanen van derde landen wordt op verzoek toegestaan te gelegener tijd contact op te nemen met wettelijke vertegenwoordigers, familieleden en bevoegde consulaire autoriteiten.

4. In bewaring gestelde kwetsbare personen met bijzondere behoeften krijgen specifieke aandacht ▌. In bewaring gestelde onderdanen van derde landen hebben toegang tot dringende medische zorg en essentiële behandeling van ziekte.

5. Wettelijke vertegenwoordigers, familieleden, bevoegde consulaire autoriteiten en relevante en bevoegde nationale, internationale en niet-gouvernementele organisaties en instanties kunnen alle inrichtingen voor bewaring bezoeken en een gesprek voeren met en een bezoek brengen aan de onderdanen van derde landen in omstandigheden waarin de privacy wordt geëerbiedigd. Het bezoek kan afhankelijk worden gesteld van toestemming ***en andere passende voorwaarden, waaronder de voorafgaande afgifte van een passende veiligheidsmachtiging door een bevoegde autoriteit overeenkomstig het nationale recht. De lidstaten kunnen die toegang krachtens het nationale recht beperken indien dat objectief noodzakelijk is voor de veiligheid, de openbare orde of het administratieve beheer van de inrichting.***

6. In bewaring gestelde onderdanen van derde landen krijgen, ▌ in een taal die zij begrijpen ***of redelijkerwijs kunnen worden geacht te begrijpen***, ▌ informatie over de in de inrichting geldende regels en over hun rechten en plichten. Hiertoe behoort ook informatie over het in de nationale wetgeving vastgelegde recht om contact op te nemen met in de leden 3 en 5 bedoelde personen, autoriteiten, organisaties en instanties.

6 bis. Onderdanen van derde landen die overeenkomstig artikel 16 als een veiligheidsrisico zijn aangemerkt, kunnen zolang als strikt noodzakelijk is om het risico te beheersen en hun terugkeer te vergemakkelijken, binnen inrichtingen voor bewaring aan strengere veiligheidsmaatregelen worden onderworpen, met inbegrip van strengere scheidingsmaatregelen of verscherpt toezicht.

Artikel 35

Omstandigheden van de bewaring van ***niet-begeleide*** minderjarigen en gezinnen ***met minderjarigen***

1. Niet-begeleide minderjarigen en gezinnen met minderjarigen worden slechts in laatste instantie, en voor een zo kort mogelijke periode, in bewaring gesteld en daarbij wordt het belang van het kind in acht genomen.

2. ▌ Niet-begeleide minderjarigen ***en gezinnen met minderjarigen*** krijgen ***gedurende de bewaringstermijn*** afzonderlijke accommodatie met voldoende privacy. Het personeel is adequaat opgeleid en de inrichtingen zijn aangepast ***om rekening te houden*** met ▌ de ▌ behoeften van ***minderjarigen en met hun leeftijd en geslacht***.

3. In bewaring gestelde minderjarigen wordt de mogelijkheid geboden tot vrijetijdsbesteding, zoals op hun leeftijd afgestemde spel- en recreatieactiviteiten, en krijgen toegang tot onderwijs ***of onderwijsactiviteiten*** in de vorm die het beste past bij de periode die zij in bewaring moeten doorbrengen.

Hoofdstuk VI

OVERNAME

Artikel 36

Overname

1. ***Na het uitvaardigen*** van een ▌ terugkeerbesluit ***leiden*** de bevoegde autoriteiten ▌ in voorkomend geval***, waar aangewezen*** met de steun van Frontex***, overname in, indien van toepassing ook in verband met het bevestigen van de nationaliteit van een onderdaan van een derde land, het afgeven van een reisdocument voor de onderdaan van een derde land en het organiseren van een terugkeeroperatie***.

▌ In voorkomend geval wordt het Europees reisdocument voor terugkeer gebruikt overeenkomstig het toepasselijke overname-instrument en Verordening (EU) 2016/1953[36].

▌ 7. ***Overname*** in derde landen wordt ondersteund door speciale, door de Unie gefinancierde verbindingsfunctionarissen van de Unie voor terugkeer. Deze verbindingsfunctionarissen maken deel uit van de structuur van de delegaties van de Unie en werken in nauwe coördinatie met de Commissie aan de verwezenlijking van de relevante beleidsprioriteiten van de Unie.

---

36 Verordening (EU) 2016/1953 van het Europees Parlement en de Raad van 26 oktober 2016 betreffende de vaststelling van een Europees reisdocument voor de terugkeer van illegaal verblijvende onderdanen van derde landen en tot intrekking van de aanbeveling van de Raad van 30 november 1994 (PB L 311 van 17.11.2016, blz. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/1953/oj).

I

Artikel 37 bis

Externe dimensie en samenwerking met derde landen

De Unie en de lidstaten zorgen ervoor dat de externe dimensie van het terugkeerbeleid integraal deel uitmaakt van de alomvattende aanpak van migratiebeheer.

Wanneer wordt vastgesteld dat een derde land niet meewerkt of wanneer een of meer lidstaten moeilijkheden ondervinden bij de samenwerking met derde landen op het gebied van overname, nemen de Unie en de lidstaten passende maatregelen, waaronder het gebruik van conditionaliteit met betrekking tot alle relevante beleidsmaatregelen en instrumenten, zoals visumbeleid, handel en ontwikkeling, zoals bepaald in de wetgevingshandelingen van de Unie waarbij deze worden geregeld, en voor de lidstaten die door deze handelingen gebonden zijn, teneinde voorspelbare en doeltreffende terugkeerprocedures met derde landen te ondersteunen en een doeltreffende en duurzame samenwerking op het gebied van overname te waarborgen.

Hoofdstuk VII

UITWISSELING EN DOORGIFTE VAN PERSOONSGEGEVENS

Artikel 38

Uitwisseling van informatie tussen lidstaten

1. De lidstaten maken voor de uitvoering van deze verordening gebruik van alle passende middelen op het gebied van samenwerking en informatie-uitwisseling.

2. De informatie-uitwisseling vindt plaats op verzoek van een lidstaat en uitsluitend tussen bevoegde autoriteiten van de lidstaten.

3. De lidstaten verstrekken elkaar ***op verzoek***, voor de uitvoering van de terugkeerprocedure ▌ en de verlening van ***bijstand bij terugkeer en re-integratie***, ***beschikbare*** informatie over een persoon binnen het toepassingsgebied van deze verordening.

4. Indien de in lid 3 bedoelde informatie kan worden uitgewisseld via de in artikel 4, punt 15, van Verordening (EU) 2019/818 van het Europees Parlement en de Raad[37] bedoelde Unie-informatiesystemen of via aanvullende informatie als bedoeld in Verordening (EU) 2018/1860, wordt die informatie ***in de regel*** alleen via die kanalen uitgewisseld.

---

37 Verordening (EU) 2019/818 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2019 tot vaststelling van een kader voor interoperabiliteit tussen de Unie-informatiesystemen op het gebied van politiële en justitiële samenwerking, asiel en migratie en tot wijziging van Verordeningen (EU) 2018/1726, (EU) 2018/1862 en (EU) 2019/816 (PB L 135 van 22.5.2019, blz. 85, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/818/oj).

5. ▌ Het verzoek om informatie ***bevat*** de redenen ***waarop het*** is ***gebaseerd***.

6. De in lid 3 bedoelde informatie ***kan*** met name ***het volgende omvatten***:

a) informatie die nodig is om de identiteit van de onderdaan van een derde land en, in voorkomend geval, de identiteit van zijn gezinsleden, familieleden en eventuele andere familierelaties vast te stellen ▌;

b) informatie over de overeenkomstig Verordening (EU) 2024/1358 verzamelde biometrische gegevens van de onderdaan van een derde land ▌;

c) informatie over de nationaliteit en ▌ de ***eventuele*** reisdocumenten van de onderdaan van een derde land ▌;

d) informatie over de verblijfplaatsen en de reisroutes van de onderdaan van een derde land, zijn talenkennis en zijn contactgegevens (e-mailadres/-adressen en telefoonnummer/-nummers);

c) informatie over de ***eventuele*** door een lidstaat of een derde land afgegeven ***verblijfsstatus of verblijfsvergunning, met inbegrip van*** verblijfstitels of visa, ***alsmede aanvragen of verlengingen daarvan***;

f) informatie over de terugkeeroperatie van de onderdaan van een derde land ;

g) informatie over de re-integratie van de onderdaan van een derde land, ***indien van toepassing, met inbegrip van informatie over kwetsbaarheid***;

h) de gronden voor een tegen de onderdaan van een derde land uitgevaardigd terugkeerbesluit;

h bis) informatie over de naleving door de onderdaan van een derde land van de verplichtingen uit hoofde van artikel 21 of maatregelen uit hoofde van artikel 23;

i) informatie over de vraag of de onderdaan van een derde land in bewaring is gesteld, dan wel of er alternatieve maatregelen voor bewaring op hem zijn toegepast;

j) informatie in verband met het strafblad of in verband met de bedreiging die de onderdaan van een derde land vormt voor de openbare orde, de openbare veiligheid of de nationale veiligheid;

k) informatie over kwetsbaarheid, gezondheid en medische behoeften van de onderdaan van een derde land.

7. De aangezochte lidstaat is verplicht zo spoedig mogelijk en uiterlijk binnen ***twee*** weken te antwoorden.

7 bis. ***Het uitblijven van een antwoord, een onvolledig antwoord of een vertraagd antwoord van een lidstaat op een verzoek uit hoofde van dit artikel vormt geen belemmering voor of leidt niet tot uitstel van de uitvoering van een terugkeerbesluit of een verwijderingsbevel dat door een andere lidstaat is uitgevaardigd. De verzoekende lidstaat kan handelen op basis van de informatie waarover zijn bevoegde autoriteiten reeds beschikken, overeenkomstig het Unierecht en het nationale recht.***

8. De uitgewisselde informatie mag slechts voor de in lid 3 genoemde doeleinden worden gebruikt. Deze informatie wordt, afhankelijk van het soort informatie en de bevoegdheden van de ontvangende autoriteit, alleen meegedeeld aan de autoriteiten of de rechterlijke autoriteiten die belast zijn met de terugkeerprocedure, de ***overname*** of het verlenen van re-integratiebijstand.

9. De lidstaten geven elkaar op verzoek de originele reisdocumenten van een onderdaan van een derde land door, indien het reisdocument noodzakelijk is om de terugkeer te waarborgen.

Artikel 39

Doorgifte van gegevens over onderdanen van derde landen aan derde landen voor ***terugkeer-,*** overname- en re-integratiedoeleinden

1. Onverminderd de artikelen 40 en 41 kunnen de in artikel 38, lid 6, punten a) tot en met h), bedoelde gegevens door een bevoegde autoriteit en, in voorkomend geval, door Frontex worden verwerkt en worden doorgegeven aan een bevoegde autoriteit van een derde land ***of aan derde partijen die bevoegd zijn voor re-integratiebijstand of andere taken in verband met de uitvoering van de terugkeer, zoals luchtvaartmaatschappijen of medische dienstverleners***, indien ▌ dit noodzakelijk is voor de ***terugkeer, overname of re-integratie.***

3. De lidstaten en Frontex zorgen er bij de doorgifte van persoonsgegevens krachtens lid 1 ▌ voor dat deze in overeenstemming is met respectievelijk hoofdstuk V van Verordening (EU) 2016/679 en hoofdstuk V van Verordening (EU) 2018/1725.

4. Doorgiften op grond van lid 1 ▌ worden gedocumenteerd en die documentatie (waaronder de datum en het tijdstip van de doorgifte en informatie over de bevoegde autoriteit van het ontvangende derde land) wordt op verzoek ter beschikking gesteld van de krachtens artikel 51, lid 1, van Verordening (EU) 2016/679 en artikel 52, lid 1, van Verordening (EU) 2018/1725 ingestelde bevoegde toezichthoudende autoriteit. ***Die documentatie blijft beperkt tot de informatie die strikt noodzakelijk is om aan te tonen dat aan de rechtsgrondslag voor de doorgifte is voldaan, en brengt geen aanvullende verplichting tot verslaglegging met zich mee voor de lidstaten.***

Artikel 40

Doorgifte van gegevens over strafrechtelijke veroordelingen van onderdanen van derde landen aan derde landen voor ***terugkeer-,*** overname- en re-integratiedoeleinden

1. Gegevens over een of meer strafrechtelijke veroordelingen van een onderdaan van een derde land kunnen in individuele gevallen door een bevoegde autoriteit en, in voorkomend geval, door Frontex worden verwerkt en worden doorgegeven aan een bevoegde autoriteit van een derde land ***of aan derde partijen die bevoegd zijn voor re-integratiebijstand of andere taken in verband met de uitvoering van de terugkeer,*** mits aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

   a) de onderdaan van een derde land wiens persoonsgegevens worden doorgegeven, is in de afgelopen 25 jaar veroordeeld voor een terroristisch misdrijf of is in de afgelopen 15 jaar veroordeeld voor een ander strafbaar feit dat is opgenomen in de bijlage bij Verordening (EU) 2018/1240 van het Europees Parlement en de Raad[38], ***of heeft een strafbaar feit gepleegd waarvoor volgens het nationale recht een vrijheidsstraf van ten minste twee jaar geldt of heeft meerdere strafbare feiten gepleegd waarvoor*** volgens het nationale recht van de veroordelende lidstaat ▌ een vrijheidsstraf ▌ van ten minste ***één jaar geldt***;

[38] Verordening (EU) 2018/1240 van het Europees Parlement en de Raad van 12 september 2018 tot oprichting van een Europees reisinformatie- en -autorisatiesysteem (Etias) en tot wijziging van de Verordeningen (EU) nr. 1077/2011, (EU) nr. 515/2014, (EU) 2016/399, (EU) 2016/1624 en (EU) 2017/2226 (PB L 236 van 19.9.2018, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1240/oj).

b) de doorgifte van gegevens is noodzakelijk voor de ***terugkeer of overname of voor de verlening van op maat gesneden en niet-financiële re-integratiebijstand***;

▌

d) ▌ de bevoegde autoriteit ***heeft geverifieerd*** en ▌ Frontex ***heeft*** zich ***er, in voorkomend geval, van*** verzekerd dat er geen risico bestaat dat de doorgifte in strijd is met het beginsel van non-refoulement;

e) ▌ de bevoegde autoriteit ***heeft geverifieerd*** en ▌ Frontex ***heeft*** zich ***er, in voorkomend geval, van*** verzekerd dat er geen risico bestaat dat de doorgifte in strijd is met artikel 50 van het Handvest.

▌3. De lidstaten en Frontex zorgen er bij de doorgifte van persoonsgegevens krachtens lid 1 of lid 2 voor dat deze in overeenstemming is met respectievelijk hoofdstuk V van Verordening (EU) 2016/679 en hoofdstuk V van Verordening (EU) 2018/1725.

4. Doorgiften op grond van lid 1 ▌ worden gedocumenteerd en die documentatie (waaronder de datum en het tijdstip van de doorgifte, informatie over de bevoegde autoriteit van het ontvangende derde land, de motivering dat de doorgifte in overeenstemming is met de voorwaarden van lid 1 ▌, en de doorgegeven persoonsgegevens) wordt op verzoek ter beschikking gesteld van de krachtens artikel 51, lid 1, van Verordening (EU) 2016/679 en artikel 52, lid 1, van Verordening (EU) 2018/1725 ingestelde bevoegde toezichthoudende autoriteit. ***Die documentatie blijft beperkt tot de informatie die strikt noodzakelijk is om aan te tonen dat aan de rechtsgrondslag voor de doorgifte is voldaan, en brengt geen aanvullende verplichting tot verslaglegging met zich mee voor de lidstaten.***

Artikel 41

Doorgifte van gezondheidsgegevens van onderdanen van derde landen aan derde landen voor de uitvoering van de terugkeeroperatie en re-integratie

1. Gegevens over de medische bijstand die tijdens de terugkeeroperatie aan onderdanen van derde landen moet worden verleend, kunnen in individuele gevallen door een bevoegde autoriteit en, in voorkomend geval, door Frontex worden verwerkt en worden doorgegeven aan een bevoegde autoriteit van een derde land ***of aan derde partijen die bevoegd zijn voor re-integratiebijstand of andere taken in verband met de uitvoering van de terugkeer, zoals medische dienstverleners,*** mits aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

   a) de doorgifte van gegevens is noodzakelijk voor de uitvoering van de terugkeeroperatie;

   ▌

   c) ▌ de bevoegde autoriteit ***heeft geverifieerd*** en Frontex heeft zich er, in voorkomend geval, van verzekerd dat er geen risico bestaat dat de doorgifte in strijd is met het beginsel van non-refoulement.

2. Gegevens over de gezondheid ***en medische behoeften*** van onderdanen van derde landen kunnen in individuele gevallen door een bevoegde autoriteit en, in voorkomend geval, door Frontex worden verwerkt en worden doorgegeven aan een derde partij die bevoegd is voor re-integratiebijstand ***of andere taken in verband met de uitvoering van de terugkeer***, mits aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

a) de doorgifte van gegevens is noodzakelijk voor de verlening van in artikel 46 bedoelde re-integratiebijstand die is afgestemd op de medische behoeften van de onderdaan van een derde land;

b) de onderdaan van een derde land van wie persoonsgegevens worden doorgegeven ▌ heeft ***daarmee*** ingestemd ▌.

3. De lidstaten en Frontex zorgen er bij de doorgifte van persoonsgegevens krachtens lid 1 of lid 2 voor dat deze in overeenstemming is met respectievelijk hoofdstuk V van Verordening (EU) 2016/679 en hoofdstuk V van Verordening (EU) 2018/1725.

4. Doorgiften op grond van lid 1 of lid 2 worden gedocumenteerd en die documentatie (waaronder de datum en het tijdstip van de doorgifte, informatie over de bevoegde autoriteit van het ontvangende derde land, de motivering dat de doorgifte in overeenstemming is met de voorwaarden van lid 1 of lid 2, en de doorgegeven persoonsgegevens) wordt op verzoek ter beschikking gesteld van de krachtens artikel 51, lid 1, van Verordening (EU) 2016/679 en artikel 52, lid 1, van Verordening (EU) 2018/1725 ingestelde bevoegde toezichthoudende autoriteit. ***Die documentatie blijft beperkt tot de informatie die strikt noodzakelijk is om aan te tonen dat aan de rechtsgrondslag voor de doorgifte is voldaan, en brengt geen aanvullende verplichting tot verslaglegging met zich mee voor de lidstaten.***

Hoofdstuk VIII

GEMEENSCHAPPELIJK SYSTEEM VOOR TERUGKEER

Artikel 42

Onderdelen van een gemeenschappelijk systeem voor terugkeer

1. Een gemeenschappelijk systeem voor terugkeer overeenkomstig deze verordening bestaat uit:

a) een gemeenschappelijke procedure voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die geen recht op verblijf ***op het grondgebied van de lidstaten*** hebben ▌;

b) een systeem in het kader waarvan de lidstaten elkaars terugkeerbesluiten erkennen en uitvoeren;

▌

d) digitale systemen om de terugkeer, overname en re-integratie van onderdanen van derde landen te beheren;

e) samenwerking tussen de lidstaten;

e bis) voldoende bewaringscapaciteit, zoals bepaald door de lidstaat, rekening houdend met de werkelijke behoeften;

f) ***financiële ondersteuning door de Unie en operationele ondersteuning door de*** organen, instanties en agentschappen ▌ in overeenstemming met hun respectieve mandaat.

1 bis. ***Bij de ontwikkeling van digitale systemen wordt zoveel mogelijk gebruikgemaakt van bestaande nationale infrastructuur en interoperabele systemen van de Unie, en worden geen extra verslagleggings- of procedurele lasten voor de lidstaten gecreëerd.***

2. De Unie en de lidstaten bepalen gemeenschappelijke prioriteiten op het gebied van terugkeer ▌ en re-integratie en zorgen voor de nodige follow-up, rekening houdend met de op grond van artikel 8 van Verordening (EU) 2024/1351 vastgestelde Europese strategie voor asiel- en migratiebeheer, de uitvoering van de terugkeergrensprocedure overeenkomstig Verordening (EU) ***2024/1349***, de beoordeling van de mate van samenwerking van derde landen met de lidstaten op het gebied van overname overeenkomstig artikel 25 bis van Verordening (EG) nr. 810/2009, en de overname-instrumenten en andere instrumenten van de Unie die relevant zijn voor de samenwerking op het gebied van overname.

3. De Unie en de lidstaten zorgen voor loyale samenwerking en nauwe coördinatie tussen de bevoegde autoriteiten en tussen de Unie en de lidstaten, alsook voor synergie tussen interne en externe componenten ▌.

Artikel 43

Bevoegde autoriteiten ▌

▌1. Elke lidstaat wijst overeenkomstig het nationale recht de bevoegde autoriteiten aan die verantwoordelijk zijn voor de naleving van de uit deze verordening voortvloeiende verplichtingen.

▌

Artikel 44

Samenwerking tussen lidstaten

1. De overeenkomstig artikel 43 aangewezen bevoegde autoriteiten werken samen en verlenen elkaar ***in de regel*** bijstand voor de volgende doeleinden:

a) toestemming verlenen voor een doorreis over hun grondgebied om bij te dragen tot de naleving van een terugkeerbesluit van een andere lidstaat of tot het verkrijgen van reisdocumenten;

b) logistieke ▌ of andere materiële of in natura verstrekte bijstand verlenen ***in verband met doorreis over hun grondgebied als bedoeld in punt a)***;

b bis) de in artikel 8, lid 1, punt b), bedoelde overdracht faciliteren;

▌

d) ondersteuning verlenen voor het vertrek van een onderdaan van een derde land naar de lidstaat waar hij een verblijfsrecht heeft overeenkomstig artikel 8, lid 3

▌.

2. De overeenkomstig artikel 43 aangewezen bevoegde autoriteiten kunnen samenwerken en elkaar bijstaan, onder meer voor de volgende doeleinden:

a) een leidende of ondersteunende rol vervullen in de beleidsdialoog en de contacten met de autoriteiten van derde landen, om overname te faciliteren;

b) contact opnemen met de bevoegde autoriteiten van derde landen om de identiteit van onderdanen van derde landen te verifiëren en een geldig reisdocument te verkrijgen;

c) ***namens de verzoekende lidstaat, de praktische regelingen voor de uitvoering van de terugkeer treffen;***

d) ***logistieke of andere materiële of in natura verstrekte bijstand verlenen.***

Artikel 45

Ondersteuning door Frontex

1. De lidstaten kunnen ten behoeve van hun bevoegde autoriteiten verzoeken om bijstand door deskundigen die worden ingezet of ondersteund door Frontex, met inbegrip van verbindingsfunctionarissen voor terugkeer en andere verbindingsfunctionarissen, overeenkomstig Verordening (EU) 2019/1896.

2. De lidstaten verstrekken Frontex relevante informatie over de ondersteuning die zij volgens de planning nodig hebben van Frontex, zodat de ondersteuning die het Agentschap verleent, naar behoren kan worden gepland overeenkomstig ***Verordening (EU) 2019/1896.***

Artikel 46

Steun voor terugkeer en re-integratie

1. De lidstaten ***zorgen voor beschikbaarheid van*** advisering bij terugkeer en re-integratie ▌ om, ***in voorkomend geval,*** onderdanen van derde landen zo vroeg mogelijk in de terugkeerprocedure informatie en advies te verstrekken over terugkeer- en re-integratiemogelijkheden, en stellen in dit verband programma's vast als bedoeld in lid 3. Advisering bij terugkeer en re-integratie kan worden gecombineerd met ander advies dat in het kader van andere migratieprocedures in de lidstaat wordt verstrekt.

2. De lidstaten zorgen ervoor dat ***uiterlijk bij*** de uitvaardiging van het terugkeerbesluit informatie over terugkeer en re-integratie wordt verstrekt ▌.

3. De lidstaten ***zorgen voor de beschikbaarheid van*** programma's ***voor terugkeer en re-integratie die worden ondersteund of gefinancierd op nationaal of Unieniveau***. ***Die*** programma's ***omvatten*** logistieke, financiële ***of*** andere materiële of in natura verstrekte bijstand of stimulansen voor een onderdaan van een derde land, met inbegrip van re-integratiebijstand in het land van terugkeer.

4. ***Bijstand bij terugkeer en re-integratie*** is geen individueel recht en is geen voorwaarde voor de overnameprocedure.

5. De bijstand die via de programma's voor terugkeer en re-integratie wordt verleend, weerspiegelt de mate van medewerking en naleving van de zijde van de onderdaan van een derde land en kan mettertijd verminderen ***of worden ingetrokken.*** Bij het bepalen van het soort en de omvang van de terugkeer- en re-integratiebijstand ***kan*** in voorkomend geval rekening ***worden*** gehouden met de volgende criteria:

   a) de medewerking van de betrokken onderdaan van een derde land tijdens de terugkeer- en overnameprocedure, zoals bepaald in artikel 21;

   b) of de onderdaan van een derde land vrijwillig terugkeert of moet worden verwijderd;

c) of de onderdaan van een derde land onderdaan is van een derde land dat is opgenomen in de lijst in bijlage II bij Verordening (EU) 2018/1806[39];

d) of de onderdaan van een derde land is veroordeeld voor een strafbaar feit;

e) of de onderdaan van een derde land specifieke behoeften heeft, omdat hij een kwetsbare persoon, minderjarige, niet-begeleide minderjarige of gezinslid is*;*

f) aanvullende criteria krachtens het nationale recht.

6. De in dit artikel bedoelde bijstand wordt niet verleend aan onderdanen van derde landen die reeds een andere of dezelfde vorm van steun van een lidstaat of de Unie hebben ontvangen. De Unie, de lidstaten en Frontex zorgen voor samenhang en coördinatie op het gebied van re-integratiebijstand.

Hoofdstuk IX

SLOTBEPALINGEN

[39] Verordening (EU) 2018/1806 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 tot vaststelling van de lijst van derde landen waarvan de onderdanen bij overschrijding van de buitengrenzen in het bezit moeten zijn van een visum en de lijst van derde landen waarvan de onderdanen van die plicht zijn vrijgesteld (codificatie) (PB L 303 van 28.11.2018, blz. 39, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1806/oj).

Artikel 47

Noodsituaties

1. In situaties waarin een uitzonderlijk groot aantal onderdanen van derde landen moet terugkeren en de inrichtingen voor bewaring van een lidstaat of zijn bestuurlijk of gerechtelijk personeel hierdoor onverwacht zwaar worden belast, kan die lidstaat besluiten, voor de duur van de uitzonderlijke situatie, de overeenkomstig ***artikel 27, lid 1,*** artikel 33, lid 3, ***en artikel 38, lid 7,*** bepaalde termijnen ▌ te verlengen en om dringende maatregelen met betrekking tot de omstandigheden van bewaring te nemen die afwijken van het bepaalde in artikel 34, lid 1, en artikel 35, lid 2. ***De lidstaten kunnen administratieve procedures en interne verslagleggingseisen tijdelijk aanpassen om terugkeeroperaties te versnellen, mits dergelijke aanpassingen strikt noodzakelijk zijn voor het aanpakken van de uitzonderlijke situatie.***

2. De lidstaat die deze uitzonderlijke maatregelen neemt, stelt de Commissie onverwijld ervan in kennis. De Commissie wordt tevens door de lidstaat in kennis gesteld zodra de redenen voor het toepassen van deze uitzonderlijke maatregelen niet langer bestaan.

3. Dit artikel kan niet aldus worden uitgelegd dat het de lidstaten wordt toegestaan af te wijken van hun algemene verplichting alle, algemene dan wel bijzondere, maatregelen te treffen die nodig zijn om ervoor te zorgen dat zij aan hun verplichtingen uit hoofde van deze verordening voldoen.

Artikel 48

Statistieken

1. ***Voor het toezicht op de samenwerking met derde landen op het gebied van overname kan*** de Commissie ***eenmaal per jaar verzoeken om Frontex*** de volgende gegevens ***over de desbetreffende derde landen mee te delen, uitgesplitst naar derde land***:

a) het aantal ***verzoeken om bevestiging van de nationaliteit en het aantal positieve en negatieve antwoorden op dergelijke verzoeken***;

b) het aantal ***verzoeken om afgifte van reisdocumenten, waaronder het aantal verzoeken om afgifte van reisdocumenten waarbij de nationaliteit bevestigd was, het aantal door de autoriteiten van het derde land afgegeven reisdocumenten en het aantal negatieve antwoorden op dergelijke verzoeken.***

▌

2. ***Frontex verleent de Commissie toegang tot de in lid 1 bedoelde*** gegevens. ***De naar lidstaat uitgesplitste*** gegevens ***als bedoeld in de punten a) en b), kunnen aan derde landen worden meegedeeld om de uitvoering en naleving van overnameverplichtingen te monitoren, onder meer in het kader van de overname-instrumenten van de Unie.***

3. ***Op verzoek van de Commissie verstrekken*** de lidstaten ***binnen een bepaalde termijn de informatie die nodig is om de in artikel 9, lid 12, bedoelde beoordeling te voltooien, met name de statistieken over het aantal onderdanen van derde landen voor wie door een andere lidstaat een terugkeerbesluit is uitgevaardigd en het aantal onderdanen van derde landen dat is verwijderd of teruggestuurd op basis van een erkend terugkeerbesluit en, in voorkomend geval, verwijderingsbesluit dat is uitgevaardigd door een andere lidstaat.***

▌

4. ***De Commissie maakt, voor de toepassing van dit artikel en waar mogelijk, gebruik van de informatie die beschikbaar wordt gesteld krachtens Verordening (EG) nr. 862/2007.***

5. Wanneer de Commissie uit hoofde van artikel 9, lid 13, een wetgevingsvoorstel indient, stelt zij indien nodig wijzigingen van dit artikel voor, rekening houdend met relevante ontwikkelingen in de wetgeving op het gebied van digitalisering.

Artikel 49

Comitéprocedure

1. De Commissie wordt bijgestaan door een comité. Dat comité is een comité in de zin van Verordening (EU) nr. 182/2011.

2. Wanneer naar dit lid wordt verwezen, is artikel 5 van Verordening (EU) nr. 182/2011 van toepassing. Indien door het comité geen advies wordt uitgebracht, stelt de Commissie de ontwerpuitvoeringshandeling niet vast en is artikel 5, lid 4, derde alinea, van Verordening (EU) nr. 182/2011 van toepassing.

Artikel 50

Verslaglegging

1. De Commissie brengt uiterlijk ▌ ***[vijf jaar na de inwerkingtreding van deze verordening]*** en vervolgens om de vijf jaar verslag uit aan het Europees Parlement en de Raad over de toepassing van deze verordening in de lidstaten en stelt, zo nodig, wijzigingen voor.

2. De lidstaten sturen de Commissie op haar verzoek uiterlijk negen maanden voordat deze termijn is verstreken, de ***beschikbare*** gegevens die de Commissie nodig heeft om haar verslag ***overeenkomstig lid 1*** op te stellen. ***De Commissie gebruikt zo mogelijk de informatie die in het kader van Verordening (EG) nr. 862/2007 beschikbaar wordt gesteld.***

Artikel 51

Intrekking

1. Richtlijn 2008/115/EG ▌, Richtlijn 2001/40/EG en Besluit 2004/191/EG van de Raad worden voor de door deze verordening gebonden lidstaten ingetrokken ***met ingang van de datum waarop deze verordening overeenkomstig artikel 52, lid 3, van toepassing wordt.***

2. Verwijzingen naar de ingetrokken richtlijnen gelden als verwijzingen naar deze verordening en worden gelezen volgens de concordantietabel in de bijlage.

Artikel 52

Inwerkingtreding ***en toepassing***

1. Deze verordening treedt in werking op de ▌ dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

2. ***De artikelen 1, 2, leden 1 tot en met 3, 4, lid 3, 5, 7, leden 8 en 9, 17, 18, 19, 36, 37 bis, 43, 45, 49, 50 en 51 van deze verordening zijn van toepassing vanaf de datum van inwerkingtreding.***

3. ***De overige bepalingen van deze verordening zijn van toepassing met ingang van ... [Publicatieblad: gelieve de datum in te voegen: 12 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding].***

4. ***Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.***

Gedaan te ▌

Voor het Europees Parlement	*Voor de Raad*
De voorzitter	*De voorzitter*

Europees Parlement
2024-2029

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2026)0211

Structuur en de tarieven van de accijns op tabak en aan tabak verwante producten (herschikking)

Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 17 juni 2026 over het voorstel voor een richtlijn van de Raad betreffende de structuur en de tarieven van de accijns op tabak en aan tabak verwante producten (herschikking) (COM(2025)0580 – C10-0207/2025 – 2025/0580(CNS))

(Bijzondere wetgevingsprocedure – raadpleging – herschikking)

Het Europees Parlement,

– gezien het voorstel van de Commissie aan de Raad (COM(2025)0580),

– gezien artikel 113 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, op grond waarvan het Parlement door de Raad is geraadpleegd (C10-0207/2025),

– gezien het gemotiveerde advies dat in het kader van protocol nr. 2 betreffende de toepassing van de beginselen van subsidiariteit en evenredigheid is uitgebracht door de Italiaanse Kamer van Afgevaardigden, en waarin wordt gesteld dat het ontwerp van wetgevingshandeling niet strookt met het subsidiariteitsbeginsel,

– gezien het Interinstitutioneel Akkoord van 28 november 2001 over een systematischer gebruik van de herschikking van besluiten[1],

– gezien de brief van 11 december 2025 van de Commissie juridische zaken aan de Commissie economische en monetaire zaken overeenkomstig artikel 113, lid 3, van zijn Reglement,

– gezien de artikelen 113 en 84 van zijn Reglement,

– gezien het verslag van de Commissie economische en monetaire zaken (A10-0161/2026),

1. verwerpt het Commissievoorstel;

2. verzoekt de Commissie haar voorstel in te trekken;

3. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad

[1] PB C 77 van 28.3.2002, blz. 1.

en aan de Commissie alsmede aan de nationale parlementen.

Europees Parlement
2024-2029

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2026)0212

Algemene regeling inzake accijns op tabak en aan tabak verwante producten

Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 17 juni 2026 over het voorstel voor een richtlijn van de Raad tot wijziging van Richtlijn (EU) 2020/262 wat betreft de algemene regeling inzake accijns op tabak en aan tabak verwante producten (COM(2025)0581 – C10-0296/2025 – 2025/0581(CNS))

(Bijzondere wetgevingsprocedure – raadpleging)

Het Europees Parlement,

– gezien het voorstel van de Commissie aan de Raad (COM(2025)0581),

– gezien artikel 113 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, op grond waarvan het Parlement door de Raad is geraadpleegd (C10-0296/2025),

– gezien artikel 84 van zijn Reglement,

– gezien het verslag van de Commissie economische en monetaire zaken (A10-0160/2026),

1. hecht zijn goedkeuring aan het Commissievoorstel, zoals geamendeerd door het Parlement;

2. verzoekt de Commissie haar voorstel dienovereenkomstig te wijzigen krachtens artikel 293, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie;

3. verzoekt de Raad om het Parlement ervan op de hoogte te stellen indien de Raad voornemens is af te wijken van de door het Parlement goedgekeurde tekst;

4. vraagt de Raad om het Parlement opnieuw te raadplegen indien de Raad voornemens is ingrijpende wijzigingen aan te brengen in het Commissievoorstel;

5. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad en aan de Commissie, alsook aan de nationale parlementen.

Amendement 1

Voorstel voor een richtlijn
Overweging 2 bis (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	(2 bis) De nieuwe accijnscategorieën die zijn vastgesteld in Richtlijn (EU) …/… van de Raad[1 bis+] moeten worden toegevoegd aan de indicatieve niveaus voor verkrijging door particulieren voor eigen behoeften.

[1 bis] Richtlijn (EU) …/… van de Raad van … betreffende de structuur en de tarieven van de accijns op tabaksfabrikaten en aan tabak verwante producten (herschikking) (PB L …, …, ELI: …).

+ O.J: gelieve het nummer van de richtlijn in document 2025/0580(CNS) in te voegen en in de voetnoot het nummer, de datum en de PB-referentie van die richtlijn in te voegen.

Amendement 2

Voorstel voor een richtlijn
Overweging 2 ter (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	(2 ter) Wijzigingen van de indicatieve niveaus moeten gebaseerd zijn op het beginsel dat producten in de nieuwe categorieën van Richtlijn (EU) .../... van de Raad [PB: gelieve het nummer van de richtlijn in document 2025/0580(CNS) in te voegen] dienen als alternatieven voor producten waarvoor reeds indicatieve niveaus gelden uit hoofde van Richtlijn (EU) 2020/262 van de Raad. De indicatieve niveaus voor die nieuwe categorieën moeten daarom vergelijkbaar zijn met de niveaus die gelden voor producten waarvoor reeds

indicatieve niveaus gelden uit hoofde van Richtlijn (EU) 2020/262 van de Raad.

Europees Parlement
2024-2029

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2026)0213

Europees Openbaar Ministerie (EOM) en het Europees Bureau voor fraudebestrijding(OLAF): toegang tot gegevens over de btw op het niveau van de Unie

Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 17 juni 2026 over het voorstel voor een verordening van de Raad tot wijziging van Verordening (EU) nr. 904/2010 betreffende de toegang van het Europees Openbaar Ministerie (EOM) en het Europees Bureau voor fraudebestrijding (OLAF) tot gegevens over de belasting over de toegevoegde waarde op het niveau van de Unie (COM(2025)0685 – C10-0298/2025 – 2025/0348(CNS))

(Bijzondere wetgevingsprocedure – raadpleging)

Het Europees Parlement,

– gezien het voorstel van de Commissie aan de Raad (COM(2025)0685),

– gezien artikel 113 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, op grond waarvan het Parlement door de Raad is geraadpleegd (C10-0298/2025),

– gezien artikel 84 van zijn Reglement,

– gezien het advies van de Commissie begrotingscontrole,

– gezien het verslag van de Commissie economische en monetaire zaken (A10-0159/2026),

1. hecht zijn goedkeuring aan het Commissievoorstel, zoals geamendeerd door het Parlement;

2. verzoekt de Commissie haar voorstel dienovereenkomstig te wijzigen krachtens artikel 293, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie;

3. verzoekt de Raad om het Parlement ervan op de hoogte te stellen indien de Raad voornemens is af te wijken van de door het Parlement goedgekeurde tekst;

4. vraagt de Raad om het Parlement opnieuw te raadplegen indien de Raad voornemens is ingrijpende wijzigingen aan te brengen in het Commissievoorstel;

5. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad, de Commissie en de nationale parlementen.

Amendement 1

Voorstel voor een verordening
Overweging 2

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
(2) Op grond van artikel 24, lid 1, van Verordening (EU) 2017/1939 doen de instellingen, organen en instanties van de Unie en de krachtens het toepasselijke nationale recht bevoegde autoriteiten van de lidstaten onverwijld melding bij het EOM van alle strafbare gedragingen, met inbegrip van grensoverschrijdende btw-fraude, ten aanzien waarvan het zijn bevoegdheid overeenkomstig artikel 22 en artikel 25, leden 2 en 3, van die verordening zou kunnen uitoefenen. Grensoverschrijdende btw-fraude omvat per definitie meerdere lidstaten en de informatiestroom van individuele lidstaten naar het EOM is niet in lijn met de doelstelling van de bestrijding van btw-fraude op EU-niveau. Om het EOM te voorzien van inlichtingen over btw-frauderisico's op EU-niveau en te waarborgen dat het zijn regelgevingsmandaat kan uitvoeren, is het derhalve noodzakelijk om meer in detail de modaliteiten vast te stellen op grond waarvan de lidstaten, binnen het in artikel 33 van Verordening (EU) nr. 904/2010 bedoelde Eurofisc-netwerk, aanwijzingen van een vermoeden van en uiteindelijk nauwkeurige informatie over ***btw-fraude*** aan het EOM moeten melden. Voorts kan het EOM op grond van artikel 24, lid 9, van Verordening (EU) 2017/1939 in specifieke gevallen verdere nuttige informatie opvragen waarover de instellingen, organen en instanties van de Unie en de autoriteiten van de lidstaten beschikken. Daarom is het	(2) Op grond van artikel 24, lid 1, van Verordening (EU) 2017/1939 doen de instellingen, organen en instanties van de Unie en de krachtens het toepasselijke nationale recht bevoegde autoriteiten van de lidstaten onverwijld melding bij het EOM van alle strafbare gedragingen, met inbegrip van grensoverschrijdende btw-fraude, ten aanzien waarvan het zijn bevoegdheid overeenkomstig artikel 22 en artikel 25, leden 2 en 3, van die verordening zou kunnen uitoefenen***, en doen dit tijdig, zodat dergelijke strafbare gedragingen kunnen worden geanalyseerd of onderzocht.*** Grensoverschrijdende btw-fraude omvat per definitie meerdere lidstaten en de informatiestroom van individuele lidstaten naar het EOM is niet in lijn met de doelstelling van de bestrijding van btw-fraude op EU-niveau. Om het EOM te voorzien van inlichtingen over btw-frauderisico's op EU-niveau en te waarborgen dat het zijn regelgevingsmandaat kan uitvoeren, is het derhalve noodzakelijk om meer in detail de modaliteiten vast te stellen op grond waarvan de lidstaten, binnen het in artikel 33 van Verordening (EU) nr. 904/2010 bedoelde Eurofisc-netwerk, ***de resultaten van verwerking en analyses door Eurofisc van gevallen van vermoedelijke grensoverschrijdende fraude en*** aanwijzingen van een vermoeden van en uiteindelijk nauwkeurige informatie over ***fraude die het EOM nodig heeft om te bepalen of het zijn bevoegdheid moet uitoefenen,*** aan het EOM moeten

passend de regels vast te stellen op grond waarvan de lidstaten binnen Eurofisc informatie over grensoverschrijdende btw-fraude naar aanleiding van een verzoek van het EOM aan het EOM moeten meedelen.

melden. Voorts kan het EOM op grond van artikel 24, lid 9, van Verordening (EU) 2017/1939 in specifieke gevallen verdere nuttige informatie opvragen waarover de instellingen, organen en instanties van de Unie en de autoriteiten van de lidstaten beschikken. Daarom is het passend de regels vast te stellen op grond waarvan de lidstaten binnen Eurofisc informatie over grensoverschrijdende btw-fraude naar aanleiding van een verzoek van het EOM aan het EOM moeten meedelen.

Amendement 2

Voorstel voor een verordening
Overweging 4

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
(4) De lidstaten die niet aan het EOM deelnemen, zijn op grond van het in artikel 4, lid 3, van het Verdrag betreffende de Europese Unie neergelegde beginsel van loyale samenwerking verplicht de activiteiten van het EOM te ondersteunen en zich te onthouden van iedere handeling die de verwezenlijking van de doelstellingen ervan in gevaar zou kunnen brengen. Eurofisc bestaat uit zowel lidstaten die deelnemen als lidstaten die niet deelnemen aan het EOM. Daarom is het belangrijk te beschikken over een duidelijke rechtsgrondslag voor de toegang van het EOM tot door Eurofisc verwerkte informatie.	(4) De lidstaten die niet aan het EOM deelnemen, zijn op grond van het in artikel 4, lid 3, van het Verdrag betreffende de Europese Unie neergelegde beginsel van loyale samenwerking verplicht de activiteiten van het EOM te ondersteunen en zich te onthouden van iedere handeling die de verwezenlijking van de doelstellingen ervan in gevaar zou kunnen brengen. Eurofisc bestaat uit zowel lidstaten die deelnemen als lidstaten die niet deelnemen aan het EOM. Daarom is het belangrijk te beschikken over een duidelijke rechtsgrondslag voor de toegang van het EOM tot door Eurofisc verwerkte informatie ***zodat het EOM zijn in artikel 4 van Verordening (EU) 2017/1939 van de Raad vastgelegde mandaat, namelijk het onderzoeken en vervolgen van strafbare feiten die de financiële belangen van de Unie schaden, met succes kan uitvoeren***.

Amendement 3

Voorstel voor een verordening
Overweging 4 bis (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	(4 bis) De Europese Rekenkamer heeft herhaaldelijk tekortkomingen met betrekking tot de toegankelijkheid en interoperabiliteit van btw-gerelateerde informatiesystemen tussen de lidstaten en organen van de Unie vastgesteld, als een aanzienlijke hindernis voor doeltreffende grensoverschrijdende onderzoeken van btw-fraude, recentelijk nog in haar Speciaal verslag 8/2025 over btw-fraude bij invoer. In dit verslag werden bovendien aanzienlijke verschillen vastgesteld in de hoogte van de administratieve sancties van de lidstaten voor btw-fraude bij invoer, die omstandigheden creëren waarin handelaren kunnen profiteren van het rechtsgebied met de lichtste sancties. De toegang tot btw-gegevens die bij deze verordening aan het EOM en OLAF wordt verleend, vergroot weliswaar de mogelijkheden voor opsporing en vervolging, maar vormt op zich geen afschrikkend middel voor verschillen in sancties. In dat verband, en in overeenstemming met de toezegging van de Commissie om de fraudebestrijdingsarchitectuur te herzien als onderdeel van de maatregelen die zijn opgenomen in het MFK voor de periode na 2027, kan verdere actie worden overwogen om die verschillen aan te pakken, zoals een wetgevingsvoorstel op basis van de juiste rechtsgrondslag, gericht op het bereiken van een minimumniveau van harmonisatie of consistentie van de sancties die van toepassing zijn op de ernstigste inbreuken op het gebied van btw en douane, gezien de noodzaak om de financiële belangen van de Unie doeltreffend te

	beschermen. Een dergelijk voorstel moet worden vergezeld van een omvattende effectbeoordeling en moet aantonen dat wordt voldaan aan de beginselen van subsidiariteit en evenredigheid zoals bedoeld in artikel 5 VEU.

Amendement 4

Voorstel voor een verordening
Overweging 4 ter (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	(4 ter) In het witboek van de Commissie van juli 2025 over de herziening van de fraudebestrijdingsarchitectuur van de EU is de versnippering van de informatiestromen tussen Eurofisc, het EOM, OLAF, Europol en Eurojust aangemerkt als een systemische structurele tekortkoming die de doeltreffendheid van de respons van de Unie op grensoverschrijdende btw-fraude ondermijnt. Deze verordening vormt de wetgevende uitvoering van de gegevensuitwisselingspijler van een herziene fraudebestrijdingsarchitectuur en moet worden gelezen in samenhang met de verdere maatregelen, zoals aangekondigd in dat witboek, waaronder de versterking van de operationele capaciteit van Eurofisc, de harmonisatie van de voorwaarden en aansprakelijkheidsregels die van toepassing zijn op fiscale vertegenwoordigers die zijn aangewezen door belastingplichtigen van buiten de Unie in het kader van het IOSS en andere btw-regelingen bij invoer, en de uitbreiding van het kader voor gegevensbeheer van Cesop om te zorgen voor samenhang met de bij deze verordening vastgestelde toegang tot douanegegevens.

Amendement 5

Voorstel voor een verordening

Overweging 4 quater (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	(4 quater) De door de douaneautoriteiten opgeslagen informatie met betrekking tot invoerprocedures in het kader waarvan btw-verplichtingen worden uitgesteld of vrijgesteld, is intrinsiek btw-gerelateerde informatie voor de toepassing van artikel 113 VWEU. Om de bevoegde autoriteiten, waaronder het EOM en OLAF, in staat te stellen invoeraangiften te vergelijken met btw-aangiften en discrepanties op te sporen die wijzen op fraude, moet het toepassingsgebied van artikel 17, lid 1, punt f), van Verordening (EU) nr. 904/2010 worden uitgebreid tot alle invoerprocedures waarbij sprake is van btw-vrijstellingen of uitstel, onder meer in het kader van het bij Richtlijn 2006/112/EG ingestelde éénloketsysteem voor invoer, en moeten de aangegeven douanewaarde en het land van oorsprong als verplichte gegevenselementen worden toegevoegd. Een dergelijke uitbreiding mag geen afbreuk doen aan de materiële douaneregels die van toepassing zijn op die invoerprocedures, die onderworpen blijven aan Verordening (EU) nr. 952/2013.

Amendement 6

Voorstel voor een verordening
Overweging 4 quinquies (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	(4 quinquies) Om ervoor te zorgen dat de door deze verordening gecreëerde handhavingscapaciteit daadwerkelijk alle lidstaten bestrijkt, om aanhoudende onevenwichtigheden binnen de interne markt en in het fraudebestrijdingslandschap van de Unie te voorkomen, en in het kader van het streven van de Commissie om

de fraudebestrijdingsarchitectuur te herzien, moet van lidstaten die niet deelnemen aan het EOM worden verlangd dat zij een bevoegde nationale autoriteit aanwijzen die verantwoordelijk is voor het vervullen van gelijkwaardige taken met het oog op samenwerking met Eurofisc en OLAF op het gebied van grensoverschrijdende btw-fraude. Deze lidstaten stellen de Commissie binnen zes maanden na de inwerkingtreding van deze verordening in kennis van de aangewezen autoriteit en brengen jaarlijks verslag uit aan de Commissie over de manier waarop de ontvangen informatie is benut, alsook over het aantal onderzoeken dat is ingesteld en de resultaten daarvan.

Amendement 7

Voorstel voor een verordening
Overweging 5

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
(5) De Europese Rekenkamer heeft de Commissie en de lidstaten aanbevolen juridische belemmeringen voor de uitwisseling van informatie tussen administratieve, gerechtelijke en rechtshandhavingsinstanties op nationaal en Unieniveau weg te nemen en heeft met name opgemerkt dat OLAF toegang moet worden gegeven tot VIES- en Eurofisc-gegevens[6]. In dat verband is het belangrijk dat een centrale toegang tot de IT-systemen van de EU in een duidelijke rechtsgrondslag wordt vastgelegd.	(5) De Europese Rekenkamer heeft de Commissie en de lidstaten aanbevolen juridische belemmeringen voor de uitwisseling van informatie tussen administratieve, gerechtelijke en rechtshandhavingsinstanties op nationaal en Unieniveau weg te nemen en heeft met name opgemerkt dat OLAF toegang moet worden gegeven tot VIES- en Eurofisc-gegevens[6]. In dat verband is het belangrijk dat een centrale toegang tot de IT-systemen van de EU***, met inachtneming van de beginselen van noodzakelijkheid en evenredigheid,*** in een duidelijke rechtsgrondslag wordt vastgelegd ***zodat OLAF zijn in artikel 4 van Verordening (EU, Euratom) nr. 883/2013 omschreven***

mandaat met succes kan uitvoeren.

[6] Speciaal verslag van de Europese Rekenkamer nr. 24/2015, "De aanpak van intracommunautaire btw-fraude: er zijn meer maatregelen nodig" (https://www.eca.europa.eu/nl/publications/sr15_24).

[6] Speciaal verslag van de Europese Rekenkamer nr. 24/2015, "De aanpak van intracommunautaire btw-fraude: er zijn meer maatregelen nodig" (https://www.eca.europa.eu/nl/publications/sr15_24).

Amendement 8

Voorstel voor een verordening
Overweging 5 bis (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	(5 bis) De doeltreffende samenwerking tussen de organen van de Unie wordt gehinderd door aanhoudende belemmeringen als incompatibiliteit tussen IT-systemen, versnippering van communicatiekanalen en beperkte interoperabiliteit van dossierbeheersystemen, leidend tot inefficiënties, vertragingen en hogere administratieve lasten. Derhalve moet de interoperabiliteit van IT-systemen worden versterkt en moeten er gemeenschappelijke digitale infrastructuren worden ontwikkeld die naadloze en veilige informatie-uitwisseling mogelijk maken.

Amendement 9

Voorstel voor een verordening
Overweging 8 bis (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	(8 bis) Hoewel artikel 13 van Verordening (EU) nr. 904/2010 de bevoegde btw-autoriteiten van de lidstaten reeds verplicht om uit eigen beweging informatie uit te wisselen die nuttig kan

zijn voor de bestrijding van btw-fraude, geldt die verplichting alleen voor btw-autoriteiten en niet voor de bevoegde douaneautoriteiten van de lidstaten, die geen bevoegde btw-autoriteiten zijn in de zin van die verordening. Daarnaast voorziet noch het mechanisme van artikel 13 van Verordening (EU) nr. 904/2010, noch het Eurofisc-netwerk in de directe uitwisseling zonder voorafgaand verzoek van douane-inlichtingen over fraude met het EOM en OLAF. Btw-fraudeconstructies in het kader van invoerprocedures worden gekenmerkt door stelselmatige discrepanties tussen de inlichtingen die op het punt van invoer aan de douaneautoriteiten worden verstrekt enerzijds en de btw-aangiften die vervolgens in de lidstaat van bestemming worden gedaan anderzijds. Het zijn vaak de douaneautoriteiten die als eerste dergelijke onregelmatigheden vaststellen in hun risicoanalyses. Om die leemte te dichten en ervoor te zorgen dat de inlichtingen over fraude die eerder in de keten door de douaneautoriteiten worden vastgesteld onverwijld worden doorgegeven aan de organen die zijn belast met het onderzoek naar en de vervolging van grensoverschrijdende btw-fraude, en omdat de doeltreffende uitoefening van de toegangsrechten als bedoeld in de artikelen 49 bis en 49 ter van Verordening (EU) nr. 904/2010 afhangt van de inkennisstelling van het EOM en OLAF van het bestaan van mogelijke fraudegevallen, moeten de bevoegde douaneautoriteiten worden verplicht die inlichtingen zonder voorafgaand verzoek met hen uit te wisselen. Wanneer de in artikel 17, lid 1, punt f), bedoelde inlichtingen overeenkomen met patronen die op btw-fraude duiden, moeten die worden uitgewisseld met Eurofisc, het EOM en OLAF. Die maatregel is van cruciaal belang voor de doeltreffende bescherming van de financiële belangen van de Unie en strookt met de toezegging van de

	Commissie om de fraudebestrijdingsarchitectuur te herzien als essentieel onderdeel van het pakket inzake het MFK voor de periode na 2027. Het Europees Parlement heeft de voorbije jaren in zijn resoluties over de bescherming van de financiële belangen van de Unie herhaaldelijk aangedrongen op versterkte samenwerking op nationaal niveau tussen de douane- en de btw-autoriteiten, in het bijzonder in het kader van de nationale fraudebestrijdingsstrategieën. Een dergelijk mechanisme voor de uitwisseling van inlichtingen zonder voorafgaand verzoek functioneert uitsluitend binnen het kader voor administratieve samenwerking met betrekking tot btw als bedoeld in Verordening (EU) nr. 904/2010 en laat de materiële douaneprocedures van Verordening (EU) nr. 952/2013 en de daaraan gerelateerde voorschriften inzake datagovernance onverlet.

Amendement 10

Voorstel voor een verordening
Overweging 8 ter (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	(8 ter) De doeltreffendheid van het in deze verordening bedoelde mechanisme voor uitwisseling van inlichtingen zonder voorafgaand verzoek is afhankelijk van adequate coördinatie op nationaal niveau tussen de bevoegde douaneautoriteiten en de bevoegde btw-autoriteiten. In veel lidstaten zijn die autoriteiten afzonderlijke administratieve entiteiten met onderscheiden toezichtsketens en inlichtingensystemen. De lidstaten moeten er dan ook voor zorgen dat hun bevoegde douane- en btw-autoriteiten mechanismen voor geregelde coördinatie vaststellen, waaronder middels het Eurofisc-kader, om discrepanties die op btw-fraude duiden gemakkelijker op te sporen en relevante douanegegevens tijdig uit te wisselen met

	Eurofisc, het EOM en OLAF. De bedoelde coördinatie is procedureel en organisatorisch van aard en behelst voor de nationale autoriteiten geen aanvullende verplichtingen met betrekking tot informatietechnologie.

Amendement 11

Voorstel voor een verordening
Overweging 9

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
(9) Om de toegang tot persoonsgegevens te beschermen, moet de toegang tot btw-informatie worden beperkt tot alleen de Europees aanklagers, de gedelegeerd Europees aanklagers en geselecteerde medewerkers van het EOM en OLAF, die eerder respectievelijk door het EOM en OLAF zijn gemachtigd, om hun taken uit te kunnen voeren, onder toezicht van de Eurofisc-verbindingsambtenaren. Om eenvormige voorwaarden voor die toegang te waarborgen, moeten aan de Commissie uitvoeringsbevoegdheden worden toegekend met betrekking tot de technische details en praktische regelingen, onder meer inzake het toegangscontrolemechanisme en het profiel en de identificatie van gebruikers. Die bevoegdheden moeten worden uitgeoefend in overeenstemming met Verordening (EU) nr. 182/2011 van het Europees Parlement en de Raad[9].	(9) Om de toegang tot persoonsgegevens te beschermen, moet de toegang tot btw-informatie worden beperkt tot alleen de Europees aanklagers, de gedelegeerd Europees aanklagers en geselecteerde medewerkers van het EOM en OLAF, die eerder respectievelijk door het EOM en OLAF zijn gemachtigd, om hun taken uit te kunnen voeren, onder toezicht van de Eurofisc-verbindingsambtenaren. Om eenvormige voorwaarden voor die toegang te waarborgen, moeten aan de Commissie uitvoeringsbevoegdheden worden toegekend met betrekking tot de technische details en praktische regelingen, onder meer inzake het toegangscontrolemechanisme en het profiel en de identificatie van gebruikers***, waarbij moet worden gezorgd voor een opzet die een hoog niveau van gegevensbescherming waarborgt en tegelijkertijd de operationele efficiëntie verhoogt door middel van geautomatiseerde processen zonder onnodige administratieve vertraging***. Die bevoegdheden moeten worden uitgeoefend in overeenstemming met Verordening (EU) nr. 182/2011 van het Europees Parlement en de Raad[9]***. Die maatregel moet worden gezien als een onmiddellijke stap, terwijl de aanstaande herziening van de fraudebestrijdingsarchitectuur de***

	gelegenheid zal bieden om te zorgen voor meer samenhang en consistentie.
[9] Verordening (EU) nr. 182/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 2011 tot vaststelling van de algemene voorschriften en beginselen die van toepassing zijn op de wijze waarop de lidstaten de uitoefening van de uitvoeringsbevoegdheden door de Commissie controleren (PB L 55 van 28.2.2011, blz. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj	[9] Verordening (EU) nr. 182/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 2011 tot vaststelling van de algemene voorschriften en beginselen die van toepassing zijn op de wijze waarop de lidstaten de uitoefening van de uitvoeringsbevoegdheden door de Commissie controleren (PB L 55 van 28.2.2011, blz. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj

Amendement 12

Voorstel voor een verordening
Overweging 10

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
(10) Deze verordening eerbiedigt ***de*** grondrechten en neemt de in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie erkende beginselen in acht, met name het recht op bescherming van persoonsgegevens.	(10) Deze verordening eerbiedigt grondrechten en neemt de in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie erkende beginselen in acht, met name het recht op bescherming van persoonsgegevens.

Amendement 13

Voorstel voor een verordening
Overweging 10 bis (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	(10 bis) De toegang van het EOM en OLAF tot het VIES, het Surveillance-systeem en Cesop, of tot welke andere systemen en databanken dan ook, moet betrekking hebben op de volgende hoofdcategorieën van gegevens: informatie over btw-identificatienummers en intracommunautaire btw-transacties,

relevante informatie over van btw vrijgestelde invoer in verband met het éénloketsysteem voor invoer (IOSS) en invoer in het kader van douaneregeling 42/63 en geaggregeerde betalingsinformatie. Die toegang mag enkel aan het EOM en OLAF worden verleend indien het doeleinde de uitvoering van hun taken uit hoofde van artikel 4 van Verordening (EU) 2017/1939 en artikel 1, lid 1, van Verordening (EU, Euratom) nr. 883/2013 betreft. Aan de Commissie moeten bevoegdheden worden toegekend om uitvoeringshandelingen vast te stellen tot nadere bepaling van de exacte gegevenscategorieën waartoe het EOM en OLAF toegang hebben in het kader van de uitoefening van hun taken uit hoofde van die artikelen. De ontwerpuitvoeringshandelingen moeten ter informatie worden doorgezonden aan het Europees Parlement, zodat het zijn rechten kan uitoefenen.

Amendement 14

Voorstel voor een verordening
Overweging 11

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
(11) Aangezien de systemen, infrastructuur en technische middelen ter facilitering van de uitwisseling van btw-informatie op het niveau van de Unie moeten worden aangepast om beveiligde toegang voor het EOM en OLAF mogelijk te maken, moet de toepassing van de desbetreffende bepalingen worden uitgesteld om de lidstaten, de Commissie, het EOM en OLAF in staat te stellen de nodige aanpassingen door te voeren. Hierbij moet rekening worden gehouden met de	(11) Aangezien de systemen, infrastructuur en technische middelen ter facilitering van de uitwisseling van btw-informatie op het niveau van de Unie moeten worden aangepast om beveiligde toegang voor het EOM en OLAF mogelijk te maken, moet de toepassing van de desbetreffende bepalingen worden uitgesteld om de lidstaten, de Commissie, het EOM en OLAF in staat te stellen de nodige aanpassingen door te voeren. Hierbij moet rekening worden gehouden met de

datums waarop het centrale VIES operationeel zal worden en het oude VIES geleidelijk zal worden uitgefaseerd. ***Het EOM en OLAF moeten verantwoordelijk zijn voor de kosten van het opzetten en onderhouden van de relevante infrastructuur en technische middelen voor veilige toegang tot btw-informatie.***	datums waarop het centrale VIES operationeel zal worden en het oude VIES geleidelijk zal worden uitgefaseerd. ***Om een doeltreffende uitvoering van deze verordening te waarborgen, moeten het EOM en OLAF, in overeenstemming met de beginselen van begrotingsneutraliteit, kunnen beschikken over toereikende en stabiele financiële en personele middelen, waaronder gespecialiseerde expertise op het gebied van financieel onderzoek, digitaal forensisch onderzoek en gegevensanalyse, en, indien nodig, ook over een afzonderlijk toegangspunt of een afzonderlijke interface, om de naleving van het beginsel van minimale gegevensverwerking te waarborgen. De financiering door de Unie moet verder worden ingezet ter ondersteuning van interoperabele IT-systemen en beveiligde communicatiemiddelen om een efficiënte samenwerking mogelijk te maken. Er moeten organisatorische maatregelen, interne vergunningsprocedures, toezichtsmechanismen en waarborgen voorhanden zijn om misbruik te voorkomen.***

Amendement 15

Voorstel voor een verordening
Overweging 12

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
(12) De Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming is geraadpleegd overeenkomstig artikel 42, lid 1, van Verordening (EU) 2018/1725 en heeft op ***[...]*** een advies uitgebracht.	(12) De Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming is geraadpleegd overeenkomstig artikel 42, lid 1, van Verordening (EU) 2018/1725 en heeft op *7* ***januari 2026*** een advies uitgebracht.

Amendement 16

Voorstel voor een verordening
Artikel 1 – alinea 1 – punt -1 (nieuw)
Verordening (EU) nr. 904/2010
Artikel 2 bis (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	(-1) het volgende artikel wordt ingevoegd:
	"Artikel 2 bis
	Follow-upvoorstel inzake minimumharmonisatie van sancties
	Uiterlijk [18 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] en in overeenstemming met de doelstellingen van de herziening van de fraudebestrijdingsarchitectuur als een aanvullende reeks maatregelen in het MFK-pakket voor de periode na 2027, en met het oog op verbetering van de bescherming van de financiële belangen van de Unie, doet de Commissie het Europees Parlement en de Raad een wetgevingsvoorstel toekomen inzake de minimumharmonisatie van administratieve sancties voor de ernstigste inbreuken op het gebied van belasting over de toegevoegde waarde en gerelateerde douanerechten, met name wat carrouselfraude en het misbruik van vereenvoudigde douaneregelingen in het kader van douaneprocedure 42 en het éénloketsysteem voor invoer betreft. Het voorstel laat de materiële douaneprocedures van Verordening (EU) nr. 952/2013 onverlet."

Amendement 17

Voorstel voor een verordening
Artikel 1 – alinea 1 – punt -1 bis (nieuw)
Verordening (EU) nr. 904/2010
Artikel 13 bis (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	(-1 bis)het volgende artikel wordt

ingevoegd:

"Artikel 13 bis

Uitwisseling zonder voorafgaand verzoek van douanegegevens die op btw-fraude duiden

1. De bevoegde autoriteiten van de lidstaten verstrekken de Eurofisc-werkterreincoördinatoren als bedoeld in artikel 36, lid 1, en, binnen hun respectieve mandaten, het EOM en OLAF, zonder voorafgaand verzoek alle opgeslagen inlichtingen als bedoeld in artikel 17, lid 1, punt f), die overeenkomen met patronen die op btw-fraude duiden, met name:

a) stelselmatige discrepanties tussen de in een invoerverklaring opgegeven lidstaat van bestemming en de lidstaat waarin vervolgens een btw-aangifte wordt gedaan of btw wordt betaald;

b) stelselmatige discrepanties tussen de in een invoerverklaring in het kader van een IOSS-regeling geïdentificeerde ontvanger en de belastingplichtige persoon die in de lidstaat van bestemming de dienovereenkomstige btw-aangifte doet;

c) opgegeven douanewaarden die significant afwijken van de marktwaarde indien die afwijking consistent is met onderwaardering voor btw-doeleinden; en

d) elke andere indicator die in de uitvoeringshandeling van de Commissie als risico-indicator van btw-fraude wordt aangemerkt.

2. De in lid 1 bedoelde uitwisseling van inlichtingen vindt onverwijld plaats en omvat in ieder geval de data-elementen als bedoeld in artikel 17, lid 1, punt f), voor de desbetreffende invoer of reeksen invoertransacties.

3. De lidstaten dragen er zorg voor dat hun bevoegde douaneautoriteiten en bevoegde btw-autoriteiten zorgen voor onderlinge coördinatie op het gebied van de identificatie van discrepanties als

	bedoeld in lid 1, waaronder middels het Eurofisc-kader.
	4. De Commissie bepaalt door middel van uitvoeringshandelingen de technische formaten en procedures voor de communicatie als bedoeld in dit artikel. Die uitvoeringshandelingen worden volgens de in artikel 58, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure vastgesteld.
	5. In de lidstaten die niet aan het EOM deelnemen overeenkomstig Verordening (EU) 2017/1939 van de Raad, vindt de doorgifte van inlichtingen als bedoeld in lid 1 plaats met de Eurofisc-werkterreincoördinatoren en met OLAF binnen zijn mandaat, en niet met het EOM."

Amendement 18

Voorstel voor een verordening
Artikel 1 – alinea 1 – punt -1 ter (nieuw)
Verordening (EU) nr. 904/2010
Artikel 17 – lid 1 – punt f

Bestaande tekst	*Amendement*
	(-1 ter) in artikel 17, lid 1, wordt punt f) vervangen door:
f) de inlichtingen die ***hij overeenkomstig*** artikel 143, lid ***2, onder a) en b***), van Richtlijn 2006/112/EG ***vergaart, alsook het land van oorsprong, het land van bestemming, de goederencode, de valuta, het totale bedrag, de wisselkoers, de prijs van het artikel en het nettogewicht***;	***"f)*** de inlichtingen die ***door de douaneautoriteiten van de lidstaten worden verzameld in verband met alle invoer van goederen waarvoor een btw-vrijstelling, uitstel van btw-betaling of een speciale boekhoudingsregeling wordt aangevraagd bij invoer, waaronder uit hoofde van*** artikel 143, lid ***1, punt d***), van Richtlijn 2006/112/EG ***(douaneprocedure 42/63), het éénloketsysteem voor invoer als bedoeld in de artikelen 369 terdecies tot en met 369 quinvicies van die richtlijn, en enige andere invoerprocedure n het kader waarvan de verplichting tot btw-aangifte wordt verlegd naar de lidstaat van bestemming, zijn beperkt tot de volgende gegevenselementen:***
	i) de invoeraangifte-identificatie;

	ii) het btw-identificatienummer van de importeur of, in voorkomend geval, het aan de douane opgegeven IOSS-identificatienummer;
	iii) het btw-identificatienummer van de klant in de lidstaat van bestemming, indien beschikbaar;
	iv) de opgegeven douanewaarde van de goederen;
	v) het opgegeven land van oorsprong van de goederen; en
	vi) de douaneprocedurecode, waaronder in gevallen waarin voor de goederen een vereenvoudigde invoerprocedure geldt als bedoeld in artikel 166 van Verordening (EU) nr. 952/2013;"

Amendement 19

Voorstel voor een verordening
Artikel 1 – alinea 1 – punt 3
Verordening (EU) nr. 904/2010
Artikel 24 duodecies – lid 1 bis

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
1 bis. Het EOM en OLAF hebben toegang tot informatie van het centrale VIES overeenkomstig de in de artikelen 49 bis en 49 ter vastgestelde beperkingen en regels;	1 bis. Het EOM en OLAF hebben toegang tot informatie van het centrale VIES ***via een beveiligde centrale interface die de vertrouwelijkheid waarborgt en*** overeenkomstig de in de artikelen 49 bis en 49 ter vastgestelde beperkingen en regels;

Amendement 20

Voorstel voor een verordening
Artikel 1 – alinea 1 – punt 4
Verordening (EU) nr. 904/2010
Artikel 36 – lid 2 bis

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
2 bis. De Eurofisc-werkterreincoördinatoren stellen het EOM, overeenkomstig artikel 24, lid 1,	2 bis. De Eurofisc-werkterreincoördinatoren stellen het EOM, overeenkomstig artikel 24, lid 1,

van Verordening (EU) 2017/1939 van de Raad* met betrekking tot de lidstaten die aan het EOM deelnemen en overeenkomstig dit artikel met betrekking tot de andere lidstaten, onverwijld in kennis van elke aanwijzing van een vermoeden van grensoverschrijdende btw-fraude op basis van op grond van deze verordening verstrekte of verzamelde informatie ten aanzien waarvan het EOM zijn bevoegdheid zou kunnen uitoefenen.	van Verordening (EU) 2017/1939 van de Raad* met betrekking tot de lidstaten die aan het EOM deelnemen en overeenkomstig dit artikel met betrekking tot de andere lidstaten, onverwijld in kennis van elke aanwijzing van een vermoeden van grensoverschrijdende btw-fraude op basis van op grond van deze verordening verstrekte of verzamelde informatie ten aanzien waarvan het EOM zijn bevoegdheid zou kunnen uitoefenen. ***De Eurofisc-werkterreincoördinatoren verstrekken de informatie die het EOM nodig heeft om te beoordelen of het zijn bevoegdheid kan uitoefenen, mits die informatieverstrekking noodzakelijk en evenredig is, strookt met de doelstellingen van het mandaat van het EOM en volledig in overeenstemming is met het Unierecht inzake gegevensbescherming.***

Amendement 21

Voorstel voor een verordening
Artikel 1 – alinea 1 – punt 4
Verordening (EU) nr. 904/2010
Artikel 36 – lid 2 quater

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
2 quater. Overeenkomstig artikel 8, leden 2 en 3, van Verordening (EU, Euratom) nr. 883/2013 van het Europees Parlement en de Raad** stellen de Eurofisc-werkterreincoördinatoren OLAF onverwijld in kennis van elke aanwijzing van een vermoeden van grensoverschrijdende btw-fraude op basis van op grond van deze verordening verstrekte of verzamelde informatie, om OLAF in staat te stellen overeenkomstig zijn mandaat passende maatregelen te overwegen.	2 quater. Overeenkomstig artikel 8, leden 2 en 3, van Verordening (EU, Euratom) nr. 883/2013 van het Europees Parlement en de Raad** stellen de Eurofisc-werkterreincoördinatoren OLAF onverwijld in kennis van elke aanwijzing van een vermoeden van grensoverschrijdende btw-fraude op basis van op grond van deze verordening verstrekte of verzamelde informatie, om OLAF in staat te stellen overeenkomstig zijn mandaat passende maatregelen te overwegen***, waarbij overlappingen tussen de onderzoeksacties van OLAF***

	en het EOM worden vermeden. De Eurofisc-werkterreincoördinatoren verstrekken OLAF de informatie die noodzakelijk is om te beoordelen of het zijn mandaat al dan niet zal uitoefenen.

Amendement 22

Voorstel voor een verordening
Artikel 1 – alinea 1 – punt 4
Verordening (EU) nr. 904/2010
Artikel 36 – lid 2 quinquies

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
2 quinquies. Overeenkomstig artikel 8, leden 2 en 3, van Verordening (EU, Euratom) nr. 883/2013 en op verzoek van OLAF verstrekken de Eurofisc-werkterreincoördinatoren OLAF alle op grond van deze verordening verstrekte of verzamelde informatie van de lidstaten over grensoverschrijdende btw-fraude, om OLAF in staat te stellen overeenkomstig zijn mandaat passende maatregelen te overwegen.	2 quinquies. Overeenkomstig artikel 8, leden 2 en 3, van Verordening (EU, Euratom) nr. 883/2013 en op verzoek van OLAF verstrekken de Eurofisc-werkterreincoördinatoren OLAF alle op grond van deze verordening verstrekte of verzamelde ***relevante*** informatie van de lidstaten over grensoverschrijdende btw-fraude, om OLAF in staat te stellen overeenkomstig zijn mandaat passende maatregelen te overwegen.

Amendement 23

Voorstel voor een verordening
Artikel 1 – alinea 1 – punt 5
Verordening (EU) nr. 904/2010
Artikel 49 bis – lid 1 – inleidende formule

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
1. Onverminderd artikel 43 van Verordening (EU) 2017/1939 verlenen de bevoegde autoriteiten van de lidstaten het EOM voor gerichte zoekopdrachten gecentraliseerde toegang tot de volgende informatie:	1. Onverminderd artikel 43 van Verordening (EU) 2017/1939 verlenen de bevoegde autoriteiten van de lidstaten het EOM voor gerichte zoekopdrachten ***in het kader van zijn mandaat*** gecentraliseerde toegang tot de volgende ***benodigde*** informatie:

Amendement 24

Voorstel voor een verordening
Artikel 1 – alinea 1 – punt 5
Verordening (EU) nr. 904/2010
Artikel 49 bis – lid 1 – punt b

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
b) met ingang van 1 september 2026, de in artikel 17, lid 1, punten e) en f), van deze verordening bedoelde informatie;	b) met ingang van 1 september 2026, de in artikel 17, lid 1, punten e) en f), van deze verordening bedoelde informatie***, met inbegrip van alle aanvullende data-elementen die worden opgeslagen overeenkomstig artikel 17, lid 1, punt f), van deze verordening;***

Amendement 25

Voorstel voor een verordening
Artikel 1 – alinea 1 – punt 5
Verordening (EU) nr. 904/2010
Artikel 49 bis – lid 1 bis (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	1 bis. De in lid 1 bedoelde toegang is wordt alleen verleend in het kader van actieve onderzoeken van vermoedelijke strafbare feiten of de vervolging van daders van die strafbare feiten, vallend binnen het bereik van artikel 4 van Verordening (EU) 2017/1939, en wordt zodanig ontworpen en gebruikt dat niet-gericht zoeken of toegang die geen verband houdt met een concreet geval, worden voorkomen. Om de beginselen inzake gegevensbescherming te waarborgen, verbieden de architectuur en de operationele protocollen van het systeem uitdrukkelijk elke vorm van speculatieve datamining, grootschalige extractie van gegevens, algemene zoekopdrachten of geautomatiseerde profilering die geen verband houdt met een specifiek onderzoek.

Amendement 26

Voorstel voor een verordening
Artikel 1 – alinea 1 – punt 5
Verordening (EU) nr. 904/2010
Artikel 49 bis – lid 1 ter (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	1 ter. Op de in lid 1 bedoelde gecentraliseerde toegang zijn passende technische en organisatorische maatregelen van toepassing die ervoor zorgen dat elke toegang kan worden gekoppeld aan een specifiek onderzoek of een specifieke vervolging en aan een geïdentificeerde gemachtigde gebruiker. Een dergelijke toegang wordt zodanig geregistreerd dat een doeltreffende verificatie achteraf mogelijk is.

Amendement 27

Voorstel voor een verordening
Artikel 1 – alinea 1 – punt 5
Verordening (EU) nr. 904/2010
Artikel 49 bis – lid 3

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
3. Die gecentraliseerde toegang is een toegang via een centraal toegangspunt tot alle informatie met betrekking tot een onderzoek, zelfs als die informatie betrekking heeft op meerdere lidstaten.	3. Die gecentraliseerde toegang is een toegang via een centraal toegangspunt tot alle informatie met betrekking tot een onderzoek, zelfs als die informatie betrekking heeft op meerdere lidstaten. ***Het betreffende systeem waarborgt de volledige traceerbaarheid en registratie van alle zoekopdrachten en wordt ondersteund door beveiligde communicatiekanalen en uitgebreide registers die doeltreffende mechanismen voor verificatie achteraf mogelijk maken.***

Amendement 28

Voorstel voor een verordening

Artikel 1 – alinea 1 – punt 5
Verordening (EU) nr. 904/2010
Artikel 49 bis – lid 3 bis (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	3 bis. Het EOM publiceert jaarlijks afzonderlijke statistieken met betrekking tot het gebruik van de op grond van deze verordening verleende gecentraliseerde toegang, met inbegrip van het aantal zoekopdrachten, het aantal onderzoeken waarbij de toegang in kwestie heeft bijgedragen tot vorderingen in de zaak, en het aantal gevallen waarin de geraadpleegde gegevens irrelevant zijn bevonden en zijn gewist. Deze statistieken worden opgenomen in de jaarverslagen van het EOM die bij het Europees Parlement worden ingediend. Overeenkomstig de relevante bepalingen die van toepassing zijn op de onderzoeken, moeten die gegevens naar behoren zijn opgesteld om de vertrouwelijkheid en een correcte uitvoering van de onderzoeken te waarborgen.

Amendement 29

Voorstel voor een verordening
Artikel 1 – alinea 1 – punt 5
Verordening (EU) nr. 904/2010
Artikel 49 bis – lid 4 – alinea 1 – punt a

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
a) de technische details betreffende de gecentraliseerde toegang tot de in lid 1 van dit artikel bedoelde informatie, met inbegrip van de lijst van gegevenscategorieën waarmee de gerichte zoekopdrachten kunnen worden uitgevoerd;	a) de technische details betreffende de gecentraliseerde toegang tot de in lid 1 van dit artikel bedoelde informatie, met inbegrip van de lijst van gegevenscategorieën waarmee de gerichte zoekopdrachten kunnen worden uitgevoerd***, waaronder mechanismen ter voorkoming van ongerichte zoekopdrachten***;

Amendement 30

Voorstel voor een verordening
Artikel 1 – alinea 1 – punt 5
Verordening (EU) nr. 904/2010
Artikel 49 bis – lid 5

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
5. De kosten voor de aanleg, de exploitatie en het onderhoud van de infrastructuur en de technische middelen die een veilige toegang tot de in lid 1 van dit artikel bedoelde informatie mogelijk maken, komen ten laste van het EOM.	***Schrappen***

Amendement 31

Voorstel voor een verordening
Artikel 1 – alinea 1 – punt 5
Verordening (EU) nr. 904/2010
Artikel 49 bis – lid 5 bis (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	5 bis. De in deze verordening vastgelegde geheimhoudingsregels zijn bindend voor alle gebruikers. In verband met de procedures voor de uitwisseling van inlichtingen en de toegang tot gegevens worden de Verordeningen (EU) 2016/679 en (EU) 2018/1725 van het Europees Parlement en de Raad nageleefd en wordt het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie geëerbiedigd.

Amendement 32

Voorstel voor een verordening
Artikel 1 – alinea 1 – punt 5
Verordening (EU) nr. 904/2010
Artikel 49 bis – lid 5 ter (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	5 ter. De systemen die de in lid 1

	bedoelde gecentraliseerde toegang mogelijk maken, worden zo ontworpen dat zij volledige interoperabiliteit met de door de desbetreffende organen van de Unie gebruikte systemen waarborgen, teneinde efficiënte en beveiligde informatie-uitwisseling te vereenvoudigen en de administratieve lasten te verminderen.

Amendement 33

Voorstel voor een verordening
Artikel 1 – alinea 1 – punt 5
Verordening (EU) nr. 904/2010
Artikel 49 bis – lid 5 quater (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	5 quater. De Commissie beoordeelt in nauwe samenwerking met het EOM de behoefte aan aanvullende financiering van de Unie ter ondersteuning van de ontwikkeling van interoperabele IT-systemen, digitale instrumenten en gespecialiseerd personeel.

Amendement 34

Voorstel voor een verordening
Artikel 1 – alinea 1 – punt 5
Verordening (EU) nr. 904/2010
Artikel 49 bis – lid 5 quinquies (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	5 quinquies. Indien het EOM van douaneautoriteiten persoonsgegevens ontvangt naar aanleiding van een doorgifte van gegevens zonder voorafgaand verzoek als bedoeld in artikel 13 bis, zijn de volgende regels van toepassing:
	a) de gegevens mogen alleen worden verwerkt voor het beoordelen van de noodzaak van het openen, of het uitvoeren, van een onderzoek in het kader van het mandaat van het

	EOM als bedoeld in artikel 4 van Verordening (EU) 2017/1939;
	b) indien het EOM binnen 90 dagen na ontvangst van de gegevens bepaalt dat de gegevens niet relevant zijn voor enig onderzoek in het kader van zijn mandaat, verwijdert het de gegevens en stelt het de autoriteit die de gegevens heeft verstrekt daarvan in kennis;
	c) indien op grond van de verstrekte gegevens een onderzoek wordt geopend, wordt de gegevensverstrekkende douaneautoriteit daarvan in kennis gesteld en wordt deze in de gelegenheid gesteld haar beoordeling aan het EOM en de EDPS mee te delen indien zij van oordeel is dat de verwerking verder gaat dan wat nodig is voor het beoogde doel;
	d) de gegevensbeschermingsregels van hoofdstuk VIII van Verordening (EU) 2017/1939 zijn van toepassing.

Amendement 35

Voorstel voor een verordening
Artikel 1 – alinea 1 – punt 5
Verordening (EU) nr. 904/2010
Artikel 49 ter – lid 1 – inleidende formule

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
1. De bevoegde autoriteiten van de lidstaten verlenen OLAF voor gerichte zoekopdrachten gecentraliseerde toegang tot de volgende informatie:	1. De bevoegde autoriteiten van de lidstaten verlenen OLAF voor gerichte zoekopdrachten gecentraliseerde toegang tot de volgende informatie ***binnen de beperkingen van wat strikt is voor de uitoefening van zijn mandaat***:

Amendement 36

Voorstel voor een verordening

Artikel 1 – alinea 1 – punt 5
Verordening (EU) nr. 904/2010
Artikel 49 ter – lid 1 – punt b

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
b) met ingang van 1 september 2026, de in artikel 17, lid 1, punten e) en f), van deze verordening bedoelde informatie;	b) met ingang van 1 september 2026, de in artikel 17, lid 1, punten e) en f), van deze verordening bedoelde informatie***, met inbegrip van alle aanvullende data-elementen die overeenkomstig artikel 17, lid 1, punt f), worden opgeslagen***;

Amendement 37

Voorstel voor een verordening
Artikel 1 – alinea 1 – punt 5
Verordening (EU) nr. 904/2010
Artikel 49 ter – lid 2 bis (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	2 bis. De in lid 1 bedoelde gecentraliseerde toegang wordt zodanig opgezet en gebruikt dat OLAF de gerichte, toegang heeft die het nodig heeft om voor zijn onderzoeken, en dat het niet mogelijk is niet-gerichte zoekopdrachten uit te voeren of toegang te verkrijgen voor andere doeleinden dan het openen of uitvoeren van onderzoeken overeenkomstig de taken van OLAF als bedoeld in artikel 1, lid 1, van Verordening (EU, Euratom) nr. 883/2013. Die toegang laat geen grootschalige extractie van gegevens, veralgemeniseerde bewaking of geautomatiseerde profilering toe, tenzij deze verband houdt met een specifiek administratief onderzoek.

Amendement 38

Voorstel voor een verordening
Artikel 1 – alinea 1 – punt 5

Verordening (EU) nr. 904/2010
Artikel 49 ter – lid 2 ter (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	2 ter. Op de in lid 1 bedoelde gecentraliseerde toegang zijn passende technische en organisatorische maatregelen van toepassing die ervoor zorgen dat elke toegang kan worden gekoppeld aan een specifiek onderzoek en aan een geïdentificeerde gemachtigde gebruiker. Een dergelijke toegang wordt zodanig geregistreerd dat een doeltreffende verificatie achteraf mogelijk is.

Amendement 39

Voorstel voor een verordening
Artikel 1 – alinea 1 – punt 5
Verordening (EU) nr. 904/2010
Artikel 49 ter – lid 3

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
3. Die gecentraliseerde toegang is een toegang via een centraal toegangspunt tot alle informatie met betrekking tot een onderzoek, zelfs als die informatie betrekking heeft op meerdere lidstaten.	3. Die gecentraliseerde toegang is een toegang via een centraal toegangspunt tot alle informatie met betrekking tot een onderzoek, zelfs als die informatie betrekking heeft op meerdere lidstaten. ***Het betreffende systeem waarborgt de volledige traceerbaarheid en registratie van alle zoekopdrachten en wordt ondersteund door uitgebreide registers die doeltreffende mechanismen voor verificatie achteraf mogelijk maken.***

Amendement 40

Voorstel voor een verordening
Artikel 1 – alinea 1 – punt 5
Verordening (EU) nr. 904/2010
Artikel 49 ter – lid 3 bis (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	3 bis. OLAF publiceert jaarlijks afzonderlijke statistieken met betrekking tot het gebruik van de op grond van deze verordening verleende gecentraliseerde toegang, met inbegrip van het aantal zoekopdrachten, het aantal onderzoeken waarbij de toegang in kwestie heeft bijgedragen tot vorderingen in de zaak, en het aantal gevallen waarin de geraadpleegde gegevens irrelevant zijn bevonden en zijn gewist. Deze statistieken worden opgenomen in de jaarverslagen van OLAF die bij het Europees Parlement worden ingediend. Overeenkomstig de relevante bepalingen die van toepassing zijn op de onderzoeken, moeten die gegevens naar behoren zijn opgesteld om de vertrouwelijkheid en een correcte uitvoering van de onderzoeken te waarborgen.

Amendement 41

Voorstel voor een verordening
Artikel 1 – alinea 1 – punt 5
Verordening (EU) nr. 904/2010
Artikel 49 ter – lid 4 – alinea 1 – punt a

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
a) de technische details betreffende de gecentraliseerde toegang tot de in lid 1 van dit artikel bedoelde informatie, met inbegrip van de lijst van gegevenscategorieën waarmee de gerichte zoekopdrachten kunnen worden uitgevoerd;	a) de technische details betreffende de gecentraliseerde toegang tot de in lid 1 van dit artikel bedoelde informatie, met inbegrip van de lijst van gegevenscategorieën waarmee de gerichte zoekopdrachten kunnen worden uitgevoerd***, waaronder mechanismen ter voorkoming van ongerichte zoekopdrachten***;

Amendement 42

Voorstel voor een verordening
Artikel 1 – alinea 1 – punt 5
Verordening (EU) nr. 904/2010
Artikel 49 ter – lid 5

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
5. De kosten voor de aanleg, de exploitatie en het onderhoud van de infrastructuur en de technische middelen die een veilige toegang tot de in lid 1 van dit artikel bedoelde informatie mogelijk maken, komen ten laste van OLAF.	***Schrappen***

Amendement 43

Voorstel voor een verordening
Artikel 1 – alinea 1 – punt 5
Verordening (EU) nr. 904/2010
Artikel 49 ter – lid 5 bis (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	5 bis. De in deze verordening vastgelegde geheimhoudingsregels zijn bindend voor alle gebruikers. In verband met de procedures voor de uitwisseling van inlichtingen en de toegang tot gegevens worden de Verordeningen (EU) 2016/679 en (EU) 2018/1725 van het Europees Parlement en de Raad nageleefd en wordt het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie geëerbiedigd.

Amendement 44

Voorstel voor een verordening
Artikel 1 – alinea 1 – punt 5
Verordening (EU) nr. 904/2010
Artikel 49 ter – lid 5 ter (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*

	5 ter. De systemen die de in lid 1 bedoelde gecentraliseerde toegang mogelijk maken, worden zo ontworpen dat zij volledige interoperabiliteit met de door de desbetreffende organen van de Unie gebruikte systemen waarborgen, teneinde efficiënte en beveiligde informatie-uitwisseling te vereenvoudigen en de administratieve lasten te verminderen.

Amendement 45

Voorstel voor een verordening
Artikel 1 – alinea 1 – punt 5
Verordening (EU) nr. 904/2010
Artikel 49 ter – lid 5 quater (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	5 quater. De Commissie beoordeelt in nauwe samenwerking met OLAF de behoefte aan aanvullende financiering van de Unie ter ondersteuning van de ontwikkeling van interoperabele IT-systemen, digitale instrumenten en gespecialiseerd personeel.

Amendement 46

Voorstel voor een verordening
Artikel 1 – alinea 1 – punt 5
Verordening (EU) nr. 904/2010
Artikel 49 ter – lid 5 quinquies (nieuw)

Door de Commissie voorgestelde tekst	*Amendement*
	5 quinquies. Indien OLAF van douaneautoriteiten persoonsgegevens ontvangt naar aanleiding van een doorgifte van gegevens zonder voorafgaand verzoek als bedoeld in artikel 13 bis, zijn de volgende regels van toepassing:
	a) de gegevens mogen alleen worden verwerkt voor het beoordelen van de noodzaak van het openen, of het uitvoeren, van een onderzoek in

	het kader van het mandaat van OLAF als bedoeld in artikel 1, lid 1, van Verordening (EU, Euratom) nr. 883/2013;
	b) indien OLAF binnen 60 dagen na ontvangst van de gegevens bepaalt dat de gegevens niet relevant zijn voor enig onderzoek in het kader van zijn mandaat, verwijdert het de gegevens en stelt het de autoriteit die de gegevens heeft verstrekt daarvan in kennis;
	c) indien op grond van de verstrekte gegevens een onderzoek wordt geopend, wordt de gegevensverstrekkende douaneautoriteit daarvan in kennis gesteld en wordt deze in de gelegenheid gesteld haar beoordeling aan OLAF en de EDPS mee te delen indien zij van oordeel is dat de verwerking verder gaat dan wat nodig is voor het beoogde doel;
	d) de gegevensbeschermingsregels van Verordening (EU) 2018/1725 zijn van toepassing. OLAF past de interne machtigingsvereisten als bedoeld in artikel 5 van Verordening (EU, Euratom) nr. 883/2013 toe op overeenkomstig dit lid verleende toegang.

Amendement 47

Voorstel voor een verordening
Artikel 1 – alinea 1 – punt 5 bis (nieuw)
Verordening (EU) nr. 904/2010
Artikel 59 – lid 1

Bestaande tekst	*Amendement*
	5 bis. artikel 59, lid 1, wordt vervangen door:
1. Uiterlijk op 1 november 2013, en	***'1. Elke drie jaar, te beginnen op***

vervolgens om de vijf jaar, dient de Commissie ***bij*** het Europees Parlement en de ***Raad*** een verslag ***in*** over de uitvoering van deze verordening.	***[datum van inwerkingtreding van deze wijzigingsverordening], en op grond van de verslagen van het EOM, OLAF en Eurofisc doet*** de Commissie het Europees Parlement***, de Raad*** en de ***Europese Rekenkamer*** een verslag over de uitvoering van deze verordening ***toekomen. In dit verslag wordt met name het volgende beoordeeld:*** ***a) de operationele doeltreffendheid van de rechtstreekse toegang van het EOM en OLAF tot het VIES, het surveillancesysteem en Cesop, met inbegrip van de gemiddelde "time-to-access", het aantal materieel gevorderde onderzoeken, en de resultaten van vervolgingen of administratieve acties;*** ***b) de samenhang van het kader voor toegang en inlichtingenverstrekking met andere instrumenten die als onderdeel van de herziene fraudebestrijdingsarchitectuur zijn vastgesteld, met inbegrip van maatregelen in verband met de capaciteit van Eurofisc, de governance van Cesop, de harmonisatie van het statuut van fiscale vertegenwoordiger, en de afstemming van sancties;*** ***c) de werking en de termijnen van het mechanisme voor de doorgifte van inlichtingen zonder voorafgaand verzoek als bedoeld in artikel 13 bis, met inbegrip van de nationale regels voor coördinatie tussen douane- en btw-autoriteiten;*** ***d) de resultaten op het gebied van handhaving in de lidstaten die niet deelnemen aan het EOM, en de eventueel in het kader van de herziening van de fraudebestrijdingsarchitectuur in het leven geroepen gelijkwaardige***

mechanismen;

e) de geraamde btw-bedragen van de Unie en de daarmee verband houdende douane-inkomsten die zijn geïnd of veiliggesteld als rechtstreeks gevolg van de bij deze verordening vastgestelde gegevensuitwisselingen en toegangsrechten; en

f) de bijdrage van deze verordening aan de convergentie van de handhavingsresultaten in de lidstaten, en aan de haalbaarheid van de ontwikkeling op Unieniveau van een methodologie voor het meten van niet-geïnde douane-inkomsten, waarvan het doel vergelijkbaar is met dat van de indicator voor de btw-kloof die de Commissie elk jaar bekendmaakt.

Wanneer in het verslag hardnekkige tekorten in de toepassing van deze verordening worden vastgesteld, dient de Commissie binnen zes maanden na de publicatie van het verslag een wetgevingsvoorstel met corrigerende maatregelen in bij het Europees Parlement en de Raad."

Europees Parlement
2024-2029

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2026)0226

Overbrenging van afvalstoffen: uitvoer van voor nuttige toepassing bestemd gemengd stedelijk afval naar Zwitserland

Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 18 juni 2026 over het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) 2024/1157 wat betreft het verbod op de uitvoer van voor nuttige toepassing bestemd gemengd stedelijk afval (COM(2026)0183 – C10-0108/2026 – 2026/0099(COD))

(Gewone wetgevingsprocedure: eerste lezing)

Het Europees Parlement,

– gezien het voorstel van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad (COM(2026)0183)

– gezien artikel 294, lid 2, en artikel 192, lid 1, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, op grond waarvan het voorstel door de Commissie bij het Parlement is ingediend (C10-0108/2026),

– gezien artikel 294, lid 3, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,

– gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité van 17 juni 2026[1]

– na raadpleging van het Comité van de Regio's,

– gezien de artikelen 60 en 170 van zijn Reglement,

1. stelt onderstaand standpunt in eerste lezing vast;

2. verzoekt de Commissie om hernieuwde voorlegging aan het Parlement indien zij haar voorstel vervangt, ingrijpend wijzigt of voornemens is het ingrijpend te wijzigen;

3. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad en de Commissie, alsook aan de nationale parlementen.

[1] Nog niet bekendgemaakt in het Publicatieblad.

P10_TC1-COD(2026)0099

Standpunt van het Europees Parlement vastgesteld in eerste lezing op 18 juni 2026 met het oog op de vastelling van verordening (EU) 2026/... van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EU) 2024/1157 wat betreft het verbod op de uitvoer van voor nuttige toepassing bestemd gemengd stedelijk afval

(Voor de EER relevante tekst)

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 192, lid 1,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Na toezending van het ontwerp van wetgevingshandeling aan de nationale parlementen,

Gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité[1],

Na raadpleging van het Comité van de Regio's,

Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure[2],

---

1 Advies van 17 juni 2026 (nog niet bekendgemaakt in het Publicatieblad).

2 Standpunt van het Europees Parlement van 18 juni 2026.

Overwegende hetgeen volgt:

(1) Artikel 44, lid 2, punt f), van Verordening (EU) 2024/1157 van het Europees Parlement en de Raad[3] verbiedt met ingang van 21 mei 2026 de uitvoer uit de Unie van gemengd stedelijk afval dat bestemd is voor nuttige toepassing in derde landen. De overbrenging van dergelijk afval vanuit grensgebieden van de Unie naar nabijgelegen afvalverwerkingsinrichtingen in Zwitserland, waar hoge normen voor afvalbeheer worden gehandhaafd, zou derhalve niet langer worden toegestaan, waarmee er een einde zou komen aan een reeds lang bestaande praktijk. Het verbod op de uitvoer van dat afval naar Zwitserland zou er dus toe leiden dat dat afval voortaan naar andere landen en naar verder weg gelegen afvalbeheerinrichtingen moet worden vervoerd, waardoor vervoer van afval via het spoor vervangen wordt door extra wegvervoer. Dit zou de kosten voor het beheer van dat afval verhogen en een toename van de broeikasgasemissies veroorzaken als gevolg van het extra wegvervoer ervan, terwijl het maar zeer beperkte voordelen zou opleveren. Daarom moet artikel 44, lid 2, punt f), van Verordening (EU) 2024/1157 worden gewijzigd, zodat de uitvoer van voor nuttige toepassing bestemd gemengd stedelijk afval naar Zwitserland kan worden voortgezet.

---

3 Verordening (EU) 2024/1157 van het Europees Parlement en de Raad van 11 april 2024 betreffende de overbrenging van afvalstoffen, tot wijziging van de Verordeningen (EU) nr. 1257/2013 en (EU) 2020/1056 en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1013/2006 (PB L, 2024/1157, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1157/oj).

(2) Verordening (EU) 2024/1157 moet daarom dienovereenkomstig worden gewijzigd.

(3) Daar de doelstelling van deze verordening niet voldoende door de lidstaten kan worden verwezenlijkt, maar vanwege de noodzaak van harmonisatie beter door de Unie kan worden verwezenlijkt, kan de Unie, overeenkomstig het in artikel 5 van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU) neergelegde subsidiariteitsbeginsel, maatregelen nemen. Overeenkomstig het in hetzelfde artikel neergelegde evenredigheidsbeginsel gaat deze verordening niet verder dan nodig is om die doelstelling te verwezenlijken.

(4) Gezien de naderende inwerkingtreding van het verbod op het vervoer van gemengd stedelijk afval voor nuttige toepassing, waardoor de overbrenging van gemengd stedelijk afval naar Zwitserland zou worden verstoord, en aangezien de toestemmingen voor dergelijke overbrengingen die vóór de inwerkingtreding van dat verbod zijn verleend, maximaal één jaar geldig zijn, wordt het passend geacht gebruik te maken van de uitzondering op de periode van acht weken waarin is voorzien in artikel 4 van Protocol nr. 1 betreffende de rol van de nationale parlementen in de Europese Unie, gehecht aan het VEU, aan het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie en aan het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie,

HEBBEN DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

Artikel 1

In artikel 44, lid 2, van Verordening (EU) 2024/1157 wordt punt f) vervangen door:

"f) de uitvoer van in artikel 4, lid 3, bedoelde afvalstoffen is verboden, met uitzondering van de uitvoer naar Zwitserland;".

Artikel 2

Deze verordening treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te …, …

Voor het Europees Parlement	*Voor de Raad*
De voorzitter	*De voorzitter*

Europees Parlement
2024-2029

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2026)0227

Circulariteitseisen voor voertuigontwerp en het beheer van autowrakken

Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 18 juni 2026 over het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende circulariteitseisen voor voertuigontwerp en betreffende het beheer van autowrakken, tot wijziging van de Verordeningen (EU) 2018/858 en 2019/1020 en tot intrekking van de Richtlijnen 2000/53/EG en 2005/64/EG (COM(2023)0451 – C9-0308/2023 – 2023/0284(COD))

(Gewone wetgevingsprocedure: eerste lezing)

Het Europees Parlement,

– gezien het voorstel van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad (COM(2023)0451),

– gezien artikel 294, lid 2, en artikel 114 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, op grond waarvan het voorstel door de Commissie bij het Parlement is ingediend (C9-0308/2023),

– gezien het advies van de Commissie juridische zaken inzake de voorgestelde rechtsgrond,

– gezien artikel 294, lid 3, artikel 114 en artikel 192, lid 1, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,

– gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité van 14 december 2023[1],

– na raadpleging van het Comité van de Regio's

– gezien het overeenkomstig artikel 75, lid 4, van zijn Reglement door de bevoegde commissies goedgekeurde voorlopig akkoord en de door de vertegenwoordiger van de Raad bij brief van 25 februari 2026 gedane toezegging om het standpunt van het Europees Parlement overeenkomstig artikel 294, lid 4, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie goed te keuren,

– gezien de artikelen 60 en 41 van zijn Reglement,

– gezien het gezamenlijk overleg van de Commissie milieubeheer, klimaat en voedselveiligheid en de Commissie interne markt en consumentenbescherming

[1] PB C, C/2024/1593, 5.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1593/oj.

overeenkomstig artikel 59 van het Reglement,

– gezien het advies van de Commissie vervoer en toerisme,

– gezien het verslag van de Commissie milieubeheer, klimaat en voedselveiligheid en de Commissie interne markt en consumentenbescherming (A10-0158/2025),

1. stelt onderstaand standpunt in eerste lezing vast[2];

2. verzoekt de Commissie om hernieuwde voorlegging aan het Parlement indien zij haar voorstel vervangt, ingrijpend wijzigt of voornemens is het ingrijpend te wijzigen;

3. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad en aan de Commissie alsmede aan de nationale parlementen.

[2] Dit standpunt vervangt de amendementen die zijn aangenomen op 9 september 2025 (Aangenomen teksten, P10_TA(2025)0168).

P10_TC1-COD(2023)0284

Standpunt van het Europees Parlement in eerste lezing vastgesteld op 18 juni 2026 met het oog op de vaststelling van Verordening (EU) 2026/... van het Europees Parlement en de Raad betreffende circulariteitseisen voor voertuigontwerp en betreffende het beheer van *afgedankte voertuigen*, tot wijziging van de Verordeningen *(EU) nr. 168/2013,* (EU) 2018/858, (EU) 2019/1020 en *(EU) 2023/1542* en tot intrekking van de Richtlijnen 2000/53/EG en 2005/64/EG

(Voor de EER relevante tekst)

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 114 ***en artikel 192, lid 1, met betrekking tot de artikelen 14 tot en met 36 van deze verordening***,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Na toezending van het ontwerp van wetgevingshandeling aan de nationale parlementen,

Gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité[1],

Na raadpleging van het Comité van de Regio's,

Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure[2],

---

1 PB C, …, ELI: ….

2 Standpunt van het Europees Parlement van 18 juni 2026.

Overwegende hetgeen volgt:

(1) In de mededeling van de Commissie van 11 december 2019 over de Europese Green Deal wordt de groeistrategie van Europa uiteengezet, die de Unie moet omvormen tot een eerlijke en welvarende samenleving met een moderne, hulpbronnenefficiënte en concurrerende economie, waar ***uiterlijk*** in 2050 netto geen broeikasgasemissies meer worden uitgestoten en de economische groei is losgekoppeld van het gebruik van hulpbronnen. Teneinde ervoor te zorgen dat het productbeleid van de Unie bijdraagt aan het wereldwijd verlagen van de koolstofemissies, moet erop worden toegezien dat in de Unie in de handel gebrachte en verkochte producten op duurzame wijze worden verkregen, vervaardigd en verwerkt aan het einde van hun levensduur.

(2) De automobielsector levert een belangrijke bijdrage aan het gebruik van energie en materiële hulpbronnen door de Unie, en dus ook aan het ontstaan van broeikasgassen. De productie van voertuigen in derde landen die in de Unie in de handel worden gebracht, draagt bij tot het ontstaan van mondiale broeikasgassen, hetgeen op zijn beurt negatieve ecologische gevolgen heeft voor de Unie. Een verschuiving van het gebruik van fossiele brandstoffen in voertuigen naar emissievrije mobiliteit, zoals voorzien in het "Fit for 55"-pakket, is een van de essentiële voorwaarden voor het verwezenlijken van de doelstelling inzake klimaatneutraliteit in uiterlijk 2050. Hierdoor zal de uitstoot van broeikasgassen door de automobielsector in verband met de gebruiksfase van voertuigen worden verlaagd. De automobielindustrie is een van de grootste gebruikers van primair aluminium, staal en kunststoffen, in verband met de vervaardiging van nieuwe voertuigen die in de Unie in de handel worden gebracht. Dit kan een aanzienlijk milieueffect hebben, dat verband houdt met de energie die nodig is voor de winning en verwerking van deze materialen. De milieuvoetafdruk in verband met de vervaardiging van nieuwe voertuigen zou kunnen toenemen door de voortdurende elektrificatie van het wagenpark***, de aanhoudende toename van de afmetingen en het gewicht van voertuigen,*** en door een ruimer gebruik en ***de toenemende complexiteit*** van elektronica in toekomstige modellen, die beide een aanzienlijke hoeveelheid kritieke en strategische grondstoffen en edelmetalen, zoals koper en zeldzame aardmetalen, vereisen. Als gevolg van die veranderingen kan de productiefase een grotere milieuvoetafdruk hebben dan de gebruiksfase van voertuigen ***en kan die Europese industrie steeds afhankelijker worden van de invoer van kritieke grondstoffen en kwetsbaar worden voor verstoringen van de toelevering, wat ten koste gaat van haar concurrentievermogen***.

Bovendien leiden de huidige vereisten in het Unierecht inzake afvalstoffenbeheer tot een suboptimale nuttige terugwinning van hulpbronnen uit afgedankte voertuigen en ***is er een groot potentieel*** om de kwantiteit en kwaliteit te verhogen van voertuigdelen, onderdelen en materialen die uit ***voertuigen tijdens de gebruiksfase en uit*** afgedankte voertuigen worden ***gerepareerd***, hergebruikt, geherfabriceerd, gereviseerd, ***geretrofit*** of gerecycled. Om deze milieueffecten aan te pakken en bij te dragen tot het koolstofvrij maken van de sector***, en het concurrentievermogen te ondersteunen door de automobielindustrie veerkrachtiger te maken***, is het noodzakelijk de werking van de eengemaakte markt te verbeteren en de overgang van de automobielindustrie naar een circulaire economie te bevorderen. Dit is in overeenstemming met de mededeling van de Commissie van 11 maart 2020 over een nieuw actieplan voor een circulaire economie — Voor een schoner en concurrerender Europa, waarin ertoe wordt opgeroepen de huidige regels te herzien ter bevordering van meer circulaire bedrijfsmodellen, door ontwerpkwesties te koppelen aan de verwerking aan het einde van de levenscyclus, regels te overwegen inzake verplichte gehalten aan gerecycled materiaal voor bepaalde materialen, en verbetering van de efficiëntie van recycling. ***Dit is ook in overeenstemming met Verordening (EU) 2024/1252 van het Europees Parlement en de Raad[3].*** De Raad en het Europees Parlement benadrukten ook de noodzaak van nieuwe Unieregels op dat gebied, ter vervanging van de bestaande regels inzake typegoedkeuring van voertuigen op het gebied van herbruikbaarheid, recyclebaarheid en mogelijke nuttige toepassing en inzake afgedankte voertuigen.

---

[3] ***Verordening (EU) 2024/1252 van het Europees Parlement en de Raad van 11 april 2024 tot vaststelling van een kader om een veilige en duurzame voorziening van kritieke grondstoffen te waarborgen, en tot wijziging van de Verordeningen (EU) nr. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1724 en (EU) 2019/1020 (PB L, 2024/1252, 3.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1252/oj).***

(3) Bij Richtlijn 2000/53/EG van het Europees Parlement en de Raad[4] zijn geharmoniseerde verwerkingsvoorschriften voor autowrakken en streefcijfers voor hergebruik en recycling, alsook hergebruik en nuttige toepassing van voertuigen vastgesteld. De richtlijn bevat verplichtingen inzake de inzameling van autowrakken alsook verplichtingen voor marktdeelnemers, met name de beperking van het gebruik van zware metalen in voertuigen. De richtlijn voorziet ook in basisregels inzake uitgebreide producentenverantwoordelijkheid, op grond waarvan voertuigproducenten een deel van de kosten van de inzameling van autowrakken moeten dragen.

(4) Uit de evaluatie van Richtlijn 2000/53/EG door de Commissie is gebleken dat deze richtlijn veel van de oorspronkelijke doelstellingen ervan heeft verwezenlijkt, met name de verwijdering van cadmium, lood, kwik en zeswaardig chroom uit voertuigen, een toename van het aantal inzamelpunten voor autowrakken en het behalen van de streefcijfers voor nuttige toepassing en recycling. Uit de evaluatie is echter ook gebleken dat die richtlijn belangrijke kwesties in verband met de inzameling van autowrakken onvoldoende aanpakte en niet langer geschikt was om de hoogwaardige verwerking van deze voertuigen te waarborgen.

---

4 Richtlijn 2000/53/EG van het Europees Parlement en de Raad van 18 september 2000 betreffende autowrakken (PB L 269 van 21.10.2000, blz. 34, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2000/53/oj).

(5) Richtlijn 2005/64/EG van het Europees Parlement en de Raad[5] regelt de typegoedkeuring van voertuigen met betrekking tot hun herbruikbaarheid, recyclebaarheid en mogelijke nuttige toepassing, zodat deze voertuigen aan het einde van hun levensduur aan de in Richtlijn 2000/53/EG vastgestelde doelstellingen kunnen voldoen. Niettemin heeft Richtlijn 2005/64/EG de herbruikbaarheid, recyclebaarheid en mogelijke nuttige toepassing van nieuwe voertuigen niet ingrijpend verbeterd en is zij niet aangepast aan de kenmerken van nieuwe voertuigen, die sinds de inwerkingtreding van Richtlijn 2005/64/EG aanzienlijk zijn veranderd.

---

5 Richtlijn 2005/64/EG van het Europees Parlement en de Raad van 26 oktober 2005 betreffende de typegoedkeuring van motorvoertuigen inzake herbruikbaarheid, recycleerbaarheid en mogelijke nuttige toepassing, en tot wijziging van Richtlijn 70/156/EEG van de Raad (PB L 310 van 25.11.2005, blz. 10, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2005/64/oj).

(6) Bij Verordening (EU) 2018/858 van het Europees Parlement en de Raad[6] is een alomvattend systeem voor typegoedkeuring en markttoezicht ingevoerd voor motorvoertuigen, aanhangwagens en voor systemen, onderdelen en technische eenheden die voor dergelijke voertuigen zijn bestemd, teneinde de goede werking van de eengemaakte markt te waarborgen en een hoog niveau van milieuprestaties te bieden. Er is behoefte aan een afzonderlijke regelgevingshandeling voor de toepassing van de in bijlage II bij die verordening vastgestelde EU-typegoedkeuringsprocedure. Daarom moeten er bepalingen en voorschriften worden vastgesteld met betrekking tot de circulariteit van voertuigen die zich in het proces voor het verkrijgen van de EU-typegoedkeuring bevinden. Om ervoor te zorgen dat voertuigen aan die voorschriften voldoen, moet de verificatie ervan in het kader van de EU-typegoedkeuringsprocedure worden gewaarborgd. De administratieve bepalingen van Verordening (EU) 2018/858, met inbegrip van de bepalingen inzake markttoezicht, corrigerende maatregelen***, vrijwaringsclausules*** en sancties, zijn van toepassing op typegoedkeuringen die overeenkomstig de voorschriften van deze verordening zijn verleend.

---

6 Verordening (EU) 2018/858 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2018 betreffende de goedkeuring van en het markttoezicht op motorvoertuigen en aanhangwagens daarvan en systemen, onderdelen en technische eenheden die voor dergelijke voertuigen zijn bestemd, tot wijziging van Verordeningen (EG) nr. 715/2007 en (EG) nr. 595/2009 en tot intrekking van Richtlijn 2007/46/EG (PB L 151 van 14.6.2018, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/858/oj).

(7) ***Het is belangrijk een onderscheid te maken tussen bestaande typegoedkeuringen en nieuwe typegoedkeuringen. Het is daarom noodzakelijk om te verduidelijken welke bepalingen uit hoofde van Verordening (EU) 2018/858 van toepassing zijn op nieuwe voertuigtypen. Daarom moet worden verduidelijkt dat voor wijzigingen van de typegoedkeuring niet systematisch een uitbreiding van de typegoedkeuring uit hoofde van die verordening vereist is.***

(8) Om de werking van de eengemaakte markt te verbeteren en tegelijkertijd een hoog niveau van milieubescherming te waarborgen, is het van essentieel belang dat de voorwaarden voor de typegoedkeuring van voertuigen wat betreft hun herbruikbaarheid, recyclebaarheid en mogelijke nuttige toepassing ervan, ▌ de productiefase ▌ van voertuigen, ***de beoordeling van de status van het voertuig en de uitvoer van gebruikte voertuigen***, worden geharmoniseerd. ***Om bij te dragen tot de doelstellingen van het behouden, beschermen en verbeteren van de kwaliteit van het milieu, bescherming van de menselijke gezondheid en het behoedzaam en rationeel gebruik van natuurlijke hulpbronnen, is het van essentieel belang regels vast te stellen voor het beheer*** van afgedankte voertuigen, ***rekening houdend met het ontwerp van het voertuig, alsook maatregelen ter voorkoming van illegale demontage, zoals een betere traceerbaarheid in geval van overdracht van de eigendom van gebruikte*** voertuigen ▌. De doeltreffendste manier om de overgang van de automobielsector naar een circulaire economie te vergemakkelijken, is derhalve door op het niveau van de Unie een uniform regelgevingskader vast te stellen dat op geïntegreerde en consistente wijze betrekking heeft op het ontwerp, de vervaardiging en het in de Unie in de handel brengen van voertuigen en op de verwerking van afgedankte voertuigen. Dit is ook van essentieel belang voor de ontwikkeling van de markt van de Unie voor secundaire grondstoffen die worden opgenomen in nieuwe voertuigen die in de handel worden gebracht, alsook om handelsbelemmeringen en concurrentieverstoringen te voorkomen, juridische duidelijkheid te waarborgen en de milieuprestaties te verbeteren van alle marktdeelnemers die betrokken zijn bij het ontwerp en de productie van voertuigen en de verwerking van afgedankte voertuigen. Om die doelstellingen te verwezenlijken ▌, moeten Richtlijnen 2000/53/EG en 2005/64/EG worden vervangen door een verordening op basis van artikel 114 ***en artikel 192, lid 1***, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU).

(9) In de in artikel 349 VWEU genoemde ultraperifere gebieden moeten de lidstaten de verplichtingen van de producenten kunnen aanpassen om een dienstverlening te waarborgen en de kosten van het beheer van afgedankte voertuigen te dekken in het licht van de kenmerken van die gebieden.

(10) De Richtlijnen 2000/53/EG en 2005/64/EG zijn alleen van toepassing op personenvoertuigen (M_1) en lichte bedrijfsvoertuigen (N_1), die ongeveer 85 % van alle in de Unie ingeschreven voertuigen uitmaken. De overige voertuigen, namelijk twee- en driewielige voertuigen, ***vierwielers***, vrachtwagens, bussen en aanhangwagens, vallen niet onder wetgeving van de Unie inzake ecologisch ontwerp en beheer aan het einde van hun levensduur. Om te zorgen voor een ***alomvattend circulariteitskader*** voor alle in de Unie ingeschreven voertuigen, met inbegrip van de milieuhygiënisch verantwoorde verwerking ervan, en om versnippering van de eengemaakte markt te voorkomen, moet deze verordening derhalve niet alleen van toepassing zijn op voertuigen van de categorieën M_1 en N_1, maar gedeeltelijk ook op voertuigen van categorie L ▌, zware bedrijfsvoertuigen en aanhangwagens daarvan (M_2, M_3, N_2, N_3 en O). Er is een gebrek aan uitgebreide informatie over de verwerking van dergelijke voertuigen aan het einde van hun levensduur in de Unie, waardoor bij de inwerkingtreding van deze verordening niet dezelfde regeling op deze voertuigen kan worden toegepast als die welke van toepassing is op voertuigen van de categorieën M_1 en N_1. De voorschriften inzake de inzameling van afgedankte voertuigen, de verplichte afgifte ervan aan erkende verwerkingsinrichtingen om ze te verwerken en er gevaarlijke afvalstoffen uit te verwijderen, ***de verplichte verwijdering van bepaalde voertuigdelen en onderdelen voor hergebruik en recycling vóór het shredderen en de voorwaarden voor het storten van niet-inerte afvalstoffen afkomstig van shredderen*** moeten echter van toepassing zijn op voertuigen van categorie L ▌ en zware bedrijfsvoertuigen en aanhangwagens daarvan (M_2, M_3, N_2, N_3 en O). Om de verwerking van deze afgedankte voertuigen te vergemakkelijken, moeten de fabrikanten ervan worden verplicht informatie te verstrekken over de verwijdering en vervanging van voertuigdelen, onderdelen en materialen uit dergelijke voertuigen. Ook moeten de bepalingen inzake de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid van toepassing zijn op die voertuigcategorieën, waarbij de kosten van het inzamelen ervan en het verwijderen van gevaarlijke afvalstoffen eruit aan het einde van hun levensduur worden gedekt.

(11) ***Aangezien niet alle lidstaten de registratie van voertuigen van categorie L1e, L2e of L6e vereisen, moet de lidstaten de mogelijkheid worden geboden om die voertuigcategorieën vrij te stellen van de inschrijvingsvoorschriften.***

(12) Problemen met de uitvoer van gebruikte voertuigen hebben niet alleen betrekking op personenvoertuigen (M_1) en lichte bedrijfsvoertuigen (N_1), maar ook, zoals uit studies blijkt, grotere voertuigen. Daarom moeten deze bepalingen ook van toepassing zijn op zware bedrijfsvoertuigen en aanhangwagens daarvan (M_2, M_3, N_2, N_3 en O).

(13) ***Voertuigen die zijn ontworpen en gebouwd of aangepast voor exclusief gebruik door de strijdkrachten alsook voertuigen die zijn ontworpen en gebouwd voor gebruik door de strijdkrachten, de burgerbescherming, de brandweer, diensten verantwoordelijk voor de handhaving van de openbare orde en de medische nooddiensten moeten van het toepassingsgebied van deze verordening worden uitgesloten. Die voertuigen zijn bedoeld voor het vervullen van gespecialiseerde operationele functies en zijn onderworpen aan specifieke technische voorschriften, en het ontwerp, de bouw en het gebruik ervan verschillen aanzienlijk van die van voertuigen die bestemd zijn voor het algemene wegvervoer. De toepassing van algemene circulariteitseisen voor het voertuigontwerp en het beheer van afgedankte voertuigen op dergelijke voertuigen zou derhalve niet passend zijn en de uitsluiting ervan van het toepassingsgebied van deze verordening is in overeenstemming met de specifieke aard van hun functies.***

(14) ***Om het cultureel erfgoed van Europa te bewaren, moeten voertuigen van historisch belang worden uitgesloten van het toepassingsgebied van deze verordening en mogen zij niet worden onderworpen aan de verplichtingen in verband met eigendomsoverdracht of uitvoer, of aan vereisten inzake afgedankte voertuigen. Evenzo moeten voertuigen die door een lidstaat zijn erkend als voertuigen van bijzonder cultureel belang, van het toepassingsgebied van deze verordening worden uitgesloten. Deze situaties kunnen bijvoorbeeld betrekking hebben op voertuigen die in het bezit zijn van verzamelaars of musea, of op aangepaste voertuigen of racevoertuigen, mits de bevoegde autoriteiten het relevante bijzondere culturele belang ervan erkennen. De voorschriften van deze verordening, zoals de ontwerpeisen voor circulariteit, moeten echter op die voertuigen van toepassing zijn voordat zij als voertuigen van historisch belang of voertuigen van bijzonder cultureel belang worden beschouwd. Bovendien vallen die voertuigen weer onder het toepassingsgebied van deze verordening en moeten eisen zoals verplichtingen met betrekking tot eigendomsoverdracht, uitvoer of afgedankte voertuigen van toepassing zijn, wanneer die voertuigen door de lidstaten niet langer worden beschouwd als voertuigen van historisch belang of voertuigen van bijzonder cultureel belang.***

(15) ***Om buitensporige administratieve lasten te vermijden en ervoor te zorgen dat het toepassingsgebied van deze verordening de behoeften van de interne markt beslaat, moeten ook andere voertuigtypen, zoals in kleine series geproduceerde voertuigen van categorie L of bepaalde rijwielen met trapaandrijving van de categorie $L1_e$-A en $L1_e$-B, van het toepassingsgebied van deze verordening worden uitgesloten.***

(16) ***Voertuigen voor speciale doeleinden zijn ontworpen voor een specifieke functie en vereisen speciale koetswerkaanpassingen waar de fabrikant geen volledige zeggenschap over heeft. Dit bemoeilijkt de berekening van het percentage van herbruikbaarheid, recyclebaarheid en mogelijke nuttige toepassing. Met betrekking tot voertuigen voor speciale doeleinden van de categorieën M_1 en N_1 moeten de kosten van de inzameling, de depollutie, de verplichte verwijdering van voertuigdelen en onderdelen en de verwerking door de producenten worden gedekt in het kader van de regeling voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid. Voor voertuigen voor speciale doeleinden van de categorieën M_2, M_3, N_2, N_3 en O moet slechts een beperkte reeks regels gelden. De bepalingen inzake zorgwekkende stoffen in voertuigen moeten van toepassing zijn op voertuigen voor speciale doeleinden van de categorieën M_1 en N_1, zoals het geval is in Richtlijn 2000/53/EG. Andere delen van een voertuig voor speciale doeleinden*** waarvoor typegoedkeuring is verleend in het kader van meerfasentypegoedkeuring, ***moeten in dezelfde mate worden gedekt als de categorie van het betrokken voertuig.*** Voertuigen ***voor speciale doeleinden van alle categorieën behalve de categorie M_1 en N_1 die door een kleine fabrikant zijn geproduceerd, mogen niet onder*** deze verordening ***vallen***.

(17) ***Kampeerwagens en caravans verschillen van conventionele voertuigen of aanhangwagens, aangezien huisvesting en niet vervoer hun hoofdfunctie is. Die caravans zijn voorzien van niet voor auto's bestemde onderdelen zoals hout, meubelen, watervoorzieningen en huishoudelijke elektrische voorzieningen, die buiten het bereik van voertuigrecyclingbedrijven vallen. Veel caravans staan op een vaste plek als vakantiewoning, worden gebruikt als seizoensverblijf en blijven tientallen jaren in gebruik. Gezien hun bijzondere aard, de andere materiaalsamenstelling en hun voortdurende gebruik moeten caravans worden uitgesloten van het toepassingsgebied van deze verordening. Kampeerwagens, die vaak niet zijn ingeschreven, mogen niet als afgedankt voertuig worden ingedeeld zolang zij als woning gebruikt blijven worden. Kampeerwagens hebben in hun basisvoertuigen voertuigdelen en onderdelen die ook in andere voertuigen worden gebruikt en moeten derhalve aan dezelfde verplichtingen worden onderworpen zodra zij niet langer voor huisvestingsdoeleinden worden gebruikt.***

(18) Een van de grootste praktische uitdagingen in verband met de toepassing van Richtlijn 2000/53/EG betreft de beoordeling of een voertuig al dan niet een autowrak is geworden, met name in het geval van grensoverschrijdende overbrenging van voertuigen. Ondanks de uitvaardiging van richtsnoeren aangaande die kwestie blijft een dergelijke beoordeling problematisch. Daarom moeten er juridisch bindende precieze criteria worden vastgesteld aan de hand waarvan kan worden bepaald of een voertuig een afgedankt voertuig is. Die criteria moeten worden gebruikt door alle ***betrokken bevoegde autoriteiten,*** marktdeelnemers en voertuigeigenaren die zich met afgedankte voertuigen bezighouden. ***Er moet echter ook worden voorzien in vrijstellingen om de lidstaten de mogelijkheid te bieden te bepalen in welke situaties individuele voertuigen niet onder het toepassingsgebied van deze verordening mogen vallen, vanwege hun status als voertuig van bijzonder cultureel belang zolang ze die status behouden. Daarnaast moeten de bevoegde autoriteiten van een lidstaat een voertuig op verzoek van de eigenaar kunnen vrijstellen van de status van afgedankt voertuig wanneer het betrokken voertuig wordt gerepareerd.***

(19) Uit de evaluatie van Richtlijn 2000/53/EG is gebleken dat de bepalingen van die richtlijn inzake het ontwerp van voertuigen die tot doel hebben de demontage ervan en het gebruik van gerecyclede materialen te vergemakkelijken, een zeer beperkt effect hadden op het ontwerp en de vervaardiging van nieuwe voertuigen, aangezien zij niet gedetailleerd, specifiek en meetbaar genoeg waren.

(20) Met het oog op het ontwerp van alle voertuigen die in de Unie in de handel worden gebracht en de fase aan het einde van hun levensduur moeten geharmoniseerde circulariteitseisen worden vastgesteld die in de typegoedkeuringsfase worden geverifieerd. Het ontwerpen en vervaardigen van voertuigen om ervoor te zorgen dat de voertuigdelen en onderdelen ervan herbruikbaar zijn en de materialen die zij bevatten recyclebaar zijn, is van essentieel belang om te voorkomen dat deze voertuigdelen, onderdelen en materialen niet naar behoren nuttig kunnen worden toegepast wanneer een voertuig het einde van zijn levensduur bereikt. Daarom moeten fabrikanten en hun leveranciers ontwerpstrategieën integreren die de herbruikbaarheid en recyclebaarheid in een vroeg stadium van de ontwikkeling van nieuwe voertuigen verbeteren. Bijgevolg moeten nieuwe voertuigtypen zo gebouwd blijven worden dat ze voor ten minste 85 % van de massa herbruikbaar of recyclebaar zijn en voor ten minste 95 % van de massa herbruikbaar of nuttig toepasbaar zijn, zoals reeds bepaald in Richtlijn 2005/64/EG. Om ervoor te zorgen dat de percentages van herbruikbaarheid, recyclebaarheid en mogelijke nuttige toepassing op uniforme wijze worden berekend en dat dit kan worden gemonitord, moet een nieuwe methode worden vastgesteld voor het berekenen en verifiëren van de percentages van herbruikbaarheid, recyclebaarheid en mogelijke nuttige toepassing van een voertuig. Die methode moet het werkelijke potentieel van een nieuw voertuig om aan het einde van de levensduur gerecycled, hergebruikt en nuttig toegepast te worden, beter benutten, en moet tegelijkertijd rekening houden met de voortdurende technologische vooruitgang. Om eenvormige voorwaarden te waarborgen voor de uitvoering van deze verordening, moeten aan de Commissie uitvoeringsbevoegdheden worden toegekend om een dergelijke methode vast te stellen, ***met inachtneming van internationale norm ISO 22628:2002***. Totdat een dergelijke methode is vastgesteld, moeten de percentages van herbruikbaarheid, recyclebaarheid en mogelijke nuttige toepassing nog steeds worden berekend overeenkomstig de internationale norm ISO 22628:2002, zoals bepaald in Richtlijn 2005/64/EG. ***De Commissie moet ernaar streven dat de desbetreffende methode van de Economische Commissie voor Europa van de Verenigde Naties (UNECE) dienovereenkomstig wordt geactualiseerd, om inconsistenties met de Uniemethode te vermijden en de lasten voor fabrikanten te verminderen.***

(21) ***Bij de toeleveringsketen van de automobielsector is een groot aantal leveranciers betrokken, waaronder veel kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) die in verschillende regio's actief zijn en over uiteenlopende organisatiestructuren beschikken. Fabrikanten in de hele toeleveringsketen moeten informatie verzamelen over de in voertuigen gebruikte materialen en procedures vaststellen en toepassen om de nauwkeurigheid van die informatie te controleren, en daarbij rekening houden met de capaciteiten van kmo's. Kmo's beschikken vaak over beperkte administratieve middelen, minder technische instrumenten en, in sommige gevallen, geen gevestigde systemen om gedetailleerde gegevens over het milieu of de materiaalsamenstelling te genereren of te verifiëren. Die beperkingen kunnen van invloed zijn op de beschikbaarheid en volledigheid van de informatie die kmo's kunnen verstrekken. Daarom moet bij de beoordeling van de procedures van fabrikanten voor het verzamelen en verifiëren van leveranciersinformatie terdege rekening worden gehouden met de specifieke situatie van kmo's in de toeleveringsketen.***

(22) ***Het waarborgen van de repareerbaarheid van voertuigen gedurende hun hele levensduur is een fundamentele pijler van een werkelijk duurzame en circulaire automobielsector. Voertuigen mogen niet voortijdig als afgedankt voertuig worden aangemerkt wanneer ze nog kunnen worden gerepareerd, aangezien dit zou leiden tot onnodige verspilling, economisch inefficiënt zou zijn en een onnodige belasting zou vormen voor voertuigeigenaren.***

(23) Voertuigen moeten zodanig worden ontworpen en vervaardigd dat de aanwezigheid van zorgwekkende stoffen wordt beperkt. In haar mededeling van 14 oktober 2020 inzake Strategie voor duurzame chemische stoffen — Op weg naar een giftvrij milieu heeft de Commissie verklaard dat zorgwekkende stoffen zoveel mogelijk moeten worden beperkt en vervangen, en dat het gebruik van de schadelijkste stoffen voor toepassingen die niet essentieel zijn voor de samenleving, met name in consumentenartikelen, geleidelijk tot nul moet worden teruggebracht. Bijgevolg moeten zorgwekkende stoffen als bestanddelen van in voertuigen gebruikte materialen of van de voertuigdelen of onderdelen van voertuigen zoveel mogelijk worden beperkt om ervoor te zorgen dat voertuigen, alsook uit voertuigen gerecyclede materialen, gedurende hun gehele levenscyclus geen nadelige gevolgen hebben voor het milieu of de menselijke gezondheid.

(24) Richtlijn 2000/53/EG beperkt reeds het gebruik van lood, kwik, cadmium en zeswaardig chroom in voertuigen en voorziet in vrijstellingen, waarbij wordt toegestaan dat dergelijke stoffen in bepaalde toepassingen worden gebruikt. Die bestaande regels moeten in deze verordening worden overgenomen. Om de samenhang van de wetgeving inzake chemische stoffen te waarborgen, moeten beperkingen op het in de handel brengen en het gebruik van andere stoffen in voertuigen echter worden geregeld in Verordening (EG) nr. 1907/2006 van het Europees Parlement en de Raad[7]. Evenzo moeten op grond van de bepalingen van Verordening (EU) 2019/1021 van het Europees Parlement en de Raad[8] beperkingen op het gebruik van stoffen worden ***geëerbiedigd***. ▌

---

7 Verordening (EG) nr. 1907/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 18 december 2006 inzake de registratie en beoordeling van en de autorisatie en beperkingen ten aanzien van chemische stoffen (REACH), tot oprichting van een Europees Agentschap voor chemische stoffen, houdende wijziging van Richtlijn 1999/45/EG en houdende intrekking van Verordening (EEG) nr. 793/93 van de Raad en Verordening (EG) nr. 1488/94 van de Commissie alsmede Richtlijn 76/769/EEG van de Raad en de Richtlijnen 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG en 2000/21/EG van de Commissie (PB L 396 van 30.12.2006, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2006/1907/oj).

8 Verordening (EU) 2019/1021 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 betreffende persistente organische verontreinigende stoffen (PB L 169 van 25.6.2019, blz. 45, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1021/oj).

(25) ***Om de naleving van deze verordening te vergemakkelijken en richtsnoeren te verstrekken over de aanwezigheid van zorgwekkende stoffen in voertuigen en in voertuigdelen en onderdelen daarvan, met inbegrip van stoffen die hergebruik en recycling van materialen belemmeren of nadelige gevolgen hebben voor de gezondheid of het milieu, is het passend dat de Commissie dergelijke stoffen beoordeelt en in kaart brengt. Daartoe moet de Commissie, bijgestaan door het bij Verordening (EG) nr. 1907/2006 opgerichte Europees Agentschap voor chemische stoffen (het "agentschap"), een verslag opstellen over de aanwezigheid van zorgwekkende stoffen in voertuigen. In dat verslag moet worden vastgesteld in welke mate dergelijke stoffen hergebruik en recycling belemmeren of negatieve gevolgen hebben voor de gezondheid of het milieu, zonder beoordelingen die reeds uit hoofde van andere wetgeving van de Unie vereist zijn, te herhalen. Op basis van haar bevindingen moet de Commissie passende vervolgmaatregelen overwegen en nemen, waaronder, in voorkomend geval, de vaststelling van gedelegeerde handelingen tot vaststelling van informatievereisten en beperkingen voor zorgwekkende stoffen die negatieve gevolgen hebben voor het hergebruik en de recycling van materialen om redenen die niet in de eerste plaats verband houden met de chemische veiligheid.***

(26) Richtlijn 2000/53/EG voorziet in vrijstellingen van de beperkingen op het gebruik van lood en cadmium in batterijen die in voertuigen worden gebruikt, die in deze verordening worden overgenomen. Het gebruik van stoffen in batterijen is echter uitgebreid gereguleerd in Verordening (EU) ***2023/1542*** van het Europees Parlement en de Raad[9]. Derhalve moeten dergelijke stoffen worden aangepakt in, en moeten de beperkingen ervan en de daarmee verband houdende vrijstellingen, naargelang het geval, uiteindelijk naar die verordening worden overgedragen ***door middel van een wijzigingsbepaling in deze verordening***. ▌

[9] Verordening ***(EU) 2023/1542*** van het Europees Parlement en de Raad van ***12 juli*** 2023 inzake batterijen en afgedankte batterijen, tot wijziging van Richtlijn 2008/98/EG en Verordening (EU) 2019/1020 en tot intrekking van Richtlijn 2006/66/EG (PB L ***191 van 28.7.2023, blz. 1,*** ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1542/oj).

(27) Teneinde rekening te houden met wetenschappelijke en technische vooruitgang, moet aan de Commissie nog steeds de bevoegdheid worden overgedragen om overeenkomstig artikel 290 VWEU gedelegeerde handelingen vast te stellen ten aanzien van het wijzigen van vrijstellingen van beperkingen op het gebruik van lood, kwik, cadmium en zeswaardig chroom in voertuigen uit hoofde van deze verordening. De wijziging of schrapping van dergelijke vrijstellingen moet worden voorafgegaan door een beoordeling van de sociaal-economische gevolgen van een dergelijke wijziging, waarin Richtlijn 2000/53/EG niet voorziet, waarbij ook rekening moet worden gehouden met de beschikbaarheid van alternatieve stoffen en de gevolgen voor het milieu en voor de menselijke gezondheid gedurende de levenscyclus van voertuigen. ***Voordat een dergelijke gedelegeerde handeling wordt vastgesteld, moet de Commissie relevante deskundigen en belanghebbenden raadplegen om sociaal-economische gevolgen en gevolgen voor het milieu en de menselijke gezondheid in aanmerking te nemen.*** Met het oog op een doeltreffende besluitvorming, coördinatie en beheer van de technische, wetenschappelijke en administratieve aspecten van de wijziging van deze verordening met betrekking tot beperkingen op het gebruik van stoffen in voertuigen, moet het agentschap de Commissie bij die beoordeling bijstaan.

(28) Om de circulariteit in de automobielsector te vergroten, moeten voertuigen geleidelijk worden ontworpen en vervaardigd op een wijze waarbij gerecyclede materialen in plaats van primaire grondstoffen worden betrokken, ***terwijl de veiligheidsprestatie van voertuigen gehandhaafd blijft***. Het gebruik van gerecyclede materialen maakt het mogelijk materialen op een hulpbronnenefficiëntere wijze te gebruiken, maakt de productie koolstofvrij en vermindert de negatieve milieueffecten van het gebruik van primaire grondstoffen. Een grotere circulariteit voor in derde landen vervaardigde voertuigen die in de Unie in de handel worden gebracht, zal ook bijdragen tot de vermindering van de broeikasgasemissies in de hele wereld, met inbegrip van in de Unie. Circulariteit ***versterkt ook de strategische autonomie en het concurrentievermogen van de Unie door*** de afhankelijkheid van grondstoffen en energie in verband met de aanvoer van primaire grondstoffen ***te verminderen, met name door bij te dragen tot het behoud van waardevolle kritieke grondstoffen binnen de Unie*** en tegelijkertijd de markt voor secundaire grondstoffen ***te versterken***. Hoewel er geen voorschriften zijn voor het gebruik van gehalten aan gerecycled materiaal op mondiaal niveau, hebben veel fabrikanten al gerecyclede materialen in hun voertuigen verwerkt. De vaststelling van doelstellingen en uniforme bepalingen voor het berekenen van het gehalte aan gerecycled materiaal zal rechtszekerheid bieden en bijdragen tot eerlijke concurrentie tussen fabrikanten. De voorschriften ***moeten*** van toepassing zijn op alle fabrikanten die voornemens zijn voertuigen in de Unie in de handel te brengen, ***waaronder via onlinemarktplaatsen***, ongeacht waar zij zijn gevestigd. Gezien het belang van mondiale waardeketens in de automobielsector, moet deze verordening het mogelijk maken secundaire grondstoffen van buiten de Unie te betrekken.

(29) Gezien het lage recyclingpercentage voor kunststoffen, met name uit afgedankte voertuigen, en de algemene negatieve gevolgen van andere vormen van verwerking van kunststofafval, is het passend het gebruik van gerecyclede kunststoffen in voertuigen te verhogen. Daartoe moet voor nieuwe voertuigen een verplichte doelstelling worden opgenomen voor kunststoffen die uit afval na consumptie worden gerecycled. Bijgevolg moet elk voertuigtype ▌ steeds hogere percentages kunststof bevatten ***dat uit kunststofafval na consumptie is gerecycled***. Van deze doelstelling voor het gehalte aan gerecyclede kunststoffen ***in voertuigtypen moet 20*** % worden bereikt door kunststoffen op te nemen die zijn gerecycled uit afgedankte voertuigen. ***De selectie van kunststoffen die*** onder het ***toepassingsgebied van de doelstellingen vallen, is gebaseerd op de recyclebare soorten kunststoffen die zijn gespecificeerd in de specifieke studie van het Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek getiteld "Towards recycled plastic content targets in new passenger cars and light commercial vehicles — Technical proposals and analysis of impacts in the context of the review of the ELV Directive" en in de effectbeoordeling van deze verordening. In die documenten worden andere thermohardende materialen dan polyurethaanschuim in stoelen en elastomeren niet in aanmerking genomen bij de berekening van de doelstellingen, vanwege het feit dat thermohardende materialen bijzonder moeilijk te recyclen zijn. Veel gangbare elastomeren, thermohardende en gecrosslinkte materialen voldoen aan de definitie van polymeer als bedoeld in de definitie van kunststoffen in Verordening (EG) nr. 1907/2006. Elastomeren, met inbegrip van thermoplastische elastomeren, die kunnen worden herverwerkt tot thermoplastische kunststoffen, vallen onder het toepassingsgebied van de doelstellingen voor het gehalte aan gerecyclede materialen voor kunststoffen waarin deze verordening voorziet. Er worden echter doelstellingen voor het gehalte aan gerecyclede materialen voor elastomeren in banden overwogen, aangezien banden een prioritair product zijn uit hoofde van***

Verordening (EU) 2024/1781 van het Europees Parlement en de Raad[10] en dus niet onder het toepassingsgebied van deze verordening vallen.

[10] Verordening (EU) 2024/1781 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 betreffende de totstandbrenging van een kader voor het vaststellen van vereisten inzake ecologisch ontwerp voor duurzame producten, tot wijziging van Richtlijn (EU) 2020/1828 en Verordening (EU) 2023/1542, en tot intrekking van Richtlijn 2009/125/EG (PB L, 2024/1781, 28.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1781/oj).

Om eenvormige voorwaarden voor de uitvoering van die verplichting te waarborgen, moeten aan de Commissie uitvoeringsbevoegdheden worden toegekend om een methode vast te stellen voor het berekenen en verifiëren van het aandeel kunststoffen dat wordt ***gerecycled*** uit afval na consumptie en uit ***afval na consumptie*** van afgedankte voertuigen. ***Om andere recyclingmethoden dan mechanische recycling, met inbegrip van chemische recycling, mogelijk te maken en bij te dragen tot het halen van de doelstellingen voor het gehalte aan gerecyclede materialen, moeten aanvullende regels voor de berekening, verificatie en rapportage van gerecyclede kunststof worden vastgesteld. In dergelijke gevallen moet een zogenaamde massabalansboekhouding worden ingevoerd in overeenstemming met de boekhoudmethoden op basis van de massabalans die van toepassing zijn op de recycling van kunststoffen, rekening houdend met de kenmerken van specifieke recyclingtechnologieën voor kunststoffen, zoals heterogeen geshredderd voertuigafval. Wanneer het vanwege een gebrek aan beschikbaarheid of buitensporige prijzen van specifieke gerecyclede kunststoffen buitensporig moeilijk is om aan de minimumpercentages voor het gehalte aan gerecycled materiaal te voldoen, moet de Commissie de bevoegdheid krijgen om deze verordening aan te vullen door tijdelijke afwijkingen van de doelstellingen voor het gehalte aan gerecyclede kunststof vast te stellen.***

(30) ***Het stimuleren van het gebruik van gerecyclede kunststoffen in voertuigen is gebaseerd op de veronderstelling dat het gerecyclede materiaal zelf op een ecologisch duurzame manier is geproduceerd, zodat de koolstofvoetafdruk wordt verkleind en de circulaire economie wordt aangemoedigd. Daartoe moeten er bepaalde waarborgen worden ingebouwd om te voorkomen dat de milieubaten van het gebruik van dat gerecycled materiaal in voertuigen teniet worden gedaan door de manier waarop het wordt verkregen. Daarom moeten de daarmee verband houdende milieuproblemen op niet-discriminerende wijze worden aangepakt ten aanzien van zowel in de lidstaten geproduceerde als ingevoerde gerecyclede kunststoffen. Daartoe moeten voor gerecyclede kunststoffen, om te kunnen worden meegeteld voor de in de verordening vermelde doelstellingen voor het gehalte aan gerecycled materiaal, gelijkwaardige voorwaarden gelden als die voor de bescherming van de menselijke gezondheid, het klimaat en het milieu, onder meer inzake emissies en afvalbeheer, ongeacht of het recyclingproces binnen dan wel buiten de Unie plaatsvindt.***

(31) ***De voorwaarden die gelden voor in derde landen gerecycled materiaal, inclusief de auditvereisten, mogen pas vanaf … [48 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] van toepassing worden en de Commissie moet het verwachte effect van die voorwaarden uitgebreider beoordelen in het licht van de ontwikkeling van de marktsituatie en van de handelsbetrekkingen, en moet uiterlijk … [24 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] aan het Europees Parlement en de Raad verslag uitbrengen over haar beoordeling.***

(32) ***Om de doelstellingen voor de integratie van het gehalte aan gerecycled materiaal uit hoofde van deze verordening te behalen, moet de Commissie uiterlijk … [72 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] een overzicht publiceren van de stand van de technologische ontwikkeling en de milieuprestaties van biogebaseerde kunststoffen in voertuigen en van elastomeren afkomstig van de recycling van banden in voertuigen, en in voorkomend geval een wetgevingsvoorstel indienen dat duurzaamheidseisen en doelstellingen bevat.***

(33) De automobielsector is een van de grootste gebruikers van staal en het huidige gebruik van gerecycled staal in nieuwe voertuigen blijft laag. Om bij te dragen aan het verkleinen van de koolstofvoetafdruk in verband met de productie van nieuwe voertuigen en om de overgang van de automobielindustrie naar klimaatneutraliteit te ondersteunen, ***moet een minimumaandeel uit staalafval na consumptie gerecycled staal, en indien relevant, ijzerschroot in nieuwe voertuigen worden vastgesteld. Daarom*** moet aan de Commissie de bevoegdheid worden overgedragen om overeenkomstig artikel 290 VWEU handelingen vast te stellen ten aanzien van het vaststellen van een minimumaandeel staal dat uit staalafval na consumptie wordt gerecycled ***en, indien relevant, ijzerschroot, met inbegrip van productfamilies van platstaal, lang koolstofstaal en mogelijk roestvrij staal,*** en dat aanwezig en verwerkt is in voertuigtypen. De vaststelling van een toekomstige doelstelling moet worden voorafgegaan door een specifieke studie door de Commissie over alle relevante technische, ecologische en economische factoren die verband houden met de haalbaarheid van een dergelijke doelstelling***, met inbegrip van de gevolgen voor andere staalverbruikende sectoren en de wereldwijde broeikasgasemissies. Het is belangrijk een onderscheid te maken tussen verschillende staalproductfamilies binnen het voertuig, aangezien zij aan de hand van verschillende technologieën worden geproduceerd die uiteenlopende beperkingen voor het gebruik van ijzerschroot met zich meebrengen, hetgeen hun vermogen betreft om het kopergehalte en andere onzuiverheden te tolereren.*** Teneinde ***bepaalde niet-essentiële elementen van deze verordening aan te vullen***, moet aan de Commissie ***de bevoegdheid worden overgedragen om overeenkomstig artikel 290 VWEU handelingen vast te stellen ten aanzien van de vaststelling van*** een methode voor het berekenen en verifiëren van het aandeel staal dat wordt teruggewonnen uit staalafval na consumptie***, en, indien relevant, ijzerschroot,*** en dat aanwezig en verwerkt is in het voertuigtype.

(34) ***De automobielsector is voorts met 40 % van de totale vraag in de Unie een van de grootste gebruikers van aluminium, en dat gebruik neemt toe. Momenteel wordt weinig gerecycled aluminium gebruikt in nieuwe voertuigen. Om bij te dragen tot het verkleinen van de koolstofvoetafdruk in verband met de productie van nieuwe voertuigen en om de overgang van de automobielindustrie naar klimaatneutraliteit te ondersteunen, het energieverbruik en de energiekosten te verminderen en de veerkracht te vergroten door minder afhankelijk te worden van ingevoerde primaire grondstoffen, is het passend het gebruik van gerecycled aluminium in voertuigen te verhogen. Daartoe moet aan de Commissie de bevoegdheid worden overgedragen om overeenkomstig artikel 290 VWEU handelingen vast te stellen ten aanzien van het vaststellen van een minimumaandeel aluminium en aluminiumlegeringen dat uit afval na consumptie in voertuigtypen wordt gerecycled en, indien van toepassing, uit afval vóór consumptie, en dat aanwezig en verwerkt is in voertuigtypen. De vaststelling van een toekomstige doelstellingmoet worden voorafgegaan door een specifieke studie door de Commissie over alle relevante technische, ecologische en economische factoren die verband houden met de haalbaarheid van een dergelijke doelstelling. Teneinde bepaalde niet-essentiële elementen van deze verordening aan te vullen, moet aan de Commissie de bevoegdheid worden overgedragen om overeenkomstig artikel 290 VWEU handelingen vast te stellen ten aanzien van de vaststelling van een methode voor het berekenen en verifiëren van het aandeel aluminium en aluminiumlegeringen dat wordt teruggewonnen uit afval na consumptie, en, indien van toepassing, uit afval vóór consumptie, en dat aanwezig en verwerkt is in het voertuigtype.***

(35) Er bestaan mogelijkheden om meer gebruik te maken van het gehalte aan gerecycled materiaal in voertuigen voor andere materialen die gewoonlijk worden gebruikt door de automobielindustrie, waarvoor de markten voor secundaire grondstoffen onderontwikkeld zijn, de voetafdruk in verband met de productie van primaire grondstoffen groot is of de recyclingniveaus gering zijn, terwijl de scheidings- en recyclingtechnologieën steeds beter worden. Het is derhalve passend dat de Commissie de wenselijkheid, de haalbaarheid en de effecten beoordeelt van de vaststelling van doelstellingen voor het gehalte aan gerecycled neodymium, dysprosium, praseodymium, terbium, samarium, ***nikkel, kobalt*** of boor dat wordt gebruikt in permanente magneten alsook voor magnesium en magnesiumlegeringen.

(36) Teneinde de onderontwikkelde markten voor secundaire grondstoffen een impuls te geven, moet aan de Commissie de bevoegdheid worden overgedragen om overeenkomstig artikel 290 VWEU handelingen vast te stellen ten aanzien van de vaststelling van een minimumaandeel magnesium en magnesiumlegeringen, neodymium, dysprosium, praseodymium, terbium, samarium, ***nikkel, kobalt*** of boor dat wordt gerecycled uit afval na consumptie dat aanwezig en verwerkt is in de voertuigtypen. Teneinde ***bepaalde niet-essentiële elementen van deze verordening aan te vullen***, moet aan de Commissie de bevoegdheid worden ***overgedragen om overeenkomstig artikel 290 VWEU handelingen vast te stellen*** om een methode vast te stellen voor het berekenen en verifiëren van de aandelen gerecyclede materialen uit afval na consumptie ***en, indien relevant, vóór consumptie*** in voertuigtypen. De methode is nodig om de definities van schroot na consumptie en schroot vóór consumptie te verduidelijken. Dit is relevant om verbetering van de kwaliteit en behoud van waarde te stimuleren ▌ voor ***afvalfracties*** na consumptie. Om decarbonisatie door het gebruik van meer gerecycled materiaal te bevorderen, zijn duidelijke definities nodig om de recycling van schroot na consumptie te stimuleren en tegelijkertijd het gebruik van schroot vóór consumptie, dat doorgaans dezelfde koolstofvoetafdruk heeft als de primaire grondstof, tot een minimum te beperken.

(37) In overeenstemming met de vereisten van Verordening (EU) 2024/1252 ▌ en gezien de noodzaak om in deze verordening bepalingen vast te stellen inzake het gehalte aan gerecycled materiaal in voertuigen en ***informatie over de verwijdering van*** voertuigdelen en onderdelen van voertuigen ***die permanente magneetmaterialen bevatten***, moeten die bepalingen van toepassing zijn als de sectorspecifieke uitvoering van de bepalingen van Verordening (EU) ***2024/1252***. Hierdoor zullen verschillende ***verplichtingen die verband houden met*** informatie ***over de*** verwijdering ***van dergelijke voertuigdelen en onderdelen*** uit hoofde van deze verordening worden gestroomlijnd en geïntegreerd met die voor andere voertuigdelen ***en*** onderdelen***. De verplichtingen wat betreft etikettering in artikel 28 van Verordening (EU) 2024/1252 zijn van toepassing***.

(38) Om ervoor te zorgen dat batterijen worden gerecycled overeenkomstig de voorschriften van Verordening (EU) ***2023/1542*** en dat motoren voor elektrische voertuigen, die grote hoeveelheden zeldzame aardmetalen bevatten, ook kunnen worden vervangen en gerecycled, moeten er ontwerpeisen voor nieuwe voertuigtypen worden ingevoerd om ervoor te zorgen dat deze batterijen ***en hun batterijpakken*** en motoren voor elektrische voertuigen tijdens elke fase van de levenscyclus van een voertuig gemakkelijk kunnen worden verwijderd door erkende verwerkingsinrichtingen of reparatie- en onderhoudsbedrijven. ***De Commissie moet ook de ontwikkeling aanmoedigen van normen voor ontwerp- en assemblagetechnieken die het onderhoud, de reparatie en de herbestemming van batterijen en batterijpakken vergemakkelijken. Meer in het algemeen moeten, om het potentieel voor vervanging, hergebruik, recycling, herfabricage of revisie van voertuigdelen en onderdelen te maximaliseren en afval tot een minimum te beperken, voertuigen zodanig worden ontworpen dat zoveel mogelijk delen en onderdelen kunnen worden verwijderd. Het begrip "technische haalbaarheid" moet zodanig worden geïnterpreteerd dat die doelstellingen worden ondersteund en vergemakkelijkt, waarbij wordt erkend dat in bepaalde gevallen veiligheids- of functionele vereisten van een voertuigdeel alternatieve oplossingen kunnen rechtvaardigen die het minder goed mogelijk maken om een voertuigdeel of onderdeel te verwijderen. In dergelijke gevallen moeten fabrikanten de noodzaak van een dergelijke keuze aantonen***. Teneinde rekening te houden met de technische en wetenschappelijke vooruitgang, moet aan de Commissie de bevoegdheid worden overgedragen om overeenkomstig artikel 290 VWEU handelingen vast te stellen ten aanzien van de wijziging van deze verordening door herziening van de lijst van voertuigdelen en onderdelen die moeten worden ontworpen met het oog op de verwijdering en vervanging uit voertuigen. Om eenvormige voorwaarden te waarborgen voor de uitvoering van deze ontwerpvereiste, moeten aan de Commissie uitvoeringsbevoegdheden worden toegekend.

(39) Het in Verordening (EU) 2018/858 vastgestelde typegoedkeuringsstelsel verplicht fabrikanten ertoe hun voertuigen, systemen, onderdelen en afzonderlijke technische eenheden conform een goedgekeurd voertuigtype te bouwen. Om ervoor te zorgen dat fabrikanten voldoen aan de circulariteitseisen die op hen van toepassing zijn in de typegoedkeuringsfase en die in deze verordening zijn vastgesteld, en dat typegoedkeuringsinstanties de naleving kunnen controleren, moeten fabrikanten de voor de typegoedkeuringsprocedure vereiste informatie in het informatiedossier opnemen. Om de transparantie te vergroten en ervoor te zorgen dat de vereiste typegoedkeuringsinformatie wordt ingediend op een wijze die in overeenstemming is met de voorschriften in andere wetgeving inzake typegoedkeuringsvoorschriften voor voertuigen, moet de Commissie de in Uitvoeringsverordening (EU) 2020/683 van de Commissie[11] vastgestelde regels wijzigen waarmee de in het informatiedossier op te nemen documenten en informatie worden gestandaardiseerd en aldus de administratieve voorschriften voor typegoedkeuring worden gespecificeerd.

---

11 Uitvoeringsverordening (EU) 2020/683 van de Commissie van 15 april 2020 tot uitvoering van Verordening (EU) 2018/858 van het Europees Parlement en de Raad wat betreft de administratieve voorschriften voor de goedkeuring van en het markttoezicht op motorvoertuigen en aanhangwagens daarvan en systemen, onderdelen en technische eenheden die voor dergelijke voertuigen zijn bestemd (PB L 163 van 26.5.2020, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2020/683/oj).

(40) Om ervoor te zorgen dat fabrikanten van personenauto's en lichte bedrijfsvoertuigen maatregelen nemen om te waarborgen dat zij voldoen aan de circulariteitseisen uit hoofde van deze verordening, en om hen te stimuleren de circulariteit van de ***voertuigen*** te verbeteren, moeten zij een alomvattende strategie inzake circulariteit opstellen. ***De strategie inzake circulariteit moet op het niveau van de fabrikant worden opgesteld en om de vijf jaar worden bijgewerkt. Er moet een kopie worden verstrekt aan de typegoedkeuringsinstanties en aan de Commissie. Hoewel de*** strategie ***inzake circulariteit aan de typegoedkeuringsinstanties wordt verstrekt, mag zij niet aan het typegoedkeuringsproces worden gekoppeld. Om een breder toezicht en een bredere controle te waarborgen, moet de Commissie de strategieën inzake circulariteit van de fabrikanten en de bijgewerkte versies ervan openbaar maken, met inachtneming van de bescherming van vertrouwelijke informatie.*** De Commissie moet ***ten minste om de zes jaar een*** verslag ***opstellen en publiceren*** over de circulariteit van de automobielsector op basis van ***onder meer*** de door de fabrikanten verstrekte strategieën inzake circulariteit. ▌

(41) Om de transparantie over het gebruik van gerecyclede materialen in de automobielsector te vergroten en stimulansen te bieden om het gehalte aan gerecycled materiaal te verhogen, moeten fabrikanten worden verplicht technische documentatie te verstrekken waaruit blijkt welk percentage gerecyclede materialen aanwezig is in nieuwe voertuigtypen waarvoor typegoedkeuring wordt aangevraagd. Die eis moet gelden voor een selectie van materialen waarvoor een toename van het gehalte aan gerecycled materiaal in voertuigen aanzienlijke milieuvoordelen zou opleveren. De verplichte verklaring moet samen met andere documenten bij de typegoedkeuringsinstantie worden ingediend als onderdeel van de typegoedkeuringsaanvraag.

(42) Toegang tot actuele informatie en tijdige communicatie tussen fabrikanten en afvalverwerkers in de gehele waardeketen van de automobielsector zijn van essentieel belang om het hergebruiken, herfabriceren en reviseren van voertuigdelen en onderdelen van een voertuig te maximaliseren en de hoogwaardige recycling van afgedankte voertuigen te waarborgen. Daarom moeten fabrikanten afvalverwerkers en reparatie- en onderhoudsbedrijven onbeperkte, gestandaardiseerde en niet-discriminerende toegang bieden tot informatie, ***waaronder via bestaande instrumenten die door de automobielindustrie worden gebruikt,*** die de veilige verwijdering van bepaalde voertuigdelen, onderdelen en materialen in een voertuig mogelijk maakt. ***Fabrikanten mogen niet worden verplicht dergelijke informatie aan reparatie- en onderhoudsbedrijven te verstrekken indien die informatie reeds op grond van andere wetgeving van de Unie beschikbaar is gesteld.*** De informatie moet voorzien in begeleiding voor de afvalverwerkers, ***uitgevers van technische informatie*** en reparatie- en onderhoudsbedrijven bij de stappen die nodig zijn om batterijen voor elektrische voertuigen ***en de batterijpakken ervan*** te bereiken en te verwijderen, met inbegrip van de gereedschappen of technologieën waarmee die batterijen veilig kunnen worden ontladen, alsook motoren voor elektrische voertuigen. De informatie moet ook duidelijke instructies bevatten over het gebruik van gereedschappen of technologieën voor het bereiken en de verwijdering. Deze moet helpen bij het identificeren, lokaliseren en verwijderen van de voertuigdelen, onderdelen en materialen waaruit vóór het shredderen gevaarlijke afvalstoffen moeten worden verwijderd en die vóór het shredderen uit het voertuig moeten worden verwijderd, alsook van voertuigdelen en onderdelen die de in Verordening (EU) ***2024/1252*** bedoelde kritieke grondstoffen in permanente magneten bevatten. ***Fabrikanten moeten ook een handleiding voor noodsituaties en reddingsacties beschikbaar stellen aan noodhulpdiensten. Het is van belang dat de intellectuele-eigendomsrechten naar behoren worden geëerbiedigd, zodat de toegang tot technische informatie niet leidt tot inbreuken op bedrijfseigen technologieën of handelsgeheimen.*** Dit moet gebeuren via door fabrikanten opgezette communicatieplatforms en de informatie moet kosteloos worden verstrekt, exclusief ***niet-prohibitieve*** administratieve kosten. De typegoedkeuringsinstanties moeten nagaan of de vereiste informatie door de fabrikanten is ingediend. ***Rekening houdend met de noodzaak om retrofitting van voertuigen te ondersteunen als een***

manier om emissies te verminderen, de levensduur van voertuigen te verlengen en duurzaamheid te bevorderen, moeten fabrikanten ook zorgen voor een goede samenwerking met retrofitters [redacted].

(43) ***De toegang van aftermarket-marktdeelnemers tot informatie over de verwijdering van voertuigdelen en onderdelen uit afgedankte voertuigen, onder meer met het oog op de toekomstige vervanging van die voertuigdelen en onderdelen, moet worden gewaarborgd om de keuze van de consument te beschermen en het efficiënte gebruik van hulpbronnen te waarborgen. Daarom moet ervoor worden gezorgd dat afvalverwerkers en uitgevers van technische informatie de informatie krijgen die nodig is voor een veilige en doeltreffende verwijdering van dergelijke voertuigdelen en onderdelen uit afgedankte voertuigen. Bovendien moet dergelijke informatie worden verstrekt aan marktdeelnemers die een activiteit uitoefenen in verband met de reparatie en het onderhoud van voertuigen, indien zij niet als afvalverwerkers kunnen worden aangemerkt en alleen in gevallen waarin dergelijke informatieverstrekking niet reeds onder andere wetgeving van de Unie valt.***

(44) Hoewel digitale codering steeds vaker wordt gebruikt om verschillende voertuigdelen en onderdelen in voertuigen te controleren, is uit de evaluatie van Richtlijn 2000/53/EG gebleken dat een dergelijke codering de mogelijkheden voor het hergebruiken, herfabriceren en reviseren van bepaalde voertuigdelen en onderdelen kan belemmeren. Het is daarom van essentieel belang dat van fabrikanten wordt verlangd dat zij informatie verstrekken aan de hand waarvan professionele afvalverwerkers ***en reparatie- en onderhoudsbedrijven*** problemen kunnen oplossen die zich voordoen met deze digitaal gecodeerde voertuigdelen en onderdelen in een voertuig, wanneer deze codering reparatie-, onderhouds- of vervangingswerkzaamheden aan een ander voertuig verhindert.

(45) Fabrikanten en hun leveranciers moeten de aanvankelijk bij Beschikking 2003/138/EG van de Commissie[12] vastgestelde coderingsnormen voor onderdelen en materialen gebruiken voor de etikettering en identificatie van voertuigdelen, onderdelen en materialen van kunststof en elastomeer in voertuigen. Zij moeten ervoor zorgen dat alle voertuigdelen en onderdelen van voertuigen

---

12 Beschikking 2003/138/EG van de Commissie van 27 februari 2003 tot vaststelling van onderdeel- en materiaalcoderingsnormen voor voertuigen uit hoofde van Richtlijn 2000/53/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende autowrakken (PB L 53 van 28.2.2003, blz. 58, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2003/138(1)/oj).

worden gemarkeerd overeenkomstig andere toepasselijke wetgeving van de Unie, met name wat betreft de etikettering van batterijen en van permanente magneten in de voertuigen die zij in de handel brengen. Teneinde rekening te houden met de technische en wetenschappelijke vooruitgang, moet aan de Commissie de bevoegdheid worden overgedragen om overeenkomstig artikel 290 VWEU handelingen vast te stellen ten aanzien van de wijziging van de bijlage, waarin wordt omschreven hoe voertuigdelen en onderdelen van voertuigen moeten worden geëtiketteerd.

(46) Teneinde de verwerking van afgedankte voertuigen te vergemakkelijken, moeten fabrikanten via digitale instrumenten accurate, volledige en actuele informatie verstrekken over de veilige verwijdering en vervanging van voertuigdelen en onderdelen. Derhalve moet een ***digitaal*** circulariteitspaspoort voor voertuigen worden ontwikkeld en beschikbaar worden gesteld als gegevensdrager voor dergelijke informatie, op een wijze die in overeenstemming is met andere digitale informatie-instrumenten en -platforms die in de automobielsector reeds bestaan of worden ontwikkeld met betrekking tot de milieuprestaties van voertuigen, en moet dat in overeenstemming worden gebracht met de overeenkomstige bepalingen van de Verordeningen (EU) ***2023/1542***, ***(EU) 2024/1781*** en ***(EU) 2024/1257***[13] van het Europees Parlement en de ***Raad***. Om eenvormige voorwaarden voor de uitvoering van deze verordening te waarborgen, moeten aan de Commissie uitvoeringsbevoegdheden worden toegekend om de technische ontwerp- en exploitatievoorschriften voor het paspoort vast te stellen evenals regels inzake de locatie van de gegevensdrager of een ander identificatiemiddel waarmee toegang tot het paspoort op het voertuig kan worden verkregen. ***Bij het vaststellen van de regels voor het digitale circulariteitspaspoort voor voertuigen moet de Commissie rekening houden met de noodzaak van een hoog niveau van beveiliging en privacy, onder meer met betrekking tot de operationele gegevens van voertuigen, om cyberdreigingen te voorkomen.***

---

13 Verordening ***(EU) 2024/1257*** van het Europees Parlement en de Raad ***van 24 april 2024*** betreffende de typegoedkeuring van motorvoertuigen en motoren en van systemen, onderdelen en technische eenheden die voor dergelijke voertuigen zijn bestemd, met betrekking tot hun emissies en de duurzaamheid van batterijen (Euro 7), ***tot wijziging van Verordening (EU) 2018/858 van het Europees Parlement en de Raad*** en tot intrekking van de Verordeningen (EG) nr. 715/2007 en (EG) nr. 595/2009 ***van het Europees Parlement en de Raad, Verordeningen (EU) nr. 582/2011, (EU) 2017/1151 en (EU) 2017/2400 van de Commissie en Uitvoeringsverordening (EU) 2022/1362 van de Commissie (PB L, 2024/1257, 8.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1257/oj).***

(47) Teneinde ervoor te zorgen dat producenten en andere marktdeelnemers in alle lidstaten aan dezelfde regels moeten voldoen, moeten geharmoniseerde regels voor het afvalstoffenbeheer van afgedankte voertuigen worden vastgesteld. Dit moet leiden tot een hoog niveau van bescherming van het milieu en de menselijke gezondheid in de hele Unie. Het zou ook leiden tot een verdere harmonisatie van de kwaliteit van de afvalstoffenbeheerdiensten van marktdeelnemers en de werking van de markt voor secundaire grondstoffen vergemakkelijken.

(48) Teneinde de veilige en milieuhygiënisch verantwoorde verwerking van afgedankte voertuigen te waarborgen, moet elke inrichting of onderneming die voornemens is afvalverwerkingshandelingen voor deze voertuigen uit te voeren, een goedkeuring van de bevoegde autoriteit verkrijgen. De goedkeuring mag alleen worden verleend indien de inrichting of onderneming over de ▌ capaciteit beschikt die nodig is om de verwerkingshandelingen voor afgedankte voertuigen uit te voeren op een wijze die voldoet aan het toepasselijke Unie- en nationale recht, met inbegrip van de in deze verordening vastgelegde specifieke verwerkingsvoorschriften. Bovendien mogen ***alleen*** erkende verwerkingsinrichtingen bevoegd zijn om overeenkomstig deze verordening certificaten van vernietiging af te geven.

▌

(49) ***Wanneer producenten of organisaties voor producentenverantwoordelijkheid contracten sluiten met erkende verwerkingsinrichtingen om aan hun verplichtingen inzake producentenverantwoordelijkheid te voldoen, moeten deze contracten in overeenstemming zijn met de beginselen van het mededingingsrecht en mogen zij geen bepalingen bevatten die tot doel of tot gevolg hebben de mededinging te beperken of te vervalsen, met name in de zin van de artikelen 101 en 102 VWEU. Die overeenkomsten moeten eerlijk en transparant zijn en mogen geen discriminerende voorwaarden bevatten. Om de naleving van die vereisten te vergemakkelijken, moeten de lidstaten een modelovereenkomst kunnen verstrekken.***

(50) Richtlijn 2000/53/EG voorziet in een basisverplichting voor voertuigproducenten om een deel van de kosten van de inzameling van autowrakken te dragen. Voortbouwend op deze verplichting, in overeenstemming met het beginsel dat de vervuiler betaalt en met de algemene minimumvereisten voor regelingen inzake uitgebreide producentenverantwoordelijkheid die zijn vastgesteld in Richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad[14], is het passend op het niveau van de Unie voorschriften vast te stellen inzake de verantwoordelijkheden van fabrikanten met betrekking tot het beheer van afgedankte voertuigen. Producenten moeten de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid dragen voor de voertuigen die zij voor het eerst op de markt aanbieden op het grondgebied van een lidstaat, zodra deze voertuigen het einde van hun levensduur hebben bereikt. De uitgebreide producentenverantwoordelijkheid moet betrekking hebben op de verplichtingen om ervoor te zorgen dat de voertuigen die door de producenten op de markt van een lidstaat worden aangeboden, overeenkomstig deze verordening worden ingezameld en verwerkt en dat de afvalverwerkers die dergelijke voertuigen verwerken, voldoen aan de bij deze verordening vastgestelde doelstellingen inzake recycling.

---

14 Richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende afvalstoffen en tot intrekking van een aantal richtlijnen (PB L 312 van 22.11.2008, blz. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2008/98/oj).

(51) Teneinde het toezicht op de naleving door producenten van hun verplichtingen inzake uitgebreide producentenverantwoordelijkheid te vergemakkelijken, moeten de lidstaten een producentenregister opzetten ***of een bestaand register gebruiken***. Om de registratie te vergemakkelijken, moeten de registratievoorschriften in de hele Unie worden geharmoniseerd, met name wanneer producenten voertuigen in verschillende lidstaten beschikbaar stellen. Het register moet ook worden gebruikt om aan de bevoegde autoriteiten verslag uit te brengen over de uitvoering van de verplichtingen inzake uitgebreide producentenverantwoordelijkheid. De kenmerken en procedurele aspecten van een dergelijk register moeten ook in overeenstemming zijn met het producentenregister dat is ingesteld bij Verordening (EU) ***2023/1542***, om producenten van voertuigen en producenten van batterijen in staat te stellen één en hetzelfde register te gebruiken. ***Om de registratie van producenten in alle lidstaten te faciliteren, moet de Commissie een website opzetten met links naar alle nationale registers.***

(52) ***Uit hoofde van artikel 30 van Verordening (EU) 2022/2065 van het Europees Parlement en de Raad[15] moeten onlineplatforms die consumenten de mogelijkheid bieden overeenkomsten op afstand te sluiten met handelaren, ervoor zorgen dat handelaren die onlineplatforms enkel kunnen gebruiken ter promotie van berichten over of voor het aanbieden van producten of diensten aan consumenten in de Unie, indien zij vóór het gebruik van die platforms voor die doeleinden, indien van toepassing op de handelaar, bepaalde informatie hebben ontvangen. In dit verband zijn voertuigen producten. Het uit hoofde van deze verordening ingestelde producentenregister kan een openbaar register vormen met het oog op de naleving van artikel 30, lid 1, punt d), van Verordening (EU) 2022/2065. Een zelfcertificering door de handelaar waardoor hij zich ertoe verbindt alleen producten of diensten aan te bieden die voldoen aan de toepasselijke regels van het Unierecht op grond van artikel 30, lid 1, punt e), van Verordening (EU) 2022/2065, kan ook betrekking hebben op de uit hoofde van deze verordening vastgestelde vereisten inzake uitgebreide producentenverantwoordelijkheid. Tot slot moeten de lidstaten, voor de toepassing van artikel 30, lid 2, van Verordening (EU) 2022/2065, ervoor zorgen dat wanneer de informatie in het producentenregister niet openbaar toegankelijk is, aanbieders van onlineplatforms kosteloos toegang krijgen tot die informatie, teneinde alles in het werk te stellen om te beoordelen of de informatie betrouwbaar en volledig is.***

---

15 Verordening (EU) 2022/2065 van het Europees Parlement en de Raad van 19 oktober 2022 betreffende een eengemaakte markt voor digitale diensten en tot wijziging van Richtlijn 2000/31/EG (digitaledienstenverordening) (PB L 277 van 27.10.2022, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj).

(53) Indien een producent voertuigen voor het eerst op de markt aanbiedt op het grondgebied van een lidstaat waar die producent niet is gevestigd, moet die producent een ***gemachtigde*** vertegenwoordiger voor de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid aanwijzen. ***Indien meer dan één producent in een lidstaat is vertegenwoordigd door één gemachtigde vertegenwoordiger, moet die gemachtigde vertegenwoordiger de naam en de contactgegevens voor elk van de vertegenwoordigde producenten afzonderlijk verstrekken.***

(54) Producenten moeten kunnen kiezen of zij hun verplichtingen inzake uitgebreide producentenverantwoordelijkheid individueel zullen nakomen of gezamenlijk, door middel van organisaties voor producentenverantwoordelijkheid die namens hen de verantwoordelijkheid nemen. ***Dat neemt niet weg dat de lidstaten moeten kunnen eisen dat een producent wordt vertegenwoordigd door een organisatie voor producentenverantwoordelijkheid. In dergelijke gevallen mag de lidstaat niet van producenten verlangen dat zij worden vertegenwoordigd door een specifieke organisatie voor producentenverantwoordelijkheid, aangezien er sprake moet zijn van flexibiliteit wat betreft de vraag hoeveel organisaties voor producentenverantwoordelijkheid in een lidstaat aanwezig kunnen zijn. Dit moet ook het geval zijn in lidstaten met door de overheid beheerde organisaties voor producentenverantwoordelijkheid, waarvoor uit hoofde van het nationale recht specifiekere regelingen kunnen gelden. Hoewel de rechtskaders van de lidstaten verschillende bestuursstructuren mogelijk maken, moeten organisaties voor producentenverantwoordelijkheid er in beginsel voor zorgen dat de van producenten geïnde bijdragen uitsluitend worden gebruikt om te voldoen aan de verplichtingen met betrekking tot de inzameling en verwerking van afgedankte voertuigen voor de organisatie en financiering van de verplichtingen op het gebied van afvalbeheer. Alle*** organisaties voor producentenverantwoordelijkheid moeten de vertrouwelijkheid waarborgen van de gegevens die hun door producenten worden verstrekt. Om ervoor te zorgen dat de belangen van alle marktdeelnemers naar behoren in aanmerking worden genomen en een situatie te voorkomen waarin afvalverwerkers worden benadeeld bij de besluiten die worden genomen in het kader van regelingen voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid, ***kunnen bijvoorbeeld organisaties voor producentenverantwoordelijkheid ten minste eenmaal per jaar een gestructureerde raadpleging houden met geïnteresseerde belanghebbenden en op hun website een samenvattend verslag van die raadpleging publiceren, waarin ze de belangrijkste ontvangen opmerkingen uiteenzetten, met een uitleg over de wijze waarop die opmerkingen zijn verwerkt***. Afvalverwerkers moeten de ***status van waarnemer krijgen*** in de bestuursorganen van ***de*** organisaties ***voor producentenverantwoordelijkheid, met name in hun raden van bestuur, teneinde het algemene bestuur en efficiëntie van het systeem te verbeteren, met inachtneming van de noodzaak om belangenconflicten te voorkomen. Daarnaast***

moeten afvalverwerkers volgens een niet-discriminerende procedure op basis van transparante gunningscriteria door organisaties voor producentenverantwoordelijkheid worden geselecteerd.

(55) De producenten moeten een deel financieren van de kosten voor de inzameling en verwerking van afgedankte voertuigen die nodig zijn om aan de voorschriften van deze verordening te voldoen, met name verplichtingen die erop gericht zijn een hogere kwaliteit van de uit voertuigen teruggewonnen secundaire grondstoffen te waarborgen. Bij het bepalen van het precieze niveau van de kosten van dergelijke activiteiten die door de producenten moeten worden gedragen, moet rekening worden gehouden met de inkomsten van erkende verwerkingsinrichtingen en andere afvalverwerkers die worden verkregen uit de verkoop van gebruikte reserveonderdelen of onderdelen en van secundaire grondstoffen die uit afgedankte voertuigen worden teruggewonnen. Daartoe moeten de bevoegde autoriteiten, in samenwerking met producenten en afvalverwerkers, de gemiddelde kosten van inzameling, recycling en verwerking monitoren alsook de hoogte van de door de producenten betaalde financiële bijdragen om ervoor te zorgen dat de kosten eerlijk over alle geïnteresseerde marktdeelnemers worden verdeeld.

(56) De financiële bijdrage van de producenten moet ook de kosten dekken van voorlichtingscampagnes die gericht zijn op ***informatie aan het publiek en*** een betere inzameling van afgedankte voertuigen, alsook de kosten van de instelling van een kennisgevingssysteem voor de afgifte en overdracht van certificaten van vernietiging en de verzameling en rapportage van gegevens aan de bevoegde autoriteiten. ***Aangezien bij deze verordening wijzigingen worden ingevoerd met betrekking tot de financiële verantwoordelijkheid van producenten voor de inzameling van autowrakken die onder Richtlijn 2000/53/EG vallen, moeten er bovendien passende bepalingen worden vastgesteld om rekening te houden met de overgang van Richtlijn 2000/53/EG naar deze verordening.***

(57) Producenten die ervoor kiezen hun verplichtingen inzake uitgebreide producentenverantwoordelijkheid individueel na te komen, moeten ook een garantie bieden die moet worden gebruikt om de kosten van het beheer van afgedankte voertuigen te dekken. Van die garanties moet met name worden gebruikgemaakt wanneer de betrokken producenten insolvent worden of hun activiteiten definitief stopzetten.

(58) Indien een producent zijn verplichtingen inzake uitgebreide producentenverantwoordelijkheid gezamenlijk binnen een organisatie voor producentenverantwoordelijkheid uitoefent, moeten de door de producent betaalde financiële bijdragen worden gedifferentieerd op basis van geharmoniseerde criteria. Dergelijke criteria moeten de fabrikanten economische stimulansen bieden om de circulariteit bij het ontwerp en de productie van nieuwe voertuigen te vergroten, rekening houdend met de hoeveelheid primaire en gerecyclede materialen in een voertuig, de mate waarin het voertuig onderdelen, voertuigdelen en materialen bevat die moeilijk te verwijderen, te demonteren, te hergebruiken of te recyclen zijn, alsook de hoeveelheid gevaarlijke stoffen die het bevat. Teneinde verstoring van de eengemaakte markt te voorkomen, moet aan de Commissie de bevoegdheid worden overgedragen om overeenkomstig artikel 290 VWEU handelingen vast te stellen om deze verordening aan te vullen door nadere regels vast te stellen over de wijze waarop de criteria voor de differentiatie van de aan organisaties voor producentenverantwoordelijkheid betaalde financiële bijdragen moeten worden toegepast.

(59) ***Sommige lidstaten hebben bij de uitvoering van Richtlijn 2000/53/EG reeds structuren voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid en afvalstoffenbeheersystemen hebben opgezet, die de basis vormen voor relevante nationale goedkeuringen en contractuele regelingen. Die lidstaten moeten die structuren en systemen kunnen blijven gebruiken, mits zij aan deze verordening voldoen.***

(60) ▌Voertuigen worden vaak in een andere lidstaat afgedankte voertuigen dan in de lidstaat waar zij ***in de handel zijn gebracht. Zolang een producent in de zin van deze verordening kan worden geïdentificeerd in de lidstaat waar het voertuig een afgedankt voertuig wordt, moet die producent de kosten van inzameling en verwerking dragen. Aangezien het echter niet altijd mogelijk is een producent te identificeren in de lidstaat waar het voertuig nadat het de landsgrens is overgebracht een afgedankt voertuig wordt,*** moeten er ***ook*** regels inzake een grensoverschrijdend ***kostentoerekeningsmechanisme worden ingevoerd die alleen in die specifieke situatie van toepassing zijn en alleen op voertuigen van de categorieën M_1 en N_1.*** Die regels moeten ervoor zorgen dat de ▌ inzamelings- en verwerkingskosten die de afvalverwerkers maken in de lidstaat waar het voertuig een afgedankt voertuig wordt, ***worden gedekt. De verplichtingen die voortvloeien uit het grensoverschrijdend kostentoerekeningsmechanisme, met inbegrip van de aanwijzing van een gemachtigde vertegenwoordiger in elke lidstaat, mogen niet van toepassing zijn op importeurs of distributeurs, om administratieve lasten voor die marktdeelnemer te voorkomen. Elke fabrikant van voertuigen van de categorieën M_1 en N_1 moet worden verplicht om in elke lidstaat een gemachtigde vertegenwoordiger voor het grensoverschrijdende mechanisme aan te wijzen, de bevoegde autoriteiten in kennis te stellen van die aanwijzingen*** en mechanismen voor grensoverschrijdende samenwerking met relevante afvalverwerkers op te zetten. ***Fabrikanten moeten een organisatie voor producentenverantwoordelijkheid kunnen machtigen om op te treden als hun gemachtigde vertegenwoordiger voor het grensoverschrijdende mechanisme. Voor fabrikanten die buiten de Unie zijn gevestigd, moet het mogelijk zijn de in artikel 13, lid 4, van Verordening (EU) 2018/858 bedoelde enige vertegenwoordiger van de fabrikant in de Unie aan te wijzen om aan de verplichtingen voor het grensoverschrijdende mechanisme te voldoen en mechanismen voor grensoverschrijdende samenwerking op te zetten.*** De invoering van een dergelijk ***grensoverschrijdend*** mechanisme helpt een gelijk speelveld te creëren tussen de erkende verwerkingsinrichtingen in de hele Unie ▌.

(61) Teneinde de naleving van deze verplichtingen te waarborgen en verstoring van de eengemaakte markt te voorkomen, moet aan de Commissie de bevoegdheid worden overgedragen om overeenkomstig artikel 290 VWEU handelingen vast te stellen ten aanzien van de vaststelling van nadere regels inzake de verplichtingen van de producenten, de lidstaten en de afvalverwerkers en de kenmerken van de grensoverschrijdende mechanismen.

(62) Een essentiële voorwaarde voor de milieuhygiënisch verantwoorde verwerking van afgedankte voertuigen is dat alle afgedankte voertuigen worden ingezameld. Derhalve moeten bij deze verordening bepaalde verplichtingen in verband met de inzameling in de eerste plaats aan de producenten en in de tweede plaats aan de lidstaten worden opgelegd. De producenten moeten ***ervoor zorgen dat alle afgedankte voertuigen die zij voor het eerst op het grondgebied van een lidstaat op de markt hebben aangeboden, worden ingezameld. Daartoe moeten de producenten of de organisaties voor producentenverantwoordelijkheid*** de inzamelingssystemen opzetten of eraan deelnemen ▌en moeten de lidstaten alle nodige maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat de inzamelingssystemen aanwezig zijn en dat die systemen het mogelijk maken de doelstellingen van deze verordening te verwezenlijken. De inzamelingssystemen moeten voertuigeigenaren en andere houders van voertuigen in staat stellen het voertuig zonder onnodige inspanningen of kosten aan een erkende ***verwerkingsinrichting of een inzamelpunt*** over te dragen. Dit betekent in de praktijk dat dergelijke systemen op passende wijze het gehele grondgebied van elke lidstaat moeten bestrijken ***en dat er voldoende erkende verwerkingsinrichtingen en inzamelpunten beschikbaar moeten zijn***. Die systemen moeten het ook mogelijk maken om alle merken afgedankte voertuigen en afgedankte voertuigdelen die afkomstig zijn uit de reparatie van voertuigen in te zamelen.

(63) Afgedankte voertuigen mogen alleen in erkende verwerkingsinrichtingen worden verwerkt en daarom spelen dergelijke inrichtingen een cruciale rol bij de inzameling van afgedankte voertuigen. Om de inzameling te vergemakkelijken en ervoor te zorgen dat er voldoende inrichtingen voor de inzameling van afgedankte voertuigen beschikbaar zijn, voorziet deze verordening echter in de mogelijkheid om inzamelpunten op te richten. De rol van dergelijke punten zou beperkt blijven tot de inzameling van afgedankte voertuigen, de opslag van afgedankte voertuigen onder correcte omstandigheden en het vervoer van afgedankte voertuigen naar de erkende verwerkingsinrichting. Voor de exploitatie van een dergelijk punt is een specifieke vergunning vereist. Inzamelpunten moeten ertoe worden verplicht alle ingezamelde afgedankte voertuigen aan erkende verwerkingsinrichtingen over te dragen.

(64) Om alle afgedankte voertuigen op doeltreffende wijze in te zamelen, moet het publiek op de hoogte worden gebracht van het bestaan van inzamelingssystemen. Voertuigeigenaren moeten ervan op de hoogte zijn dat zij in beginsel een autowrak, met of zonder de batterij voor elektrische voertuigen, kosteloos kunnen afgeven aan een inzamelpunt of een erkende verwerkingsinrichting, ***tenzij essentiële onderdelen zoals de motor voor elektrische voertuigen, de motor of meerdere grote delen van de carrosserie ontbreken, teneinde illegale demontage-activiteiten in te perken. In het geval van een ontbrekende batterij voor elektrische voertuigen moet de voertuigeigenaar aantonen dat de batterij door een professionele marktdeelnemer is behandeld overeenkomstig Verordening (EU) 2023/1542. Om de illegale demontage van waardevolle voertuigdelen en onderdelen van afgedankte voertuigen te voorkomen en de inzameling van complete afgedankte voertuigen te bevorderen, zou de gratis afgifte van afgedankte voertuigen gekoppeld kunnen worden aan het geven van financiële stimulansen.*** In de voorlichtingscampagne van producenten of organisaties voor producentenverantwoordelijkheid moeten ook de gevolgen van onjuiste inzameling en verwerking van afgedankte voertuigen voor het milieu en voor de menselijke gezondheid aan bod komen.

(65) De erkende verwerkingsinrichting moet ***bij de afgifte van het afgedankte voertuig*** ▌ een certificaat van vernietiging afgeven aan ***de laatste voertuigeigenaar***. Dit is noodzakelijk om een adequaat toezicht op het beheer van afgedankte voertuigen te waarborgen. De minimumeisen voor dergelijke certificaten zijn momenteel vastgesteld bij Beschikking 2002/151/EG van de Commissie[16] en de inhoud van die beschikking moet met de nodige aanpassingen in deze verordening worden opgenomen. Dergelijke certificaten moeten in elektronische vorm ▌ aan de laatste eigenaar van een afgedankt voertuig worden afgegeven en door de erkende verwerkingsinrichtingen ▌ aan de betrokken autoriteiten van de lidstaat worden ***verstrekt, via een elektronische kennisgevingsprocedure die tot doel heeft*** de inschrijving van het voertuig ***te beëindigen***. Via het elektronische kennisgevingssysteem moet het certificaat van vernietiging kunnen worden ***doorgezonden en moet een kopie van de elektronische kennisgeving verstrekt kunnen worden aan de laatste voertuigeigenaar en aan een eventuele marktdeelnemer die namens die eigenaar optreedt.***

16 Beschikking 2002/151/EG van de Commissie van 19 februari 2002 inzake minimumeisen voor het certificaat van vernietiging overeenkomstig artikel 5, lid 3, van Richtlijn 2000/53/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende autowrakken (PB L 50 van 21.2.2002, blz. 94, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2002/151(1)/oj).

(66) Niettegenstaande de verplichting uit hoofde van Richtlijn 2000/53/EG om alle autowrakken voor verwerking over te dragen aan een erkende verwerkingsinrichting, is er een zeer aanzienlijk aandeel voertuigen waarvan niet bekend is waar ze zich bevinden en die mogelijk illegaal zijn verwerkt of uitgevoerd als autowrakken, of waarvan de status niet naar behoren is gemeld aan de registratiediensten van de lidstaten. Dergelijke voertuigen worden "vermiste voertuigen" genoemd. De lidstaten moeten beter samenwerken om het aantal vermiste voertuigen te verminderen. De erkenning van in een andere lidstaat afgegeven certificaten van vernietiging en de verplichting om de autoriteiten van de lidstaat waar het voertuig is ingeschreven ervan in kennis te stellen dat een certificaat van vernietiging wordt afgegeven, moeten ervoor zorgen dat beter kan worden getraceerd waar de afgedankte voertuigen zich bevinden.

(67) Om een doeltreffende inzameling van afgedankte voertuigen te waarborgen, moeten aan voertuigeigenaren uitdrukkelijke verplichtingen worden opgelegd. Zij moeten hun voertuig, wanneer dit het einde van de levensduur bereikt, afgeven aan inzamelpunten of erkende verwerkingsinrichtingen. ***Wanneer een voertuig beschadigd is en door een verzekeringsmaatschappij technisch of economisch totaal verlies wordt verklaard, moet de verzekeringsmaatschappij of een andere voertuigdeskundige die optreedt namens de verzekeringsmaatschappij tevens beoordelen of het voertuig al dan niet een afgedankt voertuig is in de zin van deze verordening. In het geval van verlaten voertuigen moeten de relevante autoriteiten regels vaststellen voor de aangifte van een voertuig als autowrak, en vervolgens te werk gaan overeenkomstig deze verordening. Bij verlaten voertuigen gaat het onder meer om voertuigen die onbewaakt of illegaal op openbare eigendommen zijn achtergelaten, voertuigen die zonder toestemming van de eigenaar van het privéterrein op dat terrein zijn geparkeerd, of voertuigen die niet zijn teruggevorderd na een kennisgeving door de bevoegde autoriteiten aan de voertuigeigenaar.***

(68) Om een uniforme en milieuhygiënisch verantwoorde verwerking van afgedankte voertuigen in de Unie te waarborgen, is het van essentieel belang ervoor te zorgen dat de erkende verwerkingsinrichtingen alle afgedankte voertuigen en afgedankte voertuigdelen, onderdelen en materialen, met inbegrip van afgedankte voertuigdelen die afkomstig zijn uit reparaties van voertuigen, aanvaarden en verwerken in overeenstemming met de voorwaarden van hun vergunningen en met de voorschriften van deze verordening, de beste beschikbare technieken en Richtlijn 2010/75/EU van het Europees Parlement en de Raad[17]. ***Met het oog op conformiteit aan de verwijderingseisen, de kwaliteitseisen en de doelstellingen voor materiaalterugwinning kan de volledige verwerking van een afgedankt voertuig worden uitgevoerd door een en dezelfde afvalverwerker of binnen een en dezelfde installatie, maar dit is geen verplichting.***

(69) Gezien de sleutelrol van erkende verwerkingsinrichtingen bij het beheer van afgedankte voertuigen op een wijze die geen nadelige gevolgen heeft voor het milieu of de menselijke gezondheid en bijdraagt tot de verwezenlijking van de doelstellingen inzake de circulaire economie van de Unie, moeten verplichtingen worden vastgesteld die op dergelijke inrichtingen van toepassing zijn en betrekking hebben op al hun activiteiten, van de aanvaarding en de opslag van een afgedankt voertuig tot de definitieve verwerking ervan.

---

17 Richtlijn 2010/75/EU van het Europees Parlement en de Raad van 24 november 2010 inzake industriële emissies en emissies uit de veehouderij (geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging) (PB L 334 van 17.12.2010, blz. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2010/75/oj).

(70) Om de traceerbaarheid van hun activiteiten te waarborgen, ***ook wat betreft de kwaliteit van schroot of ander relevant inputmateriaal,*** moeten erkende verwerkingsinrichtingen de uitgevoerde verwerkingshandelingen documenteren en de registratie gedurende ten minste drie jaar elektronisch opslaan en deze op verzoek aan de bevoegde nationale autoriteiten kunnen voorleggen.

(71) De depollutie van een afgedankt voertuig is de eerste stap om schade aan het milieu en aan de menselijke gezondheid alsook risico's voor de veiligheid op het werk te voorkomen. Het is dan ook van essentieel belang dat gevaarlijke afvalstoffen ***binnen 30 dagen*** na de ***afgifte*** van een afgedankt voertuig aan de erkende verwerkingsinrichting uit het afgedankte voertuig worden verwijderd, voordat het afgedankte voertuig verder wordt verwerkt. In die fase moet afgewerkte olie gescheiden van de andere fluïda en vloeistoffen worden ingezameld en opgeslagen en verder worden verwerkt overeenkomstig Richtlijn 2008/98/EG. ***Koelmiddelen moeten worden verwerkt overeenkomstig Verordening (EU) 2024/573 van het Europees Parlement en de Raad***[18]***.*** Bovendien moeten de voertuigdelen, onderdelen en materialen die lood, cadmium, kwik en zeswaardig chroom bevatten, uit het afgedankte voertuig worden verwijderd om nadelige gevolgen voor de mens of het milieu te voorkomen.

---

18 ***Verordening (EU) 2024/573 van het Europees Parlement en de Raad van 7 februari 2024 betreffende gefluoreerde broeikasgassen, tot wijziging van Richtlijn (EU) 2019/1937 en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 517/2014 (PB L, 2024/573, 20.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/573/oj).***

(72) Met het oog op een correcte uitvoering van Verordening (EU) ***2023/1542*** moeten alle in voertuigen ingebouwde batterijen afzonderlijk uit een afgedankt voertuig worden verwijderd en op een aangewezen plaats worden opgeslagen voor verdere verwerking.

(73) Om het potentieel van het hergebruiken, herfabriceren en reviseren van voertuigdelen en onderdelen te maximaliseren en een hoge waarde te behouden voor de secundaire materialen die afkomstig zijn van afgedankte voertuigen, moeten bepaalde voertuigdelen en onderdelen vóór het shredderen verplicht uit een afgedankt voertuig worden verwijderd. ***Die*** ▌ voertuigdelen en onderdelen moeten ***op niet-destructieve wijze*** worden verwijderd door middel van een handmatig demontageproces, een semiautomatisch of automatisch demontageproces. Het moet mogelijk zijn af te wijken van de eis inzake verplichte ***niet-destructieve*** verwijdering van voertuigdelen en onderdelen ***wanneer een erkende verwerkingsinrichting aantoont dat handmatige demontage, semiautomatische of automatische demontage op niet-destructieve wijze onevenredige economische kosten met zich meebrengt die niet kunnen worden gecompenseerd door de verwachte inkomsten uit het hergebruik, de herfabricage of de revisie van deze voertuigdelen en onderdelen. In dat geval moet het mogelijk zijn deze voertuigdelen en onderdelen op destructieve wijze te verwijderen met het oog op de scheiding van relevante materialen voorafgaand aan het shredderen. Voertuigdelen en onderdelen kunnen volledig worden vrijgesteld van verplichte verwijdering, indien zij in deze verordening als zodanig zijn aangewezen, indien de erkende verwerkingsinrichting aantoont dat het materiaal van*** de betrokken voertuigdelen en onderdelen ***met post-shreddertechnologie even efficiënt als met h***andmatige, semiautomatische of automatische processen ***kan worden gescheiden,*** en ***dat aan de criteria en grenswaarden van deze verordening is voldaan***. Teneinde rekening te kunnen houden met de technische en wetenschappelijke vooruitgang, moet aan de Commissie de bevoegdheid worden overgedragen om overeenkomstig artikel 290 VWEU handelingen vast te stellen tot wijziging van de desbetreffende bijlage.

(74) Zodra de erkende verwerkingsinrichtingen voertuigdelen en onderdelen uit een afgedankt voertuig hebben verwijderd, moeten zij zorgvuldig beoordelen en bepalen of die voertuigdelen en onderdelen geschikt zijn voor hergebruik, herfabricage of revisie, op basis van objectieve criteria die verband houden met de technische kenmerken van de voertuigdelen en onderdelen en met de voorschriften inzake de veiligheid van voertuigen.

(75) Verordening (EU) ***2023/1542*** bevat regels voor de duurzaamheid, prestaties, veiligheid, inzameling, recycling en het tweede leven van batterijen en voor informatie over de verwijdering van batterijen voor marktdeelnemers. In deze verordening moet rekening worden gehouden met het potentieel voor een tweede leven van batterijen door batterijen voor elektrische voertuigen uit te sluiten van de essentiële voertuigdelen en onderdelen, zodat het voertuig kosteloos voor verwerking kan worden overgedragen, zonder de batterij voor elektrische voertuigen, ***op voorwaarde dat de laatste voertuigeigenaar documentatie overlegt waaruit blijkt dat de batterij door een professionele marktdeelnemer is behandeld overeenkomstig Verordening (EU) 2023/1542***.

(76) Gezien de mogelijkheden voor herfabricage en revisie in de automobielsector en de bijdrage daarvan aan de circulaire economie, is het noodzakelijk juridische duidelijkheid te verschaffen aan de marktdeelnemers die in deze sector werkzaam zijn. Daarom moet worden verduidelijkt dat voertuigdelen en onderdelen die uit een afgedankt voertuig zijn verwijderd ***of die afkomstig zijn van reparatie- en onderhoudsbedrijven, en die geschikt zijn voor onmiddellijk hergebruik of voor verdere herfabricage of revisie door professionele marktdeelnemers, niet als afval mogen worden beschouwd. Om de afvalhiërarchie te eerbiedigen en het circulaire gebruik van reserveonderdelen te stimuleren, mag de overdracht van deze voertuigdelen en onderdelen, met uitzondering van batterijen, tussen marktdeelnemers niet worden beperkt. Uit een afgedankt voertuig verwijderde voertuigdelen en onderdelen moeten naar behoren worden gecontroleerd, gereinigd en, indien nodig, getest door een erkende verwerkingsinrichting, zodat zij onmiddellijk zonder verdere voorbehandeling kunnen worden hergebruikt, of in andere gevallen geschikt zijn voor verdere herfabricage of revisie. Voertuigdelen en onderdelen die niet*** geschikt zijn voor hergebruik, herfabricage of revisie ▌ moeten ▌ worden beschouwd als afval ***en op de uitvoer ervan moet Verordening (EU) 2024/1157 van het Europees Parlement en de Raad van toepassing zijn***[19]. De bevoegde nationale autoriteiten moeten in staat zijn documentatie op te vragen bij de erkende verwerkingsinrichting die het betrokken voertuigdeel of onderdeel heeft verwijderd, waarin die erkende verwerkingsinrichting door middel van een specifieke beoordeling de technische geschiktheid van de relevante voertuigdelen en onderdelen voor herfabricage, revisie of hergebruik bevestigt.

---

19 Verordening (EU) 2024/1157 van het Europees Parlement en de Raad van 11 april 2024 betreffende de overbrenging van afvalstoffen, tot wijziging van de Verordeningen (EU) nr. 1257/2013 en (EU) 2020/1056 en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1013/2006 (PB L, 2024/1157, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1157/oj).

(77) De Commissie heeft in haar evaluatie van Richtlijn 2000/53/EG vastgesteld dat gebruikte reserveonderdelen en onderdelen door niet-geïdentificeerde aanbieders aan het publiek worden aangeboden en vaak van illegale activiteiten afkomstig zijn. Daarom moeten nieuwe voorschriften worden vastgesteld voor de handel in gebruikte, geherfabriceerde of gereviseerde voertuigdelen en onderdelen. Op die voertuigdelen en onderdelen moet in de eerste plaats een etiket worden aangebracht met vermelding van ***de naam van*** het onderdeel of voertuigdeel ***en de contactgegevens van de erkende verwerkingsinrichting die het onderdeel of voertuigdeel heeft*** verwijderd, ***en ze moeten op passende wijze worden beschermd tegen beschadiging tijdens het vervoer en het laden en lossen van de voertuigdelen en onderdelen. De erkende verwerkingsinrichting die het onderdeel of voertuigdeel heeft verwijderd, moet een kopie van de factuur of het contract met betrekking tot de overdracht van deze onderdelen kunnen verstrekken, voor het geval dat de bevoegde autoriteit om dergelijke documentatie verzoekt.***

(78) ***Indien de eindgebruiker een consument is, valt de verkoop door ondernemingen aan consumenten van gebruikte, geherfabriceerde of gereviseerde voertuigdelen en onderdelen onder Richtlijn (EU) 2019/771 van het Europees Parlement en de Raad[20]. Die richtlijn schrijft voor dat verkochte goederen conform de koopovereenkomst moeten zijn en bepaalt de aansprakelijkheid van de verkoper en de remedies van de consument in geval van een conformiteitsgebrek, zoals gratis reparatie of vervanging van de goederen. Aangezien verwijderde voertuigdelen en onderdelen die geschikt zijn voor hergebruik of gereviseerde voertuigdelen en onderdelen tweedehandsgoederen zijn in de zin van Richtlijn (EU) 2019/771, kunnen de verkoper en de consument een kortere aansprakelijkheids- of verjaringstermijn van ten minste één jaar overeenkomen indien de betrokken lidstaat in die mogelijkheid heeft voorzien. De betrokken marktdeelnemers worden aangemoedigd om bij business-to-business-transacties commerciële garanties aan consumenten en aan hun klanten te bieden voor hergebruikte, geherfabriceerde en gereviseerde voertuigdelen en onderdelen.***

---

20 ***Richtlijn (EU) 2019/771 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2019 betreffende bepaalde aspecten van overeenkomsten voor de verkoop van goederen, tot wijziging van Verordening (EU) 2017/2394 en Richtlijn 2009/22/EG, en tot intrekking van Richtlijn 1999/44/EG (PB L 136 van 22.5.2019, blz. 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/771/oj).***

(79) In het belang van de verkeersveiligheid en de bescherming van het milieu mogen bepaalde onderdelen en voertuigdelen die uit afgedankte voertuigen zijn verwijderd niet worden hergebruikt, geherfabriceerd of gereviseerd. Dergelijke voertuigdelen en onderdelen mogen niet worden gebruikt voor de bouw van nieuwe voertuigen of in voertuigen die reeds in de handel zijn gebracht, ***tenzij een technische beoordeling is uitgevoerd waaruit blijkt dat zij voldoen aan de toepasselijke voertuigvoorschriften. Die voertuigdelen mogen alleen worden geïnstalleerd door een gekwalificeerd reparatie- en onderhoudsbedrijf.***

(80) Ter bevordering van de ontwikkeling en goede werking van de markt voor herbruikbare, gereviseerde en geherfabriceerde voertuigdelen en onderdelen ***en het retrofitten van voertuigen*** in de Unie, moeten de lidstaten worden aangemoedigd om op nationaal niveau ▌ het hergebruiken, reviseren en herfabriceren van voertuigdelen en onderdelen te bevorderen, ongeacht of deze tijdens de gebruiksfase of aan het einde van de levensduur van een voertuig worden verwijderd, ***alsook het retrofitten van voertuigen. Die stimulansen moeten worden opgenomen in de afvalpreventieprogramma's die de lidstaten op grond van artikel 29 van Richtlijn 2008/98/EG moeten opstellen.*** De Commissie moet de uitwisseling van informatie tussen de lidstaten vergemakkelijken door hun beste praktijken inzake de op nationaal niveau geboden stimulansen uit te wisselen, om de doeltreffendheid ervan te monitoren.

(81) De Commissie heeft in haar evaluatie van Richtlijn 2000/53/EG vastgesteld dat de definitie van recycling in die richtlijn te ruim is en niet in overeenstemming is met Richtlijn 2008/98/EG, aangezien "opvulling" daarin als een recyclinghandeling wordt beschouwd. Daarom moet in deze verordening de definitie van recycling in overeenstemming worden gebracht met Richtlijn 2008/98/EG en opvulling van het toepassingsgebied ervan worden uitgesloten.

(82) De recycling van alle kunststoffen uit afgedankte voertuigen moet voortdurend worden verbeterd, en het is belangrijk te zorgen voor voldoende aanvoer van gerecyclede materialen om te voldoen aan de vraag naar gerecyclede kunststoffen in voertuigen. Daarom moet een specifieke doelstelling voor de recycling van 30 % kunststoffen uit afgedankte voertuigen worden vastgelegd. Deze doelstelling zou een aanvulling vormen op de doelstelling voor hergebruik en recycling van 85 % en de doelstelling voor hergebruik en nuttige toepassing van 95 % van afgedankte voertuigen als percentage van het gemiddelde voertuiggewicht op jaarbasis. Om de uitvoering van die voorschriften door afvalverwerkers te vergemakkelijken, is een overgangsperiode van drie jaar nodig. Ondertussen moet de huidige doelstelling voor hergebruik en recycling van 85 % alsook de doelstelling voor hergebruik en nuttige toepassing van 95 % van autowrakken, zoals vastgesteld in Richtlijn 2000/53/EG en gebaseerd op de definitie van recycling in die richtlijn, van toepassing blijven. ***Het gewicht van de gerecyclede kunststof en het totale gewicht van kunststoffen mag voor de specifieke doelstelling voor de recycling van kunststoffen geen elastomeren, andere thermohardende kunststoffen dan polyurethaanschuim gebruikt voor autostoelvulling, en kunststoffen die een in artikel 7 van Verordening (EU) 2019/1021 vermelde stof bevatten of daarmee verontreinigd zijn wanneer de drempels van bijlage IV bij die verordening overschreden zijn omvatten.***

(83) Het is belangrijk de nuttige toepassing van hoogwaardige secundaire materialen te vergroten door de shredderprocessen van afgedankte voertuigen te verbeteren. Daarom ***moet het toegestaan zijn*** afgedankte voertuigen en de voertuigdelen, onderdelen en materialen ervan samen met ander afval, waaronder verpakkingsafval en afgedankte elektrische en elektronische apparatuur in een shredder ***te verwerken***, ***mits aan specifieke criteria en aan de kwaliteitseisen voor outputfracties wordt voldaan***.

(84) Om de verwerkingskwaliteit van afgedankte voertuigen verder te verbeteren, zou het ***enkel*** mogelijk moeten zijn om van geshredderde afgedankte voertuigen afkomstige afvalfracties te storten, waarbij de fracties die niet-inerte afvalstoffen bevatten ***de in deze verordening genoemde grenswaarden niet overschrijden***.

(85) Afgedankte voertuigen worden ingedeeld als gevaarlijk afval en mogen niet worden uitgevoerd naar landen die geen lid zijn van de OESO. Afgedankte voertuigen waaruit gevaarlijke afvalstoffen zijn verwijderd, mogen nog buiten de Unie worden verwerkt, mits zij overeenkomstig Verordening (EU) nr. ***2024/1157*** worden verscheept.

(86) Wanneer een afgedankt voertuig vanuit de Unie naar een derde land wordt overgebracht, moet de exporteur door de bevoegde autoriteit van het land van bestemming goedgekeurde bewijsstukken overleggen waaruit blijkt dat de verwerkingsomstandigheden in grote lijnen gelijkwaardig zijn aan de voorschriften van deze verordening, en aan de voorschriften inzake de bescherming van het milieu en de menselijke gezondheid die zijn vastgesteld in andere wetgeving van de Unie, in overeenstemming met Verordening (EU) ***2024/1157***.

(87) Om ervoor te zorgen dat afgedankte voertuigen op een ecologisch duurzame manier worden verwerkt, is het belangrijk duidelijkheid te verschaffen over de status van een voertuig gedurende zijn levensduur, met name in situaties waarin een onderscheid moet worden gemaakt tussen gebruikte voertuigen en afgedankte voertuigen. Een voertuigeigenaar die voornemens is de eigendom van een gebruikt voertuig ***binnen de Unie*** over te dragen, moet ***onder bepaalde omstandigheden*** worden verplicht ***documentatie te overleggen waaruit blijkt*** dat het voertuig geen afgedankt voertuig is. ***Die documentatie moet aantonen dat het voertuig technisch geschikt is voor het verkeer of moet een beoordeling bevatten overeenkomstig deze verordening, die*** criteria ***bevat aan de hand waarvan wordt bepaald*** of een ▌ voertuig al dan niet een afgedankt voertuig is ▌. ***Die beoordeling moet stapsgewijs worden uitgevoerd, te beginnen met bindende criteria en gevolgd door indicatieve criteria. Zodra aan één bindend criterium wordt voldaan, moet het betrokken voertuig als afgedankt voertuig worden beschouwd. Indien aan geen van de bindende criteria wordt voldaan, moeten de indicatieve criteria worden gecontroleerd. Indien één van die indicatieve criteria van toepassing is, zou een verdere technische beoordeling nodig zijn om te bepalen of het voertuig kan worden gerepareerd om een technisch certificaat te verkrijgen. Op basis van die technische beoordeling moet de voertuigeigenaar de mogelijkheid hebben te beslissen zich al dan niet van het voertuig te ontdoen. Indien de voertuigeigenaar binnen vijf jaar na die technische beoordeling geen technisch certificaat verkrijgt, moet het betrokken voertuig als een afgedankt voertuig worden beschouwd. Gedurende die periode van vijf jaar moet de technische beoordeling fungeren als de documentatie waaruit blijkt dat het voertuig geen afgedankt voertuig is.***

De beoordeling of een voertuig al dan niet een afgedankt voertuig is, moet worden uitgevoerd door een onafhankelijke voertuigdeskundige, maar het is aan elke lidstaat afzonderlijk om te beslissen hoe die onafhankelijke voertuigdeskundigen precies moeten worden aangewezen. De onafhankelijke voertuigdeskundigen moeten vakmensen zijn met gespecialiseerde kennis op het gebied van automobieltechnologie, reparatie en onderhoud of de beoordeling van de voertuigwaarde, die worden aangewezen om onbevooroordeelde expertise te leveren, zonder dat er sprake is van tegenstrijdige belangen met de betrokken partijen. Om buitensporige lasten voor natuurlijke personen die geen marktdeelnemers zijn te voorkomen en om de verplichting in de eerste plaats te richten op de situatie van het merendeel van de potentiële afgedankte voertuigen, moet de documentatieverplichting alleen in specifieke omstandigheden op dergelijke voertuigeigenaren van toepassing zijn. Tot dergelijke gevallen moeten situaties worden gerekend waarin voertuigen worden verkocht die door een verzekeringsmaatschappij economisch totaal verlies zijn verklaard, of waarin de verkoop volledig via een onlineplatform wordt gesloten, zonder fysieke overdracht van het voertuig tussen de verkoper en de koper of een persoon die namens hen optreedt.

(88) ***Er moet voor worden gezorgd dat wanneer een verzekeringsmaatschappij of een namens haar optredende voertuigdeskundige een beoordeling uitvoert van de schade aan een voertuig dat bij een ongeval betrokken is geweest, bij die beoordeling met name moet worden nagegaan of het voertuig kan worden aangemerkt als een autowrak, overeenkomstig de in deze verordening vastgestelde criteria. Teneinde illegale activiteiten aan te pakken en een juiste identificatie van afgedankte voertuigen te waarborgen, moeten de bevoegde autoriteiten van de lidstaten het recht hebben om bij twijfel over de status van een gebruikt voertuig de voertuigeigenaar te verzoeken documentatie te overleggen op basis waarvan wordt bevestigd dat het voertuig geen afgedankt voertuig is. Die documentatie bestaat ofwel uit een overeenkomstig deze verordening uitgevoerde beoordeling of een voertuig al dan niet een afgedankt voertuig is, ofwel uit een geldig technisch certificaat. Bevoegde autoriteiten kunnen van deze prerogatief gebruikmaken, ongeacht of het voertuig al dan niet bij een ongeval betrokken is geweest. Deze bevoegdheid is ook van toepassing op voertuigen voor speciale doeleinden die anderszins niet onder de regels inzake de status van voertuigen mogen vallen. De lidstaten moeten voertuigen van de categorieën L1e, L2e en L6e in hun nationale wetgeving kunnen vrijstellen van de regels inzake de status van voertuigen. Aan de Commissie moet de bevoegdheid worden overgedragen om overeenkomstig artikel 290 VWEU handelingen vast te stellen tot wijziging van de criteria in deze verordening op grond waarvan wordt bepaald of een voertuig een afgedankt voertuig is, door criteria te schrappen op grond waarvan een voertuig als afgedankt voertuig wordt beschouwd indien technologische vooruitgang op het gebied van traceerbaarheid, repareerbaarheid en veiligheid een dergelijke schrapping voldoende rechtvaardigt.***

(89) ***Om ervoor te zorgen dat de interne markt niet wordt ondermijnd en aangezien de uitvoer van gebruikte voertuigen aanzienlijke uitdagingen op het gebied van milieu en volksgezondheid met zich meebrengt, zoals gedocumenteerd door het Milieuprogramma van de VN, is het passend specifieke voorschriften vast te stellen met betrekking tot de uitvoer van gebruikte voertuigen.*** Die voorschriften moeten zijn gebaseerd op objectieve criteria op grond waarvan een gebruikt voertuig geen afgedankt voertuig is en op grond van Richtlijn 2014/45/EU van het Europees Parlement en de Raad technisch voor het verkeer geschikt is[21]. Dit moet ervoor zorgen dat alleen tweedehands voertuigen die geschikt zijn om op de wegen van de Unie te worden gebruikt, naar een derde land kunnen worden uitgevoerd ▌. Om de douaneautoriteiten in staat te stellen na te gaan of bij uitvoer aan die voorschriften wordt voldaan, moet elke persoon die een gebruikt voertuig uitvoert ertoe worden verplicht die autoriteiten het voertuigidentificatienummer (VIN) en een verklaring te verstrekken waarin wordt bevestigd dat het gebruikte voertuig geen afgedankt voertuig is en geacht wordt technisch geschikt te zijn voor het verkeer.

---

21 Richtlijn 2014/45/EU van het Europees Parlement en de Raad van 3 april 2014 betreffende de periodieke technische controle van motorvoertuigen en aanhangwagens en tot intrekking van Richtlijn 2009/40/EG (PB L 127 van 29.4.2014, blz. 51, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/45/oj).

(90) Het is belangrijk een mechanisme in te stellen waarmee de conformiteit van gebruikte voertuigen met de uitvoervoorschriften doeltreffend kan worden gecontroleerd zonder de handel tussen de Unie en derde landen te belemmeren. Daarom moet de Commissie een elektronisch systeem opzetten dat de autoriteiten in de lidstaten in staat stelt in real time informatie uit te wisselen ***en te verifiëren*** over het VIN en de verkeersgeschiktheid van de uit te voeren gebruikte voertuigen. Gezien de bestaande kenmerken en functionaliteiten in verband met het delen, tussen **voertuigregistratie-instanties**, van informatie over in de Unie ingeschreven voertuigen, heeft de Commissie een platform voor het uitwisselen van berichten, de MOVE-HUB, ontwikkeld om de nationale elektronische registers van de lidstaten met elkaar te verbinden. ***Lidstaten moeten het Europees voertuig- en rijbewijsinformatiesysteem (European Car and Driving Licence Information System – Eucaris) kunnen gebruiken om verbinding te maken met het elektronische systeem MOVE-HUB.*** Het platform vergemakkelijkt momenteel de onderlinge koppeling van al het volgende: registers van wegvervoerondernemingen (*European Registers of Road Transport Undertakings* — ERRU), de registers van het informatiesysteem voor rijbewijzen (Resper), de registers van de beroepsopleiding van bestuurders (ProDriveNet), de melding van storingen bij voertuigcontroles langs de weg (RSI), en de registers van tachograafkaarten (TACHOnet).

Daarom moeten de functionaliteiten van de MOVE-HUB verder worden uitgebreid om de uitwisseling ***en verificatie*** van informatie over het VIN en de resultaten van de verkeersgeschiktheid van uit te voeren gebruikte voertuigen mogelijk te maken. Om de douaneautoriteiten in staat te stellen elektronisch en automatisch na te gaan of een voor uitvoer bestemd gebruikt voertuig aan de uitvoervoorschriften voldoet, moet het door de MOVE-HUB geëxploiteerde elektronische systeem worden gekoppeld aan de éénloketomgeving van de Europese Unie voor de douane, overeenkomstig Verordening (EU) 2022/2399 van het Europees Parlement en de Raad[22]. Die verordening voorziet in een alomvattend kader voor geautomatiseerde controles, die van toepassing zijn op een specifieke niet-douanegerelateerde Unieformaliteit. Daarom moeten in deze verordening de belangrijkste te controleren elementen worden vastgesteld, terwijl de technische maatregelen van de uitvoering van deze controle in Verordening (EU) 2022/2399 worden vastgelegd.

---

22 Verordening (EU) 2022/2399 van het Europees Parlement en de Raad van 23 november 2022 tot instelling van de éénloketomgeving van de Europese Unie voor de douane en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 952/2013 (PB L 317 van 9.12.2022, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2399/oj).

(91) Om eenvormige voorwaarden voor de uitvoering van uitvoervoorschriften te waarborgen, moeten aan de Commissie uitvoeringsbevoegdheden worden toegekend om de nodige elektronische systemen te ontwikkelen en ze operationeel te maken met nationale systemen.

(92) De ***bevoegde autoriteiten van de*** lidstaten moeten met elkaar samenwerken om ervoor te zorgen dat de voorschriften voor de uitvoer van gebruikte voertuigen op doeltreffende wijze worden uitgevoerd en om wederzijdse bijstand te verlenen. Deze bijstand moet onder meer de uitwisseling van informatie omvatten om de status van voertuigen voorafgaand aan de uitvoer ervan te verifiëren, en ook moeten inschrijvingsgegevens in de lidstaat waar de voertuigen eerder waren ingeschreven worden bevestigd. ***De samenwerking moet onder meer inhouden dat toegang wordt verleend tot relevante documenten en informatie, met inbegrip van inspectiebevindingen, met inachtneming van de toepasselijke recht inzake gegevensbescherming die op de aangezochte autoriteit van toepassing is.*** Met het oog op een uitgebreide samenwerking moeten de ***bevoegde autoriteiten van*** de lidstaten voorts samenwerken met autoriteiten in derde landen.

(93) Het is belangrijk dat douaneautoriteiten controles kunnen verrichten op gebruikte voertuigen die worden uitgevoerd overeenkomstig Verordening (EU) nr. 952/2013 van het Europees Parlement en de Raad[23]. Een aanzienlijk deel van de gebruikte voertuigen die de Unie verlaten, is bestemd voor landen waar invoervoorschriften zijn vastgesteld of kunnen worden vastgesteld, zoals voorschriften met betrekking tot de leeftijd van het voertuig of de emissies ervan. Het is belangrijk dat de douaneautoriteiten elektronisch en automatisch, via de éénloketomgeving van de Europese Unie voor de douane, kunnen controleren of een voor uitvoer bestemd gebruikt voertuig aan die voorschriften voldoet, wanneer de Commissie officieel door de betrokken derde landen van de informatie over deze voorschriften in kennis wordt gesteld. ***Om de naleving te vergemakkelijken, moet de Commissie de specifieke voorwaarden waarvan zij in kennis is gesteld en die met het oog op de bescherming van het milieu of de verkeersveiligheid door derde landen worden opgelegd, op een speciaal onlineportaal publiceren en actualiseren.*** Met het oog op de bescherming van het milieu en de verkeersveiligheid in derde landen, moet aan de Commissie de bevoegdheid worden overgedragen om overeenkomstig artikel 290 VWEU gedelegeerde handelingen vast te stellen ten aanzien van de vaststelling van die voorschriften.

---

23 Verordening (EU) nr. 952/2013 van het Europees Parlement en van de Raad van 9 oktober 2013 tot vaststelling van het douanewetboek van de Unie (PB L 269 van 10.10.2013, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/952/oj).

(94) Om te voorkomen dat voertuigen worden uitgevoerd zonder de vereiste documenten waaruit het VIN en de verkeersgeschiktheid van het voertuig blijken, en dat niet-naleving van de uitvoervoorschriften pas wordt ontdekt wanneer het voertuig de Unie al heeft verlaten, mag toepassing van de procedures ***van inschrijving in de administratie van de aangever en beoordeling door de marktdeelnemer zelf*** van Verordening (EU) nr. 952/2013 niet worden toegestaan. Die procedures zouden douaneautoriteiten beletten controles in real time uit te voeren via de éénloketomgeving van de Europese Unie voor de douane, waardoor het risico van inbreuken op de Unieregels inzake de uitvoer van gebruikte voertuigen zou toenemen.

(95) In haar evaluatie van Richtlijn 2000/53/EG beschouwde de Commissie het ontbreken van voorschriften inzake verplichte inspecties als een tekortkoming van die richtlijn. Daarom moet ▌ deze verordening ***de lidstaten bepaalde verplichtingen opleggen met betrekking tot het opsporen van illegale activiteiten op het gebied van de inzameling, verwerking en uitvoer van afgedankte voertuigen en voertuigdelen en onderdelen daarvan, alsook minimumeisen*** vaststellen met betrekking tot de frequentie van de inspecties, het toepassingsgebied ervan en de kenmerken van de inrichtingen die aan dergelijke inspecties worden onderworpen. Daarmee zou het concurrentievermogen van de erkende verwerkingsinrichtingen ten opzichte van de illegale marktdeelnemers worden gewaarborgd en zou een voortdurende naleving van de vergunningsvoorwaarden en de voorschriften inzake de inzameling en verwerking van afgedankte voertuigen worden verzekerd.

(96) ***Om de doeltreffende handhaving van deze verordening te waarborgen, moeten de lidstaten inspectiestrategieën vaststellen voor het opsporen van illegale activiteiten bij de inzameling, verwerking en uitvoer van afgedankte voertuigen, alsook voertuigdelen en onderdelen daarvan. Die strategieën moeten voorzien in de in deze verordening vastgestelde maatregelen die zijn bedoeld om de naleving te waarborgen en bij te dragen tot preventie van onrechtmatige praktijken in de sector. Lidstaten moeten*** elk ***kalenderjaar*** inspecties ▌***uitvoeren. Die*** inspecties moeten ***zowel betrekking hebben op legaal opererende entiteiten als op vermoedelijke illegale activiteiten. Het minimumaantal inspecties dat jaarlijks in elke lidstaat moet worden uitgevoerd, moet overeenkomen met ten minste 10 %*** van de erkende verwerkingsinrichtingen ***en inzamelpunten die in die lidstaat operationeel zijn.*** Er moet worden benadrukt dat uit hoofde van deze verordening uitgevoerde inspecties een aanvulling moeten vormen op inspecties van de overbrenging van afgedankte voertuigen, die uitvoerig zijn geregeld in Verordening ***(EU) 2024/1157***.

(97) De lidstaten moeten op nationaal en internationaal niveau samenwerkingsmechanismen opzetten, zodat inspecties op efficiënte wijze kunnen plaatsvinden ***met als doel de preventie en opsporing van illegale verwerking en uitvoer van afgedankte voertuigen te vergemakkelijken en het probleem van vermiste voertuigen aan te pakken***. Dergelijke mechanismen moeten ervoor zorgen dat de voertuigregistratiegegevens kunnen worden uitgewisseld, die nodig zijn om de voertuigen te volgen en na te gaan of zij bij het bereiken van het einde van hun levensduur naar behoren zijn verwerkt. ***Om de samenwerking over die onderwerpen binnen de Unie te bevorderen, moeten de Commissie en de lidstaten actief gebruikmaken van relevante bestaande agentschappen, zoals het Agentschap van de Europese Unie voor samenwerking op het gebied van rechtshandhaving (Europol), dat is opgericht bij Verordening (EU) 2016/794 van het Europees Parlement en de Raad[24], alsook van handhavingsnetwerken die zich bezighouden met de aanpak van milieucriminaliteit in de Unie.***

(98) De lidstaten moeten alle nodige handhavingsmaatregelen nemen om de illegale verwerking van afgedankte voertuigen aan te pakken, om schade aan het milieu of de menselijke gezondheid als gevolg van dergelijke activiteiten te voorkomen. Inrichtingen of ondernemingen die zonder geldige goedkeuring afgedankte voertuigen verwerken of die de in de vergunning vastgestelde voorwaarden of vereisten niet naleven, moeten derhalve aan sancties worden onderworpen. Ook andere maatregelen, zoals het intrekken van de vergunning of het opschorten van de activiteiten van een marktdeelnemer, moeten door de lidstaten worden overwogen om ervoor te zorgen dat deze verordening daadwerkelijk wordt nageleefd.

---

[24] Verordening (EU) 2016/794 van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2016 betreffende het Agentschap van de Europese Unie voor samenwerking op het gebied van rechtshandhaving (Europol) en tot vervanging en intrekking van de Besluiten 2009/371/JBZ, 2009/934/JBZ, 2009/935/JBZ, 2009/936/JBZ en 2009/968/JBZ van de Raad (PB L 135 van 24.5.2016, blz. 53, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/794/oj).

(99) De lidstaten moeten regels voor sancties op inbreuken op deze verordening vaststellen en toezien op de uitvoering van die regels. De sancties moeten met name worden vastgesteld voor inbreuken op de bepalingen inzake de uitvoer van gebruikte voertuigen, de afgifte van afgedankte voertuigen aan erkende verwerkingsinrichtingen of inzamelpunten en inzake de handel in gebruikte, geherfabriceerde of gereviseerde voertuigdelen en onderdelen. De sancties moeten doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn.

(100) Het vaststellen van rapportageverplichtingen is noodzakelijk om te zorgen voor een correcte uitvoering, monitoring en evaluatie van de wetgeving van de Unie en om de markten van actuele informatie over transparantie te voorzien. Correcte en geldige gegevens zijn voor de Commissie onmisbaar om te beoordelen of de in deze verordening vervatte maatregelen naar behoren functioneren en om, waar nodig, verdere aanpassingen voor te stellen om te zorgen voor een milieuhygiënisch verantwoorde verwerking van afgedankte voertuigen of om de uitvoering van deze verordening te stroomlijnen. Om de met rapportage verband houdende lasten te beperken, moeten alleen gegevens worden gerapporteerd die onmisbaar zijn voor de uitvoering van deze verordening en moet de rapportage worden vergemakkelijkt door middel van digitale instrumenten. Op basis van die elementen moet worden aangegeven welke gegevens de marktdeelnemers aan de betrokken autoriteiten en welke gegevens lidstaten aan de Commissie moeten rapporteren. Om eenvormige voorwaarden te waarborgen voor de uitvoering van de rapportagevoorschriften, moeten aan de Commissie uitvoeringsbevoegdheden worden toegekend. In de uitvoeringshandelingen, die Beschikking 2005/293/EG van de Commissie[25] moeten vervangen, moet ook een methode worden vastgesteld om de streefcijfers voor hergebruik, recycling en nuttige toepassing te berekenen en na te gaan of die streefcijfers zijn bereikt.

---

25 Beschikking 2005/293/EG van de Commissie van 1 april 2005 tot vaststelling van nadere voorschriften betreffende de bewaking van de streefcijfers inzake hergebruik/terugwinning en hergebruik/recycling zoals vastgesteld bij Richtlijn 2000/53/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende autowrakken (PB L 94 van 13.4.2005, blz. 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2005/293/oj).

(101) De bevoegde autoriteiten van de lidstaten spelen een belangrijke rol bij de controle op de naleving van de verplichtingen uit hoofde van deze verordening met betrekking tot de inzameling en het beheer van afgedankte voertuigen, met inbegrip van betere tracering door die autoriteiten van de plaats waar de voertuigen zich bevinden en de bestrijding van de illegale verwerking van afgedankte voertuigen. De lidstaten moeten daarom vereisen dat afvalverwerkers en andere relevante marktdeelnemers de bevoegde autoriteiten gegevens verstrekken aan de hand waarvan zij beter toezicht kunnen houden op de uitvoering van de bepalingen inzake de inzameling en het beheer van afgedankte voertuigen.

(102) Om eenvormige voorwaarden te waarborgen voor de uitvoering van deze verordening, moeten aan de Commissie uitvoeringsbevoegdheden worden toegekend. Die uitvoeringsbevoegdheden moeten worden uitgeoefend in overeenstemming met Verordening (EU) nr. 182/2011 van het Europees Parlement en de Raad[26].

---

26 Verordening (EU) nr. 182/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 2011 tot vaststelling van de algemene voorschriften en beginselen die van toepassing zijn op de wijze waarop de lidstaten de uitoefening van de uitvoeringsbevoegdheden door de Commissie controleren (PB L 55 van 28.2.2011, blz. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj).

(103) Bij het vaststellen van gedelegeerde handelingen uit hoofde van deze verordening is het van bijzonder belang dat de Commissie tijdens haar voorbereidende werkzaamheden tot passende raadplegingen overgaat, onder meer op deskundigenniveau, en dat die raadplegingen gebeuren in overeenstemming met de beginselen die zijn vastgelegd in het Interinstitutioneel Akkoord van 13 april 2016 over beter wetgeven[27]. Met name om te zorgen voor gelijke deelname aan de voorbereiding van gedelegeerde handelingen ontvangen het Europees Parlement en de Raad alle documenten op hetzelfde tijdstip als de deskundigen van de lidstaten, en hebben hun deskundigen systematisch toegang tot de vergaderingen van de deskundigengroepen van de Commissie die zich bezighouden met de voorbereiding van de gedelegeerde handelingen.

(104) Bijlage II bij Verordening (EU) 2019/1020 van het Europees Parlement en de Raad[28], waarin harmonisatiewetgeving van de Unie zonder bepalingen inzake sancties is opgenomen, moet worden gewijzigd om de Richtlijnen 2000/53/EG en 2005/64/EG van die lijst te schrappen, aangezien het noodzakelijk is dat de huidige verordening sanctiebepalingen bevat.

(105) Er moet voor worden gezorgd dat de bepalingen en voorschriften inzake typegoedkeuring van deze verordening tijdens de EU-typegoedkeuringsprocedure worden geverifieerd. Verordening (EU) 2018/858 moet daarom dienovereenkomstig worden gewijzigd.

---

27 PB L 123 van 12.5.2016, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2016/512/oj.

28 Verordening (EU) 2019/1020 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 betreffende markttoezicht en conformiteit van producten en tot wijziging van Richtlijn 2004/42/EG en de Verordeningen (EG) nr. 765/2008 en (EU) nr. 305/2011 (PB L 169 van 25.6.2019, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1020/oj).

(106) Vermiste voertuigen worden erkend als een van de grootste problemen bij de uitvoering van Richtlijn 2000/53/EG. Het ontbreken van een efficiënt systeem voor de uitwisseling in real time van informatie tussen de lidstaten over de inschrijvingsstatus van voertuigen belemmert de traceerbaarheid en is aangemerkt als een reden voor het grote aantal "vermiste voertuigen" in de Unie. Om dit probleem aan te pakken, ***heeft*** de Commissie een herziening van Richtlijn 1999/37/EG van de Raad[29] inzake de kentekenbewijzen van motorvoertuigen ***voorgesteld***. Bij die herziening moeten de lidstaten ertoe worden verplicht om voor voertuigen die op hun grondgebied zijn ingeschreven elektronisch gegevens te registreren aan de hand waarvan de redenen voor de annulering van een inschrijving van een voertuig naar behoren kunnen worden gedocumenteerd, met name wanneer een voertuig in een erkende verwerkingsinrichting als een afgedankt voertuig is verwerkt, in een andere lidstaat opnieuw wordt ingeschreven, naar een derde land buiten de Unie wordt uitgevoerd, of is gestolen. Om de illegale demontage of uitvoer van tijdelijk uitgeschreven voertuigen te voorkomen, moeten voertuigeigenaren bovendien worden verplicht alle wijzigingen in de eigendom van die voertuigen onverwijld bij de nationale voertuigregistratie-instantie te melden. Die wijzigingen vormen een aanvulling en bouwen voort op de bestaande voorschriften voor de lidstaten om gegevens over alle op hun grondgebied ingeschreven voertuigen elektronisch te registreren.

---

29 Richtlijn 1999/37/EG van de Raad van 29 april 1999 inzake de kentekenbewijzen van motorvoertuigen (PB L 138 van 1.6.1999, blz. 57, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1999/37/oj).

(107) Gezien de noodzaak om een hoog niveau van milieubescherming te waarborgen en rekening te houden met de wetenschappelijke vooruitgang, moet de Commissie bij het Europees Parlement en de Raad een verslag indienen over de toepassing van deze verordening en de gevolgen ervan voor de werking van de eengemaakte markt en voor het milieu. De Commissie moet in haar verslag ***onder meer*** een evaluatie opnemen van de bepalingen inzake het ontwerp van nieuwe voertuigen, met inbegrip van de doelstellingen inzake herbruikbaarheid, recyclebaarheid en mogelijke nuttige toepassing, het beheer van afgedankte voertuigen, met inbegrip van de doelstellingen voor recycling, en inzake sancties, alsook een beoordeling van de noodzaak en haalbaarheid van een verdere uitbreiding van het toepassingsgebied van ***de bepalingen die van toepassing zijn op*** voertuigen van categorie L, zware bedrijfsvoertuigen, ***voertuigen waarvoor typegoedkeuring is verleend in het kader van meerfasentypegoedkeuring en kampeerwagens, en met inbegrip van caravans die onder deze verordening vallen.*** Die evaluatie moet niet alleen gericht zijn op aspecten van de verwerking van afgedankte voertuigen, maar ook op de relevantie en meerwaarde van het vaststellen van ontwerpeisen en ***de mate waarin het probleem van vermiste voertuigen is opgelost, met inbegrip van ramingen van het aantal vermiste voertuigen en het effect van de maatregelen met betrekking tot de uitvoer van gebruikte voertuigen, en de noodzaak om aanvullende maatregelen te nemen om de traceerbaarheid van voertuigen te verbeteren.***

In die zin moet de evaluatie een beoordeling omvatten van de doeltreffendheid, interoperabiliteit en betrouwbaarheid van nationale voertuigregistratiesystemen en de grensoverschrijdende uitwisseling van informatie daartussen om de nauwkeurige identificatie, de status en de traceerbaarheid van voertuigen gedurende hun hele levenscyclus te waarborgen. De Commissie moet ook de stand van de technologische ontwikkeling en de milieuprestaties van biogebaseerd kunststofmateriaal in voertuigen en elastomeren afkomstig van de recycling van banden in nieuwe voertuigen evalueren, en kan in voorkomend geval een wetgevingsvoorstel indienen om relevante doelstellingen vast te stellen. Voor elastomeren afkomstig van de recycling van banden moet prioriteit worden gegeven aan het beoordelen van de mate waarin zij kunnen worden geïntegreerd in de bestaande doelstellingen voor gerecycled kunststofmateriaal.

(108) Het verslag van de Commissie moet ook een evaluatie bevatten van de maatregelen met betrekking tot het verstrekken van informatie over zorgwekkende stoffen in voertuigen en van de vraag of de traceerbaarheid van dergelijke stoffen moet worden verbeterd. Ook moet in het verslag worden geëvalueerd of er maatregelen moeten worden genomen om de stoffen aan te pakken die van invloed kunnen zijn op de verwerking van voertuigen wanneer zij het einde van hun levensduur bereiken, om deze beter af te stemmen op Verordening (EU) ***2024/1781***.

(109) ***De Commissie moet ook, op basis van de verklaringen van fabrikanten, evalueren of fabrikanten op schema liggen om de doelstellingen voor gerecycled kunststof te halen. Bij de beoordeling moet met name worden gekeken naar de beschikbaarheid van geschikte technologieën voor de recycling van kunststoffen, de beschikbaarheid van voldoende gerecyclede kunststoffen, het kwaliteitsniveau van de gerecyclede kunststoffen in vergelijking tot het vereiste veiligheidsniveau en de technische en economische moeilijkheden die een rol spelen bij het halen van de doelstelling. In voorkomend geval moet de beoordeling vergezeld gaan van een wetgevingsvoorstel van de Commissie tot wijziging van de desbetreffende bepalingen van deze verordening.***

(110) Marktdeelnemers moeten voldoende tijd krijgen om aan de verplichtingen uit hoofde van deze verordening te voldoen, en de lidstaten moeten voldoende tijd krijgen om de nodige administratieve infrastructuur voor de toepassing van deze verordening op te zetten. De toepassing van deze verordening moet daarom worden uitgesteld.

(111) Om de lidstaten in staat te stellen de nodige administratieve maatregelen te nemen met betrekking tot het opzetten van inzamelingssystemen en tegelijkertijd de continuïteit voor marktdeelnemers en afvalverwerkers te behouden, moet de intrekking van Richtlijn 2000/53/EG worden uitgesteld.

(112) Deze verordening houdt geen wijziging in van de regels inzake beperkingen op het gebruik van lood, kwik, cadmium en zeswaardig chroom in voertuigen die zijn vastgesteld bij Richtlijn 2000/53/EG, noch van de vrijstellingen van die beperkingen. Zij bevat echter duidelijkere regels over de wijze waarop de naleving van die beperkingen en van andere circulariteitseisen tijdens de typegoedkeuringsprocedure moet worden gecontroleerd. Om ervoor te zorgen dat fabrikanten voldoende tijd hebben om aan die regels te voldoen, moet de toepassing ervan worden uitgesteld. Derhalve moeten de bepalingen van Richtlijn 2000/53/EG betreffende beperkingen op het gebruik van lood, kwik, cadmium en zeswaardig chroom van kracht blijven totdat de regels van deze verordening van toepassing worden, teneinde de continuïteit te waarborgen en ervoor te zorgen dat voertuigen die in de Unie in de handel worden gebracht dergelijke stoffen niet bevatten in andere gevallen dan bedoeld in die richtlijn.

(113) Deze verordening bevat ook duidelijkere bepalingen inzake uitgebreide producentenverantwoordelijkheid dan die welke bij Richtlijn 2000/53/EG zijn vastgesteld. Aangezien de invoering van dergelijke regelingen en de noodzakelijke nationale bepalingen inzake de verlening van goedkeuringen aan producenten en organisaties voor producentenverantwoordelijkheid enige tijd vergt, moet de toepassing van die bepalingen worden uitgesteld. De overeenkomstige bepalingen van Richtlijn 2000/53/EG moeten van kracht blijven totdat de in deze verordening opgenomen bepalingen van toepassing worden, teneinde de continuïteit te waarborgen met betrekking tot de producenten die de kosten van de inzameling van autowrakken financieren.

(114) Deze verordening bevat nieuwe voorschriften voor de verwerking van afgedankte voertuigen, met name inzake de verwijdering van voertuigdelen en onderdelen om het hergebruiken, herfabriceren of reviseren daarvan te bevorderen en de kwaliteit van recyclingprocessen te verbeteren. De afvalverwerkers hebben tijd nodig om zich aan die nieuwe voorschriften aan te passen en derhalve moet de toepassing ervan worden uitgesteld. De overeenkomstige bepalingen van Richtlijn 2000/53/EG moeten van kracht blijven totdat de in deze verordening opgenomen voorschriften van toepassing worden om de continuïteit met betrekking tot de verwerking van afgedankte voertuigen te waarborgen.

(115) Om de continuïteit te waarborgen moeten de verplichtingen uit hoofde van Richtlijn 2000/53/EG inzake rapportage en de daarmee verband houdende verplichtingen voor de toezending van gegevens aan de Commissie moeten van kracht blijven totdat de nieuwe berekeningsregels en rapportageformaten in het kader van deze verordening door de Commissie zijn vastgesteld.

(116) De toepassing van alle bepalingen betreffende voertuigen van categorie L ▌en voertuigen van de categorieën M_2, M_3, N_2, N_3 en O moet worden uitgesteld om marktdeelnemers voldoende tijd te geven om aan de nieuwe voorschriften te voldoen. Dit is met name van belang met betrekking tot vergunningen voor erkende verwerkingsinrichtingen die in staat zijn gevaarlijke afvalstoffen uit dergelijke voertuigen te verwijderen en deze voertuigen verder te verwerken.

(117) Om redenen van duidelijkheid, rationaliteit en vereenvoudiging moet de intrekking van Richtlijn ***2005/64/EG*** worden uitgesteld, aangezien de voorschriften inzake de typegoedkeuring van motorvoertuigen met betrekking tot herbruikbaarheid, recyclebaarheid en mogelijke nuttige toepassing allemaal in deze verordening zijn opgenomen. Dit biedt fabrikanten voldoende tijd om ervoor te zorgen dat de voertuigtypen die zij ontwerpen en bouwen aan de circulariteitseisen voldoen, en typegoedkeuringsinstanties voldoende tijd om de nieuwe regels toe te passen.

(118) Daar de doelstellingen van deze verordening, namelijk bijdragen tot de werking van de eengemaakte markt, de nadelige gevolgen van het beheer van afgedankte voertuigen voorkomen en verminderen, en een hoog niveau van bescherming van het milieu en de menselijke gezondheid waarborgen, niet voldoende door de lidstaten kunnen worden verwezenlijkt, maar vanwege de noodzaak van harmonisatie beter door de Unie kunnen worden verwezenlijkt, kan de Unie, overeenkomstig het in artikel 5 van het Verdrag betreffende de Europese Unie neergelegde subsidiariteitsbeginsel, maatregelen nemen. Overeenkomstig het in hetzelfde artikel neergelegde evenredigheidsbeginsel gaat deze verordening niet verder dan nodig is om die doelstellingen te verwezenlijken.

(119) ***Op 1 februari 2020 heeft het Verenigd Koninkrijk de Europese Unie verlaten. Het terugtrekkingsakkoord[30] werd gesloten tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie enerzijds en het Verenigd Koninkrijk anderzijds. Het werd goedgekeurd bij Besluit (EU) 2020/135 van de Raad[31] en trad in werking op 1 februari 2020. Het terugtrekkingsakkoord voorzag in een overgangsperiode die op 31 december 2020 is geëindigd. Na de overgangsperiode was het Unierecht niet langer van toepassing op het Verenigd Koninkrijk, terwijl het protocol inzake Ierland en Noord-Ierland (het "Windsor-kader")[32], dat een integrerend deel vormt van het terugtrekkingsakkoord, van toepassing werd. Overeenkomstig artikel 5, lid 4, van het Windsor-kader en punt 9 van bijlage 2 bij het Windsor-kader, zijn Richtlijn 2005/64/EG en rechtshandelingen van de Unie tot uitvoering, wijziging of vervanging van die richtlijn van toepassing op en in het Verenigd Koninkrijk met betrekking tot Noord-Ierland. Deze verordening vervangt Richtlijn 2005/64/EG en zou derhalve van toepassing zijn op en in het Verenigd Koninkrijk met betrekking tot Noord-Ierland. Gelet op het toepassingsgebied van het Windsor-kader is het derhalve passend te verduidelijken dat sommige bepalingen van deze verordening niet van toepassing zijn op en in het Verenigd Koninkrijk met betrekking tot Noord-Ierland,***

HEBBEN DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

---

30 ***Akkoord inzake de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland uit de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie (PB L 29 van 31.1.2020, blz. 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/treaty/withd_2020/sign).***

31 ***Besluit (EU) 2020/135 van de Raad van 30 januari 2020 betreffende de sluiting van het Akkoord inzake de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland uit de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie (PB L 29 van 31.1.2020, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2020/135/oj).***

32 ***Gezamenlijke Verklaring nr. 1/2023 van de Unie en het Verenigd Koninkrijk in het bij het Akkoord inzake de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland uit de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie ingestelde Gemengd Comité van 24 maart 2023 (PB L 102 van 17.4.2023, blz. 87).***

Hoofdstuk I

Algemene bepalingen

Artikel 1

Onderwerp

In deze verordening zijn circulariteitseisen vastgesteld inzake het ontwerp en de productie van voertuigen met betrekking tot herbruikbaarheid, recyclebaarheid en mogelijke nuttige toepassing en het gebruik van gerecycled materiaal, die bij de typegoedkeuring van voertuigen moeten worden geverifieerd, en inzake informatie- en etiketteringsvoorschriften voor voertuigdelen, onderdelen en materialen in voertuigen. De verordening bevat ook voorschriften inzake uitgebreide producentenverantwoordelijkheid, de inzameling en verwerking van afgedankte voertuigen en de uitvoer van gebruikte voertuigen vanuit de Unie naar derde landen.

Artikel 2

Toepassingsgebied

1. Deze verordening is van toepassing:

a) op voertuigen en afgedankte voertuigen van de categorieën M_1 en N_1 als bedoeld in artikel 4, lid 1, punten a), i) en b), i), van Verordening (EU) 2018/858;

b) met ingang van ... [de eerste dag van de maand na 36 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] op voertuigen voor speciale doeleinden en afgedankte voertuigen voor speciale doeleinden, zoals gedefinieerd in artikel 3, punt 31, van Verordening (EU) 2018/858, van de categorieën M_1 en N_1;

c) met ingang van ... [de eerste dag van de maand na 60 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] op voertuigen en afgedankte voertuigen van de categorieën M_2, M_3, N_2, N_3 en O, zoals bedoeld in artikel 4, lid 1, van Verordening (EU) 2018/858;

d) met ingang van ... [de eerste dag van de maand na 60 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] op ▌voertuigen ***voor speciale doeleinden*** en afgedankte voertuigen voor speciale doeleinden, ***zoals gedefinieerd*** in artikel ***3, punt 31***, van Verordening (EU) ***2018/858, van de categorieën M_2, M_3, N_2, N_3 en O;***

e) met ingang van ... [de eerste dag van de maand na 60 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] op voertuigen en afgedankte voertuigen van categorie L, zoals bedoeld in artikel 4, lid 2, van Verordening (EU) nr. 168/2013 van het Europees Parlement en de Raad[33].

33 Verordening (EU) nr. 168/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 15 januari 2013 betreffende de goedkeuring van en het markttoezicht op twee- of driewielige voertuigen en vierwielers (PB L 60 van 2.3.2013, blz. 52, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/168/oj).

2. ***Niettegenstaande lid 1*** is deze verordening niet van toepassing op:

▌

a) in kleine series geproduceerde voertuigen, zoals gedefinieerd in artikel 3, punt 30, van Verordening (EU) 2018/858;

b) in kleine series geproduceerde voertuigen van categorie L als bedoeld in artikel 42 van Verordening (EU) nr. 168/2013;

c) voertuigen die zijn ontworpen en gebouwd of aangepast voor exclusief gebruik door de strijdkrachten, als bedoeld in artikel 2, lid 2, punt d), van Verordening (EU) 2018/858;

d) voertuigen die zijn ontworpen en gebouwd voor gebruik door de strijdkrachten, de burgerbescherming, de brandweer, de ordehandhavingsdiensten en de medische nooddiensten, als bedoeld in artikel 2, lid 2, punt e), van Verordening (EU) nr. 168/2013;

▌

e) voertuigen van historisch belang zoals gedefinieerd in artikel 3, punt 7, van Richtlijn 2014/45/EU, ***met inbegrip van hun identificeerbare delen en onderdelen die nodig zijn voor hun onderhoudsactiviteiten en om hun historische status te behouden gedurende de periode waarin deze voertuigen als voertuigen van historisch belang worden beschouwd***;

f) voertuigen van bijzonder cultureel belang gedurende de periode waarin deze voertuigen officieel als zodanig zijn erkend door de bevoegde autoriteiten en in overeenstemming met de procedure van bijlage II bij deze verordening;

▌

g) caravans als bedoeld in punt 5.6 van bijlage I bij Verordening (EU) 2018/858;

h) door een kleine fabrikant geproduceerde voertuigen voor speciale doeleinden van de categorie M_2, M_3, N_2, N_3 of O, zoals gedefinieerd in artikel 3, punt 31, van Verordening (EU) 2018/858;

i) rijwielen met trapaandrijving van categorie $L1_e$-A, als bedoeld in criterium 9 van bijlage I bij Verordening (EU) nr. 168/2013, of van categorie $L1_e$-B, als bedoeld in punt 1.1.2 van bijlage XIX bij Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 3/2014 van de Commissie[34].

3. Niettegenstaande lid 1, punt c), zijn de volgende bepalingen niet van toepassing op voertuigen en afgedankte voertuigen van de categorieën M_2, M_3, N_2, N_3 en O:

a) artikel 4 betreffende herbruikbaarheid, recyclebaarheid en mogelijke nuttige toepassing van voertuigen;

b) artikel 5 betreffende voorschriften voor stoffen in voertuigen;

c) artikel 6 betreffende het minimumgehalte aan gerecycled materiaal in voertuigen;

▌

[34] Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 3/2014 van de Commissie van 24 oktober 2013 tot aanvulling van Verordening (EU) nr. 168/2013 van het Europees Parlement en de Raad betreffende functionele veiligheidsvoorschriften voor de goedkeuring van twee- of driewielige voertuigen en vierwielers (PB L 7 van 10.1.2014, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2014/3/oj).

d) artikel 8 betreffende algemene verplichtingen;

e) artikel 9 betreffende de strategie inzake circulariteit;

f) artikel 10 betreffende de verklaring inzake het gehalte aan gerecycled materiaal in voertuigen;

g) artikel 12 betreffende de etikettering van in voertuigen aanwezige voertuigdelen, onderdelen en materialen;

h) artikel 13 betreffende het ***digitale*** circulariteitspaspoort voor voertuigen;

i) artikel 21 betreffende de differentiatie van bijdragen;

j) artikel 22 betreffende het kostentoerekeningsmechanisme voor voertuigen die in een andere lidstaat afgedankte voertuigen worden;

▌

k) artikel 33 betreffende doelstellingen voor hergebruik, recycling en nuttige toepassing;

l) artikel 35, lid 2 betreffende de overbrenging van afgedankte voertuigen.

▌

4. Niettegenstaande lid 1, punt ***e)***, zijn de volgende bepalingen niet van toepassing op voertuigen of afgedankte voertuigen ▌ van categorie ***L***:

▌

a) artikel 4 betreffende herbruikbaarheid, recyclebaarheid en mogelijke nuttige toepassing van voertuigen;

b) artikel 5 betreffende voorschriften voor stoffen in voertuigen;

c) artikel 6 betreffende het minimumgehalte aan gerecycled materiaal in voertuigen;

d) artikel 9 betreffende de strategie inzake circulariteit;

e) artikel 10 betreffende de verklaring inzake het gehalte aan gerecycled materiaal in voertuigen;

f) artikel 13 betreffende het digitale circulariteitspaspoort voor voertuigen;

g) artikel 21 betreffende de differentiatie van bijdragen;

h) artikel 22 betreffende het kostentoerekeningsmechanisme voor voertuigen die in een andere lidstaat afgedankte voertuigen worden;

i) artikel 33 betreffende doelstellingen voor hergebruik, recycling en nuttige toepassing;

j) artikel 35, lid 2 betreffende de overbrenging van afgedankte voertuigen;

k) artikel 38 betreffende de bevoegde autoriteit voor de uitvoer van gebruikte voertuigen naar derde landen;

l) artikel 39 betreffende controles en voorschriften inzake de uitvoer van gebruikte voertuigen;

m) artikel 40 betreffende geautomatiseerde verificatie van de informatie over de status van het voertuig;

n) artikel 41 betreffende risicobeheer en douanecontroles;

o) artikel 42 betreffende opschorting;

p) artikel 43 betreffende vrijgave voor uitvoer;

q) artikel 44 betreffende weigering van vrijgave voor uitvoer;

r) artikel 45 betreffende samenwerking tussen autoriteiten en uitwisseling van informatie;

s) artikel 46 betreffende elektronische systemen.

▌

5. Niettegenstaande lid ***1***, ***punten b) en d)***, zijn de volgende bepalingen ***niet*** van toepassing op voertuigen voor speciale doeleinden ***of afgedankte voertuigen voor speciale doeleinden***:

a) artikel ***4 betreffende herbruikbaarheid, recyclebaarheid en mogelijke nuttige toepassing van*** voertuigen;

b) artikel ***6 betreffende het minimumgehalte aan gerecycled materiaal in voertuigen***;

c) artikel ***7 betreffende ontwerpen om de verwijdering en vervanging van bepaalde delen en onderdelen in voertuigen mogelijk te maken***;

d) artikel ***8 betreffende algemene verplichtingen***;

e) artikel ***9 betreffende de strategie inzake circulariteit***;

f) artikel ***10 betreffende de verklaring inzake het gehalte aan gerecycled materiaal in voertuigen***;

g) artikel ***11 betreffende informatie over het verwijderen en vervangen van in*** voertuigen ***aanwezige voertuigdelen, onderdelen en materialen;***

h) artikel ***12 betreffende de etikettering van in voertuigen aanwezige voertuigdelen, onderdelen en materialen;***

i) artikel *13 betreffende het digitale circulariteitspaspoort voor voertuigen;*

j) artikel 14 betreffende de bevoegde autoriteit voor het beheer van afgedankte voertuigen;

k) artikel 15 betreffende erkende verwerkingsinrichtingen;

l) artikel 17 betreffende de organisaties voor producentenverantwoordelijkheid;

m) artikel 18 betreffende de goedkeuring inzake de nakoming van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid;

n) artikel 19 betreffende registratie;

o) artikel 21 betreffende de differentiatie van bijdragen;

p) artikel 22 betreffende het kostentoerekeningsmechanisme voor voertuigen die in een andere lidstaat afgedankte voertuigen worden;

q) artikel 33 betreffende doelstellingen voor hergebruik, recycling en nuttige toepassing;

r) artikel 35, lid 2 betreffende de overbrenging van afgedankte voertuigen;

s) artikel 36 betreffende overdracht van de eigendom van gebruikte voertuigen *binnen de Unie;*

t) artikel 37, lid 1 betreffende de status van het voertuig;

u) artikel 38 betreffende de bevoegde autoriteit voor de uitvoer van gebruikte voertuigen naar derde landen;

v) artikel 39 betreffende controles en voorschriften inzake de uitvoer van gebruikte voertuigen;

w) artikel 40 betreffende geautomatiseerde verificatie van de informatie over de status van het voertuig;

x) ***artikel 41 betreffende risicobeheer en douanecontroles;***

y) ***artikel 42 betreffende opschorting;***

z) ***artikel 43 betreffende vrijgave voor uitvoer;***

aa) ***artikel 44 betreffende weigering van vrijgave voor uitvoer;***

ab) ***artikel 45 betreffende samenwerking tussen autoriteiten en uitwisseling van informatie;***

ac) ***artikel 46 betreffende elektronische systemen.***

6. Niettegenstaande lid 1 ▌ ***is*** het volgende van toepassing:

a) ***de artikelen 4 tot en met 13 zijn niet van toepassing op delen van een voertuig waarvoor typegoedkeuring is verleend in het kader van een meerfasentypegoedkeuring van de categorie M_2, M_3, N_2, N_3 of O anders dan het basisvoertuig; de andere bepalingen van deze verordening gelden voor zover zij van toepassing zijn op de categorie van het voertuig in kwestie;***

b) ***artikel 5 is niet van toepassing op voertuigen voor speciale doeleinden van de categorie M_2, M_3, N_2, N_3 of O;***

c) ▌de artikelen *7* ***en 11 zijn alleen van toepassing op voertuigen van categorie L met betrekking tot de vermeldingen 1, 2, 3, 4, 5, 7, 10 en 11 van deel C van bijlage VIII***;

d) ▌artikel *7* ***is alleen van toepassing op voertuigen van de categorieën M_2, M_3, N_2, N_3 en O met betrekking tot de vermeldingen 1, 3, 4 en 5 van deel C van bijlage VIII***;

e) ▌artikel *8 is alleen van toepassing op voertuigen van categorie L* met betrekking tot *de verplichtingen die van toepassing zijn op dergelijke* voertuigen;

f) *artikel 16, punt b), is niet van toepassing op voertuigen van categorie L en voertuigen van de categorie M_2, M_3, N_2, N_3 of O noch op speciale voertuigen van categorie M_1, M_2, M_3, N_1, N_2, N_3 of O;*

g) *de lidstaten kunnen* voertuigen van de categorieën *L1e, L2e en L6e vrijstellen van de verplichtingen uit hoofde van artikel 23, lid 6, en de artikelen 25, 36 en 37*;

▌

h) *voor voertuigen van categorie L en voertuigen van de categorieën M_2, M_3, N_2, N_3 en O en voor speciale voertuigen van de categorieën M_2, M_3, N_2, N_3 en O is artikel 29 alleen van toepassing met betrekking tot de vermeldingen 1, 3, 5, 4, 5, 7, 10 en 11 van deel C van bijlage VIII;*

i) *voor voertuigen van categorie L en voor voertuigen van de categorieën M_2, M_3, N_2, N_3 en O* zijn *de artikelen 47 en 50 alleen* van toepassing *op de rapportage en de handhaving van de verplichtingen die voor dergelijke voertuigcategorieën gelden.*

▌

Artikel 3

Definities

Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder:

1) "voertuig": elk voertuig zoals gedefinieerd in artikel 3, punt 15, van Verordening (EU) 2018/858 of vermeld in artikel 4, lid 2, ▌ van Verordening (EU) nr. 168/2013;

2) "autowrak": een voertuig dat een afvalstof is zoals gedefinieerd in artikel 3, punt 1, van Richtlijn 2008/98/EG, of ***dat een afvalstof is*** volgens ▌ bijlage I van deze verordening;

3) "voertuigtype": elk type voertuig zoals gedefinieerd in artikel 3, punt 32, van Verordening (EU) 2018/858 of een voertuigtype zoals gedefinieerd in artikel 3, punt 73, van Verordening (EU) nr. 168/2013;

4) "hergebruik": elke handeling waarbij voertuigdelen of onderdelen van afgedankte voertuigen ***opnieuw*** worden gebruikt voor hetzelfde doel als waarvoor zij werden ontworpen;

5) "herbruikbaarheid": de mogelijkheid om voertuigdelen of onderdelen van afgedankte voertuigen opnieuw te gebruiken;

6) "recyclebaarheid": de mogelijkheid om voertuigdelen, onderdelen of materialen van afgedankte voertuigen te recyclen;

7) "mogelijke nuttige toepassing": de mogelijkheid om voertuigdelen, onderdelen of materialen van afgedankte voertuigen nuttig toe te passen;

▌

8) "leverancier": elke natuurlijke of rechtspersoon die voertuigdelen, onderdelen of materialen levert aan een fabrikant die deze gebruikt om voertuigen te vervaardigen;

9) "kunststof": een polymeer in de zin van artikel 3, punt 5, van Verordening (EG) nr. 1907/2006, waaraan mogelijk additieven of andere stoffen zijn toegevoegd, ***en dat als structureel hoofdbestanddeel van eindproducten kan fungeren, met uitzondering van natuurlijke polymeren die niet chemisch gewijzigd zijn***;

▌

10) "kritieke grondstoffen": kritieke grondstoffen ***in de zin van*** artikel ***4, lid 1,*** van Verordening (EU) ***2024/1252***;

11) "afval vóór consumptie": materiaal dat tijdens een fabricageproces aan de afvalstroom wordt onttrokken, met uitzondering van hergebruik van materialen, zoals materialen die het resultaat zijn van herbewerking of hervermaling tijdens een proces of die resten van dat proces vormen en die kunnen worden teruggewonnen binnen het proces waardoor het materiaal is gegenereerd;

12) "afval na consumptie": afval dat afkomstig is van producten ***die*** in de handel zijn gebracht ***of die zijn geleverd voor distributie, consumptie of gebruik in een derde land in het kader van een handelsactiviteit, al dan niet tegen betaling***;

▌

13) "verwijdering": een handmatige, mechanische, chemische, thermische of metallurgische behandeling die ervoor zorgt dat de doelvoertuigdelen, -onderdelen of -materialen van afgedankte voertuigen afzonderlijk identificeerbaar zijn als een afzonderlijke uitvoerstroom of deel van een uitvoerstroom;

14) "motor voor elektrische voertuigen": een elektromotor die elektrisch ingangsvermogen omzet in mechanisch uitgangsvermogen om te zorgen voor de aandrijving van een voertuig;

15) "batterij voor elektrische voertuigen": batterij voor een elektrisch voertuig zoals gedefinieerd in artikel 3, lid 1, punt 14, van Verordening (EU) ***2023/1542***;

▌

16) "erkende verwerkingsinrichting": elke inrichting of onderneming die overeenkomstig Richtlijn 2008/98/EG en deze verordening gemachtigd is afgedankte voertuigen in te zamelen***, op te slaan*** en te verwerken***, met inbegrip van de voertuigdelen en onderdelen daarvan***;

17) "shredderen": handelingen voor het stuktrekken of vermalen van afgedankte voertuigen;

18) "verwerking": elke activiteit die plaatsvindt na de afgifte van een afgedankt voertuig aan een inrichting voor de depollutie, demontage, verpletting, versnijding, shredderen, nuttige toepassing of voorbewerking ***vóór*** de verwijdering van shredderafval, en elke andere handeling voor de nuttige toepassing of verwijdering van afgedankte voertuigen en voertuigdelen, onderdelen en materialen daarvan;

19) "reparatie- en onderhoudsbedrijf": een natuurlijke of rechtspersoon die ***een beroepsactiviteit uitvoert die direct of indirect verband houdt met de reparatie en het onderhoud van voertuigen, waaronder reparateurs, fabrikanten of distributeurs van reparatieapparatuur, gereedschap of reserveonderdelen, alsook uitgevers van technische informatie, automobielclubs, wegenwachtdiensten, bedrijven die keurings- en controlediensten aanbieden, bedrijven die opleidingen aanbieden voor installateurs, en fabrikanten en reparateurs van uitrustingsstukken voor voertuigen die op alternatieve brandstof rijden***;

20) "op de markt aanbieden": het in het kader van een handelsactiviteit, al dan niet tegen betaling, verstrekken van een voertuig met het oog op distributie of gebruik op de markt;

21) "in de handel brengen": het voor het eerst in de Unie op de markt aanbieden van een voertuig;

22) "afvalverwerker": elke natuurlijke of rechtspersoon die zich beroepsmatig bezighoudt met de inzameling of verwerking van afgedankte voertuigen, ***met inbegrip van voertuigdelen en onderdelen daarvan***;

23) "producent": elke fabrikant, importeur of distributeur die, ongeacht de gebruikte verkooptechniek, met inbegrip van overeenkomsten op afstand zoals gedefinieerd in artikel 2, punt 7, van Richtlijn 2011/83/EU van het Europees Parlement en de Raad[35], beroepsmatig een voertuig voor het eerst op het grondgebied van een lidstaat aanbiedt voor distributie of gebruik;

24) "organisatie voor producentenverantwoordelijkheid": een rechtspersoon die de nakoming van de verplichtingen in het kader van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid namens meerdere producenten financieel of financieel en operationeel regelt;

25) "***gemachtigde*** vertegenwoordiger voor de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid": een natuurlijke of rechtspersoon die is gevestigd in een lidstaat waarin de producent ***voertuigen*** voor het eerst op de markt aanbiedt, ***anders dan*** de lidstaat ***of het derde land*** waar de producent is gevestigd, en die overeenkomstig artikel 8 bis, lid 5, derde alinea, van Richtlijn 2008/98/EG door de producent is aangewezen om de verplichtingen van die producent uit hoofde van hoofdstuk IV van deze verordening na te komen;

---

35 Richtlijn 2011/83/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2011 betreffende consumentenrechten, tot wijziging van Richtlijn 93/13/EEG van de Raad en van Richtlijn 1999/44/EG van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Richtlijn 85/577/EEG en van Richtlijn 97/7/EG van het Europees Parlement en de Raad (PB L 304 van 22.11.2011, blz. 64, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/83/oj).

26) "gemachtigde vertegenwoordiger voor het grensoverschrijdende mechanisme": een natuurlijke of rechtspersoon die is gevestigd in een lidstaat en overeenkomstig artikel 22 door de fabrikant is aangewezen;

27) "secundaire grondstoffen": materialen die zijn verkregen door middel van recyclingprocessen en die primaire grondstoffen kunnen vervangen;

28) "voertuigeigenaar": elke natuurlijke of rechtspersoon die houder is van het eigendomsrecht van een voertuig ***of de*** houder van het kentekenbewijs ***van het voertuig, of, indien noch de houder van het eigendomsrecht, noch de houder van het kentekenbewijs van het voertuig kan worden geïdentificeerd, de houder van het voertuig***;

29) "post-shreddertechnologie": technieken en technologieën die worden gebruikt voor de verwerking van materialen uit afgedankte voertuigen, nadat deze zijn geshredderd, met het oog op verdere nuttige toepassing ***overeenkomstig deel G, punt 2, van bijlage VIII***;

30) "herfabricage": ***professionele handelingen waarbij*** een nieuw voertuigdeel of onderdeel wordt vervaardigd ***om terug te keren in de oorspronkelijke toestand van*** voertuigdelen en onderdelen die uit voertuigen of afgedankte voertuigen zijn verwijderd en waarbij ten minste één verandering wordt aangebracht ▌ die van invloed is op de veiligheid, ***de levensduur,*** de prestaties, het doel of het type ***van het voertuigdeel of onderdeel, in een proces dat in overeenstemming is met specifieke technische specificaties, waaronder engineering-, kwaliteits- en testnormen***;

31) "revisie": acties om een voertuigdeel of onderdeel dat uit voertuigen of afgedankte voertuigen wordt verwijderd, voor te bereiden, te reinigen, te testen, ***te onderhouden*** en, zo nodig, te repareren, teneinde de prestaties of functionaliteit ***ervan*** te herstellen binnen het beoogde gebruik en het beoogde prestatiebereik zoals oorspronkelijk bedacht in de ontwerpfase ▌toen ***het voertuigdeel of onderdeel*** in de handel werd gebracht;

▌

32) "niet-inerte afvalstoffen": afvalstoffen die niet voldoen aan de voorwaarden van de definitie van "inerte afvalstoffen" in artikel 2, punt e), van Richtlijn 1999/31/EG van de Raad[36];

33) "gebruikt voertuig": een voertuig dat in een lidstaat of een derde land is ingeschreven en geen afgedankt voertuig is;

34) "voor uitvoer bestemd gebruikt voertuig": een gebruikt voertuig dat onder de douaneregeling van artikel 269 van Verordening (EU) nr. 952/2013 moet worden geplaatst;

---

36 Richtlijn 1999/31/EG van de Raad van 26 april 1999 betreffende het storten van afvalstoffen (PB L 182 van 16.7.1999, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1999/31/oj).

35) "marktdeelnemer": een producent, inzamelaar, autoverzekeringsmaatschappij, leverancier, reparatie- en onderhoudsbedrijf, afvalverwerker, ***waaronder een demontage- of recyclebedrijf,*** en elk ander bedrijf dat betrokken is bij het ontwerp van voertuigen, de handel in gebruikte voertuigen, ***demontage, hergebruik*** of beheer van afgedankte voertuigen, ***en herfabricage en revisie van voertuigdelen, onderdelen en materialen van voertuigen***;

▌

36) "verkeersgeschikt voertuig": een voertuig dat overeenkomstig Richtlijn 2014/45/EU geschikt is voor het verkeer;

37) "retrofitter": elke rechtspersoon die een elektrische omvormingskit vervaardigt of voertuigen met verbrandingsmotor ombouwt tot elektrische voertuigen met batterijen of voertuigen met brandstofcellen;

38) "inzamelpunt": een marktdeelnemer die geen erkende verwerkingsinrichting is en die afgedankte voertuigen tijdelijk opslaat en voorbereidingen treft om de ingezamelde afgedankte voertuigen voor verwerking over te dragen aan een erkende verwerkingsinrichting;

39) "afvalstof", "afgewerkte olie", "afvalstoffenhouder", "afvalstoffenbeheer", "inzameling", "preventie", "nuttige toepassing", "recycling", "opvulling", "verwijdering" en "regeling voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid": afvalstof, afgewerkte olie, afvalstoffenhouder, afvalstoffenbeheer, inzameling, preventie, nuttige toepassing, recycling, opvulling, verwijdering en regeling voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid zoals respectievelijk gedefinieerd in artikel 3, punten 1, 3, 6, 9, 10, 12, 15, 17, 17 bis, 19 en 21, van Richtlijn 2008/98/EG;

40) behalve ***voor voertuigen van categorie L:*** "typegoedkeuring", "meerfasentypegoedkeuring", "onderdeel", "voertuigdelen", "reserveonderdelen", "basisvoertuig", "in kleine series geproduceerd voertuig", "voertuig voor speciale doeleinden", "markttoezichtautoriteit", "goedkeuringsinstantie", "fabrikant", "importeur" en "distributeur": typegoedkeuring, meerfasentypegoedkeuring, onderdeel, voertuigdelen, reserveonderdelen, basisvoertuig, in kleine series geproduceerd voertuig, voertuig voor speciale doeleinden, markttoezichtautoriteit, goedkeuringsinstantie, fabrikant, importeur en distributeur zoals respectievelijk gedefinieerd in artikel 3, punten 1, 8, 19, 21, 23, 24, 30, 31, 35, 36, 40, 42 en 43, van Verordening (EU) 2018/858;

41) ***voor voertuigen van categorie L: "typegoedkeuring", "basisvoertuig", "onderdeel", "voertuigdelen", "reserveonderdelen",, "fabrikant", "importeur", "distributeur", "markttoezichtautoriteit" en "goedkeuringsinstantie": typegoedkeuring, basisvoertuig, onderdeel, voertuigdelen, reserveonderdelen, fabrikant, importeur, distributeur, markttoezichtautoriteit en goedkeuringsinstantie zoals*** respectievelijk ***gedefinieerd in artikel 3, punten 1, 11, 16, 18, 21, 47, 49, 50, 56, en 57, van Verordening (EU) nr. 168/2013, en "in kleine series geproduceerd voertuig": in kleine series geproduceerd voertuig als bedoeld in artikel 42 van die verordening;***

42) "inschrijving", "kentekenbewijs", "tenaamgestelde van het kentekenbewijs", "opschorting" en "annulering van een inschrijving": inschrijving, kentekenbewijs, tenaamgestelde van het kentekenbewijs, opschorting en annulering van een inschrijving zoals respectievelijk gedefinieerd in artikel 2, punten b), c), d), e) en f), van Richtlijn 1999/37/EG;

43) "voertuig van historisch belang", "technische controle" en "technisch certificaat": voertuig van historisch belang, technische controle en technisch certificaat zoals respectievelijk gedefinieerd in artikel 3, punten 7, 9 en 12, van Richtlijn 2014/45/EU;

44) "zorgwekkende stof" en "gegevensdrager": zorgwekkende stof en gegevensdrager zoals respectievelijk gedefinieerd in artikel 2, punten ***27*** en ***29***, van Verordening ***(EU) 2024/1781***;

45) "douaneautoriteiten": douaneautoriteiten zoals gedefinieerd in artikel 5, punt 1, van Verordening (EU) nr. 952/2013;

46) "onlineplatform": een onlineplatform zoals gedefinieerd in artikel 3, punt i), van Verordening (EU) 2022/2065;

47) "kleine fabrikant": kleine fabrikant zoals gedefinieerd in artikel 3, punt 48, van Verordening (EU) 2024/1257;

48) "batterij voor lichte vervoermiddelen": batterij voor lichte vervoermiddelen zoals gedefinieerd in artikel 3, punt 11, van Verordening (EU) 2023/1542;

49) "verpakkingsafval": verpakkingsafval zoals gedefinieerd in artikel 3, punt 25, van Verordening (EU) 2025/40 van het Europees Parlement en de Raad[37];

50) "afgedankte elektrische en elektronische apparatuur": afgedankte elektrische en elektronische apparatuur zoals gedefinieerd in artikel 3, lid 1, punt e), van Richtlijn 2012/19/EU van het Europees Parlement en de Raad[38];

51) "biogebaseerde kunststoffen": biogebaseerde kunststoffen zoals gedefinieerd in artikel 3, punt 53, van Verordening (EU) 2025/40;

52) "regeneratie": regeneratie zoals gedefinieerd in artikel 3, punt 13, van Verordening (EU) 2024/573.

---

37 Verordening (EU) 2025/40 van het Europees Parlement en de Raad van 19 december 2024 betreffende verpakkingen en verpakkingsafval, tot wijziging van Verordening (EU) 2019/1020 en Richtlijn (EU) 2019/904, en tot intrekking van Richtlijn 94/62/EG (PB L, 2025/40, 22.1.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2025/40/oj).

38 ***Richtlijn 2012/19/EU van het Europees Parlement en de Raad van 4 juli 2012 betreffende afgedankte elektrische en elektronische apparatuur (AEEA) (PB L 197 van 24.7.2012, blz. 38, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2012/19/oj).***

Hoofdstuk II

Circulariteitseisen

Artikel 4

Herbruikbaarheid, recyclebaarheid en mogelijke nuttige toepassing van voertuigen

1. Elk voertuig dat behoort tot een voertuigtype waarvoor met ingang van … [de eerste dag van de maand na 72 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] uit hoofde van Verordening (EU) 2018/858 typegoedkeuring wordt verleend, wordt zo gebouwd dat het:

   a) voor ten minste 85 % van zijn massa herbruikbaar of recyclebaar is;

   b) voor ten minste 95 % van zijn massa herbruikbaar of nuttig toepasbaar is.

2. Voor elk in lid 1 bedoeld voertuigtype nemen fabrikanten de volgende maatregelen:

   a) via de volledige toeleveringsketen verzamelen zij de nodige gegevens, met name de aard en de massa van alle materialen die bij de constructie van de voertuigen worden gebruikt, om ervoor te zorgen dat deze verordening voortdurend wordt nageleefd;

   b) zij bewaren alle andere relevante voertuiggegevens die nodig zijn voor het in punt e) bedoelde berekeningsproces;

   c) zij ***leggen procedures vast om*** de juistheid en volledigheid van de van ***de*** leveranciers ontvangen informatie ***te*** verifiëren;

   d) zij beheren en documenteren de specificatie van de materialen;

e) zij berekenen de percentages herbruikbaarheid, recyclebaarheid en mogelijke nuttige toepassing voor de toepassing van lid 1 van dit artikel, volgens de door de Commissie uit hoofde van lid 3 van dit artikel vastgestelde methode of, voordat er een dergelijke methode is vastgesteld ***en in werking is getreden***, overeenkomstig de internationale norm ISO 22628:2002 in combinatie met de in bijlage III, deel A, bij deze verordening beschreven elementen;

f) zij markeren de voertuigdelen en onderdelen van de voertuigen die van polymeren en elastomeren zijn gemaakt, overeenkomstig artikel 12, lid 1;

g) zij zorgen ervoor dat de in bijlage VIII, deel E, vermelde voertuigdelen en onderdelen niet worden hergebruikt bij de bouw van nieuwe voertuigen.

3. De Commissie stelt uiterlijk op … [***de laatste dag van de maand na 29 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening***] een uitvoeringshandeling vast tot vaststelling van een methode voor de berekening en verificatie van de percentages herbruikbaarheid, recyclebaarheid en mogelijke nuttige toepassing van een voertuig, rekening houdend met de elementen in bijlage III ***en de internationale norm ISO 22628:2002***. Die uitvoeringshandeling wordt volgens de in artikel 52, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure vastgesteld.

Artikel 5

Voorschriften voor stoffen in voertuigen

1. De aanwezigheid van zorgwekkende stoffen in voertuigen en in voertuigdelen en onderdelen daarvan moet zoveel mogelijk worden beperkt.

2. ***Uiterlijk op ... [18 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] stelt de Commissie een verslag op over de aanwezigheid van zorgwekkende stoffen in voertuigen om te bepalen in hoeverre deze stoffen een negatieve invloed hebben op het hergebruik en de recycling van materialen of een negatief effect hebben op het milieu of de gezondheid. De Commissie wordt bij aspecten van chemische veiligheid bijgestaan door het agentschap. Het verslag gaat niet over zorgwekkende stoffen in voertuigdelen en onderdelen die al op grond van andere wetgeving van de Unie moeten worden geïdentificeerd of beoordeeld. De Commissie legt het verslag voor aan het Europees Parlement en de Raad, zet haar bevindingen daarin uiteen en beraadt zich op de passende vervolgmaatregelen. Indien een lidstaat van oordeel is dat een stof een negatieve invloed heeft op het hergebruik en de recycling van materialen in een voertuig waarin deze stof aanwezig is, verstrekt hij die informatie uiterlijk op ... [30 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] aan de Commissie en, indien het om de chemische veiligheid gaat, ook aan het agentschap, onder verwijzing naar alle relevante risicobeoordelingen of andere relevante gegevens, indien die beschikbaar zijn.***

3. ***De Commissie is bevoegd overeenkomstig artikel 51 gedelegeerde handelingen vast te stellen teneinde deze verordening aan te vullen door informatievereisten en beperkingen vast te stellen voor de aanwezigheid van zorgwekkende stoffen die een negatieve invloed hebben op het hergebruik en de recycling van materialen in voertuigen en de voertuigdelen en onderdelen daarvan, om redenen die niet in de eerste plaats verband houden met de chemische veiligheid.***

4. ▌Voertuigtypen waarvoor met ingang van … [de eerste dag van de maand na 72 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] uit hoofde van Verordening (EU) 2018/858 typegoedkeuring wordt verleend ***of nieuwe voertuigdelen of onderdelen die voor een dergelijk voertuig in de handel worden gebracht*** bevatten geen lood, kwik, cadmium of zeswaardig chroom.

▌

5. In afwijking van lid 4 van dit artikel mogen voertuigtypen ***of voertuigdelen en onderdelen die voor die voertuigen in de handel worden gebracht*** lood, kwik, cadmium of zeswaardig chroom bevatten onder de voorwaarden en tot de maximumconcentratiewaarden die zijn vastgelegd in bijlage IV bij deze verordening. ***De leden 2, 3 en 4 van dit artikel en het onderhavige lid zijn niet van toepassing op batterijen die zijn ingebouwd in voertuigen waarop Verordening (EU) 2023/1542 van toepassing is.***

6. De Commissie is bevoegd overeenkomstig artikel 51 gedelegeerde handelingen vast te stellen tot wijziging van bijlage IV teneinde deze aan de wetenschappelijke en technische vooruitgang aan te passen door:

a) maximumconcentratiewaarden vast te stellen waaronder de aanwezigheid van lood, kwik, cadmium of zeswaardig chroom in specifieke voertuigdelen, onderdelen en homogene materialen van voertuigen moet worden getolereerd;

b) bepaalde voertuigdelen, onderdelen en homogene materialen van voertuigen vrij te stellen van het bij lid 4 vastgestelde verbod op de aanwezigheid van lood, kwik, cadmium of zeswaardig chroom indien aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

i) het gebruik van die stoffen is onvermijdelijk;

ii) er is aangetoond dat de sociaal-economische voordelen van het gebruik van die stoffen zwaarder wegen dan het risico voor het milieu of de voor gezondheid van de mens;

iii) er zijn geen geschikte alternatieve stoffen of technologieën;

c) voertuigdelen, onderdelen en homogene materialen van voertuigen te schrappen uit bijlage IV, indien het gebruik van lood, kwik, cadmium of zeswaardig chroom kan worden vermeden;

d) de voertuigdelen, onderdelen en homogene materialen van voertuigen aan te duiden die vóór verdere verwerking moeten worden verwijderd en te vereisen dat zij van een etiket worden voorzien of op een andere passende wijze identificeerbaar worden gemaakt.

De Commissie is bevoegd overeenkomstig artikel 51 gedelegeerde handelingen vast te stellen om bijlage IV te wijzigen, met name door bepaalde vrijstellingen voor homogene materialen en onderdelen van de lijst te schrappen, indien de specifieke vrijstelling onder andere wetgeving van de Unie valt.

Bij de vaststelling van een gedelegeerde handeling op grond van dit lid houdt de Commissie rekening met de sociaal-economische gevolgen van het invoeren, wijzigen of schrappen van een vrijstelling van de beperking van het gebruik van lood, kwik, cadmium of zeswaardig chroom in voertuigtypen, waaronder de beschikbaarheid van alternatieven en de gevolgen voor het milieu en voor de gezondheid van de mens gedurende de volledige levenscyclus van voertuigen.

7. Op verzoek van de Commissie stelt het agentschap binnen twaalf maanden een verslag op, ***onder andere op basis van een raadpleging van belanghebbenden,*** over de technische en economische haalbaarheid van de alternatieven voor de in bijlage IV vermelde bestaande vrijstellingen en, op basis van die beoordeling, een terdege gemotiveerd voorstel voor de specifieke wijziging van een dergelijke vrijstelling.

8. Zodra het agentschap het verzoek van de Commissie ontvangt, publiceert het op zijn website een bericht dat er een verslag over een mogelijke wijziging van een vrijstelling in bijlage IV zal worden opgesteld en nodigt het ***de lidstaten en*** alle belanghebbenden uit binnen ***twaalf*** weken na de datum van bekendmaking van dat bericht opmerkingen in te dienen. Het agentschap publiceert op zijn website alle opmerkingen die het van ***de lidstaten en*** de belanghebbenden heeft ontvangen.

9. Uiterlijk ***twaalf*** maanden na de indiening van het in lid 7 bedoelde verslag bij de Commissie brengt het bij artikel 76, lid 1, punt d), van Verordening (EG) nr. 1907/2006 ingestelde Comité sociaal-economische analyse van het agentschap een advies uit over het verslag en over de specifieke voorgestelde wijzigingen. Het agentschap legt dat advies onverwijld voor aan de Commissie.

Artikel 6

Minimumgehalte aan gerecycled materiaal in voertuigen

1. De kunststof die is verwerkt in elk ***nieuw*** voertuigtype waarvoor met ingang van … [***de eerste dag van de maand na 72 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening***] uit hoofde van Verordening (EU) 2018/858 typegoedkeuring wordt verleend, bestaat voor ten minste ***15*** % van het gewicht uit kunststof die uit kunststofafval na consumptie is gerecycled.

De kunststof die is verwerkt in elk nieuw voertuigtype waarvoor met ingang van … [de eerste dag van de maand na 120 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] uit hoofde van Verordening (EU) 2018/858 typegoedkeuring wordt verleend, bestaat voor ten minste 25 % van het gewicht uit kunststof die uit kunststofafval na consumptie is gerecycled.

2. *Ten minste 20 % van de in lid 1 vastgestelde doelstelling wordt bereikt door in het voertuigtype in kwestie kunststoffen op te nemen die zijn gerecycled uit afgedankte voertuigen of uit voertuigdelen en onderdelen die tijdens de gebruiksfase uit voertuigen zijn verwijderd.*

3. *Het gewicht van de kunststof in elk nieuw voertuigtype en het gewicht van gerecyclede kunststof als bedoeld in de leden 1 en 2 omvatten geen elastomeren uit banden en uit andere thermohardende materialen dan polyurethaanschuim dat gebruikt wordt voor autostoelvulling.*

▌

4. *Voor de toepassing van de verplichtingen die zijn vastgelegd in de leden 1, 2 en 3 wordt gerecycled materiaal teruggewonnen uit afval na consumptie dat is gerecycled in:*

   a) een in de Unie gevestigde installatie; of

   b) vanaf … [48 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] een in een derde land gevestigde installatie, op voorwaarde dat die installatie voldoet aan de voorschriften van bijlage XIII.

Uiterlijk op … [de laatste dag van de maand na 24 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] beoordeelt de Commissie het verwachte effect op de wereldhandel en op de recycling- en automobielindustrie van de Unie in meer detail en brengt zij aan het Europees Parlement en de Raad verslag uit over haar beoordeling.

5. Uiterlijk op … [de laatste dag van de maand na 23 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] stelt de Commissie overeenkomstig artikel 52, lid 2, een uitvoeringshandeling vast om ▌ de methode vast te stellen voor de berekening en verificatie, voor de toepassing van de leden 1 ***tot en met 4*** van dit artikel, van het aandeel uit afval na consumptie en uit afgedankte voertuigen ***gerecyclede*** kunststoffen dat aanwezig en verwerkt is in voertuigtypen.

Een boekhoudmethode op basis van de massabalans is van toepassing op gerecyclede kunststof die is verkregen uit andere recyclingmethoden dan mechanische recycling, in overeenstemming met de boekhoudmethoden op basis van de massabalans die van toepassing zijn op de recycling van kunststoffen in overeenstemming met de definitie van recycling in Richtlijn 2008/98/EG.

De verificatiemethode omvat een verplichting voor fabrikanten om ervoor te zorgen dat elke installatie in een derde land die gerecycled materiaal produceert waarvan zij gebruikmaken, voldoet aan bijlage XIII, en dat elk van dergelijke installaties in een derde land ten minste om de vijf jaar aan een audit wordt onderworpen door een onafhankelijke derde entiteit op grond van bijlage XIV. Bij die audits wordt nagegaan of er aan de voorwaarden van de leden 1 tot en met 4 van dit artikel is voldaan.

De auditvereiste van de derde alinea van dit lid en de vereisten en criteria in bijlage XIII voor in derde landen gerecycled materiaal zijn van toepassing met ingang van … [48 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening].

6. ***De Commissie is bevoegd overeenkomstig artikel 51 gedelegeerde handelingen vast te stellen om de leden 1 en 2 van dit artikel aan te vullen door tijdelijke afwijkingen van de doelstellingen voor het gehalte aan gerecyclede kunststof vast te stellen, of een tijdschema vast te stellen indien het vanwege een gebrek aan beschikbaarheid of buitensporige prijzen van specifieke gerecyclede kunststoffen buitensporig moeilijk is om aan de minimumpercentages voor het gehalte aan gerecycled materiaal te voldoen.***

7. ***Uiterlijk op … [de laatste dag van de maand na 12 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] beoordeelt de Commissie of het haalbaar is een vereiste vast te stellen inzake*** het minimumaandeel gerecycled staal, ***met name rekening houdend met het volgende:***

▌

a) de huidige en voorspelde beschikbaarheid van ***ijzerschroot uit de productfamilies van platstaal, lang staal en, indien van toepassing, roestvrij staal***;

b) het huidige aandeel ***ijzerschroot*** in verschillende halffabricaten en tussenproducten van staal ***met betrekking tot staalfamilies*** die in voertuigen worden gebruikt, ***en verwachte veranderingen in verband met de transitie van de automobielsector***;

c) het potentiële gebruik van ***ijzerschroot*** door fabrikanten in voertuigen waarvoor in de toekomst typegoedkeuring moet worden verleend ***en de respectieve potentiële bijdrage aan hogere niveaus van schrootgebruik gezien de verschillende beperkingen qua samenstelling die van toepassing zijn op elke familie van staalproducten***;

d) de relatieve vraag van de automobielsector in vergelijking met de vraag naar ***ijzerschroot*** van andere sectoren, ***rekening houdend met het vermogen om het kopergehalte en andere onbedoelde ongewenste deeltjes te tolereren***;

e) de economische levensvatbaarheid, de technische en wetenschappelijke vooruitgang, met inbegrip van veranderingen in de beschikbaarheid van recyclingtechnologieën met betrekking tot de recyclingpercentages voor staal, ***evenals de noodzaak om tekortkomingen van de markt aan te pakken waardoor het gebruik van staalschroot na en vóór consumptie wordt belemmerd***;

f) de bijdrage van een minimumaandeel aan gerecycled staal in voertuigen aan de open strategische autonomie en de ***klimaat-, milieu- en industriële doelstellingen*** van de Unie***, met name wat de ontwikkeling van aanvullende leidende markten voor de productie van koolstofvrij staal betreft***;

g) de noodzaak om onevenredige negatieve gevolgen voor de betaalbaarheid van voertuigen te voorkomen; en

h) de invloed op de totale kosten en het concurrentievermogen van de automobielsector ***en de gehele waardeketen van staal voor de automobielindustrie***.

Uiterlijk op … [de laatste dag van de maand na 24 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] stelt de Commissie ***overeenkomstig artikel 51 een gedelegeerde handeling vast om deze verordening aan te vullen door een minimumaandeel*** staal ***te bepalen dat is gerecycled*** uit ***afval*** na consumptie ***en, in voorkomend geval, ijzerschroot,*** dat aanwezig ***moet zijn en moet worden*** verwerkt ***in voertuigtypen waarvoor overeenkomstig deze verordening en Verordening (EU) 2018/858 typegoedkeuring moet worden verleend. In die gedelegeerde handeling wordt ook de toepassingsdatum vastgesteld van de verplichting voor een minimumaandeel gerecycled materiaal: niet later dan [84 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening]. Staal dat als versterkingsmateriaal in banden wordt gebruikt, valt niet onder het toepassingsgebied van die gedelegeerde handeling.***

Uiterlijk op … [de laatste dag van de maand na 24 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] stelt de Commissie overeenkomstig artikel 51 een gedelegeerde handeling vast door de methode vast te stellen voor de berekening en verificatie van het aandeel staal dat uit staalafval na consumptie wordt gerecycled in voertuigtypen en, in voorkomend geval, uit ijzerschroot, en dat aanwezig en verwerkt is in voertuigtypen.

8. ***Uiterlijk op … [de laatste dag van de maand na 12 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening]*** beoordeelt de Commissie of het haalbaar is een vereiste vast te stellen inzake het minimumaandeel ***aluminium en aluminiumlegeringen, dat uit afval na consumptie wordt gerecycled en dat aanwezig en verwerkt is in voertuigtypen, met name rekening houdend met het volgende***:

a) ***de huidige en voorspelde beschikbaarheid van*** aluminium en aluminiumlegeringen ***die*** uit afval ***vóór en*** uit afval na consumptie worden gerecycled ;

b) ***de huidige aandelen gerecycled materiaal uit*** afval na consumptie ***in aluminium en aluminiumlegeringen in voertuigen die in de handel worden gebracht;***

c) de economische levensvatbaarheid, de technische en wetenschappelijke vooruitgang, met inbegrip van veranderingen in de beschikbaarheid van recyclingtechnologieën met betrekking tot het soort gerecyclede materialen en de recyclingpercentages ervan;

d) de bijdrage van een minimumaandeel aan gerecycled aluminium in voertuigen aan de open strategische autonomie en de klimaat-, milieu- en industriële doelstellingen van de Unie, met name wat de ontwikkeling van aanvullende leidende markten voor de productie van koolstofvrij aluminium en aluminiumlegeringen betreft;

e) de noodzaak om onevenredige negatieve gevolgen voor de betaalbaarheid van voertuigen die aluminium en aluminiumlegeringen bevatten te voorkomen; en

f) de invloed op de totale kosten en het concurrentievermogen van de automobielsector.

Uiterlijk op … [de laatste dag van de maand na 24 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] stelt de Commissie overeenkomstig artikel 51 een gedelegeerde handeling vast om deze verordening aan te vullen door een minimumaandeel gerecycled aluminium en aluminiumlegeringen te bepalen dat aanwezig moet zijn en moet worden verwerkt in voertuigtypen waarvoor overeenkomstig deze verordening en Verordening (EU) 2018/858 typegoedkeuring moet worden verleend. In die gedelegeerde handeling wordt ook de toepassingsdatum vastgesteld van de verplichting voor een minimumaandeel gerecycled materiaal: niet later dan [84 maanden vanaf de inwerkingtreding van deze verordening].

Uiterlijk op … [de laatste dag van de maand na 24 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] stelt de Commissie overeenkomstig artikel 51 een gedelegeerde handeling vast door de methode vast te stellen voor de berekening en verificatie van het aandeel aluminium en aluminiumlegeringen dat uit afval na consumptie wordt gerecycled in voertuigtypen en, in voorkomend geval, uit afval vóór consumptie, en dat aanwezig en verwerkt is in voertuigtypen.

9. ***Uiterlijk op … [de laatste dag van de maand na 35 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] beoordeelt de Commissie of het haalbaar is een vereiste vast te stellen inzake het minimumaandeel:***

a) magnesium en magnesiumlegeringen, dat uit afval vóór en uit afval na consumptie wordt gerecycled en dat aanwezig en verwerkt is in voertuigtypen; en

b) neodymium, dysprosium, praseodymium, terbium, samarium, nikkel, kobalt of boor, dat uit afval na consumptie en, indien van toepassing, uit afval vóór consumptie wordt gerecycled en dat aanwezig en verwerkt is in permanente magneten.

▌

▌ In de haalbaarheidsbeoordeling wordt rekening gehouden met ***het*** volgende ▌ :

a) de huidige en voorspelde beschikbaarheid van de in de eerste alinea, punten a) en b), bedoelde materialen die uit afval ***vóór en*** na consumptie worden gerecycled;

b) de huidige aandelen gerecycled materiaal uit afval na consumptie in de in de eerste alinea, punten a) en b), bedoelde materialen in voertuigen die in de handel worden gebracht;

c) de economische levensvatbaarheid, de technische en wetenschappelijke vooruitgang, met inbegrip van veranderingen in de beschikbaarheid van recyclingtechnologieën met betrekking tot het soort gerecyclede materialen en de recyclingpercentages ervan;

d) de bijdrage van een minimumaandeel in voertuigen aan gerecyclede materialen van de in de eerste alinea, punten a) en b), bedoelde materialen aan de strategische autonomie en de klimaat- en milieudoelstellingen van de Unie;

e) de mogelijke gevolgen van het verwerken van gerecycled materiaal van de in de eerste alinea, punten a) en b), bedoelde materialen in voertuigdelen en onderdelen voor de werking van voertuigen;

f) de noodzaak om onevenredige negatieve gevolgen voor de betaalbaarheid van voertuigen die de in de eerste alinea, punten a) en b), bedoelde materialen bevatten, te voorkomen;

g) de invloed op de totale kosten en het concurrentievermogen van de automobielsector.

Na afronding van de in de eerste alinea genoemde beoordeling is de Commissie bevoegd overeenkomstig artikel 51 een gedelegeerde handeling vast te stellen, om deze verordening aan te vullen door het bepalen van een minimumaandeel:

a) magnesium en magnesiumlegeringen, dat uit afval na consumptie en, in voorkomend geval, uit afval vóór consumptie wordt gerecycled en dat aanwezig en verwerkt is in voertuigtypen; en

b) neodymium, dysprosium, praseodymium, terbium, samarium, nikkel, kobalt of boor, dat uit afval na consumptie en, indien van toepassing, uit afval vóór consumptie wordt gerecycled en dat aanwezig en verwerkt is in permanente magneten.

In de in de derde alinea bedoelde gedelegeerde handeling wordt ook de toepassingsdatum vastgesteld van de verplichting voor een minimumaandeel gerecycled materiaal.

Uiterlijk op … [de laatste dag van de maand na 36 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] stelt de Commissie ***overeenkomstig artikel 51 een gedelegeerde handeling*** vast tot vaststelling van de methode voor de berekening en verificatie van het aandeel ***in de derde alinea genoemde*** gerecyclede materialen ***dat*** aanwezig en verwerkt is in voertuigtypen.

Artikel 7

Ontwerp om de verwijdering en vervanging van bepaalde delen en onderdelen in voertuigen mogelijk te maken

1. Elk voertuig dat behoort tot een ***nieuw*** voertuigtype waarvoor met ingang van … [de eerste dag van de maand na 72 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] typegoedkeuring wordt verleend uit hoofde van Verordening (EU) 2018/858 en Verordening (EU) nr. 168/2013, wordt zodanig ontworpen dat het de verwijdering uit het desbetreffende voertuig van de in bijlage VIII, deel C, vermelde voertuigdelen en onderdelen door erkende verwerkingsinrichtingen tijdens de afvalfase van het voertuig niet belemmert ***met het oog op vervanging, hergebruik, recycling, herfabricage of revisie als dat technisch haalbaar is***.

2. Elk voertuig dat behoort tot een ***nieuw*** voertuigtype waarvoor met ingang van … [de eerste dag van de maand na 72 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] uit hoofde van Verordening (EU) 2018/858 typegoedkeuring wordt verleend, wordt ▌ zodanig ontworpen dat batterijen voor elektrische voertuigen ***en de batterijpakken ervan*** en motoren voor elektrische voertuigen tijdens de gebruiksfase en de afvalfase van het voertuig op gemakkelijke en niet-destructieve wijze uit het voertuig kunnen worden verwijderd en vervangen door erkende verwerkingsinrichtingen of reparatie- en onderhoudsbedrijven.

3. De Commissie is bevoegd overeenkomstig artikel 51 gedelegeerde handelingen vast te stellen tot wijziging van lid 2 ▌ om daarin extra in bijlage VIII, deel C, vermelde voertuigdelen en onderdelen op te nemen, rekening houdend met de technische en wetenschappelijke vooruitgang.

4. De Commissie kan uitvoeringshandelingen vaststellen tot vaststelling van de voorwaarden voor het ontwerp voor de verwijdering en vervanging van de in lid 2 bedoelde voertuigdelen en onderdelen indien dat nodig is om een geharmoniseerde uitvoering van de in dat lid bedoelde verplichting te waarborgen. Die uitvoeringshandelingen worden volgens de in artikel 52, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure vastgesteld.

5. Fabrikanten belemmeren het verwijderen en vervangen van voertuigdelen en onderdelen niet door middel van software-updates, tenzij anders bepaald in het Unierecht.

Hoofdstuk III

Verplichtingen van fabrikanten

Artikel 8

Algemene verplichtingen

1. Fabrikanten tonen aan dat voor door hen geproduceerde en in de handel gebrachte nieuwe ***voertuigtypen*** typegoedkeuring is verleend overeenkomstig de voorschriften van Verordening (EU) 2018/858, ***van Verordening (EU) nr. 168/2013*** en van deze verordening.

2. Met het oog op de typegoedkeuring van ***voertuigtypen*** waarop de voorschriften van de artikelen 4, 5, 6 of 7 van toepassing zijn, verstrekt de fabrikant de documentatie waaruit blijkt dat aan die voorschriften is voldaan en:

   a) neemt hij die documentatie op in het informatiedossier zoals bedoeld in artikel 24 van Verordening (EU) 2018/858 ***of in artikel 27 van Verordening (EU) nr. 168/2013, naargelang wat van toepassing is***, en

   b) dient hij die overeenkomstig artikel 23 van Verordening (EU) 2018/858 ***of artikel 26 van Verordening (EU) nr. 168/2013, naargelang wat van toepassing is,*** bij de typegoedkeuringsinstantie in.

3. Met het oog op de typegoedkeuring van voertuigen waarop de voorschriften van artikel 10 van deze verordening van toepassing zijn, stelt de fabrikant de in artikel 10, lid 1, van deze verordening bedoelde informatie op en dient hij deze overeenkomstig artikel 24, lid 1, punt a), van Verordening (EU) 2018/858 bij de typegoedkeuringsinstantie in, samen met de in artikel 23 van die verordening bedoelde aanvraag voor typegoedkeuring.

4. Met het oog op de typegoedkeuring van voertuigen waarop de voorschriften van artikel 11 van deze verordening van toepassing zijn, dient de fabrikant overeenkomstig artikel 24, lid 1, punt a), van Verordening (EU) 2018/858 ***of artikel 27, lid 1, van Verordening (EU) nr. 168/2013, naargelang wat van toepassing is,*** bij de typegoedkeuringsinstantie de verklaring in waarin wordt bevestigd dat aan het voorschrift van artikel 11, lid 1, van deze verordening is voldaan, samen met de aanvraag voor typegoedkeuring.

Artikel 9

Strategie inzake circulariteit

1. ▌ ***Elke fabrikant stelt*** met ingang van … [de eerste dag van de maand na 36 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] ▌ ***op het niveau van de fabrikanten*** een strategie inzake circulariteit op.

2. In de strategie inzake circulariteit wordt beschreven welke maatregelen de fabrikant zal nemen om gevolg te geven aan zijn verplichtingen om ervoor te zorgen dat wordt voldaan aan de circulariteitseisen van hoofdstuk II ▌.

3. De strategie inzake circulariteit bevat de in deel A van bijlage V vastgestelde elementen.

4. ***Elke*** fabrikant verstrekt ***de typegoedkeuringsinstanties van de lidstaten en*** de Commissie binnen 30 dagen na de ***opstelling ervan*** een kopie van de strategie inzake circulariteit.

5. Elke fabrikant houdt toezicht op en zorgt voor follow-up van de acties in het kader van de strategie inzake circulariteit en werkt de strategie om de vijf jaar bij, ***met vermelding van de desbetreffende nieuwe wijzigingen van de strategie inzake circulariteit,*** overeenkomstig deel B van bijlage V. ***De fabrikant verstrekt de Commissie een*** geactualiseerde strategie inzake circulariteit.

6. De Commissie maakt de strategieën inzake circulariteit en eventuele actualiseringen van die strategieën openbaar, met uitzondering van vertrouwelijke informatie.

▌

7. Uiterlijk op … [de laatste dag van de maand na 83 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] en vervolgens ***ten minste*** om de zes jaar stelt de Commissie een verslag op over de circulariteit van de automobielsector en publiceert zij dit verslag. Dat verslag is met name gebaseerd op strategieën inzake circulariteit en actualiseringen van die strategieën.

Artikel 10

Verklaring inzake het gehalte aan gerecycled materiaal in voertuigen

1. Voor elk ***nieuw*** voertuigtype waarvoor met ingang van ▌ de eerste dag van de maand na ***twaalf*** maanden na de vaststelling van de ***respectieve methodes voor de berekening en verificatie van het aandeel gerecyclede materialen uit afval na consumptie in voertuigtypen, bedoeld in artikel 6 van deze verordening,*** uit hoofde van Verordening (EU) 2018/858 typegoedkeuring is verleend, verklaren de fabrikanten wat het respectieve aandeel gerecycled materiaal is van:

a) neodymium, dysprosium, praseodymium, terbium, samarium, ***nikkel, kobalt,*** en boor in permanente magneten in motoren voor elektrische voertuigen;

b) aluminium en aluminiumlegeringen;

c) magnesium en magnesiumlegeringen;

d) staal ***en staallegeringen;***

e) kunststoffen.

De verklaring heeft betrekking op het gerecyclede gehalte van die materialen in het voertuigtype en vermeldt, per aandeel materiaal ***en voor kunststofonderdelen die meer dan 100 gram wegen***, of het materiaal is gerecycled uit afval vóór consumptie of uit afval na consumptie.

2. De typegoedkeuringsinstanties verifiëren of de vereiste documentatie door de fabrikanten is ingediend en of deze de in lid 1 bedoelde informatie bevat.

3. In afwijking van lid 1 is de vereiste om het aandeel gerecycled materiaal van een bepaald materiaal aan te geven niet van toepassing wanneer voor dat materiaal een doelstelling ***van toepassing*** is ***geworden*** uit hoofde van artikel 6.

Artikel 11

Informatie over het verwijderen en vervangen van in voertuigen aanwezige voertuigdelen, onderdelen en materialen in voertuigen

1. Met ingang van … [de eerste dag van de maand na 36 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] verlenen fabrikanten ***voor nieuwe voertuigtypen waarvoor typegoedkeuring is verleend*** afvalverwerkers***, uitgevers van technische informatie*** en reparatie- en onderhoudsbedrijven voor goedgekeurde nieuwe voertuigtypen onbeperkte, gestandaardiseerde en niet-discriminerende toegang tot de in bijlage VI vermelde informatie, ***tenzij die informatie beschikbaar is op grond van andere wetgeving van de Unie,*** waardoor toegang tot en veilige verwijdering en vervanging mogelijk wordt gemaakt van:

a) in het voertuig ingebouwde batterijen voor elektrische voertuigen ***en de batterijpakken ervan***;

b) voertuigdelen, onderdelen en materialen die de in bijlage VIII, deel B, genoemde fluïda en vloeistoffen bevatten en die zich in voertuigen bevinden;

c) in bijlage VIII, deel C, vermelde voertuigdelen en onderdelen die zich in voertuigen bevinden;

d) voertuigdelen en onderdelen die de kritieke grondstoffen als bedoeld in artikel ***28***, lid 1, punt b), van Verordening ***(EU) 2024/1252*** bevatten op het moment van de typegoedkeuring van het voertuig;

e) digitaal gecodeerde onderdelen en voertuigdelen in een voertuig, indien deze codering de reparatie, het onderhoud of de vervanging ervan in een ander voertuig verhindert.

Punt e) van de eerste alinea is niet van toepassing op informatie die aan uitgevers van technische informatie moet worden verstrekt.

2. Fabrikanten stellen een handleiding voor noodsituaties en reddingsacties beschikbaar aan noodhulpdiensten.

3. Fabrikanten zorgen voor samenwerking met de erkende verwerkingsinrichtingen, ***uitgevers van technische informatie, retrofitters,*** en reparatie- en onderhoudsbedrijven door de nodige communicatieplatforms op te zetten om de in lid 1 bedoelde informatie en de in bijlage VI gespecificeerde informatie te verstrekken en actueel te houden.

De fabrikanten verstrekken de in de eerste alinea bedoelde informatie kosteloos. De fabrikanten kunnen ***redelijke en evenredige*** vergoedingen aanrekenen aan afvalverwerkers, ***uitgevers van technische informatie*** en reparatie- en onderhoudsbedrijven ***in de mate die nodig is*** om de ***werkelijk gemaakte*** administratieve kosten te dekken voor het toegankelijk maken van de vereiste informatie via communicatieplatforms.

4. De Commissie is bevoegd overeenkomstig artikel 51 gedelegeerde handelingen vast te stellen om bijlage VI te wijzigen door de lijst van voertuigdelen, onderdelen en materialen van voertuigen en de reikwijdte van de door de fabrikanten te verstrekken informatie te herzien. ***De Commissie houdt rekening met de technische en regelgevingsontwikkelingen, de huidige informatietechnologie en de te verwachten ontwikkelingen op het gebied van voertuigtechnologie.***

Artikel 12

Etikettering van in voertuigen aanwezige voertuigdelen, onderdelen en materialen

1. Fabrikanten en hun leveranciers gebruiken voor de etikettering en identificatie van voertuigdelen, onderdelen en materialen van voertuigen de nomenclatuur van de in de punten 1, 2 en 3 van bijlage VII vermelde coderingsnormen voor onderdelen en materialen.

2. De Commissie is bevoegd overeenkomstig artikel 51 gedelegeerde handelingen vast te stellen tot wijziging van bijlage VII teneinde deze aan de technische en wetenschappelijke vooruitgang aan te passen.

Artikel 13

Digitaal circulariteitspaspoort voor voertuigen

1. Met ingang van … [de eerste dag van de maand na ***72*** maanden vanaf de inwerkingtreding van de verordening] heeft elk in de handel gebracht voertuig een ***digitaal*** circulariteitspaspoort voor voertuigen dat in overeenstemming wordt gebracht ***en interoperabel is*** met en, waar mogelijk, wordt geïntegreerd in andere voertuiggerelateerde milieupaspoorten voor die uit hoofde van het Unierecht zijn vastgesteld***, met name de paspoorten als bedoeld in artikel 77 van Verordening (EU) 2023/1542, artikel 3, punt 68, van Verordening (EU) 2024/1257 en andere relevante paspoorten die zijn vastgesteld op grond van Verordening (EU) 2024/1781***.

2. Het ***digitale*** circulariteitspaspoort voor voertuigen ***van een voertuig dat in de handel wordt gebracht,*** is kosteloos toegankelijk ***en bevat het volgende in digitale vorm***:

   a) de in artikel 11 bedoelde informatie;

   b) de informatie over voertuigdelen die een gehalte aan lood, kwik, cadmium of zeswaardig chroom bevatten als bedoeld in de in artikel 5, lid 5, vermelde afwijking;

   c) de verklaring over het aandeel gerecycled materiaal van kunststof en de in artikel 10, lid 1, genoemde materialen;

▌

   d) de officiële catalogus van reserveonderdelen voor het voertuigtype in kwestie.

3 ***Wanneer de uit hoofde van dit artikel vereiste informatie reeds toegankelijk is via een ander in lid 1 bedoeld paspoort dan het digitale circulariteitspaspoort voor voertuigen, wordt de uit hoofde van lid 2 vereiste informatie niet gedupliceerd in het digitale circulariteitspaspoort voor voertuigen, mits de interoperabiliteit wordt gewaarborgd.***

4. De fabrikant die het voertuig in de handel brengt, zorgt ervoor dat de ***in lid 2 bedoelde*** informatie nauwkeurig, volledig en actueel is.

5. Alle informatie in het ***digitale*** circulariteitspaspoort voor voertuigen voldoet aan de door de Commissie uit hoofde van lid 6 vastgestelde regels, en:

a) is gebaseerd op open normen;

b) is ontwikkeld met een interoperabele vorm;

c) kan via een open interoperabel gegevensuitwisselingsnetwerk zonder afhankelijkheid van één aanbieder worden doorgegeven;

d) is machineleesbaar, gestructureerd en doorzoekbaar.

6. ***Uiterlijk op … [48 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van de verordening]*** stelt de Commissie uitvoeringshandelingen vast met regels voor:

a) de wijze en ***basisvereisten van de*** technische ▌oplossing die moet worden gebruikt om toegang te krijgen tot het ***digitale*** circulariteitspaspoort voor voertuigen ***op een wijze waarbij geen enkele technologische oplossing wordt uitgesloten***;

b) de technische ontwerp- en exploitatievoorschriften voor het ***digitale*** circulariteitspaspoort voor voertuigen, met inbegrip van regels inzake:

i) ***de afstemming en*** de interoperabiliteit van het ***digitale*** circulariteitspaspoort voor voertuigen met andere paspoorten die op grond van de wetgeving van de Unie zijn vereist;

ii) de opslag en verwerking van de informatie in het ***digitale*** circulariteitspaspoort voor voertuigen;

iii) de beschikbaarheid van het ***digitale*** circulariteitspaspoort voor voertuigen nadat de fabrikant die verantwoordelijk is voor de nakoming van de verplichtingen van lid 4 ophoudt te bestaan of niet langer actief is in de Unie;

c) de invoering, wijziging en actualisering van de gegevens in het ***digitale*** circulariteitspaspoort voor voertuigen door andere derden dan de fabrikant;

d) ***de voorwaarden voor toegang tot het digitale circulariteitspaspoort voor voertuigen, met inbegrip van het recht op toegang en de relevante regels voor de bescherming van gegevens en de bescherming van intellectuele-eigendomsrechten;***

e) de locatie van de gegevensdrager of een ander identificatienummer dat toegang geeft tot het ***digitale*** circulariteitspaspoort voor voertuigen van het voertuig. ▌

Bij de vaststelling van de in de eerste alinea bedoelde regels houdt de Commissie rekening met de noodzaak om een hoog niveau van beveiliging en privacy te waarborgen.

De in de eerste alinea bedoelde uitvoeringshandelingen worden volgens de in artikel 52, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure vastgesteld.

Hoofdstuk IV

Beheer van afgedankte voertuigen

AFDELING 1

ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 14

Bevoegde autoriteit voor het beheer van afgedankte voertuigen

1. De lidstaten wijzen een of meer bevoegde autoriteiten aan die verantwoordelijk zijn voor de verplichtingen uit hoofde van dit hoofdstuk, met name voor het toezicht op en de verificatie van de naleving door ***marktdeelnemers,*** producenten en organisaties voor producentenverantwoordelijkheid van hun verplichtingen als bedoeld in de artikelen 15 tot en met 37 ***en bijlage I***.

2. Elke lidstaat kan voor de communicatie met de Commissie onder de in lid 1 bedoelde bevoegde autoriteiten één contactpunt aanwijzen.

3. De lidstaten stellen de bijzonderheden van de organisatie en activiteiten van de bevoegde autoriteiten vast, met inbegrip van de administratieve en procedureregels voor:

   a) de registratie van producenten overeenkomstig artikel ***19***;

   b) de goedkeuring van producenten en organisaties voor producentenverantwoordelijkheid overeenkomstig artikel ***18***;

   c) het toezicht op de uitvoering van de verplichtingen inzake uitgebreide producentenverantwoordelijkheid overeenkomstig de artikelen 16 en 20;

d) de verzameling van gegevens over voertuigen en afgedankte voertuigen overeenkomstig artikel ***19***, lid 12, en artikel 50, lid 6;

e) het beschikbaar stellen van informatie overeenkomstig artikel 50.

4. Uiterlijk op … [***de laatste dag van de maand na 9 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening***] stellen de lidstaten de Commissie in kennis van de namen en adressen van de op grond van lid 1 aangewezen bevoegde autoriteiten. De lidstaten stellen de Commissie zonder onnodige vertraging in kennis van elke wijziging van de naam of het adres van die bevoegde autoriteiten.

Artikel 15

Erkende verwerkingsinrichtingen

1. Onverminderd Richtlijn 2010/75/EU moeten inrichtingen of ondernemingen die voornemens zijn afgedankte voertuigen te verwerken daarvoor van de bevoegde autoriteit een vergunning verkrijgen overeenkomstig artikel 23 van Richtlijn 2008/98/EG en voldoen aan de in die vergunning vastgestelde voorwaarden.

2. Met het oog op de afgifte van een in lid 1 van dit artikel bedoelde vergunning gaat de bevoegde autoriteit na of de inrichting of de onderneming over de capaciteit beschikt die nodig is om aan de verplichtingen van artikel 26 te voldoen.

3. In de in lid 1 van dit artikel bedoelde vergunningen wordt vermeld dat de verwerkingsinrichtingen bevoegd zijn om een certificaat van vernietiging als bedoeld in artikel 25 af te geven.

In afwijking van de eerste alinea van dit lid kunnen de lidstaten in hun nationale rechtskaders bepalen dat erkende verwerkingsinrichtingen bevoegd zijn om het in artikel 25 bedoelde certificaat van vernietiging af te geven.

4. Producenten of, indien zij zijn aangewezen uit hoofde van artikel 17, lid 1, organisaties voor producentenverantwoordelijkheid kunnen overeenkomsten met erkende verwerkingsinrichtingen sluiten om aan hun verplichtingen inzake producentenverantwoordelijkheid te voldoen. Die overeenkomsten moeten eerlijk en transparant zijn en mogen geen discriminerende voorwaarden bevatten.

De lidstaten kunnen een modelovereenkomst verstrekken om naleving van dit artikel te vergemakkelijken.

5. De ***lidstaten*** zien erop toe dat de voorwaarden van en de procedures voor het verlenen van de vergunning volledig worden gecoördineerd wanneer meer dan één bevoegde autoriteit of meer dan één inrichting of onderneming die voornemens is afgedankte voertuigen te verwerken bij die vergunningsprocedures is betrokken ***om te garanderen dat alle bevoegde autoriteiten een doeltreffende geïntegreerde aanpak hanteren***.

6. ***De Commissie is bevoegd om een uitvoeringshandeling vast te stellen met gedetailleerde voorschriften die van toepassing zijn op de in lid 4 van dit artikel bedoelde overeenkomsten om eerlijke, transparante en niet-discriminerende voorwaarden te waarborgen. Die uitvoeringshandeling wordt volgens de in artikel 52, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure vastgesteld.***

AFDELING 2

UITGEBREIDE PRODUCENTENVERANTWOORDELIJKHEID

Artikel 16

Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid

1. Met ingang van … [***de eerste dag van de maand na 36 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening***] hebben producenten een uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor voertuigen die zij voor het eerst op de markt aanbieden op het grondgebied van een lidstaat***, ook indien het voertuig eerder op de markt is aangeboden in een andere lidstaat dan de lidstaat op het grondgebied waarvan het voertuig wordt aangeboden***. De regeling ***voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid*** is in overeenstemming met de artikelen 8 en 8 bis van Richtlijn 2008/98/EG en voldoet aan de voorschriften van dit hoofdstuk.

2. De uitgebreide producentenverantwoordelijkheid omvat de verplichting voor producenten om ervoor te zorgen dat:

   a) voertuigen die zij voor het eerst op de markt hebben aangeboden op het grondgebied van een lidstaat en die afgedankte voertuigen worden:

      i) worden ingezameld overeenkomstig artikel 23;

      ii) worden verwerkt overeenkomstig artikel 26;

b) de afvalverwerkers die de in punt a) bedoelde afgedankte voertuigen verwerken de in artikel 33 vastgestelde doelstellingen halen.

3. ***In de in artikel 349 VWEU bedoelde ultraperifere gebieden kunnen de lidstaten de in de leden 1 en 2 van dit artikel bedoelde verplichtingen van producenten aanpassen om de kosten van het beheer van afgedankte voertuigen te dekken en rekening houdend met de kenmerken van die gebieden.***

4. ***Naast de in artikel 8 bis, lid 3, punt e), van Richtlijn 2008/98/EG bedoelde informatie publiceren producenten, in het geval van individuele nakoming van de verplichtingen inzake uitgebreide producentenverantwoordelijkheid, of organisaties voor producentenverantwoordelijkheid die worden aangewezen in het geval van gezamenlijke nakoming van verplichtingen inzake uitgebreide producentenverantwoordelijkheid, op hun website één keer per jaar, met inachtneming van de vertrouwelijkheid van commerciële en industriële gegevens, de informatie over de inzameling van afgedankte voertuigen en het halen van de doelstellingen voor hergebruik en recycling, hergebruik en nuttige toepassing en recycling van kunststoffen door henzelf, in het geval van individuele nakoming van de verplichtingen inzake uitgebreide producentenverantwoordelijkheid, of door de producenten die die organisatie voor producentenverantwoordelijkheid hebben aangewezen in het geval van gezamenlijke nakoming van verplichtingen inzake uitgebreide producentenverantwoordelijkheid.***

Artikel 17

Organisaties voor producentenverantwoordelijkheid

1. Producenten kunnen ervoor kiezen hun verplichtingen inzake uitgebreide producentenverantwoordelijkheid individueel na te komen of kunnen een overeenkomstig artikel ***18*** gemachtigde organisatie voor producentenverantwoordelijkheid aanwijzen om namens hen aan de verplichtingen inzake uitgebreide producentenverantwoordelijkheid te voldoen.

De lidstaten kunnen maatregelen vaststellen om producenten te verplichten een organisatie voor producentenverantwoordelijkheid aan te wijzen om namens hen aan hun in artikel 16 neergelegde verplichtingen inzake uitgebreide producentenverantwoordelijkheid te voldoen.

2. Organisaties voor producentenverantwoordelijkheid waarborgen het vertrouwelijke karakter van de gegevens in hun bezit in geval van door eigendomsrechten beschermde informatie of rechtstreeks aan individuele producenten of hun ***gemachtigde*** vertegenwoordigers voor de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid toe te schrijven informatie.

▌

3. Naast de in artikel 16, lid 4, bedoelde informatie maken organisaties voor producentenverantwoordelijkheid de informatie over de overeenkomstig lid 5 van dit artikel toegepaste selectieprocedure openbaar.

4. Organisaties voor producentenverantwoordelijkheid zorgen voor ***een regelmatige dialoog tussen belanghebbenden op grond van artikel 8 bis, lid 6, van Richtlijn 2008/98/EG. Afvalverwerkers die actief zijn op het gebied van inzameling en verwerking van afgedankte voertuigen wijzen waarnemende leden aan in de raden van bestuur van de*** organisaties voor producentenverantwoordelijkheid.

5. Afvalverwerkers worden onderworpen aan een niet-discriminerende selectieprocedure, op basis van transparante gunningscriteria, die wordt uitgevoerd door producenten of organisaties voor producentenverantwoordelijkheid en die geen onevenredige last met zich meebrengt voor kleine en middelgrote ondernemingen.

Artikel ***18***

Goedkeuring inzake de nakoming van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid

1. Een producent, in het geval van individuele nakoming van de verplichtingen inzake uitgebreide producentenverantwoordelijkheid, en organisaties voor producentenverantwoordelijkheid die worden aangewezen in het geval van gezamenlijke nakoming van de verplichtingen inzake uitgebreide producentenverantwoordelijkheid, vragen bij de bevoegde autoriteit een goedkeuring aan.

2. De goedkeuring wordt alleen verleend indien wordt aangetoond dat aan de voorschriften van artikel 8 bis, lid 3, punten a) tot en met d), van Richtlijn 2008/98/EG is voldaan en dat de door de producent of de organisatie voor producentenverantwoordelijkheid genomen maatregelen volstaan om te voldoen aan de in dit hoofdstuk vastgestelde verplichtingen met betrekking tot het aantal voertuigen dat voor het eerst op de markt wordt aangeboden op het grondgebied van een lidstaat door de producent of de producenten namens wie de organisatie voor producentenverantwoordelijkheid optreedt.

Producenten, in het geval van individuele nakoming van de verplichtingen inzake uitgebreide producentenverantwoordelijkheid, en organisaties voor producentenverantwoordelijkheid in het geval van gezamenlijke nakoming van de verplichtingen inzake uitgebreide producentenverantwoordelijkheid, kunnen alleen worden geregistreerd als zij in het bezit zijn van een goedkeuring van de bevoegde autoriteit overeenkomstig dit artikel. Dit doet geen afbreuk aan de mogelijkheid om de registratieprocedure op grond van artikel 19 en de goedkeuringsprocedure overeenkomstig dit artikel in één enkele procedure te combineren.

3. De lidstaten nemen in hun maatregelen tot vaststelling van administratieve en procedureregels als bedoeld in artikel 14, lid 3, punt b), de bijzonderheden van de goedkeuringsprocedure op, die kunnen verschillen naargelang zij betrekking hebben op de individuele of gezamenlijke nakoming van de verplichtingen inzake uitgebreide producentenverantwoordelijkheid, alsook de nadere bepalingen voor het controleren van de naleving door producenten en organisaties voor producentenverantwoordelijkheid, waaronder de informatie die daartoe door producenten of organisaties voor producentenverantwoordelijkheid moet worden verstrekt.

4. De producent of de organisatie voor producentenverantwoordelijkheid stelt de bevoegde autoriteit zonder onnodige vertraging in kennis van elke wijziging van de informatie in de goedkeuring, van wijzigingen met betrekking tot de goedkeuringsvoorwaarden of van de definitieve beëindiging van de activiteiten.

5. Het mechanisme voor zelfbeheer van artikel 8 bis, lid 3, punt d), van Richtlijn 2008/98/EG wordt regelmatig, en ten minste om de drie jaar, en op verzoek van de bevoegde autoriteit, uitgevoerd om na te gaan of nog steeds wordt voldaan aan de voorwaarden in dat punt, alsook aan de in lid 2 van dit artikel bedoelde goedkeuringsvoorwaarden. De producent of de organisatie voor producentenverantwoordelijkheid dient op verzoek een rapport over zelfbeheer en, indien nodig, het ontwerpplan met corrigerende maatregelen in bij de bevoegde autoriteit. Onverminderd de bevoegdheden uit hoofde van lid 6 van dit artikel kan de bevoegde autoriteit opmerkingen maken bij het rapport over zelfbeheer en het ontwerpplan met corrigerende maatregelen, en maakt zij dergelijke opmerkingen kenbaar aan de producent of de organisatie voor producentenverantwoordelijkheid. De producent of de organisatie voor producentenverantwoordelijkheid stelt op basis van die opmerkingen het plan met corrigerende maatregelen op en voert dit uit.

6. De bevoegde autoriteit kan besluiten de goedkeuring in te trekken indien de producent of de organisatie voor producentenverantwoordelijkheid niet langer aan de eisen inzake de organisatie van de inzameling en verwerking van afgedankte voertuigen voldoet, nalatig handelt met betrekking tot verslaglegging aan de bevoegde autoriteit of met betrekking tot de kennisgeving van wijzigingen in verband met de goedkeuringsvoorwaarden aan de bevoegde autoriteit, of de activiteiten heeft beëindigd.

Artikel ***19***

Registratie

1. Uiterlijk op … [de laatste dag van de maand na 35 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] stelt elke lidstaat een producentenregister op ***of gebruikt een bestaand producentenregister*** aan de hand waarvan kan worden nagegaan of producenten de voorschriften van dit hoofdstuk naleven.

   Het register bevat links naar andere nationale registers op producentenwebsites om in alle lidstaten de registratie van producenten of ***gemachtigde*** vertegenwoordigers voor de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid te vergemakkelijken ***en, indien beschikbaar, naar de nationale websites met informatie over de registratieprocedure***.

   Uiterlijk op … [de laatste dag van de maand na 35 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] zet de Commissie een website op met de links naar alle nationale producentenregisters om registratie in alle lidstaten te vergemakkelijken.

   De lidstaten stellen de Commissie binnen 30 dagen na de invoering van hun nationale producentenregisters in kennis van de links naar die registers.

2. Producenten schrijven zich in in het in lid 1 bedoelde nationale register. Daartoe dienen zij in elke lidstaat waar zij een voertuig voor het eerst op de markt aanbieden een registratieaanvraag in.

Producenten dienen de registratieaanvraag in via een elektronisch gegevensverwerkingssysteem als bedoeld in lid 8, punt a).

Producenten bieden voertuigen alleen op de markt van een lidstaat aan indien zij of, in het geval van een machtiging, hun ***gemachtigde*** vertegenwoordigers voor de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid in die lidstaat zijn geregistreerd.

3. De registratieaanvraag bevat de in bijlage IX vermelde informatie. De lidstaten kunnen zo nodig om aanvullende informatie of documenten verzoeken om het producentenregister efficiënt te kunnen gebruiken.

4. In afwijking van lid 3 van dit artikel wordt de in punt 1, d), van bijlage IX bedoelde informatie hetzij in de registratieaanvraag uit hoofde van lid 3 van dit artikel, hetzij in de goedkeuringsaanvraag uit hoofde van artikel ***18*** verstrekt.

5. Wanneer een producent een organisatie voor producentenverantwoordelijkheid overeenkomstig artikel ***17, lid 1,*** heeft aangewezen, voldoet die organisatie ***mutatis mutandis*** aan de verplichtingen van dit artikel, tenzij anders is bepaald door de lidstaat waar het voertuig voor het eerst op de markt is aangeboden.

6. De verplichtingen uit hoofde van dit artikel kunnen namens een producent door een ***gemachtigde*** vertegenwoordiger voor de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid worden vervuld.

Indien meer dan één producent in een lidstaat is vertegenwoordigd door één gemachtigde vertegenwoordiger, verstrekt die gemachtigde vertegenwoordiger de naam en de contactgegevens voor elk van de vertegenwoordigde producenten afzonderlijk.

7. De lidstaten kunnen besluiten dat de registratieprocedure op grond van dit artikel en de goedkeuringsprocedure op grond van artikel ***18*** één enkele procedure vormen, mits de goedkeuringsaanvraag voldoet aan de voorschriften van de leden 3 tot en met 6 van dit artikel.

8. De bevoegde autoriteit:

   a) stelt via een elektronisch gegevensverwerkingssysteem informatie over de aanvraagprocedure beschikbaar op haar website;

   b) keurt registraties goed en verstrekt een registratienummer binnen een termijn van maximaal twaalf weken vanaf het tijdstip waarop alle op grond van de leden 2 en 3 vereiste informatie is verstrekt.

9. De bevoegde autoriteit kan:

a) nadere bepalingen vaststellen met betrekking tot de eisen voor en het proces van registratie zonder inhoudelijke eisen toe te voegen aan de op grond van de leden 2 en 3 vastgelegde eisen;

b) producenten een evenredige, op kosten gebaseerde bijdrage aanrekenen voor de verwerking van de in lid 2 van dit artikel ***en in artikel 18, lid 1,*** bedoelde aanvragen.

10. De bevoegde autoriteit kan weigeren een producent te registreren of kan de registratie van de producent intrekken indien de in lid 3 van dit artikel bedoelde informatie en de bijbehorende bewijsstukken niet zijn verstrekt of niet toereikend zijn, of indien de producent niet langer voldoet aan de in bijlage IX, punt 1, d), vastgelegde eisen.

De bevoegde autoriteit trekt de registratie van de producent in wanneer de producent niet langer bestaat.

11. De producent of, in voorkomend geval, de voor de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid ***gemachtigde*** vertegenwoordiger van de producent of de organisatie voor producentenverantwoordelijkheid die is aangewezen namens de producenten die zij vertegenwoordigt, stelt de bevoegde autoriteit zonder onnodige vertraging in kennis van elke wijziging van de informatie in de registratie en van elke definitieve beëindiging wat betreft het op het grondgebied van de lidstaat op de markt aanbieden van de in de registratie bedoelde voertuigen.

12. De producent of, in voorkomend geval, de voor de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid ***gemachtigde*** vertegenwoordiger van de producent of de organisatie voor producentenverantwoordelijkheid brengt aan de voor het register verantwoordelijke bevoegde autoriteit verslag uit over de uitvoering van de verplichtingen inzake uitgebreide producentenverantwoordelijkheid.

Indien de informatie in het producentenregister niet openbaar toegankelijk is, waarborgen de lidstaten dat aanbieders van onlineplatforms die consumenten in staat stellen overeenkomsten op afstand met producenten te sluiten, gratis toegang tot die informatie krijgen.

Artikel 20

Financiële verantwoordelijkheid van producenten

1. De door de producent betaalde financiële bijdragen dekken de volgende kosten in verband met de voertuigen die de producent voor het eerst op de markt aanbiedt op het grondgebied van een lidstaat:

a) de kosten van de inzameling van afgedankte voertuigen die nodig ***zijn*** om te voldoen aan de voorschriften van de artikelen 23 tot en met ***25 en van de daaropvolgende efficiënte overbrenging van die afgedankte voertuigen,*** en de kosten van de verwerking van afgedankte voertuigen die nodig ***zijn*** om te voldoen aan de voorschriften van de artikelen 26 tot en met 30, 33 en 35, ***rekening houdend met*** de inkomsten van afvalverwerkers in verband met de verkoop van gebruikte reservedelen en gebruikte reserveonderdelen, van afgedankte voertuigen waaruit gevaarlijke afvalstoffen zijn verwijderd, of van secundaire grondstoffen die uit ***dergelijke voertuigdelen, onderdelen en materialen worden teruggewonnen; die kosten zijn gebaseerd op een berekening van de gemiddelde kosten***;

b) de kosten van bewustmakingscampagnes om ***het publiek te informeren en*** de inzameling van afgedankte voertuigen te verbeteren;

c) de kosten van het opzetten van het in artikel 25 bedoelde kennisgevingssysteem;

d) de ***administratieve*** kosten van het verzamelen en ***beschikbaar stellen*** van gegevens en het rapporteren aan de bevoegde autoriteiten.

Voor voertuigen die binnen het toepassingsgebied van Richtlijn 2000/53/EG vallen en die vóór … [de datum van inwerkingtreding van deze verordening] op de markt zijn aangeboden, en in afwijking van de eerste alinea, punt a), en lid 2 van dit artikel, komen in lidstaten waar de producenten overeenkomstig artikel 5, lid 4, tweede alinea, van Richtlijn 2000/53/EG niet alle maar slechts een aanzienlijk deel van de kosten voor hun rekening moesten nemen, de financiële bijdragen die de producent van die voertuigen moet leveren overeen met een niveau dat een aanzienlijk deel van de daarin bedoelde kosten uitmaakt.

2. De financiële bijdragen die worden betaald door de producenten die het voertuig voor het eerst op de markt aanbieden op het grondgebied van een lidstaat, dekken ook de in lid 1, punt a), bedoelde kosten in verband met voertuigen waarvoor de producent niet kan worden geïdentificeerd of niet langer bestaat in de lidstaat waar het voertuig een afgedankt voertuig is geworden, in verhouding tot hun respectieve marktaandeel.

3. De financiële bijdragen die worden betaald door de producenten die voertuigen voor speciale doeleinden op de markt aanbieden, dekken alleen de in lid 1, punt a), bedoelde kosten die betrekking hebben op de inzameling en de depollutie van dergelijke voertuigen.

4. Indien producenten de verplichtingen inzake uitgebreide producentenverantwoordelijkheid individueel nakomen, bieden zij een garantie voor voertuigen die zij voor het eerst op het grondgebied van een lidstaat op de markt aanbieden. Die garantie zorgt ervoor dat de in lid 1 bedoelde activiteiten met betrekking tot die voertuigen worden gefinancierd, ***ook in het geval van definitieve beëindiging van hun activiteiten of insolventie***.

Het bedrag van de garantie wordt bepaald door de lidstaten waar het voertuig voor het eerst op de markt is aangeboden, rekening houdend met de criteria van artikel 21.

De garantie kan de vorm aannemen van deelname van de producent aan passende regelingen voor de financiering van het beheer van afgedankte voertuigen, een ***financiële garantie of gelijkwaardige verzekering*** ▌.

5. ***Wanneer voor een nieuw voertuig typegoedkeuring is verleend in het kader van een meerfasentypegoedkeuring wordt de producent van het basisvoertuig beschouwd als de producent van het voltooide voertuig en kan deze producent pro-rata-bijdragen innen van de fabrikanten van de andere voertuigdelen dan het basisvoertuig waarvoor typegoedkeuring is verleend in het kader van de meerfasentypegoedkeuring. Die pro-rata-bijdragen dekken alleen kosten in verband met de depollutie overeenkomstig artikel 28 en de verwijdering van voertuigdelen en onderdelen overeenkomstig artikel 29.***

Micro-ondernemingen, zoals gedefinieerd in artikel 2, lid 3, van de bijlage bij Aanbeveling 2003/361/EG van de Commissie[39], zijn vrijgesteld van die bijdragen.

6. De bevoegde autoriteit houdt, in nauwe samenwerking met producenten, organisaties voor producentenverantwoordelijkheid en afvalverwerkers, toezicht op:

   a) de gemiddelde kosten van inzameling, recycling en verwerking en de inkomsten van afvalverwerkers;

   b) de hoogte van de financiële bijdragen die de producenten moeten betalen aan de organisaties voor producentenverantwoordelijkheid die zijn aangewezen in het geval van gezamenlijke nakoming van de verplichtingen inzake uitgebreide producentenverantwoordelijkheid, zodat de kosten eerlijk over alle betrokken marktdeelnemers worden verdeeld.

---

39 Aanbeveling 2003/361/EG van de Commissie van 6 mei 2003 betreffende de definitie van kleine, middelgrote en micro-ondernemingen (kennisgeving geschied onder nummer C(2003) 1422) (PB L 124 van 20.5.2003, blz. 36, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2003/361/oj).

Artikel 21

Differentiatie van bijdragen

1. In het geval van gezamenlijke nakoming van de verplichtingen inzake uitgebreide producentenverantwoordelijkheid zorgen organisaties voor producentenverantwoordelijkheid ervoor dat de financiële bijdragen die producenten aan hen betalen, worden gedifferentieerd door rekening te houden met ***ten minste*** het volgende:

   a) het gewicht van het voertuig***, batterijen voor elektrische voertuigen niet inbegrepen***;

   ▌

   b) het percentage recyclebaarheid en herbruikbaarheid van het voertuigtype waartoe het voertuig behoort, op basis van de informatie die overeenkomstig artikel 4 aan de typegoedkeuringsinstantie is verstrekt;

   c) de tijd die nodig is om het voertuig in een erkende verwerkingsinrichting te demonteren, met name voor voertuigdelen en onderdelen die vóór het shredderen moeten worden verwijderd overeenkomstig artikel 29;

   d) het aandeel materialen en stoffen die een hoogwaardig recyclingproces verhinderen ▌;

   e) het percentage gerecyclede materialen van de in de artikelen 6 en 10 genoemde materialen die in het voertuig worden gebruikt;

   f) de aanwezigheid en de hoeveelheid van de in artikel 5, lid 4, bedoelde stoffen.

2. De Commissie is bevoegd overeenkomstig artikel 51 gedelegeerde handelingen vast te stellen tot aanvulling van deze verordening door nadere regels vast te stellen voor de wijze waarop de criteria van lid 1 van dit artikel moeten worden toegepast.

Artikel 22

Kostentoerekeningsmechanisme voor voertuigen die in een andere lidstaat afgedankte voertuigen worden

1. ***Niettegenstaande artikel 16 en artikel 20, lid 2,*** wanneer een voertuig ***van de categorie M1 of N1*** een afgedankt voertuig wordt in een andere lidstaat dan de lidstaat op het grondgebied waarvan het voertuig ***in de handel is gebracht en er geen*** producent ***kan worden geïdentificeerd op het grondgebied van de lidstaat waar het voertuig een afgedankt voertuig wordt, zorgt de fabrikant*** van dat voertuig ▌ ervoor dat de ***kosten*** van afvalbeheeractiviteiten als bedoeld in artikel ***20, lid 1, punten a) en d),*** die door afvalverwerkers ▌ worden gemaakt, worden gedekt.

2. ***Met het oog op het nakomen van hun verplichtingen uit hoofde van lid 1, zorgen fabrikanten voor het volgende***:

   a) zij wijzen door middel van een schriftelijk mandaat in elke lidstaat een ***gemachtigde*** vertegenwoordiger voor ***het grensoverschrijdende mechanisme*** aan ***en stellen de bevoegde autoriteiten in kennis van de aanwijzingen***; en

   b) zij zetten mechanismen voor grensoverschrijdende samenwerking op met de afvalverwerkers die afvalbeheeractiviteiten als bedoeld in artikel ***20, lid 1, punten a) en d),*** verrichten.

De gemachtigde vertegenwoordiger van de fabrikant als bedoeld in punt a) van de eerste alinea van dit lid voert de taken uit die gespecificeerd zijn in het mandaat dat is ontvangen van de fabrikant. Een fabrikant kan een organisatie voor producentenverantwoordelijkheid aanwijzen om als gemachtigde vertegenwoordiger op te treden.

Indien de fabrikant buiten de Unie is gevestigd, kan de vertegenwoordiger van de fabrikant in de Unie die is aangewezen voor de toepassing van artikel 13, lid 4, van Verordening (EU) 2018/858 voldoen aan de verplichtingen van de fabrikant onder de punten a) en b) van de eerste alinea van dit lid.

3. Fabrikanten tonen aan hun producenten aan dat zij voldoen aan de voorschriften van lid 2.

4. Producenten bieden op de markt van een lidstaat alleen voertuigen aan van fabrikanten die hebben aangetoond dat zij aan de voorschriften van lid 2 voldoen.

5. De lidstaat waar het voertuig een afgedankt voertuig is geworden, houdt toezicht op de naleving ***door fabrikanten en hun gemachtigde vertegenwoordigers*** van de leden 1 en 2 van dit artikel. Het toezicht is gebaseerd op de informatie die door ***fabrikanten en hun gemachtigde vertegenwoordigers*** is geverifieerd en aan de bevoegde autoriteiten is gerapporteerd over de uitvoering van de leden 1 en 2 van dit artikel, met name over de berekening en toewijzing van kosten voor het beheer van afgedankte voertuigen als bedoeld in lid 1 van dit artikel, met inachtneming van de vertrouwelijkheid van bedrijfsinformatie en andere punten van zorg met betrekking tot het concurrentievermogen.

6. Indien dit nodig is om de naleving van dit artikel te waarborgen en ***rekening houdend met de informatie die door de lidstaten is verstrekt in het kader van de in de leden 2 en 5 van dit artikel bedoelde samenwerkings- en toezichtsactiviteiten***, is de Commissie bevoegd overeenkomstig artikel 51 van deze verordening gedelegeerde handelingen vast te stellen. ***Die handelingen hebben met name tot doel verstoring van de eengemaakte markt te voorkomen en te zorgen voor een gelijk speelveld voor marktdeelnemers die binnen en buiten de Unie zijn gevestigd. In de gedelegeerde handelingen kunnen*** gedetailleerde regels ***worden vastgesteld*** inzake de verplichtingen van de ***fabrikanten, met name degenen die buiten de Unie zijn gevestigd, de gemachtigde vertegenwoordigers van de fabrikanten, de*** producenten, de lidstaten en de afvalverwerkers en de kenmerken van de in ***dit artikel*** bedoelde mechanismen.

AFDELING 3

INZAMELING VAN AFGEDANKTE VOERTUIGEN

Artikel 23

Inzameling van afgedankte voertuigen

1. Producenten zorgen ervoor dat alle voertuigen die zij voor het eerst op het grondgebied van een lidstaat op de markt hebben aangeboden, worden ingezameld wanneer die voertuigen afgedankte voertuigen worden.

2. Voor de toepassing van lid 1 zetten de producenten of, indien zij zijn aangewezen overeenkomstig artikel ***17, lid 1,*** de organisaties voor producentenverantwoordelijkheid, inzamelingssystemen op, met inbegrip van inzamelpunten, of nemen deel aan het opzetten daarvan ▌.

De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat producenten of, indien zij zijn aangewezen overeenkomstig artikel ***17, lid 1***, organisaties voor producentenverantwoordelijkheid inzamelingssystemen voor alle afgedankte voertuigen opzetten.

3. De producenten of, indien zij zijn aangewezen overeenkomstig artikel ***17, lid 1,*** de organisaties voor producentenverantwoordelijkheid zorgen ervoor dat de in lid 2 van dit artikel bedoelde inzamelingssystemen:

a) het volledige grondgebied van de lidstaat bestrijken;

b) ***kunnen beschikken over*** voldoende erkende verwerkingsinrichtingen ***of inzamelpunten***, rekening houdend met de bevolkingsgrootte en -dichtheid en het verwachte volume aan afgedankte voertuigen, zonder zich te beperken tot gebieden waar de inzameling en het daaropvolgende beheer het meest winstgevend zijn;

c) zorgen voor de inzameling van afgedankte voertuigdelen afkomstig van reparaties van voertuigen;

d) de inzameling van afgedankte voertuigen ▌mogelijk maken, ongeacht hun herkomst;

e) de kosteloze afgifte van alle afgedankte voertuigen aan ***inzamelpunten of*** erkende verwerkingsinrichtingen mogelijk maken, zoals bepaald in artikel 24, lid 2.

4. Producenten of, indien zij zijn aangewezen overeenkomstig artikel ***17, lid 1,*** organisaties voor producentenverantwoordelijkheid ***publiceren de lijst van inzamelpunten en erkende verwerkingsinrichtingen op hun website en werken de lijst regelmatig bij, en*** voeren voorlichtingscampagnes om ***de inzamelingssystemen*** voor afgedankte voertuigen onder de aandacht te brengen en informatie te verstrekken over de gevolgen voor het milieu van de onjuiste inzameling en verwerking van afgedankte voertuigen. ***De lidstaten kunnen eisen dat de voorlichtingscampagnes binnen de lidstaat worden gecoördineerd, in samenwerking met zowel de producenten of, indien*** zij zijn aangewezen ***overeenkomstig artikel 17, lid 1, de organisaties voor producentenverantwoordelijkheid als de bevoegde autoriteiten.***

5. De lidstaten kunnen andere ***inzamelpunten*** dan erkende verwerkingsinrichtingen toestaan afgedankte voertuigen ***in te zamelen***.

▌

De inzamelpunten moeten overeenkomstig artikel 23 van Richtlijn 2008/98/EG een vergunning van de bevoegde autoriteit verkrijgen en voldoen aan de in die vergunning vastgestelde voorwaarden. Met het oog op de afgifte van een vergunning gaat de bevoegde autoriteit na of die inrichting of onderneming over de nodige capaciteit beschikt om aan de volgende verplichtingen te voldoen:

a) afgedankte voertuigen ***inzamelen en tijdelijk opslaan overeenkomstig*** deel A van bijlage VIII;

b) ***voorbereidingen treffen voor de overbrenging van de ingezamelde*** afgedankte voertuigen ***naar erkende verwerkingsinrichtingen door het per ongeluk lekken van fluïda en vloeistoffen en ongeoorloofde toegang tot het inzamelpunt te voorkomen***;

c) garanderen dat alle ingezamelde afgedankte voertuigen binnen ***twee maanden*** na ontvangst ervan aan een erkende verwerkingsinrichting worden overgedragen.

6. De ***inzamelpunten*** verstrekken de voertuigeigenaar een document in elektronische vorm waarin de ontvangst van het afgedankte voertuig wordt bevestigd, en verstrekken dit document via een overeenkomstig artikel 25, lid 2, vastgestelde elektronische kennisgevingsprocedure aan de relevante autoriteiten van de lidstaat, met inbegrip van de uit hoofde van artikel 14 aangewezen bevoegde autoriteiten.

Artikel 24

Afgifte van afgedankte voertuigen

1. ***De eigenaar van een voertuig dat een afgedankt voertuig wordt, en elke marktdeelnemer die namens de voertuigeigenaar optreedt, draagt het afgedankte voertuig zonder onnodige vertraging over aan een erkende verwerkingsinrichting of een inzamelpunt. Die verplichting is niet van toepassing op kampeerwagens zoals bedoeld in deel A, punt 5.1, van bijlage I bij Verordening (EU) 2018/858 die afgedankte voertuigen zijn geworden, zolang die voertuigen voor huisvestingsdoeleinden worden gebruikt.***

   Alle afgedankte voertuigen ***waarvoor geen eigenaar kan worden geïdentificeerd,*** worden voor verwerking afgegeven aan erkende verwerkingsinrichtingen.

2. De afgifte van een afgedankt voertuig aan een erkende verwerkingsinrichting ***of een inzamelpunt*** is kosteloos voor de laatste eigenaar van een voertuig, tenzij het afgedankte voertuig essentiële voertuigdelen of onderdelen mist ▌of afvalstoffen bevat die aan het afgedankte voertuig zijn toegevoegd.

3. Voor de toepassing van dit artikel zijn essentiële voertuigdelen met name:

   a) motoren voor elektrische voertuigen;

   b) batterijen voor elektrische voertuigen;

   c) motoren;

   d) meerdere grote carrosseriedelen.

4. ***Indien de batterij van een elektrisch voertuig ontbreekt in een autowrak, is de afgifte van het afgedankte voertuig nog steeds kosteloos indien de laatste eigenaar van het voertuig documentatie overlegt waaruit blijkt dat de batterij van het elektrisch voertuig door een professionele marktdeelnemer is verwerkt overeenkomstig Verordening (EU) 2023/1542.***

5. ***In het geval van voertuigen die door verzekeringsmaatschappijen als technisch totaal verlies zijn aangegeven, is de afgifte van de afgedankte voertuigen niettegenstaande de in lid 2 bedoelde essentiële voertuigdelen ontbreken kosteloos.***

Artikel 25

Certificaat van vernietiging

1. Erkende verwerkingsinrichtingen geven ▌een certificaat van vernietiging af aan de laatste voertuigeigenaar ***bij de afgifte*** van het afgedankte voertuig ***aan de erkende verwerkingsinrichting***. Het certificaat van vernietiging ***wordt afgegeven overeenkomstig het model*** in bijlage X.

2. Het certificaat van vernietiging wordt in elektronische vorm afgegeven en via een elektronische kennisgevingsprocedure verstrekt aan de relevante autoriteiten van de lidstaat, met inbegrip van de overeenkomstig artikel 14 aangewezen bevoegde autoriteiten. ***De erkende verwerkingsinrichting verstrekt een kopie van de elektronische kennisgeving aan de laatste voertuigeigenaar en elke marktdeelnemer die namens de voertuigeigenaar optreedt.***

3. Indien het afgedankte voertuig waarvoor in een lidstaat een certificaat van vernietiging is afgegeven, in een andere lidstaat is ingeschreven, stellen de ***door*** de lidstaat waar het certificaat van vernietiging is afgegeven ***aangewezen relevante autoriteiten*** de ***door*** de lidstaat waar het voertuig is ingeschreven ***aangewezen relevante autoriteiten*** ervan in kennis dat voor het betrokken voertuig een certificaat van vernietiging is afgegeven.

4. De relevante ***voertuigregistratie-instanties*** beëindigen de inschrijving van een afgedankt voertuig pas nadat zij het certificaat van vernietiging voor dat voertuig hebben ontvangen.

5. In een lidstaat afgegeven certificaten van vernietiging worden in alle andere lidstaten erkend.

AFDELING 4

VERWERKING VAN AFGEDANKTE VOERTUIGEN

Artikel 26

Verplichtingen voor erkende verwerkingsinrichtingen

1. Erkende verwerkingsinrichtingen zorgen ervoor dat alle afgedankte voertuigen en de voertuigdelen, onderdelen en materialen ervan, alsook afgedankte voertuigonderdelen afkomstig van reparaties van voertuigen, worden aanvaard en verwerkt in overeenstemming met de voorwaarden in hun vergunningen en met deze verordening. ***De verwerking van de afgedankte voertuigen kan individueel door één erkende verwerkingsinrichting worden uitgevoerd of, behalve voor de depollutie, in samenwerking met andere erkende verwerkingsinrichtingen.***

▌

2. Erkende verwerkingsinrichtingen:

a) zorgen voor de opslag, zelfs tijdelijk, van alle afgedankte voertuigen en de voertuigdelen, onderdelen en materialen ervan overeenkomstig de minimumeisen van bijlage VIII, deel A;

b) verwijderen gevaarlijke afvalstoffen uit alle afgedankte voertuigen overeenkomstig artikel 28 en de minimumeisen van bijlage VIII, deel B;

c) verwijderen ▌ de in bijlage VIII, deel C, vermelde voertuigdelen en onderdelen uit het afgedankte voertuig ***overeenkomstig de artikelen 29 en 30***;

d) verwerken alle afgedankte voertuigen en de voertuigdelen, onderdelen en materialen ervan overeenkomstig ***de artikelen 27 tot en met 31, 33, 34 en 35 van deze verordening en bijlage VIII bij deze verordening,*** de afvalhiërarchie en de algemene voorschriften van artikel 4 van Richtlijn 2008/98/EG***;***

e) passen in voorkomend geval de beste beschikbare technieken zoals gedefinieerd in artikel 3, punt 10, van Richtlijn 2010/75/EU toe;

▌

f) verwerken het ontvangen afgedankte voertuig binnen twaalf maanden na de datum van afgifte.

Naast de voorschriften van artikel 35 van Richtlijn 2008/98/EG zorgen de erkende verwerkingsinrichtingen voor de elektronische opslag gedurende drie jaar van ***alle*** geregistreerde uitgevoerde verwerkingshandelingen van afgedankte voertuigen***, zoals bedoeld in de punten a) tot en met e) van de eerste alinea van dit lid,*** en kunnen zij deze informatie op verzoek van relevante nationale autoriteiten verstrekken.

3. De Commissie is bevoegd overeenkomstig artikel 51 gedelegeerde handelingen vast te stellen tot wijziging van bijlage VIII door de minimumeisen inzake de verwerking van afgedankte voertuigen aan te passen aan de wetenschappelijke en technische vooruitgang ***op het gebied van verwerkingstechnologieën, met inbegrip van:***

a) toevoeging, schrapping of herziening van de in bijlage VIII, deel C, vermelde voertuigdelen en onderdelen;

b) herziening van de doelwaarden voor de outputfracties vermeld in bijlage VIII, deel G, punt 2;

c) uitbreiding van de lijst van soorten aluminiumlegeringen vermeld in bijlage VIII, deel G, punt 2, b) en c);

d) toevoeging van kwaliteitseisen ter verbetering van de scheiding van recyclebare kunststoffen en doelwaarden voor verdere recyclingtechnologieën die van toepassing zijn op bijlage VIII, deel G, punt 2.

4. De lidstaten moedigen erkende verwerkingsinrichtingen aan om gecertificeerde milieubeheersystemen in te voeren ***en audits te laten uitvoeren*** overeenkomstig Verordening (EG) nr. 1221/2009.

Artikel 27

Algemene voorschriften voor het shredderen

1. Met ingang van … [de eerste dag van de maand na 36 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] verzoeken erkende verwerkingsinrichtingen en andere afvalverwerkers ***die shredderactiviteiten verrichten*** dat afgedankte voertuigen die met het oog op het shredderen ervan aan hen worden afgegeven, ***of grote structurele voertuigdelen en onderdelen van het chassis of de carrosserie van afgedankte voertuigen van de categorieën N2, N3, M2, M3 en O die met het oog op het shredderen of versnijden ervan aan hen worden afgegeven***:

a) ***van gevaarlijke afvalstoffen zijn ontdaan overeenkomstig artikel 28 en van hun voertuigdelen en onderdelen zijn ontdaan overeenkomstig artikel 29; en***

b) ***vergezeld gaan van*** een kopie van het certificaat van vernietiging dat voor het betrokken afgedankte voertuig is afgegeven.

2. Erkende verwerkingsinrichtingen en afvalverwerkers die ***shredderactiviteiten verrichten en*** afgedankte voertuigen ontvangen die niet voldoen aan de voorschriften van lid 1:

a) melden de niet-naleving aan de bevoegde autoriteit, ***met inbegrip van de naam en contactgegevens van de natuurlijke of rechtspersoon die het afgedankte voertuig met het oog op het shredderen ervan heeft afgegeven aan de erkende verwerkingsinrichting of andere afvalverwerker***;

b) onthouden zich van het gebruik van die afgedankte voertuigen bij hun shredderactiviteiten, tenzij de bevoegde autoriteit toestemming verleent voor die activiteiten ***of totdat de nodige stappen zijn ondernomen om het afgedankte voertuig overeenkomstig de artikelen 28 en 29 te verwerken en een certificaat van vernietiging af te geven overeenkomstig artikel 25.***

3. ***Erkende verwerkingsinrichtingen en*** afvalverwerkers die afgedankte voertuigen shredderen, ***mogen*** afgedankte voertuigen en voertuigdelen, onderdelen en materialen daarvan ***alleen mengen met andere afvalstoffen, waaronder*** verpakkingsafval en afgedankte elektrische en elektronische apparatuur, ***indien is voldaan aan de criteria en grenswaarden van bijlage VIII, deel G, punten 1 en 2.***

Artikel 28

Depollutie van afgedankte voertuigen

1. 5.1.2.e ***dagen*** na de afgifte van een afgedankt voertuig aan de erkende verwerkingsinrichting, verwijdert die inrichting gevaarlijke afvalstoffen uit dat voertuig voordat het verder wordt verwerkt, met inachtneming van de minimumeisen van bijlage VIII, deel B.

2. De in bijlage VIII, deel B, vermelde fluïda en vloeistoffen worden gescheiden ingezameld en opgeslagen, overeenkomstig de voorschriften van bijlage VIII, deel A. Afgewerkte olie wordt gescheiden van de andere fluïda en vloeistoffen ingezameld en opgeslagen en wordt verwerkt overeenkomstig artikel 21 van Richtlijn 2008/98/EG.

3. De voertuigdelen, onderdelen en materialen die de in artikel 5, lid 4, van deze verordening bedoelde stoffen bevatten, worden uit de afgedankte voertuigen verwijderd en overeenkomstig artikel 17 van Richtlijn 2008/98/EG verwerkt.

4. De batterijen worden gescheiden verwijderd uit afgedankte voertuigen en op een aangewezen plaats voor verdere verwerking opgeslagen overeenkomstig artikel 70, lid 3, van Verordening (EU) ***2023/1542***.

5. De voertuigdelen, onderdelen en materialen waaruit de gevaarlijke afvalstoffen zijn verwijderd, worden verwerkt en geëtiketteerd overeenkomstig de artikelen 18 en 19 van Richtlijn 2008/98/EG.

6. De erkende verwerkingsinrichting documenteert de depollutie van afgedankte voertuigen door de in bijlage VIII, deel B, punt 4, vermelde informatie te registreren ***en rapporteert die informatie voor elk kalenderjaar aan de bevoegde autoriteit van de lidstaat***.

Artikel 29

Verplichte verwijdering van voertuigdelen en onderdelen voor hergebruik, ***herfabricage, revisie*** en recycling voorafgaand aan het shredderen

1. Met ingang van … [de eerste dag van de maand na 36 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] zorgen erkende verwerkingsinrichtingen ervoor dat de in bijlage VIII, deel C, vermelde voertuigdelen en onderdelen vóór het shredderen ***of verpletten*** uit een afgedankt voertuig worden verwijderd nadat de in artikel 28 bedoelde depollutie is voltooid.

Erkende verwerkingsinrichtingen verwijderen de in bijlage VIII, deel C, vermelde voertuigdelen en onderdelen die kunnen worden hergebruikt, geherfabriceerd of gereviseerd, op een niet-destructieve wijze.

De tweede alinea van dit artikel is niet van toepassing indien een erkende verwerkingsinrichting aantoont dat de niet-destructieve handmatige demontage, semiautomatische of automatische demontage van de in bijlage VIII, deel C, vermelde voertuigdelen en onderdelen onevenredige economische kosten met zich meebrengt die niet kunnen worden gecompenseerd door de verwachte inkomsten uit het hergebruik, de herfabricage of de revisie van die voertuigdelen en onderdelen.

2. ***Een erkende verwerkingsinrichting is niet verplicht de in bijlage VIII, deel C, vermelde voertuigdelen en onderdelen te verwijderen, met uitzondering van de voertuigdelen en onderdelen die overeenkomstig*** lid 1 ***van dit artikel op niet-destructieve wijze moeten worden verwijderd, indien zij*** aantoont dat bij post-shreddertechnologieën materialen even efficiënt van de in bijlage VIII, deel C, ***tweede kolom,*** genoemde voertuigdelen en onderdelen worden gescheiden als door middel van handmatige demontageprocessen, semiautomatische of automatische demontageprocessen ***en dat aan de criteria en grenswaarden van bijlage VIII, deel G, punten 1 en 2, wordt voldaan.***

Voor de toepassing van de eerste alinea verstrekt de erkende verwerkingsinrichting de in bijlage VIII, deel G, ***punt 3,*** vermelde informatie.

3. Naast de verplichtingen van artikel 35 van Richtlijn 2008/98/EG houden de erkende verwerkingsinrichtingen registers bij van de afgedankte voertuigen die worden verwerkt zonder voorafgaande verwijdering van voertuigdelen, onderdelen en materialen overeenkomstig lid 2 van dit artikel, met inbegrip van de naam en het adres van de verwerkingsinrichtingen, en het VIN van de desbetreffende afgedankte voertuigen.

De erkende verwerkingsinrichtingen verstrekken de informatie in de in de eerste alinea bedoelde registers aan de bevoegde autoriteit overeenkomstig artikel 50, lid 6.

Artikel 30

Voorschriften voor de verwijderde voertuigdelen en onderdelen

1. Alle voertuigdelen en onderdelen die op grond van artikel 29, lid 1, uit een afgedankt voertuig zijn verwijderd, worden beoordeeld om te bepalen of zij geschikt zijn voor:

a) hergebruik, overeenkomstig bijlage VIII, deel D, punt 1, a);

b) herfabricage of revisie, overeenkomstig bijlage VIII, deel D, punt 1, b);

c) recycling; of

d) andere verwerkingshandelingen, rekening houdend met de specifieke verwerkingsvoorschriften van bijlage VIII, deel F.

▌

Bij de beoordeling wordt met name rekening gehouden met de technische haalbaarheid van de uitvoering van de in de eerste alinea bedoelde processen en met de voorschriften inzake de veiligheid van voertuigen.

▌

2. De verwijderde voertuigdelen en onderdelen die geschikt zijn voor hergebruik, herfabricage of revisie:

a) worden geëtiketteerd overeenkomstig bijlage VIII, deel D, punt 2; en

▌

b) worden op passende wijze beschermd tegen beschadiging tijdens het vervoer en het laden en lossen.

▌

3. De in bijlage VIII, deel E, vermelde voertuigdelen en onderdelen mogen niet worden hergebruikt ***tenzij bij de in lid 1 bedoelde beoordeling wordt bevestigd dat het gebruik van die voertuigdelen en onderdelen voldoet aan de toepasselijke voorschriften voor voertuigen van Verordening (EU) 2018/858 en Verordening (EU) nr. 168/2013. Die voertuigdelen en onderdelen mogen alleen voor hergebruik aan een andere marktdeelnemer worden overgedragen als zij door een gekwalificeerd reparatie- en onderhoudsbedrijf zullen worden geïnstalleerd.***

4. De van afgedankte voertuigen of reparatie- en onderhoudswerkzaamheden afkomstige voertuigdelen en onderdelen die geschikt worden bevonden voor hergebruik, herfabricage of revisie, worden niet als afvalstoffen beschouwd. Erkende verwerkingsinrichtingen stellen op verzoek het volgende ter beschikking van de relevante nationale autoriteiten:

a) documentatie ter bevestiging van de in lid 1 bedoelde beoordeling waaruit blijkt dat de voertuigdelen en onderdelen geschikt zijn voor hergebruik, herfabricage of revisie; en

b) een kopie van de factuur of de overeenkomst in verband met de afgifte van die voertuigdelen en onderdelen.

5. ***Dit artikel is niet van toepassing op batterijen waarop Verordening (EU) 2023/1542 van toepassing is.***

6. ***Erkende verwerkingsinrichtingen zorgen ervoor dat verwijderde voertuigdelen en onderdelen die niet geschikt zijn voor hergebruik, herfabricage of revisie, worden aangeboden voor verwerking overeenkomstig lid 1, eerste alinea, punten c) en d).***

Artikel 31

Handel in gebruikte, geherfabriceerde of gereviseerde voertuigdelen en onderdelen

1. Met ingang van … [de eerste dag van de maand na 36 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] waarborgt elke ***marktdeelnemer*** die ▌gebruikte, geherfabriceerde of gereviseerde reserveonderdelen en onderdelen ***verkoopt*** dat voertuigdelen en onderdelen ***de etikettering bevatten die door erkende verwerkingsinrichtingen is aangebracht overeenkomstig artikel 30, lid 2,*** punt ***a).***

▌

2. ***In het geval van verkoop van gebruikte, geherfabriceerde of gereviseerde voertuigdelen en onderdelen aan consumenten zorgen de marktdeelnemers ervoor dat die voertuigdelen en onderdelen bij normaal gebruik naar behoren blijven werken en presteren en dat ze voldoen aan de andere vereisten die overeenkomstig Richtlijn (EU) 2019/771 op de verkochte goederen van toepassing zijn.***

▌

3. ***De in de leden 1 en 2 genoemde vereisten voor marktdeelnemers zijn van toepassing ongeacht de gebruikte handelstechniek, met inbegrip van onlineverkoop.***

Artikel 32

Het hergebruiken, herfabriceren en reviseren van voertuigdelen en onderdelen

1. Met ingang van … [de eerste dag van de maand na 36 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] bieden de lidstaten de nodige stimulansen om het hergebruiken, herfabriceren, ***retrofitten*** en reviseren van voertuigdelen en onderdelen te bevorderen, ongeacht of deze tijdens het gebruik of aan het einde van de levensduur van een voertuig zijn verwijderd.

   De in de eerste alinea bedoelde stimulansen kunnen het volgende omvatten:

   a) een vereiste voor reparatie- en onderhoudsbedrijven om, naast het aanbod om het voertuig te repareren met nieuwe voertuigdelen en onderdelen, klanten aan te bieden een voertuig te repareren met gebruikte, geherfabriceerde of gereviseerde reserveonderdelen en onderdelen, mits die verplichting zo is geformuleerd dat zij geen buitensporige kosten of administratieve lasten voor micro- en kleine ondernemingen met zich meebrengt;

   b) economische stimulansen ***om de markt*** voor gebruikte, geherfabriceerde of gereviseerde reserveonderdelen en onderdelen ***te stimuleren***.

2. ***De lidstaten nemen in de op grond van artikel 29 van Richtlijn 2008/98/EG vereiste afvalpreventieprogramma's de in lid 1 van dit artikel bedoelde stimulansen op.***

3. De Commissie faciliteert de uitwisseling van informatie en beste praktijken tussen de lidstaten met betrekking tot de in lid 1 bedoelde stimulansen.

De Commissie houdt toezicht op de doeltreffendheid van de door de lidstaten geboden stimulansen.

Artikel 33

Doelstellingen voor hergebruik, recycling en nuttige toepassing

1. Met ingang van … [de eerste dag van het kalenderjaar na 36 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] ***nemen*** de lidstaten ***de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat de producenten of, indien zij zijn aangewezen overeenkomstig artikel 17, lid 1, organisaties voor producentenverantwoordelijkheid erop toezien*** dat afvalverwerkers de volgende doelstellingen halen:

a) hergebruik en nuttige toepassing bedragen, samen berekend, ten minste 95 % van het gemiddelde voertuiggewicht, batterijen niet meegerekend, op jaarbasis;

b) hergebruik en recycling bedragen, samen berekend, ten minste 85 % van het gemiddelde voertuiggewicht, batterijen niet meegerekend, op jaarbasis.

2. Met ingang van … [de eerste dag van het kalenderjaar na 60 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] ***nemen*** de lidstaten ***de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat producenten of, indien zij zijn aangewezen overeenkomstig artikel 17, lid 1, organisaties voor producentenverantwoordelijkheid erop toezien*** dat de afvalverwerkers een jaarlijkse doelstelling voor de recycling van kunststoffen halen van ten minste 30 % van het totale ***gemiddelde*** gewicht aan kunststoffen in de ***afgedankte voertuigen***.

Het gewicht van de gerecyclede kunststof en het totale gewicht van de in de eerste alinea bedoelde kunststoffen omvatten geen elastomeren, andere thermohardende kunststoffen dan polyurethaanschuim gebruikt voor autostoelvulling, en kunststoffen die een in artikel 7 van Verordening (EU) 2019/1021 vermelde stof bevatten of daarmee verontreinigd zijn wanneer de drempels van bijlage IV bij die verordening overschreden zijn.

Artikel 34

Verbod op het storten van niet-inerte afvalstoffen

Met ingang van … ***[de eerste dag van de maand na 36 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening]*** worden ***de zware en de lichte shredderfracties van*** afgedankte voertuigen die ***na verwerking overblijven en die*** niet-inerte afvalstoffen bevatten ▌niet aanvaard op een stortplaats ***indien zij de in bijlage VIII, deel G, punten 2, d) en e), vastgestelde grenswaarden overschrijden***.

Artikel 35

Overbrenging van afgedankte voertuigen

1. Afgedankte voertuigen mogen ***buiten de betrokken lidstaat of*** buiten de Unie worden verwerkt, mits de overbrenging van afgedankte voertuigen ***of de tijdens de verwerking ervan geproduceerde afvalstoffen*** plaatsvindt in overeenstemming met Verordening (EU) ***2024/1157***.

▌

2. Overbrengingen van afgedankte voertuigen vanuit de Unie naar een derde land overeenkomstig lid 1 van dit artikel worden alleen meegerekend voor de nakoming van de in artikel 33 vastgestelde verplichtingen en doelstellingen indien de exporteur van de afgedankte voertuigen door de bevoegde autoriteit van het land van bestemming goedgekeurde bewijsstukken overlegt waaruit blijkt dat de verwerking heeft plaatsgevonden onder omstandigheden die ▌gelijkwaardig ***worden geacht*** aan de voorschriften van deze verordening en aan de voorschriften inzake de bescherming van het milieu en de menselijke gezondheid die zijn vastgelegd in andere wetgeving van de Unie.

▌

Hoofdstuk V

Eigendomsoverdracht en onderscheid tussen gebruikte voertuigen en ***afgedankte voertuigen***

Artikel 36

Overdracht van de eigendom van gebruikte voertuigen ***binnen de Unie***

1. Met het oog op de overdracht van de eigendom van een gebruikt voertuig ***binnen de Unie verstrekt een marktdeelnemer*** aan elke natuurlijke of rechtspersoon die geïnteresseerd is in het verwerven van de eigendom van het betrokken voertuig ***de documentatie waaruit blijkt*** dat het voertuig geen afgedankt voertuig is, ***ongeacht de gebruikte handelstechniek, met inbegrip van speciale veilingen voor*** marktdeelnemers, ***overeenkomsten op afstand of onlineplatforms. Die documentatie toont aan dat het om een verkeersgeschikt voertuig gaat of bestaat uit een beoordeling overeenkomstig*** bijlage I ***waaruit blijkt dat*** het voertuig geen afgedankt voertuig is.

2. Met het oog op de overdracht van de eigendom van een gebruikt voertuig binnen de Unie zijn natuurlijke personen die geen marktdeelnemers zijn alleen verplicht de in lid 1 bedoelde documentatie te verstrekken indien:

a) het voertuig door een verzekeringsmaatschappij als economisch totaal verlies is aangemerkt;

b) de verkoop volledig via een onlineplatform wordt gesloten, zonder fysieke overdracht van het voertuig tussen de verkoper en de koper of een persoon die namens hen optreedt.

Artikel 37

Status van het voertuig

1. *Bij de beoordeling van schade aan een voertuig dat bij een ongeval betrokken was, beoordeelt de verzekeringsmaatschappij of een andere voertuigdeskundige die de beoordeling namens haar uitvoert ook of het voertuig al dan niet een afgedankt voertuig is overeenkomstig bijlage I.*

2. *De bevoegde autoriteiten kunnen van voertuigeigenaren verlangen dat zij, in geval van twijfel over de vraag of een gebruikt voertuig een afgedankt voertuig is, documentatie verstrekken waaruit blijkt dat het betrokken voertuig geen afgedankt voertuig is. Die documentatie bestaat uit een beoordeling overeenkomstig bijlage I of een geldig technisch certificaat.*

3. *De Commissie is bevoegd overeenkomstig artikel 51 van deze verordening gedelegeerde handelingen vast te stellen tot wijziging van deze verordening door de in bijlage I vermelde criteria om te bepalen of een gebruikt voertuig een afgedankt voertuig is te schrappen, mits het op grond van de technologische vooruitgang op het gebied van traceerbaarheid, repareerbaarheid en veiligheid gerechtvaardigd is de gevallen waarin het voertuig als afgedankt voertuig wordt beschouwd te beperken.*

Hoofdstuk VI

Uitvoer van gebruikte voertuigen naar derde landen

Artikel 38

Bevoegde autoriteit voor de uitvoer van gebruikte voertuigen naar derde landen

1. ***De lidstaten wijzen een of meer bevoegde autoriteiten aan die verantwoordelijk zijn voor de in dit hoofdstuk vastgestelde verplichtingen.***

2. ***Uiterlijk op … [de laatste dag van de maand na 12 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] stellen de lidstaten de Commissie in kennis van de namen en adressen van de op grond van lid 1 aangewezen bevoegde autoriteiten. De lidstaten stellen de Commissie zonder onnodige vertraging in kennis van elke wijziging van de naam of het adres van die bevoegde autoriteiten.***

Artikel 39

Controles en voorschriften inzake de uitvoer van gebruikte voertuigen

1. Met ingang van … [de eerste dag van de maand na ***60*** maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] gelden voor gebruikte voertuigen die worden uitgevoerd de controles en voorschriften van ***dit hoofdstuk***.

2. ***Dit hoofdstuk*** laat andere bepalingen van deze verordening en andere rechtshandelingen van de Unie betreffende de vrijgave van goederen voor uitvoer, met name Verordening (EU) nr. 952/2013 en de artikelen 46, 47, 267 en 269 daarvan, onverlet.

3. Gebruikte voertuigen mogen alleen worden uitgevoerd indien zij:

a) geen afgedankt voertuig zijn ▌; ***en***

b) ***op de datum van indiening van de aangifte tot uitvoer*** voor het verkeer geschikt zijn, ***tenzij zij overeenkomstig artikel 2, lid 2, punt f), en bijlage II als voertuigen van bijzonder cultureel belang zijn erkend***.

4. Voor elk voor uitvoer bestemd gebruikt voertuig worden de volgende gegevens aan de douaneautoriteiten verstrekt of ter beschikking gesteld:

a) het VIN van het gebruikte voertuig en de identificatie van de lidstaat waar het voertuig het laatst was ingeschreven;

b) een verklaring waarin wordt bevestigd dat het gebruikte voertuig voldoet aan de voorschriften van lid ***3 van dit artikel, of er wordt een certificaat verstrekt als bedoeld in bijlage II***.

5. Om na te gaan of ***dit hoofdstuk*** is nageleefd wat betreft het toestaan van vrijgave voor uitvoer van een gebruikt voertuig geldt het volgende:

a) totdat de in artikel 46, lid 4, bedoelde onderlinge koppeling operationeel is, wisselen de douaneautoriteiten informatie uit en werken zij samen met de bevoegde autoriteiten overeenkomstig artikel 45, en houden zij waar nodig rekening met deze informatie-uitwisseling en samenwerking om een gebruikt voertuig voor uitvoer vrij te geven;

b) zodra de in artikel 46, lid 4, bedoelde onderlinge koppeling operationeel is, zijn artikel 40, artikel 41, leden 2 en 3, en artikel 43, lid 3, van toepassing en vinden kennisgevingen en andere uitwisselingen uit hoofde van de artikelen 42, 43 en 44 via die elektronische systemen plaats.

6. Een voor uitvoer bestemd gebruikt voertuig mag niet het voorwerp zijn:

a) van een inschrijving in de administratie van de aangever op grond van artikel 182 van Verordening (EU) nr. 952/2013;

b) van een beoordeling door de marktdeelnemer zelf op grond van artikel 185 van Verordening (EU) nr. 952/2013.

Artikel 40

Geautomatiseerde verificatie van de informatie over de status van het voertuig

1. Alvorens ***een gebruikt voertuig*** voor uitvoer vrij te geven, gaan de douaneautoriteiten met behulp van de in artikel 46, ***lid 4,*** bedoelde elektronische systemen elektronisch en automatisch na of het voertuig op basis van het VIN en de informatie over de lidstaat van laatste inschrijving geschikt voor het verkeer is. ***Die verplichting geldt niet voor voertuigen die*** overeenkomstig artikel ***2***, lid ***2***, punt f), ***en bijlage II als voertuigen van bijzonder cultureel belang zijn erkend***.

2. Wanneer de aan de douaneautoriteiten verstrekte of ter beschikking gestelde informatie niet overeenstemt met de informatie in de nationale voertuigregisters en nationale elektronische systemen voor technische controles op grond van lid 1, geven de douaneautoriteiten dat voertuig niet vrij voor uitvoer en stellen zij de betrokken ***natuurlijke of rechtspersoon*** daarvan via die systemen in kennis.

Artikel 41

Risicobeheer en douanecontroles

1. Met het oog op de handhaving van de bepalingen van artikel 39 voeren de douaneautoriteiten controles uit op voor uitvoer bestemde gebruikte voertuigen overeenkomstig ***de bepalingen betreffende risicobeheer en douanecontroles die zijn vastgesteld uit hoofde van*** Verordening (EU) nr. 952/2013. Onverminderd artikel 40 van deze verordening worden dergelijke controles in de eerste plaats gebaseerd op een risicoanalyse, zoals bepaald in Verordening (EU) nr. 952/2013.

2. Naast het in lid 1 van dit artikel bedoelde risicobeheer ***bevatten*** de in artikel 46, lid 1, bedoelde elektronische systemen, zodra de in artikel 46 bedoelde onderlinge koppeling operationeel is, ***de nodige informatie en gaan de douaneautoriteiten via de in artikel 46, lid 4, bedoelde onderlinge koppeling elektronisch en automatisch na*** of een voor uitvoer bestemd gebruikt voertuig voldoet aan specifieke voorwaarden in verband met de bescherming van het milieu of de verkeersveiligheid overeenkomstig lid 3 van dit artikel.

3. De Commissie is bevoegd overeenkomstig artikel 51 gedelegeerde handelingen vast te stellen om deze verordening aan te vullen door de in lid 2 van dit artikel bedoelde nalevingsvoorwaarden vast te stellen ***betreffende*** de specifieke voorwaarden die het derde land van invoer op de invoer van gebruikte voertuigen toepast in verband met de bescherming van het milieu en de verkeersveiligheid, wanneer die voorwaarden door dat derde land aan de Commissie zijn meegedeeld. Die voorwaarden kunnen worden geverifieerd aan de hand van de informatie die beschikbaar is in de in artikel 46, lid 1, bedoelde elektronische systemen.

4. De Commissie publiceert de in lid 3 bedoelde door derde landen opgelegde specifieke voorwaarden in verband met de bescherming van het milieu of de verkeersveiligheid die haar zijn meegedeeld, op een speciaal onlineportaal en actualiseert deze regelmatig.

Artikel 42

Opschorting

1. Indien er redelijke gronden zijn om aan te nemen dat een voor uitvoer bestemd gebruikt voertuig ▌mogelijk niet aan de voorschriften van ***dit hoofdstuk*** voldoet, schorten de douaneautoriteiten de vrijgave voor uitvoer van dat gebruikte voertuig ***onmiddellijk*** op, stellen zij de ***uit hoofde van artikel 38 aangewezen*** bevoegde autoriteiten onmiddellijk in kennis van de opschorting en verstrekken zij alle relevante informatie die ***de bevoegde autoriteiten*** nodig ***hebben*** om te bepalen of het gebruikte voertuig aan de voorschriften van deze verordening voldoet en voor uitvoer kan worden vrijgegeven.

2. Om te bepalen of een gebruikt voertuig, waarvoor de in lid 1 bedoelde opschorting geldt, aan deze verordening voldoet, kunnen de bevoegde autoriteiten elke persoon die bij de uitvoer van dat gebruikte voertuig betrokken is om aanvullende informatie verzoeken, waaronder informatie over de verkoop of overdracht van de eigendom van het voertuig, zoals een kopie van de factuur of het contract, en bewijsstukken waaruit blijkt dat het gebruikte voertuig voor verder gebruik is bestemd.

Artikel 43

Vrijgave voor uitvoer

1. Wanneer de vrijgave voor uitvoer van een gebruikt voertuig overeenkomstig artikel 42 is opgeschort, wordt dat gebruikte voertuig voor uitvoer vrijgegeven indien alle andere voorwaarden en formaliteiten met betrekking tot deze vrijgave zijn vervuld en aan een van de volgende voorwaarden wordt voldaan:

   a) de ***uit hoofde van artikel 38 aangewezen*** bevoegde autoriteiten hebben de douaneautoriteiten niet binnen vier werkdagen na de aanvang van de opschorting verzocht de opschorting te handhaven; of

   b) de ***uit hoofde van artikel 38 aangewezen*** bevoegde autoriteiten hebben de douaneautoriteiten in kennis gesteld van hun goedkeuring voor vrijgave voor uitvoer op grond van ***dit hoofdstuk***.

2. De vrijgave voor uitvoer wordt niet beschouwd als bewijs van overeenstemming met het Unierecht en in het bijzonder met deze verordening of Verordening (EU) nr. 952/2013.

3. De douaneautoriteiten ***stellen*** de ***voertuigregistratie-instantie*** van de lidstaat ***van laatste inschrijving er via de in artikel 46, lid 4, bedoelde onderlinge koppeling automatisch van in kennis dat het voertuig de Unie heeft verlaten. De voertuigregistratie-instantie registreert in haar nationaal voertuigregister dat*** het voertuig ***naar een derde land is uitgevoerd***.

Artikel 44

Weigering van vrijgave voor uitvoer

1. Wanneer de bevoegde autoriteit concludeert dat een gebruikt voertuig waarvoor de opschorting overeenkomstig artikel 42 is gemeld, niet aan ***dit hoofdstuk*** voldoet, verlangt de bevoegde autoriteit onmiddellijk van de douaneautoriteiten dat het betrokken voertuig niet voor uitvoer wordt vrijgegeven en stelt zij hen daarvan in kennis.

2. Na de kennisgeving door de bevoegde autoriteit overeenkomstig lid 1 geven de douaneautoriteiten het gebruikte voertuig niet vrij voor uitvoer.

Artikel 45

Samenwerking tussen autoriteiten en uitwisseling van informatie

1. De ***bevoegde autoriteiten van*** de lidstaten verlenen elkaar bijstand bij de uitvoering van ***dit hoofdstuk*** door op bilateraal niveau informatie uit te wisselen, met name om de status van een voertuig te verifiëren, onder andere om de inschrijvingsstatus ervan na te gaan in de lidstaat waar het eerder was ingeschreven.

2. In voorkomend geval werken de bevoegde autoriteiten van de lidstaten ook samen met administratieve autoriteiten van derde landen. Die samenwerking kan bestaan in het delen van relevante informatie, het uitvoeren van gezamenlijke inspecties en andere vormen van wederzijdse bijstand die noodzakelijk worden geacht om de naleving van de toepasselijke wet- en regelgeving inzake de uitvoer van gebruikte voertuigen te waarborgen.

3. De douaneautoriteiten en de bevoegde autoriteiten van de lidstaten werken samen overeenkomstig artikel 47, lid 2, van Verordening (EU) nr. 952/2013 en wisselen, onder meer langs elektronische weg, de informatie uit die nodig is om hun taken uit hoofde van deze verordening te vervullen. De douaneautoriteiten kunnen overeenkomstig artikel 12, lid 1, en artikel 16, lid 1, van Verordening (EU) nr. 952/2013 vertrouwelijke informatie die zij bij de uitoefening van hun taken hebben verkregen of die hun op vertrouwelijke basis is verstrekt, meedelen aan de bevoegde autoriteit van de lidstaat waar de marktdeelnemer of handelaar is gevestigd.

4. Wanneer bevoegde autoriteiten overeenkomstig de leden 1 tot en met 3 informatie hebben ontvangen, kunnen die bevoegde autoriteiten die informatie meedelen aan de bevoegde autoriteiten van andere lidstaten.

5. Er wordt informatie met betrekking tot risico's uitgewisseld tussen:

a) de douaneautoriteiten, overeenkomstig artikel 46, lid 5, van Verordening (EU) nr. 952/2013;

b) de douaneautoriteiten en de Commissie, overeenkomstig artikel 47, lid 2, van Verordening (EU) nr. 952/2013;

c) de douaneautoriteiten en de bevoegde autoriteiten, met inbegrip van de bevoegde autoriteiten van andere lidstaten, overeenkomstig artikel 47, lid 2, van Verordening (EU) nr. 952/2013.

Artikel 46

Elektronische systemen

1. Het door de Commissie ontwikkelde elektronische systeem MOVE-HUB wordt gebruikt voor de uitwisseling van het VIN en andere informatie over de inschrijving en de verkeersgeschiktheid van voertuigen tussen de nationale voertuigregisters en elektronische systemen voor technische controles van de lidstaten, alsook voor de onderlinge koppeling met de éénloketomgeving van de Europese Unie voor de douane, voor zover dit nodig is voor de in ***dit hoofdstuk*** vermelde controles en voorschriften.

2. Het in lid 1 bedoelde elektronische systeem MOVE-HUB biedt ten minste de volgende functionaliteiten:

a) het uitwisselen van de gegevens in real time met de nationale voertuigregisters en de nationale elektronische systemen voor technische controles van de lidstaten die ermee verbonden zijn;

b) het mogelijk maken van geautomatiseerde elektronische controle van de gegevens in een technisch certificaat als bedoeld in bijlage II bij Richtlijn 2014/45/EU, van de datum van eerste inschrijving van een voertuig, alsook van de lidstaat waar een voertuig het laatst is ingeschreven, als bedoeld in Richtlijn 1999/37/EG, om vast te stellen of een voor uitvoer bestemd gebruikt voertuig voldoet aan de voorschriften van artikel 39, artikel 40, lid 1, en artikel 41;

c) het verbinden met de éénloketomgeving van de Europese Unie voor de douane overeenkomstig Verordening (EU) 2022/2399, met het oog op de uitwisseling van gegevens en de ondersteuning van het in artikel 40, lid 1, en artikel 41, lid 2, bedoelde informatie-uitwisselingsproces, en het ondersteunen van de in de artikelen 42, 43 en 44 bedoelde kennisgevingen;

d) het met het oog op de samenwerking met derde landen uit hoofde van artikel 45, lid 2, mogelijk maken van de elektronische uitwisseling van informatie met de bevoegde autoriteiten van derde landen die de Commissie op grond van artikel 41, lid 2, in kennis hebben gesteld van de specifieke voorwaarden voor de invoer van gebruikte voertuigen die zij toepassen.

3. De lidstaten zorgen voor onderlinge koppeling van hun nationale voertuigregisters en nationale elektronische systemen voor technische controles met het in lid 1 bedoelde elektronische systeem MOVE-HUB. Die onderlinge koppeling moet binnen twee jaar na de vaststelling van de in lid 5 bedoelde uitvoeringshandeling operationeel zijn.

▌

4. De Commissie koppelt het in lid 1 van dit artikel bedoelde systeem MOVE-HUB aan het bij artikel 4 van Verordening (EU) 2022/2399 ingestelde douane-éénloketsysteem van de Europese Unie voor de uitwisseling van certificaten, zodat de in artikel 40 en artikel 41, lid 2, bedoelde geautomatiseerde controles en de in de artikelen 42, 43 en 44 bedoelde kennisgevingen kunnen worden uitgevoerd. Die onderlinge koppeling is operationeel binnen vier jaar na de vaststelling van de in lid 5 van dit artikel bedoelde uitvoeringshandeling.

5. De Commissie stelt ***uiterlijk … [op de laatste dag van de maand na [24] maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van de verordening]*** de uitvoeringshandelingen vast met de nodige regelingen voor de uitvoering van de in lid 2 bedoelde functionaliteiten van MOVE-HUB, met inbegrip van de technische maatregelen die nodig zijn voor de onderlinge koppeling van nationale elektronische systemen met MOVE-HUB, de voorwaarden voor verbinding met MOVE-HUB, de door de nationale systemen te verzenden gegevens en de vorm voor de verzending van die gegevens via de onderling verbonden nationale systemen. Die uitvoeringshandelingen worden volgens de in artikel 52, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure vastgesteld.

Hoofdstuk VII

Handhaving

Artikel 47

Inspecties

1. ***Met het oog op de handhaving van deze verordening stellen de lidstaten inspectiestrategieën vast die gericht zijn op het opsporen van illegale activiteiten in verband met de inzameling, verwerking en uitvoer van afgedankte voertuigen en voertuigdelen en onderdelen daarvan. Die strategieën voorzien in de inspecties als bedoeld in de leden 2, 3 en 4.***

2. Met het oog op de handhaving van deze verordening inspecteren de lidstaten:

a) erkende verwerkingsinrichtingen;

b) inzamelpunten;

c) andere inrichtingen en marktdeelnemers die ***betrokken zouden kunnen zijn bij de inzameling, verwerking en uitvoer van*** afgedankte voertuigen, ***of die gebruikte reserveonderdelen en onderdelen verkopen***.

3. ***Het totale aantal in lid 2 genoemde marktdeelnemers dat elk kalenderjaar wordt geïnspecteerd, wordt berekend als*** ten minste 10 % van de in lid 2, punten a) en b), genoemde marktdeelnemers.

4. De lidstaten voeren ook ***regelmatige en risicogebaseerde*** inspecties uit op de uitvoer van gebruikte voertuigen om na te gaan of artikel 39 is nageleefd.

▌

5. Om een onderscheid te maken tussen gebruikte voertuigen en afgedankte voertuigen, kunnen de bevoegde autoriteiten van de lidstaten overbrengingen van gebruikte voertuigen waarvan wordt vermoed dat zij afgedankte voertuigen zijn, inspecteren op naleving van de voorschriften van artikel 36 en bijlage I en die overbrengingen dienovereenkomstig monitoren.

6. Wanneer de bevoegde autoriteiten van een lidstaat vaststellen dat een voorgenomen overbrenging van gebruikte voertuigen een of meer afgedankte voertuigen omvat, kunnen de kosten van de nodige analyses, inspecties en opslag van voertuigen waarvan wordt vermoed dat zij afgedankte voertuigen zijn, in rekening worden gebracht aan de opdrachtgevers voor de overbrenging van die voertuigen.

Artikel 48

Samenwerking op het gebied van handhaving op nationaal niveau en tussen de lidstaten

1. De lidstaten stellen, met betrekking tot alle relevante bevoegde autoriteiten die bij de handhaving van deze verordening zijn betrokken, doeltreffende mechanismen in om die autoriteiten in staat te stellen in eigen land samen te werken en coördinatie te verrichten met betrekking tot de ontwikkeling en uitvoering van handhavingsmaatregelen en -activiteiten in verband met het toezicht op de in- en uitschrijving van voertuigen, de opschorting en annulering van de inschrijving, ***de certificering van vernietiging, de uitvoer van gebruikte voertuigen*** en het voorkomen van illegale verwerking ***en uitvoer*** van afgedankte voertuigen.

2. De lidstaten werken bilateraal en multilateraal samen om de preventie en opsporing van illegale verwerking ***en uitvoer*** van afgedankte voertuigen te vergemakkelijken ***en het probleem van vermiste voertuigen aan te pakken***. Zij wisselen relevante informatie over de in- en uitschrijving van voertuigen en de opschorting en annulering van de inschrijving uit via het in artikel 46 bedoelde elektronische uitwisselingssysteem. Zij wisselen tevens relevante informatie uit over erkende verwerkingsinrichtingen en reparatie- en onderhoudsbedrijven die niet als erkende verwerkingsinrichtingen zijn toegelaten, en andere inrichtingen en marktdeelnemers die handelingen met betrekking tot de verwerking van afgedankte voertuigen mogen verrichten. Zij wisselen binnen gevestigde structuren, ***zoals handhavingsnetwerken, agentschappen en het op grond van artikel 52 van deze verordening ingestelde comité, regelmatig informatie,*** ervaringen en kennis ***over illegale activiteiten in verband met afgedankte voertuigen,*** handhavingsmaatregelen ***en gezamenlijke acties*** uit.

De uitwisseling van voertuigregistratiegegevens omvat de toegang tot gegevens over de prestaties, en de aard en de resultaten van de verrichte controles alsook de uitwisseling van die gegevens met de bevoegde autoriteiten van andere lidstaten teneinde de handhaving van deze verordening te vergemakkelijken.

3. De lidstaten delen de Commissie mee welke vaste personeelsleden verantwoordelijk zijn voor de in lid 2 van dit artikel en in artikel 45 bedoelde samenwerking.

Artikel 49

Sancties

Uiterlijk op ... [***de eerste dag van de maand na 36 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening***] stellen de lidstaten de regels vast inzake de sancties die van toepassing zijn op inbreuken op artikel 15, lid 1, artikel 16, artikel ***18, lid 1***, artikel 22, leden 1 en 2, de artikelen 23 en 24, artikel 25, leden 1 en 2, de artikelen 26 tot en met 31 en de artikelen 33, 34, 36, 37 en 39 van deze verordening, en nemen zij alle maatregelen die nodig zijn om erop toe te zien dat die regels worden uitgevoerd. De sancties moeten doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn. De lidstaten stellen de Commissie onverwijld van die voorschriften en maatregelen in kennis en delen haar onverwijld alle latere wijzigingen daarvan mee.

Artikel 50

Verslaglegging aan de Commissie

1. Met ingang van ... [de eerste dag van de maand na 3 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] maken de lidstaten in geaggregeerde vorm voor elk kalenderjaar en in de door de Commissie op grond van lid 5 vastgestelde vorm de volgende gegevens openbaar, die gebaseerd zijn op de informatie en gegevens die zijn ontvangen van producenten, organisaties voor producentenverantwoordelijkheid en afvalverwerkers:

a) het aantal in de lidstaat ingeschreven voertuigen;

b) het aantal voertuigen dat voor het eerst op de markt is aangeboden op het grondgebied van de lidstaat;

c) het aantal en het gewicht van de afgedankte voertuigen die in de lidstaat zijn ingezameld en waaruit gevaarlijke afvalstoffen zijn verwijderd;

d) het aantal en het gewicht van de afgedankte voertuigen die op het grondgebied van de lidstaat zijn gerecycled;

e) het aantal en het gewicht van de afgedankte voertuigen die voor verdere verwerking naar een andere lidstaat of een derde land zijn uitgevoerd of overgebracht;

f) ***het aantal en het gewicht van de afgedankte voertuigen die voor verdere verwerking uit een derde land zijn ingevoerd of overgebracht;***

g) ***het aantal gebruikte voertuigen dat is vrijgegeven voor uitvoer en het aantal gebruikte voertuigen dat is ingevoerd;***

h) het aantal afgegeven certificaten van vernietiging;

i) het totale gewicht van de ***en, in voorkomend geval, het aantal*** voertuigdelen, onderdelen en materialen die uit afgedankte voertuigen zijn verwijderd ten behoeve van:

i) hergebruik;

ii) herfabricage of revisie;

iii) recycling;

iv) nuttige toepassing, met inbegrip van terugwinning van energie;

v) verwijdering;

j) de hoeveelheid en het gewicht van de afgedankte voertuigen die op een andere manier worden verwerkt dan aangegeven in punt d);

k) de hoeveelheid en het gewicht van de afgedankte voertuigen die voor opvulling worden gebruikt;

l) de percentages van de in artikel 33 vastgelegde doelstellingen die zijn bereikt door alle afvalverwerkers die in de lidstaat actief zijn;

m) het gebruik van de in artikel 29, lid 2, bedoelde vrijstelling en de wijze waarop dit door de rapporterende lidstaat is gemonitord;

n) gegevens over de organisaties voor producentenverantwoordelijkheid, met inbegrip van de namen van de rechtspersonen die zij vertegenwoordigen;

o) gegevens over de uitvoering van artikel 21;

p) de aantallen uit afgedankte voertuigen verwijderde voertuigdelen en onderdelen die relevante hoeveelheden kritieke grondstoffen bevatten en de hoeveelheden kritieke grondstoffen die uit deze voertuigdelen en onderdelen zijn teruggewonnen.

De lidstaten maken de in de eerste alinea bedoelde gegevens openbaar binnen 18 maanden na het einde van de verslagperiode waarvoor zij zijn verzameld. De gegevens zijn machineleesbaar, sorteerbaar en doorzoekbaar en voldoen aan open normen voor gebruik door derden. De lidstaten brengen de Commissie op de hoogte wanneer de in de eerste alinea bedoelde gegevens beschikbaar zijn gesteld.

De eerste verslagperiode is het eerste kalenderjaar na de vaststelling van de in lid 5 bedoelde uitvoeringshandeling.

2. De overeenkomstig lid 1 door de lidstaten beschikbaar gestelde gegevens gaan vergezeld van een kwaliteitscontroleverslag. Die informatie wordt gerapporteerd in de vorm die de Commissie op grond van lid 5 vaststelt.

3. Om de vijf jaar stellen de lidstaten een verslag op met een samenvatting van:

a) aangeboden stimulansen ter bevordering van het hergebruiken, herfabriceren en reviseren van voertuigdelen en onderdelen overeenkomstig artikel 32 ***en het geraamde effect daarvan***;

b) de toepassing van boetes en andere sancties waarin hun nationale recht voorziet voor inbreuken op deze verordening en die overeenkomstig artikel 49 zijn vastgesteld, met inbegrip van een lijst van de soorten gemelde inbreuken en de soorten maatregelen die worden genomen;

c) de resultaten van de overeenkomstig artikel 47 uitgevoerde inspecties;

d) de wijze van toepassing van de definities van "autowrak" en "gebruikt voertuig", met inbegrip van de praktische moeilijkheden die zich in dat verband voordoen.

De lidstaten dienen dat verslag binnen zes maanden na afloop van de periode van vijf jaar waarop het betrekking heeft bij de Commissie in. Het eerste verslag wordt uiterlijk op ... [de eerste dag van de maand na zes jaar vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] bij de Commissie ingediend.

De Commissie evalueert de door de lidstaten ingediende verslagen en stelt ▌verslagen over de ontvangen informatie op ***en publiceert die*** om ***de evaluatie van de uitvoering van deze verordening in de lidstaten te ondersteunen en*** de uitwisseling van informatie over de in de lidstaten toegepaste beste praktijken te vergemakkelijken.

4. Met het oog op het toezicht op de uitvoering van deze verordening verzamelt en evalueert de Commissie de overeenkomstig dit artikel beschikbaar gestelde informatie.

5. De Commissie stelt uitvoeringshandelingen vast tot bepaling van:

a) de methode en regels voor de berekening, verificatie en rapportage van gegevens overeenkomstig lid 1, met inbegrip van:

i) de methode voor het bepalen van de hoeveelheid en het gewicht van de voertuigdelen, onderdelen en materialen die voor de in lid 1, punten i), j), k), ***en p)*** bedoelde doeleinden zijn verwijderd;

ii) de methode voor het bepalen van het gewicht van gerecyclede afvalstoffen, en onder meer het bepalen van berekeningspunten en meetpunten en, indien nodig, mogelijkheden om gemiddelde verliespercentages toe te passen;

iii) de methode voor de berekening en verificatie van de verwezenlijking van de in artikel 33 bedoelde doelstellingen voor hergebruik, recycling en nuttige toepassing, ***met inbegrip van het gecombineerd shredderen van afgedankte voertuigen met ander afval als bedoeld in artikel 27 en bijlage VIII, deel G, punt 3***;

b) de vorm voor de in lid 1 bedoelde rapportage aan de Commissie, alsook de vorm voor het kwaliteitscontroleverslag.

Die uitvoeringshandelingen worden ***uiterlijk op ... [de laatste dag van de maand na 30 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening]*** volgens de in artikel 52, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure vastgesteld.

6. Producenten, organisaties voor producentenverantwoordelijkheid, afvalverwerkers en andere relevante marktdeelnemers verstrekken aan de bevoegde autoriteiten nauwkeurige en betrouwbare gegevens die de lidstaten in staat stellen hun rapportageverplichtingen uit hoofde van dit artikel na te komen.

Hoofdstuk VIII

Gedelegeerde bevoegdheden en comitéprocedure

Artikel 51

Uitoefening van de bevoegdheidsdelegatie

1. De bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie toegekend onder de in dit artikel neergelegde voorwaarden.

2. De in artikel 5, leden 3 en 6, artikel 6, leden ***6 tot en met*** 9, artikel 7, lid 3, artikel 11, lid 4, artikel 12, lid 2, artikel 21, lid 2, artikel 22, lid 6, artikel 26, lid 3, artikel 37, lid 3, en artikel 41, lid 3, bedoelde bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie toegekend voor een termijn van vijf jaar met ingang van ... [de datum van inwerkingtreding van deze verordening]. De Commissie stelt uiterlijk negen maanden voor het einde van de termijn van vijf jaar een verslag op over de bevoegdheidsdelegatie. De bevoegdheidsdelegatie wordt stilzwijgend met termijnen van dezelfde duur verlengd, tenzij het Europees Parlement of de Raad zich uiterlijk drie maanden voor het einde van elke termijn tegen die verlenging verzet.

3. Het Europees Parlement of de Raad kan de in artikel 5, leden 3 en 6, artikel 6, leden ***6 tot en met*** 9, artikel 7, lid 3, artikel 11, lid 4, artikel 12, lid 2, artikel 21, lid 2, artikel 22, lid 6, artikel 26, lid 3, artikel 37, lid 3, en artikel 41, lid 3, bedoelde bevoegdheidsdelegatie te allen tijde intrekken. Het besluit tot intrekking beëindigt de delegatie van de in dat besluit genoemde bevoegdheid. Het wordt van kracht op de dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie* of op een daarin genoemde latere datum. Het laat de geldigheid van de reeds van kracht zijnde gedelegeerde handelingen onverlet.

4. Vóór de vaststelling van een gedelegeerde handeling raadpleegt de Commissie de door elke lidstaat aangewezen deskundigen overeenkomstig de beginselen die zijn neergelegd in het Interinstitutioneel Akkoord van 13 april 2016 over beter wetgeven.

5. Zodra de Commissie een gedelegeerde handeling heeft vastgesteld, doet zij daarvan gelijktijdig kennisgeving aan het Europees Parlement en de Raad.

6. Een op grond van artikel 5, leden 3 en 6, artikel 6, leden ***6 tot en met*** 9, artikel 7, lid 3, artikel 11, lid 4, artikel 12, lid 2, artikel 21, lid 2, artikel 22, lid 6, artikel 26, lid 3, artikel 37, lid 3, en artikel 41, lid 3, vastgestelde gedelegeerde handeling treedt alleen in werking indien het Europees Parlement noch de Raad daartegen binnen een termijn van twee maanden na de kennisgeving van de handeling aan het Europees Parlement en de Raad bezwaar heeft gemaakt, of indien zowel het Europees Parlement als de Raad voor het verstrijken van die termijn de Commissie hebben medegedeeld dat zij geen bezwaar zullen maken. Die termijn wordt op initiatief van het Europees Parlement of de Raad met twee maanden verlengd.

Artikel 52

Comitéprocedure

1. De Commissie wordt bijgestaan door het comité ingesteld bij artikel 39 van Richtlijn 2008/98/EG. Dat comité is een comité in de zin van Verordening (EU) nr. 182/2011.

2. Wanneer naar dit lid wordt verwezen, is artikel 5 van Verordening (EU) nr. 182/2011 van toepassing.

Hoofdstuk IX

Wijzigingen

Artikel 53

Wijzigingen in Verordening (EU) 2023/1542

Bijlage I bij Verordening (EU) 2023/1542 wordt gewijzigd overeenkomstig bijlage XII bij deze verordening.

Artikel 54

Wijzigingen in Verordening (EU) 2019/1020

In Verordening (EU) 2019/1020 wordt bijlage II, punten 10 en 11 geschrapt.

Artikel 55

Wijzigingen in Verordeningen (EU) 2018/858 ***en (EU) nr. 168/2013***

Bijlage II bij Verordening (EU) 2018/858 ***en bijlage II bij Verordening (EU) nr. 168/2013 worden*** gewijzigd overeenkomstig bijlage XI bij deze verordening.

HOOFDSTUK X

Slotbepalingen

Artikel 56

Evaluatie

1. Uiterlijk op ... [de laatste dag van de maand na 95 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] evalueert de Commissie de toepassing van deze verordening en de gevolgen ervan voor het milieu, de menselijke gezondheid en de werking van de eengemaakte markt, en dient zij daarover een verslag in bij het Europees Parlement en de Raad. ***Indien nodig gaat het verslag vergezeld van een wetgevingsvoorstel tot wijziging van de desbetreffende bepalingen van deze verordening.***

2. Met inachtneming van de technische vooruitgang en de in de lidstaten opgedane ervaring alsook van eventuele herzieningen van Verordening (EG) nr. 1907/2006, neemt de Commissie in haar verslag een evaluatie op van het volgende:

   a) de noodzaak om het toepassingsgebied van deze verordening, met name de bepalingen van de hoofdstukken II en III, en van hoofdstuk IV, afdeling II, uit te breiden tot voertuigen van categorie ***L*** zoals gedefinieerd in artikel 4, lid 2, ▌ van Verordening (EU) nr. 168/2013 en voertuigen van de categorieën M_2, M_3, N_2, N_3 en O zoals bedoeld in artikel 4, lid 1, van Verordening (EU) 2018/858;

b) de noodzaak om het toepassingsgebied van de bepalingen die van toepassing zijn op voertuigen waarvoor typegoedkeuring is verleend in het kader van meerfasentypegoedkeuring en op kampeerwagens uit te breiden en caravans in het toepassingsgebied van deze verordening op te nemen;

c) de noodzaak om het toepassingsgebied van deze verordening, en met name de bepalingen van hoofdstuk VI, uit te breiden tot voertuigen van categorie L zoals gedefinieerd in artikel 4, lid 2, van Verordening (EU) nr. 168/2013;

d) de maatregelen met betrekking tot het verstrekken van informatie over zorgwekkende stoffen in voertuigen en de noodzaak om verdere bepalingen in te voeren met betrekking tot zorgwekkende stoffen die van invloed kunnen zijn op de hoogwaardige recycling van voertuigen aan het einde van hun levensduur;

e) de in hoofdstuk IV vastgestelde maatregelen betreffende het beheer van afgedankte voertuigen, met inbegrip van de in artikel 33 vastgelegde niveaus van doelstellingen en de noodzaak om deze te herzien;

f) de noodzaak om het toepassingsgebied van deze verordening met betrekking tot de in artikel 33 vastgestelde doelniveaus voor recycling uit te breiden tot de voertuigcategorieën waarop artikel 33 uit hoofde van deze verordening niet van toepassing is;

g) inbreuken en de doeltreffendheid, evenredigheid en afschrikkende werking van sancties als bedoeld in artikel 49;

h) de noodzaak om artikel 5 te wijzigen;

i) de mate waarin het probleem van vermiste voertuigen is opgelost, met inbegrip van ramingen van het aantal vermiste voertuigen en het effect van de maatregelen met betrekking tot de uitvoer van gebruikte voertuigen, en de noodzaak om aanvullende maatregelen te nemen om de traceerbaarheid van voertuigen te verbeteren;

▌

j) de vereisten inzake het gehalte aan gerecyclede kunststof, met inbegrip van doelstellingen en verplichtingen voor recyclinginstallaties binnen en buiten de Unie zoals vastgesteld in artikel 6, leden 1 tot en met 4, van deze verordening, en de noodzaak van herziening op basis daarvan, met inbegrip van een evaluatie van de ontwikkelingen op het gebied van staal en aluminium in verband met artikel 6, leden 7 en 8, van deze verordening en in het kader van andere relevante wetgeving van de Unie, zoals Verordening (EU) 2025/40 of Verordening (EU) 2024/1781, om te zorgen voor samenhang en afstemming;

k) het in artikel 22 vastgestelde kostentoerekeningsmechanisme voor voertuigen die in een andere lidstaat afgedankte voertuigen worden en de noodzaak van herziening daarvan;

l) bepalingen betreffende processen die van invloed kunnen zijn op de hoogwaardige recycling van voertuigen aan het einde van hun levensduur;

m) het effect van verschillen in de nationale criteria inzake verkeersgeschiktheid op de uitvoer van gebruikte voertuigen;

n) de doeltreffendheid, interoperabiliteit en betrouwbaarheid van nationale voertuigregistratiesystemen en de grensoverschrijdende uitwisseling van informatie daartussen om de nauwkeurige identificatie, de status en de traceerbaarheid van voertuigen gedurende hun hele levenscyclus te waarborgen, met bijzondere aandacht voor:

i) het effect van tijdelijke uitschrijving op de nauwkeurigheid, toegankelijkheid en traceerbaarheid van voertuiggegevens, met inbegrip van de rol ervan bij de identificatie van vermiste voertuigen;

ii) de noodzaak van minimumeisen voor de uitschrijving van voertuigen in de hele Unie, zoals de vaststelling van een maximumduur en strikte voorwaarden voor vernieuwing, om de traceerbaarheid van voertuigen te verbeteren en illegale verwerking van voertuigen te voorkomen.

3. Uiterlijk op ... [de laatste dag van het jaar na 72 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] evalueert de Commissie de stand van de technologische ontwikkeling, de milieuprestaties, de economische prestaties en de beschikbaarheid van gehalte aan biogebaseerde kunststoffen en van elastomeren afkomstig van de recycling van banden in nieuwe voertuigen, rekening houdend met de duurzaamheidscriteria die zijn vastgesteld in artikel 29 van Richtlijn (EU) 2018/2001 en eventuele duurzaamheidscriteria die uit hoofde van Verordening (EU) 2024/1781 voor banden zullen worden vastgesteld.

4. Indien nodig en op basis van de in lid 3 bedoelde evaluatie kan de Commissie een wetgevingsvoorstel indienen om:

a) duurzaamheidsvereisten vast te stellen voor biogebaseerde grondstoffen in kunststof die in voertuigen wordt gebruikt;

b) doelstellingen vast te stellen om het gebruik van biogebaseerde grondstoffen in kunststof die in voertuigen wordt gebruikt, te verhogen;

c) doelstellingen vast te stellen om ook elastomeren afkomstig van de recycling van banden van voertuigen te gebruiken;

d) te beoordelen in hoeverre de in punt b) bedoelde doelstellingen kunnen worden gecombineerd met of toegevoegd aan de in artikel 6, lid 1, vastgestelde doelstellingen;

e) te beoordelen in hoeverre de in punt c) bedoelde doelstellingen kunnen worden gecombineerd met de in artikel 6, lid 1, vastgestelde doelstellingen;

f) indien nodig de definitie van biogebaseerde kunststof in artikel 3, lid 1, punt 53, van Verordening (EU) 2025/40, de definitie van kunststof in artikel 3, lid 1, punt 9, van deze verordening en het toepassingsgebied van de doelstellingen voor gerecyclede kunststof zoals gespecificeerd in artikel 6, lid 1, van deze verordening te wijzigen;

g) Indien nodig de in artikel 6, lid 2, bedoelde methode berekenings- en verificatiemethode en de vereisten voor in de Unie en in derde landen gevestigde installaties die elastomeren uit banden verwerken, aan te passen.

5. Indien nodig om de doeltreffende en uniforme traceerbaarheid van afgedankte voertuigen te waarborgen, en op basis van de in lid 2, punt n), bedoelde evaluatie, kan de Commissie een wetgevingsvoorstel indienen met regels voor de uitschrijving van voertuigen in de hele Unie.

6. Uiterlijk op ... [60 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] voert de Commissie een beoordeling uit om op basis van de verklaringen uit hoofde van artikel 10 na te gaan of de fabrikanten op schema liggen om de in artikel 6, lid 1, vastgestelde doelstellingen voor gerecyclede kunststof te halen. Bij de beoordeling wordt met name het volgende geëvalueerd:

a) de beschikbaarheid van geschikte technologieën voor de recycling van kunststoffen;

b) de beschikbaarheid van voldoende gerecyclede kunststoffen;

c) het kwaliteitsniveau van de gerecyclede kunststoffen ten opzichte van het vereiste veiligheidsniveau; en

d) technische en economische moeilijkheden om de doelstellingen voor gerecyclede kunststof te halen.

Op basis van die beoordeling kan de Commissie indien nodig bij het Europees Parlement en de Raad een wetgevingsvoorstel tot wijziging van de in artikel 6, lid 1, vastgestelde doelstellingen indienen om te voorzien in afwijkingen van het toepassingsgebied, het tijdschema of de minimumpercentages die daarin zijn vastgesteld.

Artikel 57

Intrekking en overgangsbepalingen

1. Richtlijn 2000/53/EG wordt ingetrokken met ingang van … [de eerste dag van de maand na ***24*** maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening].

De volgende bepalingen van Richtlijn 2000/53/EG blijven evenwel van toepassing:

a) artikel 4, lid 2, en bijlage II, tot en met ... [de laatste dag van de maand na 71 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening]; de vermeldingen 5 a), 5 b) i), 5 b) ii) en 16 van bijlage II bij Richtlijn 2000/53/EG zijn echter niet langer van toepassing met ingang van … [de datum van inwerkingtreding van deze verordening];

b) artikel 5, lid 4, tweede alinea, artikel 6, lid 3, tweede alinea, artikel 7, lid 1, artikel 8, leden 3 en 4, tot en met ... [de laatste dag van de maand na 35 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening];

c) artikel 6, lid 3, eerste alinea, en bijlage I tot en met ... [de laatste dag van de maand na 35 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening];

d) artikel 7, lid 2, punt b), tot en met ... [de laatste dag van de maand na 35 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening];

e) artikel 9, lid 1 bis, eerste en derde alinea, artikel 9, lid 1 ter en artikel 9, lid 1 quinquies, tot en met ... [de laatste dag van de maand na 35 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening];

f) artikel 9, lid 1 bis, tweede alinea, tot en met ... [de laatste dag van de maand na 59 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening].

2. Richtlijn 2005/64/EG wordt ingetrokken met ingang van ... [de eerste dag van de maand na 71 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening].

Artikel 6, lid 3 van die richtlijn wordt evenwel ingetrokken met ingang van ... [de eerste dag van de maand na 35 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening].

3. Verwijzingen naar de ingetrokken richtlijnen gelden als verwijzingen naar de onderhavige verordening en worden gelezen volgens de concordantietabellen in bijlage XV.

4. In afwijking van artikel 8, lid 2, van deze verordening geldt tot en met ... [72 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening], wanneer in dat artikel naar artikel 4 van deze verordening wordt verwezen, een dergelijke verwijzing als een verwijzing naar artikel 5 van Richtlijn 2005/64/EG.

In afwijking van artikel 8, lid 2, van deze verordening geldt tot en met ... [72 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening], wanneer in dat artikel naar artikel 5 van deze verordening wordt verwezen, een dergelijke verwijzing als een verwijzing naar artikel 6, lid 2 van Richtlijn 2005/64/EG.

Artikel 58

Toepasbaarheid op en in het Verenigd Koninkrijk met betrekking tot Noord-Ierland

1. *Artikel 14 is alleen met betrekking tot artikel 30, artikel 31 en artikel 35, lid 1, van toepassing op en in het Verenigd Koninkrijk met betrekking tot Noord-Ierland.*

2. *De artikelen 15 tot en met 29, de artikelen 32 tot en met 34 en artikel 35, lid 2, zijn niet van toepassing op en in het Verenigd Koninkrijk met betrekking tot Noord-Ierland.*

3. *Artikel 47, lid 2, punt a), en lid 3, zijn niet van toepassing op en in het Verenigd Koninkrijk met betrekking tot Noord-Ierland.*

4. *Artikel 48, leden 1 en 2, zijn niet van toepassing op en in het Verenigd Koninkrijk met betrekking tot Noord-Ierland wat betreft de voorkoming van illegale verwerking van afgedankte voertuigen.*

5. *Artikel 48, lid 2, is niet van toepassing op en in het Verenigd Koninkrijk met betrekking tot Noord-Ierland wat betreft de uitwisseling van relevante informatie over erkende verwerkingsinrichtingen.*

6. *Artikel 49 is niet van toepassing op en in het Verenigd Koninkrijk met betrekking tot Noord-Ierland wat betreft artikel 15, lid 1, artikel 16, artikel 19, lid 1, artikel 22, leden 1 en 2, artikel 23, artikel 24, artikel 25, leden 1 en 2, de artikelen 27 tot en met 29, artikel 33 en artikel 34.*

7. ***Artikel 50, lid 1, punten c), d), h), i) iii), i) iv), i) v), j), k), l), m), n) en o) en artikel 50, lid 3, punt a), zijn niet van toepassing op en in het Verenigd Koninkrijk met betrekking tot Noord-Ierland.***

Artikel 59

Inwerkingtreding en toepassing

1. Deze verordening treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

2. Zij is van toepassing met ingang van … [de eerste dag van de maand na *24* maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening].

Artikel 4, lid 3, artikel 5, leden 2tot en met 9, artikel 6, leden 4 tot en met 9, artikel 6, lid 11, artikel 7, leden 3 en 4, artikel 9, lid 7, artikel 11, lid 4, artikel 12, lid 2, artikel 13, lid 6, artikel 14, lid 4, artikel 15, lid 6, artikel 21, lid 2, artikel 22, lid 6, artikel 26, lid 3, artikel 37, lid 3, artikel 41, lid 3, artikel 46, lid 5, en artikel 50, lid 5, zijn evenwel van toepassing met ingang van … [één maand vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening], artikel 53 is van toepassing met ingang van … [de datum van inwerkingtreding van deze verordening] en artikel 55 is ▌van toepassing met ingang van … [de eerste dag van de maand na 72 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening].

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in de lidstaten.

Gedaan te ...,

Voor het Europees Parlement	*Voor de Raad*
De voorzitter	*De voorzitter*

BIJLAGE I

CRITERIA OM TE BEPALEN OF EEN ▌VOERTUIG EEN AFGEDANKT VOERTUIG IS

Deze bijlage bevat de criteria aan de hand waarvan wordt bepaald of een voertuig een afgedankt voertuig is en wordt als volgt toegepast:

Deel A bevat de criteria om de onrepareerbaarheid van een voertuig te beoordelen. Indien aan een of meer van deze criteria wordt voldaan, wordt het voertuig als een afgedankt voertuig beschouwd.

Indien aan geen van de criteria van deel A wordt voldaan, wordt het voertuig beoordeeld overeenkomstig de criteria van deel 5.1.2.e ***aan een of meer van de criteria van deel B wordt voldaan, wordt door middel van een technische beoordeling nagegaan welke reparaties nodig zijn om een technisch certificaat overeenkomstig Richtlijn 2014/45/EU te verkrijgen in de lidstaat waar het voertuig vóór de reparatie was ingeschreven. Op basis van die technische beoordeling beslist de voertuigeigenaar of hij of zij zich van het voertuig wil ontdoen.***

Indien de voertuigeigenaar binnen vijf jaar na die technische beoordeling geen technisch certificaat overeenkomstig Richtlijn 2014/45/EU verkrijgt, wordt het voertuig als een afgedankt voertuig beschouwd. Gedurende die periode van vijf jaar vormt die technische beoordeling documentatie waaruit blijkt dat het voertuig geen afgedankt voertuig is.

De in deze bijlage bedoelde beoordeling wordt uitgevoerd door een onafhankelijke voertuigdeskundige. De lidstaten kunnen een uitputtende lijst van onafhankelijke voertuigdeskundigen opstellen om die beoordelingen uit te voeren.

Op verzoek van een voertuigeigenaar kunnen de bevoegde autoriteiten in de lidstaat van inschrijving van een voertuig, of een van de aangewezen goedkeuringsinstanties daarvan, vrijstelling verlenen voor een voertuig dat overeenkomstig deze bijlage als een afgedankt voertuig wordt beschouwd wanneer het betrokken voertuig wordt gerepareerd.

DEEL A

CRITERIA VOOR DE BEOORDELING VAN ***AFGEDANKTE VOERTUIGEN***

Een voertuig ***is een afgedankt voertuig*** indien het aan een of meer van de volgende criteria voldoet:

a) het is in stukken gesneden of gedemonteerd ***met het oog op hergebruik van voertuigdelen***;

[redacted]

b) het is [redacted] afgebrand tot het punt dat het motorcompartiment of de passagiersruimte ***volledig*** vernietigd is;

c) het is [redacted] tot boven het dashboard in water ondergedompeld geweest;

d) een of meer van de volgende onderdelen van het voertuig kunnen ***uit technisch oogpunt*** niet worden gerepareerd ***noch worden*** vervangen:

i) grondcontactonderdelen (zoals banden en wielen), ophanging, stuurinrichting, remmen en de bedieningsonderdelen daarvan;

ii) stoelbevestigingen en -scharnieren;

iii) airbags, gordelspanners, veiligheidsgordels en de perifere bedieningsonderdelen daarvan;

iv) de romp en het chassis ***of de zelfdragende carrosserie*** van het voertuig;

e) de structurele en veiligheidsonderdelen van het voertuig vertonen onherstelbare technische gebreken waardoor de onderdelen onvervangbaar zijn***;***

▌

f) het is voor verwerking overgedragen aan een inzamelpunt of een erkende verwerkingsinrichting;

g) het is door een verzekeringsmaatschappij als technisch totaal verlies aangemerkt op basis van de technische beoordeling door een voertuigdeskundige.

▌

DEEL B

LIJST VAN INDICATIEVE ▌CRITERIA VOOR AFGEDANKTE VOERTUIGEN

Indien geen van de criteria van deel A van toepassing is, wordt het voertuig beoordeeld aan de hand van de volgende criteria ▌:

a) ***het is achtergelaten of*** de middelen om ***het*** te identificeren, met name het VIN, ***ontbreken***;

▌

b) het voertuig is niet naar behoren beschermd tegen beschadiging tijdens opslag, vervoer, laden en lossen; ▌

▌

c) de kosten die nodig zijn om het voertuig weer in een technische staat te brengen die voldoende is om een technisch certificaat te verkrijgen bovenop de huidige waarde ervan zijn hoger dan de geraamde marktwaarde na reparatie;

d) het is tot onder het dashboard in water ondergedompeld geweest, met schade aan de motor of het elektrische systeem;

e) er zijn brandstof of brandstofdampen uit vrijgekomen die een risico op brand en explosie inhouden;

f) er is gas uit het vloeibaargassysteem gelekt dat een risico op brand en explosie inhoudt;

g) de werkingsvloeistoffen (brandstof, remvloeistof, antivriesmiddel, accuzuur, elektrolytoplossing, koelvloeistof) zijn uit het voertuig gelopen en vormen een risico op waterverontreiniging;

h) het is gedemonteerd; of

i) een of meer toegangen ervan zijn dichtgelast of afgesloten met isolatieschuim.

▌

BIJLAGE II

CRITERIA VOOR ERKENNING VAN DE STATUS VAN VOERTUIGEN VAN BIJZONDER CULTUREEL BELANG

1. De bevoegde autoriteiten van de lidstaat van inschrijving van een voertuig, of een van de aangewezen goedkeuringsinstanties daarvan, kunnen een voertuig als voertuig van bijzonder cultureel belang erkennen wanneer het aan elk van de volgende criteria voldoet:

a) de unieke historische of culturele waarde of status van het voertuig is gedocumenteerd door de voertuigeigenaar of door de bevoegde autoriteiten van de lidstaat waar een voertuig is ingeschreven of het gaat om één gewijzigd of op maat gemaakt voertuig dat individueel is goedgekeurd overeenkomstig Verordening (EU) 2018/858 of het nationale recht;

b) de voertuigeigenaar is bekend en kan worden geïdentificeerd;

c) de voertuigdelen kunnen worden geïdentificeerd aan de hand van een serienummer of een andere door de fabrikant verstrekte of door de bevoegde autoriteit toegekende identificatie;

d) het voertuig kan worden geïdentificeerd aan de hand van het VIN, het serienummer of een andere door de fabrikant verstrekte of door een bevoegde autoriteit toegekende identificatie.

Op verzoek van de voertuigeigenaar geven de bevoegde autoriteiten van de lidstaat van inschrijving een certificaat af waarin wordt erkend dat een voertuig een bijzonder cultureel belang heeft, indien aan de criteria van de eerste alinea van dit punt is voldaan.

Op verzoek van de voertuigeigenaar trekken de bevoegde autoriteiten van de lidstaat van inschrijving het in de tweede alinea van dit punt bedoelde certificaat in.

2. *De eigenaar van het voertuig van bijzonder cultureel belang zorgt ervoor dat:*

   a) *het voertuig overeenkomstig het Unierecht of het nationale recht op een geschikte milieuhygiënisch verantwoorde wijze wordt opgeslagen, vervoerd of gebruikt;*

   b) *het in de tweede alinea van punt 1 bedoelde certificaat op verzoek aan de autoriteiten wordt verstrekt of ter beschikking wordt gesteld.*

3. *De conformiteit van het voertuig met de criteria van de leden 1 en 2 wordt ten minste om de vijf jaar of bij een verandering van eigenaar geverifieerd.*

BIJLAGE III

BEREKENING VAN DE PERCENTAGES HERBRUIKBAARHEID, RECYCLEBAARHEID EN MOGELIJKE NUTTIGE TOEPASSING

Voor de toepassing van deze bijlage wordt onder "referentievoertuig" verstaan de uitvoering van een voertuigtype die volgens de typegoedkeuringsinstantie, in overleg met de fabrikant en overeenkomstig de criteria van deel A, op het gebied van herbruikbaarheid, recyclebaarheid en mogelijke nuttige toepassing de meeste problemen oplevert.

DEEL A

1. De in het voertuig aanwezige materialen en hun respectieve gehalten en locaties worden gespecificeerd, samen met alle relevante informatie die nodig is om de percentages recyclebaarheid en mogelijke nuttige toepassing correct te berekenen.

2. Massa's worden uitgedrukt in kg tot één cijfer achter de komma. De percentages worden berekend als een percentage tot één cijfer achter de komma en vervolgens als volgt afgerond:

   a) als het cijfer achter de komma tussen 0 en 4 ligt, wordt het totaal naar beneden afgerond;

   b) als het cijfer achter de komma tussen 5 en 9 ligt, wordt het totaal naar boven afgerond.

3. Bij de selectie van de referentievoertuigen wordt rekening gehouden met de volgende criteria:

a) het carrosserietype;

b) de beschikbare afwerkingsniveaus;

c) de beschikbare optionele uitrusting die op verantwoordelijkheid van de fabrikant kan worden gemonteerd.

4. Ingeval de typegoedkeuringsinstantie en de fabrikant niet tot overeenstemming komen over de aanwijzing van een voertuigtype die uit een oogpunt van herbruikbaarheid, recyclebaarheid en mogelijke nuttige toepassing de meeste problemen oplevert, wordt één referentievoertuig geselecteerd uit:

a) elk "carrosserietype", zoals gedefinieerd in bijlage I, deel C, punt 2, bij Verordening (EU) 2018/858 in het geval van voertuigen van categorie M1;

b) elk "carrosserietype", d.w.z. bestelwagen, chassis met stuurcabine, pick-up enz. in het geval van voertuigen van categorie N_1.

5. Voor de controle van de materialen en de massa van de onderdelen stelt de fabrikant de voertuigen en onderdelen ter beschikking die de typegoedkeuringsinstantie noodzakelijk acht.

DEEL B

1. Om als herbruikbaar te worden beschouwd, kunnen onderdelen of voertuigdelen op gemakkelijke en niet-destructieve wijze worden verwijderd.

2. De totale massa van herbruikbare voertuigdelen, onderdelen en materialen wordt als 100 % herbruikbaar, recyclebaar en nuttig toepasbaar beschouwd.

3. De in bijlage VIII, deel B, punten 1, 2 en 3, vermelde voertuigdelen, onderdelen en materialen worden als 0 % herbruikbaar en 100 % recyclebaar en nuttig toepasbaar beschouwd. De in bijlage VIII, deel E, vermelde voertuigdelen en onderdelen worden als 0 % herbruikbaar en 100 % recyclebaar en nuttig toepasbaar beschouwd. De methode zorgt ervoor dat, indien een wijziging van bijlage VIII leidt tot de uitbreiding van de lijst van voertuigdelen en onderdelen in deel E van die bijlage, de nieuw toegevoegde voertuigdelen en onderdelen als 0 % herbruikbaar en 100 % recyclebaar en nuttig toepasbaar worden beschouwd.

4. De berekening van de percentages herbruikbaarheid, recyclebaarheid en mogelijke nuttige toepassing is in overeenstemming met de strategie inzake circulariteit, waarbij rekening wordt gehouden met de technologische vooruitgang op het gebied van technologieën voor de verwerking van afgedankte voertuigen.

BIJLAGE IV

VOORWAARDEN EN MAXIMUMCONCENTRATIEWAARDEN VOOR DE AANWEZIGHEID VAN LOOD, KWIK, CADMIUM EN ZESWAARDIG CHROOM IN MATERIALEN, VOERTUIGDELEN EN ONDERDELEN

Een maximale concentratie van 0,1 gewichtsprocent voor lood, zeswaardig chroom en kwik in homogeen materiaal en 0,01 gewichtsprocent voor cadmium in homogeen materiaal wordt toegestaan.

Na 1 juli 2003 in de handel gebrachte reserveonderdelen die worden gebruikt voor voertuigen die vóór 1 juli 2003 in de handel werden gebracht, met uitzondering van wielbalansgewichten, koolborstels voor elektrische motoren en remvoeringen, zijn vrijgesteld van artikel 5, lid 4.

Homogene materialen, voertuigdelen en onderdelen	Werkingssfeer en einde van de geldigheidsduur van de vrijstelling	Te etiketteren of herkenbaar te maken overeenkomstig artikel 5, lid 6, punt d)
Lood als legeringselement		
1 a) Staal voor bewerkingsdoeleinden en discontinu thermisch verzinkte stalen onderdelen met een loodgehalte van niet meer dan 0,35 gewichtsprocent		
1 b) Continu verzinkt plaatstaal dat niet meer dan 0,35 gewichtsprocent lood bevat	Voertuigen met typegoedkeuring van vóór 1 januari 2016 en reserveonderdelen voor dergelijke voertuigen	
2 a) Aluminium voor bewerkingsdoeleinden dat niet meer dan 2 gewichtsprocent lood bevat	Als reserveonderdelen voor voertuigen die vóór 1 juli 2005 in de handel zijn gebracht	

Homogene materialen, voertuigdelen en onderdelen	Werkingssfeer en einde van de geldigheidsduur van de vrijstelling	Te etiketteren of herkenbaar te maken overeenkomstig artikel 5, lid 6, punt d)
2 b) Aluminium dat niet meer dan 1,5 gewichtsprocent lood bevat	Als reserveonderdelen voor voertuigen die vóór 1 juli 2008 in de handel zijn gebracht	
2 c) i) Aluminiumlegeringen voor bewerkingsdoeleinden die niet meer dan 0,4 gewichtsprocent lood bevatten	Voertuigen met typegoedkeuring van vóór 1 januari 2028 en reserveonderdelen voor dergelijke voertuigen	
2 c) ii) Aluminiumlegeringen die niet onder 2 c) i) vallen en die niet meer dan 0,4 gewichtsprocent lood bevatten[2]	***Voertuigen met typegoedkeuring van vóór 1 januari 2027 en reserveonderdelen voor dergelijke voertuigen***	
2 c) iii) ***Gegoten aluminiumlegeringen die maximaal 0,3 gewichtsprocent lood bevatten, mits het lood afkomstig is van de recycling van loodhoudend aluminiumschroot***	***Voertuigen met typegoedkeuring van na 31 december 2026 en reserveonderdelen voor deze voertuigen[1]***	
3. Koperlegeringen die niet meer dan 4 gewichtsprocent lood bevatten	[1]	

Homogene materialen, voertuigdelen en onderdelen	Werkingssfeer en einde van de geldigheidsduur van de vrijstelling	Te etiketteren of herkenbaar te maken overeenkomstig artikel 5, lid 6, punt d)
4 a) Lagerschalen en -zuigers	Als reserveonderdelen voor voertuigen die vóór 1 juli 2008 in de handel zijn gebracht	
4 b) Lagerschalen en -zuigers in motoren, transmissies en aircocompressoren	Als reserveonderdelen voor voertuigen die vóór 1 juli 2011 in de handel zijn gebracht	
Lood en loodverbindingen in onderdelen		
5. (geschrapt)		
6. Trillingsdempers	Voertuigen met typegoedkeuring van vóór 1 januari 2016 en reserveonderdelen voor dergelijke voertuigen	X

Homogene materialen, voertuigdelen en onderdelen	Werkingssfeer en einde van de geldigheidsduur van de vrijstelling	Te etiketteren of herkenbaar te maken overeenkomstig artikel 5, lid 6, punt d)
7 a) Vulkaniseermiddelen en stabilisatoren voor elastomeren in remslangen, brandstofslangen, luchtventilatieslangen, elastomeer/metaalonderdelen in de chassistoepassingen en motorophangingen	Als reserveonderdelen voor voertuigen die vóór 1 juli 2005 in de handel zijn gebracht	
7 b) Vulkaniseermiddelen en stabilisatoren voor elastomeren in remslangen, brandstofslangen, luchtventilatieslangen, elastomeer/metaalonderdelen in de chassistoepassingen en motorophangingen die niet meer dan 0,5 gewichtsprocent lood bevatten	Als reserveonderdelen voor voertuigen die vóór 1 juli 2006 in de handel zijn gebracht	
7 c) Bindmiddelen voor elastomeren die in aandrijftoepassingen worden gebruikt, met een loodgehalte van niet meer dan 0,5 gewichtsprocent	Als reserveonderdelen voor voertuigen die vóór 1 juli 2009 in de handel zijn gebracht	
Lood in soldeer of coatings van elektrische en elektronische toepassingen als bedoeld in de volgende punten		
8 a) Lood in soldeer om elektrische en elektronische onderdelen aan elektronische printplaten te bevestigen en lood in de afwerking van de uiteinden van andere onderdelen dan elektrolytische aluminiumcondensatoren, in pinnen van onderdelen en in elektronische printplaten	Voertuigen met typegoedkeuring van vóór 1 januari 2016 en reserveonderdelen voor dergelijke voertuigen	X[3]

Homogene materialen, voertuigdelen en onderdelen	Werkingssfeer en einde van de geldigheidsduur van de vrijstelling	Te etiketteren of herkenbaar te maken overeenkomstig artikel 5, lid 6, punt d)
8 b) Lood in soldeer in elektrische toepassingen, behalve soldeer op elektronische printplaten of op glas	voertuigen met typegoedkeuring van vóór 1 januari 2011 en reserveonderdelen voor dergelijke voertuigen	X(3)
8 c) Lood in de afwerking van de uiteinden van elektrolytische aluminiumcondensatoren	Voertuigen met typegoedkeuring van vóór 1 januari 2013 en reserveonderdelen voor dergelijke voertuigen	X(3)
8 d) Lood in soldeer op glas in luchtmassameters	Voertuigen met typegoedkeuring van vóór 1 januari 2015 en reserveonderdelen voor dergelijke voertuigen	X(3)
8 e) Lood in soldeer met een hoog smeltpunt (d.w.z. loodlegeringen met ten minste 85 gewichtsprocent lood)	(1)	X(3)
8 f) i) Lood in flexibele penconnectorsystemen	voertuigen met typegoedkeuring van vóór 1 januari 2017 en reserveonderdelen voor dergelijke voertuigen	X(3)
8 f) ii) Lood in andere flexibele penconnectorsystemen dan het pasvlak van kabelboomconnectoren	voertuigen met typegoedkeuring van vóór 1 januari 2024 en reserveonderdelen voor dergelijke voertuigen	X(3)

Homogene materialen, voertuigdelen en onderdelen	Werkingssfeer en einde van de geldigheidsduur van de vrijstelling	Te etiketteren of herkenbaar te maken overeenkomstig artikel 5, lid 6, punt d)
8 g) i) Lood in soldeer voor de totstandbrenging van een haalbare elektrische verbinding tussen een halfgeleider-die en een drager in "flip chip"-behuizingen voor geïntegreerde schakelingen	voertuigen met typegoedkeuring van vóór 1 oktober 2022 en reserveonderdelen voor dergelijke voertuigen	X(3)
8 g) ii) Lood in soldeer voor de totstandbrenging van een haalbare elektrische verbinding tussen de halfgeleider-die en de drager in "flip chip"-behuizingen voor geïntegreerde schakelingen waarbij die elektrische verbinding bestaat uit: 1) een halfgeleidertechnologieknoop van 90 nm of groter; 2) een enkele die van 300 mm^2 of groter, in om het even welke halfgeleidertechnologieknoop; 3) pakketten gestapelde die's van 300 mm^2 of groter, of "silicon interposers" van 300 mm^2 of groter.	1) Voertuigen met typegoedkeuring van ***vóór 1 januari 2030*** en reserveonderdelen voor dergelijke voertuigen	X(3)
8 h) Lood in soldeer om warmteverspreiders te bevestigen aan het koelingslichaam in krachtige halfgeleiders met een chipgrootte van minstens 1 cm^2 projectieoppervlak en een nominale spanningsdichtheid van minstens 1 A per mm^2 siliciumchipoppervlak	Voertuigen met typegoedkeuring van vóór 1 januari 2016 en reserveonderdelen voor dergelijke voertuigen	X(3)
8 i) Lood in soldeer in elektrische toepassingen op glas, met uitzondering van soldeer op gelamineerd glas	Voertuigen met typegoedkeuring van vóór 1 januari 2016 en reserveonderdelen voor dergelijke voertuigen	X(3)

Homogene materialen, voertuigdelen en onderdelen	Werkingssfeer en einde van de geldigheidsduur van de vrijstelling	Te etiketteren of herkenbaar te maken overeenkomstig artikel 5, lid 6, punt d)
8 j) Lood in soldeer op gelamineerd glas	voertuigen met typegoedkeuring van vóór 1 januari 2020 en reserveonderdelen voor dergelijke voertuigen	X(3)
8 k) Solderen van verwarmingstoepassingen met een verwarmingsstroom van 0,5 A of meer per betrokken soldeerverbinding met een enkele ruit van gelamineerd glas met een dikte van ten hoogste 2,1 mm. Deze vrijstelling geldt niet voor het solderen aan contactpunten in de tussenlaag van polymeer.	voertuigen met typegoedkeuring van vóór 1 januari 2024 en reserveonderdelen voor dergelijke voertuigen	X(3)
9. Klepzittingen	Als reserveonderdelen voor motortypen die vóór 1 juli 2003 zijn ontwikkeld	
10 a) Elektrische en elektronische onderdelen die lood in glas of keramiek, in een glas- of composiet met keramische matrix, in een glaskeramisch materiaal of een composiet met glaskeramische matrix bevatten. Deze vrijstelling heeft geen betrekking op het gebruik van lood in: i) glas in lampen en glazuur van bougies; ii) de in punt 10, b), c) en d), genoemde diëlektrische keramische materialen en onderdelen.		X(4) (voor andere onderdelen dan piëzo-onderdelen in motoren)

Homogene materialen, voertuigdelen en onderdelen	Werkingssfeer en einde van de geldigheidsduur van de vrijstelling	Te etiketteren of herkenbaar te maken overeenkomstig artikel 5, lid 6, punt d)
10 b) Lood in op PZT gebaseerde diëlektrische keramische materialen in condensatoren die onderdeel zijn van geïntegreerde schakelingen of discrete halfgeleiders		
10 c) Lood in diëlektrische keramische materialen in condensatoren voor een nominale spanning van minder dan 125 V wisselstroom of 250 V gelijkstroom	Voertuigen met typegoedkeuring van vóór 1 januari 2016 en reserveonderdelen voor deze voertuigen	
10 d) Lood in diëlektrische keramische materialen in condensatoren die de temperatuurgebonden afwijkingen van sensoren in ultrasone sonarinstallaties compenseren	voertuigen met typegoedkeuring van vóór 1 januari 2017 en reserveonderdelen voor deze voertuigen	
11. Pyrotechnische ontstekers	voertuigen met typegoedkeuring van vóór 1 juli 2006 en reserveonderdelen voor deze voertuigen	
12. Loodhoudende thermo-elektrische materialen in elektrische toepassingen in de automobielsector om de CO_2-emissies te verminderen door de terugwinning van uitlaatgaswarmte	voertuigen met typegoedkeuring van vóór 1 januari 2019 en reserveonderdelen voor deze voertuigen	X

Homogene materialen, voertuigdelen en onderdelen	Werkingssfeer en einde van de geldigheidsduur van de vrijstelling	Te etiketteren of herkenbaar te maken overeenkomstig artikel 5, lid 6, punt d)
Zeswaardig chroom		
13 a) Corrosiewerende beschermlagen	Als reserveonderdelen voor voertuigen die vóór 1 juli 2007 in de handel zijn gebracht	
13 b) Corrosiewerende beschermlagen van schroefmoerverbindingen voor chassistoepassingen	Als reserveonderdelen voor voertuigen die vóór 1 juli 2008 in de handel zijn gebracht	
14. Zeswaardig chroom als anticorrosiemiddel in het koolstofstalen koelsysteem in absorptiekoelkasten tot 0,75 gewichtsprocent in de koeloplossing: a) ontworpen om volledig of gedeeltelijk met een elektrische verwarmingseenheid te werken, met een gemiddeld gebruikt elektrisch ingangsvermogen van minder dan 75 W bij constante bedrijfsomstandigheden; b) ontworpen om volledig of gedeeltelijk met een elektrische verwarmingseenheid te werken, met een gemiddeld gebruikt elektrisch ingangsvermogen van minstens 75 W bij constante bedrijfsomstandigheden; c) ontworpen om volledig met een niet-elektrische verwarmingseenheid te werken.	Voor a): voertuigen met typegoedkeuring van vóór 1 januari 2020 en reserveonderdelen voor dergelijke voertuigen Voor b): voertuigen met typegoedkeuring van vóór 1 januari 2026 en reserveonderdelen voor dergelijke voertuigen	X

Homogene materialen, voertuigdelen en onderdelen	Werkingssfeer en einde van de geldigheidsduur van de vrijstelling	Te etiketteren of herkenbaar te maken overeenkomstig artikel 5, lid 6, punt d)
Kwik		
15 a) Ontladingslampen voor koplampen	voertuigen met typegoedkeuring van vóór 1 juli 2012 en reserveonderdelen voor dergelijke voertuigen	X
15 b) Fluorescentiebuizen voor instrumentenpanelen	voertuigen met typegoedkeuring van vóór 1 juli 2012 en reserveonderdelen voor dergelijke voertuigen	X

Aantekeningen bij de tabel:

1. Deze vrijstelling wordt opnieuw bekeken in ***2030 overeenkomstig artikel 5, lid 6***.
2. Van toepassing op aluminiumlegeringen waar lood niet opzettelijk aan is toegevoegd maar waarin het aanwezig is door het gebruik van gerecycled aluminium.

3. Demontage als in combinatie met in punt 10 a) genoemde toepassingen een gemiddelde drempelwaarde van 60 gram per voertuig wordt overschreden. Bij de toepassing van deze bepaling worden elektronische apparaten die niet door de fabrikant op de productielijn worden geïnstalleerd, niet meegerekend.
4. Demontage als in combinatie met in de punt 8, a) tot en met k), genoemde toepassingen een gemiddelde drempelwaarde van 60 gram per voertuig wordt overschreden. Bij de toepassing van deze bepaling worden elektronische apparaten die niet door de fabrikant op de productielijn worden geïnstalleerd, niet meegerekend.

BIJLAGE V

STRATEGIE INZAKE CIRCULARITEIT

DEEL A

ELEMENTEN VAN DE STRATEGIE INZAKE CIRCULARITEIT

1. Een niet-technische beschrijving van de geplande maatregelen om ervoor te zorgen dat de voertuigen gedurende de gehele productie aan voorschriften in de artikelen 4 tot en met 7 ▌ voldoen.

2. Een niet-technische beschrijving van de procedures die de fabrikant heeft toegepast om:

   a) de ▌ gegevens ***die relevant zijn om te voldoen aan de voorschriften van de artikelen 4 tot en met 7*** in de gehele toeleveringsketen te verzamelen;

   b) de van de leveranciers ontvangen informatie te controleren en te verifiëren;

   c) op passende wijze te reageren wanneer uit de van de leveranciers ontvangen gegevens blijkt dat het risico bestaat dat de voorschriften in artikel 4, 5 of 6 niet worden nageleefd.

3. Informatie over ▌ de bestaande technologieën voor de verwerking van afgedankte voertuigen, ***verwachte*** technologische vooruitgang op het gebied van technologieën voor de verwerking van afgedankte voertuigen en capaciteitsinvesteringen in dergelijke technologieën ▌, die de fabrikant heeft gebruikt om de herbruikbaarheid, recyclebaarheid en mogelijke nuttige toepassing overeenkomstig artikel 4 van ***zijn voertuigtypen*** te berekenen.

4. Informatie over het aandeel gerecyclede materialen in voertuigen als bedoeld in de artikelen 6 en 10.

5. Een lijst van acties die de fabrikant toezegt uit te voeren om ervoor te zorgen dat de verwerking van afgedankte voertuigen ▌ overeenkomstig deze verordening wordt uitgevoerd, met bijzondere aandacht voor:

a) maatregelen om de verwijdering van de in deel C van bijlage VIII vermelde voertuigdelen te vergemakkelijken;

▌

b) maatregelen om de uitdagingen aan te pakken die voortvloeien uit het gebruik van materialen en technieken die een gemakkelijke demontage in de weg staan of die recycling zeer moeilijk maken ▌;

c) maatregelen ter bevordering van het hergebruik van voertuigdelen en onderdelen;

d) onderzoeks- en ontwikkelingsactiviteiten, investeringen in de ontwikkeling van recyclingtechnologieën of -infrastructuur, alsook samenwerking met afvalverwerkers, die worden uitgevoerd om de in de punten a) tot en met c) bedoelde acties uit te voeren.

▌

DEEL B

FOLLOW-UP EN ACTUALISERING VAN DE STRATEGIE INZAKE CIRCULARITEIT

1. De fabrikanten verstrekken ten minste om de vijf jaar een geactualiseerde versie van de strategie inzake circulariteit.

2. De geactualiseerde strategie inzake circulariteit omvat ***de relevante wijzigingen en met name*** het volgende:

a) een beschrijving van de wijze waarop de in deel A, punt *5*, bedoelde acties zijn ondernomen***, samen met een beoordeling van de doeltreffendheid ervan,*** en, indien een of meer in de strategie vermelde acties niet zijn uitgevoerd, een toelichting van de redenen daarvoor;

b) informatie over de belangrijke wijzigingen in het ontwerp en de productie die de fabrikant heeft doorgevoerd om de circulariteit van voertuigen te verbeteren.

BIJLAGE VI

INFORMATIEVOORSCHRIFTEN VOOR VERWIJDERING EN VERVANGING

1. In het voertuig ingebouwde batterijen voor elektrische voertuigen ***en voor lichte vervoermiddelen***:

a) nummer van ***de originele uitrustingsstukken***;

b) locatie;

c) gewicht;

d) chemische samenstelling van de batterij;

e) instructies voor het veilig ontladen van de batterij;

f) technische instructies voor verwijdering en vervanging, met inbegrip van de volgorde van alle stappen en soorten verbindings-, bevestigings- en afdichtingstechnieken;

g) gereedschappen of technologieën die nodig zijn voor de toegang tot, de verwijdering en de vervanging van batterijen voor elektrische voertuigen en lichte vervoermiddelen.

2. In het voertuig ingebouwde motoren voor elektrische voertuigen:

a) nummer van ***de originele uitrustingsstukken***;

b) locatie;

c) gewicht;

d) ***de*** typen permanente magneten die aanwezig zijn in motoren voor elektrische voertuigen ***zoals vermeld in artikel 28, lid 1, punt b), van Verordening (EU) 2024/1252***;

▌

e) technische instructies voor verwijdering en vervanging, met inbegrip van de volgorde van alle stappen en soorten verbindings-, bevestigings- en afdichtingstechnieken;

f) gereedschappen of technologieën die nodig zijn voor de toegang tot, de verwijdering en de vervanging van de motoren voor elektrische voertuigen.

3. In bijlage VIII, deel B, vermelde onderdelen, voertuigdelen en materialen:

a) nummer van ***de originele uitrustingsstukken***;

b) locatie;

c) gewicht;

d) aanwezigheid van de in artikel 5, lid 4, genoemde stoffen die overeenkomstig bijlage IV moeten worden geëtiketteerd in een voertuig;

e) technische instructies voor verwijdering, met inbegrip van de volgorde van alle stappen;

f) beschikbaarheid van beste verwerkingstechnieken.

4. In bijlage VIII, deel C, vermelde onderdelen, voertuigdelen en materialen:

a) nummer van ***de originele uitrustingsstukken***;

b) locatie;

c) technische instructies voor verwijdering en vervanging, met inbegrip van de volgorde van alle stappen;

d) informatie, specificaties, gereedschappen en processen, waaronder software-updates, die vereist zijn voor herfabricage en revisie.

5. Digitaal gecodeerde onderdelen en voertuigdelen in een voertuig:

a) nummer;

b) locatie;

c) technische instructies voor ***de*** toegang ***tot en de*** verwijdering en vervanging ***van onderdelen***, met inbegrip van de codering en software die nodig zijn om reserveonderdelen en onderdelen te activeren zodat zij in een ander voertuig kunnen functioneren, ***en voor de verwerking van informatie over de uitschrijving en de ontkoppeling van een VIN ervan, met inbegrip van, in voorkomend geval, instructies voor het gebruik van een diagnostisch instrument met het oog op het toekomstige hergebruik ervan***;

d) beschrijving van de functionaliteit, onderlinge verwisselbaarheid en compatibiliteit met specifieke voertuigdelen en onderdelen van andere merken en modellen;

e) contactpunt van de fabrikant voor technische bijstand.

6. Voor de toepassing van punt 5, c), voert de fabrikant, indien uitschrijving en ontkoppeling van een VIN van digitaal gecodeerde onderdelen, uitrustingsstukken en voertuigdelen als bedoeld in artikel 11 van deze verordening vereist zijn, processen in om afvalverwerkers en reparatie- en onderhoudsbedrijven in staat te stellen een dergelijke uitschrijving en ontkoppeling uit te voeren. In dat proces kan de fabrikant een certificaat van vernietiging en een authenticatie van de betrokken marktdeelnemer verlangen. Daartoe verkrijgen en gebruiken afvalverwerkers en reparatie- en onderhoudsbedrijven de authenticatiegegevens die vereist zijn voor de in punt 2.1 van bijlage X bij Verordening (EU) 2018/858 bedoelde RMI-website van de fabrikant. Wanneer voor dergelijke uitschrijvings- en ontkoppelingsprocessen toegang tot de informatie uit het boorddiagnosesysteem (on-board diagnostic – OBD) van het voertuig door afvalverwerkers en reparatie- en onderhoudsbedrijven vereist is, kan de fabrikant, als voorwaarde voor de afgifte van toegangsgegevens:

a) tijdens de verwijdering een continue onlineverbinding eisen tussen het diagnostisch instrument en de server van de fabrikant van het diagnostisch instrument, alsook tussen de server van de fabrikant van het diagnostisch instrument en de server van de fabrikant; en

b) ***eisen dat de fabrikant van het instrument dat wordt gebruikt om toegang te krijgen tot de OBD-informatie, aan de fabrikant de identiteit van het diagnostisch instrument en de gepseudonimiseerde identiteit van de marktdeelnemer bevestigt en dat hij het VIN, de unieke identificatiecode van het voertuigdeel, indien beschikbaar en ondersteund door het proces van de voertuigfabrikant, de UTC-datum en het UTC-tijdstempel voor de desbetreffende activiteit en de unieke identificatiecode van het diagnostisch instrument verzamelt en opslaat; de fabrikant verkrijgt op zijn verzoek van de fabrikant van het diagnostisch instrument toegang tot de in dit punt bedoelde informatie wanneer dit nodig is om te reageren op een redelijk vermoeden van diefstal of verkeerd gebruik van voertuigdelen.***

BIJLAGE VII

ETIKETTERINGSVOORSCHRIFTEN

1. Voertuigdelen, onderdelen en materialen van kunststof met een gewicht van meer dan 100 gram:

   a) internationale norm ISO 1043-1 Kunststoffen — Symbolen en afkortingen. Deel 1: Basispolymeren en hun speciale eigenschappen;

   b) internationale norm ISO 1043-2 Kunststoffen – Symbolen en afkortingen. Deel 2: Vulstoffen en versterkende materialen;

   c) internationale norm ISO 11469 Kunststoffen — Generieke identificatie en merking van producten van kunststof.

2. Voertuigdelen, onderdelen en materialen van elastomeer met een gewicht van meer dan 200 gram, met uitzondering van banden: internationale norm ISO 1629 Rubbers en latexen — Nomenclatuur.

3. De in de ISO-normen gebruikte symbolen "[" en "]" mogen door haakjes worden vervangen.

BIJLAGE VIII

VERWERKINGSVOORSCHRIFTEN

DEEL A

MINIMUMEISEN VOOR OPSLAGLOCATIES EN VERWERKINGSSLOCATIES

1. Opslaglocaties, met inbegrip van opslaglocaties in de inzamelpunten, voor de opslag van afgedankte voertuigen, voorafgaand aan de verwerking ervan, en van de onderdelen, voertuigdelen en materialen ervan:

a) hebben ondoorlatende oppervlakken met opvangvoorzieningen voor weglekkende vloeistoffen, bezinktanks en olie/slibafscheiders;

b) zijn uitgerust met waterzuiveringsapparatuur, ook voor regenwater, die voldoet aan de gezondheids- en milieuvoorschriften;

c) slaan afgedankte voertuigen passend op en stapelen uitsluitend afgedankte voertuigen waaruit de gevaarlijke stoffen zijn verwijderd, op tot een passende hoogte, tenzij er stapelrekken worden gebruikt;

d) zijn uitgerust om de onmiddellijke verwijdering van fluïda en vloeistoffen uit lekkende afgedankte voertuigen en de inzameling van lekkende fluïda en vloeistoffen met absorberend materiaal mogelijk te maken.

Marktdeelnemers van de in de eerste alinea bedoelde locaties voeren de in punt d) van die alinea bedoelde acties onverwijld uit.

2. De opslag wordt zodanig georganiseerd dat schade wordt voorkomen aan:

a) onderdelen en voertuigdelen die de in deel B, punten 1 en 3, van deze bijlage vermelde fluïda en vloeistoffen bevatten;

b) de in deel C van deze bijlage vermelde onderdelen, voertuigdelen en materialen.

3. De locaties waar afgedankte voertuigen en hun onderdelen, voertuigdelen en materialen worden verwerkt, hebben:

a) ondoorlatende oppervlakken voor geschikte zones met opvangvoorzieningen voor vloeistoffen, bezinktanks en olie/slibafscheiders;

b) adequate opslag voor voertuigdelen, onderdelen en materialen die uit het afgedankte voertuig zijn verwijderd, met inbegrip van ondoorlatende opslag voor met olie verontreinigde voertuigdelen, onderdelen en materialen;

c) adequate containers voor de opslag van batterijen (met neutralisering van elektrolyten ter plaatse of elders), filters en PCB/PCT-houdende condensatoren;

d) adequate afzonderlijke opslagtanks voor de gescheiden opslag van vloeistoffen van afgedankte voertuigen: ***brandstof, olie*** *(*motorolie, versnellingsbakolie, ***stuurbekrachtigingsolie,*** transmissieolie, hydraulische olie), ***oliefilters***, koelvloeistoffen, antivriesmiddel, remvloeistoffen, ***koelmiddelen, dieseluitlaatvloeistoffen*** en andere ***vloeistoffen of gassen*** in het autowrak*;*

e) waterzuiveringsapparatuur, ook voor regenwater, die voldoet aan de gezondheids- en milieuvoorschriften;

f) adequate opslag van gebruikte banden, rekening houdend met de noodzaak om brandgevaar en buitensporige voorraadvorming te voorkomen.

4. Erkende verwerkingsinrichtingen die elektrische voertuigen mogen verwerken, voldoen aan de voorschriften van bijlage XII bij ***Verordening (EU) 2023/1542. Erkende verwerkingsinrichtingen die elektrische voertuigen met vermoedelijke schade aan de batterij voor elektrische voertuigen aanvaarden, beoordelen*** deze batterijen ***zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk binnen 24 uur na levering. Dergelijke voertuigen en batterijen worden afzonderlijk bewaard in een afgeschermde zone als bedoeld in punt 1. De afgeschermde zone wordt uitgerust met passende installaties om het uitslaan van branden van batterijen voor elektrische voertuigen naar andere zones, andere elektrische voertuigen en andere*** batterijen ***te voorkomen, op te sporen en in te dammen.***

DEEL B

MINIMUMEISEN VOOR DE DEPOLLUTIE

1. De volgende fluïda, vloeistoffen ***en gassen*** worden uit het afgedankte voertuig verwijderd, tenzij zij noodzakelijk zijn voor het hergebruik van de desbetreffende voertuigdelen:

a) brandstof;

b) motorolie;

c) transmissieolie;

d) versnellingsbakolie;

e) stuurbekrachtigingsolie;

f) hydraulische olie;

g) koelvloeistoffen;

h) antivriesmiddel;

i) remvloeistoffen;

j) ***koelmiddelen***;

k) dieseluitlaatvloeistoffen, en

l) alle andere vloeistoffen ***of gassen*** in het autowrak.

Na verwijdering van de fluïda en vloeistoffen worden afvoerstoppen aangebracht om lekkage van resten te voorkomen. De inzamelingscontainers worden voorzien van een etiket waarop wordt vermeld welk type vloeistof zich daarin bevindt, en worden afzonderlijk van elkaar opgeslagen op een beveiligde locatie, overeenkomstig deel A van deze bijlage, om per ongeluk morsen, lekken of ongeoorloofde toegang tot die containers te voorkomen.

2. ***De volgende onderdelen, voertuigdelen en materialen worden geneutraliseerd of verwijderd:***

a) eCall-systeem;

b) pyrotechnische delen van airbags;

c) pyrotechnische delen van veiligheidsgordels;

d) alle andere pyrotechnische delen.

3. De volgende onderdelen, voertuigdelen en materialen worden uit afgedankte voertuigen verwijderd:

a) airbags, tanks voor vloeibaar petroleumgas (*liquefied petroleum gas* – lpg), tanks voor samengedrukt aardgas (*compressed natural gas* – CNG), waterstoftanks en andere potentieel explosieve voertuigdelen en onderdelen worden geneutraliseerd;

b) oliefilters;

c) koelmiddelen worden verwerkt overeenkomstig Verordening (EU) ***2024/573***;

d) onderdelen waarvan is vastgesteld dat zij kwik bevatten, worden tijdens de verwerking gescheiden in een identificeerbare stroom, die veilig wordt geïmmobiliseerd en verwijderd overeenkomstig artikel 17 van Richtlijn 2008/98/EG;

e) materialen die de in artikel 5, lid 4, bedoelde stoffen bevatten en die overeenkomstig bijlage IV moeten worden geëtiketteerd, worden tijdens de verwerking gescheiden in een identificeerbare stroom, die veilig wordt stilgelegd en verwijderd overeenkomstig artikel 17 van Richtlijn 2008/98/EG.

Alle voertuigdelen, onderdelen en materialen die tijdens de depollutie zijn ingezameld, worden in daartoe bestemde containers opgeslagen. De inzamelingscontainers worden voorzien van een etiket waarop de onderdelen, voertuigdelen en materialen worden vermeld die zich daarin bevinden, en worden overeenkomstig deel A op een beveiligde locatie opgeslagen, om per ongeluk morsen, lekken of ongeoorloofde toegang tot die containers te voorkomen.

4. De volgende informatie over de depollutie van afgedankte voertuigen wordt geregistreerd:

a) ***totaal aantal verwerkte afgedankte voertuigen***;

b) ***gemiddeld gewicht van afgedankte voertuigen voor en na*** depollutie;

c) ***totale*** hoeveelheid ***van elk type*** verwijderde ***vloeistoffen, voertuigdelen, onderdelen of*** materialen;

d) de naam en contactgegevens van de afvalvervoerder, indien van toepassing;

e) de ***naam en*** contactgegevens van de uiteindelijke ***eindverwerkingslocatie*** voor ***de vloeistoffen en gassen, voertuigdelen, onderdelen of materialen die*** tijdens de verwijdering van verontreinigende stoffen zijn verzameld.

DEEL C

VERPLICHTE VERWIJDERING VAN VOERTUIGDELEN EN ONDERDELEN UIT AFGEDANKTE VOERTUIGEN

	Vrijgesteld uit hoofde van artikel 29, lid 2, indien aan de voorwaarden van deel G van bijlage VIII, is voldaan X: de uitzondering is van toepassing
1. Batterijen voor elektrische voertuigen, met inbegrip van hun batterijbeheersystemen, ingebouwde laders, omhulsels of behuizingen indien aanwezig	
2. Batterijen voor lichte vervoermiddelen zoals gedefinieerd in artikel 3, punt 11, van Verordening (EU) 2023/1542, met inbegrip van hun batterijbeheersystemen, ingebouwde laders, omhulsels of behuizingen indien aanwezig	
3. Start-, verlichtings- en ontstekingsbatterijen zoals gedefinieerd in artikel 3, punt 12, van Verordening (EU) 2023/1542	
4. Draagbare batterijen zoals gedefinieerd in artikel 3, punt 9, van Verordening (EU) 2023/1542	
5. Motoren voor elektrische voertuigen, met inbegrip van hun behuizingen en alle bijbehorende regeleenheden, bedrading en andere delen, onderdelen en materialen	
6. Motorblokken	***X***
7. Katalysatoren	
8. Versnellingsbakken	***X***

9. Ten minste 70 % van het totale glas afkomstig van voorruiten, achterruiten en zijruiten van glas, met inbegrip van dakglasinstallaties	
10. Velgen	
11. Banden	
12. Rechtstreeks toegankelijke delen van het infotainmentsysteem	
13. Koplampen en achterlichten, met inbegrip van de bijbehorende ontstekingsmechanismen	
14. Hoofdkabelbomen	*X*
15. Bumpers	*X*
16. Brandstoftanks	*X*
17. Warmtewisselaars	*X*
18. Voertuigdelen van met koolstofvezels versterkte kunststoffen	
19. Elektrische en elektronische onderdelen:	*X*
a) omvormers en DC/DC-omvormers van elektrische voertuigen met een gewicht van meer dan 2 kilogram	*X*
b) gemakkelijk toegankelijke en grote printplaten	*X*
c) fotovoltaïsche (photo-voltaic – PV) panelen met een oppervlak van meer dan 0,2 vierkante meter	*X*
d) regelmodules en kleppenhuizen voor de automatische transmissie	*X*

DEEL D

HET HERGEBRUIKEN, HERFABRICEREN EN REVISEREN VAN VOERTUIGDELEN EN ONDERDELEN

1. Technische evaluatie van de verwijderde voertuigdelen en onderdelen:

a) voor hergebruik:

i) het voertuigdeel of onderdeel is functioneel;

ii) het is geschikt om op eenvoudige wijze te worden gebruikt voor het hoofddoel waarvoor het was gemaakt;

b) voor herfabricage of revisie:

i) het voertuigdeel of onderdeel ***bevat alle relevante delen***;

ii) ***het is geschikt om te worden geherfabriceerd of gereviseerd, rekening houdend met eventuele*** schade, verminderde functionaliteit, ***verminderde*** prestaties, ***een kortere levensduur*** en ***de benodigde*** reparaties ▌;

iii) er is geen sprake van ***duidelijke*** ernstige corrosie ***die de functionaliteit van het voertuigdeel of onderdeel belemmert***.

2. Minimuminformatie die op het etiket van de voertuigdelen en onderdelen moet worden verstrekt:

a) naam van het onderdeel of voertuigdeel;

▌

b) naam, postadres, met vermelding van één contactpunt en e-mailadres, een website, indien van toepassing, ter identificatie van de ***erkende verwerkingsinrichting*** die het onderdeel of voertuigdeel heeft verwijderd.

DEEL E

ONDERDELEN EN VOERTUIGDELEN DIE NIET MOGEN WORDEN HERGEBRUIKT

1. Alle airbags, inclusief kussens, pyrotechnische ontstekingsmechanismen, elektronische regeleenheden en sensoren.

2. Nabehandelingssystemen van de uitlaatgassen (bv. katalysatoren, roetfilters) ***tenzij die voertuigdelen in overeenstemming zijn met de desbetreffende technische controle zoals vermeld in artikel 4 van Richtlijn 2014/45/EU***.

▌

3. Automatische of niet-automatische veiligheidsgordels, inclusief weefsel, gespen, gordelspanners en pyrotechnische ontstekingsmechanismen.

4. Stoelen indien de bevestigingspunten van de veiligheidsgordels en/of de airbags daarin zijn ingebouwd.

5. Stuursloten die ingrijpen op de stuurkolom.

6. Immobilisatiesystemen, inclusief transponders en elektronische regeleenheden.

DEEL F

SPECIFIEKE VERWERKINGSVOORSCHRIFTEN VOOR DE VERWIJDERDE VOERTUIGDELEN, ONDERDELEN EN MATERIALEN

1. Start-, verlichtings- en ontstekingsbatterijen worden verwerkt overeenkomstig artikel 70 van Verordening (EU) ***2023/1542***.

2. Batterijen voor elektrische voertuigen worden verwerkt overeenkomstig artikel 70 van Verordening (EU) ***2023/1542***.

3. Batterijen voor lichte vervoermiddelen worden verwerkt overeenkomstig artikel 70 van Verordening (EU) 2023/1542.

4. Draagbare batterijen worden verwerkt overeenkomstig artikel 70 van Verordening (EU) 2023/1542.

5. Permanentemagneetmaterialen die neodymium, dysprosium of praseodymium (neodymium-ijzer-boor, NdFeB), zoals gedefinieerd in artikel ***28 van*** Verordening ***(EU) 2024/1252***, en koper uit motoren voor elektronische voertuigen bevatten die niet geschikt zijn voor hergebruik, herfabricage of revisie, worden verwijderd indien de verwijdering zonder buitensporige kosten kan worden uitgevoerd door erkende verwerkingsinrichtingen. Indien er onvoldoende technische vooruitgang wordt geboekt met het recyclen van NdFeB-permanentemagneetmaterialen, worden motoren voor elektrische voertuigen of de voertuigdelen daarvan die permanentemagneetmaterialen bevatten, opgeslagen en geëtiketteerd overeenkomstig artikel 28, lid 1, punt b), van Verordening ***(EU) 2024/1252***. ***Met het oog op toekomstige recycling zijn de voorschriften met betrekking tot de tijdelijke opslag van Richtlijn 1999/31/EG niet van toepassing***.

6. Verwijderde elektronische onderdelen en voertuigdelen die niet worden hergebruikt, geherfabriceerd of gereviseerd en niet ijzerhoudende fracties, met inbegrip van geshredderde printplaten, worden door verwerkers verwerkt zoals bepaald in artikel 8, lid 3, van Richtlijn 2012/19/EU.

7. Uit het afgedankte voertuig verwijderd glas wordt ten minste gerecycled tot holglas, glasvezel of glas van een gelijkwaardige kwaliteit.

8. Verwijderde koelmiddelen worden gerecycled, teruggewonnen of vernietigd overeenkomstig artikel 8 van Verordening (EU) 2024/573.

9. De kunststoffen en restfracties worden verwerkt overeenkomstig artikel 7 van en bijlage IV bij Verordening (EU) 2019/1021.

10. Rubberen banden worden verwerkt in overeenstemming met de afvalhiërarchie en de algemene vereisten in artikel 4 van Richtlijn 2008/98/EG met het oog op de prioritering van de preventieopties die het beste algehele milieuresultaat opleveren, met inbegrip van loopvlakvernieuwing, en die prioriteit geven aan recycling, met inbegrip van andere methoden dan mechanische recycling, boven terugwinning van energie.

11. Aluminium materialen die afkomstig zijn van warmtewisselaars zoals gespecificeerd in bijlage VIII, deel C, punt 17, worden afzonderlijk en gesorteerd en gerecycled van de aluminium giet- en smeedfracties zoals gespecificeerd in bijlage VIII, deel G, punt 2 b).

DEEL G

CRITERIA VOOR GECOMBINEERD SHREDDEREN EN DE TOEPASSING VAN POST-SHREDDERTECHNOLOGIEËN

1. Om te voldoen aan artikel 27, lid 3, van deze verordening, mogen afgedankte voertuigen alleen samen met ander afval geshredderd worden indien:

a) afgedankte elektrische en elektronische apparatuur selectief verwerkt is overeenkomstig bijlage VII bij Richtlijn 2012/19/EU;

b) alle batterijen verwijderd zijn overeenkomstig Verordening (EU) 2023/1542;

c) de kunststofverpakking gescheiden is van verpakkingsafval en metalen verpakkingsafval overeenkomstig Verordening (EU) 2025/40;

d) het gecombineerde shredderproces niet leidt tot een lagere kwaliteit van afvalstromen ten opzichte van afzonderlijke verwerking, en

e) kan worden vastgesteld dat de specifieke bijdragen van elke gemengde afvalstroom aan de outputfracties voldoen aan de rapportageverplichtingen uit hoofde van Verordening (EU) 2023/1542, Verordening (EU) 2025/40, Richtlijn 2008/98/EG en Richtlijn 2012/19/EU.

2. Kwaliteitseisen voor de outputfracties:

a) het totale kopergehalte van de belangrijkste staalfractie bedraagt niet meer dan 0,25 % op gewichtsbasis; met ingang van … [de eerste dag van de maand na 60 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] bedraagt het totale kopergehalte van de belangrijkste staalfractie niet meer dan 0,15 % op gewichtsbasis;

b) vanaf … [de eerste dag van de maand na 36 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] wordt aluminium ten minste in twee fracties gesorteerd:

i) gegoten aluminium (fracties met een siliciumgehalte van meer dan 1,5 %);

ii) kneedaluminium (fracties met een siliciumgehalte van 1,5 % of minder);

c) vanaf … [de eerste dag van de maand na 72 maanden vanaf de datum van inwerkingtreding van deze verordening] wordt aluminium ten minste in vier fracties gesorteerd:

i) aluminiumfractie met een siliciumgehalte van meer dan 1,5 %, een kopergehalte van maximaal 0,5 % en een ijzergehalte van maximaal 0,2 %;

ii) aluminiumfractie met een siliciumgehalte van meer dan 1,5 % die niet voldoet aan de samenstellingsvereisten van punt i); voor koper en ijzer;

iii) aluminiumfractie met een siliciumgehalte van maximaal 1,5 %, een magnesiumgehalte van maximaal 1,5 %, een kopergehalte van maximaal 0,3 % en een zinkgehalte van maximaal 0,3 %;

iv) aluminiumfractie met een siliciumgehalte van maximaal 1,5 % die niet voldoet aan de samenstellingsvereisten van punt iii) voor magnesium, koper en zink;

d) de zware shredderfractie die wordt verkregen na luchtscheiding en scheiding van ijzer, wordt verder verwerkt teneinde ijzerhoudende en niet-ijzerhoudende metalen, kunststoffen en andere organische materialen te scheiden voor recycling of nuttige toepassing. De reststoffen van deze processen bevatten minder dan 1 gewichtsprocent metaal en, overeenkomstig Beschikking 2003/33/EG van de Raad[1], minder dan 5 gewichtsprocent van de totale hoeveelheid organische koolstof; de grenswaarde van < 5 gewichtsprocent aan totale hoeveelheid organische koolstof geldt volgens de huidige wetgeving niet indien de naar behoren geselecteerde en geherconditioneerde zware shredderfractie biologisch stabiel is;

---

1 Beschikking 2003/33/EG van de Raad van 19 december 2002 tot vaststelling van criteria en procedures voor het aanvaarden van afvalstoffen op stortplaatsen overeenkomstig artikel 16 en bijlage II van Richtlijn 1999/31/EG betreffende het storten van afvalstoffen (PB L 11 van 16.1.2003, blz. 27, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2003/33(1)/oj).

e) de lichte shredderfractie wordt verder verwerkt teneinde ijzerhoudende en niet-ijzerhoudende metalen, kunststoffen en andere organische materialen te scheiden voor recycling of nuttige toepassing; de reststoffen van deze processen bevatten minder dan 1 gewichtsprocent metaal en, overeenkomstig Beschikking 2003/33/EG van de Raad, minder dan 5 gewichtsprocent van de totale hoeveelheid organische koolstof; de grenswaarde van < 5 gewichtsprocent aan totale hoeveelheid organische koolstof geldt volgens de huidige wetgeving niet indien de naar behoren geselecteerde en geherconditioneerde lichte shredderfractie biologisch stabiel is.

3. Documentatie die moet worden verstrekt voor de vrijstellingen van de verplichting om voertuigdelen, onderdelen en materialen te verwijderen:

a) indien beschikbaar, een kopie van de schriftelijke overeenkomst tussen de erkende verwerkingsinrichting en de inrichting die de shredderwerkzaamheden ▌ en ▌ post-shreddertechnologieën ***uitvoert***, met inbegrip van de specificaties inzake de kwaliteit van de secundaire materialen ***die geschikt zijn voor recycling*** en de technische specificatie die wordt gevolgd bij de verwerking van verwerkingsfracties uit afgedankte voertuigen;

b) een materiaalbalansverslag van de monsteranalyse over de kwaliteit en kwantiteit van de verwerkingsfracties (output) voor een representatieve verwerkingsconfiguratie, verstrekt door een onafhankelijke instantie.

▌

BIJLAGE IX

INFORMATIE VOOR REGISTRATIE IN HET PRODUCENTENREGISTER

1. Informatie die moet worden verstrekt door de producent of door zijn ***gemachtigde*** vertegenwoordiger voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid:

a) de naam, de merknamen waaronder de producent in de lidstaat actief is (indien beschikbaar) en het adres van de producent, inclusief postcode en plaatsnaam, straat en huisnummer, land, telefoonnummer, eventueel website en e-mailadres, waarbij één contactpunt wordt aangegeven;

b) de nationale identificatiecode van de producent, inclusief handelsregisternummer of een gelijkwaardig officieel registratienummer en het Europees of nationaal fiscaal identificatienummer;

c) de categorieën voertuigen die de producent voornemens is voor het eerst op de markt aan te bieden op het grondgebied van een lidstaat;

d) informatie over de wijze waarop de producent zijn in artikel 16 vastgestelde verantwoordelijkheden nakomt, met inbegrip van schriftelijke informatie over:

i) de maatregelen die de producent heeft genomen om te voldoen aan de in de artikelen 16 en 20 vastgestelde verplichtingen inzake producentenverantwoordelijkheid;

ii) de maatregelen die zijn genomen om te voldoen aan de inzamelingsverplichting van artikel 23 met betrekking tot de hoeveelheid voertuigen die de producent in de lidstaat op de markt aanbiedt; en

iii) het systeem om ervoor te zorgen dat de aan de bevoegde autoriteiten gerapporteerde gegevens betrouwbaar zijn;

e) een verklaring van de producent of, in voorkomend geval, de ***gemachtigde*** vertegenwoordiger van de producent voor de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid of de organisatie voor producentenverantwoordelijkheid, waarin wordt verklaard dat de verstrekte informatie juist is.

2. Te verstrekken informatie, naast de in punt 1 vermelde informatie, wanneer een organisatie voor producentenverantwoordelijkheid is aangewezen om de verplichtingen inzake uitgebreide producentenverantwoordelijkheid na te komen:

a) de naam en contactgegevens, met inbegrip van postcode en plaatsnaam, straat en huisnummer, land, telefoonnummer, internet- en e-mailadres en de nationale identificatiecode van de organisatie voor producentenverantwoordelijkheid;

b) het handelsregisternummer of een gelijkwaardig officieel registratienummer en het Europees of nationaal fiscaal identificatienummer van de organisatie voor producentenverantwoordelijkheid, en

c) het mandaat van de vertegenwoordigde producent.

3. Informatie die, naast de in punt 1 vermelde informatie, door de organisatie voor producentenverantwoordelijkheid moet worden verstrekt indien zij overeenkomstig artikel ***17, lid 1***, is aangewezen:

   a) de namen en contactgegevens van de vertegenwoordigde producenten, met inbegrip van postcodes en plaatsnamen, straten en huisnummers, landen, telefoonnummers, websites en e-mailadressen;

   b) in voorkomend geval het mandaat van elke vertegenwoordigde producent;

   c) indien de organisatie voor producentenverantwoordelijkheid meer dan één producent vertegenwoordigt: de wijze waarop elke afzonderlijke vertegenwoordigde producent zijn verantwoordelijkheden van artikel 16 naleeft.

4. Indien de verplichtingen uit hoofde van artikel 16 namens een producent worden nagekomen door een aangewezen vertegenwoordiger voor de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid die meer dan één producent vertegenwoordigt, verstrekt die vertegenwoordiger, naast de in punt 1 vermelde informatie, de naam en de contactgegevens van elk van de vertegenwoordigde producenten afzonderlijk.

BIJLAGE X

CERTIFICAAT VAN VERNIETIGING ▌

1.	***De inrichting of onderneming die dit certificaat afgeeft***	
1.1	***Naam***	
1.2	***Adres***	
1.3	***Telefoonnummer***	
1.4	***E-mail [indien beschikbaar]***	
1.5	***Inschrijvings- of identificatienummer****	
2.	***Bevoegde autoriteit die een vergunning heeft afgegeven voor de in punt 1 bedoelde inrichting of onderneming***	
2.1	***Lidstaat***	
2.2	***Naam***	
2.3	***Adres***	
3.	***Certificaat van vernietiging***	
3.1	***Datum van afgifte***	
3.2	***Nummer***	
4.	***Informatie over het voertuig waarvoor dit certificaat van vernietiging is afgegeven***	
4.1	***Kenletters van het land***	
4.2	***(A) Kenteken****	

4.3	*(J) Categorie***	
4.4	*(D.1) Model***	
4.5	*(D.3) Handelsnaam***	
4.6	*(E) Voertuigidentificatienummer ***	
4.7	*Nummer van het kentekenbewijs*	
5.	*Informatie over de voertuigeigenaar*	
5.1	*(C.2.1) Achternaam of firmanaam***	
5.2	*(C.2.2) Andere na(a)m(en)***	
5.3	*(C.2.3) Adres***	
5.4	*Telefoonnummer [indien beschikbaar en met toestemming van de eigenaar]*	
5.5	*E-mail [indien beschikbaar en met toestemming van de eigenaar]*	
6	*Opmerkingen*	
	* *Aan deze eis hoeft niet te worden voldaan indien het nationale inschrijvings- of identificatiesysteem een dergelijk nummer niet kent.* ** *Geharmoniseerde communautaire codes als bedoeld in Richtlijn 1999/37/EG.*	

BIJLAGE XI

WIJZIGINGEN IN VERORDENING (EU) 2018/858 ***EN VERORDENING (EU) nr. 168/2013***

1. Bijlage II bij Verordening (EU) 2018/858 wordt als volgt gewijzigd:

a) In deel I wordt vermelding G13 vervangen door:

“

G13	Circulariteit	Verordening (EU) .../ ... [PB: gelieve het nummer van deze verordening in te vullen]		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		

”;

b) aanhangsel 1 wordt als volgt gewijzigd:

i) in tabel 1 wordt vermelding G13 vervangen door:

“

G13	Circulariteit	Verordening (EU) .../ ... [PB: gelieve het nummer van deze verordening in te vullen]		n.v.t. Deel E van bijlage VIII inzake een verbod op hergebruik van de gespecificeerde onderdelen is evenwel van toepassing.

”;

ii) in tabel 2 wordt vermelding G13 vervangen door:

“

G13	Circularit eit	Verordening (EU) .../ ... [PB: gelieve het nummer van deze verordening in te vullen]		n.v.t. Deel E van bijlage VIII inzake een verbod op hergebruik van de gespecificeerde onderdelen is evenwel van toepassing.

”;

c) in aanhangsel 2 wordt punt 4 als volgt gewijzigd:

i) in de tabel “Deel I: Voertuigen van categorie M_1” wordt vermelding 59 vervangen door:

“

59	Verordening (EU) .../ ... [PB: gelieve het nummer van deze verordening in te vullen] (Circulariteit)	De voorschriften van die verordening zijn niet van toepassing.

”;

ii) in de tabel “Deel II: Voertuigen van categorie N1” wordt vermelding 59 vervangen door:

“

59	Verordening (EU) .../ ... [PB: gelieve het nummer van deze verordening in te vullen] (Circulariteit)	De voorschriften van die verordening zijn niet van toepassing.

”;

d) Deel III wordt als volgt gewijzigd:

i) in aanhangsel 1 wordt vermelding 59 vervangen door:

“

59	Circularit eit	Verordening (EU) .../ ... [PB: gelieve het nummer van deze verordening in te vullen]	n.v.t.	n.v.t.		

”;

ii) in aanhangsel 2 wordt vermelding 59 vervangen door:

“

59	Circularit eit	Verordening (EU) .../ ... [PB: gelieve het nummer van deze verordening in te vullen]	n.v.t.				n.v.t.						

”;

iii) in aanhangsel 3 wordt vermelding 59 vervangen door:

“

59	Circularit eit	Verordening (EU) .../ ... [PB: gelieve het nummer van deze verordening in te vullen]	n.v.t.

”;

iv) in aanhangsel 4 wordt vermelding 59 vervangen door:

“

59	Circularit eit	Verordening (EU) .../ ... [PB: gelieve het nummer van deze verordening in te vullen]	n.v.t.				n.v.t.						

”;

2. Bijlage II bij Verordening (EU) nr. 168/2013 wordt als volgt gewijzigd:

in deel C1 van de tabel wordt punt 15a vervangen door:

“

				L1e-A[1]	L1e-B[2]	L2e	L3e	L4e	L5e-B	L6e-A	L7e-A1	L7e-A2	L7e-B1	L7e-B2
15a	18	Circulariteitseisen	[PB: gelieve deze Verordening (EU) 2026/… in te vullen]	***x***	***x***	***x***	*x*	*x*	*x*	*x*	*x*	*x*	*x*	*x*

”.

BIJLAGE XII

WIJZIGINGEN IN VERORDENING (EU) 2023/1542

De tabel in Bijlage I wordt vervangen door:

Kolom 1 ***Benaming van de stof of de groep van stoffen***	***Kolom 2*** ***Beperkingsvoorwaarden***
1. Kwik CAS-nr. 7439-97-6 EG-nr. 231-106-7 en de verbindingen daarvan	***Batterijen, al dan niet aanwezig en ingebouwd in apparaten, lichte vervoermiddelen of andere voertuigen, mogen maximaal 0,0005 gewichtsprocent kwik bevatten (uitgedrukt in metallisch kwik).***
2. Cadmium CAS-nr. 7440-43-9 EG-nr. 231-152-8 en de verbindingen daarvan	***1. Draagbare batterijen, al dan niet aanwezig en ingebouwd in apparaten, lichte vervoermiddelen of andere voertuigen, mogen maximaal 0,002 gewichtsprocent cadmium bevatten (uitgedrukt in metallisch cadmium).*** ***2. Batterijen voor elektrische voertuigen en start-, verlichtings- en ontstekingsbatterijen die zijn ingebouwd in voertuigen, met inbegrip van voertuigen voor speciale doeleinden, van de categorieën M_1 en N_1, zoals gedefinieerd in Verordening (EU) 2018/858, mogen maximaal 0,01 gewichtsprocent cadmium (uitgedrukt in metallisch cadmium) in homogeen materiaal bevatten.*** ***3. Punt 2 is niet van toepassing op batterijen voor elektrische voertuigen die worden gebruikt als reserveonderdelen voor elektrische voertuigen, met inbegrip van voertuigen voor speciale doeleinden, van de categorieën M_1 en N_1 zoals gedefinieerd in Verordening (EU) 2018/858, die vóór 31 december 2008 in de handel zijn gebracht.***

Kolom 1 *Benaming van de stof of de groep van stoffen*	*Kolom 2* *Beperkingsvoorwaarden*
3. Lood CAS-nr. 7439-92-1 EG-nr. 231-100-4 en de verbindingen daarvan	*1. Met ingang van 18 augustus 2024 mogen draagbare batterijen, al dan niet aanwezig en ingebouwd in apparaten, maximaal 0,01 gewichtsprocent lood bevatten (uitgedrukt in metallisch lood).* *2. De in punt 1 bedoelde beperking is pas van toepassing op draagbare zink-luchtknoopcellen met ingang van 18 augustus 2028.* *3. Draagbare batterijen die zijn ingebouwd in voertuigen, met inbegrip van voertuigen voor speciale doeleinden, van de categorieën M_1 en N_1, zoals gedefinieerd in Verordening (EU) 2018/858, mogen maximaal 0,1 gewichtsprocent lood (uitgedrukt in metallisch lood) in homogeen materiaal bevatten.* *4. Punt 3 is niet van toepassing op draagbare batterijen die zijn ingebouwd in of worden gebruikt als reserveonderdelen voor voertuigen, met inbegrip van voertuigen voor speciale doeleinden, van de categorieën M_1 en N_1 zoals gedefinieerd in Verordening (EU) 2018/858, waarvoor typegoedkeuring is verleend vóór 1 januari 2024.* *5. Batterijen voor elektrische voertuigen die zijn ingebouwd in voertuigen, met inbegrip van voertuigen voor speciale doeleinden, van de categorieën M_1 en N_1, zoals gedefinieerd in Verordening (EU) 2018/858, mogen maximaal 0,1 gewichtsprocent lood (uitgedrukt in metallisch lood) in homogeen materiaal bevatten.*

Kolom 1 *Benaming van de stof of de groep van stoffen*	*Kolom 2* *Beperkingsvoorwaarden*
	6. Punt 5 is niet van toepassing op: *a) batterijen voor elektrische voertuigen die worden gebruikt in hoogspanningssystemen die zijn ingebouwd in of worden gebruikt als reserveonderdeel voor voertuigen van de categorieën M_1 en N_1, zoals gedefinieerd in Verordening (EU) 2018/858, en waarvoor vóór 1 januari 2019 typegoedkeuring is verleend;* *b) batterijen voor elektrische voertuigen die niet onder punt a) van dit punt vallen en die zijn ingebouwd in of worden gebruikt als reserveonderdeel voor voertuigen, met inbegrip van speciale doeleinden, van de categorieën M_1 en N_1, zoals gedefinieerd in Verordening (EU) 2018/858, en waarvoor typegoedkeuring is verleend vóór 1 januari 2024.* *7. Start-, verlichtings- en ontstekingsbatterijen die zijn ingebouwd in voertuigen, met inbegrip van voertuigen voor speciale doeleinden, van de categorieën M_1 en N_1, zoals gedefinieerd in Verordening (EU) 2018/858, mogen maximaal 0,1 gewichtsprocent lood (uitgedrukt in metallisch lood) in homogeen materiaal bevatten.*

Kolom 1 *Benaming van de stof of de groep van stoffen*	*Kolom 2* *Beperkingsvoorwaarden*
	8. Punt 7 is niet van toepassing op: *a) start-, verlichtings- en ontstekingsbatterijen die worden gebruikt in 12 V-toepassingen in voertuigen, met inbegrip van voertuigen voor speciale doeleinden, van de categorieën M_1 en N_1 zoals gedefinieerd in Verordening (EU) 2018/858;*[1] *b) start-, verlichtings- en ontstekingsbatterijen die worden gebruikt in 24 V-toepassingen in voertuigen voor speciale doeleinden, van de categorieën M_1 en N_1 zoals gedefinieerd in Verordening (EU) 2018/858*[2]*;* *c) start-, verlichtings- en ontstekingsbatterijen die worden gebruikt in andere dan die onder punten a) en b), van dit punt vallende toepassingen in voertuigen, met inbegrip van voertuigen voor speciale doeleinden, van de categorieën M_1 en N_1, zoals gedefinieerd in Verordening (EU) 2018/858, en waarvoor de typegoedkeuring is verleend vóór 1 januari 2024.*
4. Zeswaardig chroom CAS-nr. 18540-29-9 EG-nr. 606-053-1 en de verbindingen daarvan	*Batterijen die zijn ingebouwd in voertuigen, met inbegrip van voertuigen voor speciale doeleinden, van de categorieën M_1 en N_1, zoals gedefinieerd in Verordening (EU) 2018/858, mogen maximaal 0,1 gewichtsprocent zeswaardig chroom, uitgedrukt in metallisch zeswaardig chroom, in homogeen materiaal bevatten.*

[1] *Deze vrijstelling wordt opnieuw bekeken in 2030.*

[2] *Deze vrijstelling wordt opnieuw bekeken in 2030.*

[1] Systemen met een spanning van > 75 V gelijkstroom als voorzien in artikel 1 van Richtlijn 2014/35/EU van het Europees Parlement en de Raad[3].

[3] Richtlijn 2014/35/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende de harmonisatie van de wetgevingen van de lidstaten inzake het op de markt aanbieden van elektrisch materiaal bestemd voor gebruik binnen bepaalde spanningsgrenzen (PB L 96 van 29.3.2014, blz. 357, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/35/oj).

BIJLAGE XIII

CRITERIA WAARAAN MOET WORDEN VOLDAAN DOOR INSTALLATIES IN DERDE LANDEN DIE GERECYCLED MATERIAAL PRODUCEREN

Deel A CRITERA OM AAN TE TONEN DAT GERECYCLED MATERIAAL IS GEPRODUCEERD IN EEN INSTALLATIE DIE VOLDOET AAN DE VEREISTEN INZAKE DE BESCHERMING VAN DE MENSELIJKE GEZONDHEID, HET KLIMAAT EN HET MILIEU DIE ZIJN VASTGELEGD IN HET UNIERECHT OF GELIJKWAARDIGE VEREISTEN (OVEREENKOMSTIG ARTIKEL 6, LID 4)

1. De installatie in een derde land die betrokken is bij de productie van gerecycled materiaal voldoet bij haar feitelijke activiteiten aan de volgende voorwaarden:

a) zij voldoet aan de vereisten inzake afvalrecycling en verricht haar activiteiten overeenkomstig de toepasselijke nationale wetgeving inzake milieubescherming;

b) zij is op een veilige en ecologisch verantwoorde manier ontworpen, gebouwd en wordt op een veilige en ecologisch verantwoorde manier geëxploiteerd, en beschikt met name over de vereiste processen en de passende technologie voor afvalbeheer, organisatie en infrastructuur om de desbetreffende afvalstoffen te recyclen;

c) zij neemt haar kunststofafval af uit een lidstaat of uit een land dat voldoet aan het Unierecht of aan normen die gelijkwaardig zijn aan die van de lidstaten op het gebied van de bescherming van het milieu en de veiligheid van werknemers, en zij is in dat land werkzaam overeenkomstig de criteria van punt 3;

d) zij beschikt over en maakt gebruik van systemen, procedures en technieken voor beheer en monitoring die tot doel hebben de volgende effecten te voorkomen, te verminderen, tot een minimum te beperken, of, voor zover haalbaar, weg te nemen:

i) gezondheids- en veiligheidsrisico's voor de betrokken werknemers en voor de bevolking in de omgeving van de inrichting, en

ii) nadelige gevolgen voor het milieu veroorzaakt door haar activiteiten (met name door passende maatregelen om vervuiling te monitoren en aan te pakken);

e) zij waarborgt dat alle door de inrichting ontvangen en verwerkte afvalstoffen traceerbaar zijn, en dat al het restafval van haar activiteiten gedocumenteerd wordt en enkel naar afvalverwerkingsinrichtingen wordt overgebracht die gemachtigd zijn om dergelijk restafval te verwerken;

f) zij heeft maatregelen genomen om energie te besparen en de uitstoot van broeikasgassen in verband met haar activiteiten te beperken;

g) zij documenteert haar activiteiten op het gebied van afvalbeheer in de afgelopen vijf jaar en kan die documentatie verstrekken; indien een installatie minder dan vijf jaar in bedrijf is geweest, documenteert zij haar afvalbeheer gedurende de periode dat zij in bedrijf is geweest, en kan zij die documentatie verstrekken;

h) de marktdeelnemer of het management ervan is in de afgelopen vijf jaar niet veroordeeld voor illegale activiteiten in verband met afvalbeheer.

2. De volgende regels of regels die daaraan gelijkwaardig zijn, worden als referentiepunt en indien relevant in aanmerking genomen:

a) specifieke voorschriften voor de verwerking van bepaalde afvalstoffen en inzake de berekening van de hoeveelheid verwerkt afval, die uit hoofde van de wetgeving van de Unie verplicht zijn, en voor de boekhouding van de geproduceerde hoeveelheden gerecyclede materialen;

b) de conclusies over de beste beschikbare technieken die zijn aangenomen voor bepaalde activiteiten in het kader van Richtlijn 2010/75/EU.

3. Het kunststofafval wordt verwerkt overeenkomstig de voorschriften van het Unierecht of op een manier die gelijkwaardig is aan die voorschriften, en is afkomstig uit een lidstaat of land met een alomvattend kader voor afvalbeheer dat zijn gehele grondgebied bestrijkt en waaruit blijkt dat de lidstaat of het land in staat en bereid is een ecologisch verantwoord afvalbeheer te waarborgen, waarbij met name rekening wordt gehouden met de volgende criteria:

a) de uitgevoerde en geplande maatregelen om het ecologisch verantwoord afvalstoffenbeheer op zijn grondgebied te waarborgen, zoals de invoering van een regeling voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid of een gelijkwaardig systeem waarbij het beginsel "de vervuiler betaalt" wordt toegepast;

b) de uitgevoerde en geplande maatregelen om het aandeel uit voertuigen gerecycled kunststofafval na consumptie te verhogen en de indicatoren voor het toezicht op deze maatregelen;

c) de uitgevoerde en geplande maatregelen om het aandeel gerecycled kunststofafval na consumptie dat wordt verwerkt in voertuigen die op de nationale markt worden gebracht, te verhogen, en de indicatoren voor het toezicht op deze maatregelen.

Deel B CRITERIA OM AAN TE TONEN DAT GERECYCLED MATERIAAL IS GEPRODUCEERD OVEREENKOMSTIG DE VEREISTEN VAN ARTIKEL 6, LEDEN 1, 2 EN 3

De installatie in een derde land die betrokken is bij de productie van gerecycled materiaal voldoet bij haar feitelijke activiteiten aan de volgende voorwaarden:

1. De installatie moet kunnen aantonen dat zij materialen produceert die gerecycled zijn uit afval na consumptie. Indien de installatie ook materialen produceert die afkomstig zijn van afval vóór consumptie of van grondstoffen, moet zij kunnen aantonen dat zij een duidelijk onderscheid maakt tussen de verschillende soorten materialen. De installatie moet ervoor zorgen dat zij alleen materialen levert die zijn gerecycled uit afval na consumptie, als voorwaarde om dit materiaal in aanmerking te kunnen nemen in het kader van de in artikel 6 vermelde doelstellingen;

2. Een installatie die gerecyclede materialen uit afval na consumptie afkomstig van afgedankte voertuigen of gerepareerde voertuigen produceert, moet kunnen aantonen dat dergelijk afval gescheiden is ingezameld en niet zodanig met materialen van andere oorsprong is gemengd dat het niet traceerbaar is voordat het in de installatie aankomt en tijdens het volledige recyclingproces.

BIJLAGE XIV

VEREISTEN VOOR AUDITS, CERTIFICEERDERS EN AUDITORS

Deel A GEDETAILLEERDE VEREISTEN VOOR DERDEN DIE AUDITS UITVOEREN

1. Een derde die overeenkomstig artikel 6, lid 5, een audit uitvoert van de in een derde land gevestigde installatie, is onafhankelijk van de leverancier, fabrikant of persoon die betrokken is bij de productie van het gerecyclede materiaal en van de gecontroleerde installatie. Daartoe moet deze derde kunnen documenteren dat zij:

a) geen deel uitmaakt en niet onder zeggenschap staat van deze entiteiten;

b) procedures heeft vastgesteld die haar onpartijdigheid waarborgen, en deze toepast, waaronder:

i) het voortdurend beoordelen van risico's met betrekking tot haar onpartijdigheid;

ii) het vaststellen, wegnemen en beperken van risico's met betrekking tot haar onpartijdigheid die voortkomen uit financiële, commerciële en andere vormen van druk;

iii) het beoordelen van risico's met betrekking tot haar onpartijdigheid die voortkomen uit relaties van haar personeel;

c) georganiseerd is en beheerd wordt op een manier die haar onafhankelijkheid en onpartijdigheid waarborgt, wat onder meer het volgende behelst:

i) zij is duidelijk identificeerbaar binnen de juridische entiteit, indien deze ook activiteiten verricht die geen verband houden met audits;

ii) zij beschikt over regels inzake verslaglegging van de uitgevoerde auditactiviteit;

iii) haar personeel heeft duidelijk vastgestelde verantwoordelijkheden bij het uitvoeren van audits.

2. Een derde die overeenkomstig artikel 6, lid 5, audits uitvoert, wordt geacht in het bezit te zijn van passende kwalificaties op het gebied van audits en afvalverwerking indien zij, rechtstreeks of via onderaanneming, over voldoende gekwalificeerd personeel beschikt dat regelmatig wordt opgeleid en indien haar bij de uitvoering van dergelijke audits betrokken personeel over aantoonbare beroepservaring beschikt op alle volgende gebieden:

a) het uitvoeren van audits van afvalverwerkingsinrichtingen;

b) afvalverwerkingsactiviteiten;

c) systemen voor milieubeheer en voor beheer van gezondheid en veiligheid op het werk;

d) productie van gerecycled materiaal.

3. Om aan te tonen dat aan de in de punten 1 en 2 van dit deel bedoelde criteria is voldaan, verwijst een derde die audits of certificeringen uitvoert, naar haar certificering op basis van Unienormen of gelijkwaardige internationaal erkende normen die relevant zijn voor het uitvoeren van audits zoals internationale ISO-norm 19011:2018 of ISO/IEC-norm 17020:2012.

Deel B VOORWERP VAN DE AUDIT

1. Bij de in artikel 6, lid 5, bedoelde audit wordt nagegaan of de installatie in het derde land die betrokken is bij de productie van gerecycled materiaal, bij haar feitelijke activiteiten aan de in bijlage XIII genoemde voorwaarden voldoet.

2. De namen en contactgegevens van de personen die de audits hebben uitgevoerd, worden duidelijk vermeld in de auditverslagen.

BIJLAGE XV

CONCORDANTIETABELLEN

1. Richtlijn 2000/53/EG

Richtlijn 2000/53/EG	Deze verordening
Artikel 1	Artikel 1
Artikel 2, punt 1	Artikel 3, punt 1
Artikel 2, punt 2	Artikel 3, punt 2
Artikel 2, punt 3	Artikel 3, punt 23
Artikel 2, punt 4	Artikel 3, punt 39
Artikel 2, punt 5	Artikel 3, punt 18
Artikel 2, punt 6	Artikel 3, punt 4
Artikel 2, punt 7	Artikel 3, punt 39
Artikel 2, punt 8	Artikel 3, punt 39
Artikel 2, punt 9	Artikel 3, punt 39
Artikel 2, punt 10	Artikel 3, punt 35
Artikel 2, punt 11	–
Artikel 2, punt 11, a)	–
Artikel 2, punt 11, b)	–
Artikel 2, punt 11, c)	–
Artikel 2, punt 11, d)	–
Artikel 2, punt 12	–
Artikel 2, punt 13	–
Artikel 3, lid 1	Artikel 2, lid 1, punt a)
Artikel 3, lid 2	–
Artikel 3, lid 3	–
Artikel 3, lid 4	–
Artikel 3, lid 5	–

Richtlijn 2000/53/EG	Deze verordening
Artikel 4, lid 1, punt a)	Artikel 5, lid 1
Artikel 4, lid 1, punt b)	Artikel 7, lid 1
Artikel 4, lid 1, punt c)	Artikel 6
Artikel 4, lid 2, punt a)	Artikel 5, leden 4 en 5
Artikel 4, lid 2, punt b), i)	Artikel 5, lid 6, punt a)
Artikel 4, lid 2, punt b), ii)	Artikel 5, lid 6, punt b)
Artikel 4, lid 2, punt b), iii)	Artikel 5, lid 6, punt c)
Artikel 4, lid 2, punt b), iv)	Artikel 5, lid 6, punt d)
Artikel 4, lid 2, punt c)	–
Artikel 5, lid 1, eerste streepje	–
Artikel 5, lid 1, tweede streepje	Artikel 23, lid 3, punt b)
Artikel 5, lid 2	Artikel 24, lid 1
Artikel 5, lid 3, eerste alinea	Artikel 25
Artikel 5, lid 3, tweede alinea	Artikel 25, lid 1
Artikel 5, lid 3, derde alinea	–
Artikel 5, lid 4, eerste alinea	Artikel 24, lid 2
Artikel 5, lid 4, tweede alinea	De artikelen 16 en 20, lid 1, punt a)
Artikel 5, lid 4, derde alinea	Artikel 24, lid 2
Artikel 5, lid 4, vierde alinea	–
Artikel 5, lid 5, eerste alinea	Artikel 25, lid 1, en bijlage X
Artikel 5, lid 5, tweede alinea	–
Artikel 6, lid 1	Artikel 26, leden 1 en 2
Artikel 6, lid 2, eerste alinea	Artikel 15, lid 1
Artikel 6, lid 2, tweede alinea	–
Artikel 6, lid 3, eerste alinea	Artikel 29, lid 1, en bijlage VIII, deel C
Artikel 6, lid 3, tweede alinea	Artikel 28, lid 1

Richtlijn 2000/53/EG	Deze verordening
Artikel 6, lid 4	Artikel 15, lid 2
Artikel 6, lid 5	Artikel 26, lid 4
Artikel 6, lid 6	Artikel 26, lid 3
Artikel 7, lid 1	Artikel 30, lid 1
Artikel 7, lid 2, punt a)	–
Artikel 7, lid 2, punt b)	Artikel 33, lid 1, punten a) en b)
Artikel 7, lid 2, tweede alinea	–
Artikel 7, lid 2, derde alinea	–
Artikel 7, lid 3	–
Artikel 7, lid 4	–
Artikel 7, lid 5	–
Artikel 8, lid 1	Artikel 12, lid 1
Artikel 8, lid 2	Artikel 12, lid 2
Artikel 8, lid 3	Artikel 11, lid 1
Artikel 8, lid 4	Artikel 11, leden 1 en 3
Artikel 9, lid 1 bis, eerste alinea	Artikel 50, lid 1, eerste alinea
Artikel 9, lid 1 bis, tweede alinea	Artikel 50, lid 1, tweede alinea
Artikel 9, lid 1 bis, derde alinea	Artikel 50, lid 1, derde alinea
Artikel 9, lid 1 ter	Artikel 50, lid 2
Artikel 9, lid 1 quater	Artikel 50, lid 3, derde alinea
Artikel 9, lid 1 quinquies	Artikel 50, lid 5
Artikel 9, lid 2	Artikel 9 en bijlage V, deel A
Artikel 9 bis, lid 1	Artikel 51, lid 1
Artikel 9 bis, lid 2	Artikel 51, lid 2
Artikel 9 bis, lid 3	Artikel 51, lid 3
Artikel 9 bis, lid 4	Artikel 51, lid 4

Richtlijn 2000/53/EG	Deze verordening
Artikel 9 bis, lid 5	Artikel 51, lid 5
Artikel 9 bis, lid 6	Artikel 51, lid 6
Artikel 10, lid 1	–
Artikel 10, lid 2	–
Artikel 10, lid 3	–
Artikel 10 bis	Artikel 56
Artikel 11, lid 1	Artikel 52, lid 1
Artikel 11, lid 2	Artikel 52, lid 2
Artikel 12, lid 1	Artikel 59, lid 1
Artikel 12, lid 2	Artikel 59, lid 2
Artikel 12, lid 3	–
Artikel 13	–
Bijlage I	Bijlage VIII
Bijlage II	Bijlage IV

2. Richtlijn 2005/64/EG

Richtlijn 2005/64/EG	Deze verordening
Artikel 1, eerste alinea	Artikel 1
Artikel 1, tweede alinea	–
Artikel 2	Artikel 2, lid 1, punt a)
Artikel 3, punt a)	–
Artikel 3, punt b)	–
Artikel 3, punt c)	Artikel 2, lid 2, punt a)
Artikel 4, punt 1	Artikel 3, punt 1
Artikel 4, punt 2	–
Artikel 4, punt 3	Artikel 3, punt 3
Artikel 4, punt 4	Artikel 3, punt 2
Artikel 4, punt 5	Bijlage III
Artikel 4, punt 6	–
Artikel 4, punt 7	Artikel 3, punt 40
Artikel 4, punt 8	–
Artikel 4, punt 9	Artikel 3, punt 4
Artikel 4, punt 10	Artikel 3, punt 39
Artikel 4, punt 11	–
Artikel 4, punt 12	Artikel 3, punt 39
Artikel 4, punt 13	Artikel 3, punt 5
Artikel 4, punt 14	Artikel 3, punt 6
Artikel 4, punt 15	Artikel 3, punt 7

Richtlijn 2005/64/EG	Deze verordening
Artikel 4, punt 16	–
Artikel 4, punt 17	–
Artikel 4, punt 18	–
Artikel 4, punt 19	–
Artikel 4, punt 20	–
Artikel 5, lid 1	–
Artikel 5, lid 2	Artikel 8, lid 2
Artikel 5, lid 3	Artikel 8, lid 3
Artikel 5, lid 4	–
Artikel 6, lid 1	–
Artikel 6, lid 2, tweede alinea	Artikel 5, leden 4 en 5
Artikel 6, lid 3	Artikel 9
Artikel 6, lid 4	–
Artikel 6, lid 5	–
Artikel 6, lid 6	–
Artikel 6, lid 7	–
Artikel 6, lid 8	–
Artikel 7, punt a)	Bijlage VIII, deel E
Artikel 7, punt b)	Bijlage VIII, deel E
Artikel 8	–
Artikel 9	–
Artikel 10, lid 1	–
Artikel 10, lid 2	–
Artikel 10, lid 3	–
Artikel 10, lid 3	–

Richtlijn 2005/64/EG	Deze verordening
Artikel 10, lid 4	–
Artikel 11, lid 1	–
Artikel 11, lid 2	–
Artikel 12	–
Artikel 13	–
Bijlage I	Artikel 4, lid 1
Bijlage II	–
Bijlage III	–
Bijlage VII	–
Bijlage V	Bijlage VIII, deel E
Bijlage VI	–

Europees Parlement
2024-2029

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2026)0203

Het tegengaan van transnationale repressie - naar een strategie van de EU ter bescherming van de Europese soevereiniteit en democratische waarden

Resolutie van het Europees Parlement van 16 juni 2026 over het tegengaan van transnationale repressie — naar een strategie van de EU ter bescherming van de Europese soevereiniteit en democratische waarden (2025/2179(INI))

Het Europees Parlement,

– gezien artikel 2 van het Verdrag betreffende de Europese Unie, waarin de fundamentele waarden van de EU zijn vastgelegd: menselijke waardigheid, vrijheid, democratie, gelijkheid, de rechtsstaat en eerbiediging van de mensenrechten,

– gezien het Verdrag betreffende de Europese Unie, en met name de artikelen 3 en 21,

– gezien de toenemende transnationale repressie en de verantwoordelijkheid van de lidstaten om alle mensen die op hun grondgebied verblijven te beschermen,

– gezien de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens,

– gezien het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie,

– gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name de artikelen 83 en 215,

– gezien de VN-Verklaring over mensenrechtenverdedigers van 1998,

– gezien de resoluties van de VN-Mensenrechtenraad van 4 april 2025 getiteld "Human rights defenders and new and emerging technologies: protecting human rights defenders, including women human rights defenders, in the digital age", en van 1 juli 2025 getiteld "Civil society space",

– gezien de brief van het Bureau van de Hoge Commissaris van de VN voor de mensenrechten over transnationale repressie[1], gepubliceerd op 18 juni 2025,

– gezien de verklaring van de Hoge Commissaris voor de mensenrechten van 13 januari 2025 over een betere bescherming van mensenrechtenverdedigers,

[1] https://www.ohchr.org/en/documents/tools-and-resources/transnational-repression.

– gezien het jaarverslag van de Hoge Commissaris van de VN voor de mensenrechten en de verslagen van het Bureau van de Hoge Commissaris en de secretaris-generaal "A/HRC/60/62: Cooperation with the United Nations, its representatives and mechanisms in the field of human rights — Report of the Secretary General" van september 2025:,

– gezien de "Guiding Principles on Business and Human Rights: Implementing the United Nations 'Protect, Respect and Remedy' Framework" bekrachtigd in resolutie 17/4 van de VN-Mensenrechtenraad van 16 juni 2011,

– gezien de op 22 januari 2025 gepubliceerde verklaring van een groep onafhankelijke mensenrechtendeskundigen van de VN, waarin bezorgdheid wordt geuit over de proliferatie van verstekprocedures in Belarus,

– gezien het voorlopige onderzoek van het bureau van de aanklager bij het Internationaal Strafhof naar de situatie in de Republiek Litouwen/Republiek Belarus (ICC-01/24-1),

– gezien de EU-richtsnoeren over mensenrechtenverdedigers, vastgesteld in juni 2004 en geactualiseerd in 2008, en zijn resolutie van 16 maart 2023 over de EU-richtsnoeren over mensenrechtenverdedigers[2],

– gezien de conclusies van de Raad van 27 januari 2025 over de prioriteiten van de EU in de VN-mensenrechtenfora in 2025,

– gezien de conclusies van de Raad van 30 januari 2026 over de prioriteiten van de EU in de VN-mensenrechtenfora in 2026,

– gezien het EU-actieplan inzake mensenrechten en democratie 2020-2024, dat verlengd is tot 2027,

– gezien Verordening (EU) 2022/2065 van het Europees Parlement en de Raad van 19 oktober 2022 betreffende een eengemaakte markt voor digitale diensten en tot wijziging van Richtlijn 2000/31/EG (digitaledienstenverordening)[3],

– gezien Richtlijn (EU) 2024/1760 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 inzake passende zorgvuldigheid in het bedrijfsleven op het gebied van duurzaamheid en tot wijziging van Richtlijn (EU) 2019/1937 en Verordening (EU) 2023/2859[4] (richtlijn inzake passende zorgvuldigheid in het bedrijfsleven op het gebied van duurzaamheid),

– gezien de jaarverslagen 2024 en 2025 van de EU over mensenrechten en democratie in de wereld,

– gezien de mededeling van de Commissie van 12 november 2025 getiteld "EU-strategie voor het maatschappelijk middenveld" (COM(2025)0790),

– gezien zijn aanbeveling van 15 juni 2023 aan de Raad en de Commissie naar aanleiding van het onderzoek naar vermeende inbreuken op en gevallen van wanbeheer bij het

---

2 PB C, C/2023/409, 23.11.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/409/oj.
3 PB L 277 van 27.10.2022, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj.
4 PB L, 2024/1760, 5.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj.

toepassen van het Unierecht met betrekking tot het gebruik van Pegasus en soortgelijke spyware voor surveillance[5],

– gezien de gezamenlijke mededeling van de Commissie en de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid van 12 november 2025 getiteld "Europees schild voor de democratie: zorgen voor sterke en veerkrachtige democratieën" (JOIN(2025)0791),

– gezien de gezamenlijke mededeling van de Commissie en de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid van 5 juni 2025, getiteld "Een internationale digitale strategie voor de Europese Unie" (JOIN(2025)0140),

– gezien zijn resolutie van 13 november 2025 over het aanpakken van grensoverschrijdende repressie ten aanzien van mensenrechtenverdedigers[6],

– gezien zijn resolutie van 21 januari 2026 over het aanpakken van straffeloosheid door middel van EU-sancties, met inbegrip van de wereldwijde EU-sanctieregeling voor de mensenrechten ("EU-Magnitski-wet")[7],

– gezien zijn resolutie van 9 maart 2022 over buitenlandse inmenging in alle democratische processen in de Europese Unie, met inbegrip van desinformatie[8],

– gezien zijn resolutie van 1 juni 2023 over buitenlandse inmenging in alle democratische processen in de Europese Unie, met inbegrip van desinformatie[9],

– gezien de werkzaamheden van de Bijzondere Commissie inzake het Europees schild voor de democratie,

– gezien het statuut van de Internationale Organisatie van Criminele Politie (ICPO-INTERPOL), en met name artikel 2, waarin staat dat de organisatie moet handelen in de geest van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens,

– gezien de verklaring van de G7-leiders van 17 juni 2025 over transnationale repressie en de multistakeholderdialoog van de G7 over transnationale repressie, die in februari 2025 is gehouden,

– gezien het communiqué van de bijeenkomst van de ministers van Buitenlandse Zaken van de G7 van 19 april 2024 met als thema "addressing global challenges, fostering partnerships",

– gezien resolutie 2509 (2023) en aanbeveling 2257 (2023) van de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa getiteld "Transnational repression as a growing threat to the rule of law and human rights",

– gezien de studie van zijn directoraat-generaal Extern Beleid van de Unie van juni 2025 getiteld "Transnational repression of human rights defenders: The impacts on civic

---

5 PB C, C/2024/494, 23.1.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/494/oj.
6 Aangenomen teksten, P10_TA(2025)0258.
7 Aangenomen teksten, P10_TA(2026)0015.
8 PB L 347 van 9.9.2022, blz. 61.
9 PB C, C/2023/1226, 21.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1226/oj.

space and the responsibility of host states"[10],

– gezien de studie van zijn directoraat-generaal Extern Beleid van de Unie van januari 2026 getiteld "Perpetrators and methods of transnational repression and possible counter-strategies"[11],

– gezien het zevende verslag van de zitting 2024-2025 van de gezamenlijk comité voor de mensenrechten van het parlement van het Verenigd Koninkrijk getiteld "Transnational repression in the UK",

– gezien het door het Duitse Bondsministerie van Binnenlandse Zaken in juni 2025 gepubliceerde jaarverslag getiteld "Verfassungsschutzbericht 2024",

– gezien artikel 55 van zijn Reglement,

– gezien het verslag van de Commissie buitenlandse zaken (A10-0142/2026),

A. overwegende dat transnationale repressie (TNR) een opzettelijke, systematische, doelgerichte en repressieve praktijk is, waarbij regimes of hun handlangers grenzen overschrijden en buiten hun territoriale jurisdictie handelen om personen of groepen die in het buitenland verblijven, of hun familieleden of ondersteunende netwerken te intimideren, te bedreigen, het zwijgen op te leggen, onder druk te zetten, te controleren of te schaden op enige andere wijze door gebruik te maken van een breed scala aan fysieke, psychologische, digitale, juridische, administratieve en andere middelen, in strijd met de grondrechten; overwegende dat zich onder de doelwitten van TNR duizenden voorvechters van de democratie bevinden die hun land van herkomst hebben moeten ontvluchten vanwege binnenlandse repressie;

B. overwegende dat de EU gegrondvest is op de volgende waarden: eerbied voor de menselijke waardigheid, vrijheid, democratie, gelijkheid, de rechtsstaat en eerbiediging van de mensenrechten;

C. overwegende dat TNR deze fundamentele waarden ondermijnt, bijdraagt tot de manipulatie van het publieke debat en in strijd is met de grondrechten en het internationaal recht, alsook met de soevereiniteit en veiligheid van de EU en de lidstaten; overwegende dat de toename van mensenrechtenschendingen in de landen van herkomst vaak hand in hand gaat met de toename van TNR-activiteiten in het buitenland;

D. overwegende dat TNR die op het grondgebied van EU-lidstaten wordt gepleegd, deel uitmaakt van een bredere strategie van buitenlandse inmenging die erop gericht is

---

10 Europees Parlement, directoraat-generaal Extern Beleid van de Unie, afdeling Analyse en Ondersteuning extern beleid, "Transnational repression of human rights defenders: The impacts on civic space and the responsibility of host states", augustus 2025, https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2025/754475/EXPO_STU(2025)754475_EN.pdf.

11 Europees Parlement, directoraat-generaal Extern Beleid van de Unie, afdeling Analyse en Ondersteuning extern beleid, "Perpetrators and methods of transnational repression and possible counter-strategies", januari 2026, https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2026/775286/EXAS_STU(2026)775286_EN.pdf.

democratische instellingen en samenlevingen te verzwakken en een rechtstreekse inmenging vormt in de interne democratische ruimte van de Unie door stemmen het zwijgen op te leggen, gemeenschappen te versplinteren en angst en zelfcensuur te zaaien, terwijl tegelijk het externe optreden van de EU wordt ondermijnd door de mogelijkheden van personen die in de EU wonen om op te komen voor democratie, mensenrechten en verantwoordingsplicht in derde landen te beperken;

E. overwegende dat TNR een misdrijf tegen de menselijkheid kan uitmaken in de zin van artikel 7, punt h)[12], van het Statuut van Rome van het Internationaal Strafhof, gelet op de systematische en wijdverbreide aard van dergelijke daden;

F. overwegende dat iedereen die in de EU verblijft, ongeacht hun etnische of nationale oorsprong, gelijke rechten en bescherming genieten uit hoofde van het EU-recht, met inbegrip van de rechten die worden gewaarborgd door het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie; overwegende dat de individuele rechten van iedereen die in de EU verblijft moeten worden gevrijwaard en gehandhaafd door de bevoegde nationale en EU-autoriteiten; overwegende dat TNR specifieke, slachtoffergerichte reacties vereist om de bestaande leemten in de bescherming op te vullen; overwegende dat het risico bestaat dat, wanneer TNR in de eerste plaats wordt beschouwd als een kwestie van veiligheid of buitenlandse inmenging, de andere aspecten ervan uit het oog worden verloren, waardoor de doeltreffendheid van de aanpak wordt aangetast en de door TNR getroffen personen en gemeenschappen onvoldoende bescherming genieten;

G. overwegende dat buitenlandse actoren TNR hebben uitgevoerd tegen personen en groepen die woonachtig zijn in EU-lidstaten; overwegende dat de lidstaten in verschillende mate met TNR te maken hebben en verschillende niveaus van bewustzijn, institutionele paraatheid en beschikbaarheid van beschermingsmechanismen laten zien; overwegende dat landen die zich aan TNR schuldig maken over de grenzen heen te werk gaan en misbruik maken van dergelijke verschillen tussen nationale juridische en institutionele kaders, wat de doeltreffendheid van geïsoleerde nationale reacties verlaagt;

H. overwegende dat TNR betrekking heeft op meerdere beleidsterreinen en daarom extra coördinatie vereist; overwegende dat TNR-tactieken vaak slim gebruikmaken van de grijze zones tussen agentschappen en afdelingen;

I. overwegende dat de lidstaten een fundamentele rol spelen bij het voorkomen en onderzoeken van en reageren op daden van TNR; overwegende dat een gefragmenteerde nationale aanpak en een gebrek aan coördinatie tussen de lidstaten het vermogen van de EU ondermijnen om TNR doeltreffend en consequent vast te stellen, te voorkomen en te bestrijden, en ontoereikend zijn om het grensoverschrijdende karakter ervan aan te pakken; overwegende dat een dergelijke versnippering in de praktijk de onveiligheid voor de getroffen personen en gemeenschappen kan verergeren, onder meer door een grotere blootstelling, zichtbaarheid of kwetsbaarheid voor dwang door landen van herkomst; overwegende dat een sterkere coördinatie op EU-niveau de bevoegdheden van de lidstaten op het gebied van nationale veiligheid moet ondersteunen en aanvullen;

---

12 https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/2024-05/Rome-Statute-eng.pdf.

J. overwegende dat uit de gegevens die de afgelopen tien jaar zijn verzameld, blijkt dat TNR qua omvang, geografische reikwijdte en geraffineerdheid gestaag is toegenomen; overwegende dat het aantal en de soorten actoren die betrokken zijn bij TNR ook zijn toegenomen als gevolg van de uitbesteding van repressie aan handlangers zoals georganiseerde misdaadnetwerken, voormalige inlichtingenofficieren en cyberactoren, ook binnen de EU-lidstaten, waardoor de ontkenning wordt vergemakkelijkt, de toeschrijving wordt bemoeilijkt en de verantwoordingsplicht wordt ondermijnd;

K. overwegende dat TNR vaak misbruik maakt van de normale werking van administratieve, financiële en migratiesystemen van gastlanden, met inbegrip van op naleving gerichte financiële controles, strenge documentatievereisten en versnipperde praktijken voor gegevensverwerking; overwegende dat de EU-instellingen en de lidstaten daardoor het risico lopen dat hun structuren door daders worden misbruikt, zelfs als er geen sprake is van opzet of rechtstreekse samenwerking met daderstaten; overwegende dat het aanpakken van TNR derhalve een doorlichting van de interne procedures van de EU en de lidstaten vereist om te voorkomen dat deze voor repressieve doeleinden worden misbruikt;

L. overwegende dat personen en gemeenschappen die het doelwit zijn van TNR tevens een cruciale rol vervullen bij het reageren op repressieve acties, dankzij hun unieke kennis van repressieve tactieken, handlangernetwerken en evoluerende risicopatronen; overwegende dat daarom een betekenisvolle interactie met de getroffen gemeenschappen van essentieel belang is voor doeltreffende preventie, vroegtijdige waarschuwing en de ontwikkeling van duurzame tegenstrategieën;

M. overwegende dat TNR ernstige en langdurige gevolgen heeft voor mensenrechtenverdedigers, journalisten, advocaten en politieke activisten, evenals voor hun familieleden;

N. overwegende dat TNR vaak verkeerd wordt afgeschilderd als een reeks geïsoleerde incidenten in plaats van als een voortdurende strategie die gericht is op hele gemeenschappen; overwegende dat de afwezigheid van fysiek geweld of openlijke intimidatie niet mag worden gelijkgesteld met veiligheid of vrijheid, aangezien monddood maken, angst, trauma en versnippering vaak het beoogde resultaat zijn van TNR; overwegende dat deze cumulatieve effecten van TNR niet alleen onmiddellijke bescherming vereisen, maar ook toegang tot doeltreffende rechtsmiddelen en compensatie; overwegende dat, zelfs wanneer slachtoffers in het gelijk worden gesteld, de schadeloosstelling vaak symbolisch is, met vertraging plaatsvindt of niet wordt afgedwongen;

O. overwegende dat TNR individuen op verschillende manieren beïnvloedt, afhankelijk van hun gender, seksuele gerichtheid, ras, etnische of religieuze achtergrond en sociaal-economische positie; overwegende dat elkaar overlappende vormen van discriminatie en structurele ongelijkheden in zowel de landen van herkomst als de gastlanden de negatieve gevolgen van TNR kunnen versterken; overwegende dat vrouwen te maken hebben met specifieke vormen van TNR die zich kunnen uiten in seksueel getinte en seksistische digitale aanvallen gericht op hun identiteit, met als doel hen te intimideren, in diskrediet te brengen en af te schrikken van activisme, wat een breder patroon van gendergerelateerd onlinemisbruik en -intimidatie laat zien, en overwegende dat ook lhbtiq+-personen onevenredig vaak het doelwit zijn;

Trends, vormen en methoden van transnationale repressie

P. overwegende dat TNR, hoewel het op zich geen nieuw fenomeen is, zich voortdurend ontwikkelt en plaatsvindt in complexe omstandigheden die worden gekenmerkt door de verslechtering van de mensenrechtensituatie, beperkingen van de fundamentele vrijheden en de civiele ruimte, en het steeds assertievere gedrag van bepaalde autoritaire regimes;

Q. overwegende dat fysieke vormen van TNR onder meer bestaan uit gerichte moorden, ontvoeringen, geweld, gedwongen terugkeer, gedwongen verdwijningen, deportaties en aanvallen op eigendommen; overwegende dat Freedom House in 107 doellanden 1 375 directe fysieke incidenten heeft geregistreerd tussen 2014 en 2025;

R. overwegende dat bepaalde regimes erom bekend staan dreigementen te gebruiken of informanten te betalen om deelnemers aan openbare protesten te filmen of dissidenten binnen de EU te bespioneren, waardoor de uitoefening van de grondrechten rechtstreeks wordt aangetast;

S. overwegende dat autoritaire regimes in het digitale tijdperk steeds verfijndere vaardigheden ontwikkelen om digitale TNR uit te voeren; overwegende dat digitale TNR onder meer bestaat uit online intimidatie, directe bedreigingen, doxing, hacking, cyberaanvallen, desinformatie- en lastercampagnes en het aanzetten tot haat tegen dissidenten in hun land van verblijf, waarbij gebruik wordt gemaakt van artificiële intelligentie, spyware en andere surveillancetechnologieën om personen in het buitenland in de gaten te houden, te profileren, te intimideren of het zwijgen op te leggen, in combinatie met traditionele TNR-methoden; overwegende dat het vaak moeilijk is dergelijke praktijken aan bepaalde groepen toe te schrijven en ze regelmatig onder de traditionele strafrechtelijke drempels blijven; overwegende dat deze praktijken bijzonder schadelijk zijn aangezien internetplatforms en digitale media van cruciaal belang kunnen zijn, zowel op persoonlijk als op professioneel vlak, voor personen die hun land hebben moeten verlaten als gevolg van politieke vervolging; overwegende dat de opkomst van AI het bereik en de impact van TNR exponentieel heeft vergroot, onder meer door autoriteiten in staat te stellen gezichtsherkenning, gedragsanalyse en realtime gegevensverwerking uit te voeren; overwegende dat digitale bedreigingen van het maatschappelijk middenveld worden beschouwd als mensenrechtenschendingen; overwegende dat socialemediabedrijven en onlineplatforms een belangrijke rol vervullen bij het vormgeven van de onlineomgeving voor mensenrechtenverdedigers en -activisten; overwegende dat het ontbreken van doeltreffende snellereactiemechanismen om doxing en gerichte online intimidatie aan te pakken, ervoor zorgt dat verdedigers worden blootgesteld aan een verhoogd risico van intimidatie, surveillance en verdere TNR; overwegende dat de digitaledienstenverordening instrumenten biedt waarmee bepaalde aspecten van TNR kunnen worden aangepakt, met name gecoördineerde intimidatie en desinformatie;

T. overwegende dat aanbieders van digitale diensten, sociale media en andere onlineplatforms, particuliere spywarebedrijven en andere technologiebedrijven soms TNR mogelijk maken; overwegende dat mainstreamplatforms zoals WeChat, Telegram, Facebook, X en andere worden gebruikt voor het volgen van dissidenten die deelnemen aan protesten of op een andere wijze hun mening uiten; overwegende dat bedrijven die bewakingstechnologieën in de handel brengen de verantwoordelijkheid hebben om te voorkomen dat deze technologieën op onrechtmatige wijze voor politieke doeleinden

worden gebruikt;

U. overwegende dat kwaadwillige buitenlandse actoren misbruik maken van bekende kwetsbaarheden in apparaten om persoonlijke of zakelijke communicatie te onderscheppen; overwegende dat uit meerdere gevallen in de afgelopen jaren is gebleken dat de EU niet is toegerust om infiltratie van apparaten door spyware aan te pakken; overwegende dat spyware door buitenlandse actoren is gebruikt om zowel dissidenten als overheidsfunctionarissen in de gaten te houden; overwegende dat de toenemende surveillance van mensenrechtenverdedigers moet worden beschouwd als een vorm van TNR of door surveillance mogelijk gemaakte dwang; overwegende dat het gebruik van spyware voor TNR een ernstige bedreiging vormt voor de grondrechten, democratische processen en de integriteit van verkiezingen;

V. overwegende dat repressie door middel van indirecte dwang een wijdverspreide en bijzonder schadelijke vorm van TNR is, waarbij sprake is van bedreiging, intimidatie, detentie of bestraffing van familieleden of medestanders die in het land van herkomst zijn achtergebleven, alsook van het gebruik van gebeurtenissen of organisaties van de diaspora om toezicht op en intimidatie van leden van de gemeenschap mogelijk te maken, wat ernstige psychologische schade toebrengt en aanzet tot zelfcensuur; overwegende dat repressie door middel van indirecte dwang ook kan inhouden dat leden van diasporagemeenschappen gedwongen worden om namens de staat repressieve activiteiten uit te voeren, waardoor ze tegelijkertijd slachtoffers en instrumenten van TNR zijn; overwegende dat sommige leden van de diaspora ook zonder dwang kunnen worden gebruikt als instrument om TNR uit te oefenen; overwegende dat het belangrijk is om beter in kaart te brengen welke personen binnen de diaspora met TNR te maken zouden kunnen hebben;

W. overwegende dat overheidsdiensten die verantwoordelijk zijn voor TNR vaak beschuldigingen vervalsen en slachtoffers van TNR als misdadigers voorstellen opdat hun verzoeken geloofwaardiger zouden lijken; overwegende dat de daders van TNR in toenemende mate gebruikmaken van verstekprocedures, massale strafrechtelijke procedures, inbeslagname van eigendommen en intimidatie van familieleden als instrumenten voor repressie van dissidenten in het buitenland, waardoor internationaal reizen en een veilige terugkeer wordt verhinderd, eigendomsrechten worden beperkt en indirecte druk via in het land achtergebleven familieleden wordt uitgeoefend; overwegende dat jurisdictionele beperkingen en het extraterritoriale karakter van dergelijke praktijken het voor gastlanden bijzonder moeilijk maken om repressie door middel van indirecte dwang te voorkomen, te documenteren en te vervolgen, wat er in belangrijke mate toe bijdraagt dat slachtoffers aarzelen om melding te maken van incidenten;

X. overwegende dat staten die zich bezighouden met TNR vaak misbruik maken van internationale en juridische samenwerkingsmechanismen, waaronder uitleverings- en informatieverzoeken, mechanismen voor gegevensuitwisseling, wederzijdse rechtshulp, de kaders van de Financiële-actiegroep (FATF) voor de bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme (AML/CFT) en cyberbeveiliging, alsmede de in verband met de uitvoering daarvan gebruikte kennisgevingen en verzoeken tot medewerking van Interpol, om personen op politieke gronden op te sporen, in hechtenis te nemen of gedwongen terug te sturen, waardoor repressieve regimes legitimiteit krijgen, ondanks het uitdrukkelijke verbod op politiek misbruik in het internationale recht; overwegende dat met name de paarse en zilveren kennisgevingen van Interpol

zijn opgezet als operationele instrumenten zonder individuele rechtsmiddelen of beroepsmogelijkheden voor de betrokkenen, wat de deur openzet voor misbruik ervan in het kader van TNR; overwegende dat het delen van gegevens van Interpol, ook voor rode kennisgevingen en verzoeken tot medewerking, gevaar kan opleveren voor personen die het doelwit zijn van autoritaire actoren; overwegende dat het aantal rode kennisgevingen en verzoeken tot medewerking van Interpol de afgelopen tien jaar drastisch is toegenomen en het belangrijkste instrument is dat door daders van TNR wordt gebruikt;

Y. overwegende dat daderstaten administratieve en op mobiliteit gebaseerde vormen van TNR toepassen door middel van surveillance en dwang via diplomatieke of consulaire posten, onder andere door paspoorten in te trekken of de verlenging ervan te weigeren, consulaire diensten te ontzeggen of de nationaliteit in te trekken, zodat personen worden gedwongen contact op te nemen met de consulaire autoriteiten of niet kunnen reizen; overwegende dat de ontzegging van consulaire diensten niet alleen mensenrechtenverdedigers en politieke activisten treft, maar ook hun families;

Z. overwegende dat bij financiële TNR misbruik wordt gemaakt van de AML/CFT-normen van de FATF om valse beschuldigingen te verspreiden en aanleiding te geven tot het bevriezen van rekeningen en het beëindigen van bankrelaties op grond van nalevingsvoorschriften; overwegende dat door deze praktijken betrokken personen en organisaties worden beroofd van financiering en financiële diensten, en dat hun bestaansmiddelen en hun maatschappelijke en politieke activiteiten hierdoor worden bedreigd; overwegende dat de Autoriteit voor de bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering (AMLA) een belangrijke EU-waarborg is die snellereactiemechanismen tegen onrechtmatige bevriezingen en blokkades moet ontwikkelen en strikte grenzen moet stellen aan het delen van gegevens met daderstaten;

AA. overwegende dat administratieve procedures door daderstaten en hun medeplichtigen als hefboom kunnen worden gebruikt, met name wanneer toegang tot door het land van herkomst afgegeven documenten vereist is of wanneer tolken als handlangers worden gebruikt om slachtoffers te intimideren of hen onder druk te zetten;

Daders, samenwerking en proxystructuren

AB. overwegende dat onderzoek in opdracht van het Parlement en onafhankelijke datasets aantonen dat TNR een mondiaal fenomeen is, waarbij meer dan 25 % van de regeringen wereldwijd betrokken is, naar schatting 3,5 miljoen mensen gevaar lopen en waarover gedocumenteerde gevallen bestaan in meer dan honderd landen, volgens onderzoek van Freedom House; overwegende dat TNR vooral wordt gepleegd door autoritaire regimes; overwegende dat onder meer Rusland, China, Iran en Belarus tot de belangrijkste daders van TNR in Europa en wereldwijd behoren;

AC. overwegende dat uit onderzoek in opdracht van het Parlement blijkt dat bij de meeste gedocumenteerde TNR-incidenten sprake is van samenwerking tussen het land van herkomst en het gastland of van uitbuiting van een zwakke rechtsstaat, onder meer door middel van misbruik van uitleveringskaders, samenwerking op het gebied van rechtshandhaving en internationale organisaties;

AD. overwegende dat TNR vaak regionaal geclusterd is, wat wijst op informele of formele

samenwerkingsverbanden en gedeelde praktijken tussen daderstaten en hun medeplichtigen, waaronder wederzijdse handhaving van repressie tegen gemeenschappen in ballingschap, Europese burgers en entiteiten;

AE. overwegende dat Rusland wereldwijd tot de meest agressieve daders van TNR behoort en verantwoordelijk is voor het grootste aantal gedocumenteerde incidenten binnen de EU van alle landen van herkomst, waarbij het politieke emigratie als een strategische bedreiging beschouwt en gebruikmaakt van praktijken zoals moord, moordpogingen, digitale surveillance, intimidatie, ontvoeringscomplotten, cyberaanvallen, vijandige inlichtingenoperaties, chantage, lastercampagnes, intimidatie van diasporagemeenschappen, stigmatisering, gerechtelijke verstekprocedures, repressie door middel van indirecte dwang en bedreiging van familieleden, het systematisch inzetten van internationale samenwerkingsmechanismen op het gebied van recht, financiën, cyberveiligheid en rechtshandhaving als wapen, evenals bedreigingen tegen EU-wetgevers; overwegende dat Rusland wereldwijd een onevenredig groot aandeel van de openbare rode kennisgevingen van Interpol voor zijn rekening neemt, veel meer dan andere staten; overwegende dat Rusland een beroep doet op bilaterale overeenkomsten inzake justitiële samenwerking met derde landen om uitleveringsverzoeken met betrekking tot zijn onderdanen in het buitenland te vergemakkelijken; overwegende dat de Russische inlichtingendiensten online wervingscampagnes hebben gevoerd, vaak via Telegram, voor moordopdrachten en terroristische activiteiten die veelal gericht waren tegen de Russische diaspora en politieke tegenstanders; overwegende dat Rusland handlangers, waaronder de Wagner-groep, Tsjetsjeense doodseskaders, culturele instellingen en, in sommige gevallen, aan de Russisch-orthodoxe kerk gelieerde organisaties, inzet om TNR uit te voeren;

AF. overwegende dat Belarus zich op alarmerende schaal schuldig maakt aan TNR, ook op EU-grondgebied, met name door middel van fysiek geweld, misbruik van Interpol-mechanismen, het weigeren van reisdocumenten, de inzet van spyware, consulaire dwangpraktijken, gedwongen terugkeer, inbeslagname van vermogensbestanddelen en intimidatie; overwegende dat Belarus het systeem van rode kennisgevingen van Interpol gebruikt om politieke tegenstanders in ballingschap aan te pakken, en de diaspora en dissidenten, met inbegrip van degenen die in de EU verblijven, viseert door middel van strafzaken, speciale verstekprocedures en repressie door middel van indirecte dwang;

AG. overwegende dat China de meest uitgebreide en systematische TNR-campagne ter wereld voert, ondersteund door een uitgebreide infrastructuur buiten het eigen grondgebied, bestaande uit aan de staat gelieerde entiteiten, buitenlandse politiebureaus, diaspora-, academische en studentenorganisaties, mediakanalen en digitale netwerken, die worden ingezet om personen binnen diasporagemeenschappen en hun relaties te identificeren, te volgen, te intimideren en onder druk te zetten door middel van surveillance, pesterijen, juridische en financiële druk, misbruik van Interpol-mechanismen, gedwongen terugkeer en intimidatie van familieleden; overwegende dat China dwangmaatregelen neemt tegen Europese personen en entiteiten; overwegende dat uit rapporten van mensenrechtenverdedigers blijkt dat China zonder rechtsgrondslag geheime politiebureaus en handlangers op Europees grondgebied inzet, waardoor surveillance en gedwongen terugkeer mogelijk worden gemaakt, onder meer door middel van bedreigingen ten aanzien van familieleden en, in sommige gevallen, ontvoeringen; overwegende dat de Chinese autoriteiten druk uitoefenen op academici om een einde te maken aan onderzoek dat als gevoelig wordt beschouwd, onder meer naar toeleveringsketens en praktijken van dwangarbeid, of naar Tibet en Taiwan, en dat

zij kunstenaars onder druk zetten om evenementen met betrekking tot Taiwan te annuleren; overwegende dat China een toonaangevende exporteur is van surveillancesystemen, spyware en op gegevens gebaseerde instrumenten voor politiewerk, die door andere autoritaire regimes worden gebruikt om hun eigen diasporagemeenschappen in het buitenland in het oog te houden en te intimideren; overwegende dat de in Hongkong uitgevaardigde wet inzake de nationale veiligheid van 2020 en de verordening inzake de bescherming van de nationale veiligheid van 2024 extraterritoriale rechtsmacht claimen en worden gebruikt om TNR uit te voeren, onder meer door Europese politici te bedreigen met vervolging en uitleveringsverzoeken, en door arrestatiebevelen en premies uit te vaardigen ten aanzien van activisten en academici die in de EU wonen; overwegende dat de uitleveringsregelingen van de EU met China en Hongkong aanleiding geven tot ernstige bezorgdheid;

AH. overwegende dat Iran een lange geschiedenis heeft op het gebied van de vervolging van vermeende tegenstanders in het buitenland en het plegen van TNR in de EU, met operaties op de hoogste niveaus van het staatsgezag die worden uitgevoerd door het ministerie van Inlichtingen en de Islamitische Revolutionaire Garde, waaronder de Quds-divisie, waarbij gebruik wordt gemaakt van tactieken als moord, ontvoering, gedwongen verdwijning, geloofwaardige dreiging met geweld, digitale TNR en uitbesteding van de repressie aan georganiseerde criminele groeperingen en andere handlangers, onder meer door intimidatie van journalisten en dissidenten, cyberbewaking, dwang van familieleden die nog in Iran zijn en gedocumenteerde complotten voor moord en ontvoering van oppositieleden op Europees grondgebied; overwegende dat deze acties een bedreiging vormen voor de openbare veiligheid en een schending van de grondrechten inhouden;

AI. overwegende dat de wereldwijde EU-sanctieregeling voor de mensenrechten (EU-Magnitski-wet) een belangrijk instrument is om stappen te ondernemen tegen personen en entiteiten die verantwoordelijk zijn voor ernstige mensenrechtenschendingen overal ter wereld, met inbegrip van personen en entiteiten die betrokken zijn bij TNR; overwegende dat een doeltreffend en consequent gebruik van deze sanctieregeling kan bijdragen tot afschrikking, verantwoording en bescherming van de grondrechten;

AJ. overwegende dat de EU momenteel geen gemeenschappelijke definitie, geen uitgebreide gegevensverzamelingsmechanismen en geen gecoördineerde, EU-brede institutionele aanpak heeft om TNR tegen te gaan; overwegende dat deze ook buiten de EU ontbreken, wat uitdagingen met zich meebrengt op het vlak van preventie, identificatie en doeltreffende beleidsreacties;

AK. overwegende dat veel vormen van TNR vanwege hun heimelijke aard zelden in officiële statistieken worden opgenomen; overwegende dat TNR aanzienlijk ondergerapporteerd wordt, ook binnen de EU, omdat personen die het doelwit zijn van TNR vaak represailles tegen familieleden vrezen of de autoriteiten wantrouwen vanwege eerdere ervaringen in autoritaire contexten; overwegende dat bijkomende belemmeringen voor het melden van TNR bestaan uit een gebrek aan bewustzijn en opleiding bij rechtshandhavings- en administratieve autoriteiten, de afwezigheid van toegankelijke en op trauma gerichte meldingsmechanismen, taalbarrières en de cumulatieve psychologische tol van aanhoudende intimidatie, surveillance en pesterijen; overwegende dat veel slachtoffers van TNR ook afzien van het melden van gevallen van misbruik vanwege de inefficiëntie van de lokale wetshandhaving of uit angst om de situatie erger te maken; overwegende dat deze structurele onderrapportage leidt tot een

hardnekkige kloof in de bescherming voor slachtoffers en gemeenschappen die het doelwit zijn van TNR, empirisch onderbouwde beleidsvorming en verantwoording ondermijnt, en zo bijdraagt aan het voortdurende gebruik van TNR door daderstaten, met een beperkt risico op blootstelling of gevolgen;

AL. overwegende dat veel gastlanden in de EU TNR-gevallen die onder de strafbaarheidsgrens vallen, niet aanpakken en niet registreren;

AM. overwegende dat in het huidige voorstel voor het Europees schild voor de democratie geen melding wordt gemaakt van TNR;

Een gemeenschappelijk EU-begrip van transnationale repressie vaststellen

1. is van mening dat TNR een ernstige en toenemende bedreiging vormt voor de democratie, een schending van de mensenrechten inhoudt en een vorm van buitenlandse inmenging is, die het democratisch bestuur, de rechtsstaat, de grondrechten en de soevereiniteit en veiligheid van de gastlanden ondermijnt, evenals hun vermogen om de bescherming van personen die op hun grondgebied verblijven te waarborgen; onderstreept dat deze trends waarschijnlijk zullen verergeren als gevolg van de uitholling van internationale normen en snelle technologische veranderingen, waardoor ook de kosten voor het uitvoeren van dergelijke acties dalen;

2. verwerpt met klem handelingen van TNR en buitenlandse inmenging, ook die welke in EU-lidstaten plaatsvinden; verzoekt de Commissie en de lidstaten te erkennen dat TNR een onaanvaardbare en onwettige praktijk is, die vooral door autoritaire regimes wordt toegepast, en om een nultolerantiebeleid te hanteren, wat daadkrachtige, gecoördineerde en alomvattende maatregelen vereist tegen elke vorm van TNR die zich op het grondgebied van de EU voordoet;

3. is van mening dat het gebrek aan een duidelijke definitie van TNR bijdraagt tot onderrapportage, doeltreffende beleidsresponsen beperkt en het gebruik van verantwoordingsmechanismen, met inbegrip van sanctiemechanismen, belemmert; verzoekt de Commissie, de Raad en de lidstaten derhalve om een gemeenschappelijke EU-definitie van TNR vast te stellen op basis van de definitie die in dit verslag en eerdere verslagen van het Parlement is uiteengezet, en deze definitie systematisch te integreren in alle beleidsmaatregelen en instrumenten van de EU, waaronder het externe optreden, justitie en binnenlandse zaken, digitaal beleid, financiële regelgeving en sanctiekaders, teneinde te voorkomen dat de rechts- en bestuurskaders van de EU worden misbruikt voor repressieve doeleinden; dringt er bij de lidstaten op aan TNR in hun nationale wetgeving op te nemen;

4. definieert TNR als opzettelijke handelingen of dreigementen door staten, met inbegrip van repressieve of autoritaire regimes, aan de staat gelieerde entiteiten of entiteiten die onder invloed staan van of onder druk staan door een staat, of hun handlangers, om hun belangen te verdedigen en te bevorderen door over de grenzen heen personen of groepen die in het buitenland wonen, of hun ondersteunende netwerken en familieleden, te intimideren, te bedreigen, het zwijgen op te leggen, te dwingen, te controleren of op enige andere wijze schade toe te brengen;

5. merkt met bezorgdheid op dat TNR zich richt op een breed scala aan personen en groepen, waaronder dissidenten, journalisten, activisten, academici en leden van de

diaspora en hun families; erkent dat TNR verder reikt dan de diaspora en ook gericht is op organisaties en personen die slachtoffers verdedigen of bijstaan, met inbegrip van organisaties en personen die geen nationale band hebben met de daderstaat; maakt zich ernstig zorgen over de inkrimping van de civiele ruimte en het monddood maken van gemeenschappen in ballingschap, wier stem van cruciaal belang is voor het documenteren van de mensenrechtensituatie en mensenrechtenschendingen;

6. benadrukt dat TNR een breed scala aan voortdurend in omvang toenemende vormen van dwang omvat, waaronder, maar niet beperkt tot:

   (a) fysieke TNR, zoals gerichte moorden, ontvoeringen, geweld, gedwongen terugkeer, gedwongen verdwijningen, deportaties en aanvallen tegen eigendommen;

   (b) juridisch en administratief misbruik — met inbegrip van misbruik van consulaire diensten, uitleverings- en rechtshulpprocedures — vervolging bij verstek, misbruik van internationale kennisgevingssystemen, bevriezing van tegoeden en beperking van de toegang tot bank- en financiële diensten, ongegronde strafrechtelijke tenlasteleggingen, selectieve vervolging, het zonder geldige reden weigeren van vergunningen, licenties of goedkeuringen, of willekeurige boetes of sancties;

   (c) niet-fysieke dwangmethoden, zoals digitale surveillance, bedreigingen, intimidatie, digitale pesterijen, misbruik van spionagesoftware, hacking, chantage, beschuldigingen van terrorisme of het ondermijnen van de staatsveiligheid, pesterijen jegens familieleden en repressie door middel van indirecte dwang – onder meer via diplomatieke of consulaire posten, georganiseerde misdaadnetwerken, particuliere actoren of aan de staat gelieerde of door de staat gesteunde entiteiten die in het buitenland actief zijn;

7. benadrukt dat de lidstaten momenteel in verschillende mate met TNR te maken hebben en uiteenlopende niveaus van bewustzijn, institutionele paraatheid en beschermingsmechanismen vertonen; onderstreept evenwel dat aangezien de daders over de grenzen heen actief zijn en de verschillen tussen nationale stelsels benutten, TNR niet doeltreffend kan worden aangepakt met geïsoleerde nationale reacties en de betrokkenheid en paraatheid van alle lidstaten nodig is, binnen een gecoördineerd EU-kader;

Versterking van de EU-coördinatie, gegevensverzameling en institutionele respons

8. benadrukt dat TNR in aanzienlijke mate ondergerapporteerd wordt, ook al is het verzamelen van betrouwbare gegevens van essentieel belang om de omvang ervan te kunnen inschatten; merkt op dat personen die het doelwit zijn van grensoverschrijdende repressie wellicht terughoudend zijn om incidenten te melden omdat zij vrezen voor represailles tegen familieleden, de autoriteiten wantrouwen vanwege ervaringen in autoritaire landen of te maken hebben met taalbarrières;

9. verzoekt de Commissie en de Europese Dienst voor extern optreden (EDEO) om, in samenwerking met relevante EU-instanties, waaronder Europol, een EU-mechanisme voor gegevensverzameling, monitoring en rapportage inzake TNR op te zetten, dat betrekking heeft op incidenten binnen de EU en wereldwijd, dat openbare instanties en belanghebbenden de mogelijkheid biedt om input te leveren, en dat de Commissie en de

lidstaten kunnen gebruiken om hun beleid ter bestrijding van TNR te ontwikkelen, te verfijnen en te evalueren; benadrukt dat er behoefte is aan gemeenschappelijke methoden en dat op dit gebied moet worden gezorgd voor samenwerking met gelijkgestemde partners; beklemtoont dat meldingskanalen meertalig en trauma-sensitief moeten zijn, terwijl tegelijkertijd een degelijke gegevensbescherming en vertrouwelijkheid moeten worden gewaarborgd;

10. verzoekt de lidstaten ervoor te zorgen dat strafbare en niet-strafbare handelingen met een TNR-component in de gehele EU consequent als zodanig worden geregistreerd en dat de bevoegde autoriteiten in staat zijn de TNR-dimensie te identificeren;

11. benadrukt de noodzaak van krachtige versleuteling en strenge waarborgen om ervoor te zorgen dat informatie die via deze kanalen wordt gedeeld, niet kan worden onderschept, misbruikt of ingezien door onbevoegden, en dat slachtoffers niet aan verdere schade worden blootgesteld;

12. beklemtoont dat meldingen die via deze kanalen binnenkomen, snel moeten worden beoordeeld en, indien nodig, opvolging moeten krijgen in de vorm van concrete maatregelen door de bevoegde autoriteiten, waaronder onderzoeken en inspanningen om mogelijke banden met buitenlandse inlichtingendiensten aan het licht te brengen;

13. erkent het cruciale belang van maatschappelijke organisaties bij het in kaart brengen van de meest verborgen vormen van TNR – waaronder digitale surveillance, financiële onderdrukking, administratieve intimidatie en repressie door middel van indirecte dwang; onderstreept dat de huidige gegevensverzameling over TNR nog steeds hoofdzakelijk gebaseerd is op niet-gouvernementele bronnen, waarvan er vele te kampen hebben met ernstige financieringsmoeilijkheden, wat het des te dringender maakt om monitoringmechanismen op het niveau van de lidstaten en op EU-niveau op te zetten; benadrukt nogmaals dat het van belang is steun te bieden aan maatschappelijke organisaties, journalisten, klokkenluiders en anderen die mechanismen en gevallen van TNR aan het licht brengen, waardoor zij vaak grote persoonlijke risico's lopen;

14. verzoekt de lidstaten om nauwe contacten te onderhouden met de diasporagemeenschappen die het meest vatbaar zijn voor TNR; vraagt de Commissie om richtsnoeren aan te reiken en aanbevelingen te doen aan de lidstaten over hoe risicogroepen in ballingschap kunnen worden beschermd;

15. verzoekt de lidstaten om gespecialiseerde opleidingen te verzorgen voor rechtshandhavings-, justitiële, financiële, cyberveiligheids-, immigratie- en asielautoriteiten op het gebied van het herkennen van en reageren op TNR; verzoekt de lidstaten om de getroffen gemeenschappen te betrekken bij het ontwerp en de tenuitvoerlegging van deze opleidingen;

16. dringt aan op de totstandbrenging van een alomvattend kader om de versnippering van nationale maatregelen aan te pakken en te zorgen voor coördinatie en informatie-uitwisseling tussen EU-instellingen en -agentschappen, lidstaten, nationale mensenrechteninstellingen en relevante belanghebbenden; wijst op de noodzaak van een versterkte samenwerking tussen de verschillende diensten en een gestructureerde beleidsdialoog om een samenhangende en doeltreffende EU-respons te verzekeren;

17. verzoekt de lidstaten nationale contactpunten voor TNR aan te wijzen die belast zijn met de coördinatie tussen de betrokken autoriteiten op alle niveaus;

18. verzoekt de Commissie en de lidstaten om de regelmatige uitwisseling tussen de lidstaten te bevorderen via een netwerk van nationale contactpunten voor TNR, zodat zij ervaringen, trends, goede praktijken en geleerde lessen kunnen delen; dringt erop aan dat de nationale contactpunten regelmatig worden uitgenodigd voor vergaderingen van het Europees Centrum voor democratische veerkracht; verzoekt de lidstaten om te zorgen voor een systematische verslaglegging aan de Commissie over ontwikkelingen op het nationale niveau en om de coördinatie van nationale maatregelen te versterken teneinde de grensoverschrijdende dimensie van TNR doeltreffender aan te pakken;

19. vraagt de Commissie en de EDEO om jaarlijks een openbaar verslag te publiceren over TNR in de EU, waarin trends, patronen en opkomende risico's worden geëvalueerd, met inbegrip van onderbelichte vormen zoals digitaal toezicht, financiële repressie, administratieve intimidatie en repressie door middel van indirecte dwang;

20. verzoekt de Commissie een voorstel in te dienen om de mandaten van Europol en Eurojust te actualiseren teneinde grensoverschrijdende repressie doeltreffender tegen te gaan; roept Europol en Eurojust ertoe op prioriteit te geven aan nauwe samenwerking en informatie-uitwisseling tussen de EU-lidstaten om TNR aan te pakken en ervoor te zorgen dat informatie beter wordt gedeeld, onder meer door middel van specifieke opleidingen, alsmede gerichte dreigingsanalyses met betrekking tot TNR;

21. verzoekt de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid en de EDEO de coördinatie binnen de bestaande instrumenten van het buitenlands beleid van de EU te versterken om TNR doeltreffender tegen te gaan, onder meer door de aanwezigheid van de EU in derde landen te versterken en door de contactpunten in EU-delegaties te versterken zodat zij gevallen van TNR in derde landen onder de aandacht kunnen brengen;

22. vraagt de Raad om een coördinator voor de bestrijding van TNR aan te stellen, die als centraal aanspreekpunt zou kunnen fungeren en zou kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van een overkoepelende EU-strategie inzake TNR; is van mening dat deze coördinator moet worden betrokken bij de werkzaamheden van het Centrum voor democratische veerkracht en deze moet aanvullen;

23. benadrukt dat bij het verzamelen van gegevens, slachtofferhulp, beschermingsmaatregelen en alle andere mechanismen ter bestrijding van TNR rekening moet worden gehouden met de specifieke risico's waarmee raciale, etnische en religieuze minderheden en LHBTIQ+-personen worden geconfronteerd, en dat deze maatregelen cultureel sensitief moeten zijn en systematisch rekening moeten houden met gendergerelateerde gevolgen en elkaar overlappende kwetsbaarheden;

Betere bescherming en ondersteuning voor personen die het doelwit zijn van transnationale repressie

24. dringt aan op een alomvattende, slachtoffergerichte en intersectionele benadering van de bescherming en ondersteuning van personen die het doelwit zijn van TNR, waarbij beschermingsmaatregelen op korte en lange termijn worden gecombineerd met ondersteuning op maat voor personen die een verhoogd risico lopen; verzoekt in dit

verband de Commissie en de lidstaten om genderbewuste beschermingsmaatregelen te nemen voor vrouwen en LHBTIQ+-gemeenschappen die het slachtoffer zijn van TNR;

25. wijst op de noodzaak van preventie, bescherming, stabilisatie, verantwoordingsplicht en afschrikking, en van het aanpakken van bestaande lacunes op het gebied van bescherming, waaronder de toegang tot juridische en administratieve bijstand en psychosociale ondersteuning; benadrukt voorts dat er binnen de bevoegde autoriteiten capaciteiten voor snelle respons moeten worden ontwikkeld;

26. vestigt de aandacht op de ernstige psychologische, sociale en veiligheidsgevolgen van TNR voor slachtoffers en hun families; roept de lidstaten op om psychosociale schade te erkennen als een integraal onderdeel van TNR en te zorgen voor toegang tot meertalige, op trauma's afgestemde geestelijke gezondheidszorg; herinnert in dat verband aan de gevolgen en de psychologische last die worden veroorzaakt door strategische rechtszaken tegen publieke participatie (SLAPPs) ten aanzien van journalisten of door juridische druk op academici;

27. verzoekt de lidstaten misbruik van rechtsstelsels te erkennen als een vorm van TNR en ervoor te zorgen dat slachtoffers van TNR toegang hebben tot gespecialiseerde juridische bijstand, alsook tot doeltreffende, evenredige en afdwingbare rechtsmiddelen en schadevergoeding, met inbegrip van compensatie en vergoeding door de daders van de proceskosten die voortvloeien uit onrechtmatige of vexatoire procedures;

28. vraagt de lidstaten om gerichte steun te verlenen zodat personen die het doelwit zijn van TNR hun beroeps- en maatschappelijke activiteiten kunnen voortzetten, en om te zorgen voor doeltreffende en tijdige bescherming van degenen die ervoor kiezen om misstanden openbaar te maken of te melden; is in dit verband ingenomen met de anti-SLAPP-richtlijn van de EU[13]; is van mening dat er soortgelijke maatregelen moeten worden genomen om de academische vrijheid te beschermen tegen druk van buitenaf;

29. verzoekt rechtshandhavings- en veiligheidsinstanties om duurzame contacten en betrouwbare communicatiekanalen tot stand te brengen met de door TNR getroffen gemeenschappen en met lokale contactpunten, met het oog op bewustmaking, het vergemakkelijken van veilige meldingen en het verbeteren van het inzicht in veranderende TNR-patronen, met inbegrip van gedragingen die nog niet als strafbaar worden beschouwd;

30. roept de EU en haar lidstaten op om de getroffen personen en gemeenschappen te erkennen en te ondersteunen in hun cruciale rol bij het reageren op repressieve acties; erkent de rol van in ballingschap levende journalisten als belangrijke bondgenoten bij de bestrijding van autoritaire propaganda en buitenlandse informatiemanipulatie en inmenging; verzoekt de Commissie de EU-strategie voor het maatschappelijk middenveld in de praktijk te brengen en pleit voor betere samenwerking en informatie-uitwisseling tussen het maatschappelijk middenveld en de EU-instellingen en de lidstaten;

---

13 Richtlijn (EU) 2024/1069 van het Europees Parlement en de Raad van 11 april 2024 betreffende bescherming van bij publieke participatie betrokken personen tegen kennelijk ongegronde vorderingen of misbruik van procesrecht ("strategische rechtszaken tegen publieke participatie") (PB L, 2024/1069, 16.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1069/oj).

31. vraagt de EDEO om het EU-actieplan inzake mensenrechten en democratie en de EU-richtsnoeren over mensenrechtenverdedigers te actualiseren om TNR expliciet aan de orde te stellen, onder meer via bescherming en ondersteuning voor mensenrechtenverdedigers in ballingschap en diasporagemeenschappen;

32. roept de Commissie en de lidstaten ertoe op voorspelbare financiering voor dergelijke slachtofferhulp te waarborgen, onder meer in het kader van het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking – Europa in de wereld (NDICI), het programma "5.1.2.e gelijkheid, rechten en waarden" (CERV) en Horizon Europa;

Voorkomen van en reactie op specifieke vormen van transnationale repressie

Fysieke TNR

33. verzoekt de lidstaten en de Commissie nieuwe mechanismen te ontwikkelen of bestaande mechanismen aan te passen om het grensoverschrijdende karakter van fysieke TNR aan te pakken, waaronder surveillance, dwang, aanvallen en pogingen tot ontvoering, teneinde ervoor te zorgen dat dergelijke handelingen stelselmatig worden vastgesteld, onderzocht en behandeld als repressie door een staat in plaats van als op zichzelf staande strafbare feiten;

Digitale en door technologie mogelijk gemaakte TNR

34. roept de EU en haar lidstaten op om vormen van digitale TNR, zoals censuur, desinformatie, lastercampagnes, online pesterijen en intimidatie, die worden vergemakkelijkt door mechanismen van onlineplatforms – waaronder op interactie gebaseerde aanbevelingssystemen, nepaccounts en botnetwerken – te erkennen, te voorkomen en tegen te gaan; benadrukt dat de specifieke uitdaging van gendergerelateerde digitale TNR en de specifieke gevolgen van dit soort repressie voor vrouwen die het doelwit zijn van TNR, moeten worden erkend; verzoekt de Commissie en de lidstaten om bij de handhaving van het bestaande kader van relevante EU-wetgeving, waaronder de digitaledienstenverordening, de AI-verordening[14] en de verordening tweeërlei gebruik[15], rekening te houden met TNR, teneinde te zorgen voor robuuste handhaving, strenge uitvoercontroles en verantwoordingsmechanismen;

35. maant digitale platforms aan doeltreffende maatregelen te nemen om de risico's van digitale TNR te beperken en aan te pakken; verzoekt de Commissie te beoordelen of digitale TNR voldoet aan de criteria om te worden opgenomen onder activiteiten die negatieve gevolgen hebben voor de "grondrechten" zoals gedefinieerd in de digitaledienstenverordening; dringt er bij de Commissie op aan bijzondere aandacht te

---

14 Verordening (EU) 2024/1689 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 tot vaststelling van geharmoniseerde regels betreffende artificiële intelligentie en tot wijziging van de Verordeningen (EG) nr. 300/2008, (EU) nr. 167/2013, (EU) nr. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 en (EU) 2019/2144, en de Richtlijnen 2014/90/EU, (EU) 2016/797 en (EU) 2020/1828 (verordening artificiële intelligentie) (PB L, 2024/1689, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj).

15 Verordening (EU) 2021/821 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2021 tot instelling van een Unieregeling voor controle op de uitvoer, de tussenhandel, de technische bijstand, de doorvoer en de overbrenging van producten voor tweeërlei gebruik (PB L 206 van 11.6.2021, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/821/oj).

besteden aan de impact van TNR bij de komende herzieningen van de richtsnoeren met betrekking tot risicobeoordelings- en risicobeperkende maatregelen die van toepassing zijn op zeer grote onlineplatforms, onder meer door de systeemrisico's van platforms zoals WeChat en TikTok te onderzoeken;

36. spreekt zijn ernstige bezorgdheid uit over het gebruik van AI door derde landen en hun handlangers als instrument voor TNR, onder meer door middel van op AI gebaseerde digitale surveillance, de inzet van spyware, phishing en hackaanvallen, doxing, geautomatiseerde online-intimidatie en gecoördineerde desinformatiecampagnes op sociale media; verzoekt het AI-bureau van de Commissie de gevolgen van AI voor TNR verder te beoordelen en concrete waarborgen voor te stellen ter voorkoming van misbruik van AI-systemen waarmee grensoverschrijdende surveillance, dwang of repressie mogelijk wordt gemaakt;

37. benadrukt dat het recht op veilige en persoonlijke communicatie van fundamenteel belang is; veroordeelt met klem het gebruik van spyware en surveillancetechnologieën door derde landen en hun handlangers ten aanzien van personen in de Unie; uit zijn bezorgdheid over gedocumenteerde gevallen waarin particuliere bedrijven geavanceerde spyware en digitale surveillancetools ontwikkelen en uitvoeren die worden gebruikt om TNR te plegen;

38. herinnert aan het verslag van de commissie PEGA (enquêtecommissie om het gebruik van Pegasus en soortgelijke spyware voor surveillance te onderzoeken), dat aanbevelingen bevatte voor de bestrijding van het illegale gebruik van spyware, met name intrusieve spyware; betreurt dat de Commissie tot op heden geen rekening heeft gehouden met de aanbevelingen, hoewel problemen blijven bestaan; verzoekt de lidstaten in dit verband om de aanbevelingen van de commissie PEGA van het Parlement uit te voeren, de waarborgen tegen de verspreiding en het misbruik van spyware te versterken en tekortkomingen in de nationale wetgeving aan te pakken door middel van een betere handhaving van de EU-wetgeving, zoals de antiwitwasrichtlijn[16], aanbestedingsregels en de verordening tweeërlei gebruik; verzoekt de EU en de lidstaten te zorgen voor streng toezicht op spywaremarkten en doeltreffende verantwoordingsmechanismen en voor de strafbaarstelling van onrechtmatige gegevensverzameling namens buitenlandse staten die in strijd is met het EU-recht;

39. dringt erop aan dat technologiebedrijven en andere particuliere actoren ter verantwoording worden geroepen wanneer zij TNR in de hand werken, onder meer door te verzuimen de risico's voor de grondrechten van in de EU woonachtige personen te beperken, met name wat betreft het gebruik van deze apps voor door de staat gesteunde surveillance, de censuur van politieke uitlatingen en het faciliteren van TNR van diasporagemeenschappen; verzoekt de Commissie en de lidstaten ervoor te zorgen dat zeer grote onlineplatforms en zoekmachines op mensenrechten gebaseerde inhoudsmoderatie toepassen; dringt er bij deze platforms op aan mechanismen voor snelle respons op te zetten voor personen die risico lopen, waaronder prioritaire

---

16 Richtlijn (EU) 2015/849 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2015 inzake de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld of terrorismefinanciering, tot wijziging van Verordening (EU) nr. 648/2012 van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Richtlijn 2005/60/EG van het Europees Parlement en de Raad en Richtlijn 2006/70/EG van de Commissie (PB L 141 van 5.6.2015, blz. 73, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2015/849/oj).

meldingskanalen, tijdige menselijke evaluatie, waarborgen tegen willekeurige verwijdering van inhoud en doeltreffende reacties op doxing, overname van accounts en gecoördineerde online-intimidatie;

Repressie door middel van indirecte dwang en repressie van families

40. erkent represailles tegen familieleden van verbannen individuen, zowel binnen de EU als in derde landen, als een afzonderlijke en ernstige vorm van TNR; dringt erop aan dat op families gerichte intimidatie, detentie, inbeslagname van eigendommen, reisverboden en soortgelijke praktijken systematisch worden aangepakt binnen de EU-kaders voor monitoring, sancties, en diplomatieke respons;

41. benadrukt dat gezinshereniging en andere beschermende trajecten de blootstelling aan repressie door middel van indirecte dwang verminderen;

Structuren aanpakken die transnationale repressie mogelijk maken

42. verzoekt de Commissie en de lidstaten om structurele kwetsbaarheden in de administratieve, juridische en financiële systemen van de EU en de lidstaten die kunnen worden misbruikt voor TNR, ook binnen de consulaire diensten, in kaart te brengen, te beoordelen en te verminderen;

43. moedigt de EU-instellingen en de lidstaten aan maatregelen te nemen om te voorkomen dat hun structuren worden misbruikt door daders van TNR; dit zou onder meer kunnen inhouden dat er risicogebaseerde waarborgen worden ingevoerd, waar nodig alternatieve procedures worden toegepast en het toezicht op de juridische, administratieve en financiële infrastructuur wordt versterkt, met inbegrip van effectbeoordelingen inzake de grondrechten, regelingen voor verblijfsvergunningen op basis van investeringen en kaders ter bestrijding van witwassen, teneinde misbruik door daders te voorkomen en de verantwoordingsplicht te waarborgen;

44. dringt er bij de lidstaten op aan verblijfsvergunningen in verband met investeringen en soortgelijke "gouden visum"-regelingen voor personen die op geloofwaardige wijze banden hebben met regimes of netwerken waarvan bekend is dat zij zich bezighouden met TNR, strikt te handhaven en in voorkomend geval in te trekken, om te voorkomen dat daders en medeplichtigen EU-verblijfsrechten verwerven waarmee illegale activiteiten worden gefaciliteerd;

Misbruik van internationale samenwerkingsmechanismen

45. verzoekt de lidstaten om waakzaam te blijven en informele, dwingende of buitengerechtelijke verzoeken van buitenlandse autoriteiten voor het in het oog houden, in bewaring houden, beperken van de rechten, intimideren of overdragen van ballingen of leden van diasporagemeenschappen te weigeren, te documenteren en te melden, ook wanneer dergelijke verzoeken via diplomatieke kanalen worden gedaan; dringt er in dit verband op aan dat alles waarbij personen betrokken zijn die het risico lopen op TNR, grondiger wordt onderzocht; vraagt de lidstaten voorts geen slachtoffers of potentiële slachtoffers van TNR uit te leveren en hun bescherming te waarborgen binnen de Unie;

46. verzoekt de lidstaten ervoor te zorgen dat rechtshandhavings-, justitiële en andere relevante autoriteiten die Interpol-gegevens ontvangen en bilaterale samenwerkingsovereenkomsten uitvoeren met landen die verdacht worden van TNR,

voldoende zijn opgeleid om risico's op misbruik te herkennen en in te schatten;

47. beklemtoont dat het voor het aanpakken van misbruik van Interpol is vereist dat in het nationale recht en in operationele richtsnoeren wordt vastgelegd dat kennisgevingen en verzoeken tot medewerking van Interpol vóór hun uitvaardiging niet aan dezelfde toetsing worden onderworpen als aanhoudingsbevelen en niet als gelijkwaardig aan aanhoudingsbevelen mogen worden behandeld; benadrukt dat de voorwaarden en beoordelingen voor corrigerende maatregelen van Interpol moeten worden herzien in het kader van de bestrijding van TNR;

48. verzoekt de Commissie een beroepsmechanisme op EU-niveau in te stellen voor misbruik van rode kennisgevingen van Interpol, te overwegen de samenwerking op te schorten in gevallen waarin twijfels bestaan over de waarborging van een eerlijk proces of waarin rechterlijke uitspraken bij verstek worden gedaan, en de erkenning van of bijstand bij verzoeken afkomstig van daderstaten op te schorten totdat de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht is hersteld;

49. vraagt de lidstaten er bij Interpol op aan te dringen dat jaarlijks gedetailleerde statistieken worden gepubliceerd voor elk type kennisgeving en verzoek tot medewerking, uitgesplitst naar staat waarvan de kennisgeving respectievelijk het verzoek uitgaat, en met vermelding van het aantal en de redenen voor goedkeuringen, weigeringen en verwijderingen;

50. dringt aan op adequate hervormingen en middelen om langetermijnoplossingen te bieden die politiek gemotiveerde rode kennisgevingen en verzoeken tot medewerking voorkomen, waaronder het vaststellen van criteria ter voorkoming van misbruik van het Interpol-kennisgevingssysteem en een verscherpt toezicht op regeringen met een slechte reputatie op het gebied van mensenrechten of de bestrijding van terrorisme;

Financiële en administratieve instrumenten van repressie

51. vraagt de financiële regelgevende autoriteiten en relevante toezichthoudende autoriteiten van de EU om te erkennen dat de naleving van het kader van de FATF voor AML/CFT en cyberbeveiligingskaders als instrument voor TNR kunnen worden misbruikt met als doel het maatschappelijk middenveld en hun donoren, journalisten, diasporagemeenschappen, zakenlieden en hun entiteiten, zakenpartners en personen als doelwit te nemen; verzoekt rechtshandhavingsautoriteiten en de rechterlijke macht van de lidstaten om samen te werken met de financiële regelgevende autoriteiten om misbruik van financiële systemen en reisdatabanken die worden gebruikt voor het faciliteren van TNR, te helpen voorkomen en aanpakken;

52. roept de financiële toezichthouders van de EU, waaronder de AMLA, op om waarborgen in te voeren om dergelijke manipulatie te voorkomen, waaronder verificaties vóór het bevriezen van tegoeden, alsmede passende screening- en gegevensbeschermingsmaatregelen;

53. vraagt de financiële toezichthouders van de EU om slachtoffergerichte vergoedingsregelingen te ontwikkelen als compensatie voor financiële manipulatie en langdurige schade, met inbegrip van publieke correctiemechanismen; dringt aan op meer coördinatie tussen financiële regelgevende autoriteiten, entiteiten en relevante toezichthoudende autoriteiten met de betrokken EU-organen die TNR bestrijden;

54. roept de Commissie en de lidstaten op tot het instellen van mechanismen voor het verlenen van gegarandeerde toegang tot basisbankdiensten aan personen die op geloofwaardige wijze een risico op TNR lopen, alsook van noodmechanismen voor financiële continuïteit of liquiditeit wanneer repressie tot een plotse bevriezing van tegoeden leidt;

55. verzoekt financiële-inlichtingeneenheden financiële patronen die verband houden met TNR in kaart te brengen en systematisch te analyseren en relevante bevindingen te rapporteren aan nationale en EU-centra voor coördinatie van TNR;

56. roept de lidstaten op te zorgen voor gespecialiseerde opleidingen voor rechtshandhavings-, justitiële, financiële en cyberbeveiligingsautoriteiten over het identificeren van met TNR verband houdende financiële patronen, waaronder het misbruik van FATF-, Interpol- en reisdatabankinstrumenten;

57. verzoekt de lidstaten om financiële instellingen richtsnoeren te verstrekken, ervoor te zorgen dat hun nationale financiële toezichthouders bevoegd zijn om de gegevens waarover zij beschikken te delen met rechtshandhavingsautoriteiten en de rechterlijke macht, en een doeltreffend nationaal klachten- en toetsingsmechanisme in te stellen;

Bescherming van asiel-, migratie- en consulaire diensten tegen misbruik door daders van TNR

58. wijst op de ontzegging van consulaire diensten als een vorm van TNR die in verband kan worden gebracht met intimidatie, surveillance of dwang; veroordeelt het gebruik van mobiliteitscontroles door daderstaten, met inbegrip van de intrekking van paspoorten, de weigering van consulaire diensten en andere beperkingen van de bewegingsvrijheid;

59. verzoekt de Commissie officiële richtsnoeren uit te vaardigen om consulaire dwang tegen te gaan en ervoor te zorgen dat personen die het doelwit zijn van TNR hun nationale ambassades of consulaten in het buitenland niet hoeven te bezoeken;

60. vraagt de om ervoor te zorgen dat de individuele omstandigheden van asielzoekers die het slachtoffer zijn van TNR op passende wijze in aanmerking worden genomen; verzoekt de lidstaten en andere landen van het Schengengebied de visumcode en het handboek van de EU consequent en flexibel te gebruiken om tegemoet te komen aan de behoeften aan bescherming van personen die het doelwit zijn van TNR;

Versterking van afschrikking en verantwoordingsplicht

61. wijst op de noodzaak om de kosten van TNR te verhogen en de afschrikking te versterken, onder meer door middel van doeltreffend onderzoek naar en doeltreffende vervolging van daders en medeplichtigen; verzoekt de lidstaten duidelijke wettelijke aansprakelijkheid vast te stellen voor personen en entiteiten die bewust daden van TNR namens buitenlandse staten faciliteren of ervan profiteren; dringt voorts aan op de doeltreffende uitvoering van de verplichtingen inzake passende zorgvuldigheid in het bedrijfsleven op het gebied van mensenrechten, onder meer uit hoofde van de richtlijn inzake passende zorgvuldigheid in het bedrijfsleven op het gebied van duurzaamheid; is van mening dat een passende maatregel om het toenemende fenomeen van TNR door autoritaire regimes tegen personen die in de EU verblijven aan te pakken, erin bestaat

aan te tonen dat de EU een afschrikwekkende kracht kan zijn; dringt er daarom bij de EU op aan haar eigen defensiecapaciteit te vergroten en haar afhankelijkheid af te bouwen;

62. verzoekt de lidstaten om preventieve maatregelen en maatregelen ter waarborging van de verantwoordingsplicht aan te scherpen, onder meer door diplomaten, ambtenaren van de betrokken landen, tolken, vertegenwoordigers van lobbyisten en andere relevante actoren vóór hun accreditatie door te lichten op betrokkenheid bij TNR, en passende maatregelen te nemen – waaronder uitzettingen, inreisverboden of opschorting van de accreditatie – ten aanzien van personen die verantwoordelijk zijn voor dergelijke handelingen; verzoekt de lidstaten voorts relevante informatie te delen met partnerlanden om heraccreditatie of aanhoudend misbruik te voorkomen; wijst erop dat de risico's van indringing van TNR onder democratische oppositiegroepen in het buitenland moeten worden erkend en dat gecoördineerde, collectieve maatregelen moeten worden genomen om dergelijke activiteiten te voorkomen en tegen te gaan;

63. verzoekt de EU en de lidstaten om misbruik van gerechtelijke of rechtshandhavingsmechanismen door daderstaten of met de staat verbonden actoren te monitoren; roept de EU en haar lidstaten op om, indien er voldoende bewijs is, te overwegen preventieve maatregelen tegen dergelijke staten op te leggen;

64. vraagt de lidstaten erop toe te zien dat hun rechtsstelsels elke inbreuk op de door het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens beschermde rechten verbieden, ook wanneer dergelijke handelingen namens een buitenlandse mogendheid worden verricht, en dat een dergelijke betrokkenheid als verzwarende omstandigheid wordt beschouwd bij de veroordeling voor daarmee verband houdende strafbare feiten;

65. verzoekt de Raad na te gaan of TNR kan worden aangemerkt als zware criminaliteit met een grensoverschrijdende dimensie overeenkomstig artikel 83 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, met het oog op de vaststelling van gemeenschappelijke EU-regels inzake definities en sancties, waar nodig; verzoekt de Commissie wetgeving te initiëren om het verbod op buitenlandse surveillanceactiviteiten binnen de EU te harmoniseren, met name activiteiten die onder TNR vallen;

66. verzoekt de rechtshandhavingsautoriteiten en de rechterlijke macht TNR-handelingen die volgens het Statuut van Rome misdrijven tegen de menselijkheid zijn, te onderzoeken en te vervolgen;

67. vraagt de lidstaten om, in samenwerking met de Commissie en de EDEO, de risico's van TNR op te nemen in de reisinformatie en consulaire richtlijnen van de EU, onder meer door middel van gerichte reisadviezen voor landen waar geloofwaardige aanwijzingen zijn dat overheidsinstanties of hun handlangers bij TNR betrokken zijn;

68. verzoekt de Commissie en de EDEO ervoor te zorgen dat personen en entiteiten die zich bezighouden met TNR systematisch worden overwogen voor plaatsing op de lijst in het kader van de wereldwijde EU-sanctieregeling voor de mensenrechten, en transnationale repressie uitdrukkelijk op te nemen als grond voor plaatsing op de lijst in het kader van de komende EU-sanctieregeling voor grensoverschrijdende georganiseerde misdaad;

69. verzoekt de Commissie en de lidstaten om meer te investeren in aan TNR gerelateerd

forensisch, financieel en digitaal onderzoek om TNR te identificeren, toe te schrijven en te documenteren, en door slachtoffers ingestelde gerechtelijke procedures te ondersteunen;

70. verzoekt de lidstaten prioriteit te geven aan het onderzoek naar en de ontmanteling van TNR-netwerken, waaronder handlangers en banden met de georganiseerde misdaad, door middel van betere coördinatie tussen veiligheids-, justitiële en financiële autoriteiten;

De Europese Unie profileren als een wereldleider in de strijd tegen transnationale repressie

71. verzoekt de Commissie en de EDEO om de bestrijding van TNR systematisch te integreren in het externe optreden van de EU, met inbegrip van politieke en mensenrechtendialogen, samenwerking met derde landen en kandidaat-lidstaten, en publieksdiplomatie, en zorgen publiekelijk kenbaar te maken; roept de Commissie en de EDEO ertoe op in internationale overeenkomsten en samenwerkingskaders voorwaarden op te nemen die misbruik van multilaterale en bilaterale samenwerkingsovereenkomsten op strafrechtelijk gebied ten behoeve van TNR moeten voorkomen, met inbegrip van de mogelijkheid tot opschorting;

72. vraagt de lidstaten om gevallen van TNR, met inbegrip van repressie door middel van indirecte dwang en repressie van families, aan de orde te stellen in de bilaterale betrekkingen met daderstaten, en aan te dringen op beëindiging van dergelijke praktijken;

73. verzoekt de Commissie en de EDEO de strategische communicatie over TNR te versterken, deze expliciet als een mondiale bedreiging te erkennen, daders krachtig te veroordelen en te wijzen op EU-steun voor personen die het doelwit zijn;

74. vraagt de EDEO om TNR uitdrukkelijk op te nemen in het mandaat van de speciale vertegenwoordiger van de EU voor de mensenrechten en ervoor te zorgen dat dit onderwerp aan bod komt in de mensenrechtenrapportage van de EU;

75. verzoekt de Commissie en de EDEO bij de voorbereiding van financierings-, samenwerkings- en partnerschapsovereenkomsten met derde landen systematisch rekening te houden met risico's op TNR;

76. verzoekt de Commissie om TNR als categorie op te nemen in haar rechtsstaatverslag en uitbreidingsverslagen;

77. verzoekt de Commissie om van TNR een prioriteit te maken bij de uitvoering van het Europees schild voor de democratie, met name in het Europees Centrum voor democratische veerkracht;

78. verzoekt de toekomstige voorzitterschappen van de Raad om TNR hoog op de EU-agenda te plaatsen, de uitwisseling van beste praktijken tussen de lidstaten te bevorderen en te werken aan een mededeling van de Raad waarin een coherente EU-aanpak ter bestrijding van TNR wordt uiteengezet;

79. is ingenomen met de verklaring van de leiders van de G7 over TNR en roept de Raad en de Commissie op om de coördinatie binnen de G7, de Raad van Europa, de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa en de VN verder te versterken, onder meer

door voortdurende betrokkenheid bij de VN-Mensenrechtenraad en door steun te verlenen aan het werk van het Bureau van de Hoge Commissaris voor de Mensenrechten van de VN; dringt er bovendien op aan dat rekening wordt gehouden met systematische TNR-praktijken van daderstaten wanneer de betrokkenheid van deze landen bij, en hun initiatieven binnen, intergouvernementele organen worden beoordeeld;

80. roept de lidstaten op om te pleiten voor een verdrag van de Raad van Europa inzake TNR;

81. is er stellig van overtuigd dat de EU nauw moet samenwerken met gelijkgestemde bondgenoten, onder meer door de uitwisseling van beste praktijken op het gebied van wetgeving, slachtofferbescherming, toeschrijving en sancties tegen handlangernetwerken;

°

° °

82. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad, de Commissie, de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid en de regeringen en parlementen van de lidstaten.

Europees Parlement
2024-2029

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2026)0204

De rol van handel voor het versterken van de economische veiligheid van de EU

Resolutie van het Europees Parlement van 16 juni 2026 over de rol van handel voor het versterken van de economische veiligheid van de EU (2025/2113(INI))

Het Europees Parlement,

– gezien het Verdrag betreffende de Europese Unie,

– gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,

– gezien Verordening (EU) 2019/452 van het Europees Parlement en de Raad van 19 maart 2019 tot vaststelling van een kader voor de screening van buitenlandse directe investeringen in de Unie[1] (verordening screening BDI),

– gezien Verordening (EU) 2021/821 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2021 tot instelling van een Unieregeling voor controle op de uitvoer, de tussenhandel, de technische bijstand, de doorvoer en de overbrenging van producten voor tweeërlei gebruik[2],

– gezien Verordening (EU) 2023/1781 van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 tot vaststelling van een kader voor maatregelen ter versterking van het Europese halfgeleiderecosysteem en tot wijziging van Verordening (EU) 2021/694 (chipsverordening)[3],

– gezien Verordening (EU) 2023/2675 van het Europees Parlement en de Raad van 22 november 2023 betreffende de bescherming van de Unie en haar lidstaten tegen economische dwang door derde landen[4],

– gezien Verordening (EU) 2024/1252 van het Europees Parlement en de Raad van 11 april 2024 tot vaststelling van een kader om een veilige en duurzame voorziening van kritieke grondstoffen te waarborgen, en tot wijziging van de Verordeningen (EU) nr. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1724 en (EU) 2019/1020[5] (verordening

1 PB L 79I van 21.3.2019, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/452/oj.
2 PB L 206 van 11.6.2021, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/821/oj.
3 PB L 229 van 18.9.2023, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1781/oj.
4 PB L, 2023/2675, 7.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2675/oj.
5 PB L, 2024/1252, 3.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1252/oj.

kritieke grondstoffen),

– gezien Verordening (EU) 2024/1735 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 tot vaststelling van een kader van maatregelen ter versterking van het Europese ecosysteem voor de productie van nettonultechnologie en tot wijziging van Verordening (EU) 2018/1724[6],

– gezien Verordening (EU) 2024/2747 van het Europees Parlement en de Raad van 9 oktober 2024 tot vaststelling van een kader van maatregelen in verband met noodsituaties op de interne markt en met de veerkracht van de interne markt en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 2679/98 van de Raad (verordening inzake noodsituaties op de interne markt en veerkracht van de interne markt)[7],

– gezien de aanbeveling van de Commissie van 3 oktober 2023 over technologiegebieden die kritiek zijn voor de economische veiligheid van de EU met het oog op nadere risicobeoordeling met de lidstaten (C(2023)6689),

– gezien Aanbeveling (EU) 2025/63 van de Commissie van 15 januari 2025 over de evaluatie van uitgaande investeringen in technologiegebieden die van cruciaal belang zijn voor de economische veiligheid van de Unie[8],

– gezien Aanbeveling (EU) 2025/683 van de Commissie van 8 april 2025 betreffende de coördinatie van nationale controlelijsten[9],

– gezien de aanbeveling van de Raad van 23 mei 2024 betreffende verbetering van de onderzoeksveiligheid[10],

– gezien het voorstel van de Commissie van 24 januari 2024 voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad inzake de screening van buitenlandse investeringen in de Unie en tot intrekking van Verordening (EU) 2019/452 van het Europees Parlement en de Raad (COM(2024)0023),

– gezien het voorstel van de Commissie van 11 maart 2025 voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een kader voor de vergroting van de beschikbaarheid en voorzieningszekerheid van kritieke geneesmiddelen, en van de beschikbaarheid en toegankelijkheid van geneesmiddelen van gemeenschappelijk belang, en tot wijziging van Verordening (EU) 2024/795 (COM(2025)0102),

– gezien het voorstel van de Commissie van 20 januari 2026 voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende het Agentschap van de Europese Unie voor cyberbeveiliging (Enisa), het Europees kader voor cyberbeveiligingscertificering, en de beveiliging van de ICT-toeleveringsketen, en tot intrekking van Verordening (EU) 2019/881 (de cyberbeveiligingsverordening 2) (COM(2026)0011),

– gezien het voorstel van de Commissie van 21 januari 2026 voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende digitale netwerken, tot wijziging van

---

6 PB L, 2024/1735, 28.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj.
7 PB L, 2024/2747, 8.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2747/oj.
8 PB L, 2025/63, 15.1.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2025/63/oj.
9 PB L, 2025/683, 16.4.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2025/683/oj.
10 PB C, C/2024/3510, 30.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3510/oj.

Verordening (EU) 2015/2120, Richtlijn 2002/58/EG en Besluit 676/2002/EG, en tot intrekking van Verordening (EU) 2018/1971, Richtlijn (EU) 2018/1972 en Besluit 243/2012/EU (digitalenetwerkenverordening) (COM(2026)0016),

– gezien de gezamenlijke mededeling van de Commissie en de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid van 20 juni 2023 betreffende een "strategie voor economische veiligheid van de EU" (JOIN(2023)0020),

– gezien de mededeling van de Commissie van 29 januari 2025 getiteld "Het EU-kompas voor concurrentievermogen" (COM(2025)0030),

– gezien de gezamenlijke mededeling van de Commissie en de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid van 3 december 2025 getiteld "Versterking van de economische veiligheid van de EU" (JOIN(2025)0977),

– gezien het rapport van 5.1.2.e van april 2024 getiteld "Much more than a market" (Veel meer dan een markt),

– gezien de politieke richtlijnen voor de volgende Europese Commissie 2024-2029 van 18 juli 2024,

– gezien het rapport van 5.1.2.e van 9 september 2024 getiteld "The future of European competitiveness" (De toekomst van het Europese concurrentievermogen),

– gezien de opdrachtbrief van 17 september 2024 van de voorzitter van de Commissie aan de kandidaat-commissaris voor Handel en Economische Veiligheid en voor Interinstitutionele Betrekkingen en Transparantie,

– gezien de Unielijst van kritieke geneesmiddelen die door het Europees Geneesmiddelenbureau is opgesteld en wordt bijgehouden om kwetsbaarheden en tekorten in de levering van essentiële geneesmiddelen aan te pakken,

– gezien het Witboek van de Commissie van 24 januari 2024 over uitvoercontroles (COM(2024)0025),

– gezien het Witboek van de Commissie van 24 januari 2024 over investeringen buiten de EU (COM(2024)0024),

– gezien het Witboek van de Commissie van 24 januari 2024 over opties om meer steun te bieden aan onderzoek en ontwikkeling op het gebied van technologieën met potentieel voor tweeërlei gebruik (COM(2024)0027),

– gezien artikel 55 van zijn Reglement,

– gezien het verslag van de Commissie internationale handel (A10-0148/2026),

A. overwegende dat de openheid van de EU voor handel en investeringen een hoeksteen blijft van haar welvaart, concurrentievermogen en mondiale invloed;

B. overwegende dat het internationale economische klimaat een structurele verandering heeft ondergaan, die wordt gekenmerkt door steeds meer geopolitieke rivaliteit, systemische concurrentie, structurele overcapaciteit en het toenemende gebruik van

economische instrumenten voor strategische doeleinden, zoals het als drukmiddel inzetten van handel en economische afhankelijkheden en economische dwang;

C. overwegende dat het toenemende gebruik van uitvoercontroles of uitvoerbeperkingen, staatssteunbeleid dat eerlijke concurrentie verstoort, het als drukmiddel inzetten van handel en economische afpersing, vereisen dat de EU dringend een doeltreffende strategie voor economische veiligheid ontwikkelt waarmee haar economische kwetsbaarheden op alomvattende wijze worden aangepakt;

D. overwegende dat een geloofwaardige strategie voor economische veiligheid gericht moet zijn op de doelstelling om de economische, digitale en financiële autonomie van de EU te versterken, met behoud van de integriteit van de interne markt, het in kaart brengen van overmatige afhankelijkheden in de betrokken sectoren, het waarborgen van rechtszekerheid voor marktdeelnemers en het handhaven van de inzet van de EU voor eerlijke en duurzame handel en een op regels gebaseerde internationale orde; overwegende dat dit ook het terugdringen van strategische technologische afhankelijkheden vergt, onder meer op het gebied van digitale infrastructuur, halfgeleiders, clouddiensten en cyberbeveiligingssystemen, als integrale onderdelen van economische veiligheid;

E. overwegende dat de gezamenlijke mededeling van 3 december 2025 een conceptuele verschuiving markeert in de aanpak van de EU op het gebied van economische veiligheid, dat hierin wordt aangegeven dat handel en economische openheid niet per definitie als positief aspect kunnen worden aangemerkt, en dat derde landen de onderlinge economische afhankelijkheid kunnen benutten voor strategische of dwingende doeleinden; overwegende dat de EU en haar lidstaten daarom bereid moeten zijn om waar nodig economische kosten te dragen om kwetsbaarheden te verminderen en de algemene veiligheid te verbeteren; overwegende dat economische veiligheidsaspecten daarom als structureel onderdeel moeten worden opgenomen in het handels- en economisch beleid van de EU, in plaats van te worden beschouwd als een uitzonderlijke afwijking daarvan;

F. overwegende dat het begrip economische veiligheid niet is gedefinieerd in het EU-recht of in officiële documenten van de EU, ondanks de uitgebreide kaders die zijn uiteengezet in de gezamenlijke mededelingen van 20 juni 2023 en 3 december 2025; overwegende dat er niettemin inmiddels sprake is van een brede consensus over het inzicht dat economische veiligheid voor de EU bestaat uit haar vermogen om te anticiperen op bedreigingen voor haar economie, burgers en strategische belangen, deze te ontmoedigen en hierop te reageren, onder meer wat betreft risico's voor de veerkracht van de toeleveringsketen, voor de fysieke veiligheid en cyberbeveiliging van kritieke infrastructuur, voor technologieveiligheid, onder meer door het weglekken van technologie, en voor economische openheid wanneer afhankelijkheden als wapen worden ingezet of dwang wordt uitgeoefend, en dat het aanpakken ervan enerzijds vereist dat de EU strategische afhankelijkheden terugdringt door middel van binnenlandse productie of diversificatie, en anderzijds structurele kwetsbaarheden beperkt door de controle van de EU over kritieke activa te behouden, onder meer door middel van het screenen van buitenlandse investeringen;

G. overwegende dat uit recente analyses blijkt dat er tussen Europese en Chinese producenten verschillen in productiekosten van 30 % tot 40 % bestaan, die van invloed zijn op bijna twee derde van de toegevoegde waarde van de Europese be- en

verwerkende industrie; overwegende dat deze verschillen structureel zijn en zichzelf versterken, en worden aangestuurd door een coherent systeem van staatssteun, voordelen met betrekking tot de factorkosten en asymmetrie in de regelgeving die niet kunnen worden gecompenseerd door louter productiviteitswinsten; overwegende dat de EU te kampen heeft met een ongekend tekort op de handelsbalans met China in de vorm van een tekort van 400 miljard EUR, ondanks het feit dat de EU een algemeen overschot heeft ten opzichte van de rest van de wereld; overwegende dat deze onevenwichtigheid is veroorzaakt door de op grote schaal gesubsidieerde overcapaciteit in de Chinese productie, die heeft geleid tot de-industrialisering in de EU; overwegende dat de verwachte wisselkoersaanpassing niet heeft plaatsgevonden, waardoor de verschillen in concurrentievermogen nog groter zijn geworden, wat heeft bijgedragen tot een verlies van het marktaandeel van Europese fabrikanten; overwegende dat de bestaande handelsbeschermingsinstrumenten van de EU grotendeels productspecifiek zijn en dat de toepassing ervan zoals het er nu voorstaat ontoereikend is om systemische verstoringen van deze omvang in de hele economie aan te pakken;

H. overwegende dat de EU aanzienlijk minder administratieve middelen toewijst aan de handhaving van handelsbeschermingsregels dan vergelijkbare rechtsgebieden, waardoor praktische belemmeringen worden opgeworpen voor het inleiden en behandelen van zaken in een tijd waarin de Europese industrieën te maken hebben met een toenemende handelsdruk; overwegende dat de EU in verhouding tot de totale invoervolumes en -waarden al aanzienlijk minder vaak gebruikmaakt van handelsbeschermingsinstrumenten dan de Verenigde Staten, Canada en Australië; overwegende dat de antidumpingrechten van de EU vaak aanzienlijk lager zijn dan die welke door andere grote economieën worden opgelegd, ondanks vergelijkbare bevindingen op het gebied van dumping en schade; overwegende dat de EU verplicht is een schademarge toe te passen indien deze lager is dan de dumpingmarge; overwegende dat de EU terughoudend is geweest om uitsluitend op basis van een dreigende schade maatregelen te nemen; overwegende dat deze combinatie van lagere handhavingsintensiteit, procedurele beperkingen en relatief bescheiden rechten bijdraagt tot verlegging van het handelsverkeer en tot de perceptie van de EU als een mildere handhavingsomgeving of "dumpingmarkt", waardoor de druk op de industriële basis van de EU toeneemt;

I. overwegende dat de klimaatverandering en de aantasting van het milieu een toenemend en systemisch risico vormen voor de economische veiligheid van de EU op lange termijn, de toeleveringsketens verstoren, de landbouwproductie bedreigen en de concurrentie op het gebied van hulpbronnen aanwakkeren; overwegende dat het door Rusland als drukmiddel inzetten van de toelevering van fossiele brandstoffen na het starten van zijn aanvalsoorlog tegen Oekraïne, heel duidelijk heeft aangetoond dat afhankelijkheid van ingevoerde energie uit onbetrouwbare derde landen een directe en acute bedreiging vormt voor de economische veiligheid van de EU, en dat het versnellen van de transitie naar hernieuwbare energiebronnen daarom niet alleen noodzakelijk is voor het milieu, maar ook een strategische noodzaak is; overwegende dat de groene transitie zelf echter in korte tijd heeft geleid tot nieuwe en aanzienlijke afhankelijkheden, met name wat betreft kritieke grondstoffen en schone technologieën, zoals zonnepanelen, omvormers voor zonnecellen, elektrische voertuigen en netbatterijen, waarvan de levering grotendeels door China wordt verzorgd; overwegende dat de EU waakzaam moet zijn om de ene strategische afhankelijkheid niet te vervangen door een andere, en daarom daadwerkelijke autonomie moet nastreven met betrekking tot de input die nodig is voor de ecologische transitie als kernonderdeel

van haar strategie voor economische veiligheid;

J. overwegende dat toezicht op de toeleveringsketen kan helpen economische veiligheidsrisico's in kaart te brengen, te voorkomen en te beperken;

K. overwegende dat economische veiligheid uiteindelijk ten dienste moet staan van de burgers van de EU; overwegende dat het vermogen om externe economische schokken op te vangen en te beheersen een voorwaarde is voor het behoud van de levensstandaard, de continuïteit van openbare diensten en de instandhouding van de sociale cohesie; overwegende dat het beleid inzake economische veiligheid daarom niet alleen moet worden beoordeeld aan de hand van macro-economische aggregaten of strategische belangen, maar ook aan de hand van de concrete gevolgen ervan voor het welzijn van de burgers;

Het veranderende risicolandschap op het gebied van economische veiligheid

1. is ingenomen met de gezamenlijke mededeling van 3 december 2025 als een noodzakelijke stap om de gemeenschappelijke aanpak van de EU op het gebied van economische veiligheid te versterken; merkt op dat er verdere maatregelen nodig zijn om de doelstellingen van de EU op het gebied van economische veiligheid in de praktijk te brengen, waaronder een actieplan, een stappenplan en concrete doelstellingen voor het verminderen van risico's in toeleveringsketens in strategische sectoren;

2. is van mening dat in de gezamenlijke mededeling terecht de nadruk wordt gelegd op de noodzaak van een cultuuromslag van een reactieve naar een proactievere benadering van economische veiligheid; benadrukt dat dit een paradigmaverschuiving vereist naar een systeembrede aanpak, waarbij de Commissie, het Parlement, de lidstaten, de particuliere sector en andere publieke en private belanghebbenden samenwerken om bij te dragen aan de doelstelling om de economische veiligheid van de EU te versterken; benadrukt dat een echte Europese strategie voor economische veiligheid gebaseerd moet zijn op een strategische oriëntatie, waarbij beleid op het gebied van klimaat en energie, handel en mededinging, regulering van de digitale markt, industriebeleid, onderzoek en innovatie, buitenlandse investeringen en de rol van de euro worden geïntegreerd en strategisch op elkaar worden afgestemd;

3. is het eens met de beoordeling van de Commissie dat maatregelen op het gebied van economische veiligheid op korte termijn bepaalde kosten met zich mee kunnen brengen voor zowel ondernemingen als overheidsinstellingen, maar onderstreept dat de kosten van afhankelijkheid en blootstelling aan economische dwang veel hoger zijn; dringt erop aan dat deze maatregelen adequaat worden ondersteund via Horizon Europa en het Fonds voor concurrentievermogen van het volgende meerjarig financieel kader; moedigt de Commissie aan te zorgen voor voldoende steun voor industrieën en werknemers die het zwaarst worden getroffen door verstoringen van de toeleveringsketen of andere vormen van economische druk of economische dwang;

4. herinnert eraan dat de EU een van de grootste wereldhandelsmachten is en dat meer dan 20 % van haar bbp afkomstig is van buitenlandse handel; benadrukt dat handel en internationale investeringen van fundamenteel belang zijn voor de economie van de EU; benadrukt dat de EU door haar sterke verwevenheid met de wereldmarkten meer blootstaat aan verstoringen, dwangpraktijken en strategische invloed van derde landen, die wordt uitgeoefend via knelpunten in toeleveringsketens, monopolieposities in

kritieke inputs en technologieën, afhankelijkheid van risicovolle leveranciers van kritieke technologieën en kwetsbaarheden in belangrijke fysieke en digitale infrastructuur en op het gebied van energie-import uit derde landen; benadrukt dat deze aanzienlijke en structurele afhankelijkheid van externe actoren voor strategische goederen, diensten en infrastructuur gevaarlijke kwetsbaarheden creëert die dringend moeten worden aangepakt;

5. onderstreept dat recente crises, waaronder de COVID-19-pandemie, verstoringen van de energievoorziening als gevolg van de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne, het toenemende aantal illegale tarieven, handelsbeperkingen en andere protectionistische maatregelen, terugkerende spanningen die gevolgen hebben voor de mondiale verkeersaders en logistieke routes, dwingende beperkingen inzake de toegang tot kritieke grondstoffen, de steeds grotere economische impact van klimaatverandering, onder meer als gevolg van extreme weersomstandigheden die de productie en logistiek verstoren, alsook het staatssteunbeleid en het dumpen door derde landen van gesubsidieerde overcapaciteit in belangrijke sectoren op de Europese markten, hebben aangetoond hoe afhankelijkheden van invoer zich snel kunnen vertalen in tekorten, inflatie, schade aan lokale productiecapaciteit en productieonderbrekingen; onderstreept dat ook is gebleken dat de afhankelijkheid van uitvoer een aanzienlijk risico vormt voor exporteurs in de EU; benadrukt dat de afhankelijkheid van zowel invoer als uitvoer neerkomt op concrete beperkingen voor de economische activiteit van Europa en het vermogen van de EU om doeltreffend te reageren op externe schokken; benadrukt dat deze kwetsbaarheden veeleer structureel dan tijdelijk zijn, aangezien zij voortvloeien uit concentraties en monopolies die zich in de loop der tijd hebben ontwikkeld;

6. spreekt zijn ernstige bezorgdheid uit over de structurele marktverstoringen in China die overcapaciteit in de hand werken, waaronder omvangrijke door de staat gestuurde steunmechanismen, strategische "koop Chinees"-aanbestedingen, een voorkeursbehandeling voor binnenlandse bedrijven en een gebrek aan wederkerigheid; herhaalt dat er geen sprake kan zijn van eerlijke handel in een systeem waarin één land de wereldmarkt domineert en overspoelt;

7. verwelkomt het plan van de Commissie om een uitgebreide, systematische en regelmatig bijgewerkte evaluatie op te stellen van de meest kritieke afhankelijkheden van de EU in de waardeketens, en dringt erop aan dat deze evaluaties een analyse bevatten van kwetsbaarheden die mogelijk tot knelpunten voor de EU kunnen leiden, met inbegrip van gekwantificeerde gegevens over invoerconcentraties en wereldwijde marktaandelen per land en per sector;

. ***Preventie door diversificatie, innovatie en concurrentievermogen***

8. benadrukt dat economische veiligheid niet mag worden geïnterpreteerd als economisch isolement; bevestigt dat openheid voor duurzame handel en investeringen, in combinatie met maatregelen tegen oneerlijke concurrentie en de diversificatie van partners, leveranciers, invoer van energie en vervoersroutes, tot de belangrijkste middelen van de EU behoren om de structurele kwetsbaarheid voor externe schokken, verstoringen van kritieke sectoren en dwangpraktijken te verminderen; benadrukt dat het versterken van de veerkracht en de economische veiligheid van de EU een expliciete doelstelling van elk handels- of investeringspartnerschap van de EU moet zijn; benadrukt dat het stimuleren van de vraag naar in de EU geproduceerde alternatieven en het creëren van in de EU gevestigde sectorale ecosystemen van cruciaal belang zijn om de economische

veiligheid van de EU op geloofwaardige wijze op te bouwen;

9. benadrukt dat de openheid van de EU-markt gebaseerd moet zijn op de beginselen van wederkerigheid, betrouwbaarheid en afwezigheid van dwang, en dat dit niet onvoorwaardelijk kan zijn wanneer er fundamentele veiligheidsbelangen in het geding zijn; benadrukt dat de EU aanzienlijke economische troeven in handen heeft, met name haar interne markt van 18 biljoen EUR met 450 miljoen consumenten, haar leidende rol op het gebied van hightechproductie en -diensten, haar strenge normen en standaarden, en haar hoogwaardige onderwijsinstellingen en programma's voor onderzoek en ontwikkeling (O&O); onderstreept dat deze sterke punten moeten worden benut in het licht van externe dwang, met name op gebieden waar Europese goederen of technologieën onontbeerlijk zijn op de wereldmarkten;

10. waarschuwt dat een micro- en macro-economisch klimaat dat het concurrentievermogen van bedrijven verzwakt, zoals belemmeringen voor de interne markt, onnodige administratieve lasten, onzekerheden in de regelgeving, hoge energietarieven, onnodig complexe vergunningsprocedures en onderinvesteringen, innovatie ontmoedigt en de doelstellingen van de EU op het gebied van economische veerkracht en veiligheid ondermijnt;

11. benadrukt dat de economische veiligheid van de EU niet substantieel kan worden versterkt zolang de Europese economie te zeer afhankelijk is van de invoer van fossiele brandstoffen of hernieuwbare technologieën; is van mening dat het voeren van een stabiel en voorspelbaar decarbonisatiebeleid dat gericht is op het bereiken van klimaatneutraliteit en het beëindigen van de invoer van fossiele brandstoffen, ertoe bijdraagt om de economische veiligheid en het concurrentievermogen van de EU te versterken; onderstreept dat een aanzienlijke verhoging en versnelling van investeringen in elektrificatie en in een circulaire economie van fundamenteel belang zijn om de strategische afhankelijkheid van de EU van externe actoren te verminderen; moedigt de Commissie aan krachtig en breed beleid aan de vraagzijde vast te stellen om de vraag naar Europese, koolstofarme strategische goederen die van cruciaal belang zijn voor de energietransitie, zoals groen staal, batterijen, hernieuwbare energie en halfgeleiders te stimuleren; verzoekt de Commissie verder ervoor te zorgen dat de groene transitie niet dezelfde structurele logica van afhankelijkheid in een andere vorm volgt, en daartoe prioriteit te geven aan productiecapaciteit op EU-niveau, het aanleggen van strategische voorraden en een robuuste diversificatie van de inkoop van de kritieke grondstoffen en componenten van schone technologie waarvan de transitie afhankelijk is;

12. benadrukt dat een volledig functionerende en geïntegreerde interne markt een hoeksteen van economische veiligheid is; onderstreept dat diepere integratie en het wegnemen van belemmeringen voor een daadwerkelijk geharmoniseerde markt voor goederen, diensten en kapitaal van essentieel belang zijn voor het sociaaleconomische model, het concurrentievermogen en de veiligheid van de EU op lange termijn; is van mening dat het opvoeren van de investeringen in onderwijs, innovatie en O&O een essentieel onderdeel vormt van de langetermijnstrategie om de economische veiligheid van de EU te waarborgen;

13. betreurt de buitensporige afhankelijkheid van de EU van derde landen voor de levering van kritieke grondstoffen, en erkent dat een dergelijke afhankelijkheid de EU blootstelt aan aanzienlijke geopolitieke en economische kwetsbaarheden en kwetsbaarheden met betrekking tot de toeleveringsketens; is dan ook van mening dat het versterken van de

binnenlandse veerkracht, onder meer door middel van strategische projecten op het gebied van de binnenlandse winning en verwerking van mijnbouwproducten, een grotere recyclingcapaciteit, een efficiënter gebruik van hulpbronnen en de volledige uitvoering van een model voor de circulaire economie, een duurzame en strategische oplossing vormt; dringt aan op ambitieuze wetgeving inzake de circulaire economie; pleit ervoor investeringen in kritieke innovatieve circulaire technologie te stimuleren en dergelijke investeringen te beschermen;

14. onderstreept dat de bescherming van burgers tegen het ontstaan van externe economische schokken, waaronder verstoringen van toeleveringsketens, stijgingen van energieprijzen en de gevolgen van economische dwang, een kerndoelstelling van het economisch veiligheidsbeleid is; verzoekt de Commissie en de lidstaten ervoor te zorgen dat de sociale effecten van maatregelen op het gebied van economische veiligheid systematisch worden beoordeeld en dat dergelijke maatregelen niet onevenredig voor rekening komen van de meest kwetsbaren;

15. herinnert eraan dat het handelsbeleid een strategische component van de EU is en proactief moet worden gebruikt om de veiligheidsbelangen en strategische autonomie van de EU te beschermen; benadrukt dat verder moet worden gegaan dan een overwegend defensieve aanpak en dat bestaande instrumenten op een strategischere en toekomstgerichtere manier moeten worden gecombineerd en ingezet, onder meer door economische onderlinge afhankelijkheden te benutten op een wijze die de geopolitieke positie van de EU versterkt;

16. brengt in herinnering dat de doeltreffendheid van de agenda van de EU voor handel en economische veiligheid afhankelijk is van de consistente toepassing van handelsregels en essentiële clausules in handels-, partnerschaps- en associatieovereenkomsten; verzoekt de Commissie in dit verband haar inspanningen op te voeren om te zorgen voor de volledige en effectieve naleving van haar eigen verbintenissen en verplichtingen, met name met het oog op beleidscoherentie op het gebied van ontwikkeling;

17. verzoekt de Commissie de lopende onderhandelingen af te ronden en actief een strategische en ambitieuze benadering te hanteren met betrekking tot handelsovereenkomsten en sectorale partnerschappen met betrouwbare partners als centraal element van haar diversificatiestrategie; is van mening dat de diversificatie van leveranciers uit derde landen en uitvoermarkten gebaseerd moet zijn op en geleid moet worden door een duidelijke beoordeling van de structurele kwetsbaarheden van de EU; benadrukt dat traditionele alomvattende vrijhandelsovereenkomsten als prioriteit moeten worden aangevuld met nieuwe, flexibelere en gerichtere vormen van handels- en investeringspartnerschappen die er uitdrukkelijk op gericht zijn de risico's van in- en uitvoer te verminderen door de ontwikkeling van veilige en veerkrachtige toeleveringsketens in bepaalde sectoren met een hoog risico; benadrukt dat dergelijke partnerschappen bindende toezeggingen moeten omvatten en de volledige betrokkenheid van het Parlement en transparantie ten aanzien van het Parlement tijdens de onderhandelingen vereisen, alsook de goedkeuring van het Parlement in het ratificatieproces;

18. onderstreept het strategische belang van de gemoderniseerde associatieovereenkomst tussen de EU en Mercosur voor de economische veiligheid van de EU; benadrukt dat de overeenkomst zal bijdragen tot de diversificatie van de toegang tot kritieke grondstoffen

en de versterking van veerkrachtige waardeketens;

19. benadrukt het strategische belang van het bevorderen van de economische en handelssamenwerking met 5.1.2.e een land dat over een steeds belangrijkere productie- en technologiehub beschikt en een steeds grotere rol speelt op het gebied van digitale diensten en de levering van kritieke grondstoffen;

20. benadrukt dat het belangrijk is de lopende onderhandelingen over vrijhandelsovereenkomsten met partners als Indonesië, de Filipijnen en Thailand te versnellen en de handelsovereenkomst met Indonesië af te ronden, gezien hun toenemende rol bij de productie van kritieke mineralen, elektronica en onderdelen voor schone technologie; onderstreept dat voorspelbare handelskaders nodig zijn om de risico's van uitvoerbeperkingen en leveringsconcentraties aan te pakken en de EU steviger te verankeren in de industriële waardeketens in de Indo-Pacifische regio;

21. verwelkomt de afronding van de handelsbesprekingen met Australië, een betrouwbare en gelijkgestemde partner; benadrukt het belang van dit op regels gebaseerde partnerschap om bij te dragen tot de stabiliteit van de voorziening en de diversificatie van toeleveringsketens, gezien de aanzienlijke voorraden kritieke grondstoffen van Australië en zijn productie van mijnbouw- en verwerkingstechnologieën; verwelkomt verdere samenwerking bij het aanpakken van gemeenschappelijke uitdagingen op het gebied van economische veiligheid, met name gezien de ervaring uit de eerste hand die Australië heeft opgedaan bij het omgaan met economische dwang;

22. dringt aan op de totstandbrenging van een gestructureerde dialoog tussen de EU en het VK over economische veiligheid om de coördinatie op het gebied van handel, screening van investeringen en veerkracht van de toeleveringsketen te verbeteren; is voorstander van nauwere samenwerking in het kader van de handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de EU en het VK om te anticiperen op verstoringen in strategische sectoren;

23. steunt de oproep in het kader van de Indo-Pacifische strategie van de EU tot nauwere samenwerking met Aziatische partners op het gebied van economische veiligheid, onder meer door versterkte partnerschappen met leden van de Associatie van Zuidoost-Aziatische Staten (ASEAN) en door nauwere samenwerking met partners die deelnemen aan het alomvattend en vooruitstrevend trans-Pacifisch partnerschap;

24. dringt er bij de lidstaten op aan de resterende vrijhandelsovereenkomsten te ratificeren;

25. verzoekt de Commissie een hernieuwde en alomvattende handels- en investeringsdialoog met ontwikkelingslanden en -regio's voor te stellen, op basis van wederzijds voordelige partnerschappen die verder gaan dan de uitbreiding van de markttoegang of de winning van natuurlijke hulpbronnen; benadrukt het belang van het bevorderen van lokale en regionale waardecreatie in het kader van handelsovereenkomsten en sectorale partnerschappen door de ontwikkeling van schone en duurzame waardeketens, het bevorderen van inclusieve en duurzame ontwikkeling en het waarborgen van de bescherming van milieunormen en arbeidsrechten;

26. merkt op dat de EU momenteel voor ongeveer 98 % van de toelevering van zeldzame aardmetalen en voor meer dan 90 % van haar invoer van magnesium afhankelijk is van China, dat de binnenlandse recyclingpercentages voor zeldzame aardmetalen nog altijd

onder de 1 % liggen en dat meer dan 60 % van de mondiale lithiumraffinage en meer dan 85 % van de verwerkingscapaciteit voor zeldzame aardmetalen geconcentreerd zijn in één derde land, waardoor de EU verre van voldoet aan de doelstellingen van de verordening kritieke grondstoffen; benadrukt het belang van in dit kader gesloten overeenkomsten met gelijkgestemde landen en de noodzaak om te blijven onderhandelen over nieuwe partnerschappen om de veerkracht van de toeleveringsketens van de EU te versterken;

27. benadrukt dat het handelsbeleid van de EU als strategische doelstelling de diversificatie van de voorzieningsbronnen van kritieke grondstoffen moet hebben, gezien hun cruciale rol in de groene en de digitale transitie en op het gebied van defensie; merkt op dat de verordening kritieke grondstoffen weliswaar een belangrijke stap is om de veerkracht van de Unie te versterken, maar nog steeds ontoereikend is om belangrijke kwetsbaarheden aan te pakken, met name de aanhoudende concentratie van raffinage- en verwerkingscapaciteit in een beperkt aantal derde landen; benadrukt dat de verordening gebaseerd is op niet-bindende benchmarks op EU-niveau en dat de beschikbaarheid van specifieke financiering en doeltreffende uitvoeringscapaciteit beperkt blijft;

28. is ingenomen met het ResourceEU-initiatief om de financiering van de strategische binnenlandse capaciteit op het gebied van mijnbouw, verwerking en recycling te verhogen; onderstreept echter dat deze stimuleringsmaatregelen moeten worden gecombineerd met beschermings- en partnerschapsmaatregelen om de risico's voor de waardeketen van kritieke grondstoffen tegen 2030 met succes terug te dringen; herhaalt dat de businesscase voor en de levensvatbaarheid van investeringen in waardeketens van kritieke grondstoffen op lange termijn daarom vergezeld moeten gaan van minimumprijzen en afnamegaranties in nauwe samenwerking met gelijkgestemde landen, waardoor het risico op misbruik door een derde land van zijn monopoliepositie om kwetsbare concurrenten te onderbieden, wordt tegengegaan; benadrukt dat het ResourceEU-initiatief een doeltreffend instrument moet worden om de verwezenlijking van de doelstellingen voor 2030 van de verordening kritieke grondstoffen te versnellen; onderstreept dat de EU zonder een snelle mobilisering van gecoördineerde financiële steun voor winnings-, verwerkings- en recyclingprojecten niet in staat zal zijn binnen de vastgestelde termijn aan haar benchmarks te voldoen;

29. onderstreept dat de diplomatie van de EU op het gebied van kritieke grondstoffen verder moet gaan dan de winning van en de toegang tot primaire hulpbronnen en zich systematisch moet richten op verwerkings-, raffinage- en downstreamactiviteiten, waar strategische kwetsbaarheden en concentratierisico's nog altijd bijzonder acuut zijn;

Vastgestelde risico's monitoren, beheersen en beperken

30. concludeert dat het versterken van de economische veiligheid van de EU van cruciaal belang is om de economische en politieke soevereiniteit van de EU, de integriteit van de interne markt, de veerkracht van toeleveringsketens en de economische levensvatbaarheid van haar bedrijven en de bestaansmiddelen van haar burgers, waaronder hoogwaardige banen, te waarborgen; onderstreept dat een alomvattende en geïntegreerde benadering van economische veiligheid niet alleen gericht moet zijn op het verminderen van externe afhankelijkheden, maar ook op het opbouwen van strategische autonomie op het gebied van kritieke grondstoffen, technologie, energie, vervoer, financiën en digitale infrastructuur; verzoekt de Commissie daarom

economische veiligheid over de hele linie te integreren in het industriebeleid, met inbegrip van sectorale wetgeving en risicobeoordelingen van toeleveringsketens, om een consistente aanpak te waarborgen;

31. erkent dat voor bepaalde kritieke economische risico's, vanwege hun omvang, concentratie, strategisch belang of onomkeerbaarheid, gerichte, dringende en krachtige risicobeperkende maatregelen nodig zijn; onderstreept dat de maatregelen in dergelijke gevallen terecht beperkingen van of een verbod op markttoegang, economische activiteit of investeringsstromen uit derde landen kunnen omvatten om de wezenlijke belangen en de openbare orde van de EU te beschermen; herhaalt dat de grootste kracht van de EU ligt in de toegang tot de interne markt en verzoekt de Commissie en de lidstaten gebruik te maken van omgekeerde afhankelijkheden om derde landen onder druk te zetten om onrechtmatige uitvoerbeperkingen die aan de EU zijn opgelegd, op te heffen;

32. moedigt de Commissie aan meer maatregelen voor te stellen om risico's voor de economische veiligheid te voorkomen of te beperken; steunt in dit verband het voorstel van de Commissie om EU-marktdeelnemers te verplichten hun leveranciers in specifieke sectoren met een hoog risico te diversifiëren; is van mening dat dit in de toekomst moet worden uitgebreid om exploitanten ook te verplichten het land of de regio van levering te diversifiëren;

33. benadrukt dat er doeltreffende instrumenten moeten worden ontwikkeld die gericht zijn op vroegtijdige monitoring, identificatie en beoordeling van economische veiligheidsrisico's in waardeketens in gebieden met een hoog risico, zodat bestaande en potentiële strategische afhankelijkheden proactief in kaart kunnen worden gebracht; onderstreept dat de lidstaten en de particuliere sector fundamentele partners zijn bij het in kaart brengen en beoordelen van afhankelijkheden; steunt het voorstel van de Commissie om een inlichtingenhub op het gebied van economische veiligheid in te richten om de beschikbare informatie te consolideren; verzoekt de Commissie instrumenten te ontwikkelen die gericht zijn op het delen van economische inlichtingen met internationale partners, teneinde te kunnen anticiperen op acties van derde landen die afhankelijkheden misbruiken om druk uit te oefenen op de EU;

34. verzoekt de Commissie een jaarlijks scorebord voor economische veiligheid op te stellen om de vooruitgang bij de verwezenlijking van de doelstellingen van de strategie voor economische veiligheid systematisch te beoordelen; onderstreept dat een dergelijk mechanisme onder meer duidelijke en meetbare indicatoren moet omvatten om de vermindering van kritieke afhankelijkheden per sector weer te geven, alsook het aantal handelsbeschermingsinstrumenten die als relevant voor de economische veiligheid zijn aangemerkt en het toegenomen aantal alternatieve leveranciers; benadrukt dat transparante en periodieke verslaglegging van essentieel belang is om verantwoordingsplicht en goed onderbouwde beleidsaanpassingen te waarborgen;

35. benadrukt dat dergelijke maatregelen evenredig moeten zijn, moeten worden afgestemd op de ernst en de duur van het risico, gebaseerd moeten zijn op duidelijk omschreven risicodrempels, objectieve en verifieerbare criteria en voorafgaande beoordelingen, en voortdurend moeten worden gemonitord en geëvalueerd;

36. benadrukt dat, zoals de Commissie in de gezamenlijke mededeling van 3 december 2025 heeft voorgesteld, de bestaande EU-instrumenten die bedoeld zijn om structurele

kwetsbaarheden, marktverstoringen en niet-marktconform gedrag aan te pakken, waar nodig moeten worden gemoderniseerd en strategischer en daadkrachtiger moeten worden ingezet, en dat een versnipperd, aarzelend of inconsequent gebruik van dergelijke instrumenten hun doeltreffendheid, met inbegrip van hun afschrikkende werking, ondermijnt; dringt er bij de Commissie op aan de doorlooptijd van handelsbeschermingsonderzoeken te verkorten en het voorbeeld van diverse landen te volgen door meer gebruik te maken van de bestaande bepalingen inzake dreigende schade en voorlopige maatregelen, die beide wettelijk toegestaan zijn maar onvoldoende worden toegepast, teneinde onherstelbare schade aan de industrie van de EU te voorkomen;

37. benadrukt dat, hoewel economische veiligheid op lange termijn niet kan worden bereikt door middel van algemene maatregelen van zelfvoorziening of protectionisme, het nu dringend noodzakelijk is gerichte maatregelen te nemen om de golf van de-industrialisering een halt toe te roepen en strategische sectoren in de EU te beschermen tegen oneerlijke concurrentie van goedkope invoer uit derde landen in sectoren zoals staal, chemische stoffen, geneesmiddelen, hernieuwbare energie en groene goederen; verzoekt de Commissie een actieplan te ontwikkelen om de strategische sectoren van de EU te beschermen die het grootste risico lopen getroffen te worden door wereldwijde overcapaciteit;

38. is van mening dat de gelijktijdige uitbreiding van de industriële capaciteit in meerdere strategische sectoren door bepaalde grote economieën van derde landen, met name China, een systemische concurrentie-uitdaging vormt die niet adequaat kan worden aangepakt door een respons vanuit de sector; is van mening dat systeemrisico's van deze aard een systemische respons vereisen die gericht is op de structurele omstandigheden die op grote schaal overcapaciteit veroorzaken, in plaats van de gevolgen ervan op afzonderlijke markten te beheren;

39. verwelkomt het voorstel van de Commissie van 7 oktober 2025 voor een verordening waarmee de negatieve handelsgerelateerde gevolgen van de wereldwijde overcapaciteit op de staalmarkt van de Unie[11] worden aangepakt, als erkenning van het strategische belang van het behoud van een levensvatbare Europese staalsector; onderstreept dat het verlies van Europese staalproductiecapaciteit een onomkeerbaar risico voor de economische veiligheid zou vormen; merkt echter op dat het probleem van overcapaciteit niet beperkt blijft tot staal en aluminium, maar zich uitstrekt tot een groot aantal andere sectoren, zoals de chemische industrie, alsook tot andere van staal en aluminium afgeleide producten; is bezorgd over het feit dat onderzoeken in verband met handelsbescherming te traag, middelenintensief en productspecifiek zijn om de verstoringen in de hele economie als gevolg van overcapaciteit adequaat aan te pakken; is van mening dat de EU zich moet voorzien van passende instrumenten om systemische overcapaciteit in de hele waardeketen te monitoren en aan te pakken;

Handelspolitieke instrumenten, handhaving en afschrikking

40. benadrukt dat de afschrikking en het concurrentievermogen aan kracht inboet wanneer handhavingsmaatregelen vertraging oplopen, inconsistent zijn of als onzeker worden beschouwd; verzoekt de Commissie daarom te zorgen voor tijdige besluitvorming, duidelijke activeringscriteria en voorspelbare gevolgen zodra is vastgesteld dat er

[11] COM(2025)0726.

sprake is of dreigt te zijn van economische veiligheidsrisico's of oneerlijke praktijken;

41. benadrukt dat voor een doeltreffende handhaving van het handelsbeleid van de EU en de groeiende dimensie van economische veiligheid adequate administratieve en technische middelen nodig zijn; verzoekt de Commissie ervoor te zorgen dat haar directoraat-generaal Handel en Economische Veiligheid over voldoende personeel, deskundigheid en middelen beschikt om de handelsbeschermingsinstrumenten doeltreffend toe te passen en de strategie voor economische veiligheid van de Unie doeltreffend uit te voeren; benadrukt dat de economische veiligheidscapaciteiten van de EU in de huidige geo-economische context moeten worden versterkt;

42. benadrukt dat de systematische handhaving van de huidige handelsregels de belangrijkste en een evenredige reactie van de EU op niet-naleving en een voorwaarde voor geloofwaardige economische veiligheid vormt; betreurt echter dat de handhaving van de huidige regels niet volstaat om het probleem volledig aan te pakken; verzoekt de Commissie daarom hogere antidumpingrechten in te voeren die vergelijkbaar zijn met die van vergelijkbare partners, om verlegging van het handelsverkeer en dumping op de markt van de EU tegen te gaan; verzoekt de Commissie voorts milieu-, energie- en arbeidskosten op te nemen in de berekening van de dumpingmarge van exporteurs uit derde landen en af te stappen van de regel van het laagste recht, die niet vereist is door de Wereldhandelsorganisatie (WTO);

43. merkt op dat antidumping- en antisubsidieprocedures te beperkt gericht zijn, te veel middelen vergen en te traag zijn om het hoofd te bieden aan de omvang en de structurele aard van de concurrentie-uitdagingen en overcapaciteit waarmee de industrie van de EU momenteel wordt geconfronteerd;

44. onderstreept dat de doelstellingen van de EU inzake veerkracht, waaronder het vermogen om ecologische, economische en sociale transities op duurzame, billijke en democratische wijze te beheren, alsook de bescherming van de gezondheid van mensen, dieren en planten en van natuurlijke hulpbronnen, stevig verankerd zijn in het primaire en secundaire recht van de EU; is van mening dat dit rechtskader een solide en grotendeels onbenutte basis biedt om een beroep te doen op de algemene uitzonderingen waarin artikel XX van de Algemene Overeenkomst betreffende tarieven en handel voorziet; verzoekt de Commissie vollediger en systematischer gebruik te maken van de uitzonderingen van artikel XX wanneer maatregelen van de EU waarmee deze legitieme beleidsdoelstellingen worden nagestreefd, worden aangevochten binnen het WTO-kader;

45. verzoekt de Commissie wijzigingen van de bestaande instrumenten voor te stellen om een actiever, strategischer en gecoördineerder gebruik mogelijk te maken, en nieuwe instrumenten voor te stellen wanneer een duidelijke en aantoonbare kloof in de doeltreffendheid van de bestaande EU-instrumenten is vastgesteld; dringt aan op stroomlijning van bestaande en toekomstige wetgeving en initiatieven die relevant zijn voor de economische veiligheid;

46. onderstreept dat de geloofwaardigheid van de reactie van de EU op economische dwang in de eerste plaats afhangt van haar bereidheid om dwangpraktijken tijdig vast te stellen en formeel aan te merken en zo het proces in gang te zetten dat zowel de afschrikkende werking als de onderhandelingspositie ondersteunt; is van mening dat het antidwanginstrument het meest passende instrument is om de sterke punten van de EU

in dit verband te benutten; benadrukt dat het instrument in werking moet worden gesteld in geval van dwang of dreigende dwang, en dat alle mogelijkheden voor de-escalatie moeten worden onderzocht, waarbij als laatste redmiddel tegenmaatregelen opgelegd kunnen worden;

47. verzoekt de Commissie de afschrikkingscapaciteit van de EU met voorrang te versterken; dringt er bij de Commissie op aan een proactieve strategie te ontwikkelen om te reageren op bedreigingen voor de economische soevereiniteit van de EU, met inbegrip van de onderliggende kritieke infrastructuur ervan; benadrukt dat een dergelijke strategie buitenlandse actoren er snel en doeltreffend van moet kunnen weerhouden hun dreigementen waar te maken, door het volledige arsenaal aan tegenmaatregelen te benutten waarover de EU beschikt;

48. benadrukt dat wanneer handhaving en dialoog geen gedragsverandering teweegbrengen, de respons van de EU geleidelijk aan, evenredig en omkeerbaar telkens een stap verder moet gaan, zodat de druk op gecontroleerde wijze kan worden verhoogd en tegelijkertijd de rechtszekerheid en geloofwaardige opties voor de-escalatie behouden blijven; dringt er bij de Commissie op aan om in dit verband daadkrachtiger op te treden, en wijst erop dat maatregelen die geen einde maken aan schadelijk en dwingend gedrag, de geloofwaardigheid en de invloed van het handelsbeleid van de EU dreigen te ondermijnen, waardoor de politieke kosten van een ingrijpen in eerste instantie hoog zijn, zonder dat er weer een gelijk speelveld ontstaat;

49. verzoekt de Commissie ervoor te zorgen dat de toepassing van handhavings-, handelsbeschermings- en antidwanginstrumenten wordt gecoördineerd binnen een samenhangend operationeel kader, in overleg met de lidstaten en marktdeelnemers; verzoekt de Commissie voorts de ontwikkeling van een mechanisme voor lastenverdeling op EU-niveau te onderzoeken om de kosten van de nationale respons op economische dwang te helpen verdelen, waarbij politieke cohesie en economische veerkracht worden gewaarborgd in het licht van escalerende spanningen op handelsgebied;

50. onderstreept dat de Europese macht op het gebied van overheidsfinanciering een van de belangrijkste troeven van de EU is; is van mening dat er in de EU geen overheidsgeld mag worden besteed tenzij het de soevereiniteit en veerkracht van de EU aantoonbaar versterkt; verzoekt de Commissie deze kracht te benutten en een instrument voor de opschorting van financiering in te stellen om de toegang tot EU-financiering snel te kunnen beperken in situaties waarin derde landen maatregelen nemen die de economische veiligheid van de EU ondermijnen;

51. benadrukt dat moet worden gezorgd voor veilige en ononderbroken toegang tot kritieke componenten, grondstoffen en ontsluitende technologieën die worden gebruikt voor defensiegerelateerde productie; onderstreept dat kwetsbaarheden in de toeleveringsketen in sectoren voor tweeërlei gebruik rechtstreeks van invloed kunnen zijn op de operationele paraatheid en economische veerkracht van de EU;

52. benadrukt dat de toenemende verbanden tussen civiele innovatie en defensietoepassingen een coherente aanpak vereisen van screening, uitvoercontrole en toezicht op investeringen in sectoren voor tweeërlei gebruik, teneinde onbedoelde overdrachten van gevoelige technologieën te voorkomen en tegelijkertijd het concurrentievermogen van de EU te behouden;

53. wijst op de structurele beperkingen van het EU-kader voor controle op de uitvoer van producten voor tweeërlei gebruik, met name de afhankelijkheid van traag evoluerende multilaterale regelingen, de beperkte capaciteit van de Unie om te anticiperen en te reageren op opkomende en snel evoluerende technologieën, en de versnipperde uitvoering in de lidstaten;

54. is van mening dat het huidige kader voor uitvoercontrole een lappendeken is van verschillende nationale beleidslijnen en maatregelen op het niveau van de lidstaten, en niet over de doeltreffendheid, consistentie en snelheid beschikt die nodig zijn om in te spelen op de huidige geo-economische context; onderstreept dat het hervormen van en verder gaan dan het bestaande nationale beleid inzake uitvoercontrole dringend noodzakelijk is voor de economische veiligheid van de EU; benadrukt dat er op EU-niveau een geharmoniseerde regeling voor uitvoercontrole moet worden ontwikkeld; benadrukt dat het afstemmen van uitvoercontroles met internationale partners de economische veiligheid van de EU aanzienlijk zou versterken;

55. is ingenomen met de recente actualiseringen van de EU-controlelijst voor de uitvoer van producten voor tweeërlei gebruik in overeenstemming met de lijst die is overeengekomen onder auspiciën van het Wassenaar Arrangement, hoewel Rusland zijn veto heeft uitgesproken over dit laatste; dringt aan op een dringende herziening van Verordening (EU) 2021/821[12] om de EU in staat te stellen met één stem te spreken op het gebied van uitvoercontroles, en pleit voor de invoering van uniforme controles in de hele EU, met behoud van internationale afstemming en rechtszekerheid voor marktdeelnemers; dringt in dit verband aan op de oprichting van een geconsolideerde eenheid gemeenschappelijk buitenlands en economisch beleid binnen de Commissie om de veranderende uitdagingen voor de economische veiligheid als gevolg van de aanhoudende ontduiking van EU-uitvoercontroles en -sancties door derde andere landen aan te pakken; is van mening dat deze eenheid moet worden ondersteund door de inlichtingengemeenschap van de lidstaten en voorzien in een betere toegang tot realtime-inlichtingen over ontduikingsnetwerken en realtime-capaciteiten voor het delen van inlichtingen met het bedrijfsleven om nieuwe ontduikingstactieken op te sporen; merkt voorts op dat de eenheid worden uitgerust met de bevoegdheid om uitvoercontroles af te dwingen en met middelen voor technologische ontwikkeling, analyse en internationale coördinatie, alsook met de bevoegdheid om robuuste verificatiesystemen en technologieën voor het traceren van toeleveringsketens in te voeren;

56. benadrukt dat het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid van de EU moet zorgen voor samenhang met de doelstellingen van de EU op het gebied van economische veiligheid; onderstreept dat strategische afhankelijkheden, kwetsbaarheden in de toeleveringsketen en dwingende economische praktijken in toenemende mate rechtstreekse gevolgen hebben voor de veiligheid, en van invloed zijn op de capaciteiten van de technologische en industriële defensiebasis van de EU; dringt erop aan dat overwegingen van economische veiligheid systematisch worden geïntegreerd in de strategische beleidsmaatregelen, defensieplanning en

---

12 Verordening (EU) 2021/821 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2021 tot instelling van een Unieregeling voor controle op de uitvoer, de tussenhandel, de technische bijstand, de doorvoer en de overbrenging van producten voor tweeërlei gebruik (PB L 206 van 11.6.2021, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/821/oj).

crisisresponsmechanismen van de EU, teneinde de paraatheid en veerkracht van de EU te versterken in een steeds grilligere geopolitieke omgeving;

Investeringen, kapitaalstromen en strategische risico's

57. verwelkomt de lopende werkzaamheden met betrekking tot de wetgeving voor een industrieaccelerator en onderstreept het potentieel ervan om bij te dragen aan de doelstellingen van de EU op het gebied van economische veiligheid; is van mening dat de verordening een aanzienlijke bijdrage zou leveren aan het verminderen van strategische afhankelijkheden en het vergroten van de weerbaarheid van de EU tegen externe schokken en dwangpraktijken;

58. benadrukt dat door de EU gefinancierde programma's in strategisch gevoelige sectoren zodanig moeten worden ontworpen en uitgevoerd dat zij in de eerste plaats ten goede komen aan investeringen die de Europese industriële capaciteit, technologische ontwikkeling en waardecreatie in de EU versterken; onderstreept dat de toegang tot EU-financiering in deze sectoren onderworpen moet zijn aan passende waarborgen en voorwaarden om ervoor te zorgen dat ontvangers geen risico's voor de economische veiligheid vormen en dat gefinancierde activiteiten daadwerkelijk bijdragen aan de veerkracht en strategische belangen van de EU op lange termijn;

59. benadrukt dat er ook maatregelen nodig zijn om de productie in de EU te stimuleren, teneinde de EU onmisbaarder te maken in kritieke toeleveringsketens en knelpunten; verwelkomt de veerkrachtvereisten van de verordening voor een nettonulindustrie[13] en benadrukt dat het belangrijk is deze te combineren met quota van betrouwbare leveranciers, ook om alternatieve in de EU gevestigde leveranciers te stimuleren en de productiedoelstellingen van de verordening voor een nettonulindustrie te verwezenlijken;

60. benadrukt dat besluiten inzake overheidsopdrachten in strategische sectoren moeten worden gebruikt als hefboom om de industriële capaciteit, de voorzieningszekerheid en de economische veiligheid van de EU te versterken; benadrukt dat de toegang tot overheidsopdrachten in dergelijke sectoren en de daarmee verband houdende EU-steun onderworpen moeten zijn aan duidelijke subsidiabiliteitsvoorwaarden, teneinde ervoor te zorgen dat de deelnemende entiteiten geen risico's voor de economische veiligheid vormen;

61. benadrukt dat het gebrek aan wederzijdse toegang tot overheidsopdrachten voor belangrijke sectoren moet worden aangepakt; dringt aan op een doeltreffend gebruik, ten aanzien van derde landen, van de instrumenten van de EU om te reageren op restrictieve of discriminerende maatregelen op het gebied van overheidsopdrachten, op basis van het beginsel van een gelijk speelveld;

62. wijst erop dat grensoverschrijdende investeringen en kapitaalstromen belangrijke aanjagers van groei, innovatie en concurrentievermogen in de EU zijn; wijst erop dat

---

13 Verordening (EU) 2024/1735 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 tot vaststelling van een kader van maatregelen ter versterking van het Europese ecosysteem voor de productie van nettonultechnologie en tot wijziging van Verordening (EU) 2018/1724 (PB L, 2024/1735, 28.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj).

Europese scale-ups die meer dan 1 miljard EUR aan financiering nodig hebben, vaak gedwongen de EU verlaten om kapitaal te verwerven; verzoekt de Commissie daarom de kapitaalmarktenunie dringend te voltooien en roept het Europees Fonds voor concurrentievermogen op deze financieringskloof voor scale-ups te dichten; merkt echter op dat investeringen risico's met zich mee kunnen brengen wanneer zeggenschap over, invloed op of toegang tot gevoelige activa, technologieën of kritieke infrastructuur geconcentreerd raken in derde landen;

63. benadrukt hoe belangrijk de herziene verordening screening BDI is als een essentieel instrument op het vlak van economische veiligheid, dringt erop aan dat zij in alle lidstaten consistent, doeltreffend en strikt wordt toegepast, onder meer door middel van uitgebreide nationale screeningmechanismen, duidelijke tijdschema's en nauwere samenwerking en meer informatie-uitwisseling tussen de nationale autoriteiten en de Commissie, en pleit voor doeltreffende follow-up wanneer er risico's worden vastgesteld; dringt er bij de Commissie op aan om ten volle en proactief gebruik te maken van de bepalingen in de herziene verordening om ervoor te zorgen dat de lijst van kritieke technologieën voortdurend wordt geëvalueerd en regelmatig wordt bijgewerkt;

64. roept op tot een meer samenhangende en gecoördineerde Europese aanpak van de screening van investeringen, ondersteund door een sterkere handhaving op het niveau van de EU en robuustere en duidelijkere omschreven voorwaarden voor markttoegang; dringt er in dit verband op aan dat er aanvullende, krachtige mechanismen voor de screening van directe buitenlandse investeringen worden ingevoerd, waarbij economische veiligheidsindicatoren worden gehanteerd, zoals joint ventures, technologieoverdracht aan Europese entiteiten, afnameovereenkomsten waarbij buitenlandse investeringspartners zich ertoe verbinden een bepaald deel van de productie af te nemen, de tewerkstelling van werknemers in de EU en integratie in EU-waardeketens;

65. uit zijn diepe bezorgdheid over het steeds snellere tempo waarin grote Amerikaanse technologiebedrijven hun marktmacht op het gebied van artificiële intelligentie en kwantumtechnologieën consolideren; verzoekt de Commissie te beoordelen of de bestaande EU-mechanismen voldoende zijn toegerust om niet-traditionele transacties, zoals regelingen voor hire-and-license-out (HALO), op te sporen, te beoordelen en, indien nodig, tegen te houden, aangezien deze de economische veiligheid van de EU in strategisch gevoelige sectoren ondermijnen door de meldingsdrempels voor fusies en de toetsing van directe buitenlandse investeringen te omzeilen;

66. wijst op de ervaringen die Japan heeft opgedaan bij het versterken van zijn kader voor economische veiligheid na de verstoring van de voorziening van zeldzame aardmetalen in 2010, waardoor de strategische risico's van buitensporige afhankelijkheid van één enkele leverancier aan het licht kwamen; benadrukt als voorbeeld de rol die het ministerie van Economie, Handel en Industrie van het land speelt bij het coördineren van investeringsbeoordelingen, exportcontroles en maatregelen ter versterking van de industriële veerkracht;

67. verzoekt de EU lering te trekken uit de rol van de Commissie voor buitenlandse investeringen in de Verenigde Staten bij het waarborgen van een coherente en gecoördineerde aanpak van de screening van investeringen en de bescherming van kritieke technologieën in verschillende agentschappen en instellingen;

68. onderstreept dat investeringen die van invloed zijn op kritieke infrastructuur verhoogde waakzaamheid vereisen, aangezien veranderingen in eigendom, bestuur of operationele controle rechtstreeks van invloed kunnen zijn op de veiligheid en de continuïteit van de voorziening, met inbegrip van met name grote knooppunten voor vervoer en logistiek, die van cruciaal belang zijn voor de externe handel en militaire mobiliteit, alsook infrastructuur voor de opwekking, transmissie, distributie en opslag van energie; is ernstig bezorgd over de toenemende afhankelijkheid van leveranciers met een hoog risico in de kritieke infrastructuur van de EU; stelt vast dat de EU haar afhankelijkheid van fossiele brandstoffen heeft herhaald bij haar invoer van schone technologieën uit risicovolle derde landen, met name op het gebied van windenergie, zonne-energie en batterijen, en merkt op dat deze technologieën vaak zijn uitgerust met mogelijkheden voor monitoring en updates op afstand, wat aanzienlijk grotere risico's met zich meebrengt op het gebied van gegevensdiefstal, systeemstoringen of inmenging op afstand in energienetwerken, vervoerssystemen en andere kritieke infrastructuur; is van mening dat dergelijke structurele afhankelijkheden de EU blootstellen aan kwetsbaarheden op het gebied van economische dwang en veiligheid in een tijd van toegenomen geopolitieke concurrentie, en dringt er bij de EU op aan meer autonoom te worden in deze sectoren; verwelkomt de herziening van de cyberbeveiligingsverordening[14] als mogelijkheid om ervoor te zorgen dat het alle exploitanten van kritieke infrastructuur wordt verboden gebruik te maken van systemen met capaciteiten voor monitoring op afstand die zijn vervaardigd door of met technologie die in licentie is gegeven door leveranciers met een hoog risico;

69. acht het van essentieel belang dat de Commissie een grotere rol speelt bij het waarborgen van de economische veiligheid van de EU, in overeenstemming met de exclusieve bevoegdheid van de Unie op het gebied van de gemeenschappelijke handelspolitiek uit hoofde van artikel 207 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie; wijst in dit verband op de verordening buitenlandse subsidies[15] als krachtig en doeltreffend instrument op EU-niveau om de interne markt te beschermen tegen verstoringen, en onderstreept de aanzienlijke afschrikkende werking ervan; acht het van cruciaal belang dat de Commissie de eindverantwoordelijkheid draagt voor het toestaan of blokkeren van buitenlandse directe investeringen in de EU wanneer deze economische veiligheidsrisico's met zich meebrengen; waarschuwt dat het overlaten van dergelijke beslissingen aan de lidstaten het risico met zich meebrengt van een neerwaartse spiraal, waarbij concurrentie om inkomende investeringen ertoe leidt dat individuele lidstaten transacties goedkeuren die schadelijk zijn voor de collectieve belangen van de EU; verzoekt de Commissie ten volle en op vastberaden wijze gebruik te maken van haar bevoegdheden uit hoofde van de verordening buitenlandse subsidies, onder meer door middel van ambtshalve onderzoeken, om opkomende ontwijkingspraktijken aan te pakken, zoals bedrijfsverplaatsing, waarbij exporteurs productiefaciliteiten in derde landen of binnen de EU verwerven of vestigen om een nieuwe oorsprong voor goederen te verkrijgen, waardoor bestaande antidumping- of

---

14 Verordening (EU) 2019/881 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 inzake Enisa (het Agentschap van de Europese Unie voor cyberbeveiliging), en inzake de certificering van de cyberbeveiliging van informatie- en communicatietechnologie en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 526/2013 (de cyberbeveiligingsverordening) (PB L 151 van 7.6.2019, blz. 15, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/881/oj).

15 Verordening (EU) 2022/2560 van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2022 betreffende buitenlandse subsidies die de interne markt verstoren (PB L 330 van 23.12.2022, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2560/oj).

antisubsidierechten van de EU worden omzeild, of om een monopoliepositie op de markt van de EU te verwerven;

70. benadrukt dat er ook risico's voor de economische veiligheid ontstaan wanneer uitgaande investeringen, strategische partnerschappen of bedrijfsherstructureringen de overdracht, ontwikkeling of opschaling van gevoelige technologieën, productiecapaciteit of technische knowhow buiten de EU mogelijk maken, onder meer door middel van greenfieldinvesteringen, joint ventures, licentieregelingen, productie op contractbasis of de verplaatsing van belangrijke onderzoeks-, ontwikkelings- en productieactiviteiten; benadrukt dat dergelijke overdrachten de industriële basis of het technologisch leiderschap van de EU op lange termijn kunnen verzwakken;

71. neemt kennis van de aanbevelingen van de Commissie inzake uitgaande investeringen en benadrukt dat er op het niveau van de EU een gemeenschappelijke visie moet worden ontwikkeld ten aanzien van de potentiële risico's die voortvloeien uit investeringen, partnerschappen of bedrijfsherstructureringen; onderstreept het belang van een gerichte, risicogebaseerde en evenredige benadrukt het belang van een gerichte, op risico's en feiten gebaseerde en evenredige aanpak, die beperkt blijft tot duidelijk vastgestelde en goed omschreven risico's, om onbedoelde neveneffecten op legitieme economische activiteiten te voorkomen en ervoor te zorgen dat het concurrentievermogen, het innovatievermogen en de legitieme mondiale economische betrokkenheid van de EU niet worden ondermijnd; verzoekt de Commissie een kader voor de screening van uitgaande investeringen voor te stellen om het risico van het weglekken van kritieke technologie zo snel mogelijk aan te pakken;

72. benadrukt dat de EU, om haar economische veiligheid te waarborgen, haar doeltreffende controle, besluitvormingscapaciteit, operationele autonomie of strategische onmisbaarheid ten aanzien van kritieke technologieën moet behouden, waaronder met name geavanceerde halfgeleiders en micro-elektronica, cloud- en data-infrastructuur, AI en high-performance computing, kwantumtechnologieën, geavanceerde robotica, ruimte- en satellietsystemen, cyberbeveiligings- en versleutelingstechnologieën en belangrijke energiegerelateerde technologieën, omdat dit essentiële pijlers zijn voor de technologische en economische soevereiniteit van Europa; verzoekt de Commissie ervoor te zorgen dat investeringsgerelateerde risico's op deze gebieden doelgericht en vertrouwelijk worden beoordeeld en aangepakt;

73. benadrukt dat de EU ten volle moet deelnemen aan nieuwe coördinatiekaders voor halfgeleiders; onderstreept dat de EU momenteel ondervertegenwoordigd is in dergelijke regelingen, ondanks de strategische rol van sommige EU-bedrijven in de mondiale toeleveringsketens voor halfgeleiders;

74. benadrukt dat intellectueel eigendom en industriële knowhow in strategisch gevoelige sectoren cruciale strategische troeven vormen, waarvan de beheersing en de locatie van essentieel belang zijn voor de economische veiligheid van de EU; benadrukt dat overheidssteun, aanbestedingsbeslissingen en vergunningen voor buitenlandse investeringen moeten voorzien in waarborgen die ervoor zorgen dat cruciale intellectuele eigendom die binnen de EU wordt gecreëerd of ontwikkeld, daadwerkelijk in de EU blijft en niet naar buiten wordt overgedragen op een manier die het technologisch leiderschap en de industriële capaciteit van de EU ondermijnt;

75. benadrukt dat economische veiligheidsrisico's zich ook kunnen voordoen nadat een

investering heeft plaatsgevonden en onderstreept de noodzaak van doeltreffende monitoring en risicobeoordeling van ontwikkelingen na de investering, met inbegrip van governance, strategische besluitvorming en mogelijke overdracht van kritieke technologieën of knowhow, teneinde ervoor te zorgen dat de doelstellingen van het kader van de EU voor de screening van investeringen volledig worden verwezenlijkt;

Economische veiligheid in alle beleidssectoren

76. is van mening dat zeeroutes, havens en logistieke diensten kritieke activa op het gebied van economische veiligheid zijn, en benadrukt dat het waarborgen van de vrijheid van scheepvaart een belangrijke diplomatieke en militaire doelstelling van de EU moet zijn; dringt aan op versterking van de noodplanning en de gecoördineerde paraatheidsmechanismen op EU-niveau voor het aanpakken van langdurige verstoringen die grote maritieme controleposten treffen, zoals de Straat van Hormuz;

77. pleit voor een EU-mechanisme voor de weerbaarheid van het goederenvervoer door de lucht voor essentiële goederen (bijvoorbeeld medische benodigdheden en kritieke componenten), met inbegrip van een snelle inzet van capaciteit en vereenvoudigde vergunningsprocedures tijdens perioden van crisis;

78. pleit voor een strategische aanpak van corridors voor goederenvervoer per spoor, waarbij prioriteit wordt gegeven aan de versterking en integratie van het interne goederenvervoersnetwerk van de EU om bestaande inefficiënties en knelpunten aan te pakken, en tegelijkertijd gediversifieerde en veerkrachtige verbindingen met derde landen worden ondersteund, onder meer langs de routes tussen Europa en Azië; benadrukt dat er een risicobeoordeling moet komen van de infrastructuur van de corridor, de exploitanten en de digitale systemen die het goederenvervoer per spoor ondersteunen;

79. merkt op dat premies voor maritieme verzekeringen en risicoclassificaties in tijden van crisis feitelijk handelsbelemmeringen kunnen worden; dringt aan op samenwerking op EU-niveau met verzekeraars, partijen die zich bezighouden met classificatie en scheepvaartmaatschappijen, teneinde de continuïteit van zendingen van kritiek belang te waarborgen en manipulatie door middel van dwang te voorkomen;

80. dringt aan op een intensiever gebruik van scheeps- en containergegevens om dwang, omzeiling en illegale omleiding op te sporen, onder meer in de vorm van een versterkt EU-vermogen voor het in kaart brengen van afwijkende routepatronen en overslagcentra die worden gebruikt voor het ontwijken van sancties;

81. verwelkomt de invoering van een op crisismodus gerichte douane en "fast lane"-grensovergang op EU-niveau voor kritieke inputs en essentiële goederen, als onderdeel van de herziening van het EU-douanewetboek, die tijdens grote verstoringen moet worden geactiveerd, met geharmoniseerde criteria om versnippering tussen de lidstaten te voorkomen;

82. dringt aan op een grotere veerkracht van de EU tegen grootschalige verstoringen van het wereldwijde satellietnavigatiesysteem (GNSS), zoals storingen en spoofing die de luchtvaart treffen, door de inzet van back-upnavigatieprotocollen en veilige alternatieven voor positiebepaling, evenals robuuste detectie- en afschermingssystemen, waaronder, in voorkomende gevallen, AI-ondersteunde mogelijkheden voor kritieke

operaties;

83. waarschuwt dat het herhaaldelijk ongeoorloofd in het luchtruim binnendringen van drones boven grote Europese luchthavens ernstige kwetsbaarheden in het Europese luchtruim aan het licht hebben gebracht en hebben geleid tot een aanzienlijke verstoring van het luchtverkeer en vrachtroutes; benadrukt dat de bescherming van kritieke infrastructuur, waaronder luchtvaarthubs, als prioriteit op het gebied van economische veiligheid moet worden aangemerkt, waarvoor gecoördineerde maatregelen op EU-niveau nodig zijn om operationele verstoringen van kritieke vervoersinfrastructuur te voorkomen;

84. benadrukt dat infrastructuur voor kritieke energie, zoals terminals voor vloeibaar aardgas (lng), interconnectoren, opslagfaciliteiten of elektriciteitsnetwerken, moet worden aangemerkt als activa voor economische veiligheid, met verscherpt toezicht op eigendom, zeggenschap en belangrijke dienstverleners, zoals voorzien in de verordening screening BDI;

85. pleit voor een gericht EU-plan om risicovolle afhankelijkheden in de splijtstofcyclus te verminderen, met inbegrip van gecoördineerde protocollen voor diversificatie en overheidsopdrachten in noodsituaties;

86. merkt op dat de recente grootschalige black-out in de EU kwetsbaarheden aan het licht heeft gebracht in zowel de netstabiliteit als de digitale controlesystemen die de kritieke energie-infrastructuur ondersteunen, en onmiddellijk economische cascade-effecten heeft teweeggebracht, met het risico op een grotere afhankelijkheid van derde landen;

87. onderstreept dat de capaciteit van de datacentra van de EU nog steeds ontoereikend is om te voldoen aan de snelgroeiende vraag naar high-performance en geavanceerde computing, waarbij Europa slechts ongeveer 15 % van de wereldwijde capaciteit van datacentra op hyperschaal voor zijn rekening neemt, terwijl de Europese vraag jaarlijks met dubbele cijfers toeneemt;

88. benadrukt het belang van een grondiger onderzoek naar eigendomsverhoudingen, exploitatie- en onderhoudscontracten met betrekking tot onderzeese kabels, aanlandingsstations en belangrijke internetknooppunten, die strategische activa vormen;

89. pleit voor gerichte bescherming tegen vijandige overnames van strategische digitale start-ups, onder meer door middel van de screening van minderheidsbelangen, converteerbare instrumenten en overeenkomsten inzake de overdracht van intellectuele eigendom, waarbij tegelijkertijd wordt gezorgd voor adequate kanalen op hoog niveau voor EU-investeringen;

90. stelt met bezorgdheid vast dat volgens het tweede verslag over de vorderingen van de lidstaten bij de uitvoering van de EU-toolbox inzake 5G-cyberbeveiliging 14 lidstaten nog geen beperkingen ten aanzien van leveranciers met een hoog risico hebben ingevoerd, wat hun beveiliging bijzonder kwetsbaar maakt; is ingenomen met de risicogebaseerde aanpak en de strengere handhaving zoals beschreven in het voorstel voor een herziening van de cyberbeveiligingsverordening voor gevallen met een hoog risico;

91. benadrukt dat de versterking van de economische veiligheid van de EU vereist dat

bedrijven in de EU die zich bezighouden met geavanceerde technologieën worden beschermd tegen dwang en dat zij worden ondersteund door ervoor wordt te zorgen dat zij in een gelijk speelveld kunnen opereren;

92. benadrukt dat het digitale regelgevingskader van de EU een fundamentele pijler van haar soevereiniteit is; benadrukt dat de handhaving van dit kader gevrijwaard moet blijven van druk van buitenaf of dreigingen van vergeldingsmaatregelen als gevolg van handelsgeschillen;

93. verwelkomt de komende voorstellen voor een kwantumverordening van de EU, een verordening cloud- en AI-ontwikkeling en een herziening van de chipsverordening; benadrukt dat het voor een optimaal effect van deze maatregelen nodig is om een sterke handels- en investeringscomponent te hebben, met onder meer maatregelen om opschaling en marktintroductie te ondersteunen en de toegang tot wereldwijde waardeketens te vergemakkelijken, evenals partnerschappen met gelijkgestemde landen;

94. onderkent dat tekorten aan kritieke geneesmiddelen een kwetsbaarheid voor economische veiligheid vormen; pleit voor gerichte handels- en aanbestedingsinstrumenten om de continuïteit van de levering van essentiële geneesmiddelen, hun werkzame stoffen en belangrijke grondstoffen tijdens noodsituaties te waarborgen;

95. dringt aan op prioritaire maatregelen om de afhankelijkheden op het gebied van werkzame farmaceutische stoffen, startmaterialen en belangrijke precursoren te verminderen, met name wanneer de productie geconcentreerd is en exportbeperkingen waarschijnlijk zijn, onder meer door middel van gediversifieerde toeleveringsketens;

96. dringt erop aan om in de EU de afhankelijkheid van één leverancier bij de productie van medische hulpmiddelen, in-vitrodiagnostica en de belangrijkste onderdelen daarvan in kaart te brengen en te verminderen, en benadrukt dat er behoefte is aan een gerichte diversificatie van de productie en een opschaling van de binnenlandse productie;

97. dringt aan op +de risicogebaseerde bescherming van de infrastructuur voor gezondheidsgegevens en clouddiensten ter ondersteuning van gezondheidszorgstelsels, met inbegrip van continuïteitsvereisten en waarborgen tegen vijandige toegang of verstoring;

98. benadrukt dat de stroom nagemaakte medische producten uit derde landen de veiligheid en het vertrouwen van het publiek ondermijnt; dringt aan op nauwere samenwerking bij de handhaving door de douane om de verplichtingen inzake traceerbaarheid van de richtlijn vervalste geneesmiddelen[16] aan te scherpen;

99. benadrukt dat het versterken en voltooien van de kapitaalmarktenunie en het mobiliseren van Europees particulier spaargeld voor strategische industrieën de afhankelijkheid van externe financiering kan verminderen en het verlies van controle over kritieke activa en technologieën kan voorkomen;

---

16 Richtlijn 2011/62/EU van het Europees Parlement en de Raad van 8 juni 2011 tot wijziging van Richtlijn 2001/83/EG tot vaststelling van een communautair wetboek betreffende geneesmiddelen voor menselijk gebruik, om te verhinderen dat vervalste geneesmiddelen in de legale distributieketen belanden (PB L 174 van 1.7.2011, blz. 74, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/62/oj).

100. onderstreept dat systemen voor financieel berichtenverkeer, waaronder SWIFT, kritieke infrastructuur vormen voor de werking van het mondiale financiële stelsel en de buitenlandse handel van de EU; merkt op dat eerdere gevallen van geopolitieke spanningen en sanctieregelingen de effecten van toegang tot dergelijke systemen hebben aangetoond; benadrukt dat het belangrijk is de veerkracht, autonomie en rechtszekerheid van de financiële infrastructuur van de EU te waarborgen, onder meer door middel van waarborgen tegen ongepaste externe inmenging of verstoringen die de continuïteit van de economische activiteit kunnen aantasten;

Multilaterale contacten en partnerschappen

101. bevestigt dat de EU zich inzet voor een op regels gebaseerd multilateraal handelsstelsel, waarbij de WTO het best ontwikkelde kader vormt om de mondiale economische onderlinge afhankelijkheid te beheersen en economische veiligheidsrisico's op een voorspelbare en niet-discriminerende manier aan te pakken;

102. betreurt echter dat de WTO in haar huidige vorm er niet in slaagt de asymmetrieën tussen haar leden op het gebied van openheid van de markt en inzet voor eerlijke concurrentie aan te pakken, en dat het systeem voor geschillenbeslechting van deze organisatie niet goed functioneert; benadrukt dat een zinvolle hervorming van de WTO, met inbegrip van het herstel van een volledig functionerend systeem voor geschillenbeslechting, van essentieel belang is om systeemrisico's aan te pakken, oneerlijke praktijken tegen te gaan en de escalatie van handelsgeschillen te voorkomen; is van mening dat de EU, in afwachting van een dergelijke hervorming, haar eigen capaciteit moet versterken om autonoom op te treden en doeltreffend te reageren op economische veiligheidsrisico's, stijgende tarieven en een gebrek aan wederkerigheid bij de openheid van de markt; is van mening dat de EU het voortouw moet nemen bij de oprichting van een coalitie van gelijkgestemde middelgrote mogendheden, met een duidelijk kader voor collectieve respons en wederzijdse bijstand in gevallen van economische dwang;

103. neemt met belangstelling kennis van het standpunt van de commissaris voor Handel en Economische Veiligheid, Maroš Šefčovič, over de noodzaak om het beginsel van de meest begunstigde natie opnieuw te beoordelen in het licht van het feit dat bepaalde WTO-leden hun aandeel in de wereldhandel drastisch hebben uitgebreid en tegelijkertijd hun eigen markten relatief gesloten hebben gehouden; dringt aan op een beoordeling van de wijze waarop het beginsel van de meest begunstigde natie de realiteit van het huidige handelsklimaat beter zou kunnen weerspiegelen;

104. moedigt nauwere en meer gestructureerde samenwerking met betrouwbare partners en gelijkgestemde economieën aan om netwerkweerbaarheid op te bouwen tegen verstoringen van de handel en de voorziening, onder meer door middel van netwerken van betrouwbare leveranciers voor kritieke technologieën en infrastructuur die verder moeten gaan dan technische naleving, door niet-technische, op governance gebaseerde criteria op te nemen voor het aanpakken van systeemrisico's die uitgaan van leveranciers die onder invloed van een buitenlandse mogendheid staan, en door middel van gecoördineerde paraatheid, regelingen voor wederzijdse ondersteuning en complementaire benaderingen van het aanleggen van voorraden, het reageren op crises en het beschermen van kritieke toeleveringsketens; verzoekt de Commissie ervoor te zorgen dat de ervaringen van partners die aan economische veiligheidsrisico's zijn blootgesteld, systematisch worden meegenomen in de beoordelingen van de

economische veiligheid, de paraatheidsplanning en de externe coördinatie van de EU;

105. is ingenomen met de initiatieven op het gebied van economische veiligheid die binnen de G7 zijn ontwikkeld; verzoekt de Commissie ervoor te zorgen dat de EU een proactieve en zichtbare rol speelt bij de uitvoering en follow-up van deze initiatieven en tegelijkertijd te zorgen voor samenhang tussen de toezeggingen in het kader van de G7 en het eigen instrumentarium van de EU betreffende economische veiligheid;

106. benadrukt de cruciale rol van het Parlement, en met name de Commissie internationale handel, bij het democratisch toezicht op maatregelen in verband met economische veiligheid die gevolgen hebben voor handel en investeringen, ook in alle stadia van het ontwerp, de uitvoering en de herziening ervan, teneinde transparantie, verantwoordingsplicht en weloverwogen parlementair toezicht te waarborgen; verzoekt de Commissie om de Commissie internationale handel toegang te verlenen tot alle relevante documenten met betrekking tot de uitvoering van de strategie voor economische veiligheid, in overeenstemming met de beste interinstitutionele praktijken inzake toegang tot documenten; dringt erop aan dat de Commissie internationale handel wordt opgenomen in het netwerk voor economische veiligheid dat in de gezamenlijke mededeling van 3 december 2025 wordt voorgesteld; benadrukt dat er regelmatig gestructureerde dialogen met het Parlement moeten worden gevoerd over prioriteiten, risico's en mitigatiestrategieën op het gebied van economische veiligheid;

107. verzoekt de Commissie een institutioneel en governancekader voor te stellen dat het mogelijk maakt samen met het Parlement en de Raad en alle andere relevante publieke en private belanghebbenden een alomvattende strategie voor economische veiligheid te ontwikkelen en uit te voeren;

o

o o

108. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad, de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, de Commissie en de regeringen en parlementen van de lidstaten.

Europees Parlement
2024-2029

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2026)0208

Overeenkomst tussen de EU en Pakistan: wijziging van de concessies voor alle in de EU-lijst CLXXV opgenomen tariefcontingenten

Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 17 juni 2026 over het ontwerp van besluit van de Raad betreffende de sluiting, namens de Unie, van de overeenkomst in de vorm van een briefwisseling tussen de Europese Unie en de Islamitische Republiek Pakistan op grond van artikel XXVIII van de Algemene Overeenkomst betreffende tarieven en handel (GATT) 1994 betreffende de wijziging van de concessies voor alle in de EU-lijst CLXXV opgenomen tariefcontingenten als gevolg van de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie (06518/2021 – C10-0024/2026 – 2021/0042(NLE))

(Goedkeuring)

Het Europees Parlement,

– gezien het ontwerp van besluit van de Raad (06518/2021),

– gezien de ontwerpovereenkomst in de vorm van een briefwisseling tussen de Unie en de Islamitische Republiek Pakistan (06519/2021),

– gezien het verzoek om goedkeuring dat de Raad heeft ingediend krachtens artikel 207, lid 4, en artikel 218, lid 6, tweede alinea, punt a), v), van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (C10-0024/2026),

– gezien artikel 107, leden 1 en 4, en artikel 117, lid 7, van zijn Reglement,

– gezien de aanbeveling van de Commissie internationale handel (A10-0134/2026),

1. hecht zijn goedkeuring aan de sluiting van de overeenkomst;

2. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad en aan de Commissie, alsmede aan de regeringen en parlementen van de lidstaten en de Islamitische Republiek Pakistan.

Europees Parlement
2024-2029

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2026)0209

Vrijwillige Partnerschapsovereenkomst tussen de EU en Liberia inzake wetshandhaving, governance en handel in de bosbouw met betrekking tot hout en houtproducten: beëindiging (resolutie)

Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 17 juni 2026 over het ontwerp van besluit van de Raad inzake de beëindiging van de vrijwillige partnerschapsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Republiek Liberia inzake wetshandhaving, governance en handel in de bosbouw met betrekking tot de invoer van hout en houtproducten in de Europese Unie (14569/2025 – C10-0299/2025 – 2025/0259(NLE))

(Goedkeuring)

Het Europees Parlement,

– gezien het ontwerp van besluit van de Raad (14569/2025),

– gezien de vrijwillige partnerschapsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Republiek Liberia inzake wetshandhaving, governance en handel in de bosbouw met betrekking tot de invoer van hout en houtproducten in de Europese Unie[1],

– gezien het verzoek om goedkeuring dat de Raad heeft ingediend krachtens artikel 207, lid 4, eerste alinea, en artikel 218, lid 6, tweede alinea, punt a), punt v), van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (C10-0299/2025),

– gezien zijn niet-wetgevingsresolutie van 17 juni 2026[2] over het ontwerp van besluit,

– gezien artikel 107, leden 1 en 4, en artikel 117, lid 7, van zijn Reglement,

– gezien het advies van de Commissie ontwikkelingssamenwerking,

– gezien de aanbeveling van de Commissie internationale handel (A10-0133/2026),

1. hecht zijn goedkeuring aan de beëindiging van de overeenkomst;

2. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad en aan de Commissie, alsmede aan de regeringen en parlementen van de lidstaten en de

---

1 PB L 191 van 19.7.2012, blz. 3, ELI: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:22012A0719(01).

2 Aangenomen teksten, P10_TA(2026)0210.

Republiek Liberia.

Europees Parlement
2024-2029

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2026)0210

Vrijwillige Partnerschapsovereenkomst tussen de EU en Liberia inzake wetshandhaving, governance en handel in de bosbouw met betrekking tot hout en houtproducten: beëindiging (resolutie)

Niet-wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 17 juni 2026 over het voorstel voor een besluit van de Raad inzake de beëindiging van de Vrijwillige Partnerschapsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Republiek Liberia inzake wetshandhaving, governance en handel in de bosbouw met betrekking tot de invoer van hout en houtproducten in de Europese Unie (14569/2025 – C10-0299/2025 – 2025/0259M(NLE))

Het Europees Parlement,

– gezien het voorstel van de Commissie van 9 september 2025 voor een besluit van de Raad inzake de beëindiging van de Vrijwillige Partnerschapsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Republiek Liberia inzake wetshandhaving, governance en handel in de bosbouw met betrekking tot de invoer van hout en houtproducten in de Europese Unie (COM(2025)0467),

– gezien het ontwerp van besluit van de Raad inzake de beëindiging van de Vrijwillige Partnerschapsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Republiek Liberia inzake wetshandhaving, governance en handel in de bosbouw met betrekking tot de invoer van hout en houtproducten in de Europese Unie (C10-0299/2025),

– gezien het verzoek om goedkeuring dat de Raad heeft ingediend krachtens artikel 207, lid 4, eerste alinea, en artikel 218, lid 6, tweede alinea, punt a), van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,

– gezien de Partnerschapsovereenkomst tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en de leden van de Organisatie van staten in Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan, anderzijds[1],

– gezien de vrijwillige partnerschapsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Republiek Liberia inzake wetshandhaving, governance en handel in de bosbouw met betrekking tot de invoer van hout en houtproducten in de Europese Unie[2],

– gezien Verordening (EG) nr. 2173/2005 van de Raad van 20 december 2005 inzake de

[1] PB L, 2023/2862, 28.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2023/2862/oj.
[2] PB L 191 van 19.7.2012, blz. 3.

opzet van een Flegt-vergunningensysteem voor de invoer van hout in de Europese Gemeenschap[3],

– gezien Verordening (EU) nr. 995/2010 van het Europees Parlement en de Raad van 20 oktober 2010 tot vaststelling van de verplichtingen van marktdeelnemers die hout en houtproducten op de markt brengen[4] (EU-houtverordening),

– gezien Verordening (EU) 2023/1115 van het Europees Parlement en de Raad van 31 mei 2023 betreffende het op de markt van de Unie aanbieden en de uitvoer uit de Unie van bepaalde grondstoffen en producten die met ontbossing en bosdegradatie verband houden, en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 995/2010[5] (de "EU-ontbossingsverordening"),

– gezien de mededeling van de Commissie van 7 november 2024 betreffende het strategisch kader voor internationale samenwerking in het kader van Verordening (EU) 2023/1115 betreffende het op de markt van de Unie aanbieden en de uitvoer uit de Unie van bepaalde grondstoffen en producten die met ontbossing en bosdegradatie verband houden[6],

– gezien de duurzameontwikkelingsdoelstellingen van de VN, en met name doelstelling 15 om de bescherming, het herstel en het duurzaam gebruik van terrestrische ecosystemen te waarborgen, bossen duurzaam te beheren, woestijnvorming tegen te gaan, aantasting van de bodem een halt toe te roepen en terug te dringen, en het verlies van biodiversiteit te stoppen,

– gezien zijn resolutie van 15 januari 2020 over de Europese Green Deal[7],

– gezien de Overeenkomst van Parijs en het mondiaal biodiversiteitskader van Kunming-Montreal, die tot doel hebben natuurverlies een halt toe te roepen en om te buigen,

– gezien zijn resolutie van 16 september 2020 over maatregelen van de EU om de bossen wereldwijd te beschermen en te herstellen[8],

– gezien zijn resolutie van 22 oktober 2020 met aanbevelingen aan de Commissie betreffende een EU-rechtskader voor de beëindiging en ommekeer van door de EU bevorderde ontbossing op wereldniveau[9],

---

3 PB L 347 van 30.12.2005, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2005/2173/oj.
4 PB L 295 van 12.11.2010, blz. 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2010/995/oj.
5 PB L 150 van 9.6.2023, blz. 206, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1115/oj.
6 PB C, C/2024/6604, 7.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6604/oj.
7 PB C 270 van 7.7.2021, blz. 2.
8 PB C 385 van 22.9.2021, blz. 10.
9 PB C 404 van 6.10.2021, blz. 175.

– gezien zijn wetgevingsresolutie van 17 juni 2026[10] over het ontwerp van besluit,

– gezien artikel 107, lid 2, van zijn Reglement,

– gezien het verslag van de Commissie internationale handel (A10-0146/2026),

A. overwegende dat de vrijwillige partnerschapsovereenkomst (VPA) tussen de Europese Unie en de Republiek Liberia inzake wetshandhaving, governance en handel in de bosbouw met betrekking tot de invoer van hout en houtproducten (Flegt) in de Europese Unie op 1 december 2013 in werking is getreden;

B. overwegende dat de bossen in Liberia ongeveer 68 % van het nationale grondgebied beslaan en ruim de helft van de resterende tropische bossen van 5.1.2.e uitmaken; overwegende dat volgens de Voedsel- en Landbouworganisatie van de VN het merendeel van de bossen in Liberia bestaat uit oerbossen of natuurlijk geregenereerde bossen; overwegende dat Global Forest Watch laat weten dat tussen 2021 en 2024 98 % van het verlies aan boomdekking in Liberia heeft plaatsgevonden in natuurlijke bossen en dat in totaal 589 000 hectare verloren is gegaan; overwegende dat Liberia, op basis van gegevens van Global Forest Watch, tussen 2001 en 2022 2,2 miljoen hectare bos heeft verloren, wat betekent dat de vegetatiebedekking sinds 2000 met 23 % is afgenomen; overwegende dat illegale houtkap en bosconversie, die mogelijk worden gemaakt door het ontbreken van goede bosgovernance en in de hand worden gewerkt door handel, belangrijke factoren zijn die bijdragen aan de ontbossing; overwegende dat tussen 2010 en 2020 0,39 % van het bosareaal verloren is gegaan;

C. overwegende dat ontbossing en bosdegradatie de huidige klimaat- en biodiversiteitscrisis nog verergeren; overwegende dat illegale houtkap aanzienlijke negatieve economische, ecologische en sociale gevolgen heeft, in het bijzonder leidt tot een verlies aan overheidsinkomsten en baten voor gemeenschappen die van het bos afhankelijk zijn, en vaak gepaard gaat met conflicten over land en hulpbronnen, marginalisering van lokale en inheemse gemeenschappen, corruptie en gewapende conflicten;

D. overwegende dat Liberia bij de uitvoer van hout en houtproducten naar de EU het toepasselijke rechtskader van de EU moet naleven; overwegende dat de Commissie Liberia moet ondersteunen bij zijn inspanningen om de EU-houtverordening na te leven en zich voor te bereiden op de tenuitvoerlegging van de EU-ontbossingsverordening, die vanaf december 2026 van toepassing zal zijn;

E. overwegende dat Flegt-VPA's tot doel hebben structurele veranderingen teweeg te brengen op het gebied van governance, rechtshandhaving en transparantie in de bosbouw, en inspraak van verschillende belanghebbenden, met name lokale gemeenschappen en maatschappelijke organisaties in het politieke besluitvormingsproces;

F. overwegende dat het Liberiaanse Flegt-vergunningensysteem nog niet is ingevoerd en dat het Liberiaanse systeem ter waarborging van de wettigheid van hout en houtproducten nog steeds niet operationeel is, wat betekent dat de VPA tussen de EU en

[10] Aangenomen teksten, P10_TA(2026)0000.

Liberia nog niet operationeel is;

G. overwegende dat Flegt-VPA's bilaterale, juridisch bindende handelsovereenkomsten zijn die de EU en het partnerland ertoe verplichten een einde te maken aan de handel in illegaal verkregen hout; overwegende dat zij een unieke combinatie van handelshefbomen en bestuurshervormingen vormen; overwegende dat de VPA de basis heeft gelegd voor dialoog en samenwerking tussen de EU en Liberia en een aantal resultaten heeft opgeleverd, waaronder hervorming van de regelgeving, capaciteitsopbouw, een betere verdeling van de opbrengsten, betere traceerbaarheid, meer verantwoordingsplicht en meer ruimte voor het maatschappelijk middenveld op het gebied van bosbeheer; overwegende dat Liberia de afgelopen 13 jaar zijn verplichtingen uit hoofde van de VPA niet volledig is nagekomen en de kerndoelstelling niet heeft gehaald; overwegende dat Ghana in augustus 2025 — als eerste Afrikaanse land — zijn eerste Flegt-vergunning heeft afgegeven nadat het 16 jaar lang werk had gemaakt van de tenuitvoerlegging daarvan;

H. overwegende dat de VPA tussen Liberia en de EU in 2013 in werking is getreden; overwegende dat Liberia in mei 2025 te kennen heeft gegeven te willen overstappen van een VPA naar een bosbouwpartnerschap dat focust op gemeenschapsbossen, duurzame productie, bescherming van de biodiversiteit en hervormingen van de wetgeving;

I. overwegende dat de Commissie in haar mededeling van 7 november 2024 over het strategisch kader voor internationale samenwerking heeft gesuggereerd dat bospartnerschappen zouden kunnen voortbouwen op of zelfs in de plaats zouden kunnen komen van VPA's; overwegende dat VPA's en bospartnerschappen twee verschillende instrumenten zijn, die qua aard en reikwijdte verschillen; overwegende dat bospartnerschappen niet-bindende overkoepelende partnerschappen zijn die verder reiken dan kapvergunningen en de bosgovernancesector, en zo aanvullende instrumenten vormen op VPA's;

1. wijst erop dat illegale en niet-duurzame houtkap, ontbossing en bosdegradatie ernstige negatieve gevolgen hebben voor het milieu en de menselijke ontwikkeling, waardoor de economische stabiliteit, de gezondheid en de sociale cohesie worden ondermijnd, vooral voor kwetsbare bevolkingsgroepen en inheemse gemeenschappen;

2. benadrukt het feit dat de door ontbossing en bosdegradatie veroorzaakte milieuschade uiterst negatieve sociale en economische gevolgen zal hebben voor gemeenschappen, met name verlies van inkomsten en hulpbronnen, toename van armoede en economische en sociale ongelijkheid ten koste van kleinschalige boeren, ontheemding van gemeenschappen en grondgeschillen waardoor traditionele levenswijzen verloren gaan;

3. benadrukt dat de Global Gateway-strategie Liberia moet ondersteunen bij het bevorderen van duurzame, inclusieve en groene ontwikkeling op zijn gehele grondgebied;

4. brengt in herinnering dat duurzaam en inclusief bosbeheer en bosgovernance van essentieel belang zijn voor de verwezenlijking van de doelstellingen van de VN-Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling, de Overeenkomst van Parijs en het mondiaal biodiversiteitskader van Kunming-Montreal, die tot doel hebben natuurverlies een halt toe te roepen en om te buigen;

5. herinnert eraan dat VPA's een belangrijk juridisch kader vormen voor zowel de EU als haar partnerlanden en dat zij een effectieve dialoog met verscheidene belanghebbenden en goede samenwerking met en inzet van de betrokken landen vereisen; herinnert eraan dat de VPA tussen de EU en Liberia in verbeteringen heeft geresulteerd, onder meer wat betreft de deelname van belanghebbenden aan overheidsprocessen en de hervorming van de bosbouw, maar dat deze vooruitgang de afgelopen 13 jaar helaas niet consistent is geweest; betreurt het gebrek aan vooruitgang bij de uitvoering van de VPA met Liberia, met name wat betreft de invoering van een operationeel Flegt-vergunningensysteem en een systeem ter waarborging van de wettigheid van hout en houtproducten;

6. benadrukt dat de EU, teneinde zwak bestuur, ondoeltreffende rechtshandhaving, onzekere grondeigendom, gebrek aan toegang tot financiering, de krimpende ruimte voor het maatschappelijk middenveld en corruptie aan te pakken, relevante belanghebbenden, zoals inheemse volkeren en lokale gemeenschappen, op zinvolle wijze moet betrekken bij het wegnemen van belemmeringen die de uitvoering van regelgeving op het gebied van transparantie en traceerbaarheid in de weg staan;

7. onderstreept dat het belangrijk is te voorzien in een multistakeholdermechanisme dat het maatschappelijk middenveld, de particuliere sector en lokale autoriteiten betrekt bij besluitvormingsprocessen, plaatselijke gemeenschappen in de opbrengsten te laten delen en te zorgen voor meer veiligheid en verantwoordingsplicht; benadrukt dat beslissingen over de toekomst van de samenwerking tussen de EU en Liberia op het gebied van bosbouw gepaard moeten gaan met tijdige informatie-uitwisseling met en echte inspraak van het maatschappelijk middenveld; merkt op dat maatschappelijke organisaties in zowel de EU als Liberia hun ernstige bezorgdheid hebben geuit over het voorstel van de Commissie om de VPA te beëindigen; verzoekt de Commissie het gemengd comité voor de uitvoering van de overeenkomst te versterken door te zorgen voor voldoende financiering en op maat gesneden initiatieven voor capaciteitsopbouw, zodat maatschappelijke organisaties, inheemse volkeren en lokale gemeenschappen actief kunnen deelnemen aan toekomstige bospartnerschappen;

8. onderstreept dat het aantonen van de wettigheid van hout wereldwijd steeds vaker wordt opgenomen in de marktregelgeving; benadrukt dat landen over de hele wereld die over een gereglementeerde markt voor de invoer van legaal hout beschikken of wensen te beschikken, er baat bij zouden hebben samen te werken en waar mogelijk elkaars regels en systemen, zoals de Flegt-VPA's van de EU, te onderschrijven; benadrukt dat het vaststellen van internationale normen en systemen die wettig hout bevorderen in dit verband doeltreffender zou zijn en rechtszekerheid voor bedrijven en consumenten op lange termijn zou bevorderen;

9. benadrukt dat om de onderliggende oorzaken van ontbossing — zoals de stijgende wereldwijde consumptie van en vraag naar landbouwgrondstoffen, hout en delfstoffen, ongepaste invloed van bepaalde actoren in de houtindustrie en andere belangengroepen, zwak bestuur, ondoeltreffende rechtshandhaving, onzekere grondeigendom, gebrek aan toegang tot financiering, de krimpende ruimte voor het maatschappelijk middenveld en corruptie — aan te pakken, de EU en haar partnerlanden gezamenlijke beoordelingen moeten uitvoeren met als uitgangspunt de zinvolle betrokkenheid van belanghebbenden, waaronder inheemse volkeren en plaatselijke gemeenschappen, en met als doel het wegnemen van belemmeringen die de uitvoering van regelgeving op het gebied van transparantie en traceerbaarheid in de weg staan; benadrukt dat er een onafhankelijke en

grondige diagnostische beoordeling van de evolutie van de bosgovernance in Liberia moet worden verricht en dat de ervaringen die met het VPA-proces zijn opgedaan en de lessen die eruit zijn getrokken, moeten worden meegenomen in de besluitvorming en in een eventueel toekomstig partnerschap;

10. betreurt het dat de juridisch bindende VPA met Liberia moet worden beëindigd en benadrukt dat de Commissie het gesprek met de Liberiaanse regering over bosbouw gaande moet houden; wijst op de negatieve gevolgen die de beëindiging van de VPA zou kunnen hebben voor de ruimte voor het maatschappelijk middenveld, aangezien de VPA de afgelopen jaren de dialoog tussen de regering van Liberia en het maatschappelijk middenveld heeft helpen faciliteren; benadrukt dat de EU een toegewijde partner van Liberia blijft bij het bevorderen van economische groei en integrale menselijke ontwikkeling; verzoekt de Commissie en de Europese Dienst voor extern optreden een dialoog aan te gaan met de Liberiaanse autoriteiten om mogelijkheden te onderzoeken voor constructieve samenwerking op gebieden van wederzijds belang, illegale houtkap te bestrijden, bosbehoud te ondersteunen en economische samenwerking en handel te stimuleren;

11. verzoekt de Commissie in nauw overleg met Liberia complementaire initiatieven te onderzoeken, onder meer door de ontwikkeling van een bospartnerschap als kader voor voortdurende dialoog en samenwerking, om de wettigheid van hout en houtproducten uit Liberia te waarborgen en het probleem van illegale houtkap naar behoren aan te pakken, rekening houdend met de recente positieve ontwikkelingen in Liberia wat betreft de betrokkenheid van de regering en belanghebbenden, en ervoor te zorgen dat de geboekte vooruitgang wordt voortgezet, gestimuleerd en versterkt en niet verloren gaat door de beëindiging van de VPA;

12. verzoekt de Commissie om, alvorens de schriftelijke kennisgeving van de beëindiging van de VPA aan Liberia toe te sturen, overeenkomstig de beginselen van doeltreffendheid van het externe optreden van de EU en loyale samenwerking, aan het Parlement en het gemengd comité voor de uitvoering van de VPA EU-Liberia een echt stappenplan voor de overgang voor te leggen met de doelstellingen, streefcijfers, het tijdschema voor de onderhandelingen, de governancestructuur en regelingen voor inclusieve raadpleging van belanghebbenden met het oog op toekomstige samenwerking met Liberia in de vorm van een bospartnerschap, om ervoor te zorgen dat de reeds geboekte vooruitgang op het gebied van participatie van belanghebbenden, verdeling van de opbrengsten en hervormingen van de wetgeving niet verloren gaat; benadrukt dat de beëindiging van de VPA pas van kracht mag worden nadat er in plaats daarvan een bospartnerschap is gesloten, om te voorkomen dat er een vacuüm ontstaat in de samenwerking tussen de EU en Liberia op het gebied van duurzaam en inclusief bosbeheer en bosgovernance en om de continuïteit op het vlak van governance, verantwoordingsplicht en participatie van belanghebbenden te waarborgen; dringt er daarom op aan dat de onderhandelingen over het bospartnerschap onverwijld worden gevoerd en met spoed worden afgerond, uiterlijk één jaar na de toezending van de schriftelijke kennisgeving van de beëindiging van de VPA aan Liberia;

13. verzoekt de Commissie ervoor te zorgen dat de inclusieve en participatieve governancestructuren van de VPA, met inbegrip van het gemengd comité voor de uitvoering van de overeenkomst en het Liberiaanse uitvoeringscomité, onder meer in het kader van het memorandum van overeenstemming dat aan het toekomstige bospartnerschap ten grondslag ligt, en door steun te verlenen voor de aan de gang zijnde

bosbouwhervormingen in Liberia, zoals de nationale wet inzake de hervorming van de bosbouw, die Liberia de kans biedt om deze structuren in nationale de wetgeving op te nemen; benadrukt dat een dergelijk toekomstig bosbouwpartnerschap moet voorzien in sterke verantwoordings- en handhavingsmechanismen, waaronder lokale klachten- en feedbackmechanismen; verzoekt de Commissie gedetailleerde indicatoren voor effectbeoordelingen en maatschappelijk nut te ontwerpen en op te nemen in de nalevings- en evaluatievereisten van het bospartnerschap; benadrukt dat het bospartnerschap moet voortbouwen op de governancestructuren van de VPA, waaronder multistakeholderplatforms, instrumenten om de wettigheid te controleren en participatie van de lokale gemeenschap; benadrukt dat er tijdens de onderhandelingen over en de uitwerking en de uitvoering van een dergelijk bosbouwpartnerschap stelselmatig moet worden gezorgd voor volledige transparantie en zinvolle, niet-discriminerende participatie van alle belanghebbenden, met name via de multistakeholderplatforms in het kader van de VPA, waarbij met name het maatschappelijk middenveld, lokale en internationale niet-gouvernementele organisaties, de particuliere sector — inclusief micro-ondernemingen en andere kleine en middelgrote ondernemingen —, lokale overheden, landbouwers en inheemse volkeren en lokale gemeenschappen, milieubeschermers, mensenrechtenverdedigers en vakbonden worden betrokken;

14. onderstreept het belang van parlementair toezicht en monitoring van VPA's door de Commissie internationale handel van het Parlement; benadrukt dat het Parlement tijdig, doorlopend en op relevante wijze betrokken moet worden bij de beoordeling van de uitvoering van bestaande VPA's en bij de onderhandelingen over en de ondertekening en uitvoering van mogelijke toekomstige bospartnerschappen; betreurt het dat er voor het Parlement geen formele rol is weggelegd bij het sluiten en uitvoeren van bestaande bospartnerschappen; verzoekt de Commissie regelmatig verslag uit te brengen aan het Parlement over de uitvoering van de VPA's en de bospartnerschappen van de EU, ook over de werkzaamheden van de gemengde comités voor de uitvoering daarvan, en over de strategieën die de komende jaren zullen worden gevolgd; verzoekt de Commissie het mandaat van haar Flegt-werkgroep te herzien zodat er regelmatig verslag wordt uitgebracht over de bospartnerschappen en zodat er vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties uit landen met bospartnerschappen in worden opgenomen; vraagt voorts dat er regelmatig samenvattende verslagen van vergaderingen en besprekingen in het kader van de bospartnerschappen worden gepubliceerd, vergezeld van strategische routekaarten en begrotingen waarin duidelijke en meetbare prestatie-indicatoren zijn opgenomen;

15. onderstreept dat VPA's zowel de EU als haar partnerlanden een belangrijk juridisch kader bieden, hetgeen mogelijk is gemaakt door de goede samenwerking met en de inzet van de betrokken landen; benadrukt dat de EU zich volledig moet blijven inzetten voor bestaande VPA's en de partnerlanden moet ondersteunen bij de uitvoering ervan, onder meer door middel van technische bijstand en financiële steun; benadrukt voorts dat het belangrijk is om partnerlanden te ondersteunen bij de uitvoering van de EU-ontbossingsverordening door technische bijstand en regelgevingsrichtsnoeren te verstrekken en ze te helpen om hun handelspraktijk in overeenstemming te brengen met milieunormen, met name in sectoren als hout, cacao en tropische landbouw; verzoekt de Commissie de uitvoering van bestaande VPA's te evalueren, onder meer door de uiteenlopende mate van uitvoering te beoordelen, teneinde in de toekomst te zorgen voor een beter aangepaste en doeltreffendere methode;

16. verzoekt de Commissie bij haar contacten met Liberia te zorgen voor samenhang tussen het handelskader en het duurzaamheidskader van de EU;

17. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad, de Commissie, de Europese Dienst voor extern optreden, de regeringen en parlementen van de lidstaten en de regering en het parlement van de Republiek Liberia.

Europees Parlement
2024-2029

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2026)0214

Verdrag van Den Haag (1980) betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen: toetreding van Kaapverdië

Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 17 juni 2026 over het voorstel voor een besluit van de Raad waarbij de lidstaten worden gemachtigd, in het belang van de Europese Unie, de toetreding van Kaapverdië tot het Verdrag van Den Haag van 1980 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen te aanvaarden (COM(2026)0063 – C10-0081/2026 – 2026/0041(NLE))

(Raadpleging)

Het Europees Parlement,

– gezien het voorstel voor een besluit van de Raad (COM(2026)0063),

– gezien artikel 38, vierde alinea, van het Verdrag van Den Haag van 1980 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen,

– gezien artikel 81, lid 3, en artikel 218, lid 6, tweede alinea, punt b), van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, op grond waarvan het Parlement door de Raad is geraadpleegd (C10-0081/2026),

– gezien het advies van het Hof van Justitie[1] over de exclusieve externe bevoegdheid van de Europese Unie betreffende een verklaring van aanvaarding van toetreding tot het Verdrag van Den Haag van 1980 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen,

– gezien artikel 84 en artikel 117, lid 8, van zijn Reglement,

– gezien het verslag van de Commissie juridische zaken (A10-0157/2026),

1. hecht zijn goedkeuring aan de machtiging van de lidstaten om, in het belang van de Europese Unie, de toetreding van Kaapverdië tot het Verdrag van Den Haag van 1980 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen te aanvaarden;

2. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad en de Commissie, alsook aan de regeringen en parlementen van de lidstaten en het Permanent Bureau van de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht.

---

[1] Advies 1/13 van het Hof van Justitie van 14 oktober 2014, ECLI:EU:C:2014:2303.

Europees Parlement
2024-2029

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2026)0216

Commissieverslag 2025 over Montenegro

Resolutie van het Europees Parlement van 17 juni 2026 over het verslag 2025 van de Commissie over Montenegro (2025/2253(INI))

Het Europees Parlement,

– gezien de stabilisatie- en associatieovereenkomst tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten, enerzijds, en de Republiek Montenegro, anderzijds[1], die op 1 mei 2010 van kracht is geworden,

– gezien het verzoek van Montenegro om toetreding tot de Europese Unie van 15 december 2008,

– gezien het advies van de Commissie van 9 november 2010 over het verzoek van Montenegro om toetreding tot de Europese Unie (COM(2010)0670), het besluit van de Europese Raad van 17 december 2010 om Montenegro de status van kandidaat-lidstaat te verlenen en het besluit van de Europese Raad van 29 juni 2012 om EU-toetredingsonderhandelingen met Montenegro te openen,

– gezien Verordening (EU) 2021/1529 van het Europees Parlement en de Raad van 15 september 2021 tot vaststelling van het instrument voor pretoetredingssteun (IPA III)[2],

– gezien Verordening (EU) 2024/1449 van het Europees Parlement en de Raad van 14 mei 2024 tot oprichting van de hervormings- en groeifaciliteit voor de Westelijke Balkan[3],

– gezien de conclusies van het voorzitterschap van de Europese Raad naar aanleiding van de bijeenkomst in Thessaloniki op 19 en 20 juni 2003,

– gezien de verklaringen van de topbijeenkomsten EU-Westelijke Balkan van 2018, 2020 en 2021 in respectievelijk 5.1.2.e (Bulgarije), Zagreb (Kroatië) en Brdo pri Kranju (Slovenië),

---

1 PB L 108 van 29.4.2010, blz. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2010/224/oj.
2 PB L 330 van 20.9.2021, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.
3 PB L, 2024/1449, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj.

– gezien de bijeenkomst van leiders van de Westelijke Balkan van 1 juli 2025 in Skopje, Noord-Macedonië, over het groeiplan voor de Westelijke Balkan,

– gezien de verklaring van de top EU-Westelijke Balkan van 17 december 2025,

– gezien de conclusies van het voorzitterschap over uitbreiding van 16 december 2025,

– gezien het proces van Berlijn, dat op 28 augustus 2014 is gestart,

– gezien de conclusies van de voorzitter van de op 22 oktober 2025 gehouden top van 2025 over het proces van Berlijn,

– gezien de mededeling van de Commissie van 6 oktober 2020 getiteld "Een economisch en investeringsplan voor de Westelijke Balkan" (COM(2020)0641),

– gezien de mededeling van de Commissie van 8 november 2023 getiteld "Nieuw groeiplan voor de Westelijke Balkan" (COM(2023)0691),

– gezien de mededeling van de Commissie van 20 maart 2024 betreffende pretoetredingshervormingen en -beleidsevaluaties (COM(2024)0146),

– gezien de mededeling van de Commissie van 8 juli 2025 getiteld "Verslag over de rechtsstaat 2025 – Situatie op het gebied van de rechtsstaat in de Europese Unie" (COM(2025)0900) en het begeleidende werkdocument van de diensten van de Commissie getiteld "2025 Rule of Law Report – Country Chapter on the rule of law situation in Montenegro" (SWD(2025)0929),

– gezien de mededeling van de Commissie van 4 november 2025 getiteld "Mededeling inzake het uitbreidingsbeleid van de EU voor 2025" (COM(2025)0690) en het bijbehorend werkdocument van de diensten van de Commissie getiteld "Montenegro 2025 Report" (SWD(2025)0754),

– gezien het overzicht en de landenbeoordeling van de Commissie van 2 juni 2025 over het economische hervormingsprogramma van Montenegro, en gezien de gezamenlijke conclusies van de economische en financiële dialoog met regionale partners van 13 mei 2025,

– gezien de resultaten van de toetredingsconferenties met Montenegro van 22 juni 2021, 13 december 2021, 29 januari 2024, 26 juni 2024, 16 december 2024, 27 juni 2025, 16 december 2025, 26 januari 2026 en 17 maart 2026,

– gezien het resultaat van de elfde zitting van de Stabilisatie- en Associatieraad EU-Montenegro op 14 juli 2022,

– gezien de EU-lijst van jurisdicties die niet -coöperatief zijn op belastinggebied,

– gezien de verklaring en de aanbevelingen van de 23e en de 24e bijeenkomst van het Parlementair Stabilisatie- en Associatiecomité EU-Montenegro, die hebben plaatsgevonden op respectievelijk 2 en 3 april 2025 en 18 en 19 september 2025,

– gezien de toetreding van Montenegro tot de NAVO op 5 juni 2017,

– gezien zijn eerdere resoluties over Montenegro,

– gezien artikel 55 van zijn Reglement,

– gezien het verslag van de Commissie buitenlandse zaken (A10-0143/2026),

A. overwegende dat uitbreiding een belangrijk instrument is van het buitenlands beleid van de EU en een strategische investering in vrede, veiligheid en welvaart op het Europese continent, in het bijzonder in het licht van het veranderende geopolitieke landschap en de uitdagingen op het gebied van veiligheid in Europa;

B. overwegende dat elke kandidaat-lidstaat op zijn eigen merites moet worden beoordeeld wat de vervulling van de criteria van Kopenhagen betreft, met strikte maar eerlijke voorwaarden en meetbare resultaten, vooral op het gebied van de rechtsstaat, afstemming op de waarden van de EU en het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid;

C. overwegende dat Montenegro in 2008 het EU-lidmaatschap heeft aangevraagd; overwegende dat het land in 2010 de status van kandidaat-lidstaat heeft gekregen; overwegende dat de onderhandelingen in 2012 zijn begonnen; overwegende dat de regering van Montenegro de ambitie heeft uitgesproken om uiterlijk in 2028 de 28e lidstaat van de EU te worden;

D. overwegende dat Montenegro de kandidaat-lidstaat is die de meeste vooruitgang heeft geboekt op weg naar toetreding tot de EU; overwegende dat Montenegro alle 33 onderhandelingshoofdstukken heeft geopend, waarvan sommige al zijn afgesloten; overwegende dat verdere vooruitgang afhankelijk is van blijvende resultaten bij de uitvoering van hervormingen, in het bijzonder in de hoofdstukken 23 en 24;

E. overwegende dat de EU de meest geloofwaardige partner van Montenegro is en het vertrouwen van 69 % van de burgers van het land geniet, wat een van de hoogste niveaus is in de regio als het gaat om het vertrouwen in de EU; overwegende dat politieke actoren daardoor nog meer de plicht hebben om verantwoorde, consequente en doeltreffende hervormingen door te voeren;

F. overwegende dat aanhoudende politieke inzet, van zowel de kandidaat-lidstaten als de EU, van cruciaal belang is om te blijven zorgen voor een consistent, geloofwaardig en transparant uitbreidingsproces dat over de hele linie effect sorteert; overwegende dat bilaterale kwesties ook bilateraal moeten worden afgehandeld en niet mogen worden gebruikt om het uitbreidingsproces te blokkeren of verder te politiseren;

G. overwegende dat de EU de belangrijkste economische en financiële partner van Montenegro is en de grootste handelspartner van het land; overwegende dat het vlotte verloop van de handels- en vervoersstromen tussen Montenegro en de EU essentieel is voor economische stabiliteit, de veerkracht van de toeleveringsketen en de geleidelijke integratie in de interne markt van de Unie;

H. overwegende dat de stabiliteit van Montenegro essentieel is voor de veiligheid van de Westelijke Balkan en de EU; overwegende dat externe politieke projecten waarbij grensoverschrijdende invloed wordt nagestreefd op basis van etnische afkomst of religieuze overtuiging de soevereiniteit en grondwettelijke orde van landen in de regio dreigen te ondermijnen; overwegende dat de toekomst van de Westelijke Balkan in

Europese integratie ligt en niet in concurrerende geopolitieke invloedssferen of op etniciteit gebaseerde regionale verbonden;

I. overwegende dat Montenegro kwetsbaar blijft voor pogingen om de informatieruimte van buitenaf en van binnenin te manipuleren; overwegende dat de Commissie heeft benadrukt dat de mogelijkheden voor buitenlandse inmenging en informatiemanipulatie, waaronder desinformatie, moeten worden beperkt en dat de maatschappelijke weerbaarheid moet worden vergroot; overwegende dat Rusland probeert zijn invloed in de Westelijke Balkan, waaronder Montenegro, te vergroten door de strategische inzet van religieuze, culturele en zogenaamde op waarden gebaseerde narratieven die erop gericht zijn een stempel te drukken op het publieke debat en de Euro-Atlantische integratie te ondermijnen;

J. overwegende dat er ondanks enige institutionele vooruitgang nog steeds sprake is van corruptie en georganiseerde criminaliteit in verschillende sectoren van de economie en bij overheidsinstellingen in Montenegro;

K. overwegende dat aanpassing aan het EU-acquis op het gebied van belastingen en goed fiscaal bestuur een hoeksteen blijft van financiële stabiliteit en vertrouwen in verband met de toetreding tot de EU;

Inzet naar toetreding tot de EU

1. is verheugd over de gestage vooruitgang van Montenegro op het gebied van EU-gerelateerde hervormingen, die wordt geschraagd door brede politieke betrokkenheid en de ambitie om de onderhandelingen voor eind 2026 af te ronden; verwelkomt de voorlopige afsluiting van nog eens 6 onderhandelingshoofdstukken in 2025 en 4 in 2026, waarmee het totaal op 16 komt; betuigt opnieuw zijn volledige steun voor de toekomst van het land in de EU; is ingenomen met de oprichting binnen de Raad van een ad-hocwerkgroep voor het opstellen van een toetredingsverdrag met Montenegro als een belangrijke en tijdige stap om de laatste fase van het toetredingsproces van Montenegro tot de EU in te kunnen gaan en het engagement van de EU voor uitbreiding te bevestigen;

2. bevestigt nogmaals dat Montenegro koploper blijft in het proces voor toetreding tot de EU, en benadrukt dat het tempo en de volgorde van de uitbreiding verder moeten worden bepaald op basis van het beginsel inzake individuele verdienste; onderstreept dat vooruitgang in de richting van lidmaatschap strikt moet worden beoordeeld op grond van de objectieve naleving van vastgestelde ijkpunten; pleit ervoor dat aanhoudende hervormingsinspanningen gepaard gaan met een even geloofwaardig, voorspelbaar en tijdig EU-perspectief; benadrukt dat de integriteit van het uitbreidingsbeleid berust op consistentie, rechtvaardigheid en gelijke behandeling en dat de mate van gereedheid die elke kandidaat-lidstaat heeft aangetoond daarbij doorslaggevend is;

3. is ingenomen met de brede en consistente publieke steun van Montenegrijnse burgers voor het Europese traject van het land, waarbij een meerderheid van de burgers aangeeft vertrouwen te hebben in de toekomst van Montenegro binnen de EU;

4. spoort alle politieke actoren aan om gefocust te blijven, het momentum van een succesvolle afronding van de toetredingsonderhandelingen vast te houden en hun

inspanningen op te voeren om de noodzakelijke hervormingen te verwezenlijken; onderstreept de noodzaak van politieke stabiliteit en constructieve samenwerking tussen de verschillende partijen in dit verband; wijst erop dat echte vooruitgang afhangt van de daadwerkelijke uitvoering van de overeengekomen hervormingen en van duurzame, meetbare resultaten op het gebied van de rechtsstaat, waaronder het uitspreken van definitieve veroordelingen in zaken met betrekking tot corruptie op hoog niveau en georganiseerde criminaliteit; spoort Montenegro aan om verdere vooruitgang te boeken bij het voldoen aan de ijkpunten voor de afronding van de onderhandelingen, met name voor de hoofdstukken 23 en 24;

5. roept alle overheidsinstanties op om in een geest van institutionele verantwoordelijkheid te handelen en ervoor te zorgen dat politieke verschillen niet tot vertraging leiden bij de vaststelling en uitvoering van EU-gerelateerde hervormingen; benadrukt dat het veiligstellen van het strategische doel van EU-lidmaatschap een gedeelde nationale prioriteit moet blijven die voorrang heeft op partijgebonden overwegingen; dringt er bij het parlement en de regering van Montenegro op aan te voorkomen dat identiteitspolitiek de aandacht afleidt van de EU-agenda of de betrekkingen met de buurlanden onder druk zet, en ervoor te zorgen dat Montenegro stevig op koers blijft op weg naar EU-lidmaatschap;

6. spoort Montenegro, als kandidaat-lidstaat die het verst gevorderd is op weg naar toetreding, aan om een constructieve en stabiliserende rol te blijven spelen in de regio en via leiderschap aan te tonen dat soevereiniteit, burgeridentiteit en Europese integratie onderling versterkende factoren zijn;

7. is ingenomen met de gestage volledige aanpassing van Montenegro aan het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid van de EU, met inbegrip van de beperkende maatregelen van de EU, met name die in verband met Ruslands aanvalsoorlog tegen Oekraïne, alsook met het principiële standpunt van het land in de Verenigde Naties en zijn deelname aan missies en operaties van de EU op het gebied van crisisbeheer, en aan missies van de NAVO en andere internationale multilaterale missies, waaronder de EU-zeemacht Atalanta, de militaire bijstandsmissie van de Europese Unie ter ondersteuning van Oekraïne (EUMAM Ukraine) en Kosovo Force; prijst het besluit van het Montenegrijnse parlement om de deelname van het land aan EUMAM Ukraine goed te keuren; bevestigt nogmaals dat de consistente afstemming van Montenegro op het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid van de EU, waaronder de beperkende maatregelen tegen Rusland, een belangrijke aanwijzing is van zijn strategische koers; benadrukt dat die koers onverminderd moet worden aangehouden; onderstreept dat de onverminderde inzet van politieke vertegenwoordigers van Montenegro voor de onafhankelijkheid van het land en zijn strategische Europese koers een belangrijk politiek criterium blijft naast technische hervormingsijkpunten;

8. is ingenomen met de veiligheids- en defensiedialoog tussen de EU en Montenegro, waaronder gestructureerde uitwisselingen over samenwerking op veiligheids- en defensiegebied, weerbaarheid ten aanzien van opkomende dreigingen en samenwerking inzake steun voor Oekraïne;

9. is ingenomen met het besluit van het Montenegrijnse parlement om leden van de strijdkrachten te laten deelnemen aan EUMAM Ukraine, wat wijst op een duidelijke en onvoorwaardelijke afstemming op de veiligheidsprioriteiten van de EU en de NAVO;

herinnert eraan dat Montenegro een belangrijke bondgenoot van de EU in de regio is; is ingenomen met het besluit van de Montenegrijnse regering om te voldoen aan de toezegging van 2 % voor defensie-uitgaven;

10. blijft zeer verontrust over de gevallen van aanhoudende en groeiende kwaadwillige buitenlandse inmenging, destabiliserende activiteiten, hybride dreigingen en desinformatiecampagnes door actoren uit derde landen in Montenegro, die erop gericht zijn de democratische instellingen van Montenegro, de maatschappelijke cohesie en de strategische oriëntatie op het EU- en NAVO-lidmaatschap te ondermijnen; beklemtoont dat dergelijke inmenging een rechtstreekse uitdaging vormt voor de rechtsstaat, het democratisch bestuur en de nationale soevereiniteit; wijst met name op de kwaadwillige beïnvloeding vanuit China, Rusland en Servië;

11. neemt met grote bezorgdheid kennis van de berichten dat aanhangers van de Servische president Vučić op 3 juni 2026 naar Tivat zijn afgereisd om Montenegro te destabiliseren en de top EU-Westelijke Balkan te verstoren; merkt verder op dat sommige van de betrokken personen eerder waren geïdentificeerd bij regeringsgezinde mobilisaties, betrokken waren bij pogingen om studentenprotesten in Servië neer te slaan en in het verleden ook al gewelddadige strafbare feiten of overtredingen hadden begaan; is sterk gekant tegen de acties van structuren die banden onderhouden met de Servische regeringspartij en die erop gericht zijn Montenegro te destabiliseren en de vooruitgang van het land op weg naar toetreding tot de EU te belemmeren;

12. dringt aan op de ontwikkeling van op maat gesneden steun door de EU en de NAVO en op nauwere samenwerking met Montenegro, zodat er krachtigere maatregelen kunnen worden vastgesteld tegen dergelijke hybride dreigingen, buitenlandse informatiemanipulatie en heimelijke politieke financiering en de maatschappelijke en institutionele veerkracht kan worden vergroot, onder meer door de cyberbeveiliging aan te scherpen, de mediageletterdheid op alle onderwijsniveaus te verbeteren, te zorgen voor goede opleidingen voor leerkrachten en moderne leermiddelen, de strategische communicatie te versterken, de capaciteit voor de bestrijding van desinformatie te vergroten en te ijveren voor meer transparantie met betrekking tot media-eigendom; spoort de Commissie aan om ervoor te zorgen dat Montenegro ten volle kan profiteren van het Europees schild voor de democratie; pleit voor krachtigere doorlichtings- en integriteitsmechanismen binnen de Montenegrijnse veiligheids- en inlichtingendiensten;

13. drukt zijn bezorgdheid uit over de politieke instrumentalisering van religieuze instellingen door externe actoren; benadrukt dat religieuze organisaties transparant en onafhankelijk van buitenlandse politieke beïnvloeding moeten opereren, met volledige inachtneming van het grondwettelijke en seculiere kader van Montenegro;

14. verzoekt de EU en Montenegro door te gaan met gerichte strategische communicatie over de voordelen van uitbreiding en EU-lidmaatschap en de inspanningen daartoe aanzienlijk op te voeren door in nauwe samenwerking met nationale instellingen en het maatschappelijk middenveld een meer proactieve en lokaal aangepaste aanpak te hanteren; stelt met bezorgdheid vast dat volgens de meest recente speciale Eurobarometer-enquête slechts 39 % van de burgers in Montenegro het gevoel heeft goed of zeer goed op de hoogte te zijn van de EU;

15. is ingenomen met de actieve betrokkenheid van het Montenegrijnse parlement bij het Parlementair Stabilisatie- en Associatiecomité EU-Montenegro;

16. is ingenomen met de organisatie van het burgerforum getiteld "Citizens at the Heart of the Enlargement of the European Union" op 20-21 september 2025 in Podgorica, Montenegro;

17. is ingenomen met de aanwijzing van de stad Nikšić als Culturele Hoofdstad van Europa in 2030 en Podgorica als Europese Jongerenhoofdstad in 2028, en wijst daarbij op hun rol bij het bevorderen van inspraak van jongeren, innovatie en culturele uitwisseling en bij het aanhalen van de banden tussen Montenegro en de EU;

Democratie en de rechtsstaat

18. onderstreept het belang van het Montenegrijnse parlement in het toetredingsproces en wijst op de belangrijke rol die het speelt bij het garanderen van democratische verantwoordingsplicht, parlementaire controle en de transparantie van het wetgevingsproces; pleit voor een constructieve dialoog en samenwerking tussen alle politieke geledingen, zodat er hoogwaardige wetgeving wordt vastgesteld die structurele problemen verhelpt of aanzienlijk verbetert en Montenegro in staat stelt vorderingen te maken op zijn toetredingstraject; wijst erop dat nauwe samenwerking tussen de regering en het parlement van Montenegro van cruciaal belang is voor de tijdige en doeltreffende uitvoering van hervormingen; onderstreept dat versnelling van het wetgevingsproces een zinvol parlementair debat of de rol van de oppositie niet mag beperken, en pleit voor een passend evenwicht tussen het tempo van de hervormingen en de kwaliteit van de toetsing van wetgeving;

19. is verheugd over de wijzigingen die zijn doorgevoerd in de kieswet van Montenegro, met name ten aanzien van het toezicht op campagnefinanciering en de media, verkiezingsintegriteit, genderquota op kieslijsten en het houden van lokale verkiezingen op één enkele dag; dringt er bij Montenegro op aan om zich volledig aan te passen aan de EU-normen en om alle nog resterende aanbevelingen van het Bureau voor Democratische Instellingen en Mensenrechten van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa en de Groep van Staten tegen Corruptie volledig uit te voeren, met name wat betreft de transparantie van de uitgaven van politieke partijen, waaronder het gebruik van middelen die bestemd zijn voor vrouwenorganisaties in politieke partijen, wat betreft politieke onlinereclame, waaronder de bekendmaking van sponsors en targetingcriteria, en wat betreft het voorkomen van misbruik van overheidsmiddelen, het opschonen van het kiezersregister en het aanpakken van de ingezetenenregistratie; wijst er nogmaals op dat dit moet gebeuren door middel van een transparant en inclusief raadplegingsproces met alle betrokken belanghebbenden; roept Montenegro op om in de aanloop naar de verkiezingen de omgeving met verkiezingsinformatie systematisch te beschermen door kanalen voor snelle samenwerking op te zetten tussen de verkiezingsadministratie, de regulerende instantie voor de media en de bevoegde autoriteiten om zo gecoördineerde desinformatie en illegale inmenging op te sporen en aan te pakken, en tegelijkertijd de vrijheid van meningsuiting ten volle na te leven;

20. acht het een goede zaak dat Montenegro is opgenomen in het verslag van de Commissie over de rechtsstaat 2025;

21. roept op tot snellere rechterlijke benoemingen, waaronder de benoemingen bij het grondwettelijk hof en de raad voor justitie en rechtsvervolging, volgens op verdiensten gebaseerde en transparante procedures die vrij zijn politieke beïnvloeding, gebaseerd zijn op deskundigheid en integriteit en niet gepaard gaan met vertragingen in de

afhandeling, in volledige overeenstemming met de vereisten inzake ijkpunten voor afronding van de onderhandelingen; benadrukt dat de volledige werking van het grondwettelijk hof essentieel is voor de stabiliteit van de rechtsorde en het verkiezingskader; maakt zich ernstige zorgen over de aanhoudende vertragingen bij de benoeming van een rechter bij het grondwettelijk hof, hetgeen de volledige werking van een van de belangrijkste instellingen ter bescherming van de rechtsstaat en EU-integratie dreigt te ondermijnen;

22. dringt er bij Montenegro op aan om zijn rechtskader verder aan te passen aan het EU-acquis en de Europese normen inzake onafhankelijkheid van de rechterlijke macht, verantwoordingsplicht, onpartijdigheid, integriteit en professionalisme, en om de nog resterende aanbevelingen uit te voeren; vraagt om meer efficiëntie in het rechtsstelsel, waaronder het terugdringen van achterstanden, met name in zaken betreffende corruptie en georganiseerde criminaliteit, hetgeen cruciaal is om het vertrouwen van het publiek te versterken en te voldoen aan de voorwaarden voor EU-lidmaatschap; herinnert eraan dat ijkpunten voor afronding van de onderhandelingen vereisen dat resultaten in de praktijk worden aangetoond, zoals verbeterde arbeidsomstandigheden, voldoende personeel en doeltreffend dossierbeheer, aangezien aanhoudende structurele tekortkomingen gevolgen blijven hebben voor de efficiëntie bij justitie; is ingenomen met de maatregelen om de aantrekkelijkheid van loopbanen bij justitie te vergroten; dringt er bij Montenegro op aan de wet inzake lonen en andere rechten in verband met de uitvoering van functies bij de rechterlijke macht en het grondwettelijk hof goed te keuren, te zorgen voor toereikende, stabiele en voorspelbare lonen en arbeidsomstandigheden voor rechters en openbare aanklagers, aangezien dit essentiële waarborgen zijn voor hun onafhankelijkheid en de goede werking van het rechtsstelsel;

23. merkt op dat deskundigen uit het maatschappelijk middenveld ernstige bezorgdheid hebben geuit over de inhoud van de door de regering voorgestelde ontwerpwijzigingen bij de raad voor rechtsvervolging, aangezien die de onafhankelijkheid ervan niet op betekenisvolle wijze versterken en het wellicht zelfs moeilijker maken om daadwerkelijk onafhankelijk lidmaatschap van de raad voor rechtsvervolging te waarborgen; neemt met bezorgdheid kennis van de goedkeuring van de wijzigingen van de wet over binnenlandse zaken en de wet over de nationale veiligheidsdienst, ondanks stevige kritiek van de oppositie en het maatschappelijk middenveld; dringt aan op transparante procedures en reële samenwerking en overleg met alle betrokken belanghebbenden, waaronder de oppositie, juridische deskundigen en de Commissie, zeker als het gaat om wetten die verband houden met het EU-integratieproces;

24. veroordeelt in de meest krachtige bewoordingen de politieke en publieke druk die vaak wordt uitgeoefend op rechters en openbare aanklagers, en roept de bevoegde instanties op om onmiddellijk en doeltreffend te reageren om zo hun onafhankelijkheid en integriteit te beschermen;

25. pleit voor verdere verbetering van de staat van dienst wat onderzoeken en vervolgingen in corruptiezaken op hoog niveau betreft, waaronder de inbeslagname van vermogensbestanddelen; dringt er bij Montenegro op aan om het proactieve onderzoek en de vervolging van corruptie op hoog niveau te intensiveren en de capaciteit en prestaties van rechterlijke en corruptiebestrijdingsinstanties te versterken; merkt op dat het agentschap ter voorkoming van corruptie nog steeds te maken heeft met leidinggevende functies die niet vervuld zijn, een beperkte personeelsbezetting en onvoldoende financiële onafhankelijkheid, waardoor het algemene effect van het

agentschap beperkt blijft, en dringt aan op maatregelen om de volledige operationele, financiële en functionele onafhankelijkheid ervan te waarborgen in overeenstemming met de Europese normen; vraagt Montenegro om verdere aanpassing aan het EU-acquis en aan de EU-normen op het gebied van corruptiebestrijding, en dringt er bij het land op aan om maatregelen te nemen in verband met alle nog resterende aanbevelingen op dit gebied;

26. roept op tot een alomvattend integriteitsbeleid om rechtshandhavingsinstanties en de rechterlijke macht te vrijwaren van corruptie en georganiseerde criminaliteit; pleit ervoor dat er tuchtrechtelijke mechanismen worden vastgesteld en dat ethische verantwoordingsmechanismen worden versterkt en doeltreffender worden gemaakt, met name in zaken waarbij wordt nagelaten vermogen aan te geven, om erop toe te zien dat er in de praktijk sprake is van zinvolle en doeltreffende verantwoordingsplicht; is ingenomen met de vooruitgang op gebieden zoals lobbyregelgeving, bescherming van klokkenluiders en transparantie bij overheidsopdrachten, die aantoont dat gerichte en naar behoren uitgevoerde hervormingen concrete resultaten kunnen opleveren;

27. dringt er bij Montenegro op aan om de efficiëntie van de vervolging van en het uitvoeren van gerechtelijke procedures betreffende zware en georganiseerde criminaliteit te vergroten, teneinde een gedegen staat van dienst inzake definitieve veroordelingen en confiscatie van vermogensbestanddelen op te bouwen; merkt op dat Montenegro op het gebied van de bestrijding van witwaspraktijken aanzienlijke vooruitgang heeft geboekt bij de verbetering van zijn kader voor het bestrijden van witwassen en terrorismefinanciering, alsook bij de toepassing van EU-sancties;

28. is ingenomen met de lopende samenwerking van Montenegro met Frontex, Europol, Eurojust en het Agentschap van de Europese Unie voor opleiding op het gebied van rechtshandhaving, en wijst op het belang van deze samenwerking bij de bestrijding van grensoverschrijdende criminaliteit, waaronder wapen-, drugs- en mensenhandel en de bestrijding van terrorisme en extremisme; benadrukt dat de samenwerking op het gebied van de strijd tegen drugs moet worden versterkt;

29. verzoekt Montenegro nogmaals zijn visumbeleid volledig af te stemmen op dat van de EU, met name wat betreft landen die veiligheidsrisico's inhouden; neemt kennis van het besluit van de Montenegrijnse regering om met ingang van 2025 verschillende landen van haar lijst van visumvrije landen te schrappen; herinnert eraan dat dit een ijkpunt voor de afronding van de onderhandelingen uit hoofde van hoofdstuk 24 vormt;

30. onderstreept het belang van transparant en verantwoordingsplichtig openbaar bestuur, een grotere administratieve capaciteit en een professioneel, op verdiensten gebaseerd ambtenarenapparaat; stelt met bezorgdheid vast dat aanhoudende grootschalige aanwervingen in het openbaar bestuur, zonder transparante criteria en duidelijke behoeftenanalysen, de beginselen inzake op verdiensten gebaseerde aanwerving en professionalisering ondermijnen; pleit voor verdere depolitisering van benoemingen in het hogere ambtenarenapparaat en de invoering van duidelijke, op prestaties gebaseerde evaluatiemechanismen en de continuïteit van deskundigheid;

Fundamentele vrijheden en mensenrechten

31. betreurt het feit dat nationale minderheden, kwetsbare groepen, waaronder 5.1.2.e en Balkan-Egyptenaren, personen met een handicap en lhbtiq+-personen, in Montenegro

nog steeds worden geconfronteerd met discriminatie, haatzaaiende uitlatingen, met name online, en haatmisdrijven; is ingenomen met de recente vaststelling van de wet inzake de bescherming van gelijkheid en het verbod op discriminatie; dringt erop aan de toepassing van de gelijke behandeling van etnische gemeenschappen te versterken door ervoor te zorgen dat alle etnische, religieuze en sociale groepen gelijke rechten en kansen worden gegarandeerd en dat zij volledig en daadwerkelijk kunnen deelnemen aan het sociale, politieke en economische leven; erkent dat de bescherming van de rechten van minderheden van fundamenteel belang is voor de bevordering van sociale cohesie, democratisch bestuur en de handhaving van Europese waarden; dringt er bij Montenegro op aan alomvattende wetgeving en beleidsmaatregelen vast te stellen en te handhaven om discriminatie te voorkomen en inclusiviteit te bevorderen;

32. verzoekt Montenegro de wet betreffende het geregistreerd partnerschap volledig ten uitvoer te leggen;

33. roept Montenegro op om een de-institutionaliseringsstrategie voor personen met een handicap ten uitvoer te leggen en ook een sterk systeem op te zetten voor kinderbescherming dat gebaseerd is op gemeenschapsgerichte zorg;

34. is zich bewust van het multi-etnische karakter van de Montenegrijnse samenleving en dringt aan op meer respect voor alle talen en tradities en het cultureel erfgoed van lokale gemeenschappen en nationale minderheden; verzoekt Montenegro om zich meer in te spannen om het niet-discriminerende gebruik van minderheidstalen in het onderwijs en in de media op nationaal en lokaal niveau via speciaal daarvoor bestemde kanalen te bevorderen; verzoekt om eerbiediging van de multi-etnische identiteit van de Baai van Kotor, met name door erkenning van het culturele erfgoed van de Kroatische gemeenschap; spreekt zijn diepe bezorgdheid uit over de grootschalige bouwwerkzaamheden die nog altijd plaatsvinden op de Unesco-locatie van de Baai van Kotor en die gevolgen hebben voor het behoud van erfgoed en de bescherming van het natuurgebied, en dringt aan op voltooiing van de wettelijke bescherming van het Miločer-park;

35. merkt op dat identiteitsgerelateerde discussies op een gevoelige en inclusieve manier moeten worden gevoerd teneinde polarisatie te voorkomen en een brede consensus te bereiken over kwesties die van cruciaal belang zijn voor de onafhankelijkheid, soevereiniteit en het Europese traject van Montenegro; herhaalt zijn bezorgdheid over pogingen in het parlement om de wet over het Montenegrijnse staatsburgerschap te wijzigen, zodat de verwerving van dubbel staatsburgerschap mogelijk wordt, hetgeen ernstige en langdurige gevolgen zou kunnen hebben voor het besluitvormingsproces en de identiteit van het land; spoort de autoriteiten aan om het overleg en de afstemming met de EU met betrekking tot alle mogelijke wijzigingen in de wetgeving voort te zetten om ervoor te zorgen dat deze volledig in overeenstemming is met het EU-acquis en de internationale normen, en de grondrechten eerbiedigt;

36. spreekt zijn diepe afschuw uit over alle haatzaaiende uitlatingen, met name online, en alle haatmisdrijven; is ingenomen met de toename van het aantal vervolgingen wegens racisme en haatzaaiende uitlatingen, maar drukt zijn bezorgdheid uit over het feit dat er onvoldoende wordt opgetreden tegen toespraken, publieke verklaringen of symbolische handelingen waarbij oorlogsmisdadigers worden verheerlijkt of historische feiten worden herzien; spoort Montenegro aan om met een krachtigere institutionele reactie te komen op haatzaaiende uitlatingen, doeltreffende onderzoeken en vervolgingen te

waarborgen en zich volledig te conformeren aan het EU-acquis;

37. dringt er bij Montenegro op aan om de doeltreffende toepassing van zijn grondrechtenkaders te waarborgen, waaronder toegang tot de rechter en bescherming van kwetsbare personen, en om alle aanbevelingen van internationale toezichthoudende organen uit te voeren;

38. wijst erop dat discriminatie van vrouwen, in het bijzonder van vrouwen uit minderheidsgroepen, moet worden aangepakt; uit zijn bezorgdheid over de kindhuwelijken, waardoor meisjes uit de Roma-gemeenschap en de Balkan-Egyptische gemeenschap in Montenegro onevenredig zwaar worden getroffen; betreurt het veelvuldig voorkomen van gendergerelateerd geweld en van victimblaming, evenals gendergerelateerde haatzaaiende uitlatingen en desinformatie, onder meer online, in het bijzonder ten aanzien van vrouwen in het openbare en politieke leven; dringt er bij Montenegro op aan om zijn kader voor gendergelijkheid van toereikende financiering en de nodige middelen te voorzien, en om dat te coördineren en te handhaven; pleit bij de betrokken autoriteiten voor meer waakzaamheid en voor de invoering van ondersteuningssystemen voor slachtoffers van gendergerelateerd en huiselijk geweld; pleit voor betere gegevensverzameling over huiselijk en gendergerelateerd geweld, inkomens en lonen, gezondheid en sociale zekerheid; verzoekt de Montenegrijnse autoriteiten te zorgen voor een grotere politieke participatie van vrouwen;

39. neemt kennis van het nultolerantiebeleid van Montenegro ten aanzien van geweld tegen journalisten, en spreekt zijn afschuw uit over de intimidatie van en alle harde verbale aanvallen op vertegenwoordigers van de media en het maatschappelijk middenveld, met name op vrouwen die voor de media werken en mensenrechtenverdedigers, door overheidsfunctionarissen en politieke partijen; is bezorgd over het feit dat journalisten, columnisten en actoren uit het maatschappelijk middenveld op informele wijze worden opgeroepen voor verhoren en ondervragingen wegens het bekritiseren van overheidsfunctionarissen; dringt aan op een snelle en doeltreffende rechtshandhaving en een doeltreffende rechterlijke bescherming, waarbij prioriteit wordt gegeven aan het uitvoeren van onderzoeken en het grondig en doeltreffend opvolgen van onopgeloste zaken, zoals de moord op 5.1.2.e alsook het opleggen van afschrikkende sancties; stelt vast dat in het Montenegrijnse rechtsstelsel geen specifieke definitie, noch een vereenvoudigde procedure voor de vaststelling en afwijzing van strategische rechtszaken tegen publieke participatie is opgenomen, en dringt aan op de invoering van dergelijke mechanismen;

40. wijst op de belangrijke rol van vrije en pluralistische media als een fundamentele pijler van een democratische samenleving; brengt in herinnering dat het waarborgen van de onafhankelijkheid van de publieke omroep en de regulerende instantie voor de media een ijkpunt uit hoofde van hoofdstuk 23 blijft; acht het belangrijk volledige transparantie over media-eigendom en financiering te garanderen, ook wat onlinemediakanalen betreft; is verheugd over de recente benoeming van leden van de raad van het agentschap voor audiovisuele mediadiensten en wijst erop dat het agentschap onafhankelijk en vrij van politieke beïnvloeding moet kunnen functioneren; spreekt zijn bezorgdheid uit over aanhoudende politieke beïnvloeding bij de publieke omroep en roept de autoriteiten op om de gerechtelijke procedures na te leven, de wettigheid te herstellen en de institutionele en redactionele onafhankelijkheid van de omroep te waarborgen; roept Montenegro op om zijn mediawetgeving af te stemmen op

de Europese verordening mediavrijheid[4] en om de weerbaarheid ten aanzien van buitenlandse beïnvloeding en desinformatie te vergroten; pleit voor volledige transparantie over media-eigendomsstructuren en buitenlandse financieringsbronnen, met name wanneer er sprake is van banden met politieke actoren of van belangen van buitenlandse staten, om te voorkomen dat het publieke debat in Montenegro heimelijk van buitenaf wordt beïnvloed;

41. is ingenomen met het levendige en constructieve maatschappelijk middenveld in Montenegro, dat een cruciale en positieve rol speelt in het hervormingsproces; roept ertoe op het maatschappelijk middenveld op zinvolle wijze bij de besluitvorming te betrekken, onder meer door te zorgen voor een meer systematische participatie en tijdige toegang tot relevante informatie; dringt er bij de autoriteiten op aan om erop toe te zien dat bij wetgevingsactiviteiten in verband met EU-toetreding vereisten inzake openbare raadpleging en gevestigde normen inzake participatieve governance niet worden omzeild; dringt erop aan om na een lange onderbreking de werkzaamheden van de raad voor samenwerking tussen de regering en niet-gouvernementele organisaties te hervatten, zodat er samenwerkingsverbanden kunnen worden opgebouwd en het maatschappelijk middenveld in een vroeg stadium daadwerkelijk kan worden betrokken bij een transparant wetgevingsproces;

42. spoort Montenegro aan alle aanbevelingen van het Europees Comité inzake de voorkoming van folteringen en onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen volledig uit te voeren; neemt met bezorgdheid kennis van het toenemende aantal klachten over foltering en dwang bij verklaringen, de achterstand bij de behandeling van rechtszaken en het beperkte gebruik van waarborgen, zoals audiovisuele opnamen van verhoren; betreurt eveneens het gebrek aan coherentie bij schorsingen en tuchtprocedures, en ook de mildere straffen die worden opgelegd in het geval van mishandeling door de politie, en pleit voor snelle, doeltreffende en onpartijdige onderzoeken;

Verzoening en goede nabuurschapsbetrekkingen

43. juicht het toe dat Montenegro op 5 juni 2026 de top EU-Westelijke Balkan in Tivat organiseert en daarmee een belangrijk platform biedt om de regionale samenwerking te intensiveren, vooruitgang te boeken met de toetredingsagenda, de economische integratie te versterken en gemeenschappelijke uitdagingen aan te pakken;

44. wijst op de cruciale rol van goede nabuurschapsbetrekkingen en regionale samenwerking in het uitbreidingsproces; herinnert eraan dat goede nabuurschapsbetrekkingen tot de belangrijkste criteria behoren voor het beoordelen van de vooruitgang van Montenegro in het toetredingsproces in overeenstemming met het EU-onderhandelingskader; roept ertoe op om in een geest van onderling respect constructieve oplossingen te vinden voor slepende bilaterale kwesties, waarbij de belangen van burgers voorop moeten staan; herinnert eraan dat het gebruik van onopgeloste bilaterale en regionale geschillen om de toetredingsprocessen van kandidaat-lidstaten te blokkeren, moet worden vermeden; is ingenomen met het

[4] Verordening (EU) 2024/1083 van het Europees Parlement en de Raad van 11 april 2024 tot vaststelling van een gemeenschappelijk kader voor mediadiensten op de interne markt en tot wijziging van Richtlijn 2010/13/EU (Europese verordening mediavrijheid) (PB L, 2024/1083, 17.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj).

bilateraal overleg tussen Kroatië en Montenegro, dat een constructief mechanisme is om slepende kwesties op te lossen en vertrouwen op te bouwen;

45. prijst Montenegro voor de consistente vooruitgang die het land heeft geboekt op het gebied van de binnenlandse vervolging van oorlogsmisdrijven; merkt echter op dat het speciaal openbaar ministerie sinds juni 2024 geen enkel nieuw onderzoek heeft geopend en geen enkele tenlastelegging heeft ingediend voor zaken in verband met oorlogsmisdrijven, en dat er geen vooruitgang is geboekt op het gebied van bevelsverantwoordelijkheid; beklemtoont dat er meer inspanningen moeten worden geleverd voor en verder moet worden gewerkt aan een betrouwbare en consistente staat van dienst inzake doeltreffende onderzoeken, vervolgingen en berechting van zaken in verband met oorlogsmisdrijven, ook bij zaken op hoog niveau, in overeenstemming met het internationaal recht en internationale normen; benadrukt in dit verband het belang van toegang tot archieven;

46. spoort Montenegro aan om een proactieve benadering te blijven volgen bij het waarborgen van de toegang tot de rechter en daadwerkelijke schadevergoeding voor slachtoffers, waaronder institutionele steun, en ook bij het waarborgen van toereikende en billijke vergoedingen voor alle personen die in de jaren negentig krijgsgevangenen waren in kampen in Montenegro; is ingenomen met de regionale samenwerking op dit vlak en dringt erop aan dat in de regio en met de EU-lidstaten volledig wordt samengewerkt, en dat daartoe onder meer bewijsmateriaal wordt uitgewisseld en duidelijkheid wordt verschaft over het lot van vermiste personen; is ingenomen met de aanhouding in Montenegro, op verzoek van de Kroatië, van een persoon die bij verstek was veroordeeld voor oorlogsmisdrijven tegen krijgsgevangenen, en prijst de samenwerking tussen de bevoegde autoriteiten van beide landen in deze zaak;

47. uit nogmaals zijn bezorgdheid over uitingen van politiek revisionisme door bepaalde politieke actoren, die de verantwoordingsplicht ondermijnen en de verdeeldheid in de samenleving vergroten; veroordeelt in krachtige bewoordingen iedere vorm van verheerlijking van oorlogsmisdadigers en publieke ontkenning van oorlogsmisdaden;

48. uit zijn bezorgdheid over politieke concepten en narratieven in de regio waarmee wordt gepleit voor grensoverschrijdende eenwording of coördinatie op basis van etnische identiteit, zoals de zogenoemde "Servische wereld", en waarmee de soevereiniteit en territoriale integriteit van buurlanden worden ondermijnd; roept alle regionale actoren op om de onafhankelijkheid van Montenegro te respecteren en zich niet te mengen in binnenlandse aangelegenheden; benadrukt dat dergelijke narratieven onverenigbaar zijn met de beginselen van goede nabuurschapsbetrekkingen en het EU-toetredingsproces; benadrukt dat de toekomst van de Westelijke Balkan in EU-integratie ligt en niet in concurrerende geopolitieke invloedssferen;

49. herhaalt zijn oproep om de archieven met betrekking tot de voormalige Republiek Joegoslavië open te stellen en toegang te verlenen tot de dossiers van de voormalige Joegoslavische geheime dienst en de geheime dienst van het Joegoslavische volksleger, zodat er grondig onderzoek kan worden gedaan naar misdaden uit het communistische tijdperk en de verwerking daarvan kan plaatsvinden;

50. pleit voor het oplossen van openstaande kwesties in verband met eigendomsrechten; benadrukt dat het oplossen van openstaande kwesties in verband met eigendomsrechten, waaronder restitutie, essentieel is om de verplichtingen van Montenegro uit hoofde van

hoofdstuk 23 na te komen, en dat dit een belangrijk ijkpunt blijft voor het afronden van de onderhandelingen op het gebied van de grondrechten;

Sociaal-economische hervormingen

51. is verheugd over de betrokkenheid van Montenegro bij het EU-groeiplan voor de Westelijke Balkan; looft de vooruitgang die is geboekt bij de uitvoering van de hervormingsagenda, waarvoor 18 miljoen EUR is uitbetaald, en spoort het land aan tot verdere uitvoering ervan; onderstreept het belang van meetbare en duurzame resultaten bij de uitvoering van hervormingen, in het bijzonder op het gebied van de rechtsstaat en het beheer van de overheidsfinanciën;

52. blijft Montenegro aansporen om volledig en doeltreffend gebruik te maken van alle EU-financiering die het ontvangt, onder meer door de administratieve capaciteit te vergroten, de programmering en het sluiten van contracten te versnellen en de coördinatie te verbeteren; acht het van belang dat belanghebbenden, waaronder lokale overheden, bedrijfsverenigingen, sociale partners en het maatschappelijk middenveld, in alle stadia op grote schaal en op zinvolle wijze kunnen meedenken en meepraten, onder meer over de formulering van hervormingsmaatregelen, de uitvoering van projecten en de monitoring van resultaten; herinnert aan de conditionaliteit van de financiële steun van de EU, waarbij financiering afhankelijk is van tastbare vooruitgang op het gebied van hervormingen en eerbiediging van de rechtsstaat;

53. is ingenomen met de operationele deelname van Montenegro aan de gemeenschappelijke eurobetalingsruimte (SEPA), hetgeen een belangrijke stap voorwaarts is in de richting van verdergaande integratie met de EU en lagere transactiekosten voor burgers en bedrijven; stelt vast dat de eerste bevindingen wijzen op belangrijke besparingen op transactiekosten sinds SEPA operationeel werd in oktober 2025;

54. is ingenomen met het voorstel van de Commissie om onderhandelingen met partners in de Westelijke Balkan, waaronder Montenegro, te openen om de "roam-like-at-home"-regeling van de EU uit te breiden, zodat burgers en bedrijven kunnen profiteren van naadloze mobiele connectiviteit tegen binnenlandse tarieven in de hele EU en de Westelijke Balkan, intermenselijke contacten worden bevorderd, economische banden worden aangehaald, uitwisselingen op onderwijsgebied worden ondersteund en het toerisme wordt gestimuleerd; beklemtoont dat dit initiatief een concrete stap betekent in de richting van verdergaande integratie in aanloop tot toetreding, grensoverschrijdende sociale en economische banden stimuleert, en concrete voordelen voor burgers oplevert ruim vóór het volledige EU-lidmaatschap; is ingenomen met de toestemming van de Raad om de onderhandelingen te openen over de uitbreiding van de "roam-like-at-home"-regeling tot de partners van de Westelijke Balkan, en dringt aan op tijdige sluiting van bilaterale overeenkomsten met deze partners;

55. neemt kennis van de economische groei van Montenegro en dringt erop aan om vast te houden aan de begrotingsdiscipline, de structurele hervormingen, de verbetering van het bestuur en de maatregelen om het concurrentievermogen, de groei van de particuliere sector, buitenlandse investeringen en de sociale en economische ontwikkeling te stimuleren; spoort Montenegro aan om douane-, sociale en fiscale beleidslijnen af te stemmen op de EU-normen, waaronder transparantie en de doeltreffende uitwisseling van fiscale informatie, teneinde vooruitgang te boeken in het kader van hoofdstuk 16;

roept Montenegro op om zich aan te passen aan het EU-kader voor de screening van buitenlandse directe investeringen, met name in strategische sectoren zoals energie, telecommunicatie, kritieke infrastructuur en media, teneinde strategische afhankelijkheden te voorkomen en kritieke infrastructuur en economische sleutelsectoren te beschermen; is verheugd over de eerste investeringsconferentie tussen de EU en Montenegro, die duidelijk laat zien dat economische banden worden aangehaald;

56. verzoekt Montenegro om de digitalisering van overheidsdiensten te bevorderen en om beroepsopleidingen beter af te stemmen op de vraag uit het bedrijfsleven; benadrukt dat de bescherming van persoonsgegevens en gevoelige gegevens van burgers in alle systemen moet worden gewaarborgd; is ingenomen met de pleidooien om alle landen van de Westelijke Balkan vóór het EU-lidmaatschap te integreren in de digitale eengemaakte markt van de EU;

57. dringt er bij Montenegro op aan om de strijd tegen corruptie bij het plaatsen van overheidsopdrachten op te voeren door het rechtskader te versterken en de opsporing van onregelmatigheden te verbeteren, en verzoekt Montenegro ervoor te zorgen dat alle intergouvernementele overeenkomsten volledig in overeenstemming zijn met de regels en beginselen van de EU;

Energie, milieu en connectiviteit

58. dringt er bij Montenegro op aan zijn inspanningen voor een duurzame en groene transitie op te voeren en eindelijk zijn nationale energie- en klimaatplan vast te stellen en uit te voeren; onderstreept het belang van voorzieningszekerheid, diversificatie van de voorziening, vermindering van de strategisch afhankelijkheid van externe actoren en volledige integratie binnen de regionale en Europese energiemarkt; dringt aan op volledige afstemming op het elektriciteitsintegratiepakket en op krachtigere energie-efficiëntiemaatregelen; pleit voor afstemming op de EU-normen inzake voorzieningszekerheid en transparante aanbestedingsprocedures;

59. verzoekt Montenegro om zich harder in te spannen om de ijkpunten voor de afronding van de onderhandelingen voor hoofdstuk 27 te bewerkstelligen, en de afstemming op en de effectieve uitvoering van het milieuacquis van de EU in alle sectoren te versnellen, onder meer op het gebied van luchtkwaliteit, water, natuurbescherming, afvalbeheer, industriële verontreiniging en klimaatverandering, en om strategieën en actieplannen inzake luchtkwaliteit, natuurbescherming en lokale afvalbeheerplannen vast te stellen; is ingenomen met het feit dat Montenegro is toegetreden tot het LIFE-programma van de EU; verzoekt alle partijen om tot een overeenkomst te komen over de afvalwaterzuiveringsinstallatie in de gemeente Zeta, waarbij rekening wordt gehouden met zowel de behoefte om de installatie te bouwen als de bezorgdheden van de plaatselijke bevolking;

60. roept Montenegro op om gebieden met een hoge biodiversiteitswaarde, waaronder Emerald-gebieden en toekomstige Natura 2000-gebieden, te beschermen en ervoor te zorgen dat die ook wettelijk worden beschermd en in overeenstemming zijn met de desbetreffende EU-richtlijnen; verzoekt Montenegro om de vaststelling en uitvoering van het Natura 2000-netwerk aanzienlijk te versnellen in volledige overeenstemming met het acquis van de EU, en ervoor te zorgen dat de vaststelling, de aanwijzing en het beheer van beschermde gebieden gebaseerd is op wetenschappelijke criteria en

transparante openbare raadplegingsprocedures; dringt aan op een strengere handhaving van de wetgeving inzake dierenwelzijn;

61. verzoekt Montenegro om zijn administratieve en inspectiecapaciteit op nationaal en lokaal niveau te versterken en de coördinatie tussen instellingen en zijn besluitvorming inzake infrastructuurprojecten te verbeteren, onder meer door te zorgen voor een doeltreffende afstemming van strategische milieubeoordelingen, milieueffectbeoordelingen en passende beoordelingsprocedures; verzoekt Montenegro zijn vervoersbeleid om te buigen in de richting van duurzame en slimme mobiliteit;

62. onderstreept het belang van regionale vervoers- en energieverbindingen als een belangrijk element van de economische ontwikkeling en stabiliteit in de Westelijke Balkan, en pleit voor projecten die de integratie met de EU-lidstaten verdiepen; is bezorgd over de recente blokkades bij grensovergangen naar het Schengengebied door beroepschauffeurs uit de landen van de Westelijke Balkan in verband met de invoering van het inreis-uitreissysteem van de EU vanaf oktober 2025; onderstreept dat langdurige verstoringen negatieve gevolgen kunnen hebben voor toeleveringsketens, handelsstromen en de economische betrekkingen tussen de EU en Montenegro; roept de Commissie op om in nauwe samenwerking met de lidstaten een beoordeling te maken van mogelijke pragmatische en juridisch solide oplossingen die een evenwicht bieden tussen de operationele realiteit van de vervoerssector en de noodzaak om de integriteit van het Schengenacquis te garanderen, waarbij wordt gezorgd voor passende waarborgen en eventueel misbruik wordt voorkomen;

°

° °

63. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad, de Commissie, de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, de regeringen en parlementen van de lidstaten, en ze te vertalen in het Montenegrijns en te doen toekomen aan de president, de regering en het parlement van Montenegro.

Europees Parlement
2024-2029

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2026)0217

Commissieverslag 2025 over Albanië

Resolutie van het Europees Parlement van 17 juni 2026 over het Commissieverslag 2025 over Albanië (2025/2250(INI))

Het Europees Parlement,

– gezien de Stabilisatie- en associatieovereenkomst tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten, enerzijds, en de Republiek Albanië, anderzijds[1],

– gezien het verzoek van Albanië om toetreding tot de EU, dat is ingediend op 24 april 2009,

– gezien Verordening (EU) nr. 2021/1529 van het Europees Parlement en de Raad van 15 september 2021 tot vaststelling van het instrument voor pretoetredingssteun (IPA III)[2],

– gezien Verordening (EU) 2024/1449 van het Europees Parlement en de Raad van 14 mei 2024 tot oprichting van de hervormings- en groeifaciliteit voor de Westelijke Balkan[3],

– gezien de mededeling van de Commissie van 5 februari 2020, getiteld "Bevordering van het toetredingsproces – Een geloofwaardig EU-perspectief voor de Westelijke Balkan" (COM(2020)0057),

– gezien het onderhandelingskader van de EU met Albanië dat door de Raad in juli 2022 is goedgekeurd, en waarin de richtsnoeren en beginselen voor de onderhandelingen van Albanië voor toetreding tot de EU zijn vastgelegd,

– gezien de mededeling van de Commissie van 8 november 2023, getiteld "Nieuw groeiplan voor de Westelijke Balkan" (COM(2023)0691),

– gezien de hervormingsagenda van Albanië die is ingediend in het kader van de hervormings- en groeifaciliteit voor de Westelijke Balkan, zoals goedgekeurd door de Commissie op 23 oktober 2024,

---

1 PB L 107 van 28.4.2009, blz. 166, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2009/332/oj.
2 PB L 330 van 20.9.2021, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.
3 PB L, 2024/1449, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj.

– gezien de mededeling van de Commissie van 8 juli 2025, getiteld "Verslag over de rechtsstaat 2025" (COM(2025)0900) en het bijbehorende werkdocument van de diensten van de Commissie, getiteld "2025 Rule of Law Report – Country Chapter on the rule of law situation in Albania" (Verslag over de rechtsstaat 2025 – Hoofdstuk over de situatie van de rechtsstaat in Albanië) (SWD(2025)0928),

– gezien de mededeling van de Commissie van 4 november 2025 getiteld "Mededeling inzake het uitbreidingsbeleid van de EU voor 2025" (COM(2025)0690) en het bijbehorende werkdocument van de diensten van de Commissie getiteld "Albania 2025 Report" (Verslag over Albanië 2025) (SWD(2025)0750),

– gezien het eindverslag van de verkiezingswaarnemingsmissie van het Bureau voor Democratische Instellingen en Mensenrechten (ODIHR) van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa van 23 oktober 2025 over de parlementaire verkiezingen in Albanië van 11 mei 2025,

– gezien de verklaring van de top EU-Westelijke Balkan die op 17 december 2025 in Brussel werd gehouden,

– gezien de topbijeenkomsten EU-Westelijke Balkan van respectievelijk 2018, 2020 en 2021 in 5.1.2.e Zagreb en Brdo pri Kranju en de verklaringen daarvan,

– gezien zijn eerdere resoluties over Albanië,

– gezien zijn resolutie van 11 maart 2026 over de EU-uitbreidingsstrategie[4],

– gezien de door Transparency International in februari 2026 gepubliceerde corruptieperceptie-index 2025,

– gezien de door Verslaggevers zonder Grenzen in maart 2025 gepubliceerde wereldindex voor persvrijheid 2025,

– gezien het verslag van het Wereld Economisch Forum van 11 juni 2025 getiteld "Global Gender Gap Report 2025",

– gezien artikel 55 van zijn Reglement,

– gezien het verslag van de Commissie buitenlandse zaken (A10-0141/2026),

A. overwegende dat uitbreiding van de EU een strategische investering is in de vrede, veiligheid, stabiliteit en democratische en sociaal-economische ontwikkeling op het gehele Europese continent;

B. overwegende dat Albanië een duidelijke en consistente strategische oriëntatie op EU-lidmaatschap heeft aangehouden en zich volledig achter het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid van de EU heeft geschaard, onder meer inzake de sancties van de EU tegen Rusland en Wit-Rusland, en door Oekraïne te steunen bij de stemming over resoluties in de Algemene Vergadering van de VN;

C. overwegende dat Albanië in 2014 de status van kandidaat-lidstaat van de EU heeft

4 Aangenomen teksten, P10_TA(2026)0077.

ontvangen, in juli 2022 toetredingsonderhandelingen is begonnen, in november 2023 het screeningproces met succes heeft afgerond en in de periode tussen 15 oktober 2024 en 17 november 2025 alle onderhandelingsclusters heeft geopend;

D. overwegende dat in het Commissieverslag 2025 over Albanië wordt bevestigd dat het land op de meeste gebieden die verband houden met de toetreding nog steeds vooruitgang boekt, terwijl tegelijkertijd wordt benadrukt dat er diepere, consistentere en onomkeerbare hervormingen nodig zijn;

E. overwegende dat de geloofwaardigheid van het uitbreidingsproces van de EU afhangt van de strikte toepassing van voorwaardelijkheid, op verdiensten gebaseerde vooruitgang en een doeltreffende uitvoering van hervormingen, in tegenstelling tot slechts formele goedkeuring van wetgeving; overwegende dat de toetreding van Albanië tot de EU afhangt van duurzame, grondige en onomkeerbare hervormingen op de gebieden die vallen onder het cluster fundamentele kwesties van de toetredingsonderhandelingen, te beginnen bij de rechtsstaat en de werking van de democratische instellingen; overwegende dat de kwaliteit van de hervormingen die door een kandidaat-lidstaat worden doorgevoerd bepalend is voor het tijdschema voor toetreding;

F. overwegende dat het versterken van de democratische instellingen, onafhankelijkheid van de rechterlijke macht, inspanningen op het gebied van corruptiebestrijding, mediavrijheid en grondrechten, met inbegrip van de rechten van minderheden, van essentieel belang blijven voor het toetredingstraject van Albanië;

G. overwegende dat het waarborgen van de integriteit van democratische processen een centraal element van het uitbreidingsbeleid van de EU is geworden; overwegende dat het Albanese parlement in juli 2025 de eerste nationale strategie van het land tegen buitenlandse inmenging en desinformatie heeft aangenomen;

H. overwegende dat de aanbevelingen van het ODIHR van 23 oktober 2025, die volgden op de Albanese parlementsverkiezingen van 11 mei 2025, en de eerdere aanbevelingen van het ODIHR om het verloop van de verkiezingen in Albanië verder te verbeteren, nog niet volledig zijn opgevolgd;

1. is ingenomen met de voortreffelijke inzet van Albanië wat betreft zijn integratie in de EU, die gebaseerd is op consensus tussen alle politieke partijen en een overweldigende steun van burgers, en prijst het feit dat Albanië binnen slechts 13 maanden alle clusters van de toetredingsonderhandelingen heeft geopend; merkt op dat de steun van de Albanese burgers voor het EU-lidmaatschap constant hoog blijft en de sterke Europese aspiraties van de Albanese samenleving weerspiegelt; moedigt het land aan de huidige hervormingsdynamiek vast te houden en de aanpassing aan het EU-acquis voort te zetten, en beklemtoont dat de vorderingen van Albanië op het Europese traject bijdragen tot de stabiliteit, de veiligheid en de veerkracht van het Europese continent;

2. neemt kennis van de ambitie van Albanië om de toetredingsonderhandelingen eind 2027 te hebben afgerond, en is ingenomen met de snelle vooruitgang die het land in dat opzicht de afgelopen jaren heeft geboekt; benadrukt dat een grondige tenuitvoerlegging van wetgeving moet worden gewaarborgd door de Albanese autoriteiten;

3. merkt op dat zowel in het verslag van de Commissie van 2025 over Albanië als in het

verslag van het ODIHR over de parlementsverkiezingen van mei 2025 wordt geoordeeld dat het verkiezingskader van Albanië over het algemeen toereikend is voor het houden van competitieve verkiezingen, en dat tegelijkertijd opnieuw bezorgdheid wordt geuit over een ongelijk speelveld voor politieke actoren, misbruik van administratieve middelen waardoor de grenzen tussen overheidsinstellingen en partijstructuren vervagen, de financiering van politieke partijen, beschuldigingen van het kopen van stemmen en druk op kiezers; dringt er daarom bij de meerderheid en bij de oppositie in Albanië op aan op constructieve en inclusieve wijze te werken aan een alomvattende hervorming van het kiesstelsel, in nauwe samenwerking met het maatschappelijk middenveld, en ervoor te zorgen dat de resterende aanbevelingen van de ODIHR en de Commissie van Venetië geruime tijd voor de volgende verkiezingen worden uitgevoerd; benadrukt dat een dergelijke hervorming het electorale kader moet versterken, onder meer door middel van transparantie van campagnefinanciering, gelijke toegang tot de media en waarborgen tegen misbruik van bestuurlijke middelen, en moet waarborgen dat het kader doeltreffend wordt gehandhaafd; onderstreept dat een brede politieke consensus en daadwerkelijke uitvoering van deze hervormingen van essentieel belang zijn om het vertrouwen van het publiek bij toekomstige verkiezingen te waarborgen;

4. uit zijn bezorgdheid over aanhoudende politieke polarisatie en het confronterende karakter van het politieke discours, die het parlementaire toezicht, het vertrouwen van het publiek en de doeltreffende werking van democratische instellingen ondermijnen; moedigt politieke actoren aan opnieuw een constructieve parlementaire dialoog aan te gaan en ervoor te zorgen dat het Albanese parlement het centrale forum voor democratisch debat en democratisch toezicht blijft; onderstreept dat een functionerende democratie een betekenisvolle deelname van de oppositie aan parlementaire procedures vereist; wijst erop dat gewelddadige protesten geen plaats hebben in een functionerende democratie;

5. moedigt aan tot een sterkere parlementaire controle op de uitvoerende macht, meer transparantie in wetgevingsprocedures en betekenisvoller overleg in een vroeg stadium met maatschappelijke organisaties, sociale partners en onafhankelijke instellingen; benadrukt dat vooruitgang in het EU-integratieproces moet worden nagestreefd zonder afbreuk te doen aan de kwaliteit en inclusiviteit van de hervormingen; onderstreept het belang van passende betrokkenheid van belanghebbenden en nationale verantwoordelijkheid om een duurzame uitvoering en een blijvend effect te waarborgen; benadrukt dat het belangrijk is de rol en de capaciteiten van de parlementaire commissies in Albanië te versterken, onder meer door betere toegang tot informatie, ondersteuning door deskundigen en transparante wetgevingsprocedures;

Rechtsstaat, rechterlijke macht en corruptiebestrijding

6. is ingenomen met de uitvoering van het lopende proces van justitiële hervorming in Albanië, zoals het screenen van rechters en aanklagers, hetgeen bijdraagt tot een grotere verantwoordingsplicht en integriteit binnen de rechterlijke macht; prijst de Hoge Raad voor de rechtspraak voor de nieuwe benoemingen van magistraten, wat heeft bijgedragen tot een vermindering van het aantal vacatures; onderstreept dat het waarborgen van de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht van essentieel belang blijft voor de rechtsstaat, naast aanhoudende inspanningen om de

verantwoordingsplicht, kwaliteit en efficiëntie van de rechterlijke macht verder te verbeteren; wijst echter op aanhoudende uitdagingen in verband met de efficiëntie van de rechterlijke macht, doeltreffende handhaving van definitieve rechterlijke beslissingen, achterstanden bij de behandeling van zaken, consistentie van de jurisprudentie en pogingen om ongepaste invloed uit te oefenen;

7. wijst erop dat parlementaire immuniteit deel uitmaakt van het constitutionele kader van Albanië dat bedoeld is om de goede werking van democratische instellingen te waarborgen; benadrukt dat alle besluiten in dit verband strikt in overeenstemming met de grondwettelijke bepalingen en gevestigde wettelijke procedures moeten worden genomen, zonder politieke inmenging en zonder onnodig uitstel;

8. prijst de Albanese autoriteiten voor de voortdurende verbetering van de efficiëntie van het grondwettelijk hof; dringt er echter op aan de bredere gerechtelijke bestuursorganen verder te versterken en te blijven investeren in gerechtelijke infrastructuur en digitalisering; wijst erop dat de rechterlijke macht nog steeds te maken heeft met politieke druk en bedreigingen die de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht dreigen te ondermijnen; onderstreept het belang van de tijdige en volledige uitvoering van beslissingen van het grondwettelijk hof door zowel de uitvoerende als de wetgevende macht, als essentieel onderdeel van de rechtsstaat en het institutioneel evenwicht;

9. betreurt dat Albanië volgens de corruptieperceptie-index 2025 van Transparency International is gedaald naar de 91e plaats, vergeleken met de 80e plaats in 2024; benadrukt dat corruptie een ernstig punt van zorg blijft en dat Albanië, ondanks geboekte vooruitgang in het juridische en institutionele kader, de specifieke politiecapaciteit verder moet versterken, sterk moet blijven inzetten op onderzoek, vervolging en definitieve veroordelingen, met name in corruptiezaken op hoog niveau; verwelkomt de goedkeuring van belangrijke anticorruptiewetgeving, onder meer inzake de bescherming van klokkenluiders en belangenconflicten, en dringt aan op de grondige uitvoering ervan; is ingenomen met de voortgezette werkzaamheden van gespecialiseerde instellingen voor corruptiebestrijding en instellingen voor de bestrijding van georganiseerde misdaad, waaronder de speciale structuur tegen corruptie en georganiseerde misdaad (SPAK), en dringt erop aan dat hun onafhankelijkheid, toereikende middelen en voldoende operationele capaciteit worden gewaarborgd, zonder hun onderzoeksbevoegdheden te beperken of hun werk te ondermijnen; dringt aan op meer inspanningen om te zorgen voor doeltreffende opsporing, bevriezing, confiscatie en effectief beheer van criminele vermogensbestanddelen, onder meer door middel van systematische financiële onderzoeken, betere samenwerking tussen agentschappen en grensoverschrijdende samenwerking, en het volledige gebruik van instrumenten voor confiscatie in overeenstemming met de grondrechten;

10. benadrukt dat corruptie op alle niveaus moet worden aangepakt om het vertrouwen van burgers in overheidsinstellingen te versterken en een voorspelbaar ondernemingsklimaat mogelijk te maken; dringt aan op meer transparantie, controles op belangenconflicten, integriteitsrisicobeoordelingen en gerichte preventieve maatregelen in sectoren met een hoog risico, met name overheidsopdrachten en concessies, vergunningen en inspecties, alsook de bouw en ruimtelijke ordening;

11. verzoekt Albanië doorslaggevende vooruitgang te boeken op het gebied van de eerste registratie van eigendommen en de vaststelling van eerlijke, algemeen aanvaarde

compensatie, en daarbij de transparantie van het staatskadaster en de kwaliteit van de kadastergegevens in het eigendomsregister te verbeteren en erop toe te zien dat het recht op een eerlijk proces en het recht op een doeltreffende voorziening in rechte worden geëerbiedigd in geval van onteigening en verwijdering van eigendommen;

12. benadrukt het belang van een doeltreffende bestrijding van de georganiseerde misdaad, zoals netwerken voor het witwassen van geld en de handel in drugs, en dringt aan op intensievere samenwerking met EU-agentschappen zoals Europol en Eurojust; verzoekt de autoriteiten vaart te zetten achter de aanpassing van het Albanese rechtskader inzake georganiseerde misdaad aan het EU-acquis, de rechtshandhavingscapaciteit te versterken en de efficiëntie van onderzoeken te verbeteren;

13. is ingenomen met het feit dat banken in Albanië officieel zijn begonnen met het uitvoeren van grensoverschrijdende transacties in euro via het SEPA-systeem; prijst de Albanese autoriteiten voor hun krachtige inspanningen in de strijd tegen het witwassen van geld door de goedkeuring van de nationale strategie ter voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme 2024-2030; neemt kennis van het initiatief "Cashless Albania 2030", dat tot doel heeft het hoge niveau van informele handel en illegale kasstromen aan te pakken;

Grondrechten en mediavrijheid

14. is ingenomen met het feit dat Albanië in de door Verslaggevers zonder Grenzen gepubliceerde wereldindex voor persvrijheid 2025 is gestegen van de 99e plaats in 2024 naar de 80e plaats in 2025; dringt aan op verdere inspanningen om de vrijheid van meningsuiting en de pluriformiteit van de media in Albanië te beschermen, met inbegrip van meer transparantie over mogelijke belangenconflicten van media-eigenaren, waarborgen tegen politieke en economische druk op journalisten en doeltreffend onderzoek bij bedreigingen en aanvallen die gericht zijn tegen mediaprofessionals; dringt ook aan op meer transparantie inzake de eigendomsstructuren van media en op een transparante verdeling van overheidsreclame om de redactionele onafhankelijkheid en de pluriformiteit van de media te waarborgen;

15. veroordeelt met klem de vijandigheid tegen onafhankelijke journalisten en mediaprofessionals in Albanië, waaronder verbale aanvallen en antimediaretoriek door hoge ambtenaren, lastercampagnes en vrouwonvriendelijke online-intimidatie, waarbij vaak journalisten die verslag uitbrengen over de rechtsstaat, corruptie en justitie het mikpunt zijn; uit voorts zijn bezorgdheid over het grote aantal rechtszaken tegen journalisten; is ingenomen met de recente wijzigingen van het Albanese wetboek van strafrecht; betreurt echter dat deze er niet toe hebben geleid dat laster en smaad volledig uit het strafrecht zijn gehaald, in overeenstemming met EU- en internationale normen;

16. verzoekt de Albanese autoriteiten media- en digitale geletterdheid te bevorderen als aanvullende maatregel om de informatieomgeving weerbaarder te maken, onder meer door initiatieven op het gebied van mediageletterdheid in het hele onderwijsstelsel te integreren, de opleiding van leerkrachten en moderne leermiddelen te ondersteunen en nauwer met onafhankelijke media en relevante EU-programma's samen te werken om kritisch denken en verantwoorde digitale interactie te bevorderen;

17. moedigt Albanië aan om het institutionele kader voor de bescherming en bevordering van de rechten van personen die behoren tot etnische en religieuze minderheden en

kwetsbare groepen, waaronder 5.1.2.e en Egyptenaren, personen met een handicap, arbeidsmigranten en lhbtiq+-personen, te versterken, en te zorgen voor een effectieve uitvoering van de antidiscriminatiewetgeving en een betere toegang voor etnische en religieuze minderheden en kwetsbare groepen tot openbare diensten, evenals hun daadwerkelijke deelname aan het sociale, economische en politieke leven; is bezorgd over de antigenderretoriek die in het politieke discours in Albanië wordt gebezigd; merkt op dat de versterking van het institutionele kader voor de bescherming van de rechten van minderheden gepaard moet gaan met doeltreffende maatregelen ter waarborging van de volledige en doeltreffende uitvoering van deze rechten in de praktijk;

18. verzoekt de Albanese autoriteiten te zorgen voor duurzame toegang tot onderwijs in minderheidstalen voor erkende nationale minderheden, en steun te verlenen aan de opleiding van leerkrachten over dit onderwerp, de ontwikkeling van schoolboeken en het behoud van de culturele identiteit;

19. prijst de goedkeuring in Albanië van de wet inzake gendergelijkheid, die in overeenstemming is met het EU-acquis en de internationale mensenrechtennormen; is echter verontrust over de golven van desinformatie en haat tegen lhbtiq+-personen, waaronder lastercampagnes tegen het werk van maatschappelijke organisaties die zich inzetten voor de gelijkheid voor lhbtiq+-personen; verzoekt de Albanese autoriteiten personen die discriminerende retoriek verspreiden voor de wet ter verantwoording te roepen; verzoekt de Albanese regering wettelijke maatregelen op te stellen, zoals een geregistreerd partnerschap, om paren van hetzelfde geslacht te erkennen en te beschermen, overeenkomstig haar toezegging in het nationale actieplan voor lhbti-personen (2021-2027), en om de wetgeving van Albanië inzake mensenrechten in overeenstemming te brengen met het EU-acquis;

20. verwelkomt de erkenning van de reeds lang bestaande historische aanwezigheid van de Bulgaarse gemeenschap in regio's als Prespa, Golloborde en Gora en spoort de Albanese autoriteiten aan ervoor te zorgen dat hun taalkundige, culturele en onderwijsrechten volledig worden geëerbiedigd, en dit ook te doen voor de andere erkende nationale minderheden in Albanië;

21. betreurt dat minderheidsgroepen in Albanië nog steeds te kampen hebben met problemen van discriminatie en sociale uitsluiting, met name wat betreft de toegang tot onderwijs, werkgelegenheid en openbare diensten; verzoekt de Albanese regering het antidiscriminatiebeleid en de rechten van minderheden volledig in overeenstemming te brengen met het EU-acquis; onderstreept dat de toegang tot de rechter en de politieke participatie moeten worden verbeterd, met name voor kwetsbare en gemarginaliseerde groepen;

22. erkent dat de Griekse nationale minderheid nog steeds een sterke historische aanwezigheid heeft, met name in Zuid-Albanië, en roept Albanië op om de bescherming van het eigendomsrecht te waarborgen

23. benadrukt ook dat het belangrijk is gedenkplaatsen in verband met de communistische dictatuur in stand te houden en herdenkingsinitiatieven en educatieve initiatieven te ondersteunen die het historisch bewustzijn bevorderen en de democratische cultuur versterken, met name onder jongere generaties;

24. is ingenomen met het levendige en constructieve maatschappelijk middenveld in Albanië, dat een cruciale en positieve rol speelt in het hervormingsproces; moedigt de Albanese regering aan samenwerkingsverbanden op te bouwen en het maatschappelijk middenveld vanaf een vroeg stadium daadwerkelijk te betrekken bij een transparant wetgevingsproces; betreurt echter dat maatschappelijke organisaties in Albanië nog steeds voor uitdagingen staan en slechts beperkte overheidsfinanciering ontvangen; verzoekt de Albanese regering voorts te zorgen voor een gunstig, veilig en niet-discriminerend klimaat voor het maatschappelijk middenveld;

25. vindt het zorgwekkend dat Albanië volgens het Global Gender Gap Report 2025 van het Wereld Economisch Forum in de wereldwijde rangschikking is gezakt van de 23e plaats in 2024 naar de 36e in 2025, hetgeen op een toenemende genderkloof wijst; betreurt dat het rechtskader voor de bestrijding van gendergerelateerd geweld nog niet is afgestemd op het Verdrag van Istanbul; dringt er bij de Albanese regering op aan de ondersteunende diensten voor slachtoffers te verbeteren, met name op het vlak van gezondheidszorg, financiering van opvanghuizen voor vrouwen, gratis rechtsbijstand en re-integratie- en rehabilitatieprogramma's;

26. is bezorgd over het feit dat de Albanese nationale agenda voor de rechten van het kind (NARC) 2021-2026 nog niet volledig ten uitvoer is gelegd en dat de toegang tot de rechter voor kinderen wordt belemmerd door vertragingen, beperkte rechtsbijstand en ontoereikende institutionele coördinatie; betreurt dat de meeste kinderen in Albanië nog steeds risico lopen op armoede; dringt er bij de Albanese autoriteiten op aan de NARC doeltreffend uit te voeren door bijstand te verlenen aan kinderen die met uitsluiting en armoede worden geconfronteerd;

Hervorming van het openbaar bestuur en governance

27. wijst op de vooruitgang die is geboekt bij de hervorming van het openbaar bestuur, met inbegrip van strategische planning en coördinatie; is ingenomen met de goedkeuring van de horizontale strategie voor de hervorming van het openbaar bestuur 2025-2030; benadrukt echter dat verdere inspanningen nodig zijn om te zorgen voor aanwerving op basis van verdienste en depolitisering van het ambtenarenapparaat, met inbegrip van de vaststelling en uitvoering van een nieuw wetgevingskader voor het ambtenarenapparaat;

28. is bezorgd over het feit dat noch het rechtskader voor overheidsopdrachten, noch de vennootschapswetgeving volledig stroken met het EU-acquis; verzoekt de Albanese autoriteiten zich te blijven inspannen om de wetgeving van Albanië volledig in overeenstemming te brengen met het EU-acquis; dringt aan op versterkt parlementair toezicht, onafhankelijke audits en volledige transparantie wat openbare aanbestedingsprocedures betreft, teneinde de naleving van de EU-normen inzake mededinging, gegevensbescherming en corruptiebestrijding te waarborgen;

29. verwelkomt de lopende werkzaamheden van de partijoverschrijdende parlementaire commissie voor territoriale hervorming van Albanië; benadrukt dat elke hervorming op dit gebied moet worden uitgevoerd door middel van een inclusief proces en gebaseerd moet zijn op objectieve sociaal-economische criteria en Europese normen voor lokaal zelfbestuur;

30. dringt aan op betere beleidsplanning, empirisch onderbouwde besluitvorming en transparante begrotingsprocessen, ook middels versterkt parlementair toezicht op de

overheidsfinanciën; dringt erop aan dat de financiële middelen, de administratieve capaciteit en de fiscale autonomie van lokale autoriteiten worden verbeterd;

31. prijst de Albanese autoriteiten voor de recente goedkeuring van de nationale cyberbeveiligingsstrategie 2025-2030; verwelkomt de aanpassing van de huidige Albanese wet inzake cyberbeveiliging aan de NIS 2-richtlijn van de EU[5]; prijst de Albanese autoriteiten voor de vaststelling van een bijgewerkte lijst van exploitanten van kritieke en belangrijke informatie-infrastructuur;

32. is verheugd dat de gegevensdoorgifte van Albanië aan Eurostat voortdurend verbetert; verzoekt de Albanese autoriteiten de productie en verspreiding van hoogwaardige gegevens verder op te voeren;

33. prijst de Albanese regering voor de goedkeuring van de nieuwe wetten inzake handelsmerken en octrooien; verzoekt de Albanese autoriteiten het intellectuele-eigendomsrecht van Albanië volledig in overeenstemming te brengen met het EU-acquis en het te blijven versterken;

Sociaal-economische hervormingen en het milieu

34. is verheugd over de betrokkenheid van Albanië bij de uitvoering van het EU-groeiplan voor de Westelijke Balkan; merkt echter op dat er nog steeds structurele zwakheden bestaan, zoals de informele economie, een beperkte productiviteitsgroei en een moeilijk ondernemingsklimaat; betreurt dat de omvangrijke informele economie het ondernemingsklimaat en de concurrentie belemmert; wijst er nogmaals op dat de vervoersinfrastructuur voor verkeer tussen de landen van de Westelijke Balkan moet worden verbeterd en dat de trein- en luchtverbindingen met de EU-lidstaten verder moeten worden ontwikkeld; prijst de Albanese autoriteiten voor het verlenen van btw-vrijstelling voor door de EU gefinancierde projecten in Albanië;

35. herinnert aan het potentieel van het economisch en investeringsplan voor de Westelijke Balkan van de EU om de regionale connectiviteit te verbeteren met behulp van spoorlijnen en snelwegen; spoort de autoriteiten in alle betreffende landen in dat opzicht aan de Corridor VIII-projecten te voltooien, die Albanië, Noord-Macedonië en Bulgarije met elkaar verbinden;

36. dringt aan op de invoering van een alomvattend screeningmechanisme voor directe buitenlandse investeringen, als strategisch initiatief om nationale belangen te beschermen, de veiligheid te vergroten en voorspelbaarheid voor investeerders en consistentie met EU-normen te waarborgen;

37. benadrukt dat het internecontrolesysteem van de interne financiële controle bij de overheid van Albanië nog steeds slechts gedeeltelijk doeltreffend is; verzoekt Albanië de verantwoordingsplicht en transparantie van staatsbedrijven te vergroten door hun jaarlijkse financiële prestatieverslagen openbaar te maken; roept de Albanese

---

[5] Richtlijn (EU) 2022/2555 van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2022 betreffende maatregelen voor een hoog gemeenschappelijk niveau van cyberbeveiliging in de Unie, tot wijziging van Verordening (EU) nr. 910/2014 en Richtlijn (EU) 2018/1972, en tot intrekking van Richtlijn (EU) 2016/1148 (NIS 2-richtlijn) (PB L 333 van 27.12.2022, blz. 80, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj).

autoriteiten ertoe op de aanbevelingen van de hoogste nationale auditinstantie van Albanië volledig uit te voeren;

38. is ingenomen met de goedkeuring van de strategie voor de modernisering en harmonisatie van de Albanese douane-informatiesystemen met de systemen van de EU voor de periode 2025-2030; prijst de Albanese autoriteiten voor hun inspanningen om aan de EU-normen te voldoen door de douane-infrastructuur te harmoniseren en te verbeteren; benadrukt dat de IT systemen voor de douane aanzienlijk moeten worden verbeterd om volledige harmonisatie met de EU normen te bereiken en verzoekt de Albanese autoriteiten de nodige investeringen en hervormingen in dit verband te versnellen;

39. prijst de Albanese autoriteiten voor de aanpassing van de wetgeving inzake particuliere pensioenfondsen aan het EU-acquis; verzoekt Albanië de afstemming op het EU-acquis inzake verzekeringen, kapitaalmarkten, effectenmarkten, beleggingsfondsen en financiëlemarktinfrastructuren te voltooien;

40. is zeer ingenomen met het voorstel van de Commissie en de machtiging van de Raad om onderhandelingen te openen om de EU-regeling "roaming tegen thuistarief" uit te breiden tot de Westelijke Balkan, en verzoekt Commissie en de partners van de Westelijke Balkan snel de nodige stappen te ondernemen om de roamingmarkten van de EU en van de partners van de Westelijke Balkan wederzijds open te stellen, zodat burgers en bedrijven zonder extra kosten van roamingdiensten kunnen profiteren;

41. benadrukt het belang van investeringen in onderwijs, vaardighedenontwikkeling en innovatie om duurzame groei en sociale cohesie te ondersteunen; prijst de Albanese regering voor de vaststelling van wetgevingshandelingen ter hervorming van het hoger onderwijs en voor de voortgezette uitvoering van de nationale strategie voor onderwijs 2021-2026; verzoekt de Albanese autoriteiten de uitvoeringswetgeving voor de wet inzake cultureel erfgoed en musea vast te stellen; moedigt de ontwikkeling van beleid aan dat gericht is op het terugdringen van de emigratie van jongeren en het vergroten van de kansen voor jonge professionals door middel van betere arbeidsmarktomstandigheden, onderwijshervormingen en ondersteuning van innovatie;

42. dringt aan op de verdere ontwikkeling en doeltreffende uitvoering van het kader voor sociale huisvesting in Albanië, op basis van de voortzetting en verbetering van de Nationale strategie voor sociale huisvesting 2016-2025, teneinde stabiele en fatsoenlijke levensomstandigheden te waarborgen voor groepen met een lager inkomen en kwetsbare groepen; onderstreept met name dat toegankelijke en betaalbare sociale huisvesting voor jongeren belangrijk is, met inbegrip van studenten en leerlingen, aangezien hiermee hun geografische mobiliteit, toegang tot onderwijs en opleiding en succesvolle integratie op de arbeidsmarkt wordt ondersteund;

43. onderstreept het cruciale belang van een echte sociale dialoog om de verschillende segmenten van de bevolking te laten profiteren van de voordelen van uitbreiding van de EU; is ingenomen met de verbetering van de overdracht van databanken en de vroegtijdige verbinding met het Europees netwerk van diensten voor de arbeidsvoorziening (Eures), die mogelijk werd gemaakt door de volledige afstemming van de nationale lijst van beroepen op de meertalige Europese classificatie van vaardigheden, competenties, kwalificaties en beroepen (ESCO); betreurt echter dat de Nationale Arbeidsraad niet vaak in vergadering bijeenkomt; dringt aan op versterking

van het tripartiete overlegproces, met inbegrip van adequate vakbondsvertegenwoordiging; benadrukt dat capaciteitsopbouw van de sociale partners verdere ondersteuning nodig heeft;

44. dringt aan op meer inspanningen om de naleving van het arbeidsrecht van de EU en het EU-kader voor gezondheid en veiligheid op het werk te bevorderen, met inbegrip van de volledige uitvoering van niet-discriminerend beleid en gelijkheidsmaatregelen, en dringt er bij de relevante nationale autoriteiten op aan te zorgen voor doeltreffende monitoring, handhaving en passende sancties in geval van niet-naleving;

45. benadrukt dat vooruitgang in de richting van toetreding tot de EU een daadwerkelijke staat van dienst vereist wat betreft de uitvoering en handhaving van het milieuacquis, met name op het gebied van milieubeoordelingen, natuurbeschermingswetgeving en het recht op inspraak van het publiek;

46. neemt kennis van de aankondiging van de Albanese regering dat zij van plan is de afvalbeheersector van het land te hervormen en de afvalinzameling en het afvalbeheer te centraliseren en te verbeteren; neemt echter met bezorgdheid kennis van de vaststelling van de Commissie dat er tijdens de rapporteringsperiode geen vooruitgang is geboekt op het gebied van milieu en klimaatverandering; dringt er bij de Albanese regering op aan prioriteit te geven aan de uitvoering van strategieën voor aanpassing aan de klimaatverandering en de ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen, en duurzame economische groei te ondersteunen;

47. betreurt ten zeerste dat Albanië de wet inzake strategische investeringen van 2015 heeft verlengd, gezien de bepalingen ervan die versnelde vergunningsprocedures en minder milieutoezicht mogelijk maken, hetgeen negatieve gevolgen kan hebben voor beschermde gebieden en andere ecologisch kwetsbare gebieden; dringt aan op intrekking van de wijzigingen van 2024 in de wet inzake beschermde gebieden, die de ontwikkeling van grootschalige toeristische infrastructuur in beschermde gebieden mogelijk maken en waarmee belangrijke bestuurs- en besluitvormingsbevoegdheden worden overgedragen aan de Nationale Raad van Gebieden, waardoor het milieutoezicht wordt verzwakt;

48. benadrukt dat de Commissie Albanië heeft gewaarschuwd voor acties die gevolgen kunnen hebben voor zijn toetredingstraject tot de EU, in de context van de aanhoudende nationale protesten tegen een grootschalig luxueus ontwikkelingsproject dat een bedreiging vormt voor een beschermd natuurgebied met flamingo's, zeehonden en nestplaatsen voor schildpadden; sluit zich in dit verband aan bij de kritiek van de Commissie en wijst erop dat afstemming op de milieuregels van de EU, met inbegrip van de vogelrichtlijn[6] en de habitatrichtlijn[7], een voorwaarde is voor toetreding tot de EU;

49. drukt zijn ernstige bezorgdheid uit over het feit dat de lopende ontwikkelingen in het beschermde gebied Vjosa-Narta aantonen welke gevolgen deze wetswijzigingen in de

---

[6] Richtlijn 2009/147/EG van het Europees Parlement en de Raad van 30 november 2009 inzake het behoud van de vogelstand (PB L 20 van 26.1.2010, blz. 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/147/oj).

[7] Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PB L 206 van 22.7.1992, blz. 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1992/43/oj).

praktijk hebben en welke risico's eruit voortvloeien voor gebieden van erkende ecologische waarde; volgt de aanhoudende vreedzame massaprotesten in dit verband op de voet; verzoekt de Albanese autoriteiten onmiddellijk een moratorium in te stellen op alle nieuwe vergunningsprocedures, bouwwerkzaamheden en ontwikkelingsinterventies in beschermde gebieden totdat de onverenigbare bepalingen van de gewijzigde wet inzake beschermde gebieden zijn ingetrokken, in overeenstemming met een reeds lang bestaand verzoek van de Commissie en het Parlement en met de ijkpunten voor de afronding van de onderhandelingen met betrekking tot hoofdstuk 27, totdat volledige naleving van de EU-natuurbeschermingsnormen is gewaarborgd; onderstreept dat alle projecten op dit gebied aan uitgebreide milieueffectbeoordelingen moeten worden onderworpen die volledig in overeenstemming zijn met de EU-normen, waaronder een transparante procedure voor inspraak van lokale gemeenschappen, wetenschappers en het maatschappelijk middenveld;

Buitenlands beleid en regionale samenwerking

50. prijst het feit dat Albanië zich volledig aan het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid van de EU blijft aanpassen, onder meer op het vlak van beperkende maatregelen, de doorlopende deelname van Albanië aan missies en operaties in het kader van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid van de EU en de constructieve rol van het land bij het bevorderen van regionale stabiliteit, waarmee de sterke Euro-Atlantische oriëntatie van het land wordt bevestigd; is ingenomen met de nauwere samenwerking op het gebied van veiligheids- en defensiekwesties via het veiligheids- en defensiepartnerschap tussen de EU en Albanië en de veiligheids- en defensiedialogen; benadrukt dat het belangrijk is verder samen te werken, bijvoorbeeld door middel van gezamenlijke opleidingsinitiatieven, gedeelde inlichtingencapaciteiten en versterkte grensbeveiligingsmaatregelen om regionale en mondiale veiligheidsuitdagingen aan te pakken;

51. benadrukt dat deelname aan internationale initiatieven en organisaties in overeenstemming moet blijven met de waarden van de EU, de regionale stabiliteit en de doelstellingen van Albanië op het gebied van Europese integratie; benadrukt dat het belangrijk is bij besluiten in verband met internationale verbintenissen voor transparantie te zorgen en passende parlementaire controle uit te oefenen;

52. benadrukt het belang van goede nabuurschapsbetrekkingen en regionale samenwerking als essentiële onderdelen van het uitbreidingsproces en is ingenomen met de actieve deelname van Albanië aan regionale initiatieven; benadrukt de noodzaak van intensievere samenwerking op het gebied van veiligheid in de Westelijke Balkan, waarbij nauwere coördinatie tussen regionale partners moet worden bevorderd om georganiseerde misdaad, cyberdreigingen en hybride uitdagingen te bestrijden; erkent het strategische belang van de Adriatisch-Ionische regio voor de Europese veiligheid en economische stabiliteit; verzoekt Albanië om in coördinatie met de EU en de NAVO zijn capaciteiten voor maritieme veiligheid te versterken, onder meer door de maritieme infrastructuur te versterken, de bewakingssystemen te verbeteren en de inspanningen ter bestrijding van illegale activiteiten zoals mensenhandel op te voeren; moedigt Albanië aan nauwer samen te werken met de EU-kuststaten om de bescherming van kritieke maritieme routes en ecologische duurzaamheid in de regio te waarborgen;

53. waarschuwt dat met initiatieven die buiten het EU-kader worden ontwikkeld, waaronder het "Open Balkan"-initiatief, parallelle structuren kunnen worden gecreëerd die het proces van Berlijn en de gemeenschappelijke regionale markt van de westelijke Balkan kunnen ondermijnen;

EU-steun

54. verwelkomt de financiële en technische bijstand van de EU aan Albanië in het kader van IPA III en de hervormings- en groeifaciliteit, en benadrukt dat ten aanzien van die steun een strikt verband moet blijven bestaan met concrete hervormingsuitvoering en meetbare resultaten; dringt aan op meer EU-steun voor regionale veiligheidsinitiatieven die de stabiliteit en veerkracht in de hele Westelijke Balkan vergroten; is ingenomen met de bilaterale steunmaatregelen van de Europese Vredesfaciliteit ter ondersteuning van de Albanese strijdkrachten, die het potentieel van Albanië om bij te dragen aan missies en operaties in het kader van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid van de EU vergroten;

55. dringt aan op versterkt toezicht en zinvolle participatie van maatschappelijke organisaties, bedrijfsverenigingen en sociale partners in alle fasen van de hervormings- en groeifaciliteit voor de Westelijke Balkan, met inbegrip van het ontwerp van hervormingsmaatregelen, de uitvoering van projecten en de monitoring van resultaten;

56. verzoekt de EU extra financiële en technische bijstand te verlenen ter ondersteuning van duurzame plattelandsontwikkeling en ter verkleining van de kloof tussen stad en platteland, in overeenstemming met het cohesiebeleid van de EU;

57. uit zijn bezorgdheid over de ernstige onregelmatigheden die het Europees Bureau voor fraudebestrijding heeft vastgesteld bij de uitvoering van het EU-instrument voor pretoetredingssteun voor plattelandsontwikkeling (Ipard II) in Albanië; benadrukt dat het belangrijk is te zorgen voor volledige transparantie, verantwoordingsplicht en doeltreffende controlemechanismen bij het gebruik van financiële bijstand van de EU, teneinde de financiële belangen van de EU te beschermen en het vertrouwen van het publiek te behouden; dringt aan op de onmiddellijke uitvoering van de nodige corrigerende maatregelen;

58. verzoekt de Commissie duidelijke richtsnoeren te blijven verstrekken over hervormingsprioriteiten en te zorgen voor transparant en streng toezicht op de voortgang van de hervormingen; verzoekt de Commissie voorts in alle lidstaten en in Albanië een voorlichtingscampagne op te zetten om de positieve gevolgen van de uitbreiding uit te leggen aan de burgers;

59. moedigt de Commissie samen met de Europese Dienst voor extern optreden aan de veerkracht van Albanië tegen hybride dreigingen op het gebied van cyberbeveiliging, informatiemanipulatie en bescherming van kritieke infrastructuur, verder te helpen vergroten; wijst erop dat de coördinatie moet worden verbeterd en dat desinformatie en hybride dreigingen die als doel hebben de steun van de Albanese bevolking voor toetreding tot de EU te ondermijnen, moeten worden aangepakt door de relevantie van de EU voor de mensen in de Westelijke Balkan op meer strategische wijze te benadrukken;

°

° °

60. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad en de Commissie, de voorzitter van de Europese Raad, de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, de regeringen en parlementen van de lidstaten en de president, de regering en het parlement van de Republiek Albanië.

Europees Parlement
2024-2029

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2026)0218

Commissieverslag 2025 over Noord-Macedonië

Resolutie van het Europees Parlement van 17 juni 2026 over het Commissieverslag 2025 over Noord-Macedonië (2025/2254(INI))

Het Europees Parlement,

– gezien de Stabilisatie- en associatieovereenkomst tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten, enerzijds, en de Republiek Noord-Macedonië, anderzijds[1],

– gezien het verzoek van Noord-Macedonië om toetreding tot de Europese Unie, dat op 22 maart 2004 is ingediend,

– gezien het besluit van de Europese Raad van 16 december 2005 om Noord-Macedonië de status van kandidaat-lidstaat te verlenen,

– gezien de conclusies van de Raad over uitbreiding — Noord-Macedonië en Albanië van 18 juli 2022 en de conclusies van de Raad over uitbreiding van 17 december 2024,

– gezien Verordening (EU) nr. 2021/1529 van het Europees Parlement en de Raad van 15 september 2021 tot vaststelling van het instrument voor pretoetredingssteun (IPA III)[2],

– gezien Verordening (EU) 2024/1449 van het Europees Parlement en de Raad van 14 mei 2024 tot oprichting van de hervormings- en groeifaciliteit voor de Westelijke Balkan[3],

– gezien de hervormingsagenda van Noord-Macedonië, die op 23 oktober 2024 is goedgekeurd door de Commissie in het kader van de hervormings- en groeifaciliteit voor de Westelijke Balkan,

– gezien de mededeling van de Commissie van 5 februari 2020, getiteld "Bevordering van het toetredingsproces – Een geloofwaardig EU-perspectief voor de Westelijke Balkan" (COM(2020)0057),

---

1 PB L 84 van 20.3.2004, blz. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2004/239(2)/oj.
2 PB L 330 van 20.9.2021, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.
3 PB L, 2024/1449, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj.

– gezien de mededeling van de Commissie van 8 november 2023, getiteld "Nieuw groeiplan voor de Westelijke Balkan" (COM(2023)0691),

– gezien de mededeling van de Commissie van 20 maart 2024 betreffende pretoetredingshervormingen en -beleidsevaluaties (COM(2024)0146),

– gezien de mededeling van de Commissie van 8 juli 2025, getiteld "Verslag over de rechtsstaat 2025" (COM(2025)0900), en het bijbehorende werkdocument van de diensten van de Commissie, getiteld "2025 Rule of Law Report – Country Chapter on the rule of law situation in North Macedonia" (Verslag over de rechtsstaat 2025 – Hoofdstuk over de situatie van de rechtsstaat in Noord-Macedonië) (SWD(2025)0930),

– gezien de mededeling van de Commissie van 4 november 2025, getiteld "Mededeling inzake het uitbreidingsbeleid van de EU voor 2025" (COM(2025)0690) en het bijbehorende werkdocument van de diensten van de Commissie over het verslag voor Noord-Macedonië 2025 (SWD(2025)0753),

– gezien het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens (EVRM) en de jurisprudentie van het 5.1.2.e voor de Rechten van de Mens,

– gezien de topbijeenkomsten EU-Westelijke Balkan van 2018, 2020 en 2021 in respectievelijk 5.1.2.e Zagreb en Brdo pri Kranju en de verklaringen daarvan,

– gezien de verklaring van de top EU-Westelijke Balkan die op 17 december 2025 in Brussel werd gehouden,

– gezien het eindverslag van 23 september 2024 van de verkiezingswaarnemingsmissie van het Bureau voor Democratische Instellingen en Mensenrechten van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE/ODIHR) over de presidentsverkiezingen in Noord-Macedonië van 24 april 2024 en de parlementsverkiezingen van 8 mei 2024,

– gezien de 19e vergadering van het Stabilisatie- en Associatiecomité tussen de Europese Unie en de Republiek Noord-Macedonië,

– gezien de gezamenlijke aanbevelingen die zijn aangenomen tijdens de 24e bijeenkomst van de Gemengde Parlementaire Commissie EU-Noord-Macedonië op 26 en 27 november 2025 in Straatsburg,

– gezien zijn eerdere resoluties over Noord-Macedonië, met name zijn resolutie van 24 oktober 2019 over de opening van toetredingsonderhandelingen met Noord-Macedonië en Albanië[4],

– gezien zijn resolutie van 29 februari 2024 over verdieping van de EU-integratie met het oog op toekomstige uitbreiding[5],

– gezien zijn resolutie van 11 maart 2026 over de EU-uitbreidingsstrategie[6],

---

4 PB C 202 van 28.5.2021, blz. 86.
5 PB C, C/2024/6746, 26.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6746/oj.
6 Aangenomen teksten, P10_TA(2026)0077.

– gezien de kaderovereenkomst van Ohrid uit 2001,

– gezien het Verdrag inzake vriendschap, goed nabuurschap en samenwerking tussen Bulgarije en Noord-Macedonië, dat op 1 augustus 2017 is ondertekend en in januari 2018 is geratificeerd,

– gezien de Definitieve Overeenkomst voor de regeling van de geschillen als beschreven in de Resoluties nrs. 817 (1993) en 845 (1993) van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties, de beëindiging van het interim-akkoord van 1995 en de instelling van een strategisch partnerschap tussen Griekenland en Noord-Macedonië op 17 juni 2018 (de zogenoemde Overeenkomst van Prespa),

– gezien de derde VN-conferentie over de standaardisatie van geografische benamingen in 1977,

– gezien de post-monitoringdialoog met Noord-Macedonië en het bijbehorende verslag dat op 8 januari 2026 door de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa is aangenomen,

– gezien het zesde verslag van de Europese Commissie tegen Racisme en Onverdraagzaamheid over Noord-Macedonië, dat op 29 juni 2023 is aangenomen,

– gezien het gezamenlijke werkdocument van de diensten van de Commissie, getiteld "Objectives and Indicators to frame the implementation of the Gender Action Plan III (2021-25)" (Doelstellingen en indicatoren ter inkadering van de uitvoering van het genderactieplan III (2021-25)) (SWD(2020)0284) bij de gezamenlijke mededeling van de Commissie en de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid van 25 november 2020, getiteld "EU-genderactieplan (GAP) III – Een ambitieuze agenda inzake gendergelijkheid en de empowerment van vrouwen in het externe optreden van de EU" (JOIN(2020)0017), alsmede het uitvoeringsplan op landniveau (Country Level Implementation Plan – CLIP) voor Noord-Macedonië,

– gezien artikel 55 van zijn Reglement,

– gezien het verslag van de Commissie buitenlandse zaken (A10-0162/2026),

A. overwegende dat Noord-Macedonië sinds 2005 de status van kandidaat-lidstaat van de EU heeft en het screeningproces in december 2023 met succes heeft afgerond;

B. overwegende dat Noord-Macedonië zich strategisch blijft inzetten voor het EU-lidmaatschap en dat de nationale consensus tussen de politieke partijen niet is afgenomen en de steun voor EU-lidmaatschap onder de bevolking in vergelijking met 2024 met bijna 10 % is toegenomen tot 71 %;

C. overwegende dat het uitbreidingsbeleid van de EU nog steeds een strategische investering is in de vrede, democratie, stabiliteit en welvaart op het Europese continent, en dat de geloofwaardigheid van het toetredingsproces afhankelijk is van strikte voorwaarden en een rechtvaardige behandeling van kandidaat-lidstaten; overwegende dat kandidaat-lidstaten volledig moeten voldoen aan de criteria van Kopenhagen en de Europese waarden moeten eerbiedigen; overwegende dat bilaterale kwesties bilateraal en overeenkomstig het internationaal recht moeten worden opgelost en niet mogen worden gebruikt om het uitbreidingsproces te blokkeren of verder te politiseren;

overwegende dat de geloofwaardigheid van het EU-uitbreidingsbeleid zowel afhangt van de kandidaat-lidstaten die hervormingen moeten doorvoeren als van de EU die haar toezeggingen moet nakomen zodra aan alle voorwaarden is voldaan;

D. overwegende dat het Parlement het Europese toekomstperspectief van Noord-Macedonië consequent heeft gesteund en een voortdurende dialoog is blijven voeren met de autoriteiten van Noord-Macedonië, belanghebbenden en maatschappelijke organisaties, en daarbij heeft benadrukt dat er duurzame hervormingen nodig zijn, dat de democratische waarden, de rechtsstaat en de mensenrechten moeten worden geëerbiedigd en dat de overeengekomen verbintenissen moeten worden nagekomen;

E. overwegende dat Noord-Macedonië blijft kampen met emigratie, wat op lange termijn risico's inhoudt voor de financiële houdbaarheid van essentiële openbare diensten;

F. overwegende dat de politieke polarisatie, de beperkte samenwerking tussen de partijen en de trage uitvoering van hervormingen het vertrouwen en de betrokkenheid van de bevolking blijven ondergraven;

G. overwegende dat taal, identiteit en cultuur, met name in complexe historische contexten, inherent gevoelig liggen; overwegende dat de beslissing om dergelijke kwesties te behandelen bij de uitbreidingsgesprekken, het toetredingsproces van kandidaat-lidstaten dreigt te bemoeilijken en te politiseren, en dat deze beslissing daarom met terughoudendheid en op verantwoorde wijze moet worden genomen, zodanig dat de integriteit van het EU-uitbreidingsbeleid behouden blijft;

H. overwegende dat Noord-Macedonië aantoonbare maar trage vooruitgang heeft geboekt bij de uitvoering van zijn hervormingsagenda, met voornamelijk hervormingen op andere gebieden dan de fundamentele kwesties; overwegende dat de uitvoering van de hervormingsagenda bijdraagt tot de modernisering en ontwikkeling van de samenleving, de economie en de instellingen van Noord-Macedonië;

I. overwegende dat de Raad heeft geconcludeerd dat de Raad bereid is zonder verder uitstel of aanvullende politieke besluiten een intergouvernementele conferentie te houden zodra Noord-Macedonië uitvoering heeft gegeven aan zijn toezegging om de vereiste grondwetswijzigingen af te ronden, in overeenstemming met zijn interne procedures;

J. overwegende dat afzonderlijke EU-lidstaten hun standpunt hebben geuit over het onderhandelingskader van Noord-Macedonië;

K. overwegende dat het vinden van een gemeenschappelijke manier om met het verleden om te gaan en een herdenkingscultuur tot stand te brengen op een wederzijds respectvolle manier de basis vormt waarop Bulgarije en Noord-Macedonië hun toekomstige betrekkingen moeten opbouwen; overwegende dat de betrekkingen tussen de toekomstige generaties van Noord-Macedonië en Bulgarije een weerspiegeling zullen zijn van de onderwijsprocessen in de twee landen;

1. spreekt nogmaals zijn volledige steun uit voor de inzet van Noord-Macedonië voor het EU-lidmaatschap, dat afhankelijk is van duidelijke en aantoonbare resultaten en strikte maar eerlijke voorwaarden, alsook voor de transformatieve veranderingen die nodig zijn om aan de toetredingscriteria te voldoen; prijst de inzet van het land voor Europese

integratie en moedigt verdere inspanningen aan om werk te maken van hervormingen voor afstemming op de EU; herinnert er echter aan dat vooruitgang in de toetredingsonderhandelingen afhankelijk blijft van voortdurende en diepgaande hervormingen en uitsluitend gebaseerd blijft op verdienste;

2. betreurt het gebrek aan vooruitgang sinds zijn laatste verslag; benadrukt dat de politieke wil nieuw leven moet worden ingeblazen om het momentum voor hervormingen te creëren en dat er hiervoor duidelijk actie moet worden ondernomen, met betrekking tot de nodige grondwetswijzigingen, een constructieve samenwerking tussen partijen en een doeltreffend parlementair toezicht; begrijpt dat de grondwetswijzigingen belangrijk zijn, maar ook verdeeldheid veroorzaken in een land dat veel obstakels heeft overwonnen om een onafhankelijke natie te worden; onderstreept in dit verband dat alle politieke belanghebbenden die zich inzetten voor het Europese traject van het land dringend hun krachten moeten bundelen om de nodige grondwetswijzigingen door te voeren zodat de eerste onderhandelingscluster kan worden geopend; herinnert eraan dat samenwerking tussen de partijen van essentieel belang zal blijven bij het aanpassen van de nationale wetgeving aan het EU-acquis tijdens de onderhandelingen;

3. verheugt zich over de recente politieke signalen in Noord-Macedonië over een hernieuwde toezegging om hervormingen door te voeren; benadrukt echter dat het land alleen zal worden beoordeeld op basis van het totale aantal doorgevoerde hervormingen; beklemtoont dat het ontbreken van samenwerking tussen de partijen om de grondwetswijzigingen te bevorderen geen excuus is om andere noodzakelijke hervormingen uit te stellen, die het land en zijn burgers ook los van het Europese traject ten goede zouden komen;

4. verzoekt de lidstaten, de Raad en de Commissie de voorspelbaarheid en geloofwaardigheid van het toetredingsproces te waarborgen, ook om de publieke steun voor toetreding in uitbreidingslanden te behouden; dringt er in dit opzicht bij de Europese Raad en de lidstaten op aan publiekelijk en ondubbelzinnig kenbaar te maken dat de Raad voornemens is om snel en onvoorwaardelijk zijn goedkeuring te geven om over te gaan op de volgende fase in de toetredingsonderhandelingen met Noord-Macedonië zodra aan de voorwaarden van zijn conclusies van 18 juli 2022 is voldaan; merkt op dat Noord-Macedonië een van de landen is met de langste status van kandidaat-lidstaat, sinds het twee decennia geleden de status kreeg toegekend; onderstreept dat mede doordat de Europese Raad herhaaldelijk de start van de toetredingsonderhandelingen met Noord-Macedonië heeft uitgesteld, de politieke belanghebbenden en de bevolking van het land een negatieve perceptie hebben gekregen van de vooruitzichten op toetreding;

5. wijst opnieuw op de oproep van de Europese Raad in zijn conclusies van 2024 over Noord-Macedonië om vaart te zetten achter het voltooien van de grondwetswijzigingen; herinnert eraan dat de Raad opnieuw heeft bevestigd dat de Raad bereid is om zonder verdere vertraging of aanvullende politieke besluiten een nieuwe intergouvernementele conferentie bijeen te roepen zodra Noord-Macedonië zijn toezegging is nagekomen, in overeenstemming met zijn interne procedures, alsook om daarna de eerste onderhandelingscluster zo spoedig mogelijk te openen, in overeenstemming met het onderhandelingskader;

6. prijst de inzet van de inwoners van Noord-Macedonië voor EU-integratie en hun steun voor dit project, twee decennia na de start van het proces; verzoekt de Commissie

duidelijke voorstellen in te dienen over de wijze waarop instrumenten voor geleidelijke integratie moeten worden toegepast en de doeltreffende uitvoering ervan moet worden gewaarborgd, met inbegrip van de instrumenten in het kader van het groeiplan voor de Westelijke Balkan, als aanvulling op en niet ter vervanging van volledig lidmaatschap en op zoveel mogelijk gebieden, zodat de burgers van Noord-Macedonië al vóór de toetreding kunnen profiteren van de EU-integratie;

7. herinnert aan de noodzaak van unanieme besluitvorming over het openen en afronden van toetredingsonderhandelingen als belangrijke politieke mijlpalen in het uitbreidingsproces; herhaalt zijn oproep om de daadkracht van de EU te vergroten door vereenvoudigde processen, zoals het gebruik van stemming met gekwalificeerde meerderheid in de tussenstappen van het uitbreidingsproces, volledig in overeenstemming met de Verdragen;

8. herinnert eraan dat bilaterale geschillen tussen landen moeten worden opgelost door middel van een open dialoog, onder meer met het maatschappelijk middenveld en deskundigen, en daadwerkelijke samenwerking, te goeder trouw en in overeenstemming met het internationaal recht, en dat deze geschillen niet mogen worden geïnstrumentaliseerd in het kader van het toetredingsproces;

9. onderstreept dat taalkundige, culturele en nationale identiteiten de ware fundamenten van elk land zijn en niet door derden in twijfel mogen worden getrokken; merkt voorts op dat dergelijke kwesties geen invloed mogen hebben op het EU-toetredingsproces, dat gericht is op de uitvoering van het EU-acquis en de afstemming op de waarden en beginselen van de EU zoals uiteengezet in de criteria van Kopenhagen en de beginselen van goede nabuurschapsbetrekkingen, en dat moet verlopen volgens objectieve criteria en uitsluitend gebaseerd mag zijn op verdienste; verwerpt ten stelligste etnisch-nationalistische retoriek, ook van politieke actoren, waarmee verdeeldheid wordt gezaaid en goede nabuurschapsbetrekkingen en betrekkingen tussen etnische groepen en gemeenschappen worden ondermijnd; verzoekt de EU meer inspanningen te leveren om dergelijke retoriek en de gevolgen ervan te beteugelen;

10. verheugt zich over de stabiliteit van de interetnische betrekkingen in Noord-Macedonië en de uitvoering van de kaderovereenkomst van Ohrid, onder meer door middel van mechanismen voor billijke vertegenwoordiging; verzoekt alle actoren de fundamenten van stabiliteit en integriteit van het land te beschermen, de betrekkingen, samenwerking en uitwisselingen tussen etnische en minderheidsgroepen en andere gemeenschappen te bevorderen en verdeeldheid zaaiende retoriek tegen te gaan;

11. neemt kennis van het besluit van het 5.1.2.e van Noord-Macedonië van 18 september 2024 over de nietigverklaring van een aantal bepalingen betreffende quota voor vertegenwoordigers van Albanese en andere gemeenschappen in overheidsinstellingen; onderstreept dat het bestuur van het land de multi-etnische samenstelling ervan moet weerspiegelen; verzoekt de autoriteiten te zorgen voor een passende en billijke vertegenwoordiging van alle gemeenschappen in overeenstemming met de kaderovereenkomst van Ohrid en het betrokken wetsontwerp te wijzigen en uit te voeren in volledige overeenstemming met het advies van de Commissie van Venetië en de EU-normen; dringt er bij de Noord-Macedonische autoriteiten op aan snel een oplossing te vinden voor de kwestie van het gebruik van het Albanees voor staatsexamens om te waarborgen dat de kaderovereenkomst van Ohrid zowel naar de geest als naar de letter kan worden uitgevoerd, en de studentenprotesten niet laaghartig

af te schilderen als politiek gemotiveerd of destabiliserend;

12. merkt op dat het stabilisatie- en associatiecomité onlangs zijn waardering heeft geuit voor de geboekte vooruitgang bij het bereiken van de benchmarks voor de opening van de cluster fundamentele kwesties door middel van routekaarten voor de hervorming van het openbaar bestuur en voor de hoofdstukken over de rechtsstaat; moedigt Noord-Macedonië aan de voorbereidingen te treffen en het werk volledig af te ronden met betrekking tot de benchmarks voor de opening van de cluster fundamentele kwesties, in een transparant en zinvol raadplegingsproces met alle relevante belanghebbenden, met inbegrip van het maatschappelijk middenveld;

Werking van de democratische instellingen

13. merkt op dat de democratische instellingen in Noord-Macedonië weliswaar naar behoren functioneren, maar dat de politieke polarisatie blijft aanhouden waardoor de noodzakelijke hervormingen en benoemingen vertraging oplopen; betreurt dat het land geen pogingen heeft ondernomen om de grondwetswijzigingen door te voeren waartoe het zich heeft verbonden en die nodig zijn om de cluster fundamentele kwesties te openen; spoort alle in het parlement van de Republiek Noord-Macedonië vertegenwoordigde politieke partijen aan om af te stappen van de hevige campagneretoriek en op onpartijdige wijze samen te werken om tot een akkoord te komen over de noodzakelijke hervormingen; verzoekt de EU-instellingen en de lidstaten grotere inspanningen te leveren om de oplossing van deze kwestie te vergemakkelijken, onder meer door technische bijstand te verlenen en de dialoog te faciliteren;

14. onderstreept dat het parlementaire toezicht op de uitvoerende macht verder moet worden versterkt en dringt aan op betere controlemechanismen, met inbegrip van een grotere betrokkenheid van oppositiepartijen en actoren uit het maatschappelijk middenveld;

15. is ingenomen met het feit dat de lokale verkiezingen van oktober en november 2025 over het algemeen competitief waren en dat de verkiezingsadministratie zeer efficiënt te werk ging bij de voorbereiding van de verkiezingen, ondanks enkele procedurele tekortkomingen; merkt op dat het kiesstelsel nog steeds niet uitgebreid hervormd is; dringt opnieuw aan op de uitvoering van de resterende aanbevelingen van het OVSE/ODIHR en de Commissie van Venetië op transparante wijze, en pleit ervoor hierbij alle relevante belanghebbenden te betrekken; pleit voorts voor meer transparantie over de financiering en uitgaven van politieke partijen en politieke reclame, zowel in de traditionele media als online, met name op sociale media; roept Noord-Macedonië ertoe op lacunes in de regelgeving waardoor verkiezingen kunnen worden beïnvloed, te dichten met name door politieke onlinereclame te reguleren, onder meer door de verplichte identificatie van sponsors, transparantie over uitgaven en zinvolle openbaarmaking van targetingcriteria, alsook door maatregelen te nemen met betrekking tot financieringskanalen door derden en campagnegerelateerde uitgavenkanalen; dringt aan op billijke overheidsfinanciering en een gelijke toegang tot de media voor alle politieke partijen en onafhankelijke kandidaten;

16. dringt aan op een daadwerkelijke en betekenisvolle verbetering van de politieke positie van vrouwen op lokaal, regionaal en nationaal niveau om hun deelname aan het verkiezingsproces en de politieke besluitvorming te vergroten; beveelt voorts aan

genderquota in te voeren waar dat nog niet het geval is, om ervoor te zorgen dat de toezegging inzake genderevenwicht uit de nationale strategie voor gendergelijkheid wordt nageleefd;

17. is zich ervan bewust dat er matige vooruitgang is geboekt bij de hervorming van het openbaar bestuur en de digitale transformatie, waardoor de transparantie en efficiëntie in de overheidssector zijn verbeterd, onder meer door middel van de onlangs aangenomen wetgeving inzake elektronische identificatie in overeenstemming met de EU-regelgeving; merkt echter op dat verdere inspanningen nodig zijn, waaronder hervormingen van het lokaal zelfbestuur en een daadkrachtigere uitvoering van de strategie voor het openbaar bestuur 2023-2030, waardoor lokale overheden beter in staat zouden zijn om de burgers een betere dienstverlening te bieden, lokale en regionale ontwikkelingsstrategieën uit te werken en toe te passen en te garanderen dat de nodige administratieve capaciteit aanwezig is;

18. dringt aan op de verdere depolitisering van het openbaar bestuur en de volledige uitvoering van op verdienste gebaseerde wervingsprocedures en selectieprocedures voor het hoger management, in overeenstemming met de EU-normen;

19. is ingenomen met de recente benoeming van de nieuwe ombudspersoon; neemt met voldoening kennis van de organisatie van openbare hoorzittingen voor de benoeming van openbare ambten, waardoor de transparantie en de publieke controle toenemen; uit echter zijn bezorgdheid over de aanwijzingen voor politiek favoritisme bij de benoeming van leden van de commissie ter voorkoming van en bescherming tegen discriminatie; benadrukt dat organen voor gelijke behandeling onafhankelijk en vrij van politieke inmenging moeten functioneren;

Media en maatschappelijk middenveld

20. is ingenomen met het feit dat Noord-Macedonië voldoende wettelijke garanties biedt voor de vrijheid van meningsuiting; wijst er echter op dat er nog verdere inspanningen nodig zijn om daadwerkelijk te komen tot een gunstig klimaat voor vrije en onafhankelijke media; verzoekt de media terughoudendheid te betrachten wanneer zij berichtgeving publiceert die de relaties tussen etnische groepen en gemeenschappen kan ondermijnen; benadrukt dat socialemediaplatforms harder moeten inzetten op con-tent-mo-de-ra-tie, vooral met betrekking tot haatzaaiende uitlatingen over etnische groepen; pleit verder voor de ontwikkeling van particuliere media op lokaal en regionaal niveau;

21. merkt op dat de doeltreffende uitvoering van de wettelijke bepalingen voor de bescherming van journalisten een uitdaging blijft, met name in gevallen van online-intimidatie en gendergerelateerd geweld tegen vrouwelijke journalisten; is bezorgd over het feit dat het gebrek aan specifieke wetgeving tegen SLAPP's (strategische rechtszaken tegen publieke participatie) en het geringe bewustzijn hierover bij rechters, advocaten en journalisten, belemmeringen blijven voor de doeltreffende bescherming van journalisten en publieke critici tegen SLAPP's; onderstreept dat er nationale

wetgeving moet worden vastgesteld in overeenstemming met de anti-SLAPP-richtlijn[7]; uit zijn bezorgdheid over de sociaal-economische onzekerheid van mediawerkers, vooral met betrekking tot vrouwen die in de media werken; verzoekt de rechtshandhavings- en gerechtelijke ambtenaren te zorgen voor doeltreffende onderzoeken en sancties voor aanvallen, bedreigingen, intimidatie en druk ten aanzien van journalisten, met bijzondere aandacht voor vrouwelijke journalisten; dringt er bij de betrokken autoriteiten op aan alle gevallen van haatzaaiende uitlatingen, haatmisdrijven en intimidatie proactief te voorkomen en systematisch te vervolgen, gerelateerde aanvallen grondig te onderzoeken en de veiligheid en beveiliging van doelwitten, zoals journalisten, personen die tot minderheden behoren, gemeenschappen en andere kwetsbare groepen, te waarborgen;

22. neemt met bezorgdheid kennis van de stijgende concentratie van media-eigendom en het risico van onzichtbare macht via tussenpersonen; dringt aan op sterkere waarborgen voor redactionele onafhankelijkheid, transparante praktijken op het gebied van overheidsreclame en de bescherming van journalisten; wijst erop dat de media dringend effectief moet worden hervormd en dat er doeltreffende maatregelen tegen concentratie moeten worden genomen, zoals het garanderen van volledige transparantie over media-eigendom en over de toewijzing van overheidsmiddelen voor overheidsreclame, en dat de regelgeving inzake mededinging, staatssteun en intellectuele-eigendomsrechten dringend moet worden nageleefd; benadrukt dat de pluriformiteit van de media essentieel is voor democratische veerkracht; beklemtoont dat de onafhankelijkheid en capaciteit van de mediatoezichthouder, de publieke omroep en de toezichthouder voor elektronische communicatie moeten worden versterkt;

23. uit zijn bezorgdheid over de strategische overname van belangrijke televisiestations en nieuwsportalen door Hongaarse mediabazen, waardoor een anti-Europees discours zich verspreidt in het publieke debat in Noord-Macedonië;

24. is ernstig bezorgd over aanhoudende pogingen om het publieke debat te verstoren en het vertrouwen in democratische instellingen en het Europese traject van het land te ondermijnen door middel van gecoördineerde manipulatie van de informatieomgeving, waaronder heimelijke beïnvloedingsoperaties en kwaadwillige narratieven; verzoekt de EU en de lidstaten verdere inspanningen te leveren om Noord-Macedonië te ondersteunen bij de bestrijding van kwaadwillige buitenlandse inmenging in het land, onder meer door middel van technische bijstand; benadrukt dat kwaadwillige buitenlandse inmenging de institutionele geloofwaardigheid aantast en de samenleving polariseert; roept de autoriteiten op een alomvattend en geïnstitutionaliseerd kader voor democratische veerkracht tot stand te brengen met duidelijk omschreven verantwoordelijkheden, regelmatige risicobeoordelingen en openbare verslaglegging, in overeenstemming met de evoluerende normen van de EU voor de bescherming van democratische processen; dringt voorts aan op het verbeteren van de media- en digitale geletterdheid, het bevorderen van factchecking, het bestrijden van haatzaaiende uitlatingen in al hun vormen en het versterken van de weerbaarheid tegen hybride dreigingen die een bedreiging vormen voor de democratische waarden en de

---

[7] Richtlijn (EU) 2024/1069 van het Europees Parlement en de Raad van 11 april 2024 betreffende bescherming van bij publieke participatie betrokken personen tegen kennelijk ongegronde vorderingen of misbruik van procesrecht ("strategische rechtszaken tegen publieke participatie") (PB L, 2024/1069, 16.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1069/oj).

doelstelling van het land om lid te worden van de EU;

25. merkt op dat door het gebrek aan het vooruitzicht op EU-toetreding autoritaire actoren de afgelopen jaren ruimte hebben gekregen om hun invloed in het land te vergroten; pleit daarom voor transparante en op feiten gebaseerde publieke communicatie over EU-gerelateerde hervormingen en het toetredingsproces om de brede maatschappelijke steun te behouden en desinformatie tegen te gaan; dringt er in dit verband bij de Commissie op aan doeltreffender met de burgers in Noord-Macedonië te communiceren over het aanhoudende gebrek aan politieke wil om hervormingen door te voeren die een antwoord zouden bieden op problemen waarmee alle burgers in Noord-Macedonië te maken hebben;

26. is ingenomen met de over het algemeen gunstige omgeving voor maatschappelijke organisaties, maar benadrukt dat het maatschappelijk middenveld meer moet worden betrokken bij prioritaire kwesties en openbare raadplegingen; neemt kennis van de reactivering van de raad voor samenwerking tussen de regering en het maatschappelijk middenveld; pleit voor transparante overheidsfinanciering voor maatschappelijke organisaties en een verbetering van de wetgeving en de afstemming ervan op de internationale normen, zoals aanbevelingen van de Commissie van Venetië en de Europese Commissie tegen Racisme en Onverdraagzaamheid; onderstreept dat het belangrijk is te zorgen voor inclusieve raadplegingen van en transparantie met maatschappelijke organisaties; verzoekt de Commissie steun te verlenen aan maatschappelijke organisaties die de uitvoering van EU-gerelateerde hervormingen grondig monitoren en, indien nodig, bekritiseren;

Grondrechten

27. onderstreept de verplichting van alle lidstaten van de Raad van Europa om hangende arresten van het 5.1.2.e voor de Rechten van de Mens onverwijld uit te voeren; benadrukt dat alle wetswijzigingen moeten voldoen aan de internationale normen en aanbevelingen van de Commissie van Venetië en in overeenstemming moeten zijn met de aanbeveling van de Europese Commissie tegen Racisme en Onverdraagzaamheid, met inbegrip van de wet op verenigingen en stichtingen en de uitvoering van rechterlijke uitspraken met betrekking tot de registratie van verenigingen;

28. merkt op dat het rechtskader voor de grondrechten grotendeels in lijn ligt met de Europese normen; verzoekt de regering van Noord-Macedonië echter om de uitvoering van het rechtskader in de praktijk te versterken, in het bijzonder door het institutionele kader voor gendergelijkheid te verbeteren, te zorgen voor doeltreffende mechanismen voor bescherming tegen gendergerelateerd en huiselijk geweld, de toegang tot gezondheidszorg te garanderen en voldoende middelen toe te wijzen voor slachtofferhulp; dringt aan op de definitieve goedkeuring van de wet inzake gendergelijkheid, de wet inzake arbeidsbetrekkingen en de wet inzake preventie van en bescherming tegen intimidatie op het werk, in overeenstemming met de internationale normen en het EU-acquis, teneinde de levenskwaliteit van vrouwen te verbeteren door belangrijke kwesties op het gebied van gendergelijkheid aan te pakken, met name wat betreft de toegang tot het politieke, economische en sociale leven;

29. is ingenomen met de wijzigingen van het strafwetboek van 2023 om de nationale wetgeving in overeenstemming te brengen met het Verdrag van Istanbul; neemt met name kennis van de verschuiving naar een op instemming gebaseerde definitie van

verkrachting en de expliciete erkenning van gendergerelateerd geweld; is voorts ingenomen met de wijzigingen van 2026 om huiselijk en gendergerelateerd geweld strenger te vervolgen en de verspreiding van intieme beelden zonder instemming strafbaar te stellen; is van mening dat deze hervormingen een weerspiegeling zijn van een betekenisvolle afstemming op de Europese normen;

30. onderstreept dat de situatie van minderheden nog verder moet worden verbeterd, onder meer met betrekking tot het gebruik van talen, de bestrijding van discriminatie en de bevordering van diversiteit; is ingenomen met de vooruitgang die is geboekt met het actieplan voor de bescherming van de rechten van personen die tot minderheden of gemeenschappen behoren, en moedigt Noord-Macedonië aan dit plan op inclusieve wijze af te ronden door duidelijke benchmarks, meetbare indicatoren en een specifiek monitoringmechanisme vast te stellen, met als doel een doeltreffende bescherming tegen discriminatie te waarborgen en de grondrechten van alle burgers van Noord-Macedonië te verbeteren; dringt er bij de relevante politieke belanghebbenden op aan zich te onthouden van het gebruik van polariserende en escalerende taal die van invloed kan zijn op de relaties tussen gemeenschappen en minderheden;

31. benadrukt dat de etnische en culturele diversiteit van Noord-Macedonië van onschatbare waarde is en dat hieruit de kracht moet worden geput om een democratisch en inclusief bestuur verder te consolideren en het traject van Noord-Macedonië naar EU-lidmaatschap te versnellen; moedigt Noord-Macedonië aan al zijn etnische gemeenschappen in zijn grondwet op te nemen, inclusiviteit te bevorderen, diversiteit te beschermen, discriminatie te bestrijden en de sociale cohesie te versterken in overeenstemming met de Europese waarden en democratische beginselen, en gelijke rechten en kansen voor iedereen volledig te waarborgen;

32. dringt aan op meer inspanningen om de aanhoudende sociaal-economische uitsluiting van de 5.1.2.e aan te pakken; dringt er bij de autoriteiten op aan te zorgen voor de doeltreffende uitvoering van de strategie voor de integratie van de Roma, met meetbare indicatoren, een passend institutioneel toezicht en adequate begrotingstoewijzing; uit zijn bezorgdheid over de aanhoudende segregatie in het onderwijs in bepaalde gemeenten en dringt aan op proactieve maatregelen om segregatie tegen te gaan;

33. stelt met bezorgdheid vast dat er nauwelijks vooruitgang is geboekt wat betreft de belemmeringen waarmee personen met een handicap in de meeste aspecten van het leven worden geconfronteerd; is voorstander van meer inspanningen om het juridische en institutionele kader voor de rechten van personen met een handicap te voltooien en de uitvoering en handhaving ervan te verbeteren; wijst op de aanhoudende structurele problemen in de werkzaamheden van de commissie ter voorkoming van en bescherming tegen discriminatie van Noord-Macedonië, vanwege een gebrek aan middelen;

34. dringt erop aan de wettelijke bescherming van de rechten van lhbtiq+-personen te verbeteren en iets te doen aan haatzaaiende uitlatingen tegen de gemeenschap, ook online; is diep verontrust over de escalatie van de haatgevoelens tegenover lhbtiq+-personen en maatschappelijke organisaties in Noord-Macedonië;

35. dringt er bij alle politieke actoren op aan de wet inzake de burgerlijke stand te wijzigen, te zorgen voor snelle, toegankelijke en onbelemmerde wettelijke gendererkenning en een transparante juridische procedure vast te stellen in overeenstemming met internationale normen en het desbetreffende arrest van het 5.1.2.e voor de

Rechten van de Mens van 2019;

36. dringt er bij de autoriteiten op aan belangrijke antidiscriminatieterminologie terug op te nemen in de wet op het basisonderwijs en opnieuw regels in te voeren voor de verplichte melding van geweld op school om kwetsbare groepen te beschermen;

37. neemt met bezorgdheid kennis van de levensomstandigheden in gevangenissen in Noord-Macedonië, die dringend moeten worden verbeterd;

38. verheugt zich over de nauwere samenwerking op het gebied van grensbeheer en verzoekt Noord-Macedonië het migratiebeheer te versterken, criminele smokkelaarsnetwerken, mensenhandelaars en andere vormen van georganiseerde misdaad te bestrijden, de aanpassing aan het EU-acquis te verbeteren en aanhoudende uitdagingen bij de aanpak van reguliere en irreguliere migratie aan te pakken, met volledige eerbiediging van de mensenrechten en het internationaal recht; benadrukt dat illegale pushbacks aan de grenzen van Noord-Macedonië moeten worden voorkomen;

39. prijst de regering van Noord-Macedonië voor haar snelle reactie op de antisemitische brandstichting op een gebouw van de Joodse gemeenschap op 12 april 2026 in Skopje;

De rechtsstaat

40. uit zijn bezorgdheid over het gebrek aan vooruitgang op het vlak van het rechtsstelsel, de onafhankelijkheid van rechtbanken en het openbaar ministerie, en de ontoereikende inspanningen om de rechtsstaat en de kaders voor corruptiebestrijding te versterken; verzoekt politieke belanghebbenden dringend af te zien van politieke inmenging in de rechterlijke macht; neemt met bezorgdheid kennis van diepgewortelde structurele zwakheden en negatieve trends in de werking van de rechterlijke macht, waaronder ontoereikende financiering en personeelsbezetting van gerechtelijke instellingen, waardoor de onafhankelijkheid ervan wordt ondermijnd; verzoekt Noord-Macedonië daarom de uitvoering van de strategie voor justitiële hervorming 2024-2028 te versnellen;

41. onderstreept dat het belangrijk is de integriteit en onafhankelijkheid van de rechterlijke macht te waarborgen, onder meer door de raad voor de rechtspraak te versterken in overeenstemming met de aanbeveling en het advies van de collegiale toetsing van de Commissie van Venetië van 2023;

42. uit zijn bezorgdheid over het feit dat door de wijzigingen van het strafwetboek in Noord-Macedonië, waarbij de verjaringstermijnen zijn verkort en straffen voor corruptie op hoog niveau en ambtsmisbruik zijn verlaagd, de lopende gerechtelijke procedures worden ondermijnd, waaronder spraakmakende zaken, wat leidt tot de perceptie van straffeloosheid voor prominente politieke actoren en een verdere afname van het publieke vertrouwen in de rechterlijke macht;

43. dringt er bij de bevoegde autoriteiten op aan te zorgen voor een passende follow-up van mogelijke gevallen van haatmmisdrijven, ook zaken met betrekking tot etnische groepen en gemeenschappen;

44. stelt met bezorgdheid vast dat er geen vooruitgang is geboekt wat betreft het voorkomen en bestrijden van corruptie en dat corruptie in veel domeinen nog steeds wijdverbreid is; onderstreept dat er nog steeds sprake is van een grote en onverklaarbare kloof tussen

formeel aangekondigde corruptieonderzoeken en gerechtelijke schuldigverklaringen in corruptiezaken op hoog niveau; roept de regering van Noord-Macedonië op de uitvoering van de nationale strategie voor de preventie van corruptie en belangenconflicten te verbeteren en een nieuw strafwetboek goed te keuren in overeenstemming met het EU-acquis en de internationale normen; dringt voorts aan op een verbetering van de nog steeds slechte bescherming van klokkenluiders, waardoor personen worden ontmoedigd om gevallen van corruptie te melden; is echter ingenomen met de actieve deelname van Noord-Macedonië aan het Internationaal Verdrag inzake de uitwisseling van gegevens voor de verificatie van vermogensverklaringen, waardoor het land zich positioneert als een regionaal referentiepunt binnen dit mechanisme;

45. dringt aan op de tijdige goedkeuring van een alomvattende corruptiebestrijdingsstrategie voor 2026-2030 met duidelijke verantwoordelijkheden en meetbare streefdoelen, en pleit voor de uitvoering van de openstaande aanbevelingen van de Groep van Staten tegen Corruptie (Greco);

46. stelt bezorgd vast dat vertragingen in gerechtelijke procedures en het gebrek aan middelen obstakels blijven voor de opbouw van een solide staat van dienst op het gebied van corruptiezaken op hoog niveau; dringt met name aan op onderzoeken en definitieve veroordelingen in corruptiezaken op hoog niveau, die als voorbeeld kunnen dienen voor de aanpak van corruptie op alle niveaus en voor het niet aanvaarden van straffeloosheid;

47. merkt op dat het gepercipieerde vertrouwen in de rechterlijke macht nog steeds zeer laag is en dat verdere inspanningen nodig zijn om ongepaste beïnvloeding en intimidatie te voorkomen;

48. verzoekt Noord-Macedonië zijn inspanningen tegen witwaspraktijken op te voeren;

49. dringt aan op grotere inspanningen voor de doeltreffende bestrijding van georganiseerde misdaad; verzoekt de regering van Noord-Macedonië de nationale wetgeving inzake wapens, verdovende middelen en psychotrope stoffen in overeenstemming te brengen met het EU-acquis;

50. moedigt de nationale autoriteiten aan een alomvattend ondersteuningskader voor vrouwelijke overlevenden van gendergerelateerd geweld vast te stellen, met inbegrip van het verlenen van wettelijk gegarandeerde financiële bijstand, het waarborgen van gratis rechtsbijstand en vrijstelling van gerechtskosten, het opzetten van een staatsfonds ter dekking van onbetaalde kinderbijslag en het verhogen van investeringen in de verbetering van de economische positie van vrouwen door middel van gerichte opleiding, sociale ondernemingen en lokale werkgelegenheidsinitiatieven;

Sociaal-economische hervormingen

51. steunt de voortdurende inspanningen om de economie te moderniseren, iets te doen aan de discrepanties tussen gevraagde en aangeboden vaardigheden, de digitale economie te versterken en het ondernemingsklimaat te verbeteren, in lijn met maatregelen om het hoofd te bieden aan de concurrentiedruk op de interne markt van de EU; benadrukt dat duurzame economische groei afhankelijk is van de rechtsstaat, de voorspelbaarheid van de rechterlijke macht en doeltreffende maatregelen tegen corruptie; dringt erop aan de organieke begrotingswet van 2023 uit te voeren, begrotingsregels in te voeren, een

begrotingsraad op te zetten, en de procedure voor de begroting op middellange termijn te versterken;

52. benadrukt dat het nodig is sociale uitdagingen aan te pakken, hoogwaardige beleidsmaatregelen voor werkgelegenheid te waarborgen, sociale convergentie in de richting van EU-normen te bevorderen en vooruitgang te boeken met betrekking tot de Europese pijler van sociale rechten;

53. verheugt zich erover dat er een begin is gemaakt met de uitvoering van de hervormingsagenda en het meerjarig werkprogramma in het kader van de hervormings- en groeifaciliteit voor de Westelijke Balkan, die op schema ligt om burgers concrete voordelen te bieden; moedigt Noord-Macedonië aan de uitvoering van zijn hervormingsagenda voort te zetten; benadrukt dat de hervormingsagenda aanzienlijk sneller moet worden uitgevoerd en resultaten moet opleveren, met name wat betreft de cluster fundamentele kwesties; wijst erop dat de uitbetaling van middelen strikt gekoppeld moet blijven aan het behalen van de overeengekomen hervormingsdoelstellingen en mijlpalen; is ingenomen met de goedkeuring van het alomvattende cyberbeveiligingskader en de geactualiseerde wet inzake elektronische documenten, elektronische identificatie en vertrouwensdiensten; is ingenomen met de objectieve en op feiten gebaseerde manier waarop de Commissie de uitvoering van hervormingsstappen tot nu toe heeft beoordeeld; is zeer ingenomen met de recente uitbetaling van 65,7 miljoen EUR aan Noord-Macedonië in het kader van de hervormings- en groeifaciliteit, na een positieve beoordeling van de uitvoering van hervormingen, met name op het gebied van digitalisering en onderwijs;

54. dringt er bij de EU en Noord-Macedonië op aan te streven naar een versterkt toezicht en zinvolle participatie van maatschappelijke organisaties, bedrijfsverenigingen en sociale partners in alle fasen van de hervormings- en groeifaciliteit voor de Westelijke Balkan, met inbegrip van het ontwerp van hervormingsmaatregelen, de uitvoering van projecten en de monitoring van resultaten; herinnert eraan dat het ondernemingsklimaat en de werking van de markteconomie moeten worden verbeterd; pleit ervoor meer de nadruk te leggen op maatregelen om marktverstoringen te corrigeren en op sociale beschermingsmaatregelen; ijvert voor een verhoogde aandacht voor negatieve demografische trends en het aanpakken van de informele economie en de negatieve sociale en fiscale gevolgen daarvan;

55. verzoekt de autoriteiten om in de wet en in de praktijk de onafhankelijkheid en legitieme rol van representatieve vakbonden te waarborgen en erop toe te zien dat de fundamentele arbeidsrechten worden gëerbiedigd, ook bij collectieve onderhandelingen; verzoekt de autoriteiten voorts te zorgen voor een constructieve en zinvolle dialoog met vakbonden om dringende kwesties zoals lonen, arbeidsomstandigheden en sociale bescherming aan te pakken, wat betreft platformwerk;

56. erkent het strategische belang van de culturele en creatieve sectoren en de noodzaak van een stabiel, op de EU afgestemd kader voor auteursrechten; verzoekt Noord-Macedonië te zorgen voor een billijke vergoeding voor auteurs en uitvoerende kunstenaars, het collectief beheer van rechten op het EU-acquis af te stemmen en de handhaving ten aanzien van piraterij te versterken; onderstreept dat door een zwakke bescherming van de houders van rechten de duurzaamheid van de media en de ontwikkeling van hoogwaardige audiovisuele inhoud worden ondermijnd;

57. dringt aan op de verdere toepassing van strategieën voor de arbeidsmarktactivering van jongeren, langdurig werklozen, laaggeschoolden en kwetsbare groepen, zoals vrouwen, personen met een handicap, de 5.1.2.e en Egyptenaren;

58. moedigt aan het jeugdbeleid te versterken door de wet inzake jongerenparticipatie en jeugdbeleid te wijzigen, te zorgen voor doeltreffende monitoring en de vaststelling van een specifieke begrotingswet en lokale jeugdstructuren te verbeteren;

59. is ingenomen met de opname van Noord-Macedonië in het geografische toepassingsgebied van de gemeenschappelijke eurobetalingsruimte (SEPA);

60. is zeer ingenomen met het voorstel van de Commissie en de toestemming van de Raad om onderhandelingen te openen om de EU-regeling "roaming tegen thuistarief" uit te breiden tot Albanië, Bosnië en Herzegovina, Kosovo, Montenegro, Noord-Macedonië en Servië, en verzoekt de Commissie en de partners van de Westelijke Balkan snel de nodige stappen te zetten om de roamingmarkten van de EU en de partners van de Westelijke Balkan wederzijds open te stellen; benadrukt dat de uitbreiding van het "roaming tegen thuistarief"-gebied tot de Westelijke Balkan tastbare voordelen zou opleveren voor zowel burgers als bedrijven, door contacten tussen mensen te bevorderen, economische banden te stimuleren, uitwisselingen op onderwijsgebied te ondersteunen en toerisme te vergemakkelijken;

61. verzoekt Noord-Macedonië zich aan te passen aan het EU-acquis inzake de screening van buitenlandse directe investeringen;

Milieu, biodiversiteit, energie en vervoer

62. dringt aan op meer investeringen in vervoers- en energie-infrastructuur en op inspanningen om de vervoers-, energie- en milieuwetgeving meer in overeenstemming te brengen met de EU-normen; pleit ervoor de nationale wetgeving af te stemmen op de EU-regels inzake passagiersrechten; onderstreept dat de connectiviteit moet worden versterkt en dat moet worden gezorgd voor onbelemmerde handelsstromen, met name in het wegverkeer; dringt aan op de invoering van het inreis-uitreissysteem van de EU, rekening houdend met de gevolgen ervan voor beroepschauffeurs en toeleveringsketens;

63. benadrukt het belang van grensoverschrijdende verbindingen zoals de corridors VIII en X van het trans-Europees vervoersnetwerk (TEN-T), aangezien deze van cruciaal belang zijn om de economische samenwerking met buurlanden te vergroten en contacten tussen mensen te bevorderen; rekent op de daadwerkelijke uitvoering van de aangegane verbintenissen; is ingenomen met de overeenkomst tussen Bulgarije en Noord-Macedonië over de bouw van een grensoverschrijdende spoorwegtunnel, wat een beslissende stap is om de spoorverbinding langs corridor VIII te voltooien; wijst op het strategische belang van corridor VIII voor de geostrategische autonomie van de EU en de NAVO, die als een belangrijke logistieke route langs de zuidelijke flank van de NAVO fungeert;

64. is ingenomen met de goedkeuring van de energiewet in mei 2025, maar onderstreept dat het land nog steeds sterk afhankelijk is van steenkool; dringt aan op een snelle uitrol van hernieuwbare energie en meer aandacht voor energie-efficiëntie, met name voor gebouwen;

65. betreurt dat er weinig vooruitgang is geboekt op het gebied van milieuwetgeving; dringt er met name op aan dringende maatregelen te nemen voor de lucht- en waterkwaliteit en het afvalwaterbeheer, onder meer door verhoogde en duidelijk geoormerkte nationale financiering voor watervoorziening en sanitaire infrastructuur in stedelijke en plattelandsgebieden, waarbij dorpswatervoorzieningen waar mogelijk in openbare nutsvoorzieningen worden geïntegreerd, met duidelijk toegewezen institutionele verantwoordelijkheden, en regelmatige sanitaire en laboratoriumcontroles worden gewaarborgd, met openbaarmaking van de resultaten en een versterkt toezicht op inspecties, met inbegrip van de invoering van sancties voor ongereguleerde, slecht onderhouden of vervuilende systemen;

66. neemt bezorgd kennis van de aanhoudend hoge niveaus van luchtverontreiniging, met name in stedelijke gebieden, die sterk verband houden met de verbranding van steenkool en de productie van cement; spreekt in dit verband zijn ernstige bezorgdheid uit over de nieuwe wet inzake de controle van industriële emissies en dringt er bij de autoriteiten op aan deze te wijzigen door middel van een transparante en inclusieve openbare procedure waarbij alle relevante belanghebbenden, met name milieudeskundigen en maatschappelijke organisaties, worden betrokken; benadrukt dat de luchtkwaliteit in steden dringend moet worden verbeterd, onder meer door middel van maatregelen zoals de invoering van lage-emissiezones en de aanschaf van moderne, minder vervuilende voertuigen voor openbaar vervoer;

67. neemt met bezorgdheid kennis van de beperkte vooruitgang bij de uitvoering van horizontale milieuwetgeving en dringt er bij Noord-Macedonië op aan zijn regelgeving volledig af te stemmen op de richtlijn inzake milieueffectbeoordeling[8] en de richtlijn inzake strategische milieueffectbeoordeling[9], met inbegrip van secundaire wetgeving met betrekking tot kleine waterkrachtprojecten, en deze doeltreffend uit te voeren;

68. dringt er bij de regering van Noord-Macedonië en de lokale autoriteiten op aan meer inspanningen te leveren voor de biodiversiteit, te zorgen voor de doeltreffende rechtsbescherming van Emerald-gebieden die in het kader van het Verdrag van Bern zijn aangewezen, en toekomstige Natura 2000-gebieden sneller in kaart te brengen en aan te wijzen; dringt er bij de regering van Noord-Macedonië op aan prioriteit te geven aan en vaart te zetten achter de vaststelling van een nieuwe wet inzake natuurbescherming ter vervanging van het verouderde rechtskader en deze volledig af te stemmen op de habitatrichtlijn[10] en vogelrichtlijn[11] van de EU;

---

8 Richtlijn 2011/92/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 2011 betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten (PB L 26 van 28.1.2012, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/92/oj).

9 Richtlijn 2001/42/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 juni 2001 betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's (PB L 197 van 21.7.2001, blz. 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2001/42/oj).

10 Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PB L 206 van 22.7.1992, blz. 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1992/43/oj).

11 Richtlijn 2009/147/EG van het Europees Parlement en de Raad van 30 november 2009 inzake het behoud van de vogelstand (PB L 20 van 26.1.2010, blz. 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/147/oj).

69. is ingenomen met de voortzetting van de samenwerking tussen Noord-Macedonië en Kosovo en Albanië met betrekking tot het grensoverschrijdende nationale park Šar Planina; herhaalt dat het dringend noodzakelijk is de wet inzake het opnieuw uitroepen van het nationaal park Mavrovo goed te keuren en het beheersplan ervan af te ronden en doeltreffend uit te voeren; moedigt aan dat Jablanica in de nationale lijst van beschermde gebieden wordt opgenomen; dringt er bij Noord-Macedonië op aan een nationaal actie- en beheersplan voor de instandhouding van de Balkanlynx te ontwikkelen en uit te voeren, in overeenstemming met de regionale strategie en in samenwerking met buurlanden, onder meer met het oog op het behoud van de ecologische connectiviteit tussen belangrijke habitats, waaronder de nationale parken Mavrovo en Jablanica, en grensoverschrijdende gebieden;

Regionale samenwerking en buitenlands beleid

70. is ingenomen met de waardevolle en aanzienlijke bijdrage van Noord-Macedonië aan de regionale samenwerking en stabiliteit via zijn betrokkenheid bij regionale economische en diplomatieke initiatieven, zoals het proces van Berlijn, het groeiplan voor de Westelijke Balkan en de uitvoering van overeenkomsten voor de gemeenschappelijke regionale markt;

71. roept Noord-Macedonië ertoe op zich consequent in te zetten voor de dialoog en samenwerking met buurlanden om de regionale stabiliteit te versterken en het wederzijds vertrouwen te bevorderen; pleit voor de verdere bevordering van interpersoonlijke contacten in Zuidoost-Europa; benadrukt het belang van de uitvoering van internationale overeenkomsten te goeder trouw, zoals de Overeenkomst van Prespa en het Verdrag inzake vriendschap, goed nabuurschap en samenwerking met Bulgarije;

72. is zich ervan bewust dat er verschillende interpretaties bestaan met betrekking tot de historische kenmerken van de Macedonische samenleving; onderstreept dat met het verslag niet wordt beoogd vooruit te lopen op of beperkingen op te leggen aan het wetenschappelijk debat over deze kwesties, en dat dergelijke interpretaties evenmin van invloed zijn op de beoordeling van de vooruitgang van Noord-Macedonië op weg naar EU-toetreding, die blijft berusten op de criteria van Kopenhagen en de beginselen van goede nabuurschapsbetrekkingen; dringt er bij alle partijen op aan de werkzaamheden van de gezamenlijke multidisciplinaire deskundigencommissie inzake historische en onderwijskundige aangelegenheden van Bulgarije en Noord-Macedonië te hervatten en deze werkzaamheden te goeder trouw uit te voeren om zo de samenlevingen dichter bij elkaar te brengen; veroordeelt iedere poging tot het vervangen van historische monumenten en/of kunstvoorwerpen, met inbegrip van de vernieling van authentiek cultureel erfgoed; betreurt de vernietiging en vervalsing van Bulgaarse opschriften;

73. uit zijn ernstige bezorgdheid over het feit dat de gezamenlijke intergouvernementele commissie, die is opgericht uit hoofde van artikel 12 van het Verdrag inzake vriendschap, goed nabuurschap en samenwerking, voor het laatst is bijeengekomen op 17 juli 2022 en dat er sindsdien geen nieuwe zitting is gehouden; dringt er bij de regeringen van Bulgarije en Noord-Macedonië op aan snel een derde zitting van de gezamenlijke intergouvernementele commissie te organiseren om door te gaan met de uitvoering van het verdrag en de bijbehorende protocollen;

74. verzoekt de in het kader van het Verdrag inzake vriendschap, goed nabuurschap en samenwerking met Bulgarije tot stand gebrachte gezamenlijke multidisciplinaire

deskundigencommissie inzake historische en onderwijskundige aangelegenheden in Bulgarije en Noord-Macedonië, met klem duidelijke en tastbare resultaten te boeken; benadrukt dat de teksten een weergave moeten zijn van de interpretatie van historische feiten en figuren uit de gemeenschappelijke geschiedenis van beide volken, op basis van objectieve, authentieke en empirisch onderbouwde historische bronnen en documenten, wetenschappelijke interpretatie en historische gebeurtenissen, zoals bepaald in het tweede protocol bij het verdrag met Bulgarije;

75. neemt met bezorgdheid kennis van de steeds sterkere banden tussen Noord-Macedonië en de regering van Servië, die een illiberale agenda nastreeft; waarschuwt voorts voor de toenemende economische en politieke invloed van China in de regio, in het bijzonder via infrastructuurprojecten en kredietverlening; neemt met evenveel bezorgdheid kennis van berichten over Russische pogingen om invloed uit te oefenen in Noord-Macedonië; verzoekt de EU Noord-Macedonië te ondersteunen om zich weerbaarder te maken tegen externe invloed die wordt uitgeoefend via religieuze netwerken; uit zijn bezorgdheid over narratieven die in de regio worden verspreid en waarmee de soevereiniteit en territoriale integriteit van landen in twijfel wordt getrokken, met inbegrip van de zogenoemde Servische wereld;

76. herinnert eraan dat de archieven van de Joegoslavische geheime dienst (UDBA en KOS), die zowel in Noord-Macedonië als in Servië worden bewaard, moeten worden opengesteld; benadrukt dat deze archieven voor de hele regio moeten worden opengesteld om transparant om te gaan met het totalitaire verleden, teneinde de democratie, verantwoordingsplicht en de instellingen in de Westelijke Balkan te versterken;

77. waardeert het dat Noord-Macedonië zich sterk en reeds lange tijd achter het buitenlands, veiligheids- en defensiebeleid van de EU schaart, onder meer op het gebied van beperkende maatregelen; betreurt echter dat het land zich steeds vaker onthoudt bij belangrijke stemmingen in internationale organen, in plaats van het meerderheidsstandpunt van de EU te volgen; verzoekt de regering van Noord-Macedonië bijgevolg om in geval van twijfel zich aan te sluiten bij het meerderheidsstandpunt binnen de EU; wijst op het geostrategische belang van Noord-Macedonië en zijn belangrijke rol als lid van de NAVO; is ingenomen met de actieve deelname van het land aan EU-missies en -operaties in het kader van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid en zijn bijdrage aan de leidende rol van de EU op het gebied van vredeshandhaving, conflictpreventie en internationale crisisbeheersing; verheugt zich erover dat Noord-Macedonië bereid is om nauwer samen te werken met de EU in het kader van het veiligheids- en defensiepartnerschap;

°

° °

78. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de voorzitter van de Europese Raad, de Raad, de Commissie en de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, alsmede aan de regeringen en parlementen van de lidstaten en aan de president, de regering en het parlement van de Republiek Noord-Macedonië.

Europees Parlement
2024-2029

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2026)0220

Commissieverslag 2025 over Kosovo

Resolutie van het Europees Parlement van 17 juni 2026 over het Commissieverslag 2025 over Kosovo (2025/2252(INI))

Het Europees Parlement,

– gezien de stabilisatie- en associatieovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en Kosovo, anderzijds[1], die sinds 1 april 2016 van kracht is,

– gezien het verzoek van Kosovo om toetreding tot de Europese Unie van 15 december 2022,

– gezien het verzoek van Kosovo om toetreding tot de Raad van Europa van 12 mei 2022,

– gezien de kaderovereenkomst tussen de Europese Unie en Kosovo inzake de algemene beginselen voor de deelname van Kosovo aan EU-programma's[2], die van kracht is sinds 1 augustus 2017,

– gezien Verordening (EU) 2021/1529 van het Europees Parlement en de Raad van 15 september 2021 tot vaststelling van het instrument voor pretoetredingssteun (IPA III)[3],

– gezien Verordening (EU) 2023/850 van het Europees Parlement en de Raad van 19 april 2023 tot wijziging van Verordening (EU) 2018/1806 tot vaststelling van de lijst van derde landen waarvan de onderdanen bij overschrijding van de buitengrenzen in het bezit moeten zijn van een visum en de lijst van derde landen waarvan de onderdanen van die plicht zijn vrijgesteld[4], met betrekking tot Kosovo, waardoor visumvrij reizen voor houders van biometrische paspoorten van Kosovo met ingang van 1 januari 2024 mogelijk wordt,

– gezien Verordening (EU) 2024/1449 van het Europees Parlement en de Raad van 14 mei 2024 tot oprichting van de hervormings- en groeifaciliteit voor de Westelijke

---

1 PB L 71 van 16.3.2016, blz. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2016/342/oj.
2 PB L 195 van 27.7.2017, blz. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2017/1388/oj.
3 PB L 330 van 20.9.2021, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.
4 PB L 110 van 25.4.2023, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/850/oj.

Balkan[5],

– gezien de conclusies van het voorzitterschap van de Europese Raad naar aanleiding van de bijeenkomst in Thessaloniki op 19 en 20 juni 2003,

– gezien de topbijeenkomsten EU-Westelijke Balkan van respectievelijk 2018, 2020 en 2021 in 5.1.2.e Zagreb en Brdo pri Kranju en de verklaringen daarvan,

– gezien de bijeenkomst van leiders van de Westelijke Balkan van 1 juli 2025 in Skopje, Noord-Macedonië, over het groeiplan voor de Westelijke Balkan,

– gezien de verklaring van de top EU-Westelijke Balkan van 17 december 2025,

– gezien de conclusies van het voorzitterschap van 16 december 2025 over uitbreiding,

– gezien het proces van Berlijn, dat op 28 augustus 2014 is gestart,

– gezien de conclusies van de voorzitter van de op 22 oktober 2025 gehouden top van 2025 over het proces van Berlijn,

– gezien de mededeling van de Commissie van 6 oktober 2020 getiteld "Een economisch en investeringsplan voor de Westelijke Balkan" (COM(2020)0641),

– gezien de mededeling van de Commissie van 8 november 2023, getiteld "Nieuw groeiplan voor de Westelijke Balkan" (COM(2023)0691),

– gezien de mededeling van de Commissie van 20 maart 2024 betreffende pretoetredingshervormingen en -beleidsevaluaties (COM(2024)0146),

– gezien de mededeling van de Commissie van 4 november 2025 getiteld "Mededeling inzake het uitbreidingsbeleid van de EU voor 2025" (COM(2025)0690) en het bijbehorende werkdocument van de diensten van de Commissie getiteld "Kosovo 2025 Report" (SWD(2025)0752),

– gezien het Verdrag tot oprichting van de Energiegemeenschap, ondertekend te Athene op 25 oktober 2005, dat tot doel heeft de regels van de interne energiemarkt van de EU uit te breiden tot Zuidoost-Europa,

– gezien Resolutie 1244 van de VN-Veiligheidsraad van 10 juni 1999, het advies van het Internationaal Gerechtshof van 22 juli 2010 over de vraag of de eenzijdige onafhankelijkheidsverklaring van Kosovo in overeenstemming is met het internationaal recht, en Resolutie 64/298 van de Algemene Vergadering van de VN van 9 september 2010, waarin kennis werd genomen van het advies van het Internationaal Gerechtshof en waarin de Algemene Vergadering aangaf ingenomen te zijn met de bereidheid van de EU om een dialoog tussen Servië en Kosovo te faciliteren,

– gezien de voortdurende afstemming van Kosovo op het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid van de EU,

– gezien het eerste akkoord over beginselen betreffende de normalisering van de

---

5 PB L, 2024/1449, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj.

betrekkingen tussen Servië en Kosovo van 19 april 2013, de akkoorden van 25 augustus 2015 en de lopende, door de EU gefaciliteerde dialoog over de normalisering van de betrekkingen,

– gezien de 5.1.2.e van 27 februari 2023 en de Overeenkomst van Ohrid van 18 maart 2023 en de bijbehorende uitvoeringsbijlage,

– gezien de voortdurende aanwezigheid en het mandaat van de door de NAVO geleide Kosovo Force (KFOR), die een veilige omgeving en vrij verkeer in Kosovo blijft helpen waarborgen,

– gezien Besluit (GBVB) 2025/1161 van de Raad van 5 juni 2025 tot wijziging van Gemeenschappelijk Optreden 2008/124/GBVB inzake de rechtsstaatmissie van de Europese Unie in Kosovo, EULEX KOSOVO[6], waarin het mandaat van de missie werd verlengd tot 14 juni 2027,

– gezien het eindverslag van de verkiezingswaarnemingsmissie van de Europese Unie in verband met de parlementsverkiezingen in Kosovo in 2025,

– gezien zijn eerdere resoluties over Kosovo,

– gezien de gezamenlijke aanbevelingen van de twaalfde bijeenkomst van het Parlementair Stabilisatie- en associatiecomité EU-Kosovo, die op 9 december 2024 werd gehouden,

– gezien de corruptieperceptie-index 2025 van Transparency International,

– gezien de wereldindex voor persvrijheid 2025 van Verslaggevers zonder Grenzen,

– gezien de onderzoeksmissie naar Pristina van het platform voor de veiligheid van journalisten van de Raad van Europa op 24 en 25 maart 2026,

– gezien artikel 55 van zijn Reglement,

– gezien het verslag van de Commissie buitenlandse zaken (A10-0166/2026),

A. overwegende dat uitbreidingsbeleid een van de meest doeltreffende instrumenten van het buitenlands beleid van de EU is en een van de meest succesvolle vormen van beleid om fundamentele hervormingen te stimuleren en te bevorderen in de uitbreidingslanden, evenals een strategische geopolitieke investering in vrede, stabiliteit en veiligheid op lange termijn op het Europees continent;

B. overwegende dat democratie, mensenrechten en de rechtsstaat de fundamentele waarden zijn waarop de EU berust; overwegende dat deze fundamentele waarden niet kunnen worden ondermijnd in de context van het uitbreidingsproces;

C. overwegende dat de grondwet van de Republiek Kosovo een van de meest vooruitstrevende is wat de rechten van minderheden betreft;

D. overwegende dat ieder uitbreidingsland strikt op zijn eigen verdiensten wordt

---

6 PB L, 2025/1161, 6.6.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2025/1161/oj.

beoordeeld; overwegende dat het de uitvoering van de noodzakelijke hervormingen en de naleving van de criteria en de gemeenschappelijke Europese waarden zijn die bepalend zijn voor het tijdschema en de voortgang van de toetreding; overwegende dat het toetredingsproces niet kan doorgaan zonder dat de nodige hervormingen worden doorgevoerd;

E. overwegende dat de weg van Kosovo naar het EU-lidmaatschap eveneens afhankelijk is van de normalisering van de betrekkingen met Servië en van goede nabuurschapsbetrekkingen;

F. overwegende dat het waarborgen van de integriteit van democratische processen een centraal element van het uitbreidingsbeleid van de EU is geworden; overwegende dat Kosovo te maken heeft gehad met buitenlandse inmenging en desinformatiecampagnes, met name van Rusland, onder meer via Servisch-nationalistische kanalen, die gericht waren op het destabiliseren van democratische instellingen, het ondermijnen van de maatschappelijke cohesie en het belemmeren van de Europese integratie van Kosovo; overwegende dat het versterken van de democratische veerkracht integrerend deel uitmaakt van de vervulling van de politieke criteria voor toetreding;

G. overwegende dat, in weerwil van de algemene Europese lijn, de onafhankelijkheid van Kosovo nog niet is erkend door Cyprus, Griekenland, Roemenië, Slowakije en Spanje;

Inzet voor toetreding tot de EU

1. is verheugd over het voortdurende streven van Kosovo naar toetreding tot de EU, waarmee het land laat zien dat het een duidelijke strategische geopolitieke keuze heeft gemaakt met het oog op meer veiligheid, een versterkte Europese verankering, een algemene consensus tussen de partijen inzake de Europese integratie, en dat er veel steun is onder de Kosovaarse burgers voor het Europese traject van het land, met name dankzij de ontwikkeling van nauwe, tastbare banden met de EU;

2. herhaalt zijn vaste overtuiging dat de toekomst van Kosovo in de EU ligt, met name gezien de huidige geopolitieke ontwikkelingen in de regio, de snelle ingrijpende verschuivingen in de wereldpolitiek en de toenemende concurrentie met autoritaire regimes; wijst erop dat de toenadering tussen Kosovo en de EU deel uitmaakt van een geleidelijk integratieproces dat verder gaat dan alleen formele toetreding; wijst erop dat concrete vormen van geleidelijke samenwerking en integratie, met name via sectorale partnerschappen, deelname aan Unieprogramma's zoals Erasmus+, en inclusie in bepaalde Europese beleidslijnen, essentiële hefbomen vormen om nauwere banden met Kosovo te smeden; benadrukt dat aan de hand van deze instrumenten de Europese verankering van Kosovo kan worden bestendigd en kan worden ingespeeld op de geostrategische uitdagingen van de regio, met name door invloed van externe actoren te voorkomen, zonder vooruit te lopen op het ritme of het resultaat van het uitbreidingsproces;

3. is ingenomen met de vorming van het nieuwe parlement en de nieuwe regering van Kosovo op 12 februari 2026, na de vervroegde democratische parlementsverkiezingen van december 2025 en na meer dan een jaar van politieke impasse en verregaande politieke polarisatie; betreurt echter dat het politieke proces in 2025 volledig vastliep, hetgeen voor Kosovo een "verloren jaar" betekende; betreurt voorts dat het parlement er niet in is geslaagd om binnen de grondwettelijke termijn een nieuwe president te kiezen;

neemt kennis van de ontbinding van het parlement bij presidentieel decreet op 6 maart 2026 en van de daaropvolgende uitspraak van het grondwettelijk hof, waarbij dit besluit ongedaan is gemaakt en de leden van het parlement 34 dagen de tijd hebben gekregen om een nieuwe president te kiezen, waarna het land gedwongen zou zijn nieuwe verkiezingen te houden; neemt kennis van de mislukte pogingen om binnen deze termijn een president te kiezen en de daaropvolgende aankondiging van nieuwe parlementsverkiezingen voor 7 juni 2026;

4. is voorts ingenomen met de ratificatie door het parlement van Kosovo van de overeenkomsten in het kader van de hervormings- en groeifaciliteit op 13 februari 2026; merkt op dat dit de weg vrijmaakt voor Kosovo om toegang te krijgen tot aanzienlijke subsidies en concessionele leningen, die bedoeld zijn om belangrijke hervormingen te bevorderen, de economische convergentie te versnellen en verdere vooruitgang te boeken op zijn Europees traject; betreurt ten zeerste dat het land, gezien het "verloren jaar" en het feit dat er mogelijk nog meer maanden verloren gaan aan een verkiezingscampagne, wellicht niet in staat zal zijn om alle noodzakelijke hervormingen binnen de termijnen door te voeren, en daarmee het risico loopt aanzienlijke bedragen aan financiële steun in het kader van de hervormings- en groeifaciliteit mis te lopen;

5. wijst erop dat een geloofwaardige uitbreiding stoelt op een proces dat gebaseerd is op verdienste en een aanhoudende en onomkeerbare hervormingsdynamiek vereist, evenals de strenge uitvoering van hervormingen in overeenstemming met de Europese normen, met name de criteria van Kopenhagen; verzoekt Kosovo om meer vooruitgang te boeken bij de uitvoering van EU-gerelateerde hervormingen, met name op het gebied van de rechtsstaat, fundamentele vrijheden en de bestrijding van corruptie, in het bijzonder corruptie op hoog niveau, en om inspanningen te blijven leveren door de inzet voor de Europese waarden en normen van de te verhogen; wijst erop dat alle pretoetredingssteun en daarmee samenhangende financiële steun strikt afhankelijk moet blijven van meetbare en controleerbare resultaten op deze gebieden; herinnert in dit verband aan het belang van het handhaven van de rechtsstaat waarin de meningen van eenieder wordt geëerbiedigd, evenals de effectieve toepassing van de wetten in de praktijk; benadrukt dat het opnieuw prioriteren van deze hervormingen en het boeken van concrete vooruitgang daarbij noodzakelijk is voor Kosovo om zijn Europese verankering te versterken en het land weer op koers te brengen voor toetreding tot de EU; wijst erop dat uitbreiding ook een grondige voorbereiding van de instellingen en de lidstaten van de EU vergt om te zorgen voor een geslaagde integratie van potentiële nieuwe lidstaten, waarbij de economische stabiliteit van de interne markt, de sociale en milieunormen en de goede werking van de EU-instellingen moeten worden gëerbiedigd;

6. steunt het verzoek van Kosovo om toetreding tot de EU, ingediend in december 2022; herhaalt zijn oproep aan de lidstaten in de Raad om de Commissie te verzoeken haar vragenlijst onverwijld in te dienen en haar advies uit te brengen over de gegrondheid van de toetredingsaanvraag van het land, en verzoekt de Raad om daarna snel actie te ondernemen, onder meer door de status van kandidaat-lidstaat toe te kennen zodra aan de relevante criteria is voldaan; verzoekt de vijf lidstaten die de onafhankelijkheid van Kosovo nog niet hebben erkend, dit onverwijld te doen zodat het land op gelijke voet met de andere kandidaat-lidstaten verder kan gaan; herinnert aan het advies van het IGH van 22 juli 2010, waarin staat dat de eenzijdige onafhankelijkheidsverklaring van Kosovo niet in strijd is met het algemeen internationaal recht;

7. geeft nogmaals aan het verzoek van Kosovo om lidmaatschap van de Raad van Europa, het plan van strategische oriëntatie van het land om deel te nemen aan het programma "Partnerschap voor de Vrede" van de NAVO en zijn wens om zich bij andere internationale organisaties aan te sluiten, volledig te steunen; verzoekt de betrokken organisaties en de lidstaten om Kosovo actief te begeleiden bij deze wens; merkt op dat de toenadering van Kosovo tot de NAVO de Europese veiligheid versterkt; verzoekt de Commissie en het EU-kantoor in Kosovo om alles te doen om de zichtbaarheid en het begrip van de rol van de EU in Kosovo te vergroten, evenals van de concrete voordelen van een hechter partnerschap tussen de EU en Kosovo; dringt er bij Servië op aan geen bezwaar te maken tegen het lidmaatschap van Kosovo van de Raad van Europa en andere internationale organisaties, aangezien dit in strijd zou zijn met de overeenkomst van 2023 tussen Kosovo en Servië over het pad naar normalisering van de betrekkingen tussen beide landen;

8. prijst Kosovo als een betrouwbare partner van de EU, zoals blijkt uit de voortdurende vrijwillige aanpassing aan het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid (GBVB) van de EU, met inbegrip van de voortdurende toepassing van de beperkende maatregelen van de EU tegen Rusland en Belarus, de duidelijke veroordeling van de aanvalsoorlog van Rusland tegen Oekraïne, en de aanhoudend grote steun onder de bevolking voor integratie in de EU; verwacht dat Kosovo deze koers blijft volgen en zijn inspanningen voortzet om de Russische dreiging in te dammen;

9. is ingenomen met de ondertekening, op 18 maart 2025, van de trilaterale verklaring over defensiesamenwerking tussen Kosovo, Albanië en Kroatië, die tot doel heeft de defensievermogens te versterken en de samenwerking bij de bestrijding van hybride dreigingen te verbeteren;

10. is verheugd over het langverwachte besluit om de EU-maatregelen tegen Kosovo op te heffen, waaronder de vrijgave van 216 miljoen EUR voor prioritaire contracten en programmering in december 2025 en de vrijgave van de resterende 205 miljoen EUR begin 2026; is van mening dat deze maatregelen duidelijk in tegenspraak waren met de door Kosovo getoonde inzet voor Europese waarden en de afstemming op het EU-beleid, en niet langer gerechtvaardigd waren aangezien aan alle vereiste voorwaarden is voldaan; wijst op de negatieve gevolgen die deze maatregelen hebben gehad voor de Kosovaarse samenleving, met name voor lokale gemeenschappen, maatschappelijke organisaties en kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's); heeft vragen bij het gebrek aan transparantie en voorspelbaarheid, het gebrek aan openbare communicatie en de verlengde duur van de maatregelen ondanks het feit dat Kosovo de eisen van de EU heeft geëerbiedigd;

Democratie en de rechtsstaat

11. is ingenomen met de over het algemeen positieve beoordeling van het verloop van de parlements- en lokale verkiezingen in 2025, en merkt op dat deze op vreedzame, competitieve en inclusieve wijze zijn verlopen binnen een herzien kiesstelsel dat in overeenstemming is met eerdere aanbevelingen van de EU-verkiezingswaarnemingsmissie; prijst de autoriteiten voor de invoering van een elektronisch stemsysteem in Kosovo; merkt echter op dat er enkele tekortkomingen werden geconstateerd bij het verloop van de verkiezingen en dringt er bij de Kosovaarse autoriteiten op aan om deze in aanmerking te nemen bij de organisatie van toekomstige verkiezingen;

12. is ingenomen met de deelname van de Servische bevolkingsgroep in Kosovo aan de parlements- en gemeenteraadsverkiezingen van 2025 en met het feit dat vier nieuw verkozen Servische burgemeesters het stokje hebben overgenomen van hun Albanese voorgangers in de gemeenten met een Servische meerderheid in het noorden van Kosovo; uit echter zijn bezorgdheid over de druk die wordt uitgeoefend op kiezers die afhankelijk zijn van Servische sociale bijstand en werkgelegenheid om bij de parlementsverkiezingen van februari 2025 voor vertegenwoordigers van Srpska Lista te stemmen;

13. betreurt de aanhoudende pogingen om onafhankelijke instellingen te politiseren, waaronder de centrale verkiezingscommissie, en de tekortkomingen in het bestuur van de commissie voor onafhankelijke media; verzoekt Kosovo om het rechtskader voor de commissie voor onafhankelijke media verder af te stemmen op de aanbevelingen van de Raad van Europa en de EU-normen, teneinde de onafhankelijkheid van de regelgeving, de rechtszekerheid en het vertrouwen van het publiek in het toezicht op de media te vergroten; verzoekt de autoriteiten om te zorgen voor benoemingen op basis van verdiensten, transparantie in aanwervingsprocedures en volledige eerbiediging van de onafhankelijkheid van deze instellingen; wijst erop dat veerkrachtige democratische instellingen een eerste verdedigingslinie vormen tegen manipulatie van de informatieomgeving, heimelijke beïnvloeding en politiek gemotiveerde vertekening van het publieke debat; verzoekt Kosovo om een geïnstitutionaliseerd kader voor democratische veerkracht op te zetten waarin het parlement, de regering, onafhankelijke regelgevers en de verkiezingsadministratie worden samengebracht, met duidelijk omschreven verantwoordelijkheden, regelmatige risicobeoordelingen en openbare verslaglegging;

14. is ingenomen met het feit dat maatschappelijke organisaties actief zijn in een vrij gunstig klimaat en verzoekt de autoriteiten om het maatschappelijk middenveld vanaf een vroeg stadium werkelijk te betrekken bij de voorbereiding en uitvoering van EU-hervormingen; wijst erop dat het belangrijk is de verantwoordingsplicht en transparantie met betrekking tot overheidsfinanciering voor maatschappelijke organisaties te bevorderen; beklemtoont dat het maatschappelijk middenveld van vitaal belang is voor het bevorderen van democratie en pluriformiteit, goed bestuur en sociale vooruitgang;

15. prijst de autoriteiten voor het feit dat zij de Commissie van Venetië hebben geraadpleegd over het pakket wetsvoorstellen betreffende de rechterlijke macht, met inbegrip van de wet inzake de Kosovaarse raad voor openbaar ministerie; blijft echter bezorgd over de beperkte uitvoering van de strategie inzake de rechtsstaat en de ontoereikende follow-up van hervormingen door de regering, de onvolledige samenstelling van de Kosovaarse raad voor justitie, en de vertragingen bij de uitvoering van justitiële hervormingen; uit zijn bezorgdheid over het feit dat de regering de noodzakelijke rechtshandeling niet heeft vastgesteld waarin de organisatiestructuur van en de samenwerkingsmechanismen tussen de speciale onderzoekseenheid van de Kosovaarse politie en het speciale openbaar ministerie worden uiteengezet; is ingenomen met de vooruitgang die is geboekt ten aanzien van de benoeming van de nieuwe voorzitter van de Kosovaarse raad voor openbaar ministerie en verwacht dat de nieuwe samenstelling zal worden voltooid zodra het parlement zijn werkzaamheden hervat; is ingenomen met de aanwerving van 17 nieuwe rechters door de Kosovaarse raad voor justitie in het kader van een transparant en op verdiensten gebaseerd proces en dringt er bij de president van Kosovo op aan deze onverwijld te bevestigen; dringt er bij Kosovo op aan doortastende maatregelen te nemen om de tekortkomingen aan te

pakken en ervoor te zorgen dat de wetgeving inzake de integriteit en de verantwoordingsplicht van de rechterlijke macht in overeenstemming is met de Europese normen en de desbetreffende aanbevelingen van de Commissie van Venetië;

16. is ingenomen met het feit dat Kosovo de administratieve lasten heeft teruggedrongen via de uitvoering van het programma ter voorkoming en vermindering van administratieve lasten voor 2025-2028 en het bijbehorende actieplan voor 2025-2026; is ingenomen met deze verbetering en goedkeuring van wijzigingen van de wet inzake overheidsambtenaren en verzoekt Kosovo om zijn openbaar bestuur en zijn op verdiensten gebaseerde ambtenarenapparaat verder te verbeteren; merkt op dat het Kosovaarse strategisch kader voor het openbaar bestuur is ingevoerd, maar niet op doeltreffende wijze wordt uitgevoerd;

17. spreekt zijn diepe bezorgdheid uit over de ontoereikende vooruitgang die in het algemeen is geboekt bij de bestrijding van corruptie; betreurt dat er in dit domein geen tastbare structurele vooruitgang is geboekt, ondanks de toezeggingen, en wijst erop dat corruptie nog steeds een structureel probleem is dat de werking van openbare instellingen en het vertrouwen van het publiek in het gedrang brengt; neemt met bezorgdheid kennis van de achteruitgang van Kosovo op de corruptieperceptie-index 2025, waarbij het land op de 76e plaats van de 182 landen en gebieden staat, drie plaatsen lager dan in 2024, hetgeen een zorgwekkende terugval betekent ten opzichte van de eerdere trend van geleidelijke verbetering, maar waardoor Kosovo nog steeds beter scoort dan sommige andere landen in de regio; verzoekt de autoriteiten om onverwijld concrete, doeltreffende en verifieerbare maatregelen aan te nemen en uit te voeren om preventie van corruptie, onderzoek naar corruptie en verwante sancties te versterken; dringt met name aan op de snelle goedkeuring van een nationale corruptiebestrijdingsstrategie en een nationaal actieplan voor 2025-2028, een intensiever gebruik van vermogensaangiften en integriteitsplannen en een doeltreffendere toepassing van confiscatie-instrumenten in corruptiezaken; wijst erop dat de onafhankelijkheid en de operationele capaciteit van corruptiebestrijdingsinstanties moeten worden versterkt en dat moet worden gezorgd voor doeltreffende coördinatie tussen aanklagers, politie en financiële-inlichtingeneenheden; wijst erop dat de eerdere aanbevelingen van de Commissie inzake de versterking van de capaciteit van het agentschap voor de preventie van corruptie en de uitvoering van de anticorruptiewetgeving nog steeds niet zijn uitgevoerd; dringt aan op de voortdurende verbetering van de kwaliteit van onderzoeken in corruptiezaken op hoog niveau;

18. is bezorgd over het feit dat beperkte vooruitgang is geboekt in de strijd tegen de georganiseerde misdaad; dringt aan op de snelle goedkeuring van een nationale strategie en een actieplan tegen de georganiseerde misdaad; benadrukt dat het belangrijk is criminele netwerken aan te pakken door het versterken van de internationale samenwerking door middel van het delen van inlichtingen, alsook de samenwerking tussen rechtshandhavings- en vervolgingsinstanties; verzoekt de buurlanden van Kosovo om het land in staat te stellen deel te nemen aan internationale samenwerking op alle niveaus, teneinde het effect van de strijd tegen de georganiseerde misdaad te maximaliseren; benadrukt dat de samenwerking op het gebied van de strijd tegen drugs moet worden verdiept; roept op tot verdere afstemming op het gebied van terrorismebestrijding;

19. benadrukt de aanhoudende inspanningen van EULEX om de Kosovaarse autoriteiten bij

te staan bij de oprichting van duurzame en onafhankelijke instellingen voor de rechtsstaat; merkt op dat aanhoudende uitdagingen, waaronder beperkte handhavingsbevoegdheden, de impact van haar werkzaamheden hebben beperkt; dringt aan op een voortdurende herbeoordeling van de meerwaarde, het toepassingsgebied en de strategische doelstellingen van de missie om de relevantie en efficiëntie ervan te waarborgen;

20. is bezorgd over de gemelde gevallen van buitensporig gebruik van geweld en wangedrag door sommige agenten van de Kosovaarse politie in het noorden van Kosovo; verzoekt de Kosovaarse politie om ervoor te zorgen dat haar personeel zich volledig houdt aan alle vereisten op het gebied van de rechtsstaat en de mensenrechten; wijst erop dat alle politieke vertegenwoordigers en alle mensen in Kosovo een gedeelde verantwoordelijkheid hebben voor het handhaven van de vrede en de rechtsstaat;

Fundamentele vrijheden en mensenrechten

21. merkt op dat het rechts- en institutionele kader voor de mensenrechten weliswaar grotendeels aanwezig is, maar dat de uitvoering ervan nog steeds tekortschiet; is ingenomen met de goedkeuring van de strategie voor de bescherming en bevordering van de rechten van gemeenschappen; is ingenomen met de uitvoering door Kosovo van de uitspraak van het grondwettelijk hof over het grondbezit van het Dečani-klooster; verzoekt Kosovo om te investeren in een doeltreffendere uitvoering van het mensenrechtenkader;

22. erkent dat de Kosovaarse grondwet bijzonder vooruitstrevend is wat de rechten van minderheden betreft; stelt in dat verband tot zijn spijt vast dat het verzoekschrift, ondertekend door bijna vijfhonderd mensen die zichzelf van oudsher als Bulgaars beschouwen en dat in januari 2023 is ingediend bij het parlement van Kosovo, nog steeds niet in behandeling is genomen, en beveelt aan dat de rechten van minderheden in wetten worden verankerd en in de praktijk worden gewaarborgd teneinde de historische, culturele en politieke identiteit van de Bulgaarse minderheid te beschermen; verzoekt Kosovo om ervoor te zorgen dat alle minderheden die zijn erkend op grond van de wet inzake de bescherming en bevordering van de rechten van gemeenschappen en hun leden integraal worden opgenomen in de grondwet van het land;

23. merkt op dat het gevangeniswezen in Kosovo in grote lijnen in overeenstemming is met de standaardminimumregels van de VN en de Raad van Europa; dringt aan op een betere bescherming van de rechten van gevangenen, met name van vrouwelijke gevangenen, gevangenen die tot een minderheid behoren en gevangenen met geestelijke gezondheidsproblemen;

24. benadrukt dat de uitvoering van wetgeving ter bescherming van de rechten van kwetsbare groepen en personen die tot minderheidsgemeenschappen behoren, moet worden versterkt, met name wat betreft hun vertegenwoordiging in openbare instellingen en het gebruik van talen, onder meer door te zorgen voor gelijke en daadwerkelijke toegang tot openbaar onderwijs in hun moedertaal, alsook voor toegang tot gezondheidszorg en openbare diensten, eerbiediging van taal- en eigendomsrechten, adequate vertegenwoordiging in het centrale en lokale bestuur, en bescherming van het materiële en immateriële religieuze, traditionele en culturele erfgoed; verzoekt Kosovo om zich meer in te spannen om minderheden gelijke kansen en een adequate vertegenwoordiging te bieden in het politieke en culturele leven, de openbare media, het

bestuur en de rechterlijke macht; dringt erop aan dat religieuze minderheden in Kosovo worden beschermd en dat de toegang tot plaatsen voor de eredienst wordt gewaarborgd;

25. betreurt het feit dat vrouwen uit minderheidsgroepen, met name de Roma, de Ashkali en de Egyptische gemeenschap, te maken hebben met tal van vormen van discriminatie, in het bijzonder op het gebied van onderwijs, werkgelegenheid en toegang tot gezondheidszorg; is bezorgd over de onvoldoende vertegenwoordiging van minderheidsgemeenschappen bij de overheid in Kosovo en merkt op dat het aantal vrouwen in leidinggevende functies laag blijft;

26. verzoekt Kosovo om de uitvoering van bestaande mechanismen ter bescherming van de rechten van minderheidsgroepen, religieuze gemeenschappen en de lhbtiq+-gemeenschap te verbeteren door het nieuwe burgerlijk wetboek, waarvan de goedkeuring nog steeds in behandeling is, af te ronden; blijft bezorgd over het feit dat er nog steeds discriminerende taal tegen vrouwen en lhbtiq+-personen wordt gebruikt;

27. wijst erop dat de gendergelijkheid en de rechten van vrouwen in Kosovo moeten worden versterkt; merkt op dat het rechts- en institutionele kader inzake gendergelijkheid en de bestrijding van gendergerelateerd geweld grotendeels aanwezig is; is verheugd over de verhoogde financiering voor gespecialiseerde ondersteuningsdiensten, waaronder opvangcentra voor slachtoffers van gendergerelateerd geweld, de volledig operationele databank waarin gevallen van huiselijk geweld worden geregistreerd, en de voortdurende bewustmakingsinspanningen; spreekt echter zijn bezorgdheid uit over het feit dat gendergerelateerd geweld blijft bestaan en dat de uitvoering en handhaving ervan nog steeds ontoereikend zijn, met name gezien het feit dat vrouwen, en dan vooral vrouwen uit minderheidsgroepen, nog steeds met verschillende vormen van discriminatie worden geconfronteerd;

28. herhaalt zijn verzoek aan de autoriteiten om de interne dialoog te verbeteren en daadwerkelijk en rechtstreeks samen te werken met onafhankelijke Kosovaars-Servische maatschappelijke organisaties, met name in het noorden, teneinde vertrouwen te kweken, het dagelijks leven van de Serviërs in Kosovo te vergemakkelijken en hen met succes te integreren;

29. prijst de regering voor de goedkeuring van de strategie voor de rechten van personen met een handicap 2025-2030 en het bijbehorende actieplan voor 2025-2027; betreurt echter dat het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap nog niet door Kosovo is aangenomen; spreekt zijn bezorgdheid uit over het feit dat Kosovo het EU-acquis op dit gebied onvoldoende heeft overgenomen, en over de discriminatie en belemmeringen waarmee personen met een handicap, waaronder kinderen, worden geconfronteerd bij de toegang tot onderwijs, gezondheidszorg en sociale voorzieningen; verzoekt de autoriteiten om de bescherming van hun rechten te versterken en het wetsontwerp inzake de erkenning van de status, diensten en uitkeringen goed te keuren;

30. benadrukt het belang van de bescherming van het multicultureel erfgoed van Kosovo, met inbegrip van het erfgoed van de Kroatische gemeenschap, waarbij duurzame lokale ontwikkeling en betrokkenheid van de gemeenschap worden ondersteund; is ingenomen met het door de EU gefinancierde project dat door het Ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties wordt uitgevoerd om het cultureel erfgoed van Janjevo te behouden en nieuw leven in te blazen;

31. betreurt het dat het nieuwe wetsontwerp inzake schoolboeken nog steeds niet door het parlement van Kosovo is aangenomen; is bezorgd over het feit dat de uitvoering van de onderwijsstrategie van Kosovo voor 2022-2026 achterloopt en dat de financiering voor openbaar basisonderwijs blijft afnemen; verzoekt Kosovo om de goedkeuring van het wetsontwerp inzake schoolboeken af te ronden, de revisie van de huidige schoolboeken te voltooien en leerkrachten duurzame en systematische opleiding te bieden;

32. neemt kennis van het pluralistische medialandschap in Kosovo, maar benadrukt dat het landschap kwetsbaar blijft en blootgesteld is aan druk uit meerdere hoeken; betreurt ten zeerste het gebrek aan vooruitgang bij het waarborgen van de vrijheid van meningsuiting en de daadwerkelijke bescherming van journalisten; betreurt het feit dat Kosovo in de wereldindex voor persvrijheid van 2025 24 plaatsen is gedaald naar de 99e plaats, hetgeen een aanzienlijke en zorgwekkende achteruitgang betekent; merkt op dat persvrijheid een Europese kernwaarde is, en dat Kosovo doeltreffendere maatregelen moet nemen dan nu het geval is om persvrijheid te waarborgen;

33. herhaalt zijn ernstige bezorgdheid over de verslechtering van het medialandschap en de werkomstandigheden van informatieprofessionals, en met name over de aanvallen en bedreigingen tegen journalisten en mediawerkers, waaronder het gebruik van beledigende taal jegens de media door hooggeplaatste Kosovaarse functionarissen tijdens de verkiezingscampagne; betreurt het feit dat het wetsontwerp inzake de bescherming van journalistieke bronnen nog steeds niet is aangenomen, waardoor journalisten geen toereikende rechtsbescherming genieten; wijst erop dat er geen enkele tolerantie mag bestaan voor fysieke aanvallen op journalisten en dringt aan op een intensiever onderzoek naar en vervolging van alle bedreigingen tegen mediapersoneel, alsook op de aanpassing van de mediawetgeving aan het EU-acquis, met name de Europese verordening mediavrijheid[7] en de anti-SLAPP-richtlijn van de EU[8], en aan andere relevante internationale mensenrechtenverplichtingen; verzoekt de autoriteiten in dit opzicht onmiddellijke en concrete maatregelen te nemen om onafhankelijke media te waarborgen, intimidatie te bestrijden en een gunstig kader te scheppen voor vrije, pluralistische journalistiek;

34. uit zijn ernstige bezorgdheid over meldingen dat politieke actoren en georganiseerde criminele groepen druk uitoefenen op journalisten, hetgeen tot gevallen van zelfcensuur heeft geleid; merkt op dat journalisten mogelijk afzien van kritische onderzoeksjournalistiek en berichtgeving uit bezorgdheid over hun fysieke veiligheid of baanzekerheid; wijst voorts op berichten dat overheidsdiensten reclame kunnen intrekken van mediakanalen die kritieke inhoud publiceren, waardoor indirecte economische druk wordt uitgeoefend;

35. uit zijn bezorgdheid over het feit dat de goedkeuring van het wetsontwerp inzake radio

---

7 Verordening (EU) 2024/1083 van het Europees Parlement en de Raad van 11 april 2024 tot vaststelling van een gemeenschappelijk kader voor mediadiensten op de interne markt en tot wijziging van Richtlijn 2010/13/EU (Europese verordening mediavrijheid) (PB L, 2024/1083, 17.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj).

8 Richtlijn (EU) 2024/1069 van het Europees Parlement en de Raad van 11 april 2024 betreffende bescherming van bij publieke participatie betrokken personen tegen kennelijk ongegronde vorderingen of misbruik van procesrecht ("strategische rechtszaken tegen publieke participatie") (PB L, 2024/1069, 16.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1069/oj).

en televisie van Kosovo (RTK), de Kosovaarse publieke omroep, nog steeds hangende is en dringt derhalve aan op een snelle goedkeuring ervan; wijst erop dat de duurzame financiering en onafhankelijkheid van de publieke omroep moeten worden gewaarborgd; betreurt het feit dat de functie van algemeen directeur van RTK sinds september 2024 vacant is en dat de raad van bestuur van RTK sinds december 2024 niet over een quorum beschikt, waardoor de publieke omroep feitelijk disfunctioneel is en zijn rol niet kan vervullen; pleit voor een evenwichtig, representatief en politiek onafhankelijk toezicht op RTK; verzoekt de Kosovaarse autoriteiten om de leden van de raad van bestuur van RTK en de algemeen directeur van RTK door middel van een transparant en op verdiensten gebaseerd proces te benoemen, zodat de doeltreffende werking van de publieke omroep in Kosovo wordt gewaarborgd; wijst erop dat bij hervormingen van de publieke omroep de redactionele onafhankelijkheid moet worden gewaarborgd, politieke beïnvloeding moet worden vermeden en duurzame en transparante financiering moet worden gewaarborgd;

36. stelt bezorgd vast dat in het verslag over mensenhandel 2025 wordt benadrukt dat de bevoegde autoriteiten in Kosovo niet volledig hebben voldaan aan de minimumnormen voor de uitbanning van mensenhandel, ondanks het feit dat zij blijk hebben gegeven van meer inspanningen, waaronder verbeterde vervolgingspercentages en betere slachtofferhulp;

37. spreekt zijn bezorgdheid uit over de toename van desinformatie die door buitenlandse actoren in landen in de regio wordt verspreid, onder meer over spanningen tussen verschillende etnische groepen, met name door bronnen die banden hebben met de Russische en Servische staat, en vooral tijdens verkiezingsperioden, waardoor de politieke polarisatie verder wordt aangewakkerd; blijft uitermate bezorgd over kwaadaardige buitenlandse inmenging, destabiliseringspogingen en hybride dreigingen, waaronder door AI gegenereerde desinformatie en gecoördineerde onlinecampagnes om politieke processen en de publieke opinie te beïnvloeden; dringt aan op een krachtiger institutioneel optreden en een betere mediawijsheid, te bewerkstelligen door middel van maatregelen zoals een betere lerarenopleiding, moderne leermiddelen en nauwere samenwerking met onafhankelijke media, factcheckorganisaties en relevante EU-programma's, teneinde kritisch denken en verantwoorde digitale betrokkenheid te bevorderen; verzoekt Kosovo en zijn regionale partners om eensgezind te blijven en de regionale samenwerking, alsook de Europese samenwerking met Kosovo, verder te versterken bij het bestrijden van externe dreigingen, desinformatie, buitenlandse inmenging en cyber- en hybride dreigingen die erop gericht zijn het Europese perspectief van het land en de regio te ondermijnen;

38. prijst Kosovo voor zijn actieve betrokkenheid bij een aantal regionale samenwerkingsinitiatieven zoals de Midden-Europese Vrijhandelsovereenkomst, de Energiegemeenschap, de Vervoersgemeenschap, het Zuidoost-Europees Samenwerkingsproces en de Raad voor regionale samenwerking;

39. prijst de Kosovaarse autoriteiten voor de succesvolle uitvoering van de routekaart voor een duurzame oplossing voor het illegale bezit van, het misbruik van en de handel in handvuurwapens en lichte wapens en explosieven; is ingenomen met de hoge mate van naleving van de regels van het VN-Vuurwapenprotocol;

Verzoening en goede nabuurschapsbetrekkingen

40. herinnert eraan dat de normalisering van de betrekkingen met Servië en de uitvoering van alle overeenkomsten die in het kader van de dialoog tussen Belgrado en Pristina zijn gesloten, een integraal onderdeel en een fundamenteel en essentieel element blijven vormen van het Europese perspectief van Kosovo; wijst erop dat concrete, duurzame en verifieerbare vooruitgang op dit gebied onontbeerlijk is teneinde de regionale stabiliteit te vergroten en het Europese perspectief van het land te bevorderen; benadrukt dat normalisering niet als een bijzaak kan worden beschouwd, maar een absolute politieke prioriteit moet blijven; benadrukt hoe belangrijk het is dat de EU haar bemiddelingsinspanningen tussen de partijen verder opvoert teneinde de huidige impasse te doorbreken;

41. geeft nogmaals aan de door de EU gefaciliteerde dialoog volledig te steunen en is ingenomen met de verlenging van het mandaat van 5.1.2.e als speciaal vertegenwoordiger van de EU voor de dialoog tussen Belgrado en Pristina tot 29 februari 2028;

42. herhaalt zijn oproep om de kwaliteit van het dialoogproces te verbeteren door middel van de deelname van vrouwen, meer transparantie ten aanzien van het publiek, en de zinvolle betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld;

43. wijst er nogmaals op dat een constructieve houding bij de Kosovaarse en Servische autoriteiten belangrijk is om vooruitgang te boeken bij de uitvoering van de Overeenkomst over het pad naar normalisering en de uitvoeringsbijlage daarbij, die geldig en juridisch bindend blijven voor beide partijen; verzoekt zowel Kosovo als Servië om het 5.1.2.e en het Akkoord van Ohrid volledig uit te voeren, hetgeen onder andere de oprichting van de vereniging van gemeenten met een Servische meerderheid inhoudt, alsook het staken van het verzet van Servië tegen het lidmaatschap van Kosovo van regionale en internationale organisaties, en af te zien van unilaterale acties die de dialoog zouden kunnen verstoren;

44. is ingenomen met het akkoord dat op 14 maart 2026 is bereikt over de uitvoering van de Kosovaarse vreemdelingenwetgeving, waarbij verzachtende maatregelen voor leden van de Servische gemeenschap worden ingevoerd; merkt op dat deze regeling bijdraagt tot het waarborgen van de continuïteit van de toegang tot openbare diensten en dat hiermee het risico van feitelijke uitsluiting van Kosovaarse Serviërs wordt voorkomen; wijst erop dat dergelijke oplossingen bijdragen tot vertrouwensopbouw en een positieve stap vormen in de richting van de normalisering van de betrekkingen tussen Belgrado en Pristina en de bevordering van goede nabuurschapsbetrekkingen;

45. neemt kennis van de ongecoördineerde sluiting van tientallen door Servië gesteunde instellingen in het noorden van Kosovo;

46. verwacht van Servië volledig samenwerkt met Kosovo om de daders van de terroristische aanslag van 2023 in Banjska eindelijk voor de rechter te brengen; veroordeelt dat Servië nog steeds geen vervolging heeft ingesteld tegen de schuldigen, met name 5.1.2.e de voormalige vicevoorzitter van Srpska Lista; herhaalt dat alle personen die verantwoordelijk zijn voor gewelddaden ter verantwoording moeten worden geroepen en onverwijld voor de rechter moeten worden gebracht, in overeenstemming met de rechtsstaat en een behoorlijke rechtsgang; veroordeelt ten

stelligste de aanval op het Ibër-Lepenc/Ibar-Lepenac-kanaal in het noorden van Kosovo in november 2024, en dringt erop aan dat de daders snel worden aangehouden en voor de rechter worden gebracht; verzoekt Servië om onverwijld te reageren op het verzoek om wederzijdse rechtshulp dat Kosovo in januari 2025 heeft ingediend in verband met deze aanslag, en om zijn volledige medewerking te verlenen aan het onderzoek;

47. neemt kennis van het feit dat het lot van maar liefst 1 590 vermiste personen nog steeds ongekend is, waarbij tussen april 2024 en het einde van de verslagperiode in september 2025 het lot van slechts 26 vermiste personen is opgehelderd; verzoekt zowel Kosovo als Servië om constructief en te goeder trouw deel te nemen aan alle technische besprekingen die gericht zijn op het ophelderen van het lot van de resterende vermisten, onder meer via de subwerkgroep forensische kwesties, en zich te onthouden van politisering; is verheugd over de eerste bijeenkomst van de gezamenlijke commissie voor vermiste personen, die in januari 2026 door de hoofdonderhandelaars van Kosovo en Servië is bijeengeroepen in het kader van de door de EU gefaciliteerde dialoog, en roept op tot verdere samenwerking om de identificatie van massagraven en de uitwisseling van informatie te versnellen;

48. verzoekt Servië om alle relevante politie-, militaire en archiefdocumenten met betrekking tot de oorlog van 1998-1999 in Kosovo open te stellen en te delen, ter ondersteuning van de waarheid, gerechtigheid en verantwoordingsplicht, ook in gevallen van conflictgerelateerd seksueel geweld; merkt op dat een algemene overeenkomst over het delen van dergelijke informatie nog niet is uitgevoerd en spreekt zijn bezorgdheid uit over de uitbreiding van geheimhoudingsclassificaties, waardoor het risico bestaat dat gerechtigheid en erkenning voor overlevenden nog verder worden vertraagd;

49. herinnert eraan dat het van belang is volledige toegang te waarborgen tot de archieven van de voormalige Joegoslavische geheime dienst (UDBA) en de geheime dienst van het Joegoslavische volksleger (KOS), met inbegrip van de archieven in Pristina en Belgrado, teneinde misdrijven en criminele organisaties uit het communistische tijdperk grondig te onderzoeken en aan te pakken; benadrukt dat het openstellen van deze archieven in de hele regio zou bijdragen tot waarheidsvinding, gerechtigheid voor slachtoffers, verzoening en consolidatie van democratisch bestuur;

50. verzoekt Kosovo om zijn betrokkenheid bij een aantal regionale samenwerkingsinitiatieven voort te zetten; wijst nogmaals op het belang van de door de NAVO geleide KFOR voor bredere veiligheid en spreekt zijn waardering uit voor de voortdurende inspanningen van deze missie om een veilige en stabiele omgeving te creëren en te handhaven in Kosovo en in de Westelijke Balkan in het algemeen; herinnert aan het belang van de missie voor de voortdurende ontwikkeling van de Kosovaarse veiligheidsmacht door advies, opleiding en capaciteitsopbouw te verstrekken; verzoekt de lidstaten die een bijdrage leveren aan de Kosovo Force hun aanwezigheid niet te verminderen;

51. dringt aan op hernieuwde inspanningen om het religieuze en culturele erfgoed in Kosovo te beschermen, waaronder orthodoxe, islamitische, katholieke en andere sites, in het kader van een bredere inzet voor pluralisme, verzoening en verbiedigingen van de gedeelde culturele erfenis van Europa;

Sociaal-economische hervormingen

52. merkt op dat Kosovo redelijk goed voorbereid is op het gebied van economisch en monetair beleid en concurrentievermogen; benadrukt dat Kosovo zijn begrotingskader in overeenstemming moet brengen met het EU-acquis en structurele tekortkomingen moet aanpakken, met name de beperkte industriële basis en moeilijke toegang tot financiering voor kmo's; benadrukt het belang van het waarborgen van duurzame economische groei, een daling van de werkloosheid en de versterking van het socialebeschermingsstelsel van het land in overeenstemming met het sociale acquis van de EU; wijst erop dat het ingrijpendere hervormingen moet doorvoeren om de resterende structurele tekortkomingen aan te pakken;

53. is ingenomen met de bevinding van de Commissie dat Kosovo enige vooruitgang heeft geboekt bij de ontwikkeling van een functionerende markteconomie, met name door sterkere groei, een gezonde en veerkrachtige banksector, terugdringing van zwartwerk en een snellere beslechting van handelsgeschillen; neemt kennis van het feit dat de informele economie nog steeds wijdverbreid en verzoekt de autoriteiten om de arbeidsinspectie toe te rusten met de nodige middelen om haar functies volledig te vervullen;

54. is ingenomen met de doeltreffende behandeling van zaken in verband met intellectuele-eigendomsrechten door de Kosovaarse handelsrechtbank; verzoekt de Kosovaarse handelsrechtbank op verder samen te werken met het Bureau voor intellectuele eigendom van de Europese Unie;

55. dringt erop aan dat wordt gezorgd voor adequate arbeidsbescherming, billijke lonen en handhaving van de arbeidswetgeving in overeenstemming met de EU-normen; betreurt het feit dat de sociale dialoog in Kosovo beperkt blijft; roept op tot gerichte steun voor het opbouwen van capaciteit bij de sociale partners; verzoekt de autoriteiten om de onafhankelijkheid en de legitieme rol van de representatieve vakbonden te waarborgen, evenals de grondrechten van werknemers, met name het recht op collectieve onderhandelingen, in de wet en in de praktijk, in de openbare en particuliere sector; verzoekt de autoriteiten van Kosovo om het mandaat van de sociaal-economische raad te verlengen, de sociale dialoog te bevorderen en de hervormings- en groeifaciliteit voor de Westelijke Balkan in te zetten om de capaciteit van de sociale partners te helpen opbouwen;

56. is ingenomen met de consolidatie van het beloningssysteem in het kader van de wet inzake salarissen in de overheidssector; betreurt echter het feit dat de beroepsclassificatie, de systematisering van functies en het arrest van het grondwettelijk hof inzake ongrondwettige bepalingen nog steeds niet zijn aangepakt; verzoekt de autoriteiten om het wetsontwerp inzake het beheer van de overheidsfinanciën goed te keuren en de beoordeling van begrotingsrisico's en de methodologie voor overheidsinvesteringen in de wetgeving op te nemen;

57. uit zijn bezorgdheid over het feit dat de levensverwachting bij de geboorte nog steeds lager is dan het EU-gemiddelde en dat de kindersterfte de hoogste in de regio en aanzienlijk hoger dan het EU-gemiddelde blijft; betreurt het feit dat de vooruitgang met betrekking tot universele gezondheidszorg zeer beperkt blijft en dat nog steeds sprake is van aanzienlijke inefficiënties; verzoekt de autoriteiten om te zorgen voor een betere toegang tot gezondheidsdiensten voor alle burgers;

58. verzoekt Kosovo om prioriteit te geven aan hoogwaardig beroepsonderwijs, een sterkere

koppeling tussen onderwijs en de behoeften van de arbeidsmarkt, en gerichte steun voor jonge ondernemers en onderzoekers, teneinde geloofwaardige vooruitzichten voor jongeren in het land te creëren;

59. moedigt Kosovo aan om door te gaan met het sluiten van overeenkomsten inzake de coördinatie van de sociale zekerheid met de EU-lidstaten;

60. merkt op dat Kosovo enige vooruitgang heeft geboekt bij de voorbereiding op de digitale transformatie, onder meer door de uitbreiding van onlinediensten en 5G-dekking; betreurt het feit dat momenteel slechts 10 % van de overheidsdiensten online wordt aangeboden en dat de digitalisering nog steeds versnipperd is; wijst erop dat het belangrijk is dat Kosovo aansluit bij de EU-wetgeving inzake digitalisering, waaronder het Europees wetboek voor elektronische communicatie, de NIS 2-richtlijn, de EU-toolbox inzake 5G-cyberbeveiliging, de digitaledienstenverordening, de digitalemarktenverordening en het EU-kader voor digitale identiteit; betreurt het feit dat Kosovo slechts 8 van de 14 handelingen van afgeleid recht die voortvloeien uit de cyberbeveiligingswet heeft vastgesteld en dat zowel het agentschap voor cyberbeveiliging als de nationale cyberbeveiligingsraad nog niet volledig operationeel zijn; dringt aan op de vaststelling van een alomvattende strategie voor e-governance die is afgestemd op de EU-normen en op een betere interoperabiliteit van systemen voor openbaar bestuur; verzoekt Kosovo om de digitalisering krachtiger te bevorderen en veilige digitale overheidsdiensten verder te ontwikkelen;

61. is ingenomen met de eerste stappen die Kosovo heeft gezet in de richting van een meer strategische benadering van onderzoek en innovatie, met inbegrip van de aanvang van de financiering voor maatregelen ter ondersteuning van innovatie en de deelname van Kosovo aan het netwerk van Europese digitale-innovatiehubs;

62. is ingenomen met het voorstel van de Commissie om onderhandelingen te openen over de uitbreiding van de "roaming tegen thuistarief"-regeling van de EU naar de Westelijke Balkan, met inbegrip van Kosovo, teneinde concrete voordelen voor burgers en bedrijven te bewerkstelligen en de regionale connectiviteit te versterken; merkt op dat dit initiatief voortbouwt op bestaande regionale roamingregelingen; pleit voor de snelle goedkeuring van de onderhandelingsmandaten en de spoedige sluiting van overeenkomsten om te zorgen voor snelle en doeltreffende integratie in de "roaming tegen thuistarief"-regeling van de EU;

Energie, milieu, duurzame ontwikkeling en connectiviteit

63. merkt op dat Kosovo nog steeds sterk afhankelijk is van verouderde kolencentrales en dat het de investeringen in energie-efficiëntie moet versnellen; is verheugd over het feit dat er enige vooruitgang is geboekt in de energiesector, met name door de lancering van een veiling voor 100 MW aan windenergie; dringt er bij Kosovo op aan zijn groene transitie te versnellen en zijn afhankelijkheid van fossiele brandstoffen en kolencentrales aanzienlijk te verminderen; verzoekt de EU om haar inspanningen op te voeren om Kosovo te helpen deze doelstellingen te verwezenlijken; verzoekt de Kosovaarse regering om te investeren in een gediversifieerde energiemix die de voorzieningszekerheid versterkt; moedigt Kosovo aan zich te blijven inspannen om zijn elektriciteitsmarkt te integreren met de Europese elektriciteitsmarkten, onder meer door de doeltreffende uitvoering van hervormingen van de elektriciteitsmarkt en versterkte grensoverschrijdende samenwerking in de elektriciteitssector;

64. moedigt Kosovo aan om zijn institutionele en administratieve capaciteit te versterken voor de uitvoering van strategische infrastructuurprojecten, onder meer door in de planningsfase gebruik te maken van uitgebreide milieueffectbeoordelingen en duurzaamheidsmaatregelen, en door de uitvoering van lopende projecten op het gebied van vervoers- en energieconnectiviteit voort te zetten; verzoekt de Commissie en Kosovo om voorrang te geven aan strategische connectiviteitsprojecten die de Westelijke Balkan verbinden met de Europese vervoers-, energie- en digitale corridors en het gebied rond de 5.1.2.e waaronder door interconnectie van energienetwerken, maatregelen op het gebied van energie-efficiëntie, investeringen in hernieuwbare energie, integratie in de gemeenschappelijke eurobetalingsruimte (SEPA) en verbeterde toegang tot financiering voor kmo's; wijst erop dat deze investeringen de sociaal-economische convergentie, de geostrategische weerbaarheid en de Europese veiligheid vergroten;

65. dringt er bij Kosovo op aan het aantal beschermde gebieden in het land uit te breiden en ervoor te zorgen dat passende maatregelen worden genomen voor het beheer van beschermde gebieden en cultureel-historische erfgoedsites met het oog op het behoud van de biodiversiteit, waaronder belangrijke habitats van de ernstig bedreigde Balkanlynx; is ingenomen met de voortgezette samenwerking van Kosovo met Noord-Macedonië en Albanië met betrekking tot het grensoverschrijdende nationale park Šar Planina; spoort Kosovo aan de samenwerking met buurlanden verder te intensiveren en te bespoedigen, teneinde grensoverschrijdende beschermde gebieden aan te wijzen en samenhangende grensoverschrijdende beheersplannen op te stellen; dringt er bij Kosovo op aan ervoor te zorgen dat de wet inzake afvalbeheer wordt gewijzigd en de wet inzake klimaatverandering wordt uitgevoerd;

°

° °

66. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de voorzitter van de Europese Raad, de Commissie, de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, de regeringen en parlementen van de lidstaten, en de president, de regering en de Nationale Vergadering van Kosovo.

Europees Parlement
2024-2029

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2026)0222

Commissieverslag 2025 over Georgië

Resolutie van het Europees Parlement van 17 juni 2026 over het Commissieverslag 2025 over Georgië (2025/2257(INI))

Het Europees Parlement,

– gezien de mededeling van de Commissie van 4 november 2025 getiteld "Mededeling inzake het uitbreidingsbeleid van de EU voor 2025" (COM(2025)0690) en het bijbehorende werkdocument van de diensten van de Commissie getiteld "5.1.2.e 2025 Report" (Verslag 2025 over Georgië) (SWD(2025)0757),

– gezien de associatieovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie en hun lidstaten, enerzijds, en Georgië, anderzijds[1],

– gezien Verordening (EU) 2025/2441 van het Europees Parlement en de Raad van 26 november 2025 tot wijziging van Verordening (EU) 2018/1806 wat betreft de herziening van het opschortingsmechanisme[2],

– gezien artikel 78 van de Georgische grondwet, waarin is bepaald dat alle mogelijke maatregelen moeten worden genomen om de volledige integratie van Georgië in de EU en de NAVO te waarborgen,

– gezien het dringende advies over wijzigingen van het wetboek van administratieve overtredingen en het wetboek van strafrecht van Georgië van het Bureau voor Democratische Instellingen en Mensenrechten (ODIHR) van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE), dat op 12 november 2025 is goedgekeurd,

– gezien het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens, waarbij Georgië partij is,

– gezien de eerdere uitbreidingsverslagen van de Commissie over Georgië,

– gezien het verslag "Freedom in the World 2025" (Vrijheid in de wereld 2025) van Freedom House,

– gezien de Rule of Law Index 2025 (Index van de rechtsstaat 2025) van het World

1 PB L 261 van 30.8.2014, blz. 4, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2014/494/oj.
2 PB L, 2025/2441, 10.12.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2025/2441/oj.

5.1.2.e

– gezien de door Transparency International gepubliceerde corruptieperceptie-index 2025,

– gezien het verslag van de OVSE-onderzoeksmissie over Georgië (2026) uit hoofde van paragraaf 12 van het document van het Moskou-Mechanisme getiteld "Developments in 5.1.2.e in Respect of Human Rights and Fundamental Freedoms since Spring 2024" (Ontwikkelingen in Georgië op het gebied van mensenrechten en fundamentele vrijheden sinds het voorjaar van 2024),

– gezien de conclusies van het voorzitterschap van de Raad van 16 december 2025 over uitbreiding,

– gezien het advies over de wet inzake de registratie van buitenlandse agenten, de wijzigingen van de subsidiewet en andere wetten met betrekking tot "buitenlandse beïnvloeding", dat door de Commissie van Venetië op 9 en 10 oktober 2025 is goedgekeurd,

– gezien zijn eerdere resoluties over Georgië,

– gezien zijn resolutie van 11 maart 2026 over de EU-uitbreidingsstrategie[3],

– gezien artikel 55 van zijn Reglement,

– gezien het verslag van de Commissie buitenlandse zaken (A10-0140/2026),

A. overwegende dat Georgië op 3 maart 2022 het lidmaatschap van de EU heeft aangevraagd; overwegende dat de Europese Raad tijdens zijn bijeenkomst van 14 en 15 december 2023 aan Georgië de status van kandidaat-lidstaat heeft toegekend, op voorwaarde dat de relevante maatregelen uit de aanbeveling van de Commissie van 8 november 2023 zouden worden uitgevoerd; overwegende dat het toetredingsproces van Georgië sinds 2024 in de praktijk de facto is opgeschort;

B. overwegende dat de Commissie Georgië slechts in naam als kandidaat-lidstaat ziet, op basis van de conclusies van de Europese Raad van 19 december 2024, waarin werd geconstateerd dat de acties van de Georgische autoriteiten het pre-toetredingsproces de facto tot stilstand hebben gebracht, en in het licht van de voortdurende en ernstige achteruitgang op het gebied van fundamentele kwesties die sindsdien in Georgië wordt waargenomen;

C. overwegende dat commissaris 5.1.2.e het Commissieverslag 2025 over Georgië terecht het "slechtste verslag ooit over een kandidaat-lidstaat" heeft genoemd;

D. overwegende dat de situatie in Georgië sindsdien nog aanzienlijk is verslechterd, met een verdere achteruitgang op het gebied van democratie, de mensenrechten en de rechtsstaat als gevolg van de acties van de partij Georgische Droom; overwegende dat de methoden van onderdrukking, desinformatiecampagnes en politieke intimidatie doen denken aan de hybride tactieken die Rusland toepast;

E. overwegende dat 24 aan de OVSE deelnemende staten op 29 januari 2026 het Moskou-

[3] Aangenomen teksten, P10_TA(2026)0077.

Mechanisme hebben geactiveerd, waarna een onderzoeksmissie van onafhankelijke deskundigen een onderzoek kon starten naar vermeende mensenrechtenschendingen, met name de gebeurtenissen sinds het voorjaar van 2024; overwegende dat in het op 12 maart 2026 gepubliceerde deskundigenverslag van het Moskou-Mechanisme van de OVSE over Georgië ernstige bezorgdheid wordt geuit over de integriteit van de verkiezingsprocessen en onder meer beweringen bevat over onregelmatigheden en druk op de politieke oppositie en het gebruik van juridische stappen tegen oppositieleiders en politieke partijen; overwegende dat in het verslag wordt aangedrongen op de intrekking van beperkende wetgeving, waaronder de wet inzake transparantie van buitenlandse invloed en wijzigingen die van invloed zijn op de mediavrijheid; overwegende dat in het verslag gevallen van onevenredig gebruik van geweld tegen demonstranten worden gedocumenteerd en bezorgdheid wordt geuit over schendingen van het verbod op foltering en mishandeling, waarbij in sommige gevallen de "drempel om van foltering te spreken" bereikt zou zijn; overwegende dat in het verslag bovendien wordt opgeroepen tot de onmiddellijke vrijlating van personen die om politieke redenen worden vastgehouden, onder wie leden van de oppositie en journalisten, en wordt benadrukt dat Georgië zijn volledige medewerking moet verlenen aan internationale organen, waaronder de Commissie van Venetië en relevante internationale mechanismen;

F. overwegende dat de regering van Georgische Droom de checks-and-balances stelselmatig heeft uitgehold door de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht, het openbaar ministerie en het grondwettelijk hof te ondermijnen, waardoor Georgië onder de huidige omstandigheden structureel niet in staat is om aan de criteria voor het EU-lidmaatschap te voldoen;

G. overwegende dat sinds 28 november 2024 tegen de acties van Georgische Droom wordt gedemonstreerd, waarmee de Georgische bevolking blijk geeft van haar blijvende democratische aspiraties, ondanks het systematische en onevenredige geweld tegen demonstranten, de opsluiting van demonstranten en de invoering van steeds draconischere straffen voor deelname aan protesten; overwegende dat er grootschalige demonstraties hebben plaatsgevonden nadat de regering had aangekondigd de voorbereidingen voor de toetredingsonderhandelingen met de EU op te schorten tot 2028;

H. overwegende dat in de documentaire "When Water Burns" van de British Broadcasting Corporation, die op 1 december 2025 werd uitgezonden, bewijsmateriaal wordt aangedragen dat erop wijst dat in november en december 2024 in Georgië een mengsel van water en een giftige chemische stof tegen demonstranten zou zijn ingezet; overwegende dat het gebruik van giftige chemische stoffen gezondheidsproblemen op lange termijn kan veroorzaken;

I. overwegende dat de OVSE/ODIHR de lokale verkiezingen van 4 oktober 2025 niet heeft kunnen observeren omdat de uitnodiging van de Georgische autoriteiten te laat kwam;

J. overwegende dat op grond van onlangs aangenomen wetswijzigingen buitenlandse financiering nog meer aan banden wordt gelegd en zogeheten "externe lobbying" strafbaar wordt gesteld; overwegende dat door deze wetgeving de definitie van "subsidies" aanzienlijk is uitgebreid tot technische of kosteloze bijstand en overdrachten tussen buitenlandse organisaties en hun lokale afdelingen, dat de criteria om entiteiten als ontvangers van subsidies te beschouwen zijn opgerekt, onder meer in het geval van

in het buitenland gevestigde organisaties die zich bezighouden met Georgische kwesties, en dat in deze wetgeving strafrechtelijke sancties zijn ingevoerd voor overtredingen in verband met subsidies; overwegende dat de wetgeving verder voorziet in gevangenisstraffen van maximaal zes jaar voor "externe lobbying", een verbod van acht jaar op het lidmaatschap van politieke partijen voor personen die in door het buitenland gefinancierde organisaties hebben gewerkt, en aanvullende straffen voor bedrijven die politieke activiteiten ontplooien die geen verband houden met hun hoofdactiviteit; overwegende dat de wetgeving ook een clausule over "extremisme" bevat, op grond waarvan gevangenisstraffen van maximaal drie jaar kunnen worden opgelegd voor "systematische handelingen" die erop gericht zijn "de perceptie te creëren" dat de regering geen legitimiteit heeft;

K. overwegende dat aangenomen wijzigingen van het wetboek van strafrecht voorzien in gevangenisstraffen voor personen die weigeren de legitimiteit van de door Georgische Droom gevormde regering te erkennen, hetgeen aanleiding geeft tot ernstige bezorgdheid over de vrijheid van meningsuiting, politiek pluralisme en de democratische normen;

L. overwegende dat de Verenigde Staten, als reactie op de democratische achteruitgang in Georgië onder het bewind van Georgische Droom en de geopolitieke heroriëntatie van het land, hun strategische partnerschap met Georgië hebben opgeschort en sancties hebben opgelegd die nog altijd van kracht zijn; overwegende dat in het Amerikaanse Congres het wetsvoorstel "Mobilizing and Enhancing 5.1.2.e 's Options for Building Accountability, Resilience, and Independence Act" (de Megobari-wet) is ingediend, dat gericht is op verscherping van het toezicht op het optreden van de Georgische regering en haar banden met Rusland en andere autoritaire regimes, waaronder China;

M. overwegende dat de Verenigde Staten Bidzina Ivanisjvili in december 2024 in hun sanctieregeling hebben opgenomen wegens het ondermijnen van de democratische en Euro-Atlantische toekomst van Georgië ten gunste van de Russische Federatie; overwegende dat de Verenigde Staten concludeerden dat de acties van Ivanisjvili en Georgische Droom de democratische instellingen hebben uitgehold, mensenrechtenschendingen in de hand hebben gewerkt en de uitoefening van fundamentele vrijheden in Georgië hebben ingeperkt; overwegende dat Georgië door deze acties nog verder van zijn pad naar een Euro-Atlantische toekomst is geraakt, waardoor het land steeds kwetsbaarder wordt voor Rusland, dat nog altijd meer dan 20 % van het Georgische grondgebied bezet;

N. overwegende dat negen oppositiepartijen in Georgië op 2 maart 2026 de oprichting van een alliantie hebben aangekondigd in reactie op de gestage afbrokkeling van de democratie en de autoritaire machtsconsolidatie door Georgische Droom, hetgeen laat zien dat de pro-Europese democratische krachten de handen ineenslaan en dat de roep vanuit de samenleving om de Europese koers van Georgië te verdedigen steeds luider wordt;

O. overwegende dat acht leiders en politici van de oppositie, namelijk 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e Irakli Okrocasjvili, Givi Targamadze en Giorgi Vasjadze, tot gevangenisstraffen van zeven tot acht maanden en een verbod van twee jaar op de uitoefening van een openbaar ambt zijn veroordeeld vanwege hun weigering om voor de tijdelijke onderzoekscommissie van het de-factoparlement van Georgië te verschijnen;

P. overwegende dat de leiders van Georgische Droom een systeem van politiek gemotiveerde repressie hebben opgezet dat heeft geleid tot de arrestatie van talrijke politieke gevangenen, waaronder politici van de oppositie, activisten, journalisten en vreedzame demonstranten, die van hun vrijheid zijn beroofd louter omdat zij hebben geweigerd zich aan het gezag van de regerende partij te onderwerpen of omdat zij hun grondrechten hebben uitgeoefend; overwegende dat dergelijke detenties neerkomen op een doelbewuste intimidatiestrategie die erop gericht is mensen met afwijkende meningen het zwijgen op te leggen, een einde te maken aan politiek pluralisme en het autoritaire bestuur te consolideren; overwegende dat het feit dat deze personen nog altijd gevangen zitten een ernstige schending vormt van de grondwettelijke orde van Georgië, zijn internationale verplichtingen op het gebied van de mensenrechten en de fundamentele waarden die ten grondslag liggen aan zijn status van kandidaat-lidstaat van de EU; overwegende dat talrijke studenten, vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld en kunstenaars zijn aangehouden of beboet wegens deelname aan protesten;

Q. overwegende dat de politieke vervolging van oppositieleden bijzonder zorgwekkend blijft, onder meer in het geval van de systematische aanvallen op Giorgi Gacharia, de leider van de partij Voor Georgië, die tot twee keer toe slachtoffer is geworden van fysieke agressie en is beschuldigd van politiek gemotiveerde strafbare feiten, waardoor hij momenteel in ballingschap leeft;

R. overwegende dat voormalig president Micheil Saakasjvili meer dan vier jaar geleden van zijn vrijheid werd beroofd en de facto een politieke gevangene is van oligarch Bidzina Ivanisjvili, die het land controleert en onwettige invloed uitoefent op de instellingen van de staat;

S. overwegende dat volgens een in januari 2026 door het Georgische maatschappelijk middenveld uitgevoerde telling 48 politieke gevangenen ten onrechte in de gevangenis zitten vanwege hun deelname en steun aan de protesten, en 68 anderen nog steeds in voorlopige hechtenis zitten op grond van politiek gemotiveerde aanklachten;

T. overwegende dat vrouwelijke demonstranten in Georgië geregeld melding maken van vernederingen door de politie, waaronder seksistisch verbaal geweld, stelselmatig fouilleren, bedreiging met verkrachting en andere bedreigingen met fysiek geweld tijdens protesten, in detentie en bij huiszoekingen; overwegende dat deze trend deel uitmaakt van een breder patroon van geweld en straffeloosheid binnen de Georgische rechtshandhavingsinstanties;

U. overwegende dat Mzia Amaglobeli, een gevangengenomen Georgische journalist en directeur van de onlinemediakanalen Batumelebi en Netgazeti, in 2025 de Sacharovprijs voor de vrijheid van denken van het Europees Parlement heeft gekregen, samen met Andrzej Poczobut uit Belarus; overwegende dat het Hooggerechtshof van Georgië het beroep van Mzia Amaglobeli heeft verworpen, waardoor alleen het 5.1.2.e voor de Rechten van de Mens in Straatsburg nog overblijft als laatste juridische strohalm voor het vinden van gerechtigheid;

V. overwegende dat de situatie met betrekking tot de mediavrijheid en de vrijheid van meningsuiting enorm is verslechterd; overwegende dat er in 2025 bij het platform voor de veiligheid van journalisten van de Raad van 5.1.2.e waarschuwingen met betrekking tot Georgië zijn opgetekend, een stijging van 78 % ten opzichte van 2024;

W. overwegende dat de toenemende druk op het onderwijsstelsel en pogingen om de autonomie van universiteiten te ondermijnen als gevolg van het initiatief "één stad, één faculteit" van Georgische Droom, het risico inhoudt dat een van de belangrijkste institutionele pijlers ter ondersteuning van het democratische debat, burgerparticipatie en het Europese integratietraject van Georgië wordt aangetast; overwegende dat aanvallen op het maatschappelijk middenveld, onafhankelijke media en de academische sector wijzen op een breder patroon van druk op de vrijheid van meningsuiting en de academische vrijheid in Georgië;

X. overwegende dat de winning van mangaan in Georgië, bestemd voor uitvoer naar de EU, heeft geleid tot aardverschuivingen, verontreiniging van de omliggende gebieden en schending van de arbeidsrechten in de mijnbouwregio rond de stad Tsjiatoera; overwegende dat milieuorganisaties beweren dat afval rechtstreeks in de rivier Kvirila wordt geloosd; overwegende dat personen die tegen de mangaanwinning protesteren gevallen van surveillance, intimidatie en detentie door de Georgische autoriteiten hebben gemeld; overwegende dat Europese bedrijven op grond van de richtlijn inzake passende zorgvuldigheid in het bedrijfsleven op het gebied van duurzaamheid[4] verplicht zijn eerbiediging van de mensenrechten, goede arbeidsomstandigheden en zorg voor het milieu in hun toeleveringsketens te waarborgen;

Y. overwegende dat een deel van het internationaal erkende grondgebied van Georgië nog steeds wordt bezet; overwegende dat Rusland Abchazië en Tschinvali/Zuid-Ossetië in 2008 als onafhankelijke staten heeft erkend en daar nog steeds duizenden soldaten stationeert, wat in strijd is met het internationaal recht; overwegende dat Rusland blijft doorgaan met zijn beleid van "borderisation" (grensafbakening) waarbij fysieke barrières worden opgeworpen langs de administratieve grenzen van Abchazië en Tschinvali/Zuid-Ossetië, hetgeen een schending van de soevereiniteit en territoriale integriteit van Georgië vormt; overwegende dat het 5.1.2.e voor de Rechten van de Mens bovendien heeft vastgesteld dat dit tot mensenrechtenschendingen heeft geleid, zoals beperkingen van de vrijheid van verkeer, beperkte toegang tot eigendommen of grond en het scheiden van familieleden;

Z. overwegende dat Rusland via politieke, economische en informatiecampagnes steeds meer invloed uitoefent op Georgië; overwegende dat de EU niet reactief kan blijven en zich niet mag beperken tot het louter vaststellen van de verslechtering van de situatie in het land; overwegende dat de EU daarentegen een proactieve en strategische aanpak ten aanzien van Georgië moet volgen om de kwetsbaarheid van het land voor externe dwang te verminderen en de regionale connectiviteit te beschermen;

AA. overwegende dat Georgië sinds 2022 de invoer van goederen voor tweeërlei gebruik uit westerse landen en uit China aanzienlijk heeft verhoogd; overwegende dat uit de beschikbare statistische gegevens blijkt dat Georgië als doorvoerstaat fungeert en de overdracht van aan sancties onderworpen goederen naar de Russische Federatie faciliteert, waar deze goederen kunnen worden gebruikt voor de productie van militaire uitrusting en wapens; overwegende dat dergelijke onregelmatigheden in tal van gevallen kunnen worden toegeschreven aan doelbewuste strategieën die erop gericht zijn de aan Rusland opgelegde internationale sancties te omzeilen; overwegende dat er ernstige bezorgdheid is geuit over de rol van informele bestuursstructuren en personen die banden hebben met Bidzina Ivanisjvili bij het scheppen van een klimaat dat bevorderlijk

[4] PB L, 2024/1760, 5.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj.

is voor het omzeilen van sancties; overwegende dat er momenteel in Georgië ongeveer 40 000 bedrijven actief zijn die eigendom zijn van Russische burgers of entiteiten, waarvan er ongeveer 30 000 zijn geregistreerd sinds het begin van de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne; overwegende dat bedrijven die handeldrijven met Rusland, onder meer in goederen die aan sancties zijn onderworpen, vaak worden opgericht via offshorestructuren, hetgeen de transparantie bemoeilijkt en waardoor het lastig is om de uiteindelijk begunstigden in kaart te brengen, onder meer met betrekking tot zakelijke netwerken die banden hebben met Bidzina Ivanisjvili; overwegende dat er voortdurend meldingen zijn van aan sancties onderworpen goederen, waaronder voertuigen en technologie, die via Georgië op de Russische markt terechtkomen;

AB. overwegende dat de aantrekkelijkheid van de EU als model van democratisch bestuur, economische groei en op regels gebaseerde samenwerking een belangrijke inspiratiebron blijft voor het Georgische maatschappelijk middenveld; overwegende dat uit opiniepeilingen telkens weer blijkt dat de Georgische bevolking sterk voorstander is van integratie in de EU en dat ongeveer 75 % van de burgers zich achter de Europese koers van het land schaart;

AC. overwegende dat de grootschalige aanvalsoorlog die Rusland sinds 2022 tegen Oekraïne voert het Europese veiligheidsklimaat heeft veranderd en het strategische belang van uitbreiding van de EU heeft vergroot; overwegende dat vele Georgiërs zich sinds het uitbreken van de oorlog inzetten om Oekraïne te steunen;

AD. overwegende dat de EU de grootste handelspartner van Georgië is en goed is voor ongeveer 22,1 % van de totale handel van het land; overwegende dat dit handelsverkeer wordt geregeld door de associatieovereenkomst tussen de EU en Georgië en de bijbehorende diepe en brede vrijhandelsruimte, die in 2016 volledig in werking is getreden en Georgische bedrijven preferentiële toegang tot de EU-markt biedt waar zij meer dan 450 miljoen consumenten kunnen bereiken;

AE. overwegende dat de Commissie op 6 maart 2026 heeft aangekondigd dat zij visumvrij reizen voor houders van Georgische diplomatieke, officiële en dienstpaspoorten zou opschorten tot ten minste maart 2027 vanwege zorgen over de achteruitgang van de democratie en de rechtsstaat; overwegende dat gewone Georgische burgers nog steeds visumvrij kunnen reizen voor korte bezoeken aan het Schengengebied, overeenkomstig het besluit van 2017;

Opschorting van de integratie van Georgië in de EU

1. toont zich volledig solidair met de bevolking van Georgië, die in een klimaat van democratische achteruitgang, toenemende repressie, onwettige arrestaties, niet-aflatende vijandige retoriek, desinformatie en bedreigingen voor een Europees en democratisch Georgië blijft strijden; benadrukt dat bijna 75 % van de Georgische bevolking nog altijd voorstander is van verdere integratie in de EU; herhaalt dat de deur van de EU wijd open blijft staan voor het Georgische volk, zodat het land weer voor het Europese pad kan kiezen;

2. stelt diep teleurgesteld vast dat Georgische Droom het proces van Europese integratie van Georgië niet alleen heeft opgeschort, maar in feite heeft teruggedraaid; betreurt dat er sprake is van achteruitgang bij de uitvoering van alle negen prioriteiten die als voorwaarden golden voor de toekenning van de status van kandidaat-lidstaat aan

Georgië; wijst op de inconsistentie van de beweringen van Georgische Droom dat integratie in de EU nog altijd de hoogste prioriteit krijgt, terwijl de hoogste functionarissen en de regeringsgezinde media tegelijkertijd een georkestreerde en systematische campagne tegen de EU, haar vertegenwoordigers en diplomaten voeren in het kader waarvan manipulatieve Russisch-geïnspireerde narratieven, desinformatie en samenzweringstheorieën worden verspreid;

3. betreurt dat Georgische Droom sinds de frauduleuze parlementsverkiezingen van oktober 2024 de koers naar regelrecht autoritarisme verder heeft opgevoerd; is ontsteld over de snelle ontmanteling van de democratische fundamenten van Georgië door middel van gerichte aanvallen op zijn democratische instellingen, fundamentele vrijheden en het democratisch pluralisme, wat volledig in strijd is met de democratische ontwikkeling die een voorwaarde is voor EU-lidmaatschap; is het eens met de constatering van de Commissie dat er in essentiële instellingen, zoals de centrale kiescommissie, de communicatiecommissie, de hoge raad van justitie, het grondwettelijk hof, het openbaar ministerie, de nationale bank en rechtshandhavings- en veiligheidsinstanties, sprake is van een gebrek aan onpartijdigheid, onafhankelijkheid en democratisch toezicht; benadrukt dat Georgië geen enkele vooruitgang kan boeken op zijn traject naar Europese toetreding zolang het niet opnieuw kiest voor een traject van democratische hervormingen en zolang het, onder andere, geen vrije, eerlijke en concurrerende verkiezingen waarborgt, de onafhankelijkheid van officiële instellingen niet beschermt, de controle door oligarchen niet doeltreffend aanpakt en de bescherming van de mensenrechten en de mediavrijheid niet verbetert;

4. benadrukt dat gerichte persoonlijke sancties van de EU en haar lidstaten tegen Bidzina Ivanisjvili, kopstukken van Georgische Droom, rechters, openbaar aanklagers en andere functionarissen die verantwoordelijk zijn voor de aanhoudende afbrokkeling van de democratie in Georgië, verkiezingsfraude, ernstige mensenrechtenschendingen en de vervolging van politieke tegenstanders en activisten, en tegen medeplichtige eigenaren van bedrijven en mediakanalen die banden hebben met Georgische Droom, een belangrijk instrument tegen straffeloosheid zouden zijn; stelt tevreden vast dat door het gebrek aan eenparigheid van stemmen op EU-niveau steeds meer lidstaten individuele visumverboden en andere sancties uitvaardigen tegen Georgische functionarissen; roept de andere lidstaten ertoe op dit voorbeeld te volgen;

5. herhaalt zijn krachtige oproep aan de EU en haar lidstaten om onmiddellijke en gerichte persoonlijke sancties op te leggen aan Bidzina Ivanisjvili, zijn familieleden en zijn bedrijven, en dringt er bij de EU op aan zijn tegoeden te bevriezen en hierbij samen te werken met andere jurisdicties, met name het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten;

6. veroordeelt de systemische straffeloosheid ten aanzien van functionarissen en instellingen die verantwoordelijk zijn voor politieke repressie, intimidatie van journalisten en mensenrechtenverdedigers en vervolging van oppositieleden; benadrukt dat de respons van de EU tot nu toe ontoereikend was en te laat kwam, aangezien de autoritaire machtsconsolidatie in Georgië steeds meer in een stroomversnelling komt; dringt er bij de Raad en de lidstaten op aan gecoördineerde, EU-brede beperkende maatregelen vast te stellen tegen alle verantwoordelijke politici, functionarissen en personen die dit alles mogelijk maken, onder meer door sanctielijsten uit te breiden, op grote schaal tegoeden te bevriezen en visumverboden uit te vaardigen tegen personen die verantwoordelijk zijn voor staatskaping, repressie en door het regime gesponsorde

propaganda; dringt er bij de aantredende Hongaarse regering op aan een einde te maken aan het door haar voorganger volgehouden verzet om EU-brede gerichte sancties op te leggen aan Ivanisjvili en de kopstukken van Georgische Droom in ruimere zin; verzoekt de Raad te onderzoeken of er collectieve mechanismen beschikbaar zijn wanneer eenparigheid van stemmen niet mogelijk is, teneinde een doeltreffende en uniforme respons van de EU te waarborgen;

De aanhoudende afbrokkeling van de democratie en de rechtsstaat, en de autocratische machtsconsolidatie

7. betreurt dat Georgische Droom geen enkele stap heeft gezet om zijn antidemocratische en anti-Europese koers om te buigen; is van oordeel dat samenwerking met de Georgische autoriteiten strikt afhankelijk moet worden gesteld van tastbare en verifieerbare stappen om de huidige koers van democratische achteruitgang, repressie, beperkingen en felle anti-EU-desinformatie naar Russisch model om te buigen; blijft daarom bij zijn eerdere standpunten met betrekking tot de niet-erkenning van de legitimiteit van het parlement en de door het parlement benoemde president; betreurt dat het parlement van Georgië de facto een eenpartijparlement is dat automatisch zijn goedkeuring hecht aan wetgevingsinitiatieven die erop gericht zijn de fundamenten van een pluralistische parlementaire democratie te vernietigen; stelt met bezorgdheid vast dat het de-factoparlement van Georgië heeft verklaard dat het zich tijdelijk zou terugtrekken uit de Parlementaire Vergadering Euronest;

8. herhaalt zijn oproep aan de vertegenwoordigers en parlementsleden van de EU en de lidstaten om geen bijeenkomsten te houden met vertegenwoordigers van het regime, te beginnen met de huidige de-factopresident, zolang de Georgische autoriteiten de democratische achteruitgang en repressie voortzetten; verzoekt de lidstaten een eensgezinde en gecoördineerde aanpak te consolideren waarbij de politieke contacten met de autoriteiten van Georgische Droom tot het strikt noodzakelijke worden beperkt, en tegelijkertijd de samenwerking met het maatschappelijk middenveld, de onafhankelijke media en de academische instellingen van Georgië voort te zetten en te versterken; veroordeelt de voortdurende agressieve retoriek ten aanzien van diplomaten, politici en functionarissen van de EU en de lidstaten; acht het van groot belang om bij de Georgische bevolking en politieke krachten die zich inzetten voor democratische beginselen te blijven pleiten voor Europese normen, democratische waarden en de Europese koers;

9. neemt met bezorgdheid kennis van de agressieve retoriek ten aanzien van de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk en andere bondgenoten;

10. verzoekt de Georgische autoriteiten opnieuw waarborgen in te voeren voor een op verdiensten gebaseerd overheidsapparaat, doeltreffende rechtsbescherming te bieden tegen ontslag om politieke redenen en te garanderen dat het recht op toegang tot openbare informatie daadwerkelijk wordt toegepast;

11. wijst erop dat de gemeenteraadsverkiezingen van 4 oktober 2025 door de meeste oppositiepartijen zijn geboycot, waaruit blijkt hoe diep het wantrouwen van de meerderheid van de samenleving is ten aanzien van de onafhankelijkheid van het verkiezingsproces; betreurt het dat de wijzigingen van de Georgische kieswet die in december 2024 en maart en april 2025 zijn doorgevoerd de dominante positie van de regerende partij verder hebben versterkt en nieuwe beperkingen hebben geïntroduceerd

voor de registratie van plaatselijke waarnemers, media en entiteiten en personen die aan de verkiezingen willen deelnemen; wijst er andermaal op dat de Georgische autoriteiten de oproepen van de Commissie van Venetië om de in 2024 doorgevoerde wijzigingen in te trekken naast zich neer hebben gelegd; benadrukt dat het gebrek aan waarnemingsmissies van de OVSE/ODIHR als gevolg van een te laat ontvangen uitnodiging en van plaatselijke waarnemersorganisaties vanwege beperkingen, van grote invloed is geweest op de transparantie van het verkiezingsproces en de geloofwaardigheid van de uitslag; dringt nogmaals aan op een verbeterd verkiezingsklimaat dat tot stand wordt gebracht door een onafhankelijke en onpartijdige verkiezingsadministratie en op toekomstige verkiezingen die nauwlettend worden gevolgd door internationale en nationale niet-gouvernementele organisaties (ngo's); spreekt zijn diepe bezorgdheid uit over de wijziging van de kieswet van december 2025 waardoor Georgische burgers niet meer vanuit het buitenland mogen stemmen; benadrukt dat deelname aan verkiezingen een fundamenteel grondwettelijk recht van elke burger is en mogelijk moet worden gemaakt ongeacht iemands woonplaats;

12. veroordeelt de vaststelling van ongekende en steeds restrictievere wetgeving die erop gericht is het praktisch onmogelijk te maken dat internationale steun, waaronder financiële middelen, het maatschappelijk middenveld en de media bereikt en hen af te snijden van elke vorm van onafhankelijke financiering; wijst op de meest recente wijzigingen van de subsidiewet, die op 5 maart 2026 van kracht zijn geworden en waardoor de definitie van "subsidie" aanzienlijk is verruimd en het ontvangen van subsidies of financiering uit het buitenland zonder voorafgaande toestemming van de regering tot strafbaar feit is verklaard waarvoor een gevangenisstraf van maximaal zes jaar kan worden gevorderd; merkt op dat dit een rechtstreekse schending vormt van de associatieovereenkomst tussen de EU en Georgië; dringt erop aan dat politieke stichtingen, internationale ngo's en ontwikkelingsagentschappen worden beschermd; herinnert de Georgische autoriteiten eraan dat elke vorm van intimidatie van organisaties uit EU-lidstaten rechtstreekse gevolgen zal hebben;

13. merkt op dat deze wijzigingen van de subsidiewet volgen op de wijzigingen die in april 2025 waren goedgekeurd, waarmee de mogelijkheden voor internationale financiële steun reeds aanzienlijk waren beperkt, internationale donoren werden verplicht om vooraf bij de overheidsautoriteiten goedkeuring te vragen voor subsidies, en ontvangers werden onderworpen aan restrictief toezicht en bestraffende bestuursrechtelijke aansprakelijkheid, met als doel organisaties ervan te weerhouden internationale bijstand, waaronder financiering van de EU, te aanvaarden; benadrukt dat de ruime definitie van "subsidie" een breed scala aan transacties kan omvatten die vooraf moeten worden goedgekeurd en elke burger tot een potentieel doelwit van vervolging door de regering kan maken; neemt met bezorgdheid kennis van het verbod op partijlidmaatschap voor een periode van acht jaar voor iedereen die ooit in dienst is geweest bij een organisatie die gebruik heeft gemaakt van buitenlandse financiering, waardoor een groot aantal maatschappelijk actieve personen wordt uitgesloten van partijpolitiek; dringt er bij de EU en haar lidstaten met klem op aan onmiddellijk actie te ondernemen met het oog op de bescherming en het behoud van de nog resterende onafhankelijke media en maatschappelijke organisaties in Georgië;

14. betreurt de voortdurende pogingen van de regerende partij Georgische Droom om politieke tegenstanders te vervolgen, onder meer door middel van onwettige arrestaties en opsluitingen, bedreigingen en fysieke aanvallen; veroordeelt de praktijk waarbij politieke tegenstanders gevangen worden gezet vanwege hun weigering om voor de

tijdelijke onderzoekscommissie van het de-factoparlement van Georgië te verschijnen, hetgeen door Georgische Droom is aangegrepen als een vorm van politiek schijnproces met als doel de weg vrij te maken voor verdere vervolging van politieke tegenstanders en het verbieden van oppositiepartijen; benadrukt dat het bestaan van politieke gevangenen in Georgië onverenigbaar is met de verplichtingen van het land uit hoofde van de associatieovereenkomst tussen de EU en Georgië; dringt erop aan iedereen die op politieke gronden gevangen is gezet onmiddellijk en onvoorwaardelijk vrij te laten, met inbegrip van politici van de oppositie en voormalige functionarissen; merkt op dat twee politici van de oppositie in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van de de-factopresident gratie hebben gekregen om de schijn te wekken van een eerlijke verkiezingsstrijd; herhaalt met klem zijn verzoek om voormalig president Micheil Saakasjvili onmiddellijk vrij te laten om humanitaire redenen, zodat hij in het buitenland een noodzakelijke medische behandeling kan ondergaan; verzoekt de autoriteiten van Georgische Droom voorts ervoor te zorgen dat de leden van het Europees Parlement ongehinderd toegang krijgen tot Micheil Saakasjvili en andere politieke gevangenen;

15. merkt op dat de gevangenneming van voormalig premier Irakli Garibasjvili, hoewel hij een schuldbekentenis heeft afgelegd en er geloofwaardig openbaar bewijs van corruptie voorligt, aanleiding geeft tot ernstige bezorgdheid over de vraag of de procedures voldeden aan de normen voor een eerlijk proces; wijst erop dat de zaak aansluit bij bredere bezorgdheid over de politieke beïnvloeding van justitie, informele machtsstructuren en interne verdeeldheid binnen de regerende partij Georgische Droom, onder meer over de rol van Bidzina Ivanisjvili;

16. verzoekt de Georgische autoriteiten onafhankelijke verantwoordingsmechanismen in te voeren, de onpartijdigheid van de rechterlijke macht te waarborgen en daders van politiek gemotiveerd geweld ter verantwoording te roepen in overeenstemming met de internationale mensenrechtennormen;

17. dringt aan op een alomvattende hervorming van de Hoge Raad voor Justitie in overeenstemming met de aanbevelingen van de Commissie van Venetië, waarbij onder meer wordt voorzien in vaste, niet-hernieuwbare termijnen, transparante benoemingsprocedures en buitengewone integriteitscontroles voor personen met hoge functies binnen de rechterlijke macht en zinvolle betrokkenheid van internationale deskundigen, teneinde de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht en het vertrouwen van het publiek in justitie te versterken; neemt met teleurstelling kennis van de ontbinding van het bureau voor corruptiebestrijding, dat in 2022 was opgericht en een van de belangrijkste vereisten was van de EU om Georgië de status van kandidaat-lidstaat toe te kennen; verzoekt de Georgische autoriteiten om de benoemingsprocedure voor de functie van procureur-generaal zodanig te wijzigen dat daarvoor een gekwalificeerde parlementaire meerderheid vereist is, en om de wet inzake het openbaar ministerie in overeenstemming te brengen met de Europese normen;

18. dringt er bij de ombudsman van Georgië op aan zijn mandaat krachtiger uit te voeren, de mensenrechten met alle beschikbare middelen te beschermen en een constructieve dialoog en samenwerking aan te gaan met mensenrechtenverdedigers en het maatschappelijk middenveld in Georgië; benadrukt dat een selectieve invulling van zijn mandaat moet worden voorkomen, zoals ook wordt vermeld in het Commissieverslag 2025 over Georgië; wijst op de specifieke bevoegdheid van de ombudsman om de OVSE/ODIHR om wetgevingsadviezen te verzoeken met betrekking tot autoritaire of

niet-democratische wetgeving;

19. betreurt het gebrek aan vooruitgang op het gebied van de-oligarchisatie en verzoekt de Georgische autoriteiten een systemische aanpak te hanteren in overeenstemming met de desbetreffende aanbevelingen van de Commissie van Venetië, onder meer door middel van aangescherpte transparantievereisten, doeltreffende voorschriften inzake belangenconflicten en waarborgen tegen ongepaste beïnvloeding van de politieke en economische besluitvorming;

20. veroordeelt de pogingen van de Georgische autoriteiten om oppositiepartijen te verbieden met klem; vraagt de autoriteiten om deze pogingen onmiddellijk te stoppen en verzoekt om intrekking van de rechtszaak die 88 leden van het Georgische de-factoparlement bij het grondwettelijk hof van Georgië hebben aangespannen met het verzoek om de activiteiten van drie grote oppositiepartijen — de Verenigde Nationale Beweging, de Coalitie voor Verandering, en de coalitie Sterk Georgië-Lelo — ongrondwettelijk te verklaren en hun registratie in te trekken; benadrukt dat dit soort acties een ernstige bedreiging vormen voor de fundamentele beginselen van de democratie en politiek pluralisme; benadrukt dat een gezonde democratie een eerlijke en vrije concurrentiestrijd tussen diverse politieke partijen vereist;

21. uit zijn diepe afkeuring over de recente invoering van een nieuw artikel in het wetboek van strafrecht dat "openbare en stelselmatige" kritiek op de autoriteiten of het in twijfel trekken van de legitimiteit van die autoriteiten verbiedt, evenals "elk ander openbaar en stelselmatig optreden van diezelfde persoon", hetgeen voor meerderlei uitleg vatbaar is, maar wel kan worden bestraft met een gevangenisstraf van maximaal drie jaar; wijst erop dat daarmee de facto de strafbaarstelling van de vrijheid van meningsuiting mogelijk wordt maakt, en verzoekt de regering deze wet te verwerpen;

Onderdrukking van burgerlijke vrijheden en grondrechten

22. vindt het uiterst zorgwekkend dat Georgische Droom reeds een aantal wetten heeft aangenomen die erop gericht zijn het maatschappelijk middenveld en onafhankelijke media het zwijgen op te leggen en het pluralisme aan banden te leggen, zoals de wet inzake de registratie van buitenlandse agenten, beperkende wijzigingen van de omroepwet, de wet inzake overheidsdiensten, de wet inzake vergaderingen en manifestaties en strengere bepalingen in het wetboek van strafrecht en het wetboek van administratieve overtredingen; veroordeelt met name de wetgevingsmaatregelen tot verhoging van bestuursrechtelijke boetes, die er steeds vaker toe leiden dat demonstranten gevangen worden gezet omdat ze die boetes niet kunnen betalen; roept er nogmaals toe op alle politieke gevangenen en andere illegaal vastgehouden personen onmiddellijk vrij te laten; waarschuwt dat de inspanningen van de Georgische autoriteiten om het florerende maatschappelijk middenveld van Georgië tot een streng gecontroleerde omgeving van regeringsgezinde organisaties om te vormen een zoveelste stap vormen in de richting van een autoritair regime; wijst erop dat de meeste van deze wetten doen denken aan de beginfase van het totalitaire regime in Rusland onder Poetin; verzoekt de Georgische autoriteiten de wetten in kwestie in te trekken en daarmee een concrete stap te zetten om opnieuw de EU-koers te volgen;

23. veroordeelt de vernederende en onmenselijke behandeling die 5.1.2.e naar verluidt tijdens haar detentie ondergaat; eist haar onmiddellijke en onvoorwaardelijke vrijlating en de onmiddellijke intrekking van de politiek gemotiveerde aanklachten

tegen haar;

24. acht het zeer verontrustend dat administratieve detentie voortdurend oneigenlijk wordt gebruikt tegen demonstranten en activisten; neemt kennis van de uitspraak van het 5.1.2.e voor de Rechten van de Mens in de zaak Mekvabisjvili tegen Georgië, waarin wordt geconcludeerd dat er afbreuk is gedaan aan de waarborgen voor een eerlijk proces door uitsluitend te vertrouwen op getuigenissen van de politie zonder dat er onafhankelijk bewijs is geleverd, en dat dit ertoe heeft bijgedragen dat er onevenredige straffen zijn opgelegd aan vreedzame demonstranten; verzoekt de Georgische autoriteiten hun procedures voor bestuursrechtelijke overtredingen te hervormen en in overeenstemming te brengen met het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens;

25. veroordeelt de geloofwaardige berichten over buitensporig gebruik van geweld, foltering en mishandeling ten aanzien van demonstranten en gedetineerden, waaronder de recente bevindingen van het Europees Comité inzake de voorkoming van folteringen en onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen waarbij bewijzen worden aangeleverd voor beschuldigingen van politiegeweld en systematische tekortkomingen op het gebied van waarborgen en verantwoordingsplicht; verzoekt de Georgische autoriteiten te zorgen voor een snel, onafhankelijk en doeltreffend onderzoek, de verantwoordelijken te vervolgen en de aanbevelingen van dit comité volledig uit te voeren;

26. veroordeelt de toenemende trend bij Georgische rechtshandhavingsfunctionarissen om verbaal en fysiek geweld te gebruiken tegen demonstranten, te dreigen met verkrachting en andere vormen van gendergerelateerd geweld en personen onrechtmatig te fouilleren als onderdeel van een campagne om dissidenten, met name vrouwelijke demonstranten, te intimideren en het mensenrecht van Georgische burgers op vrijheid van meningsuiting en vreedzame vergadering te beknotten;

27. veroordeelt de goedkeuring van wetgeving die voorziet in de automatische detentie en het vervolgens opleggen van strafrechtelijke sancties, waaronder gevangenisstraffen van maximaal één jaar, voor personen die vreedzaam protesteren op voetpaden en in voetgangerszones; wijst erop dat dergelijke maatregelen repressieve instrumenten zijn om afwijkende meningen uit politieke overwegingen te onderdrukken; betreurt dat mensen vaak worden vastgezet voor het delen van hun mening op sociale media;

28. toont zich bijzonder verontrust over de beschuldigingen dat in Georgië mogelijk een verboden chemisch middel tegen demonstranten is ingezet; benadrukt dat het gebruik van chemische middelen tegen burgers, indien dit wordt bevestigd, een ernstige schending zou vormen van de fundamentele mensenrechten, de internationale humanitaire normen en de verplichtingen van Georgië uit hoofde van het internationaal recht, waaronder het verbod op chemische wapens; betreurt het ontoereikende onderzoek van de Georgische autoriteiten naar deze kwestie; dringt aan op een onmiddellijk, onafhankelijk en transparant internationaal onderzoek naar deze beschuldigingen; dringt aan op een onderzoek door de Organisatie voor het verbod van chemische wapens van de Verenigde Naties en roept de lidstaten op deze zaak te verwijzen voor verder onderzoek;

29. uit zijn diepe bezorgdheid over de systematische mensenrechtenschendingen in Georgië en de discriminatie van kwetsbare groepen, zoals lhbtiq+-personen; benadrukt dat deze

schendingen onverenigbaar zijn met de verplichtingen van Georgië uit hoofde van de associatieovereenkomst tussen de EU en Georgië en de internationale mensenrechtennormen; verzoekt de Georgische autoriteiten het recht op vrijheid van meningsuiting, vergadering, vereniging en politieke participatie te eerbiedigen, de veiligheid en bescherming van alle mensenrechtenverdedigers en activisten te verzekeren en ervoor te zorgen dat zij over doeltreffende rechtsmiddelen beschikken; dringt er bij de EU en de lidstaten met klem op aan deze schendingen te monitoren, steun en bescherming te bieden aan personen die gevaar lopen, en verdere stappen op het gebied van EU-bijstand, -samenwerking en -toetreding te koppelen aan zichtbare verbeteringen wat de bescherming van de mensenrechten betreft;

30. dringt er bij het Georgische de-factoparlement op aan de wet inzake gezinswaarden en de bescherming van minderjarigen in te trekken, aangezien de hierin opgenomen bepalingen een regelrechte schending van de mensenrechten vormen, waaronder het recht op gelijkheid, non-discriminatie, onderwijs, gezondheid, vrijheid van meningsuiting, vreedzame vergadering en vereniging, en het recht op privacy, vrijheid en veiligheid; verklaart zich solidair met de lhbtiq+-gemeenschap in Georgië en spreekt zijn diepe afschuw uit over de onterechte gelijkstelling in de wet van consensuele relaties tussen personen van hetzelfde geslacht en incest; herinnert eraan dat soortgelijke wetten in Rusland onder het bewind van Poetin de weg hebben geëffend voor een wijdverbreide onderdrukking van minderheden die in Rusland is uitgemond in een klimaat van intimidatie en discriminatie;

31. spreekt zijn ernstige bezorgdheid uit over de situatie in de Georgische regio rond de stad Tsjiatoera als gevolg van de winning van mangaan voor de EU-markt, en dringt aan op de uitvoering van de richtlijn inzake passende zorgvuldigheid in het bedrijfsleven op het gebied van duurzaamheid, aangezien de EU mee de verantwoordelijkheid draagt voor het welzijn van de lokale inwoners en voor de bescherming van het milieu dat door de veroorzaakte schade is aangetast;

32. spreekt zich nogmaals uit tegen de achteruitgang van de arbeidswetgeving en arbeidsrechten in Georgië, die onder meer blijkt uit de in 2024 doorgevoerde wijzigingen in de wet inzake overheidsdiensten; verzoekt de Georgische autoriteiten de normen van het arbeidsrecht na te leven en de arbeidsrechten niet in te perken; herinnert eraan dat het EU-acquis aanpassing aan de verdragen van de Internationale Arbeidsorganisatie, het Europees Sociaal Handvest en de EU-wetgeving inzake arbeidsomstandigheden omvat;

33. stelt tevreden vast dat de OVSE op verzoek van 24 deelnemende staten het zogeheten Moskou-Mechanisme heeft geactiveerd, waardoor het mogelijk werd een onderzoeksmissie van deskundigen naar Georgië te sturen om te beoordelen of het land zich aan zijn OVSE-verbintenissen houdt, met name met betrekking tot de situatie van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden sinds het voorjaar van 2024; verzoekt de Georgische autoriteiten om de hieruit voortvloeiende bevindingen ter harte te nemen en de bijbehorende aanbevelingen binnen een duidelijk omschreven termijn uit te voeren, onder meer wat betreft de vrijlating van personen die om politieke redenen worden vastgehouden, de intrekking van wetgeving die onverenigbaar is met internationale verplichtingen en verantwoordingsplicht in verband met mishandeling; benadrukt dat als de autoriteiten geen concrete en verifieerbare stappen ondernemen om uitvoering te geven aan deze aanbevelingen, de deelnemende staten en relevante internationale instellingen passende follow-upmaatregelen moeten overwegen om de

verantwoordingsplicht te waarborgen, waaronder gerichte sancties en de toepassing van relevante internationale juridische mechanismen; verzoekt de EU-lidstaten die zijn aangesloten bij de OVSE om een uitbreiding van het mandaat van de onderzoeksmissie actief te steunen, aangezien de systematische en goed gedocumenteerde schendingen een grondige onafhankelijke beoordeling vergen;

34. is ingenomen met de resolutie van de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa van oktober 2025, waarin er bij de organen van de Raad van Europa op wordt aangedrongen "alle beschikbare middelen aan te wenden", waaronder artikel 52 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en interstatelijke verzoekschriften bij het 5.1.2.e voor de Rechten van de Mens op grond van artikel 33 van dat verdrag, om ervoor te zorgen dat Georgië zijn verplichtingen als lidstaat van de Raad van Europa nakomt; verzoekt de EU-lidstaten en de lidstaten van de Raad van Europa te overwegen deze aanbeveling uit te voeren;

35. spreekt nadrukkelijk zijn veroordeling uit over de rol van mediakanalen die zich achter Georgische Droom scharen, waaronder Imedi TV, Pos TV en Rustavi 2 TV, bij de verspreiding van systematische desinformatie, lastercampagnes en vijandige propaganda tegen de EU en haar instellingen en vertegenwoordigers, met name het hoofd van de EU-delegatie in Georgië en diplomaten van de EU-lidstaten; neemt kennis van het recente besluit van het Verenigd Koninkrijk om sancties op te leggen aan Imedi TV en Pos TV; verzoekt de EU-instellingen de accreditatie van dergelijke mediakanalen binnen de EU-instellingen te herzien en spoort de EU-lidstaten ertoe aan het voorbeeld van het Verenigd Koninkrijk te volgen door passende en evenredige beperkende maatregelen te nemen tegen personen en entiteiten die verantwoordelijk zijn voor het orkestreren en financieren van deze desinformatiecampagnes, onder meer in het kader van de wereldwijde EU-sanctieregeling voor de mensenrechten; dringt erop aan dat leden van het bestuur van de Georgische nationale communicatiecommissie en de Georgische publieke omroep op de EU-sanctielijst worden geplaatst;

36. spreekt zijn bezorgdheid uit over de druk op onafhankelijke media en de gerechtelijke procedures waar zij mee te maken krijgen; benadrukt dat mediapluriformiteit en de veiligheid van journalisten essentiële voorwaarden zijn voor een democratische samenleving;

37. neemt met bezorgdheid kennis van recente hervormingen in de onderwijssector in Georgië die erop gericht lijken te zijn de controle op academische instellingen te centraliseren, de academische vrijheid en de autonomie van universiteiten te verzwakken en de integratie van Georgië in het Europese hogeronderwijsstelsel te belemmeren; waarschuwt voor maatregelen die tot doel hebben de structuur en duur van academische programma's te wijzigen, en voor de invoering van het beginsel "één stad, één faculteit", waardoor het aanbod aan studierichtingen per universiteit wordt beperkt; is bezorgd over de regelgevingsdruk die instellingen zoals de 5.1.2.e ondervinden nadat ze hun publieke steun hebben uitgesproken voor studentenprotesten, terwijl de steun wordt uitgebreid voor particuliere instellingen die banden hebben met personen die dicht bij de heersende elite staan; benadrukt dat onafhankelijke onderwijsdeskundigen ervoor waarschuwen dat het cumulatieve effect van deze maatregelen het gevaar met zich meebrengt dat het academisch pluralisme wordt aangetast en het hogeronderwijsstelsel steeds meer wordt gepolitiseerd;

38. uit zijn bezorgdheid over de georganiseerde netwerken van frauduleuze callcenters die

vanuit Georgië opereren, met name de netwerken die zich op EU-burgers richten; beklemtoont dat in internationaal journalistiek onderzoek wordt gesuggereerd dat hooggeplaatste functionarissen van Georgische Droom deze netwerken van oplichters bescherming zouden bieden in ruil voor financiële vergoedingen, en dat dit hen helpt immuun te blijven voor de economische sancties;

39. is ingenomen met het besluit van de Commissie om de regeling voor visumvrij reizen op te schorten voor houders van Georgische diplomatieke, officiële en dienstpaspoorten, hetgeen sinds 6 maart 2026 in alle EU-lidstaten van toepassing is in het kader van het herziene en flexibelere opschortingsmechanisme dat op 30 december 2025 in werking is getreden, als een directe reactie op de maatregelen van het regime van Georgische Droom die een schending van fundamentele waarden vormen; spoort de lidstaten ertoe aan een grondige screening van visumaanvragers uit te voeren door hen uit te nodigen voor een persoonlijk onderhoud en bewijsstukken op te vragen, en het visum te weigeren in geval van twijfel over de betrouwbaarheid van de informatie die zij verstrekken; betreurt dat een EU-breed visumverbod voor Georgische functionarissen die verantwoordelijk zijn voor ernstige mensenrechtenschendingen, aantasting van democratische waarden en repressie niet mogelijk is gebleken door het verzet van de Hongaarse en de Slowaakse regering; merkt op dat in het achtste verslag in het kader van het opschortingsmechanisme wordt gewezen op het gebrek aan naleving door Georgië van belangrijke benchmarks en eerdere aanbevelingen; waarschuwt dat indien een reactie van de Georgische autoriteiten uitblijft dit ertoe zou kunnen leiden dat de regeling voor visumvrij reizen voor de hele bevolking wordt opgeschort, hetgeen volledig voor rekening van Georgische Droom zou komen; verzoekt de Commissie een mechanisme in te stellen waardoor activisten uit het maatschappelijk middenveld, journalisten en studenten visumvrije toegang tot de EU kunnen blijven krijgen, en te zorgen voor meer rechtstreekse steun voor interpersoonlijke uitwisselingsprogramma's zoals Erasmus+, Horizon Europa, het Europees Solidariteitskorps en Creatief Europa;

40. wijst erop dat het gebrek aan gedegen academisch onderzoek, historisch onderwijs en bewustzijn onder de bevolking met betrekking tot de bezetting door de Sovjet-Unie en de langetermijngevolgen daarvan, de verspreiding van campagnes gericht op manipulatie van de geschiedenis en desinformatie in de hand werkt, hetgeen door de Russische Federatie wordt uitgebuit om de Euro-Atlantische aspiraties van de Georgische samenleving te ondermijnen; benadrukt daarom het belang van academisch onderzoek, documentatie en de verspreiding van kennis over de geschiedenis van Georgië onder Sovjetbezetting, met inbegrip van de politieke onderdrukking, de massa-executies en de geschiedenis van verzet tegen de Sovjet-Russische bezetting, en beklemtoont dat deze gebeurtenissen terug deel moeten uitmaken van het collectieve geheugen; betreurt dat in de afgelopen jaren pogingen zijn waargenomen, waarbij in elk geval sprake was van passieve instemming van de autoriteiten, om communistische misdaden te relativeren en het proces van de-Stalinisatie terug te draaien; benadrukt in dit verband de belangrijke rol van onafhankelijke historici, onderzoekers en maatschappelijke organisaties, zoals SovLab, voor het bestuderen van de Sovjetbezetting en de politieke, juridische en morele gevolgen daarvan, en voor het identificeren van begraafplaatsen van slachtoffers van communistische terreur en het waarborgen van de identificatie en waardige herdenking van die slachtoffers; spoort de relevante instellingen in de lidstaten die zich bezighouden met het documenteren van de gevolgen van de bezetting door de Sovjet-Unie, communistische misdaden en andere totalitaire regimes ertoe aan om de samenwerking met hun Georgische tegenhangers te verdiepen, gezamenlijke onderzoeksprojecten te ondersteunen en deel te nemen aan

onderwijsprogramma's en -initiatieven die gericht zijn op het onthullen, documenteren en verspreiden van kennis over dit hoofdstuk van de Georgische geschiedenis; uit zijn bezorgdheid over de systematische belemmering van de toegang tot archieven in verband met repressie en misdaden die tijdens de Sovjetbezetting zijn gepleegd; verzoekt de Georgische autoriteiten te zorgen voor volledige, transparante en niet-discriminerende toegang tot archieven met betrekking tot de Sovjetperiode voor wetenschappers, onderzoekers en maatschappelijke organisaties;

Afstemming op het gebied van buitenlands en veiligheidsbeleid

41. betreurt dat de mate waarin Georgië zijn beleid afstemt op verklaringen van de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid en besluiten van de Raad over sancties verder is afgenomen van 53 % in 2024 tot 40 %, hetgeen wijst op een gebrek aan inzet voor Europese integratie; vindt het met name teleurstellend dat Georgië zich niet stelselmatig aansluit bij initiatieven van de internationale gemeenschap en de EU ter ondersteuning van Oekraïne, met inbegrip van resoluties van de Algemene Vergadering van de VN, de VN-Mensenrechtenraad en de Raad van Europa, en in plaats daarvan de betrekkingen met Rusland heeft aangehaald en Russische narratieven heeft gesteund die erop gericht zijn de verantwoordelijkheid voor de aanvalsoorlog en de door Rusland gepleegde misdrijven af te schuiven;

42. is de Georgische bevolking zeer dankbaar voor de sterke solidariteit met Oekraïne die zij tijdens de Russische aanvalsoorlog heeft getoond, hetgeen een uiting is van het brede maatschappelijke verzet tegen het imperialistische beleid van Rusland, van de eigen ervaringen van het land met Russische militaire agressie en van de sterke wil van de bevolking om onafhankelijkheid te behouden en buiten de invloedssfeer van Moskou te blijven; wijst erop dat veel Georgische vrijwilligers hebben meegevochten met de Oekraïense strijdkrachten, vooral in het Georgische Legioen, en dat het Georgische maatschappelijk middenveld heeft meegewerkt aan humanitaire hulpacties om Oekraïne te steunen;

43. merkt op dat Georgië zich nog altijd niet heeft aangesloten bij de overgrote meerderheid van de sancties tegen Rusland, Belarus en Iran; verzoekt de Georgische autoriteiten verifieerbare maatregelen te nemen en de samenwerking en het douanetoezicht te versterken om te voorkomen dat het grondgebied van Georgië en/of juridische entiteiten die in Georgië zijn ingeschreven, worden gebruikt om beperkende maatregelen van de EU te omzeilen; is van mening dat het huidige niveau van aanpassing en handhaving duidelijk ontoereikend is en niet strookt met de verantwoordelijkheden van een kandidaat-lidstaat van de EU; benadrukt dat er dringend meer doortastend optreden nodig is, waaronder een volledige afstemming op de beperkende maatregelen van de EU, doeltreffende toezichts- en handhavingsmechanismen, en transparante samenwerking met de EU-instellingen om het omzeilen van sancties tegen te gaan, onder meer met betrekking tot goederen voor tweeërlei gebruik, olie-uitvoer en financiële stromen die verband houden met Russische en Iraanse entiteiten; waarschuwt ervoor dat het verder uitblijven van afstemming op het buitenlands beleid en de sanctieregeling van de EU rechtstreekse gevolgen zal hebben voor het EU-toetredingsproces van Georgië; verzoekt de EU en haar lidstaten nauwlettend te blijven toezien op de naleving van de EU-sanctieregeling door Georgië, waaronder het risico op het omzeilen van sancties via Georgisch grondgebied of in Georgië geregistreerde entiteiten;

44. roept de EU en haar lidstaten ertoe op snelle en doortastende maatregelen te nemen om een einde te maken aan de systematische omzeiling van EU-sancties door Rusland die door de Georgische autoriteiten mogelijk wordt gemaakt, onder meer door een speciaal EU-monitoringmechanisme op te zetten voor het volgen van handelsstromen van goederen voor tweeërlei gebruik met hoge prioriteit en luchtvaartcomponenten die via Georgië worden doorgevoerd; verzoekt de Georgische autoriteiten bovendien volledige medewerking te verlenen aan deze inspanningen en geregeld transparante verslagen uit te brengen over dergelijke handelsstromen, teneinde de douanehandhaving te versterken en verdere omzeiling van sancties te voorkomen;

45. stelt bezorgd vast dat via havens, raffinaderij-infrastructuur en olieverwerkingsinstallaties in Georgië mogelijk wederuitvoer of vermenging van aardolieproducten uit Rusland plaatsvindt om internationale sanctieregelingen te omzeilen; uit zijn ernstige bezorgdheid over berichten dat er ruwe olie uit Rusland zou worden verscheept naar de pas gebouwde en gedeeltelijk door de staat gefinancierde Koelevi-raffinaderij van Georgië aan de 5.1.2.e ; verzoekt de Georgische autoriteiten deze activiteiten onmiddellijk stop te zetten en te beletten, en ervoor te zorgen dat Georgische infrastructuur niet wordt gebruikt om het omzeilen van EU-sancties tegen Rusland mogelijk te maken; merkt op dat de olieterminal van Koelevi niet was opgenomen in het 20e EU-sanctiepakket tegen Rusland vanwege toezeggingen van de Georgische autoriteiten en de exploitant van de terminal dat zij de EU-sancties strikt zouden naleven; dringt erop aan dat de terminal in toekomstige sancties wordt opgenomen indien de Georgische autoriteiten en de exploitanten van de terminal de EU-sancties niet strikt naleven; dringt aan op nauwere samenwerking tussen de EU en internationale partners om de volledige handhaving van beperkende maatregelen te waarborgen;

46. verzoekt de Commissie om zich samen met de antiwitwasautoriteit te buigen over het wet- en regelgevingskader van Georgië, waaronder de bepalingen in het Georgische belastingwetboek die het gebruik van offshorebedrijven mogelijk maken en kunnen verhullen wie de uiteindelijk begunstigden zijn, waardoor sancties kunnen worden omzeild en geld kan worden witgewassen; dringt aan op meer toezicht en controle op in Georgië geregistreerde bedrijven die eigendom zijn of onder zeggenschap staan van Russische burgers of entiteiten, met name bedrijven die sinds februari 2022 zijn opgericht; verzoekt de Georgische autoriteiten een bureau voor de ontneming van vermogensbestanddelen, een bureau voor vermogensbeheer en een register van uiteindelijk begunstigden tot stand te brengen om de waarborgen in de strijd tegen witwassen te versterken en het risico op het omzeilen van sancties te verminderen;

47. stelt vast dat Georgische Droom zich van het pad naar Euro-Atlantische integratie heeft afgekeerd en een strategische bocht maakt in de richting van samenwerking met China, Rusland en Iran, zoals diverse rapporten hebben uitgewezen; benadrukt dat met deze heroriëntatie voorbij wordt gegaan aan de grondwettelijke verbintenis van Georgië tot Euro-Atlantische integratie en de duidelijke en consistent geuite wens van de Georgische samenleving; stelt ontzet vast dat er in plaats van te reageren op de geloofwaardige bevindingen over de toenemende invloed van autoritaire mogendheden, onderzoeken zijn ingesteld tegen de opstellers van deze rapporten, onder wie Giorgi Kandelaki, onderzoeker aan het Hudson Institute, en Tinatin Chidasjeli;

48. uit zijn bezorgdheid over de betrokkenheid van Chinese staatsbedrijven bij strategische projecten als de diepzeehaven van Anaklia, een project dat oorspronkelijk werd

ontwikkeld met westerse partners en bedoeld was om een sterkere oost-westconnectiviteit zonder Russische en Chinese invloed tot stand te brengen; herinnert de Georgische autoriteiten eraan dat het welslagen van de Middle Corridor afhangt van de eerbiediging van de rechtsstaat door Georgië en dat het voor de Global Gateway-investeringen noodzakelijk is dat Georgië zich als een stabiele en transparante partner opstelt;

49. wijst op initiatieven voor strategische connectiviteitsprojecten in het Zwarte Zeegebied, waaronder de onderzeese digitale kabelverbinding in de 5.1.2.e en de onderzeese stroomkabel in de 5.1.2.e die de energie- en digitale verbindingen tussen de EU en de zuidelijke Kaukasus kunnen verbeteren;

50. merkt op dat de Georgisch-orthodoxe kerk nog altijd een invloedrijke instelling is in de Georgische samenleving en een belangrijke rol speelt bij het vormgeven van het publieke debat; uit zijn bezorgdheid over het gebruik door Rusland van religieuze netwerken als kanalen voor desinformatie- en beïnvloedingsoperaties in heel Georgië, met als doel de pro-Europese oriëntatie en democratische veerkracht te ondermijnen; herinnert eraan dat sommige geestelijken in Georgië zich tegen deze instrumentalisering hebben verzet en zich zowel tegen de Russische beïnvloeding als tegen het door Georgische Droom gevoerde beleid hebben uitgesproken; beklemtoont dat er ook een Georgisch-orthodox bisdom en Georgisch-orthodoxe gemeenschappen in de EU zijn en dat waakzaamheid en weerbaarheid tegen transnationale pogingen om desinformatie te verspreiden dus noodzakelijk zijn;

51. neemt met bijzondere bezorgdheid kennis van de toenemende invloed van Iran in het land, met name via religieuze en onderwijsinstellingen en de mobilisatie van jongeren en via economische structuren die Iran in feite in staat stellen om sancties te omzeilen; is bovendien bezorgd over de toenemende invloed van economische actoren die banden hebben met het Iraanse regime en actief zijn in Georgië; beklemtoont dat dergelijke actoren kunnen worden gebruikt voor het omzeilen van financiële sancties, voor het witwassen van geld en voor de illegale uitvoer van Iraanse goederen, hetgeen ten goede komt aan actoren die banden hebben met zowel het Iraanse regime als het regime van Georgische Droom door middel van corruptie en vertekende openbare aanbestedingen;

52. is van mening dat Georgië een constructieve rol moet spelen door de toegang van Armenië tot internationale maritieme handelsroutes te vergemakkelijken, en daarmee moet bijdragen tot regionale connectiviteit, economische veerkracht en stabiliteit in de zuidelijke Kaukasus;

53. betuigt nogmaals zijn niet-aflatende steun voor de soevereiniteit en territoriale integriteit van Georgië; spreekt zijn scherpe veroordeling uit over de aanhoudende bezetting door Rusland van de Georgische regio's Abchazië en Tschinvali/Zuid-Ossetië en de voortzetting van het proces van "borderisation" waarbij grenzen worden afgebakend, hetgeen een schending van de soevereiniteit en territoriale integriteit van Georgië vormt; dringt er bij de Georgische regering op aan een duidelijk en consistent standpunt in te nemen ten aanzien van de Russische agressie; spreekt zonder meer zijn veroordeling uit over de pogingen van Rusland om de bezette gebieden politiek, militair en economisch in de Russische Federatie te integreren; neemt met grote bezorgdheid kennis van de aanhoudende illegale opsluitingen en aanvallen waar etnische Georgiërs in Abchazië en de regio Tschinvali mee te maken krijgen, met inbegrip van vrouwen en jongeren, en die gebaseerd zijn op valse beschuldigingen zoals spionage of het bezit van

een Georgisch paspoort; veroordeelt deze praktijken als ernstige mensenrechtenschendingen die bijdragen tot intimidatie, discriminatie en gedwongen ontheemding van de Georgische bevolking; spreekt nadrukkelijk zijn veroordeling uit over de Russische marinebasis die wordt aangelegd in Otsjamtsjire, die niet alleen een schending van de territoriale integriteit vormt, maar ook een rechtstreekse bedreiging vertegenwoordigt voor de veiligheid van het hele Zwarte Zeebekken en de eigen ambities van Georgië op het gebied van maritieme handel; herhaalt zijn oproep om de Russische troepen onmiddellijk en onvoorwaardelijk terug te trekken uit de Georgische regio's Abchazië en Tschinvali/Zuid-Ossetië;

54. dringt aan op gerichte beperkende maatregelen tegen personen die verantwoordelijk zijn voor ernstige mensenrechtenschendingen in de bezette gebieden, voortbouwend op precedenten zoals de "Otchozoria-Tatoenasjvili-lijst" van 2018;

55. wijst nogmaals op het belang van de werkzaamheden van de waarnemingsmissie van de Europese Unie in Georgië (EUMM 5.1.2.e) voor het oplossen van conflicten, het toezicht op de mensenrechtensituatie en hulp aan getroffen gemeenschappen; spreekt zich nadrukkelijk uit tegen de aanhoudende pogingen van de Russische Federatie om de toegang van de missie tot de bezette regio's van Georgië te belemmeren, alsook tegen eerdere vormen van intimidatie van EUMM-waarnemers, waaronder onrechtmatige opsluitingen en andere incidenten die gepaard gingen met dreigementen en inmenging in de werkzaamheden van de missie; is van mening dat de zichtbare en openbare uitvoering van het mandaat van de missie verder moet worden versterkt door te voorzien in meer steun en extra personeel en duidelijker onder de aandacht moet worden gebracht, aangezien de missie een belangrijke bijdrage levert aan de betrokkenheid van de EU in de regio en Ruslands agressieve tactieken onthult, die sinds de oorlog tegen Georgië in 2008 nog altijd dood, lijden en instabiliteit in de regio veroorzaken;

°

° °

56. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad, de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, de Commissie, de regeringen en parlementen van de lidstaten, de Raad van Europa, de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa, de president 5.1.2.e en de de-factoautoriteiten van Georgië.

Europees Parlement
2024-2029

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2026)0228

Uitvoering van de richtlijn inzake de behandeling van stedelijk afvalwater en risico's voor de voorzieningszekerheid van geneesmiddelen

Resolutie van het Europees Parlement van 18 juni 2026 over de uitvoering van de richtlijn inzake de behandeling van stedelijk afvalwater en risico's voor de voorzieningszekerheid van geneesmiddelen (2026/2652(RSP))

Het Europees Parlement,

– gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU), en met name de artikelen 168 en 191,

– gezien artikel 35 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie,

– gezien Richtlijn (EU) 2024/3019 van het Europees Parlement en de Raad van 27 november 2024 inzake de behandeling van stedelijk afvalwater[1] (herziene richtlijn stedelijk afvalwater), die op 1 januari 2025 in werking is getreden,

– gezien Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid[2] (kaderrichtlijn water),

– gezien Richtlijn 2006/118/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 betreffende de bescherming van het grondwater tegen verontreiniging en achteruitgang van de toestand[3] en Richtlijn 2008/105/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 inzake milieukwaliteitsnormen op het gebied van het waterbeleid tot wijziging en vervolgens intrekking van de Richtlijnen 82/176/EEG, 83/513/EEG, 84/156/EEG, 84/491/EEG en 86/280/EEG van de Raad, en tot wijziging van Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad[4],

– gezien Besluit (EU) 2022/591 van het Europees Parlement en de Raad van 6 april 2022 betreffende een algemeen milieuactieprogramma voor de Europese Unie voor de periode tot en met 2030[5],

---

1 PB L, 2024/3019, 12.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/3019/oj.
2 PB L 327 van 22.12.2000, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2000/60/oj.
3 PB L 372 van 27.12.2006, blz. 19, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2006/118/oj.
4 PB L 348 van 24.12.2008, blz. 84, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2008/105/oj.
5 PB L 114 van 12.4.2022, blz. 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2022/591/oj.

– gezien zijn resolutie van 17 september 2020 getiteld "Het tekort aan geneesmiddelen – hoe moet dit oprukkende probleem worden aangepakt?"[6],

– gezien het werkdocument van de diensten van de Commissie van 26 oktober 2022 getiteld "Impact Assessment – Accompanying the document Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council concerning urban wastewater treatment" (SWD(2022)0541),

– gezien de mededeling van de Commissie van 12 mei 2021 getiteld "Route naar een gezonde planeet voor iedereen – EU-actieplan: Verontreiniging van lucht, water en bodem naar nul" (COM(2021)0400),

– gezien het verslag van het Gemeenschappelijk Centrum voor Onderzoek (JRC) van 10 december 2025 getiteld "Updated estimation of the costs of quaternary wastewater treatment in the EU – A comparison of cost models",

– gezien de lopende werkzaamheden met betrekking tot de verordening kritieke geneesmiddelen,

– gezien artikel 142, lid 5, en artikel 136, lid 4, van zijn Reglement,

A. overwegende dat in artikel 191 van het VWEU is bepaald dat de EU in haar milieubeleid streeft "naar een hoog niveau van bescherming, rekening houdend met de uiteenlopende situaties in de verschillende regio's van de Unie" en dat haar beleid "berust op het voorzorgsbeginsel en het beginsel van preventief handelen, het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron dienen te worden bestreden, en het beginsel dat de vervuiler betaalt";

B. overwegende dat water onontbeerlijk is voor het leven en de mensheid; overwegende dat de EU de huidige en toekomstige watervoorraden efficiënt moet beheren en doeltreffend op de huidige uitdagingen op het gebied van water moet reageren, aangezien deze rechtstreeks van invloed zijn op de menselijke gezondheid, het milieu en zijn ecosystemen, en strategische sociaal-economische activiteiten;

C. overwegende dat microverontreinigingen, die in alle soorten waterlichamen en in alle EU-wateren worden aangetroffen, schadelijke gevolgen hebben voor de menselijke gezondheid, met inbegrip van kankerverwekkende en hormoonontregelende effecten, en voor in het water levende organismen, zelfs in lage concentraties, en bijdragen tot de verspreiding van antimicrobiële resistentie (AMR); overwegende dat de Wereldgezondheidsorganisatie AMR heeft aangemerkt als een acute wereldwijde gezondheidscrisis die naar verwachting tegen 2050 wereldwijd meer sterfgevallen zal veroorzaken dan kanker; overwegende dat veel microverontreinigingen die aanwezig zijn in geneesmiddelen terechtkomen in het water na gebruik door de patiënt en niet tijdens de productie of verwijdering;

D. overwegende dat waterverontreiniging, waaronder door microverontreinigingen, een toenemende en ernstige bedreiging vormt voor ecosystemen, de biodiversiteit en de gezondheid van mens en dier, en de EU momenteel meer dan 75 miljard EUR per jaar kost; overwegende dat stedelijk afvalwater een van de belangrijkste bronnen van

---

6 PB C 385 van 22.9.2021, blz. 83.

waterverontreiniging is indien het niet naar behoren wordt opgevangen en behandeld; overwegende dat microverontreinigingen uit verontreinigd afvalwater moeten worden verwijderd om de schadelijke gevolgen ervan voor de gezondheid en het milieu te voorkomen;

E. overwegende dat veel gemeenten en gemeenschappen in de EU voor hun drinkwater afhankelijk zijn van oeverfiltratie, waardoor de watervoorraden steeds meer met microverontreinigingen worden verontreinigd;

F. overwegende dat de kosten voor primaire, secundaire en tertiaire behandeling over het algemeen door overheidsinstanties worden gedekt met belastinggeld of waterheffingen; overwegende dat de toepassing van het in artikel 191 VWEU verankerde beginsel "de vervuiler betaalt" op waterzuivering voor het eerst is ingevoerd met de herziene richtlijn stedelijk afvalwater;

G. overwegende dat de richtlijn stedelijk afvalwater het rechtskader vormt voor het opvangen, behandelen en lozen van stedelijk afvalwater en de lozing van biologisch afbreekbaar afvalwater uit bepaalde industriële sectoren; overwegende dat de herziene richtlijn stedelijk afvalwater tot doel heeft de waterverontreiniging, met inbegrip van microverontreinigingen, te verminderen en de waterkwaliteit in de hele EU te beschermen; overwegende dat microverontreinigingen in afvalwater niet doeltreffend worden verwijderd door conventionele afvalwaterzuivering; overwegende dat met de herziene richtlijn de verplichting wordt ingevoerd om afvalwater quartair te behandelen, waardoor microverontreinigingen worden verwijderd, zodat een hoog niveau van bescherming van de gezondheid en het milieu wordt gewaarborgd, in overeenstemming met de "één gezondheid"-benadering; overwegende dat, op grond van de herziene richtlijn, grote zuiveringsinstallaties die meer dan 150 000 mensen bedienen (d.w.z. in grote steden, aangezien vooral daar microverontreinigingen vrijkomen) systematisch moeten worden gemoderniseerd om ze geschikt te maken voor quartaire behandeling en kleinere zuiveringsinstallaties alleen hoeven te worden gemoderniseerd als zij zich in risicogebieden bevinden;

H. overwegende dat de quartaire behandeling geleidelijk wordt uitgerold, te beginnen in december 2033, wanneer slechts 20 % van de grotere installaties en 10 % van de kleinere installaties gemoderniseerd moeten zijn, terwijl volledige uitvoering gerealiseerd moet zijn uiterlijk in december 2045; overwegende dat quartaire behandeling een aanvullende en geavanceerde behandeling van stedelijk afvalwater is waarmee een zo breed mogelijk spectrum van microverontreinigingen kan worden geëlimineerd, en dat het invoeren van een quartaire behandeling nodig is om deze verontreinigingen te verminderen en de volksgezondheid en het milieu te beschermen; overwegende dat de invoering van quartaire behandeling de duurste component van de richtlijn vormt;

I. overwegende dat het beginsel dat de vervuiler betaalt een juridisch bindend beginsel is dat is verankerd in artikel 191 VWEU en tot doel heeft ervoor te zorgen dat degenen die verantwoordelijk zijn voor het veroorzaken van milieuschade, en niet de belastingbetalers of de samenleving in het algemeen, de kosten betalen voor het voorkomen, controleren en verhelpen van die verontreiniging;

J. overwegende dat uitgebreide producentenverantwoordelijkheid erop gericht is milieukosten te internaliseren en producenten stimuleert om rekening te houden met

milieuoverwegingen gedurende de levenscyclus van producten, van de ontwerpfase tot het einde van de levensduur, waarbij het beginsel dat de vervuiler betaalt daadwerkelijk wordt toegepast; overwegende dat de meeste bestaande regelingen voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid zijn ontwikkeld in de context van afvalstromen uit identificeerbare puntbronnen, waar producenten de inzamelings- en verwerkingssystemen doeltreffend kunnen organiseren, monitoren en controleren;

K. overwegende dat geneesmiddelen worden ontwikkeld en toegelaten met het oog op de behandeling van patiënten; overwegende dat milieurisicobeoordelingen een noodzakelijk criterium zijn voor het verlenen van vergunningen voor geneesmiddelen, maar dat het milieurisico geen deel uitmaakt van de baten-risicobeoordeling bij het verlenen van vergunningen voor geneesmiddelen;

L. overwegende dat uit gegevens en analyses van de Commissie en het JRC blijkt dat geneesmiddelen en cosmetica verantwoordelijk zijn voor het grootste deel van de potentieel schadelijke en moeilijk biologisch afbreekbare stoffen in afvalwater; overwegende dat bepaalde houders van vergunningen voor het in de handel brengen melden dat de toxische ladingen die in deze analyses aan bepaalde producten worden toegeschreven, verschillen van de gegevens van de milieurisicobeoordelingen van geneesmiddelen;

M. overwegende dat met de herziene richtlijn stedelijk afvalwater bepalingen inzake uitgebreide producentenverantwoordelijkheid zijn ingevoerd in overeenstemming met het beginsel dat de vervuiler betaalt, op grond waarvan ten minste 80 % van de kosten van quartaire behandeling moet worden gedekt door de belangrijkste sectoren die zijn aangewezen als verantwoordelijk voor het vrijkomen van de verontreinigende stoffen, namelijk de farmaceutische en de cosmeticasector;

N. overwegende dat de invoering van quartaire behandeling het duurste onderdeel van de richtlijn vormt;

O. overwegende dat de kostenramingen van de lidstaten aanzienlijk hoger zijn dan die in de effectbeoordeling van de Commissie (Duitsland en Spanje hebben bijvoorbeeld kosten gemeld die verscheidene malen hoger zijn);

P. overwegende dat uitgebreide producentenverantwoordelijkheid tot doel heeft de verwijdering van microverontreinigingen uit afvalwater te financieren en de ontwikkeling aan te moedigen van minder giftige, biologisch afbreekbare producten, die worden vrijgesteld van uitgebreide producentenverantwoordelijkheid; overwegende dat het systeem van uitgebreide producentenverantwoordelijkheid innovatie op het gebied van de ontwikkeling en het gebruik van minder schadelijke stoffen in de betrokken sectoren stimuleert en beloont;

Q. overwegende dat de toegang tot veilige, doeltreffende en betaalbare geneesmiddelen een hoeksteen van de volksgezondheidsstelsels van de EU is en dat de voorzieningszekerheid van geneesmiddelen in de EU moet worden gewaarborgd;

R. overwegende dat volgens de door de Commissie uitgevoerde effectbeoordeling en volgens onafhankelijke gegevens de mogelijke stijging van de kosten van producten of de mogelijke inkrimping van de winstmarges van de bedrijven die producten in de EU in de handel brengen, als gevolg van de toepassing van de uitgebreide

producentenverantwoordelijkheid, marginaal zou zijn en de betaalbaarheid, beschikbaarheid of toegankelijkheid van die producten op de EU-markt niet in gevaar zou brengen;

S. overwegende dat de kostenramingen van sommige autoriteiten van de lidstaten hoger zijn dan die in de effectbeoordeling van de Commissie (Duitsland en Spanje hebben bijvoorbeeld kosten gemeld die verscheidene malen hoger zijn); overwegende dat de effectbeoordeling van de Commissie ook is betwist door bepaalde belanghebbenden, met name wat de milieubijdrage van geneesmiddelen en cosmetica betreft en de berekeningen van de effecten op de geneesmiddelenprijzen; overwegende dat het JRC een tweede studie heeft uitgevoerd om de potentiële kosten die door onder de richtlijn vallende industriële sectoren moeten worden gedekt, te verduidelijken en nader te onderzoeken; overwegende dat dit nieuwe onderzoek de eerdere gegevens en bevindingen grotendeels heeft bevestigd;

T. overwegende dat de Commissie circa 92 % van de microverontreiniging toeschrijft aan de farmaceutische en cosmetische industrie, maar dat dit percentage om methodologische en wetenschappelijke redenen in twijfel is getrokken, met name omdat de gevolgen voor de toegang van patiënten en voor de nationale begrotingen voor gezondheidzorg niet grondig zijn geanalyseerd; overwegende dat dit verzuim met name voor het gehele farmaceutische ecosysteem van groot belang is, ook voor innovatieve en generieke geneesmiddelen en geneesmiddelen waarop geen octrooi rust, waarbij dit ecosysteem collectief de basis vormt voor de toegankelijkheid voor patiënten, de voorzieningszekerheid en de houdbaarheid van de Europese gezondheidszorg op lange termijn, en er tegelijk voor zorgt dat geïnvesteerd wordt in onderzoek en ontwikkeling en dat de productiecapaciteit waarvan de strategische autonomie van Europa op het gebied van gezondheid afhankelijk is, behouden blijft;

U. overwegende dat generieke geneesmiddelen bijna 70 % uitmaken van de geneesmiddelen die in de EU worden verstrekt[7] en essentieel zijn voor de houdbaarheid van de gezondheidszorgstelsels; overwegende dat fabrikanten van generieke geneesmiddelen doorgaans werken volgens strikte prijsstellingskaders en op basis van een economisch model met grote volumes en kleine marges, waardoor zij minder goed in staat zijn om extra regelgevingskosten op te vangen, en dat zij daarom gevoeliger kunnen zijn voor kostenstijgingen, waardoor een zorgvuldig toezicht op de uitvoering van de richtlijn vereist is;

V. overwegende dat generieke geneesmiddelen gebaseerd zijn op dezelfde werkzame stof als het referentiegeneesmiddel, waardoor het voor producenten van generieke geneesmiddelen moeilijker wordt om de verontreiniging aan de bron aan te pakken;

W. overwegende dat de geneesmiddelentekorten in de EU de afgelopen jaren zijn toegenomen en risico's inhouden voor de patiëntenzorg; overwegende dat de EU voor werkzame farmaceutische bestanddelen sterk afhankelijk blijft van derde landen; overwegende dat de EU stappen onderneemt om geneesmiddelentekorten en de voorzieningszekerheid aan te pakken, onder meer door middel van de herziene algemene geneesmiddelenwetgeving en de verordening kritieke geneesmiddelen;

---

[7] Mededeling van de Commissie van 24 oktober 2023 getiteld "Het aanpakken van geneesmiddelentekorten in de EU" (COM(2023)0672.

X. overwegende dat de herziene richtlijn stedelijk afvalwater de lidstaten flexibiliteit biedt bij het ontwerp van regelingen voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid en bij het vaststellen van methoden voor het berekenen van bijdragen, waardoor zij regelingen voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid kunnen ontwerpen op een manier die evenredigheid waarborgt en onbedoelde gevolgen, waaronder risico's voor de voorziening van geneesmiddelen, voorkomt, zodat een evenwicht kan worden gevonden tussen doelstellingen op het gebied van volksgezondheid en verantwoordelijkheden op het gebied van milieu;

Y. overwegende dat in artikel 10 van de herziene richtlijn stedelijk afvalwater monitoring- en handhavingskaders verplicht worden gesteld, onder meer om ervoor te zorgen dat de effecten van de richtlijn, bijvoorbeeld op de prijzen van geneesmiddelen, naar behoren worden gemonitord;

Z. overwegende dat in overweging 20 van de herziene richtlijn stedelijk afvalwater wordt bevestigd dat in de richtlijn reeds is voorzien in regelmatige evaluatie op basis van monitoringgegevens en wetenschappelijk bewijs, met inbegrip van de mogelijkheid om het toepassingsgebied van het systeem waar nodig bij te werken, zodat voldoende flexibiliteit wordt geboden binnen het bestaande rechtskader zonder dat de richtlijn hoeft te worden herzien;

AA. overwegende dat in de herziene richtlijn stedelijk afvalwater wordt voorgeschreven dat de Commissie uiterlijk eind 2033 en opnieuw uiterlijk eind 2040 een uitgebreide evaluatie uitvoert, waarbij de mogelijkheid wordt geboden om de effecten van de richtlijn te onderzoeken en, indien nodig, aanpassingen voor te stellen;

AB. overwegende dat naar schatting van de Commissie de gevolgen voor de prijzen van geneesmiddelen tot 2045 neerkomen op 2,64 - 3,20 EUR per persoon per jaar, zelfs in een scenario waarin de kosten volledig worden doorberekend; overwegende dat deze raming opnieuw is bevestigd in december 2025 in een studie van het JRC, waarin rekening is gehouden met de definitieve tekst die door de medewetgevers is aangenomen;

AC. overwegende dat in de richtlijn is voorzien in een lange periode voor de uitvoering, waarbij sommige bepalingen pas volledig van toepassing zijn in 2045, zodat er voldoende tijd is voor een geleidelijke en evenwichtige uitvoering van de richtlijn en de bijbehorende verplichtingen inzake quartaire behandeling, namelijk 20 % dekking tegen 2033, 60 % tegen 2039 en 100 % tegen 2045; overwegende dat de lidstaten in de richtlijn de tijd krijgen om de prijsstelling van contracten aan te passen door middel van nieuwe aanbestedingsprocedures voor geneesmiddelen;

AD. overwegende dat volgens de effectbeoordeling van de Commissie en de studie van het JRC, zelfs in een scenario van volledige doorberekening van de kosten, de daaruit voortvloeiende stijging van de prijs van geneesmiddelen marginaal blijft in vergelijking met de kosten van niet-handelen, aangezien de aanzienlijke uitgaven voor gezondheidszorg op lange termijn voor ziekten die verband houden met blootstelling aan microverontreinigingen, met name kanker, reeds een veel grotere belasting vormen voor de volksgezondheidsstelsels en naar verwachting aanzienlijk zullen stijgen;

AE. overwegende dat de kosten in verband met de bijdragen aan de quartaire behandelingen gebaseerd zijn op de producten die in de handel worden gebracht, d.w.z. alle producten,

ongeacht of zij worden geproduceerd in of buiten de EU, en dat de verplichting inzake uitgebreide producentenverantwoordelijkheid op uniforme wijze van toepassing is op alle bedrijven die producten in de EU in de handel brengen, waardoor een gelijk speelveld wordt gewaarborgd en oneerlijke concurrentievoordelen worden voorkomen; overwegende dat de richtlijn er bijgevolg op is gericht om geen verstorende effecten op de markt teweeg te brengen of nadelen te creëren voor EU-producenten en het algemene concurrentievermogen van de sector; overwegende dat het van groot belang is ervoor te zorgen dat alle ingevoerde producten voldoen aan de verplichtingen inzake uitgebreide producentenverantwoordelijkheid en dat zij deze financieren, met inbegrip van alle kleine pakketjes voor particulieren, zoals onlinebestellingen;

AF. overwegende dat uit de effectbeoordeling van de Commissie blijkt dat, zonder uitgebreide producentenverantwoordelijkheid, de geraamde jaarlijkse kosten van quartaire behandeling van ongeveer 1,186 miljard EUR per jaar tegen 2040 anders voornamelijk zouden moeten worden gedekt door hogere waterheffingen en uit overheidsbegrotingen, waardoor de kosten van verontreiniging zouden worden verschoven van de industrie naar burgers en belastingbetalers, en huishoudens, met inbegrip van de meest kwetsbare huishoudens, oneerlijk zouden worden belast;

AG. overwegende dat de uitvoering van de regeling voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid noodzakelijk is om juridische en financiële zekerheid te waarborgen, met name voor overheidsinstanties, en om te zorgen voor de nodige investeringen in afvalwaterinfrastructuur om de milieu- en volksgezondheidsdoelstellingen te verwezenlijken en ervoor te zorgen dat burgers en waterconsumenten niet de financiële kosten dragen van verontreiniging waarvoor zij niet verantwoordelijk zijn;

AH. overwegende dat de nieuwe milieukwaliteitsnormen, in het bijzonder de negen milieukwaliteitsnormen voor geneesmiddelen in de kaderrichtlijn water, niet kunnen worden gehaald zonder geavanceerde en aanvullende waterzuivering;

AI. overwegende dat de Commissie door de herziene richtlijn stedelijk afvalwater verplicht is om, op basis van de monitoringresultaten voor stedelijk afvalwater en de recentste wetenschappelijke gegevens, regelmatig te beoordelen of andere producten in het systeem van uitgebreide producentenverantwoordelijkheid moeten worden opgenomen; overwegende dat de Commissie de eerste formele evaluatie uiterlijk in 2033 moet indienen;

1. spreekt nogmaals zijn krachtige steun uit voor de milieudoelstellingen en de uitvoering van de herziene richtlijn stedelijk afvalwater binnen de gestelde termijnen, en onderstreept dat waterverontreiniging, met inbegrip van microverontreinigingen, moet worden verminderd en aangepakt;

2. onderstreept dat de menselijke gezondheid en het milieu beter moeten worden beschermd als onderdeel van een ambitieuze aanpak om verontreiniging uit alle bronnen aan te pakken en toe te werken naar een giftvrij milieu, waarbij met name gevaarlijke microverontreinigingen, die een grote en acute bedreiging voor de gezondheid en het milieu vormen, moeten worden aangepakt;

3. herinnert eraan dat het milieubeleid moet berusten op het voorzorgsbeginsel en het beginsel van preventief handelen, het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan

de bron worden bestreden, en het beginsel dat de vervuiler betaalt;

4. benadrukt dat de invoering van quartaire behandeling noodzakelijk is om de gezondheid te beschermen, ecosystemen in stand te houden en opkomende risico's zoals AMR te bestrijden; onderstreept in dit verband dat uitgebreide producentenverantwoordelijkheid het meest doeltreffende instrument is voor de toepassing van het beginsel dat de vervuiler betaalt, zoals vastgelegd in artikel 191, lid 2, VWEU, en voor het waarborgen van voldoende middelen voor de noodzakelijke behandeling van stedelijk afvalwater;

5. neemt kennis van het verschil tussen de kostenramingen in de effectbeoordeling van de Commissie en de kostenramingen in openbare beoordelingen na de vaststelling van de richtlijn, met name in Duitsland en Spanje; neemt voorts kennis van de bezorgdheid van belanghebbenden over de degelijkheid van de methode die wordt gebruikt om toxische ladingen toe te kennen en neemt kennis van de bezorgdheid over de verschillen tussen de door de Commissie gebruikte gegevens en de milieurisicobeoordelingsgegevens die in het kader van de procedure voor het verlenen van vergunningen voor het in de handel brengen bij het Europees Geneesmiddelenbureau zijn ingediend; is van mening dat deze punten van zorg grondig moeten worden aangepakt om de degelijkheid te waarborgen van de feiten die ten grondslag liggen aan de kostenanalyses van de quartaire behandeling en de regeling voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid; merkt echter op dat de verschillende methoden die op de studies zijn toegepast een aantal van de verschillen kunnen verklaren, en benadrukt dat de ramingen van de effectbeoordeling onlangs opnieuw zijn bevestigd door het JRC;

6. verzoekt de Commissie uiterlijk eind 2026 een nieuwe effectbeoordeling voor te leggen waarin een lijst wordt vastgesteld van de in stedelijk afvalwater aanwezige stoffen, de kosten van quartaire behandeling en de toewijzing van verantwoordelijkheid aan de relevante sectoren in het kader van het beginsel dat de vervuiler betaalt worden geverifieerd, en de mogelijke gevolgen voor de beschikbaarheid, betaalbaarheid en toegankelijkheid van geneesmiddelen, met name generieke en kritieke geneesmiddelen en de werkzame stoffen daarvan, worden geïdentificeerd; is van mening dat de lidstaten, via het Comité voor geneesmiddelen voor menselijk gebruik, en het Europees Milieuagentschap en het Europees Geneesmiddelenbureau op passende wijze bij de studie moeten worden betrokken, binnen de grenzen van hun bevoegdheden; verzoekt de Commissie de beoordeling van de toewijzing van stoffen te versnellen, indien nodig op basis van resultaten van de effectbeoordeling, en ook, indien nodig, onmiddellijk verplichtingen inzake uitgebreide producentenverantwoordelijkheid op te leggen aan de als verantwoordelijk aangemerkte sectoren; verzoekt de Commissie om uiterlijk eind juli 2026 met een mededeling te komen om de lidstaten te informeren over de onafhankelijke studie en de flexibiliteit in het kader van de richtlijn om de toegankelijkheid, beschikbaarheid en betaalbaarheid van geneesmiddelen te waarborgen, en om de nodige maatregelen te nemen om toezicht te houden op de voorzieningszekerheid van geneesmiddelen en crisisparaatheid en onbedoelde gevolgen voor de levering van geneesmiddelen te voorkomen, met inbegrip van gevolgen die voortvloeien uit de bepalingen inzake uitgebreide producentenverantwoordelijkheid; is van mening dat de Commissie, indien uit de resultaten van de effectbeoordeling blijkt dat er een aanzienlijk risico bestaat voor de betaalbaarheid, beschikbaarheid en toegankelijkheid van geneesmiddelen, met name kritieke en generieke geneesmiddelen, snel waarborgen moet vaststellen om de voorzieningszekerheid van deze geneesmiddelen te waarborgen waaronder een tijdelijke opschorting van verplichtingen inzake uitgebreide producentenverantwoordelijkheid;

7. verzoekt de Commissie voortgang te maken bij de vaststelling van uitvoeringshandelingen over de reikwijdte van de verplichtingen inzake quartaire behandeling, om de lidstaten, afvalwaterbedrijven en relevante belanghebbenden duidelijkheid te verschaffen over de bijbehorende kosten;

8. wijst erop dat de kosten in verband met geavanceerde afvalwaterzuivering niet mogen worden afgewenteld op de belastingbetaler en de waterconsument, maar op een billijke en evenredige manier moeten worden gedragen door de sectoren die aan de waterverontreiniging bijdragen;

9. dringt aan op een tijdelijke opschorting ("stop de klok") van de bepalingen inzake uitgebreide producentenverantwoordelijkheid en van de verplichtingen inzake quartaire behandeling en de daarmee verband houdende financiële verplichtingen tot de voltooiing van de studie en de beoordeling van de bevindingen ervan door de Commissie;

10. onderstreept dat de verplichting inzake uitgebreide producentenverantwoordelijkheid op uniforme wijze van toepassing is op alle bedrijven die in de EU producten in de handel brengen, ongeacht of deze binnen of buiten de EU zijn geproduceerd, om een gelijk speelveld te waarborgen en oneerlijke concurrentievoordelen te voorkomen; verzoekt de Commissie te verduidelijken hoe producenten van buiten de EU aan de verplichtingen inzake uitgebreide producentenverantwoordelijkheid zullen voldoen, om concurrentieverstoringen te voorkomen en een gelijk speelveld te waarborgen;

11. benadrukt dat geneesmiddelentekorten in de EU al een grote en groeiende uitdaging vormen; benadrukt dat de onderzoeks-, ontwikkelings- en de productiecapaciteit voor geneesmiddelen en de veerkracht van de toeleveringsketen in de EU in stand moeten worden gehouden;

12. erkent het specifieke geval van generieke geneesmiddelen en de toegang tot behandelingen in het algemeen en verzoekt de Commissie en de lidstaten zorgvuldig en continu toezicht te houden op het effect van de richtlijn op de betaalbaarheid, beschikbaarheid en toegankelijkheid van die geneesmiddelen, zoals vereist op grond van de herziene richtlijn stedelijk afvalwater, teneinde onbedoelde verstoringen of prijsstijgingen te voorkomen;

13. herinnert eraan dat in de richtlijn is voorzien in flexibiliteit en de mogelijkheid evenredige maatregelen toe te passen om ervoor te zorgen dat de verplichtingen inzake uitgebreide producentenverantwoordelijkheid de betaalbaarheid, beschikbaarheid of toegankelijkheid van geneesmiddelen niet in het gedrang brengen; verzoekt de lidstaten bij het opzetten en uitvoeren van nationale regelingen voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid naar behoren gemotiveerde en empirisch onderbouwde zorgen in verband met onbedoelde gevolgen van de richtlijn zorgvuldig te beoordelen en aan te pakken, met bijzondere aandacht voor generieke geneesmiddelen; herinnert aan de verplichting van de Commissie om toezicht te houden op en verslag uit te brengen over de gevolgen voor de betaalbaarheid, beschikbaarheid en toegankelijkheid van geneesmiddelen en om te zorgen voor een uitgebreide evaluatie tegen eind 2033 en opnieuw tegen eind 2040;

14. wijst op de uitdagingen om van de stimulans gebruik te maken, vanwege de complexiteit van wijzigingen in geneesmiddelformuleringen, waarvoor mogelijk

uitgebreid onderzoek of nieuwe vergunningen voor het in de handel brengen nodig zijn, met name voor generieke geneesmiddelen;

15. herinnert er in dit verband aan dat de Commissie verplicht is regelmatig te beoordelen of andere producten en sectoren die een aanzienlijke invloed op de toxische lading van afvalwater hebben, onder het systeem van uitgebreide producentenverantwoordelijkheid moeten worden gebracht, zodat de daarmee gepaard gaande kosten eerlijk worden verdeeld en niet ten laste komen van de burgers en waterconsumenten;

16. steunt onderzoek en innovatie op het gebied van ecologisch duurzame geneesmiddelen en geavanceerde technologieën voor afvalwaterbehandeling;

17. herinnert eraan dat, in overeenstemming met de "één gezondheid"-benadering, de bescherming van de gezondheid van mens, dier en milieu intrinsiek en onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn; onderstreept dat toegang tot geneesmiddelen en milieubescherming tegelijkertijd moeten worden nagestreefd, zonder dat het ene mag worden gebruikt als voorwendsel om minder ambitieus te zijn met betrekking tot het andere;

18. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad en de Commissie, alsook aan de regeringen en parlementen van de lidstaten.

Europees Parlement
2024-2029

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2026)0229

Politieke onderdrukking en de humanitaire situatie in Cuba

Resolutie van het Europees Parlement van 18 juni 2026 over de politieke onderdrukking en de humanitaire situatie in Cuba (2026/2735(RSP))

Het Europees Parlement,

– gezien zijn eerdere resoluties over de situatie in Cuba, met name die van 19 september 2024 over de zaak-José 5.1.2.e in Cuba[1], die van 29 februari 2024 over de kritieke situatie in Cuba[2] en die van 12 juli 2023 over de stand van zaken bij de PDCA tussen de EU en Cuba in het licht van het recente bezoek van de Hoge Vertegenwoordiger aan het eiland[3],

– gezien de Overeenkomst inzake politieke dialoog en samenwerking (PDCA) tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en de 5.1.2.e anderzijds[4], die in december 2016 is ondertekend en die sinds 1 november 2017 voorlopig wordt toegepast, en met name de clausule inzake essentiële elementen daarvan overeenkomstig artikel 1, lid 5, en de opschortingsclausule overeenkomstig artikel 85, lid 3, punt b),

– gezien de goedkeuring van de PDCA door het Parlement op 5 juli 2017, met als voorwaarde dat Cuba de situatie op het gebied van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden in het land merkbaar verbetert,

– gezien de wereldwijde EU-sanctieregeling voor de mensenrechten (EU-Magnitski-wet),

– gezien de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, het VN-Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of onterende behandeling of bestraffing, en het VN-Verdrag inzake de rechten van het kind, en gezien het feit dat Cuba bij al deze verdragen partij is,

– gezien de rapporten van de niet-gouvernementele organisatie (ngo) Prisoners Defenders, met name de editie van mei 2026 van haar maandrapport, gepubliceerd op 11 juni 2026,

---

1 PB C, C/2024/7213, 10.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7213/oj.
2 PB C, C/2024/6748, 26.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6748/oj.
3 PB C, C/2024/4001, 17.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4001/oj.
4 PB L 337I van 13.12.2016, blz. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2016/2232/oj.

waarin aandacht wordt besteed aan foltering, de structurele schending van het recht op een eerlijke rechtsgang, het "pre-criminele sociale gevaar", digitaal toezicht en gedwongen ondervoeding in Cubaanse gevangenissen,

– gezien de gezamenlijke hoorzitting van zijn Commissie buitenlandse zaken en zijn Subcommissie mensenrechten over de situatie in Cuba, die op 5 mei 2026 heeft plaatsgevonden, en gezien de getuigenissen van de rapporteur voor Cuba van de Inter-Amerikaanse Commissie voor de mensenrechten (IACHR), Stuardo Ralón Orellana, en van de Cubaanse oppositieleider en voormalig politiek gevangene 5.1.2.e

– gezien de toespraken van 5.1.2.e vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid (VV/HV), tijdens de plenaire vergadering van het Parlement, met name die van 6 mei 2025 en 19 mei 2026, en de mensenrechtendialogen tussen de EU en Cuba,

– gezien de verklaringen van de IACHR over Cuba van 25 maart 2026,

– gezien het Freedom Accord (Liberation Agreement) (Bevrijdingsakkoord), dat op 2 maart 2026 in Miami is ondertekend door de Cubaanse oppositiecoalities Pasos de Cambio en de Asamblea de la Resistencia Cubana (ARC),

– gezien het rapport van de Inter-Amerikaanse Commissie voor de mensenrechten van 12 juni 2023 over de zaak van de mensenrechtenverdedigers Oswaldo Payá en 5.1.2.e in Cuba,

– gezien de op 20 mei 2026 openbaar gemaakte tenlastelegging bij de United States District Court for the Southern District of Florida, waarin Raúl Castro en vijf andere functionarissen worden aangeklaagd in verband met het neerhalen in 1996 van twee burgervliegtuigen van de organisatie "Brothers to the Rescue",

– gezien artikel 136, leden 2 en 4, van zijn Reglement,

A. overwegende dat het Cubaanse communistische regime met ruim vijf decennia aan politieke en economische keuzes het land in een diepe crisis heeft gestort, die wordt gekenmerkt door stroomonderbrekingen van wel 22 uur per dag, ernstige tekorten aan voedsel, water, brandstof en geneesmiddelen en wijdverbreide armoede, onder een eenpartijregime dat grondwettelijk verankerd is en al meer dan 67 jaar standhoudt als de enig toegestane politieke kracht; overwegende dat deze ineenstorting van een politiek en economisch model dat gebouwd is op immobiliteit, repressie en weerstand tegen verandering, nog wordt verergerd door het ontbreken van vrije, eerlijke en competitieve verkiezingen en door het verbod op politiek pluralisme, waardoor Cuba steeds meer de kenmerken van een falende staat vertoont en een antidemocratische anomalie in de regio vormt;

B. overwegende dat Cuba volgens de ngo Prisoners Defenders eind mei 2026 een recordaantal van 1 281 politieke gevangenen had, onder wie minderjarigen, sommigen samen met volwassenen in zwaarbeveiligde gevangenissen, en veel gedetineerden met een ernstig verslechterde gezondheid, onder wie sporters, kunstenaars, onafhankelijke journalisten en vreedzame activisten; overwegende dat de organisatie stelselmatige foltering, seksueel geweld en bedreigingen met de dood tegen gedetineerden documenteert, en in een statistisch representatieve studie heeft vastgesteld dat alle

onderzochte politieke gevangenen, ook minderjarigen, waren gefolterd en medische zorg was geweigerd, waarbij voortdurend sprake was van willekeurige detentie en detentie zonder contact met de buitenwereld, gedwongen tijdelijke verdwijning en intimidatie van familieleden; overwegende dat de zaak van 5.1.2.e oprichter van de Patriottische 5.1.2.e en gewetensgevangene, wiens vrijlating het Europees Parlement herhaaldelijk heeft geëist, kenmerkend is voor de manier waarop het regime te werk gaat, en eindigde in zijn gedwongen ballingschap in oktober 2025;

C. overwegende dat gewone Cubanen in hun dagelijks leven te maken hebben met ziekenhuizen die niet normaal kunnen functioneren en zonder basisgeneesmiddelen zitten, waar patiënten hun eigen materiaal moeten meebrengen, en dat zij bovendien te maken hebben met chronische tekorten aan voedsel en water en essentiële goederen die alleen te koop zijn in winkels met buitenlandse valuta, wat buiten het bereik ligt van wie een gewoon overheidsloon ontvangt; overwegende dat volgens het Cubaanse waarnemingscentrum voor de mensenrechten 89 % van de gezinnen in extreme armoede leeft en zeven op de tien Cubanen maaltijden moeten overslaan, terwijl de VN melding maakt van een achterstand van meer dan 96 000 geplande operaties, waaronder 11 000 bij kinderen, en van ongeveer een miljoen mensen die afhankelijk zijn van wateraanvoer per vrachtwagen, wat door dieseltekorten wordt belemmerd;

D. overwegende dat de EU in april 2026 nog eens 2 miljoen EUR aan humanitaire hulp heeft vrijgemaakt, bovenop de 4 miljoen EUR die dit jaar al was toegewezen aan de Caribische regio, om humanitaire partners te steunen die noodhulp verlenen aan de meest kwetsbaren; overwegende dat het geactualiseerde VN-actieplan voor Cuba, dat tot doel heeft ongeveer twee miljoen mensen bij te staan, nog steeds ernstig ondergefinancierd is en dat de VN 26,2 miljoen USD hebben gemobiliseerd, maar dat het tekort 68 miljoen USD bedraagt;

E. overwegende dat de cumulatieve inflatie in Cuba over de afgelopen vier jaar meer dan 500 % bedraagt, terwijl de ambtenarensalarissen overeenkomen met tussen 15 en 25 USD per maand tegen het zwarte markttarief, het enige realistische tarief op het eiland; overwegende dat het regime het land afhankelijk heeft gemaakt van ingevoerde brandstof, en dat de energiecrisis is verergerd nu de traditionele leveranciers Rusland en Venezuela hun leveringen hebben teruggeschroefd, met als dieptepunt de volledige ineenstorting van het nationale elektriciteitsnet gedurende enkele dagen in oktober 2024, waardoor in totaal elf miljoen mensen zonder stroom kwamen te zitten;

F. overwegende dat Cuba momenteel meer dan 70 % van het voedsel dat het consumeert invoert, in een vruchtbaar tropisch land dat ooit een van 's werelds grootste suikerproducenten was, een ineenstorting die het rechtstreekse gevolg is van decennia van gecollectiviseerde, door de staat gecontroleerde en gemilitariseerde landbouw en van een onproductief economisch model;

G. overwegende dat de humanitaire noodsituatie niet het resultaat is van een extern embargo, maar het rechtstreekse gevolg is van het specifieke model en het falen van het regime, namelijk militarisering en staatsmonopolisering van de economie, onderdrukking van particuliere ondernemingen en het wegsluizen van middelen voor het veiligheidsapparaat in plaats van voor de levensmiddelen, geneesmiddelen en elektriciteit die de bevolking nodig heeft; overwegende dat dit model belichaamd wordt door het corrupte militaire conglomeraat GAESA, dat bijna de helft van de economie van het eiland controleert, aan niemand verantwoording aflegt en de deviezeninkomsten

van het regime int, ook uit de medische missies die de VN met dwangarbeid heeft vergeleken, terwijl ziekenhuizen zonder basisvoorraden komen te zitten; overwegende dat deze crisis niet los kan worden gezien van decennia van staatsrepressie, en dat verdere instabiliteit ernstigere humanitaire, migratie- en veiligheidsgevolgen dreigt te hebben;

H. overwegende dat de betrekkingen tussen de EU en Cuba worden geregeld door de PDCA, waarvan de verklaarde doelstelling was dat het regime zich geleidelijk zou openstellen en de situatie van zijn burgers zou verbeteren; overwegende dat het regime, bijna negen jaar nadat het Parlement zijn goedkeuring aan de PDCA heeft gehecht, zich op geen enkele wijze betekenisvol heeft opengesteld, maar in plaats daarvan de repressie heeft opgevoerd, andersdenkenden heeft vervolgd en het aantal politieke gevangenen heeft verhoogd, terwijl de economische situatie tot onaanvaardbare niveaus is verslechterd; overwegende dat de overeenkomst haar kerndoel niet heeft bereikt en dat de VV/HV heeft erkend dat de overeenkomst haar doelstellingen niet heeft bereikt en momenteel wordt geëvalueerd;

I. overwegende dat het regime breed wordt veroordeeld, zowel op het eiland als daarbuiten, zoals blijkt uit terugkerende demonstraties en "pot-banging" -protesten (cacerolazo) en uit de grootste uittocht in de geschiedenis van Cuba, waarbij honderdduizenden mensen vertrokken zijn op zoek naar een betere toekomst, terwijl velen die zijn gevlucht of zijn weggestuurd, niet mogen terugkeren en in ballingschap verblijven; overwegende dat het enige antwoord van het regime op de roep om verandering erin bestaat zich in te graven en de repressie op te voeren;

J. overwegende dat brute en meedogenloze repressie het enige middel is dat het regime op de been houdt; overwegende dat in juli 2021 in meer dan vijftig plaatsen duizenden mensen spontaan de straat op zijn gegaan onder het scanderen van "Vrijheid!", de grootste protestgolf sinds 1994, die is neergeslagen door politie in burgerkleding, paramilitaire troepen en de commissies voor de verdediging van de revolutie; overwegende dat honderden mensen willekeurig werden vastgehouden en dat meer dan 700 mensen werden berecht in versnelde procedures die door het Parlement werden veroordeeld als een "juridische schertsvertoning", waarbij straffen tot 25 jaar werden opgelegd louter wegens vreedzaam protest, hetgeen kan neerkomen op misdaden tegen de menselijkheid; overwegende dat met opzet een voorbeeld is gesteld: wie protesteert, brengt zijn of haar baan, vrijheid, gezin of leven in gevaar;

K. overwegende dat het regime delegaties van het Europees Parlement, speciale rapporteurs van de VN en onafhankelijke waarnemers stelselmatig de toegang weigert en erop staat de democratische oppositie en het onafhankelijke maatschappelijk middenveld van elke politieke dialoog uit te sluiten;

L. overwegende dat er de afgelopen maanden gesprekken hebben plaatsgevonden tussen het regime en de regering van de Verenigde Staten, waarvan de inhoud niet openbaar is gemaakt, en dat het regime de onderhandelingen met Washington heeft erkend; overwegende dat de Verenigde Staten gerichte sancties hebben ingesteld tegen hoge functionarissen van het regime en tegen de instellingen van het veiligheids- en militaire apparaat, daarbij verwijzend naar de onderdrukking van de eigen bevolking en de vijandige activiteiten in het buitenland; overwegende dat een proces van normalisering niet ten koste mag gaan van de mensenrechten en het regime niet van zijn verantwoordingsplicht mag ontslaan;

M. overwegende dat het regime nauw militair samenwerkt met de Russische Federatie, waarbij onder andere duizenden Cubaanse onderdanen zouden zijn gerekruteerd om mee te vechten in de aanvalsoorlog van Rusland tegen Oekraïne, wat onverenigbaar is met de geest van de PDCA en indruist tegen de veiligheidsbelangen van de EU; overwegende dat eind maart 2026 een Russische tanker met naar schatting 730 000 vaten ruwe olie toestemming kreeg om aan te meren aan de noordkust van Cuba;

N. overwegende dat op 2 maart 2026 meer dan 50 Cubaanse oppositie- en maatschappelijke organisaties, van het eiland en uit ballingsoorden, een routekaart voor democratische transitie hebben gepresenteerd, bekend als het "Bevrijdingsakkoord", dat drie fasen omvat, te weten bevrijding, stabilisatie en wederopbouw, en democratisering, en dat moet uitmonden in vrije, eerlijke meerpartijenverkiezingen onder toezicht van de internationale gemeenschap; overwegende dat elke overgang door Cubanen moet worden geleid en alle Cubanen moet omvatten, zowel op het eiland als in de diaspora;

1. Veroordeelt in de krachtigste bewoordingen de stelselmatige repressie door het Cubaanse regime, met name foltering, seksueel geweld, doodsbedreigingen, gedwongen ondervoeding, massaal toezicht, dwangarbeid en gerechtelijke vervolging van politieke gevangenen, demonstranten, andersdenkenden, studenten, religieuze leiders en mensenrechtenverdedigers, en de opsluiting van kinderen; betuigt zijn volledige solidariteit met het Cubaanse volk en met alle personen die worden vervolgd omdat zij voor hun grondrechten opkomen, met inbegrip van de leiders van de historische en opkomende democratische oppositie en van onafhankelijke burgerbewegingen;

2. eist de onmiddellijke en onvoorwaardelijke vrijlating van alle politieke gevangenen en van alle personen die willekeurig worden vastgehouden omdat zij hun grondrechten hebben uitgeoefend, waaronder minderjarigen, alsmede een einde aan foltering en mishandeling, onmiddellijke toegang tot vrije en eerlijke processen en tot medische zorg voor wie ernstig ziek is, en volledige schadeloosstelling van de slachtoffers van foltering; eist dat het regime onbelemmerde toegang verleent tot alle plaatsen van detentie aan het Internationaal Comité van het Rode Kruis, aan speciale VN-rapporteurs en -procedures, aan een delegatie van het Europees Parlement en aan onafhankelijke waarnemers, en betreurt dat het regime dit herhaaldelijk weigert;

3. is van mening dat de enige uitweg uit de ontbering, de armoede en het isolement van het Cubaanse volk ligt in ingrijpende economische en politieke veranderingen die zonder uitstel leiden tot een overgang naar een volwaardige meerpartijendemocratie, waarin andersdenkenden niet worden vervolgd, opgesloten, gefolterd of vermoord en waarin de grondrechten en fundamentele vrijheden worden geëerbiedigd, via een inclusieve nationale dialoog die zonder beperkingen op die transitie is gericht;

4. dringt er bij het Cubaanse regime op aan duurzame en zinvolle economische hervormingen door te voeren die rechtszekerheid bieden en onafhankelijke economische actoren, particuliere initiatieven, investeringen en vrijheden ondersteunen, aangezien dit essentieel is om een ineenstorting te voorkomen;

5. dringt er bij Cuba op aan de mensenrechten te beschermen en het recht op vreedzame vergadering en de vrijheid van meningsuiting te waarborgen zonder discriminatie op grond van politieke opvattingen; veroordeelt krachtig alle schendingen van burger- en politieke rechten en burger- en politieke vrijheden, waaronder willekeurige detentie,

mishandeling, foltering, beperkingen van de vrijheid van meningsuiting, vereniging en vreedzame vergadering, intimidatie van onafhankelijke journalisten, mensenrechtenverdedigers en actoren uit het maatschappelijk middenveld, alsook het onevenredige gebruik van strafrechtelijke sancties tegen vreedzame demonstranten;

6. herhaalt zijn eerdere standpunten over de activering van de opschortingsclausule van de PDCA en verzoekt de VV/HV en de lidstaten duidelijk te maken dat, tenzij er op korte termijn duidelijke, concrete en betekenisvolle stappen worden gezet om dergelijke veranderingen door te voeren, waaronder een duidelijk voorstel voor een routekaart voor een democratische transitie in Cuba, de onmiddellijke en onvoorwaardelijke vrijlating van de bijna 1 300 politieke gevangenen, en toestemming voor Cubanen die het pijnlijke pad van ballingschap hebben moeten kiezen om zonder represailles terug te keren, de Unie zonder verder uitstel moet overgaan tot opschorting van de PDCA, die stelselmatig door het Cubaanse regime is geschonden;

7. dringt aan op gerichte maatregelen in het kader van de EU-Magnitski-wet tegen degenen die verantwoordelijk zijn voor de repressie, te beginnen met de hoogste functionarissen van het regime, waaronder 5.1.2.e en de hoogste bevelvoerders van het veiligheids-, justitie- en gevangenisapparaat, en tegen de leiding van GAESA;

8. verzoekt het regime om de preriminele mechanismen die worden gebruikt om burgers het zwijgen op te leggen en willekeurig op te sluiten in al hun vormen af te schaffen, en allen vrij te laten die op grond daarvan zijn veroordeeld zonder dat zij een strafbaar feit hebben gepleegd;

9. dringt aan op een onafhankelijk internationaal onderzoek naar de omstandigheden in de gevangenissen, het beleid van gedwongen ondervoeding en de sterfgevallen in detentie;

10. veroordeelt de materiële steun van het Cubaanse regime aan de aanvalsoorlog van Rusland tegen Oekraïne, met inbegrip van de rekrutering van Cubaanse staatsburgers om tegen Oekraïne te vechten, en de steeds nauwere militaire samenwerking met Moskou, en dringt erop aan dat dit als een centraal element wordt behandeld bij de evaluatie door de EU van haar betrekkingen met Cuba; veroordeelt evenzeer de afstemming van het regime op het Loekasjenka-regime in Belarus, met inbegrip van de nauwe militaire en veiligheidsbanden die de Europese veiligheid ondermijnen;

11. dringt erop aan dat onafhankelijke maatschappelijke organisaties en de democratische oppositie zonder represailles deelnemen aan elke dialoog in het kader van de PDCA, waarvan de opname in de overeenkomst zelf is vereist, en dat de EU op geen enkele wijze medeplichtig is aan mensenrechtenschendingen op het eiland, met inbegrip van de medische missies waarbij sprake is van dwangarbeid, en eist dat het regime daaraan in al zijn vormen een einde maakt;

12. is zeer bezorgd over de dramatische verslechtering van de levensomstandigheden in Cuba en de steeds ernstiger humanitaire gevolgen van het gebrek aan toegang tot brandstof, geneesmiddelen, voedsel en andere essentiële goederen en openbare diensten, die met name kwetsbare groepen treft; verzoekt de Commissie en de lidstaten humanitaire kanalen te ontwikkelen om energie, voedsel en geneesmiddelen rechtstreeks aan het Cubaanse volk en aan onafhankelijke ondernemingen te leveren, waarbij de staat wordt omzeild, en verzoekt alle donoren de humanitaire hulp op te

voeren, die beschermd moet blijven, vrij moet blijven van overheidsbemiddeling en het regime nooit mag financieren;

13. is bereid om, samen met de internationale gemeenschap, Cuba aanzienlijke bijstand te verlenen via kanalen die losstaan van de regering, terwijl het land een geloofwaardige democratische transitie op gang brengt, zodat het eiland welvarend kan worden en het welzijn van zijn burgers kan waarborgen; verzoekt de VV/HV en de lidstaten deze zaken consequent aan de orde te stellen in alle relevante fora en steun te verlenen aan verantwoording en aan een vreedzame, door burgers geleide transitie;

14. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad, de Commissie, het roulerend Voorzitterschap van de Raad, de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, de speciale vertegenwoordiger van de EU voor de mensenrechten, de regeringen en parlementen van de lidstaten, de Organisatie van Amerikaanse Staten, de Verenigde Naties, de Euro-Latijns-Amerikaanse Parlementaire Vergadering, de Gemeenschap van Latijns-Amerikaanse en Caribische Staten en het Cubaanse regime.

Europees Parlement
2024-2029

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2026)0230

Werving van kinderen door de georganiseerde misdaad

Resolutie van het Europees Parlement van 18 juni 2026 over de werving van kinderen door de georganiseerde misdaad (2026/2725(RSP))

Het Europees Parlement,

– gezien het VN-Verdrag inzake de rechten van het kind,

– gezien Resolutie 79/188 van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties over het voorkomen en bestrijden van geweld tegen kinderen door georganiseerde criminele groepen en terroristische organisaties in het kader van misdaadpreventie en strafrecht,

– gezien Resolutie 2024/12 van de Economische en Sociale Raad van de Verenigde Naties over de behandeling van kinderen die banden hebben met terroristische groepen, met inbegrip van kinderen die door deze groepen worden geronseld en uitgebuit,

– gezien de mededeling van de Commissie van 1 april 2025 getiteld "ProtectEU 2025-2030: een Europese strategie voor interne veiligheid" (COM(2025)0148),

– gezien het verslag van Europol getiteld "EU Serious and Organised Crime Threat Assessment (EU-SOCTA) 2025" (EU-dreigingsevaluatie voor zware en georganiseerde criminaliteit 2025),

– gezien het komende EU-actieplan inzake de bescherming van kinderen tegen criminaliteit,

– gezien het project "STRIVE Juvenile" dat door de EU en het Bureau van de Verenigde Naties voor drugs- en misdaadbestrijding (UNODC) werd gelanceerd, en de bevindingen van de bijbehorende evaluatie,

– gezien Verordening (EU) 2022/2065 van het Europees Parlement en de Raad van 19 oktober 2022 betreffende een eengemaakte markt voor digitale diensten en tot wijziging van Richtlijn 2000/31/EG (digitaledienstenverordening)[1], en met name de bepalingen inzake de bescherming van minderjarigen online, de beoordeling en beperking van systeemrisico's in verband met illegale inhoud en schadelijk onlinegedrag, aanbevelingssystemen en de verantwoordelijkheden van zeer grote onlineplatforms en zoekmachines,

[1] PB L 277 van 27.10.2022, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj.

– gezien de richtsnoeren inzake de bescherming van minderjarigen die de Commissie op 14 juli 2025 in het kader van de digitaledienstenverordening heeft gepubliceerd[2],

– gezien het inlichtingenbericht van Europol van 12 november 2024 getiteld "The recruitment of young perpetrators for criminal networks" (De werving van jonge daders voor criminele netwerken),

– gezien het werkdocument van Unicef Innocenti — Global Office of Research and Foresight van september 2024 getiteld "Children's Involvement in Organized 5.1.2.e Emerging trends and knowledge gaps" (De betrokkenheid van kinderen bij de georganiseerde misdaad: opkomende trends en kennishiaten),

– gezien de EU-strategie voor de rechten van het kind en de EU-drugsstrategie,

– gezien de hoorzitting van zijn Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken van 4 juni 2025 over onlineradicalisering, met bijzondere aandacht voor de werving van kinderen voor de georganiseerde misdaad en terrorisme,

– gezien zijn resolutie van 20 januari 2026 over de moord op 5.1.2.e Kessaci: Europa moet dringend ambitieuze maatregelen tegen drugshandel nemen[3],

– gezien Richtlijn (EU) 2016/800 van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2016 betreffende procedurele waarborgen voor kinderen die verdachte of beklaagde zijn in een strafprocedure[4],

– gezien artikel 136, lid 2, van zijn Reglement,

A. overwegende dat het werven en uitbuiten van kinderen steeds vaker deel uitmaakt van de modus operandi van georganiseerde criminele groepen en terroristische organisaties, onder meer om volwassen daders te onttrekken aan opsporing en vervolging en om illegale activiteiten uit te breiden;

B. overwegende dat uit het inlichtingenbericht van Europol van november 2024 blijkt dat minderjarigen die door criminele netwerken worden geronseld, doorgaans geen rechtstreeks contact hebben met de hogere echelons van die organisaties en worden ingezet via criminele dienstverleners; overwegende dat deze minderjarigen, vanwege hun beperkte kennis van de structuur van de netwerken en hun vaak blanco strafblad, weinig risico lopen en bij arrestatie dus minder geneigd zijn nuttige informatie te verstrekken aan rechtshandhavingsinstanties;

C. overwegende dat de werving en uitbuiting van kinderen door georganiseerde criminele groepen en terroristische organisaties een schending vormt van de grondrechten van kinderen, met inbegrip van hun waardigheid, met ernstige gevolgen voor hun veiligheid en toekomst; overwegende dat kinderen kwetsbaar zijn voor de werving door georganiseerde criminele netwerken als gevolg van meerdere en elkaar overlappende risicofactoren, waaronder een gebrek aan saamhorigheidsgevoel, negatieve ervaringen in de kindertijd en psychische problemen, die doelbewust worden uitgebuit; overwegende dat doeltreffende preventie een geïntegreerde aanpak vereist die op deze

---

2 PB C, C/2025/5519, 10.10.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/5519/oj.
3 Aangenomen teksten, P10_TA(2026)0007.
4 PB L 132 van 21.5.2016, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2016/800/oj.

factoren is gericht;

D. overwegende dat de werving van kinderen niet langer een strikt humanitair probleem is, maar is uitgegroeid tot een structurele aanjager van de georganiseerde misdaad, die in de modus operandi van criminele netwerken is verankerd en een belemmering vormt voor vrede, veiligheid en ontwikkeling; overwegende dat criminele groepen die kinderen ronselen de veiligheid van de EU ondermijnen, de criminaliteit aanwakkeren en de vicieuze cirkel van geweld en onveiligheid van generatie op generatie in stand houden;

E. overwegende dat deze praktijken in de hand worden gewerkt door bepaalde technologische ontwikkelingen waarbij crimineel gedrag bij kinderen als normaal kan worden beschouwd en zelfs wordt aangemoedigd;

F. overwegende dat uit de inventarisatie van Europol uit 2024 is gebleken dat er 821 criminele netwerken met een hoog risico actief zijn in de EU en dat die naar schatting 92 tot 188 miljard EUR aan jaarlijkse inkomsten genereren, wat neerkomt op ongeveer 0,7 tot 1,4 % van het bbp van de EU[5]; overwegende dat minderjarigen betrokken zijn bij meer dan 70 % van de illegale marktactiviteiten, waaronder drugshandel, afpersing, onlinefraude, witwassen van geld, illegale handel in vuurwapens en "violence-as-a-service"-regelingen, waarbij criminele netwerken kinderen al vanaf de leeftijd van twaalf jaar uitbuiten voor activiteiten zoals het dealen op straat, het transport van contant geld en het ophalen van drugs uit vrachtcontainers;

G. overwegende dat criminele organisaties zich stelselmatig richten op kinderen in zeer kwetsbare situaties, met name als gevolg van sociaal-economische uitsluiting, schooluitval en het uiteenvallen van het gezin, of op migrerende kinderen, waarbij misbruik wordt gemaakt van hun economische onzekerheid, sociale marginalisering en een gebrek aan risicobewustzijn;

H. overwegende dat meisjes en jonge vrouwen in toenemende mate betrokken raken bij de georganiseerde misdaad, hoewel zij in de strafrechtstelsels zelden in beeld komen, en dat 22 % van de geïdentificeerde slachtoffers van mensenhandel in West- en Zuid-Europa wordt gedwongen om deel te nemen aan criminele activiteiten, waaronder voornamelijk drugshandel;

I. overwegende dat de illegale handel in vuurwapens en het illegale gebruik van pyrotechnische artikelen heeft geleid tot een verschuiving van lichte strafbare feiten naar ernstigere en gewelddadigere delicten waarbij minderjarigen betrokken zijn, waaronder afpersing en moord; overwegende dat criminele ronselaars minderjarigen hoge geldsommen kunnen aanbieden als beloning, variërend van enkele duizenden euro's tot wel 20 000 EUR voor het plegen van een moord;

J. overwegende dat drugsgerelateerde intimidatie en dwang een van de belangrijkste manieren zijn waarop kinderen door georganiseerde criminele netwerken worden geronseld en uitgebuit door gebruik te maken van schulden, grooming en geweld; overwegende dat, gezien het grensoverschrijdende karakter van dergelijke netwerken,

---

5 Verslag van Europol van 4 april 2024, "Decoding the EU's most threatening criminal networks" (Inzicht in de meest bedreigende criminele netwerken), bijgewerkt in mei 2026.

nationale maatregelen alleen niet volstaan om deze verschijnselen een halt toe te roepen;

K. overwegende dat door de groei van de drugsmarkten de betrokkenheid van minderjarigen een alarmerend niveau heeft bereikt, zoals blijkt uit de sterke toename van het gebruik van belangrijke logistieke knooppunten, waaronder havens; overwegende dat, aangezien de huidige definitie van georganiseerde misdaad in de verschillende EU-lidstaten niet op elkaar is afgestemd, het verzamelen en vergelijken van gegevens bemoeilijkt wordt, en overwegende dat gegevens met betrekking tot minderjarigen in de georganiseerde misdaad schaars, vaak onbetrouwbaar en nauwelijks vergelijkbaar zijn als gevolg van onderrapportage en verschillende minimumleeftijden voor strafrechtelijke aansprakelijkheid;

L. overwegende dat onderinvestering in openbare diensten, waaronder preventie, onderwijs en gezondheidszorg, de onderliggende oorzaken zijn van de werving van kinderen door georganiseerde criminele groepen;

M. overwegende dat versnipperde institutionele reacties en onvoldoende coördinatie tussen systemen voor kinderbescherming, justitiële autoriteiten, veiligheidsinstanties en digitale regelgevers leiden tot hiaten, waarvan criminele groepen misbruik maken; overwegende dat het Parlement in zijn resolutie over de moord op 5.1.2.e Kessaci in Marseille de systematische werving van jongeren door criminele bendes heeft veroordeeld en heeft opgeroepen tot betere preventie, bescherming en vervolging, onder meer door middel van gespecialiseerde hulp aan minderjarigen zodat zij kunnen ontsnappen aan uitbuiting en zich weer in de samenleving kunnen integreren;

N. overwegende dat Europol in april 2025 een operationele taskforce onder de naam "GRIMM" heeft opgericht, onder leiding van Zweden en bestaande uit Belgische, Deense, Duitse, Finse, 5.1.2.e en Noorse politiediensten, om samen te werken met technologiebedrijven bij het opsporen van activiteiten waarbij kinderen via sociale media en berichtenplatforms worden geronseld;

O. overwegende dat empirisch onderbouwde benaderingen, waaronder deze die zijn ontwikkeld in het kader van het door de EU en het UNODC gelanceerde project "STRIVE Juvenile", aantonen dat op preventie toegespitste, sectoroverschrijdende, traumagerichte, genderresponsieve en kindgerichte maatregelen doeltreffend zijn;

1. veroordeelt ten stelligste de werving en uitbuiting van kinderen door georganiseerde criminele groepen en terroristische organisaties, op welke wijze dat ook gebeurt, zowel online als offline;

2. erkent dat de werving van kinderen een ernstig strafbaar feit tegen kinderen en een ernstige schending van de mensenrechten is; benadrukt dat dit fenomeen een steeds veranderende bedreiging vormt voor de interne en externe veiligheid van de Europese Unie en een alomvattende aanpak vereist die gericht is op bescherming, vroegtijdige preventie, toegang tot rechten en onderwijscontinuïteit, en waarbij interne veiligheid, justitie, sociale en onderwijsstelsels worden geïntegreerd, evenals strategieën en maatregelen ter versterking van het kader met het oog op een beschermende omgeving voor kinderen, zowel offline als online;

3. herinnert eraan dat een kind in de eerste plaats een kind is en zodanig moet worden behandeld, en roept de lidstaten op ervoor te zorgen dat het belang van het kind altijd

voorop staat;

4. verzoekt de Commissie en de lidstaten de preventie in verband met de werving van kinderen door georganiseerde criminele groepen en terroristische organisaties, alsook de respons daarop uitdrukkelijk als prioriteit op te nemen in het komende EU-actieplan inzake de bescherming van kinderen tegen criminaliteit; dringt erop aan dat dit actieplan een pijler omvat die gewijd is aan preventie, met mechanismen voor vroegtijdige waarschuwing waarbij scholen, sociale diensten en gezinnen worden betrokken, en een op jongeren gerichte aanpak die de ontwikkeling van levensvaardigheden door middel van directe betrokkenheid van de gemeenschap centraal stelt;

5. roept de Commissie op om in het komende wetgevingsvoorstel over gemoderniseerde regels inzake georganiseerde misdaad ook aandacht te besteden aan de werving van kinderen door georganiseerde criminele groepen; verzoekt de Commissie te overwegen om in dit voorstel specifieke bepalingen op te nemen, zoals verzwarende omstandigheden voor de werving van kinderen; dringt er in dit verband nogmaals op aan een nieuwe gemeenschappelijke definitie van "criminele organisatie" vast te stellen, waarin ook rekening wordt gehouden met het gebruik van geweld, corruptie of intimidatie door criminele groepen;

6. verzoekt de Commissie zo spoedig mogelijk een wetgevingsvoorstel tot herziening van de EU-richtlijn inzake pyrotechnische artikelen[6] in te dienen, teneinde het gebruik van pyrotechnische artikelen als wapen tegen te gaan, waarbij ook de uitbuiting van kwetsbare jongeren een rol speelt; moedigt de lidstaten aan de samenwerking met Europol en Eurojust te intensiveren, met name in havens, logistieke knooppunten en stedelijke gebieden met kwetsbare gemeenschappen, door beste praktijken uit te wisselen en opleidingen aan te bieden om verdachte activiteiten waarbij kinderen betrokken zijn, te herkennen en te melden;

7. roept de Commissie en de lidstaten op drugsgerelateerde intimidatie te erkennen als een veelgebruikte methode om personen te werven voor de georganiseerde misdaad; verzoekt de lidstaten ervoor te zorgen dat hun nationale strategieën ter bestrijding van de werving van kinderen een expliciete verwijzing bevatten naar institutionele reacties op drugsgerelateerde intimidatie, op basis van opkomende modellen voor optimale praktijken;

8. dringt aan op de invoering van een op preventie toegespitste benadering en geïntegreerde beschermingssystemen die kindgericht, genderresponsief, traumagericht en sectoroverschrijdend zijn, waarbij de nadruk ligt op de vroegtijdige identificatie van risicokinderen, gemeenschapsgebaseerde interventies en de versterking van gezinnen en sociale diensten; benadrukt de positieve rol die sport, educatieve verenigingen en gemeenschapsorganisaties spelen bij het scheppen van veilige, gezonde en inclusieve omgevingen;

9. is van mening dat het grensoverschrijdende karakter van de georganiseerde misdaad ertoe leidt dat strikt nationale maatregelen ter bescherming van slachtoffers

---

6 Richtlijn 2013/29/EU van het Europees Parlement en de Raad van 12 juni 2013 betreffende de harmonisatie van de wetgevingen van de lidstaten inzake het op de markt aanbieden van pyrotechnische artikelen (PB L 178 van 28.6.2013, blz. 27, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2013/29/oj).

ontoereikend zijn voor kinderen en jongeren; pleit voor nauwere samenwerking op het gebied van veiligheid, justitie, kinderbescherming, onderwijs en gezondheidszorg, alsook voor publiek-private partnerschappen, om te zorgen voor geïntegreerde en sectoroverschrijdende kaders met het oog op een beschermende omgeving voor kinderen, zowel offline als online;

10. benadrukt dat de onlinedimensie van de werving van kinderen inmiddels een centraal onderdeel vormt van de modus operandi van georganiseerde criminele groepen en terroristische organisaties, die systematisch gebruikmaken van digitale diensten om kinderen op te sporen, te benaderen, te groomen, te manipuleren en te dwingen; benadrukt dat het online ronselen van kinderen door georganiseerde criminele netwerken een aanzienlijke lacune op het gebied van de handhaving veroorzaakt omdat de samenwerking tussen de platforms beperkt is; verzoekt de Commissie en de lidstaten erop toe te zien dat de verplichtingen die momenteel voor platforms gelden, worden nageleefd;

11. roept de Commissie en de lidstaten op te zorgen voor een robuuste en consistente handhaving van de digitaledienstenverordening, in overeenstemming met de rechten van het kind en de richtsnoeren van de Commissie inzake de bescherming van minderjarigen;

12. verzoekt de Commissie toe te zien op de volledige handhaving van de digitale wetgeving van de EU en, waar nodig, de verplichtingen voor platforms om op te treden tegen de uitbuiting en werving van kinderen aan te scherpen, en de bescherming van minderjarigen online te versterken door middel van de komende wetgevingshandeling inzake digitale rechtvaardigheid, door lacunes in de regelgeving te dichten op gebieden als veiligheid door ontwerp, op de leeftijd afgestemde standaardinstellingen en gerichte handelspraktijken ten aanzien van kinderen, en er tegelijkertijd voor te zorgen dat nieuwe maatregelen evenredig, empirisch onderbouwd en in overeenstemming met het bredere digitale regelgevingskader blijven;

13. wijst met klem op de toenemende dreiging die uitgaat van "crime-as-a-service", waaronder "violence-as-a-service", waarbij jongeren online worden geronseld om gewelddadige opdrachten uit te voeren; is ingenomen met de door Europol opgerichte operationele taskforce GRIMM en verzoekt de lidstaten, Europol en Eurojust de gezamenlijke onderzoeken naar ronselaars, aanstichters en hooggeplaatste actoren te versterken in plaats van de handhavingsmaatregelen te beperken tot de minderjarigen die de strafbare feiten plegen;

14. benadrukt dat kinderen die betrokken raken bij criminele activiteiten doordat ze geronseld worden, moeten behandeld, in overeenstemming met de internationale normen; wijst er nogmaals op dat de betrokkenheid bij gewelddadige groepen vaak eerder het gevolg is van geleidelijke dwang en van groepsdynamiek, en niet zozeer van een ideologische overtuiging;

15. benadrukt dat altijd naar behoren rekening moet worden gehouden met de individuele omstandigheden van elk geval, zoals dwang of uitbuiting, alsook met de ernst van het gepleegde strafbare feit, de mate waarin de dader een gevaar vormt voor de openbare veiligheid en het toepasselijke EU- en nationale recht;

16. pleit voor kindvriendelijke, genderresponsieve en traumagerichte rechtsstelsels, alsook

voor op maat gesneden, sectoroverschrijdende en traumagerichte re-integratieprogramma's, met inbegrip van toegang tot onderwijs, geestelijke gezondheidszorg en psychosociale ondersteuning en herstel- en rehabilitatiediensten, bescherming tegen vergelding, ook voor gezinnen, toegang tot waardig werk en maatregelen om stigmatisering en herhaalde werving te voorkomen; herinnert eraan dat op grond van Richtlijn (EU) 2016/800 vrijheidsbeneming ten aanzien van kinderen, en met name detentie, uitsluitend als uiterste maatregel mag worden opgelegd en dat de bevoegde autoriteiten van de lidstaten waar mogelijk moeten gebruikmaken van alternatieve maatregelen; stelt vast dat het herstelrecht in sommige lidstaten een doeltreffend instrument is gebleken;

17. dringt er bij de lidstaten op aan de interoperabele, sectoroverschrijdende gegevensverzameling in verband met de werving van kinderen door georganiseerde criminele groepen en terroristische organisaties te verbeteren en de uitwisseling van deze gegevens te bevorderen, met inbegrip van uitgesplitste en geharmoniseerde EU-brede gegevens, om een beter inzicht te krijgen in trends en risicofactoren; benadrukt dat bij het verzamelen, verwerken of delen van gegevens in verband met kinderen de regels inzake gegevensbescherming en het beginsel van non-discriminatie volledig moeten worden nageleefd;

18. steunt de opschaling van succesvolle, empirisch onderbouwde initiatieven zoals het door de EU en het UNODC gelanceerde project "STRIVE Juvenile" en de strategische voortzetting daarvan, het initiatief "Protecting Futures" van de EU en het UNODC, ook in kwetsbare en door conflicten getroffen gebieden;

19. dringt aan op nauwere internationale samenwerking met partnerlanden om grensoverschrijdende wervingsnetwerken aan te pakken en te voorkomen dat de criminele uitbuiting wordt uitbesteed;

20. benadrukt dat in het kader van deze samenwerking bijzondere aandacht moet worden besteed aan kinderen die zich in een bijzonder kwetsbare positie bevinden, onder wie niet-begeleide en migrantenkinderen, en dat ervoor moet worden gezorgd dat er veilige meldingskanalen, voogdij, rechtsbijstand en op rechten gebaseerde, grensoverschrijdende mechanismen voor kinderbescherming beschikbaar zijn;

21. beklemtoont dat het belangrijk is de onderliggende oorzaken aan te pakken, waaronder armoede, ongelijkheid, uitsluiting, gebrek aan onderwijs, blootstelling aan geweld en onderinvestering in openbare diensten; dringt er bij de Commissie en de lidstaten op aan meer financiële steun te verlenen aan maatschappelijke organisaties, gemeenschapsgebaseerde initiatieven, sportverenigingen en educatieve programma's in gebieden die het meest kwetsbaar zijn voor de werving door criminele organisaties, en geloofwaardige alternatieven te bieden voor criminaliteit;

22. is met name bezorgd over het feit dat georganiseerde criminele netwerken zich buitensporig vaak richten op meisjes en jonge vrouwen, onder meer door middel van grooming, mensenhandel en seksuele uitbuiting; onderstreept dat het voor meisjes bijzonder moeilijk is om aan criminele dwang te ontsnappen, toegang te krijgen tot de rechter, en de kans te krijgen op herstel en re-integratie, en roept de lidstaten op ervoor te zorgen dat alle preventie-, beschermings- en ondersteuningsmaatregelen genderresponsief zijn en specifiek gericht zijn op de kwetsbaarheden en behoeften van meisjes; herinnert in dit verband aan de verplichtingen die zijn vastgelegd in de richtlijn

ter bestrijding van mensenhandel[7];

23. verzoekt de Commissie en de lidstaten voldoende middelen toe te wijzen in het kader van de relevante EU-programma's om de werving van kinderen door georganiseerde criminele groepen en terroristische organisaties te voorkomen en er doeltreffend op te reageren, en in het bijzonder steun te verlenen aan het noodnummer 116 000 van het meldpunt voor vermiste kinderen aangezien dit een essentiële partner is voor verschillende instanties bij het opsporen van kinderen die risico lopen;

24. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad en de Commissie, alsmede aan de regeringen en parlementen van de lidstaten, Europol en het Bureau van de Verenigde Naties voor drugs- en misdaadbestrijding.

---

[7] Richtlijn (EU) 2024/1712 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 tot wijziging van Richtlijn 2011/36/EU inzake de voorkoming en bestrijding van mensenhandel en de bescherming van slachtoffers daarvan (PB L, 2024/1712, 24.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1712/oj).

Europees Parlement
2024-2029

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2026)0231

De onaanvaardbare provocaties en drone-invallen van Rusland in Roemenië, de Baltische staten en Finland

Resolutie van het Europees Parlement van 18 juni 2026 over de onaanvaardbare provocaties en drone-invallen van Rusland in Roemenië, de Baltische staten en Finland (2026/2772(RSP))

Het Europees Parlement,

– gezien zijn eerdere resoluties over Rusland en Oekraïne, met name die van 9 oktober 2025 over een eendrachtig antwoord op recente Russische schendingen van het luchtruim en bedreigingen van kritieke infrastructuur van de EU-lidstaten[1],

– gezien het VN-Handvest en de fundamentele beginselen van het internationaal recht,

– gezien het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU), en met name artikel 24, lid 3, artikel 42, lid 7, en artikel 222,

– gezien het Noord-Atlantisch Verdrag van 4 april 1949, en met name de artikelen 4 en 5,

– gezien de gezamenlijke mededeling van de Commissie en de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid van 19 maart 2025 getiteld "Gezamenlijk witboek over de gereedheid van de Europese defensie 2030" (JOIN(2025)0120) en gezien zijn resolutie van 12 maart 2025 daarover[2],

– gezien de gezamenlijke mededeling van de Commissie en de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid van 16 oktober 2025 getiteld "Vrede bewaren — routekaart voor defensiegereedheid 2030" (JOIN(2025)0027),

– gezien de conclusies van de Europese Raad van 19 maart 2026 over de aanhoudende steun van de EU aan Oekraïne,

– gezien de verklaringen van Commissievoorzitter 5.1.2.e von der Leyen van 20 mei 2026 over de Russische dreigingen tegen de Baltische staten,

– gezien de verklaring van de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid 5.1.2.e van 29 mei 2026,

---

1 PB C, C/2026/1530, 15.4.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/1530/oj.
2 PB C, C/2025/3151, 20.6.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3151/oj.

waarin zij de rookcloze schending van het EU-luchtruim door Rusland veroordeelt,

– gezien artikel 136, leden 2 en 4, van zijn Reglement,

A. overwegende dat Rusland meer dan vier jaar geleden een illegale, niet-uitgelokte en ongerechtvaardigde grootschalige aanvalsoorlog tegen Oekraïne is begonnen, waarmee het de annexatie van de Krim in 2014 en de bezetting van delen van de Donbas voortzet, volledig in strijd met het internationaal recht en de territoriale soevereiniteit van Oekraïne; overwegende dat er sinds het begin van de grootschalige Russische invasie van Oekraïne schendingen van het EU- en het NATO-luchtruim plaatsvinden, veroorzaakt door Rusland, maar dat de frequentie en intensiteit van deze inbreuken de laatste tijd zijn toegenomen;

B. overwegende dat de militaire opbouw van Rusland langs de oostflank van de EU voortduurt en zich ook uitstrekt tot het grondgebied van Belarus, dat medeplichtig is aan de aanvalsoorlog van Rusland tegen Oekraïne, en dat er hybride aanvallen tegen de EU plaatsvinden, met name door de instrumentalisering van irreguliere migratie, georganiseerde misdaad, desinformatie en het oplaten van weerballonnen, die ernstige veiligheidsrisico's met zich meebrengen, waaronder de voortdurende verstoring van de burgerluchtvaart, het terroriseren van de landen die aan Belarus grenzen, zoals Letland, Litouwen en Polen, en schade aan de lokale economieën;

C. overwegende dat Estland, Finland, Letland, Litouwen en Roemenië, evenals andere EU-lidstaten, het doelwit zijn geweest van Russische pogingen tot destabilisatie, in de vorm van drone-invallen en schendingen van het luchtruim, propaganda en desinformatie, elektronische oorlogsvoering, verstoring van het wereldwijde satellietnavigatiesysteem (GNSS), cyberaanvallen en sabotage;

D. overwegende dat een Russische drone op 29 mei 2026 is neergestort op een woongebouw in Galați (Roemenië), met een explosie tot gevolg waarbij twee mensen gewond raakten; overwegende dat dit het eerste incident van deze aard was op het grondgebied van een EU- en NAVO-lidstaat dat heeft geleid tot verwondingen waarvoor medische behandeling nodig was; overwegende dat meer dan 70 personen moesten worden geëvacueerd;

E. overwegende dat een drone die het Estse luchtruim was binnengedrongen op 19 mei 2026 werd neergeschoten door een Roemeens gevechtsvliegtuig dat deelnam aan de NAVO-luchtbewakingsmissie in de Baltische staten; overwegende dat een onbekende drone op 20 mei 2026 het Litouwse luchtruim is binnengedrongen, waardoor de autoriteiten een ongekend luchtalarm moesten afkondigen en burgers gedwongen werden te schuilen; overwegende dat Franse NAVO-gevechtsvliegtuigen die deelnamen aan een NAVO-missie op 8 juni 2026 drones hebben neergeschoten die boven Letland vlogen; overwegende dat deze drone-incidenten een rechtstreeks gevolg zijn van de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne, waarbij het merendeel van de drones het EU-luchtruim binnenkomt als gevolg van Russische elektronische oorlogvoering; overwegende dat in maart 2026 ten minste drie Oekraïense drones, als gevolg van storingen door Russische systeem voor elektronische oorlogvoering, van hun beoogde koers zijn afgeweken en op Fins grondgebied zijn terechtgekomen en daar zijn neergestort;

F. overwegende dat een Oekraïense marinedrone op 29 mei 2026 in de Roemeense

havenstad Constanța is ontploft als gevolg van de maatregelen van de Russische Federatie op het gebied van elektronische oorlogvoering, waarbij materiële schade werd aangericht maar geen menselijke slachtoffers vielen;

G. overwegende dat twee Oekraïense drones, die door Russische systemen voor elektronische oorlogvoering waren verstoord, op 7 mei 2026 een brandstofopslagplaats in Rēzekne (Letland) hebben geraakt;

H. overwegende dat het Oostzeegebied een hoge concentratie aan kritieke infrastructuur herbergt, waaronder onderzeese energie- en telecommunicatienetwerken, vervoersverbindingen en andere strategische activa, wat deze regio bijzonder kwetsbaar maakt voor hybride aanvallen, sabotage en dronegerelateerde bedreigingen; overwegende dat voor de bescherming van kritieke infrastructuur zowel fysieke versterking als meer redundantie en decentralisatie zijn vereist, zoals blijkt uit de lessen die zijn getrokken uit de Russische aanvallen op de Oekraïense infrastructuur;

I. overwegende dat de buitengebruikstelling van de kerncentrale van Ignalina in Litouwen aanzienlijke regionale veiligheids- en milieurisico's met zich meebrengt door de aanwezigheid van grote hoeveelheden verbruikte splijtstof en radioactief afval die zijn opgeslagen in tijdelijke bovengrondse opslagfaciliteiten, en overwegende dat elk ongeval of elke opzettelijke provocatie met betrekking tot deze kritieke infrastructuur ernstige gevolgen zou kunnen hebben voor de gehele Baltische regio en ver daarbuiten;

J. overwegende dat er andere ernstige incidenten zijn geweest waarbij Rusland het luchtruim van de EU-lidstaten vermoedelijk heeft geschonden;

K. overwegende dat de veiligheid en bescherming van de lidstaten aan de oostflank van de EU een dringende prioriteit en een gezamenlijke Europese verantwoordelijkheid zijn, met name gezien het feit dat er hybride aanvallen worden uitgevoerd met behulp van moderne drone-oorlogvoering, een domein waarin de capaciteit van de EU-lidstaten nog ontoereikend is;

L. overwegende dat incidenten met drones aan de oostflank van de EU aanzienlijke tekortkomingen in zowel de militaire als de civiele paraatheid aan het licht hebben gebracht; overwegende dat bestaande radarsystemen vaak niet in staat blijken te zijn om objecten op lage hoogte te volgen, dat de gekozen methoden voor het onderscheppen van onbemande luchtvaartuigen economisch inefficiënt zijn en dat uit rapporten over incidenten is gebleken dat sommige schuilkelders op slot waren of niet toegankelijk waren voor het publiek; overwegende dat deze tekortkomingen wijzen op dringende structurele kwetsbaarheden in de waarschuwings- en responsprocedures, alsook in de bredere maatschappelijke veerkracht;

M. overwegende dat Rusland bij zijn recentste aanvallen op Oekraïne het Petsjersk Lavra in Kyiv, een historisch klooster van het oosterse christendom en een Unesco-werelderfgoedsite, in lichterlaaie heeft gezet, naast andere culturele erfgoedsites van onschatbare waarde;

N. overwegende dat uit die recente drone-incidenten is gebleken dat er dringend behoefte is aan meerlagige verdedigingscapaciteit, met kinetische en niet-kinetische systemen ter bestrijding van onbemande luchtvaartuigen; overwegende dat drones een kenmerkend onderdeel zijn geworden van moderne oorlogvoering en hybride conflicten, en dat het

gebruik ervan in Oekraïne de defensiebehoeften en operationele doctrines op het hele continent ingrijpend heeft veranderd;

O. overwegende dat het Noordpoolgebied en het 5.1.2.e steeds belangrijker worden voor de Europese veiligheid, terwijl de beperkte dekking door sensoren en de schaarse permanente aanwezigheid kwetsbaarheden creëren die door vijandige actoren zouden kunnen worden uitgebuit via onbemande systemen en hybride operaties, waardoor het risico toeneemt dat vijandige drones diep in het grondgebied van de EU binnendringen;

1. spreekt zich met klem uit tegen de onaanvaardbare provocaties en drone-invallen van Rusland in de EU-lidstaten;

2. verklaart zich opnieuw solidair met Estland, Finland, Letland, Litouwen en Roemenië, waarvan het grondgebied, het luchtruim en de kritieke infrastructuur het doelwit zijn geworden van Russische hybride provocaties; bevestigt nogmaals dat de EU zich niet laat intimideren door de destabilisatiecampagne van Rusland en dat zij eensgezind blijft in haar vastberadenheid om de veiligheid, soevereiniteit en territoriale integriteit van alle EU-lidstaten te verdedigen en Oekraïne te blijven steunen;

3. erkent de bijzondere kwetsbaarheid van en betuigt zijn volledige solidariteit met de burgers in de grensgebieden langs de oostflank van de EU, die het meest blootgesteld worden aan ernstige bedreigingen en die daardoor ook aanzienlijke economische en sociale kosten moeten dragen; pleit voor gerichte maatregelen op EU-niveau, waaronder specifieke financiële steun, om de bescherming van getroffen gemeenschappen en kritieke infrastructuur te versterken en te zorgen voor preventie, paraatheid, veerkracht, noodhulp en wederopbouw in deze bijzonder kwetsbare gebieden;

4. veroordeelt ondubbelzinnig de Russische drone-aanval op een woongebouw in Galați (Roemenië), die directe burgerslachtoffers heeft gemaakt en een ernstige escalatie vormt; is van mening dat de herhaalde drone-invallen en schendingen van het luchtruim van EU-landen geen op zichzelf staande incidenten zijn, maar een integraal onderdeel vormen van de bredere intimidatiestrategie van Rusland tegen de EU en haar bondgenoten;

5. is van mening dat Rusland de volledige en ondubbelzinnige verantwoordelijkheid draagt voor deze roekeloze escalerende aanvallen die levens in gevaar brengen; benadrukt nogmaals dat de handelingen van de Russische Federatie een opzettelijke, systematische en aanhoudende bedreiging vormen voor de veiligheid, veerkracht en soevereiniteit van de EU en haar lidstaten; spreekt nogmaals in de krachtigste bewoordingen zijn veroordeling uit over de illegale, niet-uitgelokte en ongerechtvaardigde aanvalsoorlog van Rusland tegen Oekraïne, evenals over de medeplichtigheid van Belarus hieraan; laat zich zeer veroordelend uit over het besluit van Rusland om zijn aanvalsoorlog voort te zetten, met inbegrip van zijn recentste gerichte aanvallen op culturele erfgoedsites en de Unesco-werelderfgoedsite Petsjersk Lavra in Kyiv, terwijl het weigert rechtstreeks te onderhandelen met Oekraïne, zoals onlangs voorgesteld door de Oekraïense president Volodymyr Zelensky;

6. spreekt nogmaals zijn veroordeling uit van het opzettelijk storen van GNSS-signalen door Rusland in de regio's van de Oostzee en de 5.1.2.e en van het bewuste oplaten van weerballonnen door Belarus, hetgeen ernstige veiligheidsrisico's met zich meebrengt voor de burgerluchtvaart en het zeevervoer; veroordeelt Belarus verder voor

zijn hybride aanvallen op de EU;

7. dringt er opnieuw op aan om de productie en levering van dringende militaire uitrusting aan Oekraïne met spoed te versnellen, met name luchtverdedigingssystemen, munitie, drones en raketten, op een cruciaal moment waarop de Oekraïense bevolking en infrastructuur steeds kwetsbaarder worden door een ernstig tekort aan luchtverdedigingscapaciteit;

8. benadrukt dat deze vijandige handelingen worden versterkt door een agressieve desinformatiecampagne die tot doel heeft de lokale bevolking te intimideren, angst te zaaien, de lokale economieën te schaden en de weg te effenen voor mogelijke vergeldingsmaatregelen, zoals in het geval van de ongegronde Russische beschuldigingen dat de Baltische staten Oekraïne toestaan hun grondgebied en luchtruim te gebruiken voor drone-aanvallen op doelwitten in Rusland;

9. roept opnieuw op tot de spoedige oprichting van een echte Europese defensie-unie, waaronder voorstellen voor snelle besluitvormingsprocessen, die verder gaat dan de bestaande kaders, waaronder het witboek over de gereedheid van de Europese defensie 2030 en de daaropvolgende routekaart voor defensiegereedheid 2030; benadrukt dat verdere integratie, coördinatie en het bundelen van middelen onontbeerlijk zijn voor een doeltreffende respons van de EU op de escalerende dreigingen van Rusland; dringt erop aan de Europese technologische en industriële defensiebasis en de productiecapaciteit ervan in de hele EU te stimuleren door middel van betere coördinatie op EU-niveau, waarbij zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van nationale initiatieven en EU-instrumenten;

10. dringt erop aan dat de solidariteitsclausule (artikel 222 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie) en de wederzijdse hulp- en bijstandclausule (artikel 42, lid 7, VEU) worden geconcretiseerd, onder meer wanneer een conventionele of hybride aanval ertoe leidt dat een lidstaat zich erop beroept;

11. benadrukt de noodzaak van een samenhangende versterking van de oostflank van de EU en de NAVO over de gehele lengte ervan, van het Noordpoolgebied tot de 5.1.2.e met inbegrip van de land-, zee- en luchtdimensies, door in de lidstaten aan de frontlinie vermogens op te bouwen voor de bestrijding van drones en weerballonnen, en door hiervoor voldoende middelen toe te wijzen; dringt er bij de EU en haar lidstaten op aan om de vermogens op het gebied van opsporing, storingstechnieken, interceptie en neutralisatie langs de oostflank van de EU onverwijld te versterken; dringt er voorts op aan dat er regelmatig gezamenlijke oefeningen worden gehouden tussen de lidstaten, de EU-instellingen, Oekraïne en de NAVO om de gereedheid van deze mechanismen voor snelle respons te toetsen en te verbeteren;

12. beveelt aan C-UAS te integreren in gezamenlijke opleidingsoefeningen en in de planning op EU-niveau op het gebied van civiele bescherming, met de nadruk op kritieke infrastructuur, zodat politiediensten, luchthavenautoriteiten en exploitanten in de energiesector toegang krijgen tot EU-brede opleiding en gestandaardiseerde C-UAS-vermogens;

13. wijst er met bezorgdheid op dat de huidige Europese systemen voor het detecteren en afweren van drones ontoereikend zijn en wijst erop dat het dringend noodzakelijk is om de detectie en afweer te verbeteren; wijst er in dit verband op dat een holistische aanpak

nodig is, waarbij aandacht wordt besteed aan een betere uitrusting van rechtshandhavings- en civiele autoriteiten met middelen om drones te detecteren en af te weren;

14. moedigt de lidstaten aan prioriteit te geven aan de integratie van commando- en controlesystemen in de eerstehulpverlening, civiele bescherming en de doctrines voor UAS-afweer, om ervoor te zorgen dat civiele paraatheid, schuilplaatsen, vroegtijdige waarschuwing en technologische integratie zoveel mogelijk worden geoptimaliseerd;

15. wijst erop dat de opzettelijke invallen van Rusland aan de oostflank van de EU en de NAVO niet alleen bedoeld zijn om lidstaten te provoceren en te destabiliseren, maar ook om de tekortkomingen in de detectie- en responscapaciteit van de NAVO te testen en uit te buiten; erkent dat Rusland zijn destabiliserende activiteiten in het Zwarte Zeegebied voortzet, zowel via conventionele als hybride acties, waaronder het gebruik van drijvende mijnen, storingsoperaties en bedreigingen voor de vrijheid van scheepvaart, waardoor de versterking van de veiligheid in deze regio een strategische prioriteit is geworden die dringend moet worden aangepakt als een bedreiging voor de Europese veiligheid;

16. dringt aan op de volledige uitvoering van de strategische aanpak van de EU voor het Zwarte Zeegebied, en dringt aan op de versnelde oprichting van de maritieme veiligheidshub voor de[5.1.2.e] ;

17. is verheugd over de recente goedkeuring van het twintigste EU-sanctiepakket tegen Rusland en de presentatie van het 21e sanctiepakket; verzoekt de Commissie, de EU-gezant voor sancties en de lidstaten nieuwe en bestaande sancties strikt toe te passen en onverwijld prioriteit te geven aan het dichten van mazen in toeleveringsketens; verzoekt de Commissie onverwijld aanvullende sancties te ontwikkelen, met inbegrip van sancties tegen aluminiumoxide en andere strategische grondstoffen en goederen voor tweeërlei gebruik, en dringt er bij alle lidstaten op aan een dergelijke opname niet te blokkeren om redenen van nationaal economisch belang; staat achter aanvullende maatregelen in het kader van het aanstaande sanctiepakket dat gericht is op de energie- en financiële sector van de Russische Federatie, alsmede van een inreisverbod voor de EU voor voormalige Russische strijders die in Oekraïne hebben gevochten, en verzoekt de lidstaten die de Russische Federatie nog steeds steunen dit niet langer te doen;

18. verzoekt de lidstaten om, in het bijzonder de lidstaten die het merendeel van de visa aan Russische onderdanen afgeven, het uitvoeringsbesluit van de Commissie van 6 november 2025 tot vaststelling van aangepaste regels voor de afgifte van meervoudige visa aan Russische onderdanen die in de Russische Federatie verblijven en in de Russische Federatie een visum voor kort verblijf aanvragen[3] strikt ten uitvoer te leggen en de richtsnoeren van de Commissie uit 2022 inzake verscherpt toezicht volledig toe te passen, in het bijzonder voor toeristische en andere niet-essentiële reizen, terwijl de toegang voor politieke anti-oorlogsactivisten, onafhankelijke journalisten, mensenrechtenverdedigers, vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld en humanitaire gevallen wordt gewaarborgd;

19. dringt aan op de invoering van een horizontaal EU-sanctiekader dat specifiek is ontworpen voor hybride dreigingen, dat naast de hybride sanctieregeling voor Rusland

---

3 (C(2025)7552).

zou bestaan, om de actieve betrokkenheid van Rusland bij hybride operaties wereldwijd te benadrukken en tegelijkertijd een snellere en systematischere oplegging van sancties mogelijk te maken aan entiteiten die verantwoordelijk zijn voor hybride campagnes; herinnert eraan dat sommige personen, waaronder Ksenia Fedorova in Frankrijk, die hebben gewerkt voor gesanctioneerde Russische propagandakanalen, zoals RT, nog steeds desinformatie verspreiden in Europa; dringt aan op hun opname in de lijst van gesanctioneerde personen in het volgende sanctiepakket;

20. dringt er bij de EU en haar lidstaten op aan te zorgen voor voldoende financiering voor de bouw en renovatie van civiele schuilkelders in lidstaten aan de oostflank en andere lidstaten, en EU-brede voorlichtingscampagnes en civiele oefeningen te organiseren om burgers bewust te maken van hoe zij moeten handelen in geval van een luchtaanval of een soortgelijke crisissituatie; is van mening dat de bescherming van de burgerbevolking in de EU tegen dreigingen vanuit de lucht moet worden beschouwd als een integraal onderdeel van de Europese defensiegereedheid, paraatheid en veerkracht; wijst erop dat er in het volgende meerjarig financieel kader dringend meer middelen moeten worden uitgetrokken voor veiligheids- en defensieprogramma's en -projecten, met bijzondere aandacht voor de landen aan de oostflank; verzoekt de EU en haar lidstaten een alomvattende, maatschappijbrede benadering te hanteren, in het besef dat voor duurzame veiligheid niet alleen adequate militaire capaciteiten nodig zijn, maar ook sociale cohesie, economische veerkracht, democratische stabiliteit en sterke openbare diensten;

21. benadrukt dat Oekraïne een ongeëvenaarde operationele en industriële expertise heeft opgebouwd op het gebied van de productie van drones en droneafweersystemen; is dan ook van mening dat een nauwere samenwerking tussen de EU en Oekraïne op het gebied van de defensie-industrie op dit vlak een strategische noodzaak is; roept de EU en haar lidstaten op om de Oekraïense expertise en industriële capaciteit volledig te integreren in de ontwikkeling van Europese vermogens ter bestrijding van onconventionele dreigingen vanuit de lucht;

22. benadrukt dat bij het aanpakken van de dreiging van drones uit Rusland samenwerking met de Republiek Moldavië — naast de samenwerking met Oekraïne — van essentieel belang is met het oog op operationele efficiëntie, situationeel bewustzijn en informatie-uitwisseling; verzoekt de lidstaten derhalve om de financiering voor Moldavië via de Europese Vredesfaciliteit te verhogen, mede gezien de herhaalde schendingen van het Moldavische luchtruim door Russische drones en raketten; verzoekt de lidstaten voorts Moldavië en Oekraïne te betrekken bij gezamenlijke aanbestedingen;

23. verzoekt de lidstaten de in het witboek over de gereedheid van de Europese defensie 2030 vastgestelde prioritaire vermogens dringend te realiseren, met name lucht- en raketafweer, alsook drones en droneafweersystemen; roept de lidstaten ertoe op snel gezamenlijke, gelaagde, kosteneffectieve droneafweersystemen op te zetten, te beginnen aan de oostelijke flank, die vanuit de lucht en vanaf zee komende dreigingen van buiten de EU kunnen detecteren en onderscheppen, onder meer door middel van verbeterde lucht- en maritieme bewaking, systemen voor vroegtijdige waarschuwing, middelen voor snelle reactie en een verbeterde infrastructuur voor militaire mobiliteit;

24. dringt aan op de oprichting van een Europees kenniscentrum voor drone-oorlogvoering, waar Oekraïense instructeurs hun expertise delen met de lidstaten;

25. dringt aan op de volledige en snelle uitvoering van het Europees initiatief voor droneafweer en de oostflankwacht; verzoekt de lidstaten om in nauwe samenwerking met de NAVO actief deel te nemen en bij te dragen aan beide initiatieven;

26. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad, de Commissie, de regeringen en parlementen van de lidstaten, de secretaris-generaal van de NAVO, Unesco, de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa, de Europese Raad, de president, de regering en de Verchovna Rada van Oekraïne, de Russische autoriteiten en de feitelijke autoriteiten van het Loekasjenka-regime.

Europees Parlement
2024-2029

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2026)0232

Financiering van het jaarlijkse actieplan voor de Verenigde Republiek Tanzania voor 2026

Resolutie van het Europees Parlement van 18 juni 2026 over het ontwerp van uitvoeringsbesluit van de Commissie inzake de financiering van het jaarlijkse actieplan voor de Verenigde Republiek Tanzania voor 2026 (D115284/01 – 2026/2749(RSP))

Het Europees Parlement,

– gezien het ontwerp van uitvoeringsbesluit van de Commissie inzake de financiering van het jaarlijkse actieplan voor de Verenigde Republiek Tanzania voor 2026 (D115284/01),

– gezien Verordening (EU) 2021/947 van het Europees Parlement en de Raad van 9 juni 2021 tot vaststelling van het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking – Europa in de wereld, tot wijziging en intrekking van Besluit nr. 466/2014/EU van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Verordening (EU) 2017/1601 van het Europees Parlement en de Raad en Verordening (EG, Euratom) nr. 480/2009[1] van de Raad (de verordening NDICI – Europa in de wereld), en met name artikel 25,

– gezien het advies van 20 mei 2026 van het in artikel 45 van Verordening (EU) 2021/947 bedoelde comité,

– gezien artikel 11 van Verordening (EU) nr. 182/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 2011 tot vaststelling van de algemene voorschriften en beginselen die van toepassing zijn op de wijze waarop de lidstaten de uitoefening van de uitvoeringsbevoegdheden door de Commissie controleren[2],

– gezien de resolutie van het Europees Parlement van 27 november 2025 over het ontwerp van uitvoeringsbesluit van de Commissie inzake de financiering van het jaarlijkse actieplan voor de Verenigde Republiek Tanzania voor 2025[3],

– gezien de resolutie van het Europees Parlement van 27 november 2025 over de moorden na de verkiezingen en de verslechterende mensenrechtensituatie in Tanzania, met inbegrip van de zaak van de gevangen oppositieleider Tundu Lissu,

---

1 PB L 209 van 14.6.2021, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/947/oj.
2 PB L 55 van 28.2.2011, blz. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj.
3 Aangenomen teksten, P10_TA(2025)0314.

– gezien de resolutie van het Europees Parlement van 8 mei 2025 over de arrestatie en dreigende executie van Tundu Lissu, voorzitter van Chadema, de voornaamste oppositiepartij in Tanzania,

– gezien artikel 115, leden 2 en 3, van zijn Reglement,

– gezien de gezamenlijke beraadslagingen van de Commissie buitenlandse zaken en de Commissie ontwikkelingssamenwerking overeenkomstig artikel 59 van het Reglement,

– gezien de ontwerpresolutie van de Commissie buitenlandse zaken en de Commissie ontwikkelingssamenwerking,

A. overwegende dat de Commissie in november 2025 de procedure voor de vaststelling van het ontwerp van uitvoeringsbesluit inzake de financiering van het jaarlijkse actieplan ten gunste van de Verenigde Republiek Tanzania voor 2025 heeft opgeschort naar aanleiding van de zorgen die door het Europees Parlement zijn geuit;

B. overwegende dat het herziene ontwerp van uitvoeringsbesluit van de Commissie op 20 mei 2026 is ingediend bij de NDICI-comité;

C. overwegende dat in het herziene ontwerp van uitvoeringsbesluit van de Commissie hetzelfde totaalbedrag en grotendeels dezelfde acties worden gehandhaafd als in het vorige ontwerpbesluit, waarbij wordt voorgesteld dat de uitvoering voornamelijk moet plaatsvinden via indirect beheer in plaats van directe begrotingssteun aan de Tanzaniaanse autoriteiten;

D. overwegende dat de Tanzaniaanse nationale onderzoekscommissie die het geweld rond de verkiezingen van 29 oktober 2025 heeft onderzocht, op 23 april 2026 heeft erkend dat ten minste 518 mensen zijn omgekomen, maar dat zij heeft nagelaten de verantwoordelijken aan te wijzen, hetgeen de toekenning van verantwoordingsplicht en de gerechtigheid voor slachtoffers in de weg staat, en haar bevindingen niet openbaar heeft gemaakt;

E. overwegende dat de Tanzaniaanse autoriteiten in mei 2026 het bezoek van een delegatie van de Subcommissie mensenrechten van het Europees Parlement hebben geweigerd;

F. overwegende dat Tundu Lissu, leider van Chadema, de voornaamste oppositiepartij van Tanzania, al meer dan een jaar wordt vastgehouden en dat tegen hem politiek gemotiveerde aanklachten zijn ingediend die ernstige juridische gevolgen kunnen hebben, waaronder de doodstraf;

G. overwegende dat de Tanzaniaanse regering aan geen van de eisen die het Europees Parlement in zijn resoluties van 8 mei en 27 november 2025 heeft geformuleerd, heeft voldaan, waaronder de oproepen tot onmiddellijke en onvoorwaardelijke vrijlating van oppositieleden, verbetering van de mensenrechtensituatie en de oprichting van een onafhankelijke en onpartijdige internationale onderzoekscommissie om het geweld dat na de verkiezingen is gepleegd, te onderzoeken;

H. overwegende dat de Commissie en de Europese Dienst voor extern optreden niet doeltreffend hebben aangetoond dat zij de werkelijke punten van zorg die in november 2025 tot het bezwaar hebben geleid, hebben aangepakt;

1. is van mening dat het ontwerp van uitvoeringsbesluit van de Commissie de in Verordening (EU) 2021/947 bedoelde uitvoeringsbevoegdheden te buiten gaat;

2. is van mening dat het ontwerp van uitvoeringsbesluit van de Commissie niet in overeenstemming is met het recht van de Unie, aangezien het onverenigbaar is met het doel van Verordening (EU) 2021/947;

3. is van mening dat in het ontwerp van uitvoeringsbesluit van de Commissie onvoldoende rekening wordt gehouden met de zorgen die het Europees Parlement in zijn resolutie van 27 november 2025 heeft geuit;

4. betreurt het feit dat de Commissie de procedure voor de vaststelling van het ontwerp van uitvoeringsbesluit niet opnieuw heeft opgeschort nadat zij door het Europees Parlement in kennis was gesteld van de punten van zorg; betreurt het feit dat de Commissie en de EDEO onvoldoende aandacht hebben besteed aan de zorgen die het Europees Parlement in zijn resoluties over Tanzania heeft geuit;

5. verzoekt de Commissie haar ontwerp van uitvoeringsbesluit in te trekken en een nieuw ontwerp aan de commissie voor te leggen, en er daarbij voor te zorgen dat nieuwe wijzigingen geen negatieve gevolgen hebben voor de inclusieve verlening van basisdiensten aan de bevolking, de bescherming van de mensenrechten en de democratie, of de ondersteuning van maatschappelijke organisaties;

6. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad en de Commissie, alsmede aan de regeringen en parlementen van de lidstaten.



Европейски парламент Parlamento Europeo Evropský parlament Europa-Parlamentet Europäisches Parlament
Euroopa Parlament Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο European Parliament Parlement européen Parlaimint na hEorpa
Europski parlament Parlamento europeo Eiropas Parlaments Europos Parlamentas Európai Parlament
Parlament Ewropew Europees Parlement Parlament Europejski Parlamento Europeu Parlamentul European
Európsky parlament Evropski parlament Euroopan parlamentti Europaparlamentet